

Casa

Gab. R.

Est.

Tab.

N.º

17
5

R
17
5

Quotlibeta guillemi bokan.

Handwritten text, possibly a signature or title, centered on the page. The text is faint and difficult to decipher due to the age and staining of the paper.

Prima questio

est. vtruz probari possit
p naturalē rōem. q tñ
est vnus deus. q sic: ga
vnus mūdi est tñ vnus
princeps. xii^o methaphisice sed pōt pro
bari naturali ratōne q tñ est vn^o mun
dus scōm philosophū i^o de celo g^o po
test probari q tñ est vnus princeps sed
iste est deus. ergo rē. Ad oppositū. ar
ticulus fidei nō pōt euidenter probari:
sed q tñ est vnus de^o est articulus fidei
ergo rē. In ista questione primo po
nā quid intelligendū est per hoc nomen
deus. secūdo respōdebo ad questionem.

Circa primū dico q hoc nomen de^o
pōt habere diuersas descriptiones Vna
est q deus est aliquid nobilius z meli^o
omī alio a se. Alia est q deus est illud
quo nihil est melius z perfectius. Cir
ca fm dico q accipiēdo deū scōm pri
mā descriptionē nō pōt demonstratiue p
bari q tñ est vnus de^o. cuius rō est. qz
hec nō ē p^e nota de^o est. qz nō pōt euide
ter sciri q de^o ē. sic accipiēdo. ergo non
potest euidenter sciri q est tñ vn^o deus
pna plana est. añs pbatur quia multi
dubitant de ista deus est. nec pōt pbari
ex per se notis. quia in oī rōne accipiet
aliquod dubiū vel creditū: nec est nota
per experiētiā ma^m est ergo rē. Se
cundo dico q si posset euidenter proba
ri q deus est. p^o accipiēdo deū
tunc vnitas dei euidenter posset pbari.
cuius ratio est. quia si essent duo dii. a z
b. p illā descirptōem a. esset perfectior
oī alio a se z sic esset perfectior b. z b. es
set perfectior a. qz de^o est ppositū z p pñs
b. esset perfectior qz a. z a. qz b. quod est
manifesta ptraditio ergo si posset euide

ter pbari qd deus ē sic accipiēdo deum
posset euidenter pbari vnitas dei. Ter
tio dico q nō pōt vnitas dei euidenter p
bari accipiēdo secūdo^o z tñ hec negati
ua vnitas dei nō pōt euidenter probari
nō pōt demonstratiue pbari: quia non
pōt demonstrari q vnitas dei nō potest
euidenter pbari nisi solūmō p rōes i cō
trariū: sed non pōt demonstrari q astra
sint paria vel iparia nec potest demon
strari trinitas personaz z tñ i^e negatiue
nō possunt demonstratiue pbari. si non
pōt demonstrari q astra sint paria: vel
iparia nō pōt demonstrari trinitas per
sonaz. Sciēdū tñ q pōt demonstrari deū
esse accipiēdo deū. Secūdo^o pri^o dicto
quia aliter esset pcessus in infinitū nisi
esset aliquid in entib^o quo non est aliqd
prius nec perfectius: sed ex hoc nō seq
tur q pōt demonstrari q tñ est vnū ta
le sed hoc tñ fide tenetur. Vnde ad
rōes scoti in p^otrariū. Ad primā dico
q i^o pcedit ex vna ppōe credita. s. q in
telleus diuin^o est infinit^o. qz illa est cō
du^a sicut p^o p^oncipalis nec pōt demonstra
pbari: s. tñ est credita. 2° dico supposi
to q possz demonstrari ifinitas itellect^o
dini nō pōt tñ demonstrari q ille itellect^o
dini ifinit^o cognoscat b. pfectissime: s. b^o
tñ ē creditū. 3° dico q b^o supposito ad
b^e rō nō pcedit qz qñ qrit āt a cognoscat
b. p eēn^{am} b. aut p eēn^{am} suā d^o q ē di
stiguēda ex eo q li p pōt dicere circūstātiā
cē efficiētis pgnitōez. v^l obiecti cognoti
p talē pgnitōez vel 3° l. i. p^orie pōt di
cere circūstātiā noticie absolute affirma
tiue simplicis z p^orie ipi^o eēn^o die v^l no
ticie equalētis nō^e simplici z p^orie ipi^o
eēn^o. Si p^o sic dico q a. nō itelligit b
p eēn^{am} b. qz b. nō cāt cogni^{am} a. effec^{am}
Si 2° itelligat sic p^o q a. itelligit b.

per essentiā qz b. est obiectū cognitōis ip
sius a. sic etiā deus intelligit creaturaz p
essentiā creature. Si 3° mō intelligat
qō nos nō cognoscimus deuz pro statu
isto. i. cognitione absoluta que distinguit
contra p^o affirmatiuā que distinguit
cōtra negatiuā cognitione simplici disti
guendo contra ppositā cognitione pro
pria distinguendo cōtra cōem. qz cū oī
bus istis conditionibus nō cognoscim⁹
deū p statu isto Tñ dico qz a cognoscit
b. per essentiā ipsius a. quia est cognitio
absoluta ipsius b. affirmatiua simplex
ppria: vel equiualeat noticie pprie 7 sim
plici. nā sicut in nobis cognoscēdo albe
dinē 7 nigredinē per vnu actū possum⁹
eque sufficienter formare cōplexa 7 iu
dicare inter a^lbedinē 7 nigredinē: sicut si
cognoscerem⁹. a^lbedinē 7 nigredinēz p
duos actus. 7 tñ illa vnica cognitio nec
est ppria cognitio albedinis nec nigredi
nis: sed est p^omunis vtriusqz. est tamē p
pria per equivalentiā. qz tñ v3 ad iudi
candū inter illa. sicut si esset cognitio p
pria vtriusqz. Ita a per suā vnicam co
gnitōem 7 simplicē pōt eque sufficienter
iudicare iter a 7 b. sicut si a haberet vnā
propria cognitōem qua cognosceret se 7
a aliā qua cognosceret b. 7 tñ cognitio
a neutri est propria: sed est cōis tam sibi
qz b. tñ vtriqz est ppria per equivalen
tiā. quia tñ valet ad iudicandū obiecta
sicut si in a essent due cognitiones pprie
a 7 b. Sed ad pbatōem doctoris. cuz
dicit qz si a intelligit b per essentiā. b tūc
actus a esset naturaliter posterior qz b.

Dico qz vey esset si li p diceret circū
stantiā cause efficientis. quia tunc essen
tia b efficeret cognitōem ipsius a. 7 effe
ctus est posterior sua cā efficiēte. Si au
tem li per dicat circūstantiā obiecti vel

noticie pprie: sic nō pcludit. Ad 2^m p
i^a via dico qz aliquid esse obiectū adeq
tum dupliciter intelligit vno^o fm per
fectōem sic qz obiectū sit eque perfectuz
sicut actus. Alio^o fm predicatōez: sic
qz sit cōe per predicatōem oī obiecto ap
prehensibili a tali potētia. 3° d^o non
est inconueniens eundē actū habere duo
obiecta adequata per p^otesim: qz con
trariū nō pōt demonstrari. 7 p^o eētia
ipsius a est obiectū adequatū sue cog
nitionis 7 b similis. Secdo^o est impossibile
qz eiusdē actus sint duo obiecta adequa
ta: 7 sic dico qz nec a nec b est obiectū ad
equatū. Et qñ p^obatur maior. qz tūc ac
quietaretur per aliquid: quo circūscrip
to nihil minus quietaret. dico qz nō pōt
d^ostrari qz circūscripto b. qetaretur a
in essentiā sua. 7 si posset esset conceden
dum qz a haberet duo sufficienter quie
tantia. Ad aliud de secunda via cōce
do qz nō pōt demonstrari qz a diligit b. qz
multi phōz posuerunt qz deus nec intel
ligit nec vult aliquid extra se. tñ hoc po
sto qz a diligit b nō pōt demonstrari qz
a plus vel min⁹ equaliter diligit b sicut
seipm. Et qñ p^obatur qz a infinite diligit
b. quia vterqz est deus infinitus dico qz
nō pōt demonstrari qz vterqz sit infini
tus intensiue. qz hoc est solum credituz
7 per psequēs nō pōt demonstrari qz b sit
infinite diligēd⁹. nec pōt demonstrari qz a
plus diligit se qz b. Et qñ dicitur qz qd
liber plus diligit naturaliter esse suum
qz alterius. Dico l3 hoc sit verū de eo
qd naturaliter diligit se 7 alia libere nō
tñ de naturalit^o diligēte oē diligibile. nūc
aut a naturaliter diligit se 7 omē aliud. nec
pōt demonstrari qz libere 7 p^otigent diligit
aliqd 7 dato qz libere diligit b ad^e vo
luntas libera nō p^oformatur voluntatū

naturali. alii enim voluntas nostra diligeret tantum deum infinite sicut voluntas divina naturaliter diligit deum infinite tantum voluntas libera conformatur rationi naturali non autem semper voluntati naturali. Ad 2^m per illam viam dico quod non potest demonstrari quod a fruatur b nec utitur quod non potest demonstrari quod a diligit aliquid aliud a se. Similiter posito quod sic potest dici quod a fruatur b. et concedo tunc quod a est beatus in duobus obiectis quorum neutrum dependet ab alio et utrumque est sufficiens beatificatum tantum si fruatur duobus b est unico actu non duobus. Et ad probationem non potest dici quod b destructo a sufficenter esset beatus in se. nec potest demonstrari quod a non potest habere talia duo obiecta beatificativa.

Ad aliud dico quod non potest demonstrari quod a quietatur in b. nec in se. Ad illud de tertia via concedo totam istam deductionem et conclusionem quod voluntas potest plus ordinate amare a et b. quam a solam et dico ultra quod non potest demonstrari quod voluntas creata quietatur in vno illo. quod non potest demonstrari quod sit infinitum intensive. Ad aliud de quarta via dico quod causa totalis dupliciter describitur. vno dicitur causa totalis illud quod posito: omni alio circumscripto potest effectus sufficienter produci. et a illo modo causa totalis dicitur causa sufficiens. Alio dicitur causa totalis illud quod potest aliquem effectum sufficienter producere: et sine quo non potest talis effectus produci. et sic causa totalis: et causa precisa sunt idem. Primo loquendo dico quod vnus effectus potest simul habere duas causas totales. sicut idem calor numero potest simul produci a sole et ab vno igne vel a duobus ignibus. et concedo quod a et b potest esse cause totales vnus effectus. Secundum modo contradictio est quod idem effectus numero habeat duas causas totales. Nec potest demonstrari quod a vel b sit

sic causa totalis alicuius effectus illo modo loquendo. Ad probationem dico quod effectus habens duas causas totales. Primo non dependet ab altera essentialiter quod posset sufficienter produci non existente. Ad 2^m de illa via de duobus finibus totalibus et primis dico: sicut de causa totali efficiente. quod eiusdem effectus possunt esse duo fines quorum vterque est causa finalis sufficiens illius effectus sicut aliquis vadens ad tabernam propter cibum et potum sufficienter iret propter vtrumque diuisim. quod si nollet bibere adhuc iret ad comedendum et si nollet comedere iret ad bibendum. Sed quod habeat duos fines totales 2° est impossibile. Ad 1° de duobus excedentibus dico quod non est inconueniens aliquid primo excedi a duobus excedentibus. quod vnus lapis excedit primo a duobus hominibus. nec vnus homo prius excedit lapidem quam alius. Ad aliud de quinta via dico. quod non potest demonstrari quod alter vel vterque esset infinitus intensive. et ideo non potest demonstrari quod in infinitum exceditur. Et quis possit probari quod maior perfectio esset in illis duobus quam in vno per se non tamen sequitur quod in infinitum potest excedi. quod non potest demonstrari quod aliquis istorum sit infinitus. Ad illud de sexta via dico. quod non potest demonstrari quod species plurificabilis non detiat se ad certum numerum indiuiduorum quia non potest demonstrari quod aliqua astra sint eiusdem speciei. et tamen illa forma per se determinat sibi certum numerum indiuiduorum sub qualis specie: ita quod per nullam potentiam possunt plura fieri sub 1ª specie. Ita dicunt hoc etiam aliqui theologo. Similiter materia in aliquo toto est plurificabilis in partes eiusdem speciei cum tamen illa materia determinat sibi certum numerum partium eiusdem quantitatis. Simi

liter sol est eiusdē speciei euz suis medie
tibus. et tñ determinat sibi certū numerū
medietatū eiusdē quātitatis. Ita pōt
dici in pposito qd nō pōt pbari qd essen-
tia diuina nō determinat sibi dualitatez
duoz: ita patet qd maior est falsa. Ad
aliud pro 1ª via dico. qd duo necesse esse
si essent: nec pueniunt nec distinguntur in
aliquo sed se ipsīs conueniunt in necesse
esse hoc est pcept^o h^o necesse eē vni^e et
vere predicatur de ipsa. et seipīs distin-
guntur. Quere pbatōem hui⁹. in p^o.
distinctione: secūda questione de vnitāte
dei. Ad vltimū. de alia via dico qd nō
pōt demonstrari qd deus sit oīpōens: sed
sola fide tenetur. posito etiā qd sic pōt di-
ci qd voluntas vnus est naturaliter con-
formis alteri et pcoris ita qd naturaliter
vnus quicquid vult: alius vult id neces-
sario. et ideo si a vult aliquid esse b. non
potest nolle illud esse vel velle illud non
esse. quia nō pōt demonstrari qd b. vult il-
lud libere et ptingenter et indifferenter. et
ideo nō sequit^r qd a. pōt facere b. nulli-
potentē. Ad principale patet ex dictis

Secunda questio.

Trū essentia diuina et relatio
distinguantur ex natura rei qd
sic. qd cōtradic^o de eodē nō ve-
rificantur sed essentia est tres
personae paternitas nō est tres personae.
ergo distinguntur ex natura rei. Con-
tra essentia est r^o ergo nō distinguntur

Pro dictis quorūdam pōt dici qd di-
stingui ex natura rei pōt dupliciter accipi
Vno^o p^orie tunc illa distinguntur qd sunt
plura quoz vni nō est realiter alteraz
vel iproprie qñ. s. est aliqua ratio abso-
luta que est plēs res re^e et est aliqua
res que est 1ª res absoluta que est plēs

res re^e: et tamen ipsa non est plures
res re^e. Ad unomodo accipiendo es-
sentia et r^o non distinguntur ex natura
rei. qd essentia est realiter relatio. Se-
cūdo modo distinguntur. qd essentia est tres
personae et relatio nō est tres personae nec
aliā distinctōem vel nō p^oritatem par-
uam vel magnā ibi pono p^oter predic-
tam. Ad primū in cōtrariū nego con-
sequentia aliquid vere predicatur de es-
sentia qd nō predicat de paternitate. 2°
paternitas et essentia distinguntur. qd an-
tecedens est verū terminis supponētib⁹ p-
sonaliter et significatiue et p^ons falsū ter-
minis significatiue acceptis. qd manife-
stam est qd aliquid vere predicatur de 1°
terminis essentia vt stat personaliter qd
nō predicatur de paternitate vt stat etiā
personaliter: et tñ essentia et paternitas
vt stant personaliter nō distinguntur. qd
denotatur qd in re esset aliqua distinctio
alia qd dicta sit: sed bene sequit^r qd essen-
tia supponit pro aliqua re que est plu-
res p^one et paternitas supponit pro
aliqua re que nō est plures personae. tñ
si essentia et paternitas supponāt simpli-
citer vel materialiter in p^ote. tunc p^ons
est verū sicut a^os. quia isti pceptus eēn-
tia et paternitas distinguntur realiter.
Ad aliud d^o qd s^oa^o in istis ppositioni-
bus quas format btūs essentia. est tres
personae: paternitas nō est tres p^one. si-
gnificant oīno idē accipiendo significa-
re g^oalissime: qd sic accipiendo significa-
re nihil significat essentia qd nō sit idem
realiter cū illa re que est paternitas. nec
ecōuerso: s^o tūc nō v^o p^ona significāt oīno
idē: 2° iste p^oes p^otradicit. qd vltra re
quirit qd supponāt p eodē oīno nūc aut
accipiēdo significare strictē p^osuppone-
re tūc nō significant oīno idē qd nō sup-

ponit pro eodem oino. qz essentia supponit pro re que est paternitas et duabus aliis rebz respectiue. paternitas aut supponit pro re que lz sit essentia no tm est due alie res respectiue. Si dicat subiecta illaz ppositionu supponit p essentia et paternitate: sz paternitas et essen^a sunt ide g^o supponit p eode. Itē si no p eode g^o p diuersis. ue supponunt: ergo supponunt p aliquo vel aliquibus aut p nullis. Ad primum dico qz sequētia n̄ v; sic nec illa filius supponit p eēn^a eēn^a ē paternitas. ergo filius supponit p paternitate: sed ē fallacia accidētis vtro biqz ex ydētitate pciali medit. Ad 2^m dico qz p̄na nō v; qz aūs est verū et consequens falsum. primū p; quia si supponant p eode tunc aut p paternitate aut essentia. nō pro essentia: qz tunc hec eēt vera paternitas est tres persone sicut essentia est tres persone qd falsum est. Si supponāt p paternitate. tūc sicut paternitas nō est filius nec spūficūs. ita essentia nō esset filius nec s. f. R^m patet. quia essentia et paternitas non sunt aliq̄ diuersa. ideo concedo qz nec supponunt pro eode nec p diuersis. Ad 3^m concedo qz nō supponit p aliquibus qz illa nō sunt plura essentia et paternitas: nec pro aliquo ppter causam dictā. et de virtute sermōis pro nullo supponit sed vn^o termin^o supponit p vno. puta essentia qd nō tm est illud p quo supponit alia: sed est aliqua res que nō ē illa res re^a: puta non tantum illa res absoluta est paternitas. sed etiam est filia^o et spiratio passiva. Alius termin^o puta paternitas supponit p re que lz sit essentia nō tamen est filiatio nec spiratio passiva. Ad aliud dico. qz extrema contradictionis verificatur de distinctis terminis q

sunt paternitas et essentia. qz nō pono qz res sit subiectū vel predicatū in ppōne ideo dico qz extrema contradictionis non verificatur de eodez termino supponente p eode nec de diuersis terminis nō supponētibz oino p eode nec in casu verificant extrema contradictionis p diuersis: sed bene possunt verificari de diuersis terminis quoz vnus supponit p re que est tres res respectiue et alius p re que nō est tres res respectiue et hoc nunq̄ inuenitur nisi in pposito. Ad aliud dico. qz ex diuersitate istoz duoz modoz dicendi per se solū pcluditur distinctio pceptū sine distinctōe a parte rei dūmō vnus cōceptus supponat p re que est tres persone. et alius pceptus p re que nō est tres p̄sone. sic ē de istis terminis eēn^a et paternitas. Ad aliud dico qz oēs paralogrami tā affirmatiui q̄ negatiui solūntur p fallāz accidētis p hoc qz in oibz accipit aliqz termin^o supponēs p vna re absoluta q̄ est p̄s respectiue. et sufficit applicare s̄ chaton. Ad p^m cathon d^o qz nō arguit illā nō ydētitatē ex sepabilitate. vel sepatōe r̄ois et essentie imo arguit p distinctōem realē personaz. et sic intelligēdo dico. qz si p̄cise argueret illa nō idēptitas per distinctōem realē debz argui distinctio realis inter essentia et relationem sicut inter personas: sz qz illa non ydēptitas arguitur per distinctionem realem personarum: vna cum ydēptitate reali personarum cum essentia diuina: ideo non sequit qz sit distinctio realis inter essentia et relatōem. Et tunc dico qz nō est ibi aliqua probatio p aliquod mediū euidēs: sz solū est illatio ab explicito in implicitum. quia aliud non intelligo per illam distinctionem formalez. Per hoc ad aliud dico qz nō

arguitur maior distinctio ex sepabilitate vel separatione s3 bñ argueret maior distinctio ex distinctione reali personarum: et deñ ydēitate earūdem reali cum essen^a dīna q3 ex vno p se s3 in pposito lic3 ponaz distinctionē reales psonarum tamen pono ydēitates earūdez cū diuinitate iō nō cluditur. Ad aliud d^o q cōcluderz si psciscē arg uatur illa non ydētitas inter eēntiaz et relationē ex nō ydētitate reali personarum, s3 sic n̄ arguit s3 ex distinctione reali personarum cū ydētitate earūdem cum essentia diuina. Ad aliud patet per idem. Ad aliud dico q non oportz ponere distinctionē reales inter essentiā et relationē ppter fidez explicitā ab ecclesia nec etiā ppter ppositionē psonae que tūc cōponeret ex duabus rebus s3 i^o modo nō cōponit essentia ex tribus personis. Ad alias rōes q tangūt repugnātiā et ptradictionē: dico q in re nulla est ptradictio. nec est aliqua repugnātia realis inter nō esse deitatez et eē diuinitatem. qz nō esse deitatem nō iportat aliquā rez que repugnat. s3 repugnātia est inter iōs et cōceptus pro re et rōe rei nō qz aliqua res significata per nō esse diuinitatez repugnat deitati: s3 qz iste cōceptus nō eē deitatē: nō predicat vere d deitate. Et^m inter ens. et nō ens nō est repugnātia realis. qz nulla res iportat per nō ens q repugnet enti: s3 s3 lū repugnātia est inter cōcept^o ppter h^o q talis cōceptus negatiu^o nō pdicatur de ente ppter ptradictionez que sequit s. qz res sit et nō sit. Et si queras vtrū nō eē deitatem eque primo repugnet cōceptui deitatis et paternitatis. Dico q nō. qz cōceptui deitatis repugnat primo. cōceptui aut paternitatis non repugnat. primo. Qd p3. qz illud dicitur conuenire alicui

primo qd cōuenit sibi p quolibet cōtēto sub eo de quo pdicat et nulli cōuenit d q nō predicat. p3 de resibili et hoie. sed non esse deitatem repugnat cuilibz de quo predicatur deitas patet inductiue et nō repugnat alicui de quo predicat deitas siue cōceptus deitatis. Non esse aut deitatez repugnat omni illi de quo predicatur cōcept^o paternitatis: tamē cū hoc repugnat alicui alteri de quo non predicatur cōceptus paternitatis puta filio: de quo nō predicat paternitas. g^o n̄ repugnat eque primo: vtriq3. Et si dicis q ex hoc sequit q n̄ esse deitatē aliqua pmitate et aliquo^o est compossibile paternitati quo^o nō est cōpossibile deitati. et quo non repugnat eis eque primo. Respondeo q nō valet. Sicut nō sequit non esse sensibile nō repugnat eā primo cōceptui animalis et cōceptui hois. ergo aliquo^o est compossibile hoī quo^o non est cōpossibile animalis. qz talis negatiua nō infert affirmatiua: quia licet vnum contrariorū recipiat magis et min^o non tamen aliud sibi cōpossibile sicut aliquid est magis inaequale vni q3 alteri de monstratis duobus et tamen nō est magis equale vni q3 alteri. Eodem modo respondendū est ad alia argumenta tangentia repugnātiā: Et si dicat q eēntia et paternitas distinguntur formaliter Respondeo q distinctio formalis accipitur dupliciter vno^o ppter illis quorum vnū non est aliud et sic nō distinguit formaliter eēntia et paternitas. Alio^o quādo vnus si^o supponit p re q est tres res relative: et alius supponit pro re que non est tres res relative. et sic distinguntur formaliter. quia nihil aliud intelligo per distinctionem formalem.

Ad aliud dico. q essentia non est cōi

cabilis filio sicut forma cōcatur mate-
rie: sed est cōcabilis hoc est essentia est
res persone: paternitas non est tres pso-
ne nec due: sic enā spiratio actiua est cōi-
cabilis filio et nō spiritui scō. hoc est fi-
lius spirat et nō s. s. Aliaz cōcabilitatem
nō video ibi. ¶ Ad principale ex dictis

Questio tertia

Trū paternitas distin-
guatur a patre q̄ sic qz
paternitas est in patre:
pater nō est in patre. g^o
et c. Cōtra ex dicis p̄-
nitas est pater, ergo nō distinguitur a pa-
tre. Sciendū hic primo qz questio nō
est de noibus. qz de illis est certuz qz nō
p̄ p̄ predicationez: sed questio est de re
et sit de re intellecta questioe, dico qz nō
quia omnis distinctio vel est realis vel
formalis vel rōis: ¶ Primo nō distingui-
tur certum est. nec 2° m^o. quia oīs res q̄
est pater est paternitas et ecōuerso: ergo
non distinguitur formaliter. quia hec vo-
catur distinctio formalis quādo aliqua
res est vnum distinctoruz formaliter et
non aliud sicut filius est eētia et nō est
pater. ideo eētia et pater distinguntur
formaliter: nec distinguntur 3° rōe. Tū
quia 1° est distinctio noīm. qz rōes et dif-
finitiones sunt noīm. qz quelibz rō que
cōuenit vni nomini: et alteri g^o res signi-
ficata per noīa non distinguitur per ta-
les rōes. ¶ Pro solutiōe rōnū sciendū
est qz omnis ppō cōposita ex istis termi-
nis paternitas pater cum qua ponitur
verbum qd̄ est nota distinctionis falsa ē
de virtute sermonis. licet vera sit 2^m in-
tellectum loquētis. ideo talis ppō est ex-
ponenda talia enim verba que notant
distinctionē sunt sicut habere et tenere cō-

stituerē eētia et hōi: ¶ Ad primum in
cōtrarium d^o qz pprie loquēdo gñatio
actiua nō ē plus in patre q̄ in filio p̄mo
plus ē in filio q̄ in patre qz ē in filio p̄ cir-
cūcessionē et sic nō est in p̄re. et q̄n dicit
qz p̄ gñationez actiua distinguit pater a
filio. dico qz li p̄ pōt dicere circūstantiaz
principii distinguētis aliquid constitutū
ex tali principio et aliq^o alio: sicut hō cō-
ponitur ex corpore et aīa. et sic nō distin-
guitur pater a filio p̄ gñatōez actiua. qz
pater pprie loquēdo nō constituit ex eē-
tia et gñatione actiua. Alio^o p̄ potest
dicere circūstantiā distincti suppositi et sic
est vera. qz p̄ ē gñatio actiua siue pater-
nitas q̄ nō est filius et q̄ distinguit a filio.
¶ Ad aliud d^o qz de virtute sermonis non
debet cōcedi qz paternitas constituit pa-
trem. qz inter patrē et paternitatē nulla
est distinctio. et inter cōstitutum et cōsti-
tuens est aliqua distinctio: s̄ talis ppō-
sitiō d̄z glosari sic. paternitas est pater: et
non est alia persona a patre: nec ecōuer-
so. ¶ Ad aliud dico qz eodem oīo distin-
guitur pater a filio et spiritu sancto per-
sonaliter. qz se toto distinguit p̄sonaliter
ab vtroqz. et nō p̄ partē sui. et q̄n dicitur
qz p̄ spirationē actiua distinguit a s. s.
et nō a filio. dico sicut p̄ri^o qz si li per no-
tat vel dicit circūstantiaz p̄sone distincte
vera est. et tūc est iste intellect^o pater est
spiratio actiua q̄ spiratio non est s. s. s̄
est filius. ¶ Ad aliud de p̄fatione. dico
qz in p̄sonis est pprietas. homo est nul-
la persona est plures persone: s̄ quelibz
est propria et sic vna qz non plures et sic
propositio est vera. ¶ Ad augustinum
dico qz nō eo deus est sapientia quo pa-
ter qz deus et sapientia est plures perso-
ne. paternitas non est plures p̄sone. Et
iō non oīs deus est pater. quia filius est

deus et non est pater: sed omnis pater est deus

Ad aliud. omne relatum est aliquid preter essentiam omnem enim. et intelligit quod essentia diuina non est tamen una persona. sicut relatio est tamen una persona. Ad aliud dico quod una persona non est absoluta. quia una persona non est quilibet persona. sicut essentia dicitur absoluta: quia est quilibet persona. Ad aliud dico quod paternitas non est in patre ymo est in filio per circumscriptionem et nullo de virtute sermonis est in patre: sed ideo dicitur prima persona pater et non 2^a quia prima persona est paternitas et non secunda. Ad aliud dico quod productio actiua et passiuua nec sunt in eadem persona nec in diuersis. sed productio actiua est persona producens. et non est persona producta et productio passiuua est realiter persona producta et non persona producens et ideo non potest idem producere se sed alium

Ad aliud quod dicitur. quod aliquid conuenit uni: et repugnat alteri. et nego illud. Et per instantia de albedine et nigredine et tamen nichil est in albedine quod non est in nigredine. et ideo dico quod aliquid sit unum quod non est reliquum et quia ingenuum conuenit patri et repugnat filio. ideo pater est paternitas et filius non. Ad aliud quod dicitur quod tunc persone se totis conueniret et distingueretur. Respondeo quod personas distinguunt se totis potest intelligi dicitur. uno quod distinguantur quolibet quod est ille persone et sic ego nego. quia essentia diuina est que libet persona et tamen essentia non distinguuntur

Alio intelligitur quod persone distinguunt per se et non per partes et persone se totis conueniunt essentialiter et distinguuntur personaliter. et non per partes nec per quasi partes. Consimiles expositiones require ab Augustino 2°. de tri. in principio ubi exponit illam pater dedit

filio vitam habere in seipso sic. pater genuit filium qui est vita. et sic consimiles propositiones: similiter primo de tri. c. 12°. optime exponit Augustinus.

Questio quarta primi quolibet

Terminus angelus sit in loco per suam substantiam. quod quia angelus per suam substantiam est hic et non alibi 9°. et contra. est articulus condennatus perisus. In ista questione primo videndum est quid est locus et quid est esse in loco. 3° ad quod est. Circa primum dico quod locus est vltima corporis continentis hoc est vltima pars corporis continentis non quod sit aliqua pars vltima secundum se totam distincta ab aliis partibus. sed voco vltimam omnem partem que extendit ad locatum et tangit locatum contentum in loco: et sic loquendo vltima pars habet multas partes que non tangunt locatum. Si dicis accipio partem vltimam que dicitur prior locus: ista pars non habet aliquas partes tangentes locatum et aliquas non tangentes. quia alias pars istius esset primo locus: et non ista pars ergo.

Respondeo distinguendo de vltima parte. Uno dicitur pars vltima. omnis pars que se extendit ad locatum et tangit immediate corpus contentum in loco. et sic infinite sunt partes vltime que sunt locus. et tangunt locatum etiam in rectum quia medietas partis tangentis secundum rectum sic est vltima. et medietas istius medietatis et sic in infinitum. Alio dicitur pars vltima tangens locatum ista que est posterior omni alia parte tangente locatum. et sic nulla pars est vltima. quia quecumque daret adhuc illa esset diuisibi-

lis et per omnia illius posteriora tanget et non
tota illa pars. Eodem modo distinguo de
prima parte tangente quia prima pars potest
dici. uno modo omnia pars tangens immediate lo-
catur et sic sunt infinite partes prime que sunt
locus secundum lineam rectam. quia medietas ali-
cuius partis deteriorate sic tangit prius. et me-
dieras illius medietatis et sic in infinitum.

Alio modo dicitur pars prima in qua sic tangit
quod est prius omnia alia partem tangente et sic nulla
pars est primo locus quia quecumque pars de-
monstratur in qua est divisibilis in duas medi-
etates et per omnia una medietas prius tangit
quam alia. Vide accipiendo primam partem
vel primum locum pro illo cuius quaelibet pars tan-
git vel quaelibet pars est locus sic nulla
pars est locus prius quia quecumque pars de-
monstratur in qua est divisibilis in duas medi-
etates et si una medietas tangit alia non
tangit et per omnia tota ista pars non est in pri-
mo loco. et sic intelligo distinctioem pre-
cedentem. Circa secundum articulum dico quod
esse in loco dupliciter accipitur circumscrip-
tive et diffinitive. Circumscriptive est in lo-
co illud cuius pars est in parte loci et to-
tum in toto loco. Diffinitive autem est
quando totum est in toto loco et non extra
et totum est in qualibet parte illius loci.
sic corpus christi est in loco diffinitive in eu-
charistia. quia totum corpus coexistit toti lo-
co speciei consecrate et totum coexistit cui-
libet parti illius loci. Circa tertium articulum
dico quod angelus non est per suam essentiam in lo-
co primo quia non habet partes et per omnia
non circumscribitur loco. Sed secundo diffini-
tive scilicet est in loco per suam essentiam. quia
tota sua substantia est in toto loco et to-
ta est in qualibet parte illius loci non tamen
sic quia substantia angeli sit per omnia loco. sic enim de-
us est presens loco: sed etiam quia angelus
ambitur quodammodo et continetur a loco sic

quod est in illo loco et non est extra locum in
quo existit et hoc quia est presens corpo-
ri locato toti et cuilibet eius parti tam
partibus in profundo quam in superficie. et sic
licet corpus locatum sit aliquo modo presens
corporei continenti et partibus eius. non
tamen sic est presens omni parti cuiuslibet
partis illius corporis continenti angelum
quia quecumque pars accipitur corporis
continentis cui angelus est presens si divi-
datur: adhuc alteri medietati est presens
et ideo: sicut corpus locatum est in loco: ita
angelus etiam est presens in loco scilicet omnibus
partibus suis: licet corpus sit circumscrip-
tive: et angelus diffinitive. Sed hic
sunt alia dubia. Primum. Vtrum angelus
potest esse in loco indivisibili sicut ange-
lus est indivisibilis vel in loco divisibili
et si sic tunc accipitur locus adequatus
tunc si ille locus sit divisibilis: prius coe-
xistit parti quam toti: et de illa parte quero
aut est divisibilis aut indivisibilis et erit
processus in infinitum. vel stabitur ad
locum indivisibilem. Secundum dubium est
quanto loco potest coexistere secundum ma-
gnitudinem et parvitatem. Tertium
dubium vtrum plures angeli naturali-
ter possint esse in eodem loco. Quar-
tum dubium vtrum unus angelus po-
test transire per locum alterius. tan-
quam per medium ipso existente in eo-
dem loco. Ad primum illorum di-
co quod angelus est in loco divisibili et non
divisibili quia nullus talis est: et si ta-
lis esset per o. traditionem. dico quod an-
gelus posset sibi existere. et quando di-
citur quod tunc prius coexistit parti quam
toti nego consequentiam. quia eque pri-
mo est in toto loco: et in qualibet eius
parte: sicut sol adequate illuminat medium
et forte unum magnam mentem posset illumina

que ad p. 22
pro loco 22.

re. et tñ nō prius illuminat vnā partē
mediū q̄ aliā: sed eque primo illuminauit
totū eodē mō est de cādela que eque pri
mo illumiat totū mediū sibi adequatuz
et oēs eius partes. sic est in pposito ideo
nō ē pcessus i infinitū. Ad 2^m dico q̄ ē
dare maximū locū in quo āgelus potest
esse quia ē finite nature et limitate. Sz
quantus est ille locus pōt rationabilif
dici q̄ tñ locū pōt habere quantū cor
pus posset informare si esset forma cor
poris: et adhuc maiorem q̄ maiori cor
pori pōt coexistere q̄ posset informare:
sed quātus sit ille nescio. Similiter d^o
q̄ nō est dare minimū locū angeli in quo
pōt esse: q̄ quocunq; loco dato i^o est di
uisibilis et per p̄ns in parte illius loci pōt
angelus esse et in parte illius partis. et
sic in infinitū. Ad 3^m dico q̄ sic. quia
plura corpora possunt eē in eodē loco p
po^{am} dei: et naturaliter corpora que na
ta sunt esse partes essentielles alicuius
cōpositi sicut materia et forma sunt i eo
dem loco adequate. et per p̄ns multo
magis duo angeli qui nō sunt circūscrip
tiue in loco possunt esse in eodē loco: et
si queras vtrū vnus angelus pōt esse in
pluribus locis simul. Respondeo q̄ sic
de locis continuis que sunt ptes loci ad
equate ipius angeli. nō autē i locis discō
tinuatis. et rō pōt esse quia quantum ad
hoc similitō coexistit loco sicut si infoz
maret materiā nunc autē si informaret
corpus nō posset informare partes cor
poris discontinuatas: sicut nec aīa intel
lectiua pōt. ergo nec nūc pōt rē. Ad
quartū dico q̄ sic. quia nō est ibi resis
tentia. quia sicut prius patet duo āgeli pos
sunt esse in eodē loco et eadem rōne po
tēt vnus transire per locum alterius.
Ad ar^m principale dico q̄ angelus

nō est circūscriptiue in loco per sua
substantiā. et si sic intelligat: arti^o parissē
verus est.

Quinta questio.

Trū angelus pōt moueri lo
caliter q̄ non: quia mobile est
primo passio corporis. 5° nō
cōuenit nisi corpori. et per cō
sequens angelus nō est mobilis. Et tra
ysaie sexto. Volauit ad me vnus de se
raphin. Sic primo videndū est quid ē
motus localis. 2° ad questionē respon
bo. Circa primū dico q̄ motus localis
est coexistētia successiua sine quiete me
dia alicui^o p̄ti^o exitis i diuersis locis. q̄
aut sit coexistētia successiua patet quia
si simul coexistēteret diuersis locis nō mo
ueretur. q̄ sit sine quiete media p̄s. quia
si aliquid primo sit i vno loco et post ge
scat et post sit in alio loco: nō mouet cō
tinue. Q^o aut sit alicui^o p̄tinue existētis
in loco patet. quia si deus p̄rio crearet
corp^o i loco et p^o destrueret illd corp^o. et
itez crearet illd corp^o i alio loco: illd corp^o
coexistēteret diuersis locis sine oī motu.
Sz du^m ē vt^m illa coexistētia successiua sit
vna res alia ab oībus rebus p̄manentib
bus. Respondendū q̄ nō sicut dictū est
de motu in li. phi. diffuse et alibi dicitur
iō nūc transeo. Circa 2^m arti. dico q̄
ex dictis in ista questione et precedenti
patet solutio istius questionis. quia ex
quo angelus continue existit in loco: et
manifestum est per scripturam q̄ ange
lus potest coexistere diuersis locis suc
cessiue sine quiete media manifestuz est
q̄ potest moueri localiter. Sed con
tra ista sunt aliqua dubia. Primum est
quia videtur q̄ motus localis sit alia
res a rebus permanentibus. quia in ista

ppoe h^o mobile mouet termi supponit
p rebz. z res pmanentes nō sufficiūt cuz
negationibz ad verificandū tlēz ppoēm
quia oibz illis postis potest mobile h^o
non moueri. z tunc hec ppositio ē fal/
sa. g^o requirit aliqd aliud. z fundat hec
ratio in illo principio gnali qn ppositio
verificat p rebz: si due res nō sufficiant
ad verificandū ppoēm oportz ponere
3^a.
Secda rō fundat in h^o q passum
causat formā causā exclu^e creationem
Tertia fundat in hoc q incorruptione
forme ē aliquid quo postto forma corrū
pitur. Secundū dubiū ē: qz videt q an
gelus nō pōt moueri. Tū quia scdm
philosophum omē quod mouet partim
est in tio a quo z parti in tio ad quē: age
lus autē nō habet ptes. Tū quia sic pri^o
transiret spaciū equale q̄ maius z ita
spaciū cōponeretur ex indiuisibilibz cuz
angelus sit indiuisibilis. Tū quia tunc
posset simul moueri z quiescere. qz tot^o
angelus cicius recedit ab vna parte loci
q̄ ab alia. Tum qz tūc posset transire
de extremo in extremū nō transeundo p
medium. Tum qz nō mouet a volun
tate sua. qz tūt omia obedirent sibi. nec a
potentia excecutiua g^o. zc
Ad primū dico qz principū in quo fundatur i^o ra
tio est falsuz nisi melius intelligat qz ad
veritatem alicuius ppositiōis quādoqz
sufficiūt due res. et alio tēpore non suffi
ciunt due res. Exēplum posito qz de^o
creet vnuz angeluz sine omī motu et tē
pore. et ista ppositio esset scripta in li
bro iste angelus creatur. tunc in princi
pio quando creatur sufficiunt ille tres
res ad veritatem istius ppositionis. s.
angelus creatur a deo. angelus. deus ip
se. et liber scriptus tali ppositiōe. et post
si eadem res precise existant nō sufficiūt

ad verificandum illaz ppositionem. nec
iste nec quecuqz alie res. Si dicis eo
ipso quo ponis prius z posterius ponis
tēpus vel aliud et aliud et ita requiritur
instans tēporis ad verificandum illam
ppositionem quo non existente non est
ppo. vera. Contra pono sic prius
qz primo creat angeluz cū li^o in quo scri
bitur ppositio sine mundo: postea creat
munduz cuz motu et tempore z postea
destruat munduz: motum: z tēpus. sicut
prius: tunc ista angelus creatur a deo ē
vera añ mundi creationē: et post destru
ctionem mundi est falsa. et tñ tot res exi
stunt post destructionē mudi sicut añ cre
ationē et tñ tūc fuit vera et nūc est falsa
Ex quo manifeste pz qz quādoqz suf
ficiunt tres res ad verificandū illā ppo
sitionem: z quādoqz nō sufficiunt. Si
adhuc dicas qz requiritur ad veritatem
istius ppositiōis: creatio passio: hoc non
valet. qz illam potest deus conseruare. et
procedit ar^m sicut prius: quia primo erit
vera. qz veruz fuit dicere qz modo est et
prius. non. et postea erit: quare hec post
destructionē mundi quātuqz creat^o
passio maneat: modo āgelus est z prius
non fuit erit falsa. Ideo dico qz si illa p
positio habeat veritatem aliquando: h^o
erit quando talis ppositio nō est negati
ua nec includēs negatiuā tāqz exponē^m
cuiusmōi sunt tales homo est animal ho
mo est albus zc. Ad proposituz dico
qz ad veritatem istius hoc mobile mo
uetur ab isto mouente sufficiunt mobile
et mouens: et qz ad presentiam mouētis
mobile continue sit in alio et alio loco
sine miraculo dei. Et quando non fit
miraculū ista sufficiūt quādo aut fit mi
raculū: nec i^o nec quecuqz alia sufficiunt
ad verificandū illā ppoēz Ad 2^m nego

maiorē super illa fundatur i^o rō. cā qua
re nego eā postea patebit Ad 3^m dico
q^d ad p^{ri}m^o agētis corrūpūtur forma: nisi
impediatur a deo. Ad primū pro 2°
dū dico q^d p. loq^uitur de mobili q^d est cir
cūscriptiue in loco. nā omē tale mobile
partī est in termino a quo: et partī in t^{er}
ad quez tale aut est oē mobile scōm p. lⁱ
cet nō scōm veritatez fidei. Ad aliud
dico q^d mobile circūscriptū lo^o p^{ri} per
trāsīt equale spaciū sibi q̄ maius. aliud
aut mobile puta āgelus p^{ri} transit spā
ciū nō equale sibi: sed equale loco in q^o
est: q̄ transeat spaciū mai^o Ad aliud
cōcedo q^d angelus potest simul moueri
in vno loco et q̄scere in alio loco et hoc
est verū si angelus pōt indifferentē cē in
loco maiorē et minorē q^d existens in loco
minorē et quiescēs ibi pōt mouē^o se loca
liter facere ī maiorē loco nō deserendo
minorē vel p^{ri}ores et per p^{ri}s quiescit in
minorē loco et mouēt ad maiorē locum
Ad aliud nego p^{ri}am. q^d posito me^o ne
cesse ē p^{ri}us moueri in mediū q̄ ī extre
mum. Ad aliud dico q^d mouēt effecti
ue a volūtate sua: nec ex hoc seq^uitur. g^o
oīa obediūt sibi. sicut nec sequit^u tu mo
ueris effectiue a volūtate g^o oīa obedi
unt tibi. Ad p^{ri}ncipale dico q^d moueri
scōm theologos nō est p^{ri}mo passio cor
poris q^d cōuenit angelis. Si querās
posito q^d angelus solū dimittat partē lo
ci quē p^{ri}us habuit: et non acquirat nouū
locū: vt^m tūc quiescat. Respondeo q^d
si lo^o mouēt motu deperditiuo: et nō p
dat totū locū quē p^{ri}us occupauit. ad^o q̄
scit in pte i^o loci quē p^{ri}us habuit: licet
nō in toto: et similiter mouēt motu deper
ditiuo. Si aut mouēt motu deperditiuo et
acquistiuo puta si perdat vñ locum to
tum et acquirat aliū tunc non quiescit

sz solū mouetur q^d per oēs partes illius
spaciū in quo est mouetur.

Questio sexta

Trū vnus angelus lo
quatur alteri: q^d non.
quia vnus angelus nō
pōt audire aliū. g^o et c.
p^{ri}ma p^{ri}s. an^o p^{ri}batur. q^d
audire p^{ri}net ad potētī
am auditiuā q̄ nō ē in angelo Ad op^m
est. S. Inia. et dyo^o de angelica ierar
chia. In ista questioe p^{ri}mo videndū
est quid ē loqui: et locutio angelorū mē
taliter. ex quo apparebit quid ē audire mē
taliter. Scōdo ex hoc respōdebo ad q̄
stionē Circa p^{ri}m^o dico q^d sicut loqui lo
cutione vocali nō est nisi p^{ri}ferre verba vo
calia vt aliq^s audiat auditione corpora
li. et intelligat id quod p^{ri} voces significa
tur. Ita loqui mētaliter nō ē nisi habe
re verbū mētale vt aliq^s audiat auditi
ōne mētali et intelligat illud q^d p^{ri} verbuz
significatur. Verbū aut mētale ē cogita
tio actualis. iō mētaliter loqui nō est nisi
actualiter cogitare vt ipsemet vel aliū
intelligat q^d p^{ri} cogitationē significatur.
Et q^o app^{ri}s q^d audire mētalit^{er} nō ē nisi vī
dere cogitationē actualē alterius ange
li vel hoīs: sic audire vocaliter nō est nisi
apprehendere vocem prolatam. Ista
omnia probantur per Augustinū deci
motertio de trinitate. c^o 3°. Primo q^d
verbum mētale sit ipa cogitatio ait sic.
yformā quippe cogitatio ab ea re quā
scimus verbum quod in corde dicimus
quod nec grecum est: nec latinum: nec
lingue alicuius alterius. Quia autem
loqui mentaliter nō est nisi habere ver

bum mentale puta cogitationem. Dicit sic: quedam ergo cogitationes sunt locutiones cordis veri et os esse dicimus. Et subdit post: que autem procedunt de corde coinquinant hominē. de corde enim exeunt cogitationes male. et cetera. Item post foris autem cum per corpus hec fiunt: aliud est locutio aliud visio: intus vero cum cogitamus vtrumq; vnum. Quia autem audire mentaliter non est nisi videre cogitationem actualem alterius. patet per eundem ibidem. vbi dicit sic. audire et videre duo quedam sunt inter se distantia in sensibus corporis. In animo autem non est aliud et aliud videre et audire. Sic per hoc locutio cum foris non videtur sed potius audiatur. locutiones tamen interiores hoc est cogitationes visas a domino dixit euangelista cum vidisset inquit cogitationes eorum. Circa secundum articulum dico. qd cum loqui mentaliter non sit nisi cogitare actualiter et angelus potest cogitare actualiter vt alius audiat siue videat suam cogitationem. ac per hoc tanq; p signū naturale aliq; mō intelligat obiectū illius cogitationis. sequit̄ qd illaz cogitationes potest angelus videre qd est mentaliter audire sicut on̄sū est. sequit̄ 3° qd vn^o angelus potest alteri loqui et alius potest audire. Et quo sequit̄ qd angelus loquens alteri nihil facit: nisi causat cognitionē in se de aliquo q̄ cognitio tanq; obiectū causat effectiue cognitionē illius cognitionis in angelo audiente. et sic. ex on̄ i causa aliquo in angelo audiente cognitionez obiecti pri^e cognitionis. S; hic sūt aliqua dubia. 1° vtrū vn^o angelus potest loqui vni et nō alteri ita qd occultet cogitationez ab vno et nō ab altero. Scdm dubiū

est. qd videtur secundū illa qd aīa nrā potest loqui angelo. qd aīa nostra causat cognitionē actualem q̄ est verbū mentale: quaz cogitationez angelus potest videre. Tertiu d^m ē vt^m ex auditiōe et visione q̄ id sūt in angelo sicut dictū est possit cognosci obiectū cuius est verbū loquētis. Quartū dubiū qd scdm p̄dicta inferior angelus potest in differenter loqui superiori sicut ecōuerso. et p̄ on̄s inferior posset illuminare superiorē quod videtur incōueniens. Ad primū illorum dico. qd naturaliter nō potest angelus loqui vni nisi loquatur alteri si cetera sint paria: puta si sint in equali distātia et sint equaliter intenti et non sint aliquo impediti. Ad secundum dico. qd quāvis conclusio sit concedenda secundum veritatem: tamen pro illo dubio et priori distinguo de locutione. quia vno modo loqui alteri mentaliter est proferre verbum mentale apprehensibile et visibile ab alio. et sic angelus non potest loqui vni et non alteri. nec potest sic cogitationes suas homo vel angelus ab alio occultare quia ex quo cogitationes sunt cause efficiētes naturales equaliter approximate multis passibus equaliter dispositis equaliter efficiunt. Nec est in potestate angeli vel hominis qd cogitatio sua causet sui visionem in vno passo: et non in alio. Aliter potest vnus homo vel angelus loqui alteri quando vult vnum videre suam cogitationem et non alium et loquitur vt vnus audiat et non alius et sic potest occultare cogitationes suas ab vno et nō ab alio. et aliter non. q̄ ad modum proferens verbum vocale non habet in potestate sua qd vnus assistens audiat et alius non: potest tamen velle qd vnus audiat et alius non. et sic potest

Occultare vni et non alteri. tñ de scō. frē/
quenter vnus angelus non videt cogita/
tiones alterius nec etiā hoīs. qz non per
mittitur a deo qz non coagit secū. Ad
tertium dico qz vnus angelus videns co/
gitatōem in alio angelo alicuius obiecti
aliquā cognoscit illud obiectū. solū in cō
ceptu cōi. puta si nunq̄ vidisset tale ob/
iectū et postea videret in alio cogitatio/
nem eius propriā: cognosceret illud ob/
iectū in cōceptu et. quēadmodū si aliq̄
audiat loqui de obo qd̄ nunq̄ vidit non
propter hoc habet cognitōem in parti/
culari de i° obiecto: sed solum in conce/
ptu p̄muni. Aliom̄ pōt cognoscere il
lud obiectū per discursum sicut cogno/
scitur causa per effectū. quēadmodū enī
videns fumū sine igne arguit. qz talis fu
mus causatur ab igne. quia alias ad p̄
sentiā ignis vidit fumū causari. et sic co/
gnoscit ignē esse causam per suū effectū
Ita vnus angelus vidēs talē cognitio/
nē obiecti in alio: cognoscit qz illa cogni
tio causatur a tali obiecto per hoc qz a
lias ad presentiā obiecti vidit talem co
gitatōem cōsimilē in se vel in alio causa
ri. Aliom̄ pōt cognoscere illud obie
ctum cognitione incōplexa rememorān
do sicut videns ymaginē cognoscit cui⁹
est ymago et illo mō presupponit notici
am obiecti in se in particulari. Et forte
adhuc aliq̄ alio⁹ pōt cognosci obiectus
illius cognitionis. Ad quartū dico qz
premissa distinctione locutionis. data
in secundo dubio dicitur tunc qz infe
rior potest loqui superiori. primo⁹ loquu
tionis sicut ecōuerso. nec in hoc videtur
esse aliqua dīa. 2° pōt etiā loqui supe
riori quādo vult et desiderat illuīari ab
eo. et pōt indifferēter velle qz superior vi
deat cogitatōem suā sicut ecōuerso. nec

etiā in hoc videtur differētia: s; in hoc ē
dīa qz multe veritates reuelantur sup̄
ori a deo que non reuelantur inferiori et
de illis pōt superior loqui inferiori: et
non ecōuerso. Ad principale dico. qz
angelus pōt audire mētaliter licet non
corporaliter.

Septima questio.

Trū vnus angelus possit cāre
noticiā actualē in alio angelo
alicui⁹ obiecti habitualiter co
gniti sine actuali cognitione cā
ta in se eiusdē obiecti. qz sic qz actiuo suf
ficienti apporimato passo disposito: et
non ipedito pōt sequi actio. sed noticiā
habitualis vnus angeli est actiuū suf
ficiēs et natale et ali⁹ āgel⁹ est passuz ap
primatū et non ipeditū. ergo i⁹ actio po
test seq̄ sine oī alia re. Et oīra. si sic tūc
non esset necesse qz vnus angelus loque
retur alteri. quod falsum est. Circa
istā questionem primo ponēde sunt due
distinctiones. 2° ad questionē est respō
dendū. Circa primū est prima distin
ctio de habitualiter noto. quia habitua
liter notū est duplex vnum: qñ aliquid
est notū mediante habitu proprio imedi
ate inclināte ad actū eliciendū circa illō
obiectū cuius est habitus. Aliud dē
habitualiter notū qñ mediante aliquo
principio vel principiis sufficientibus:
vel hitib⁹ plib⁹ cōplexis vlt̄ icōplexis co
gnoscit aliqua cōclusio q̄ pri⁹ erat igno
ta. nec vnq̄ illius cognitionis prius ha
buit actū vel habitū propriū. quō dici⁹
qz inuenis ex multis particularibus pri
cipiis sibi notis et ex multis habitibus p
ticularibus inuenit aliquā cōclusionē ex
traneā. de qua prius nunq̄ cogitauit nec
ante primū actū vnq̄ habuerit p̄prium

47
hū respectu illius p̄clusōis. Scda disti-
ctio est q̄ locutio nō fit solū vt formet
ppō in audiente: sed frequēter fit vt au-
diens ei assentiat. z ideo noticia causan-
da in angelo quedā est apprehensua: z
quedā iudicativa. Circa 2^m articulū
dico q̄ accipiēdo habitualiter notū. pri-
mo sic dico q̄ angelus vel potius noti-
cia habitualis pōt causare noticia actu-
alem sui obiecti in a^o angelo sine noticia
actuali eiusdē obiecti cāta in se. z hoc
dico supposito q̄ aliquādo illud obiectū
in se vidit cui⁹ rō ē quia ille habitus p̄-
prius ex quo est similitudo z effect⁹ obi-
natus est ducere in cogni^m illi⁹ obi-
ctus est habitus. tanq̄ in p̄gni^m cause: z
hoc tam in p̄gni^m apprehensua q̄ in
dicativa. z hoc pōt fieri per discursum
ab effectu ad cām mō quo prius dictus
est de fumo z de igne. Alio^o pōt fieri p̄
rememoratiōē z recordatiōem puta qz
videt tlem hūm intuit⁹ z in se videt cō-
similē: recordatur de obo^o cuius est simi-
li^o. Sed 2° mō loquēdo de habitualiter
noto pōt vnus angelus v^l noticia hitu-
alis eius cāre in alio angelo noticia ac-
tualē apprehensua de tali obo^o habitua-
liter noto. nō cāndo noticia apprehensua
in se eiusdē obi^o actualē: sed nō pōt
cāre noticia iudicativa actualē. nisi cau-
set actualē in se. Et hoc frequēter ē ve-
rū de noticia iudi⁹ respectu singulariū
de quibus aliquādo angelus hēt mul-
tas noticias incōplexas habituales non
pprias: ppter quos habitus cognitos
nō potest alius angelus videns eos co-
gnoscere illud sin⁹ cognitione iudicativa
si tñ eliciat angelus loquēs cognitionez
actualē iudicativa: bene pōt. Ex^m: po-
namus q̄ angelus loquēs cognoscat hi-
tualiter al^m. figurā z q̄titatē. z nesciat

hanc ppōem fortes est tāte q̄titatis. sic
figuratus. z sic coloratus evidēter: si an-
gelus audiens cognoscat evidēter habi-
tualiter tñ hāc ppōem z videat tales
habitus incōplexos: bene possunt tunc
illi habitus cāre noticia actualē apphē-
sua tam cōplexā q̄ incōplexā de sorte.
absqz noticia actuali causata in angelo
loquente: sed nunqz per talē habitū assē-
tiet qz fortes sit sic coloratus z sic figu-
ratus nisi talis act⁹ assenciēdi eliciat in
āgelo loquēte. z tunc pōt angelus audi-
ens assentire visioni illi⁹ assensus z ha-
bitus pprii in angelo audiente inclināti
evidēter ad cognoscendū illud cōplexuz

Sed fm p̄dicta oportet ponere discursum
in angelo quod p̄cedo. Ad p^m p̄ri-
cipale dico q̄ quādoqz ad ac^m cē respe-
ctu alicuius effcūs requiritur ydēptitas
actiui z passivi. Exēplum vt quādo vo-
luntas aget dilectōem. Et ita est in pro-
posito respectu cognitiōis iudicative p̄
plures habitus cānde. Et aliquādo re-
quiritur q̄ vnū informet reliquū: sicut
habitus informat inte^m z sic ē in p̄po-
sito. Ad aliud dico q̄ nō sequit q̄ su-
pfluit: qz locutio fit ppter duo. vnū ē vt
intelligat illud qd̄ p̄ri⁹ habitualit⁹ est no-
tū aliud vt fiat notū qz prius erat igno-
tum ab i^o audiente lz erat notum ipsi lo-
quēti: z ppter vtrūqz est locutio necessa^a

Questio octava.

Truz angelus possit moueri
p̄ vacuū. q̄ nō. qz vacuū nō ē
possibile. g^o nō est possibile an-
gelū moueri p̄ vacuū p̄z. qz nihil p̄ nihil
pōt moueri. Ad op^m āgelus pōt esse in
vacuo: g^o pōt moueri p̄ vacuū. In ista
qōe p^o vidēdū est vt^m vacuū sit possibile
2° ad questionē respōdebo. Circa p^m

potest dici q sic. cui⁹ rō ē quia oēm rē di
stinctam loco ⁊ situ ab alia re pōt deus
destruere: et aliaz rem sine motu locali
eiusdem rei pseruare. sed spa actiuorū ⁊
passiuorū distat loco ⁊ situ a celo et p
tibus eius ergo potest deus destruere spe
raz actiuorū et passiuorū: ⁊ cōseruare ce
lum. et ptes eius in eodez situ: sine motu
locali sed hoc posito latera celi non con
currerent nec se tangerēt. et inter latera
celi tunc nō esset aliquod me^m positiuū
nec corpus. g^o illud me^m esset vacuum.
Eodē modo posset dici: q deus possz ae
rem in domo destruere et pseruare tectū
et parietes in eodem situ sine motu loca
li. et tunc vere diceret q dom⁹ esset va
cua. quia nichil positiuū esset in domo.
Item non est negandū quādo deus pos
set subito destruere totam sperā actiuo
rum et passiuorū: tunc hoc posito si late
ra celi mouerent adinwicē: aut hoc esset
subito et sequitur motus in instanti qd
est flm quia ome mobile prius est in me
dio q̄ in extremo. si successiue: g^o in pri
ma parte illius tēporis esset vacuū quia
in illa parte tēporis latera nō tangerent
se. Sed contra: inter corpora et par
tes coporis que se tangūt nullū est medi
um vacuū sed i^o posito. ptes celi se tan
gerent. g^o. ⁊ c. mior pbat. Tū quia il
la tangūt se inter que nullū est medium
sed inter latera celi nullum est medium
quia nichil est in medio per positū. g^o tā
gunt se Vnde quia latera celi nō distāt
i^o posito: quia nichil est medium per qd
possint distare. Preterea aut vacuū
est aliquid aut nichil. non potest dici q
est aliquid: quia quacumqz re demon
strata. hec est falsa: hoc est vacuum pa
tet iductiue. Si est nichil: ergo vacuum
non potest aliter esse q̄ est. quia nichil

non potest esse. hec non semper erit fal
sa nichil est. cum ergo de facto vacuum
non est: sequitur q non pōt esse. Ad
primū istorum posita ypothē. de va
cua dico q latera celi non tangerent se.
Et vltra: inter latera non est mediū po
situum. ergo tangūt se partes ille. nego
pnam: ⁊ causa est: quia ad hoc q nō tan
gant se latera celi: sufficit q inter illa sit
medium: vel potest esse sine motu locali
cuiuscumqz partis. Nunc autem si late
ra celi: tangerent se tactu mathematico
impossibile esset q fieret mediū positi
uum inter illa latera sine motu locali oī
um partium. Ad aliud dico q hec p
positio. latera celi distant. potest habere
duplicem sensum. vnus est q distēt per
aliud posituum. et iste sensus est falsus
vt patz per ypothēsim: Alius sensus
est q fuit aliquod medium positiuū. vel
potest esse inter latera celi sine motu lo
cali cuiuscumqz partis celi. quod dico p
pter multa corpora tangētia se: que non
distant per medium posituum. ⁊ inter il
la aliquando fuit medium positiuū: licz
modo non sit per positū: tamen impossibi
le est q de nouo fiat mediū posituum in
ter illa sine motu locali aliquarum par
tium illoz corporum se tangentiu. hoc
patz manifeste: si duo lapides tangant se
ita q inter eos non sit medium positiuū
Ad aliud dico q illa ppositio. vacuū
est. equiualeat isti propositioni. inter ali
qua corpora non est medium posituum
inter que fuit medium posituum: vel po
test esse medium posituum: sine motu lo
cali illorum corporum vel partiu. Per
hoc ad formam dico q vtraqz illarum
est distinguenda vacuum est aliquid. va
cuum est nichil. vnus sensus istius. va
cuum est aliquid: est iste. inter aliqua cor

7 4
pora non est medium posituum: inter q̄
fuit vel potest esse sine motu. zc. et sic est
illa vera: vacuum est aliquid perypo-
thesim. Alius sensus iste aliqua res q̄
est aliquid vel potest esse aliquid est va-
cuum ita q̄ hoc nomen vacuū potest af-
firmari vere de aliqua re que existit vel
potest existere: ille sensus est falsus z im-
possibilis: qz quacuqz re demonstrata h̄
est falsa. h̄ est vacuū. Eodē et per oīa
est i^a distinguenda vacuū est nichil. Et
p̄t h̄ere duos sensus. vnus sensus ē ille
inter aliqua corpora nullū est medium
posituum. z ille sensus est verus. Ali^o sen-
sus est q̄ nihil sit aliqua res. vel potest
esse que est vacuū z de qua vacuū vere
predicetur. z ille sensus est falsus. q̄ va-
cuū sit nihil. vel nihil sit vacuum. Circa
2^m articulū dico q̄ angelus p̄t moueri
per vacuū. cui^o rō est qz angelus p̄t es-
se in vacuo sicut corpus p̄t fieri in va-
cuo quia non est maior rō de vno q̄ de
alio. Donatur ergo angelus in vacuo
z postea fiat illud vacuū plenu aere. q̄
facto manifestū est q̄ angelus nō erit in
toto pleno. quia ponamus q̄ illud ple-
nū sit maior q̄ locus suus adequat^o. g^o
angelus prius nō fuit in toto vacuo. si
tunc fiat iter per potentiā diuinā locus
ille vacu^o: z iterū repleatur aere: nō erit
necesse angelū esse in eadē parte loci: q̄
prius. saltē deus p̄t facere q̄ facto ple-
no inueniatur angelus in alia parte q̄
prius: z per p̄ns saltē a deo p̄t angelus
moueri in vacuo. sed vtrū posset per
naturā. nescio. Sed cōtra nunq̄ est mo-
tus localis nisi inter distā^a. sed perypo-
thesim latera celi nō distant ergo. Pre-
terea per omnē motū localē aliquid ac-
quiritur. per motū vero in vacuo nihil
acquiritur: ergo. Preterea omē q̄ mo-

uet ptm est in termino a quo et partim
in termino ad quem: in vacuo non est
pars ergo z cetera. Ad primum dico
q̄ non omnis motus est inter distantia.
vacuo posito: sed foret si esset plenum.

Ad secundum dico q̄ non semper p̄
motum localem aliquid posituum ac-
quiritur: sed acquireretur si esset plenuz

Ad tertium dico q̄ non omne quod
mouetur: de facto partim est in termino
a quo et partim in termino ad quem sed
foret si esset plenum. Et sic responden-
dum est ad omnia consimilia argumen-
ta que dimitto gratia breuitatis. Ad
argumentum principale patet.

Questio nona

Trum linea componatur ex
pūctis: q̄ sit quia pūctus est im-
mediatus pūcto. g^o. p̄na est no-
ta. antecedens probatur acci^o
totam multitudinez pūctorum et tūc ar^o
sic. inter primū pūctum huius li^e z quēli-
bet alium pūctū est alius pūctus medi-
us aut nullus. si nullus: g^o pūctus est im-
mediatus pūcto. Si aliquis est medius
pūctus tūc ille pūctus est medius in-
primū pūctū z seipm quia ille est vnus
de numero oīm pūctorū. Ad op^m est az.
vi. phisicoz. hic primo dādus est intel-
lectus q̄ oīs qui est iste vtrū. s. aliq̄ ptes
li^e sint indivisibiles z sic intellecta q̄one
dico q̄ nulla ps linee est indivisib lis n^e
etiā pars cuiuscunqz continui est indivi-
sibilis quod pbat qz si sic tūc costa qua-
drati esset equalis dyametro: z dyame-
ter esset cōmesurabilis coste: p̄na patet:
quia a quolibz pūcto dyametri ad quēl-
pūctū coste p̄tingit p̄trahere lineā rectā
quod patz quia a quolibz pūcto coste

vult ad quolibet punctum costae alterius contingit protrahere lineam rectam. imo ita est de facto posita hypothese. et quolibet talis linea protrahitur per aliquod punctum diametri secundum a quolibet puncto diametri ad costam est linea recta. Si ergo sint sex puncta in diametro: erunt necessaria sex puncta in utraque costa. Unde a quolibet puncto costae unius ad quolibet punctum costae alterius contingit protrahere lineam rectam quae quolibet tanget aliquod punctum in diametro. scilicet si lineae cum sint a punctis in mediatis in una costa: ad puncta in mediata in alia costa sunt eque distantes. et per puncta duorum punctorum immediatorum in costa tanget duo puncta in mediata in diametro. Aliter non essent si lineae eque distantes per totum: Si dicis quod si linea protrahitur a costa tangeret diametrum directe: tunc solum tangeret unum punctum in diametro: et alia linea alium punctum. et concluderet arithmetice. scilicet quod diameter longior est quam costa. idem quolibet linea protrahitur a costa in costam tangit diametrum oblique. et idem admodum tangit duo puncta diametri. et sic non concludit ratio quod sint tota puncta in costa quot in diametro et ponit ex modo quod si una virga cadat super aliam oblique plus tangit de ea quam si caderet super eas in directum per modum crucis sicut apparet ad sensum. et sic est in proposito.

Contra si propter hoc linea protrahitur a costa in costam per diametrum tangit duo puncta diametri oblique quod diameter est longior costa. ergo retenta semper eadem longitudine duarum costarum si fiat diameter multo longior poterit tunc numerus punctorum augeri sicut augetur longitudo diametri quod una linea protrahitur a costa in costam tangeret oblique duo puncta diametri longioris. et secunda linea tria puncta. et tertia linea quatuor puncta. et in fine aliquis punctus

illius linea protrahitur per diametrum tanget. diameter secundum longitudinem unius pedis vel domus vel leuce. Ex quo sequitur primo quod illa linea protrahitur a costa in diametrum non erit recta: quod punctus unius linea tangetis diametrum movetur superius et inferius. quod ex quo si punctus per se tanget multa puncta diametri oblique: et aliqua de illis sunt superius. aliqua in ferius. ergo punctus iste tangens ista movetur superius et inferius.

Secundo sequitur quod punctus linea tangetis diametrum erit simul naturaliter in diversis locis vel sitibus. quod ex quo tangit sex puncta diametri: tunc erit naturaliter simul et semel in sex sitibus cum illis punctis: quod est impossibile. Ex modo de virga vel de quo cumque alio corpore tangente directe vel oblique aliquid corpus non est ad propositum quia quando virga vel aliud corpus cadit super per aliud oblique tunc multe partes virgae cadentis tangunt multas partes alterius virgae quas prius non tangebant: et sunt aliae partes cadentis et tangentis quando tangunt oblique quam quando tangunt recte: sicut manifeste patet ad sensum: et ideo non est mirum si plures partes tangant quando virga cadit oblique quam quando cadit recte: nunc autem in proposito semper est idem punctus linea tangetis diametrum directe et oblique. ideo non est ad propositum. Item arithmetice ad principale quod tunc essent equalia puncta in minori circulo et in maiori quia a quolibet puncto maioris circuli per circulum minorem ad centrum commode utriusque circuli potest trahi linea recta: imo est linea recta posita hypothese: quae tamen linea non coincidunt circa centrum. Aut ergo due lineae protrahuntur a duobus punctis immediatis circuli maioris transibunt per duo puncta circuli minorum vel per unum tantum: Si primomodo habetur propositum quod tot

79
sunt puncta in minori circulo. sicut in ma-
iori. Si 2° contra ille linee sunt recte.
et eque distantes. Similiter si ille due li-
nee coincidunt in eundem punctum circuli
minoris. tunc ille punctus minoris cir-
culi in quo coincidunt coexistet duobus
punctis immediatis duarum linearum imediata-
rum: et eadem ratione potest coexistere tribus
punctis trium linearum tertii circuli maio-
ris. et sic potest coexistere mille punctis a-
licuius circuli magni in tali proportione
excedentis illum parvum circulum. Et tunc
sequitur necesse quod ille punctus sic coexi-
stet centum aliis punctis sit longus sine plu-
ralitate punctorum. vel linea circumferentia-
lis sibi correspondens. Si dicis quod idem ar^m est de
lineis corporalibus transiens a maiori cir-
culo ad centrum per minorem circulum quod ille se-
per magis et magis appropinquat. aut quod
ille linee corporales transibunt per aliam
et aliam partem circuli minoris: et sic erunt
equales partes in utroque circulo. aut per
eamdem. Et tunc illa pars per maiorem partem
circulorum consideret mille partibus et ef-
set in mille sitibus. Respondetur quod non sequitur
propter diversitatem illarum linearum et circulo-
rum in infinitum: quia non est aliqua pars
in maiori quin sibi correspondeat aliqua
pars decima in minori circulo: licet multo
minor correspondeat. Datur hoc ad
sensum si fiant circuli. Et ideo non sequitur
sint equales partes eiusdem quantitatis: sed
si componatur ex punctis tunc duobus
punctis immediatis in maiori circulo: aut
considerentur duo puncta immediata in mio-
ri. quia minus non potest considerare in pro-
circulo. quia quilibet punctus est indi-
uisibilis: aut idem punctus consideretur ut
quod. Si primo equalia erunt puncta utrius-
que circuli. Si 2°. tunc erit idem punctus
in diversis sitibus: sicut dictum est. Dicitur

terea accipitur illud punctum circuli minoris: et
coexistit multis punctis multarum linearum
punctus ille potest esse centrum alicuius cir-
culi qui potest pertrahi circa eum: cuius cir-
culi linee non coincidunt donec veniant ad
centrum: et per primum tunc ille punctus non
coexistet pluribus punctis distantibus
situ: quia omnes linee exeuntes a centro pos-
sunt terminari ad illud circulum. Quod pro-
batur quia puncta immediata exeuntes
a centro quibus correspondent puncta
immediata in circulo sunt lineam rectam et duo-
bus aliis correspondent diversa alia in cir-
culo: et ita de omnibus exeuntibus a centro
patet. quia terminantur ad illud circulum
ergo nullomodo potest ille punctus coexiste-
re aliis punctis distantibus situ. Si autem
dicis si est centrum tunc coexistit punctis
diversarum linearum exeuntibus. Respondetur: verum
est. semper tamen in eodem situ et puncta aliarum
linearum terminantur in circuitu illius centri
non quod centrum sit in eodem situ cum illis. si-
cut est in alio casu. Dicitur tunc staret
ar^m zenonis quod mobile velocissimum nun-
quam attingeret mobile tardissimum et suppo-
nit illa ratio aliqua fundamenta. primum
est quod semper pars propinquior spa-
cii prius attingitur quam remotior. Ali-
ud est quod indivisibile in spatio non attingit
nisi in instanti. Ex quibus sequitur quod nul-
lum corpus si movetur super tale spacium
attingeret in instanti nisi unum indivisibi-
le in spatio. tunc ar^o in instanti in quo
tardum acquirit unum indivisibile in spatio quod
acquirat velocissimum: aut solum unum indi-
visibile et tunc velox nunquam attinget tar-
dum. aut acquirit duo indivisibilia et per
secundam suppositionem prius acquirit unum
quam aliud et sic non acquirit in instanti quia in
eo non est prius. Si dicis quod ille passio-
nes velocitatis et tarditatis non perveniunt mo-
bilibus

tut alicuius indivisibilis. Contra idē est
ar^m per oīa si corp⁹ divisibile moueret
super spa^m p^opositū ex indivisibilib⁹. Et
si dicas q^o idē ar^m zenonis fieri pōt con
tra te ponēdo p^oti^m esse p^opositū ex semp
divisibilibus. R^ondeo q^o in quolibet in
stati ē mobile in alio z alio spa^o: sed non
est dare aliq^o partē spacii que sit primo
acquistā in o. ita q^o quelz eius pars ac
quiratur in illo o. Et si hoc ponit dico
q^o necessario concludit ar^m zenonis cō
tra negātes indivisibilia sicut contra po
nentes: quod patet quia in illo instanti
in quo tardū acquirit illā partē spacii
fm se totā aut velox acquirit equalem
partē z tunc nunq^o attinget tarduz aut
maiorē: z tunc per prius sup^m prius ac
quirit vnā partē illius q^o aliā: z sic non
acquirat in o. Et ideo dico q^o in o. nō ac
quiratur aliqua pars: nec spacii nec ali
cuius forme per motū aliquē fm se to
tam: ita q^o quelz eius pars acquiratur
in instanti. sed concedo q^o in quolz instā
tē aliquid acquiratur: z tamen illius acq
siti prius fuit acquista alia pars. z illi⁹
partis prius fuit acquista pars z sic in
infinitū. z sic mobile tardū precedit ve
lox in illo spacio p^o infinita instantia. pa
tet manifeste: vnde impossibile est dare
aliquid primo acquistū i^o instanti p^o que
cūq^o motū. sed quicquid acquiratur pri
mo in tēpore quelibet eius pars acqui
ritur in tēpore. z iō q^o velox in eodē tē
pore plures ptes spacii eiusdē quātita
tis trāst quā tardū ideo negans indivisi
bilia pōt ar^m zenonis solvere: z nullo
ponens ea. Illa aut solū est generalis
ad alia ar^a que fiunt de formis acqui
sitis per motū. ad probandū q^o in paruo
tēpore acquiratur infinite ptes eiusdem
quātitatis. Applicā z patet. Ad ar^a. in

cōtrariū. Ad primū q^o probat indivi
sibilia esse d^o q^o si est impossibile esse in
divisibilia. quia intel^a est indivisibilis et
aīa intellectiua similiter: sed contradic
tionē includit indivisibile esse in quāto:
quia nec pōt esse pars quāti indivisibil
nec accūs eius. q^o nō sit pars mō decla
ratū est q^o aut nō sit accūs quāti p^obatur
per rōes illas quibus alias probatum
est q^o nec est principiū linee nec termin⁹
Et videtur mihi q^o ille rōes concludūt
Et ideo dico q^o deus nō pōt facere tale
indivisibile quia contradictionem inclu
dit illud fieri. Ad aliud dici pōt vno
mō q^o si fiat per potentiā diuinā corpus
mere spicū. z aliud corpus mere planū
q^o impossibile est z contradicōem inclu
dens q^o spicū tangat planū. q^o si sic cum
nō fm aliq^o indivisibile: o^o tangere scōz
partem divisibile z illa pars quecunq^o
detur ex quo est spica: quia pars spericē
vna pars eius necessario ascendit z alia
descēdit: z sic necessario est aliquod cor
pus me^m puta aer si tangat in alio. Ali
ter potest dici z forte melius q^o corpus
spicū tangit planū secundū aliquā par
tem sui divisibile. Et quando dicitur q^o
ergo illa pars non est sperica. nego p^onas
quia hoc non sequitur nisi detur aliqua
ps p^o tangens secundū se totā: ita q^o que
libet pars illius partis tangat planum:
z tunc ratio p^ocluderet necessario q^o non
esset me^e spicū. Nunc aut pono q^o nō tā
git per aliquā partē. primo ita q^o queli
bet pars tangit planū. z sic nō tangit p^o
aliquā. primo que sit prior omī alia tan
gente: sed quecunq^o pars tangens detur
adhuc vna medietas non tangit imme
diatē: nec medietas illius medietatis et
sic in infinitū. Ad aliud dico q^o hec est
dīa inter continuū z p^origuū q^o partes

79
continui faciunt unū et partes contiguit non. Ad aliud concedo quod quodlibet continuum habet tot partes eiusdem proportionis quot habet celum. Sed eiusdem quantitatis non habet tot. Si dicas accipiat aliquam partem celi eiusdem quantitatis cum grano milii. tunc illa pars celi habet tot partes eiusdem quantitatis: et similiter proportionis: sicut granum. sed totum celum habet plures partes eiusdem proportionis quam illa parva pars. Aliter totum non esset maius sua parte. Respondeo deo quod hec propositio totum plures partes habet quam pars potest intelligi dupliciter uno modo quod habeat partem aliquam certum numerum partium. et quod partes totius excedant illum numerum in aliqua certa multitudie. Et ille intellectus est falsus quia implicatur quod pars habeat certum numerum partium: quod falsum est. Alio modo quod pars celi habeat partes non tot in aliquo certo numero quando plures. quia infinitas habet et quod totum celum habet tot partes et adhuc aliquid alias. et sic concedo quod totum celum habet partes plures quam pars. Ad aliud dicitur quod si mundus fuisset ab eterno. et deus in hora qualibet fecisset unam divisionem continui non esset adhuc completa divisio. et quando dicitur quod non plures fierent divisiones si fierent usque in eternum: quod facte fuerunt tempore preterito. quia infinite sunt. Respondeo sicut prius de illa pluralitate. Ad aliud dicitur quod certificamur quantumcumque possumus per aliquod divisibile minimum quod aliquod est minimum secundum naturam aliquod secundum institutionem: sicut patet de vna. Et hoc patet dicitur quinto meta. Ad aliud de beata virgine quod non est possibile quod stetisset sub virginali imperio. ut postea patebit. Ad aliud dico quod deus non potest facere duos angelos rapti

transcutes: sed nec est tempus mediare. Ad aliud dicitur quod visiones albedinis succedunt sibi potius sicut fortius potius augetur et ideo dico quod sicut propter motum augmentatis non oportet ponere talia indivisibilia ita nec propter visiones. Ad arguendum principale solvendum est per se dicitur: quia hec est concedenda inter punctum et quilibet alium est aliquid medium: sed hec est negata aliquid punctum est medium inter punctum et quilibet alium

Decima questio.

Tru possit demonstrari quod anima intellectiva sit forma corporis quod sic quia exprimitur quod intellectus est in nobis et intellectus est operatio hominis. ergo est in nobis causa efficiens et subiectum recipiens intelligens sed hoc non potest esse anima separata. quod operatio talis subiectum non exprimitur. nec est talis operatio aliquid propositi ergo receptum illius operationis aliquid est hominis non materia ergo forma. Contra anima intellectiva est incorruptibilis ergo non est forma corporis corruptibilis. In ista questione sunt due difficultates: una videlicet posse intellectus per animam intellectivam quibus non esset forma corporis. Alia an possit evidenter sciri per rationem vel per experientiam quod intellectus accipiendo intellectus per aliquod actu proprio subiectum materiali cuius ponitur anima intellectiva que est ingenerabilis et incorruptibilis que est tota in toto et toto in quilibet parte. Ad primam difficultatem videlicet quod sic quod multa attribuuntur uni rei propter aliam per concomitantem ydiotem quod nec est materia nec forma nec pars eius sicut dicitur quod aliquid attribuitur alteri propter instrumentum arte vel propter vestimentum et similia sicut dicitur in hominem esse remigatore a remo. vel fossore: et illud dicitur vestitum vel calciatum et armatum et dicitur quod ille tenet aliquem: quod panem eius vel arma sua et talis est communicatio in filiū dei et naturam assumptam ubi neutrum est

forma. 5° eodē potest aliquid attribui
corporei moto ppter motionez absz hoc
q̄ i^o motor sic forma eius. Ex^m p̄ de an
gelo thobie ppter quem tāq̄ ppter mo
tionem dicebatur cōstitutum ex corpore
assūpto et angelo comedere: bibere am
bulare. intelligere et videre. 5° nō obstā
te q̄ aīa solum sit motor corporis z nul
lo modo sit forma adhuc possum⁹ intel
ligere p̄ aīam intellectiuam. Quantū
ad 2^m dico q̄ intelligēdo p̄ aīaz intellecti
uam formā imaterialem z incorruptibi
lem que tota est in toto corpore z tota ī
qualibet pte corporis nō pōt euidenter sci
ri per ratioez vel per experientia q̄ talis
aīa sit forma corporis nec q̄ intelligere
talis soē p̄prium sit in nobis nec q̄ talis
aīa sit forma corporis quicquid de hoc
senserit p̄bis nō curo ad presens. qz vbi
qz dubitatur loqui videtur: sed i^o solū
credimus. Qd̄ autem nō possit demō
strari. patet quia oīs ratio p̄bens i^o ac
cipit dubia homni sequenti ratioem na
turalem nec per experientiaz p̄batur qz
solum experimur intellectionem et noli
tionez et similia: sed oīa ista dicit sequēs
rationem vel experientiam esse operatio
nes et passiones cātas et receptas ī for
ma illa: per quā poneret hoīem distigui
a brutis et licet scdm fidem et veritatez
ponatur q̄ i^o sit aīa intellectiua que est
forma incorruptibilis: tamen talis dice
ret q̄ esset forma extensa generabilis et
corruptibilis. nec videtur q̄ experientia
aliā formā concludat. Et si queras
vtrum euidenter posset probari q̄ i^o for
ma q̄ sequens rationem naturalem vel
experientiam concludit per experien
tiam siue experientias sit forma cor
poris. R̄spondeo q̄ sic per tale medium
forte. omne compositum differens specie

ab alio composito vel differt se toto vel
per ptem. sed homo differt spē ab asino
et non se toto. quia habent materia eius
dem rōnis. 5° per ptem et non per mate
riam. quia est eiusdem ratiois. ergo per
formā z forte q̄ ī ista rōe accipiunt aliq̄
dubia. Si autē ponatur sicut ponitur se
cūdm veritatem q̄ aīa intellectiua que
est forma imaterialis et incorporealis sit
in nobis et q̄ per eam intelligam⁹ tunc
rōnabilius est ponere ipsaz esse formas
corporis q̄ q̄ sit solus motor. quia si essz
motor aut moueret corpus motu locali
aut alterationis nō primo^o. quia tūc eo
dem^o moueret corpus pueri sicut adulti
Similiter ad mouendū corpus motu lo
cali sufficit aīa que est forma corporis
ergo frustra poneretur ali^o motor: nec
2° quia ad alterationē corporalez suffi
ciunt agentia corporalia 5° tal^o motor su
perfluit. S; hic sunt dubia qz vide
tur q̄ aīa intellectiua quā ponis scdm fi
dez formā corpis nō sit tota in toto z to
ta in qualibz ei^o pte. tū qz tunc nō plus
experiremur nos intelligere in capite q̄ ī
pede. tū quia absciso brachio aut aīa
que erat in eodē situ cū brachio redit ad
corpus et tūc migraret de subiecto ī sub
iectū aut corrūpitur et hoc est p̄positū.
Ad i^o patebit p^o ea iō nūc trāseo. Ad
principale p̄cederet sequens rōem natu
ralem q̄ expimur intellectōem in nobis
que est act^o for^o corporee z corruptibil^o
et diceret p̄ster q̄ talis for^o recipit in for
ma extēsa. nō aut experimur illaz intel
lectionez q̄ est opatio p̄pria sbē imateria
lis: et ideo p̄ intellectionē nō p̄cludimus
illaz sbām incorruptibilem esse in nobis
tāq̄ formā. Et forte si experiremur illaz
intellectionem esse in nobis nō possem⁹
plus concludere nisi q̄ eius subiectuz est

in nobis sicut motor: non autem sicut forma.

Undecima questio

Trum probari possit euidenter quod non est vnus intellectus numero in omnibus. quod non quia secundum primum est vnus intellectus numero in omnibus ergo oppositum non potest probari. Contra non est eadem intellectus omni homini: ergo nec idem intellectus omni. Adic primo exponendus est intellectus questio- nis. 2º ad questioem. Circa primus dico quod intellectum esse in nobis potest intelli- gi dupliciter. vnoº vt sit forma corporis vel potentia qua intelligimur. Aliomº quod sit prin- cipium mouendi in nobis quocumque motu. Circa secundum sunt due difficulta- tes. vna supposita quod intelligamus 1º in- tellectu tamquam per formam corporis vel po- tentiam intellectiuam: Alia: supposito quod intellectus sit in nobis solum sicut motor cor- poris et non sicut forma. Circa primam dif- ficultatem dico. quod potest euidenter probari quod non est vnus intellectus numero in omni- bus quia impossibile est quod idem simul et se- mel sit sciens et ignorans: diligens et odi- ens: gaudens et dolens de eodem assiciens et dissiciens: Et sic de aliis scilicet intellectus in vno homine est sciens aliquid omni alio est ignorans idem ignorantia disponis. volun- tas vniº diligit aliquid voluntas alteri- us odit idem: omnia ista per experientiam pa- tent. 2º impossibile est quod sit idem intellectus in omnibus. Si dicat quod talis diuersitas potest contingere propter diuersam copu- lationem intellectus cum fantasmatibus. Contra propter diuersam copulationem non possunt esse propria in eodem subiecto. primo quia fantasmata non se habent nisi effec- tiue ad illa que recipiuntur in intellectu: sed predicta contraria sunt in intellectu

subiectiue 3º. 22. Si dicat quod intellectio et noliº et huiusmodi non sunt qualitates in- herentes intellectui subiectiue sed alteri.

Contra voliº et noliº que sunt contra- ria possunt successiue ad istas formas tam a parte corporis quam intellectus. hoc patet quod aliquis odians aliquem potest eum dilige- re sine omni mutatione corporali noua vel etiam intellectuali solum ex libertate volun- tatis. 3º sola voluntas est forma istarum for- marum. Circa secundam dico. quod difficile est istam partem euidenter probare: et forte non est hoc possibile potest tamen persuaderi. quod ad omnem motum localem et alterationem suffici- unt dispositiones corporis et illa que ex- perimur in nobis. sicut manifeste patet. scilicet cognitio et voliº: 3º talis motor super- fluit. Similiter eadem facilitate ponerem talem intellectum vniº bruto ad moue- dum eum: quod tamen omnino superfluit. Ad prin- cipale nego maiorem. quod errauit in hac parte sicut in multis aliis:

Questio duodecima

Trum anima intellectiua sit to- ta in toto corpore: et tota in qualibet parte. quod non. quod si sic tunc distaret a se. quod anima in capite distat ab anima in pede. Contra anima est forma indivisibilis 3º vbi cumque est: tota est ibi: scilicet est in omni parte 3º tota est in omni parte. Ad quod dico quod sic. cuius ratio est. quod anima est in quali- bet parte et tota est in qualibet parte. 3º tota est in toto et tota in qualibet parte. Adia pars antecedens patet. quod aliter aliqua pars non esset informata anima et pars non esset pars hominis. Secunda pars patet. quod anima intellec- tiua est forma indivisibilis et in extensa. 3º vbi cumque est: tota est. Sed sunt hic aliqua dubia. Primum est. quod tunc simul anima quiesce- ret et mouetur. quod quiesceret in pede et

moueret i manu. Sedm. qz tuc posset
 informare duas materias discontinuas
 quia ex quo aia rota est in ptribus dista
 tibus loco z situ: eade rone pot ee in pti
 bus discontinuatis. Item absciso bra
 chio infoz aia intellectiua autem redit
 aia ad corp. aut corrumpitur. Preterea
 no plus t expiremur nos tuc intelligere
 in capite qz in pede. Ad primuz d q aia
 pot simul moueri z quiescere p accns ad
 motuz alterius et quietem qz alias non
 moueretur ni aliud mouet. Ad aliud
 dico q p natura no pot simul informa
 re duas materias discotinuas: s p po
 tentiaz dinam bn pot. Et si querat tunc
 aut est duo hoies aut vn ho: si duo: er
 godue aie: si vn: ergo vna aia. sllr intel
 lectus ille sciret in vno. et ignoraret in a
 lio sicut dictu est in alia qoe. Ad pri
 dico q essent duo hoies ppt diuersitatez
 m. s no sequitur vltra st duo hoies g
 st due. aie. qz li ho supponit p supposito
 qb diuersificat ex diuersitate m licz for
 ma sit eadem. Ad 2m d q qcquid sci
 ret vn sciret alius z diligeret vn z ali
 Ad 3m dico. q aia intellectiua exns
 in brachio no redit ad corp nec corrū
 pitur corrupto brachio s cessat esse vbi
 prius fuit. sicut corpus xpi in eulzaristia
 cessat ee sub hostia corrupta spe z ange
 lus cessat ee in loco quando ps sui loci a
 dequati corrūpitur. Ad aliud dico q
 no pl expimur nos intelligere in capite
 qz in pede: s expimur frequēter q pl in
 uamur vel ipedimur ad itelligēdū ex di
 spoe capitis qz pedis sicut expimur q qn
 qz pl iuuamur p dispoez oculi qz man
 vn p illud ar. pbar etur q intelligeret
 colorē i oculo: sonū i aure: odorem i naso
 zc. D ergo q no pl expimur itellectio
 nē in capite qz i pede imo qnz expimur

q pl iuuamur vl ipedimur per dispoez
 pedis qz capitis. sicut p3 p graue doloze
 pedis. Ad princ dico q aliqd distare
 ab alio: pt dupliciter intelligi. vno pro
 prie qn vnu n e vbi aliud est. quo dicim
 caput distare a pede. qz vbi e pes n e ca
 put z aia i capite n distat ab aia i pede
 Aliom i pprie qz admo alips locus di
 stat ab alio loco. z sic aia i capite distat
 ab aia in pede. i. loc capitis distat a lo
 co pedis. z n v3. 2a aia i capite distat ab
 aia i pede. g aia distat a seipsa: s e falsa

Questio. xiii.

Tri pri cognitū ab itellectu
 primi gnationis sit singulare
 q no. qz vlc est p m z ppriu ob
 iectū itellect. ergo primo cognoscit pri
 mi gnationis. Cōtra. idē oio est pri
 muz obm scnsus z itellect: s3 singulare
 est primuz obiectū sensus tali primi. g
 zc. Adic primo dādus e itellect que
 stionis. scdo ad qoez rēndendū. Circa pri
 muz sciēdū e q hic accipit singulare. n. p
 oī illo qb e vnu nuero. qz sic quelibz res
 e singlaris: sed accipit p re q e vna nuē
 ro z n e signū naturale siue ad placitū cō
 mune multis z sic termi scripti pceptus
 z vox plata significatiua n sūt singlaria
 sed tm res q n sūt signa. Respōdeo q n
 itelligit i a questio de quacūqz cognitōe
 singlaris: qz qcuqz 2g vlis e 2g singla
 ris: qz nihil p talē cognitōez itelligit nisi
 singulare vl singlaria z tm i a e 2g cōis: s3
 itelligit de 2g ppria z singlarī singlaris
 Circa scōz supposito q qstio itelligat d
 cognitione ppria et simplici singlaris.
 Dico tuc primo q singulare pcedcōmō
 acceptum cognitione ppria et simplici
 est primo cognitum. Quod probatur

79
quia res extra aiaz q̄ n̄ ē sig^m tali 2° pri
mo intelligit: sed oīs res extra aiaz ē sin
glaris 5° zc. 3° dicitur obiectū p̄cedit actuz
pprium et pri^m p̄mi^e gnationis: s; ni
cūl p̄cedit talē actū nisi singlare 5° zc.
Secūdo d^o q̄ 2° simplex ppria. singlaris
z p̄ria tali p̄mitate est 2° intuitiva q̄
aut i^a cognitio sit p̄ria p̄z. q̄ 2° singla
ris abstractia p̄supponit intuitivā respec
tu eiusdē obiecti: z nō e^o. q̄ aut sit ppria
singlari. p̄z. q̄ imediate cāt a re singlarī
vel nata ē cari: z nō est nata cari ab alia
re singlarī. etiā eiusdē sp̄ci 5°. Dico 3° q̄
cognitio p̄ria: abstractia p̄mi^e gnatio
nis. z simplex nō est cog^o ppria singlarī:
s; est cōis. p̄ria p̄z. q̄ nō hētur co
gnitio ppria simplex de aliquo singlarī
p̄ tēpore. p̄ quo nō pōt hēri cognitio ni
si sp̄ci^a siue gnalis q̄ aut sit ita. patet de
venēte a remotis q̄ cāt talē sensatōez
virtute cui^o t̄m possum iudicare q̄ illō
visū est ens. notū ē q̄ i illo casu cogno
abstractia quā habeo p̄ p̄mi^e genera
tionis est cognitio entis: z nullius infe
rioris z per p̄ns nō est p̄ceptus sp̄ci^o
nec est p̄ceptus proprius singularis. Se
cūda pars p̄z. q̄ nulla cognitio abstra
ctiva simplex est plus similitudo vni^o rei
singularis q̄ alterius sibi sili^m nec cau
sat a re. nec nata est causari. 5° nulla ta
lis est ppria singlaris: sed quelz est
vltis. Sed hīc sunt aliqua dubia. 3°
est quia videtur q̄ cognitio intuitiva nō
sit ppria. q̄ quecuqz detur equaliter
assimilat vni singlarī sicut alteri simili
mō z equaliter representat vni sicut ali
um. ergo nō plus videt esse cognitio vni
us q̄ alterius. Scdm dubiū est quia si
p̄ria cognitio abstractiva sit aliqñ co
gnitio z p̄ceptus entis. sicut dicit de ve
niente a remotis 5° eodē mō pōt intuitiva

in eodē casu esse cognitio cōis entis. q̄/
ipossibile est q̄ eiusdē rei sint plures cō
ceptus simplices pprii. sed de vno ve
niente a remotis possum vna visionē hē
re per quā t̄m iudico illud esse ens. aliaz
per quā iudico illud esse aial: 3ª per
quā iudico illud esse boiem: z quartaz
per quā iudico illud esse sortē. s; oēs i^e
visiones sunt eiusdem rei. ergo omnes
ille nō possūt esse cognitiones pprie illi^o
singlaris visi. 3^m est q̄ videt q̄ p̄ria ab
stractiva sit ppria: et maxie qñ obm^o est
debito^o appropiatū. q̄ p̄ primā abstra
ctivā possum recordari de eadē re prius
visa. q̄ nō posset fieri nisi hēm abstra
ctivā ppriam. Quartū est quia scdm
iam dicta videt q̄ cōceptus gnis potest
abstrahi ab vno indivi^o puta cōceptus
aialis. sicut p̄z. de venēte a remotis qñ
habeo talē visionē per quā iudico illud
visum esse aial. Ad p^m istoz dico q̄
intuitiva est ppria 2° singlaris. non
p̄pter maiorē assimilationē vni q̄ alteri
sed quia naturaliter cāt ab vno z nō
ab alio. nec pōt ab alio cāari. Si dicas
pōt a deo solo causari. verū ē sed semp
nata est talis visio causari ab vno ob
iecto creato: z non ab alio. z si cause
tur naturalitē cāt ab vno z nō ab alio:
nec potest causari. Vnde propter simili
tudinem non plus dicitur intuitiva pro
pria cognitio singlaris q̄ abstractiva
prima. Sed solum propter causalita
tem: nec alia causa potest assignari.

Ad secundum dubium dico q̄ ille
visiones sunt eiusdem speciei z solum
differunt sicut magis perfectum z mi
nus perfectum in eadem specie puta si
videatur aliquid ex partibus eiusdem
rationis in quo non essent plura accūa
sensibi^a a visu: tūc p̄ appropiatōez i^o vi

bilis. puta albi intendit vi^o et fit clarior
et sic hoc potest dici diuersum. et diuersus
iudiciū quod tale visum est ens vel color vel
color vel albedo. etc. Si dicat illud dicit
speciem que non possunt care effectū eiusdem
speciei. sed vi^o clara et obscura sunt huiusmodi generis
Ita ideo dicitur quod eque itēse non potentes
causare effectus eiusdem speciei differunt
specie: et aliter non. m^o illa visio aucta et intē
sa potest in omnem effectū in quem potest visio
clara: et per omnes sunt eiusdem speciei. Alii/
quādo tamen visio clara et obscura sunt
alterius speciei: puta quādo diuersa ob
iecta videntur. puta si videatur aliqd scilicet
tum diuersis coloribus coloratū sic ma
iore vel minore approximatione: tunc
ille visiones non sunt eiusdem speciei: sed di
uersarum. Ad 3^m dico quod videndo aliqd
habeo aliquā cognitionē abstractiua p
pria: sed illa non est simplex sed composita:
ex simplicibus et illa noticia pposita est p
cipiū recordationis. et per hoc recordor
de sorte. quia vidi eū sicut figuratū: co
loratū talē longitudinis. latitudinis et in tali lo
co: et per illā pceptū recordor me vidisse
se sorte p: quod si circūscribas omnes pceptū
simplices pter vnū. non plus recordare
ris de sorte per illā quā de alio homine sibi
similimō: bene possum recordari me vi
disse. sed vtrū sit sortes vel plato. nescio
et ideo pceptū abstractiua simplex non est p
pria singulari. sed pposita bene potest esse p
pria. Ad quartū dico quod pceptus generis
nunquā abstrahitur ab vno in diuino. et ad
illud de ventente a remotis. dico quod iudi
co illud esse aīal: quia prius habeo p
ceptum aīalis qui est conceptus generis. et ideo
per illud pceptū duco in noticia recorda
tioniua. vnde si prius non haberē concep
tum correspondē a bedini nihil iudi
carem nisi illud visum esse aliquid. Et

si queras que noticia abstractiua habe
tur mediante intuitiua. Respondeo quod a
liquando pceptus entis. aliquando pcep
tus generis: aliquando pceptus speciei specie^m
sic quod obiectū est magis vel minus remotū
semper tamen imprimis entis pceptus. quia
quando obiectū est debito modo approxi
matū simul catur a re singulari extra cō
ceptus specie⁹: et pceptus entis. Ad p
cipale dico quod vlt^o est p: imū obiectū p
mi^o. adequationis: non autē gnationis.

Questio. xiiii.

Trū intellectus noster p sta
tu isto cognoscat actus suos
intuitiue. quod non. quia nihil cog
noscit ab intellectu nisi quod prius fuerit
sub sensu. sed intentiones nunquā fuerunt
sub sensu generis etc. Contra noticia abstrac
tiua psupponit intuitiua sed cognitiones in
tellectuales cognoscuntur abstractiue: generis
etc. Ad quod dico quod sic quod de cognitōe
intellectus et volitione format ppo p
gens que euidenter cognoscitur ab in
tellectu nostro. puta int^o est volit^o est. aut
generis mediante cognitōe intuitiua intellecti
onis: et habet ppositū. vel abstra^o: et h^o
non: quod abstractiua abstrahit ab extrin^o ac
tualī. Itē cogit^o expimētalis non est si
ne noticia intuitiua: sed aliq^o carēs oī no
ticia intuitiua sensitiua expit cognitōem intel
lectuale generis etc. Ad p^m in op^m dico quod
non sequit^o quod essent infinite visiones siml^o
in actu. Ad pbatōem dico quod tenendo
quod actus rectus et reflexus non distingun
tur potest dici quod illa ppositio non cō
ponitur ex visione lapidis et cōceptus la
pidis. nec potest manere quando visio
lapidis non est. Licet alia ppositio
composita ex cognitionibus abstracti
uis posset manere sine visione lapid^o

77
dis: Si aut teneatur qd actus rectus et reflexus distinguntur tunc dicitur qd visio lapidis videtur alia visione: sed tandem stabitur ad aliquam visionem que non videtur distincta visione naturaliter quibus possit videri si non esset impedimentum concedo tamen processum in infinitum per potentiam dei, sed naturaliter loquendo erit aliqua visio que non poterit videri. et hoc quod intellectus noster est potentia limitata. et ideo potest in certum numerum visionum: ita quod non potest in maiorem. scilicet siue in quarta visione sit status: siue in quinta nescio: et forte status est in 2^a quia ipsa forte non potest naturaliter videri. Ad aliud dico quod non eque experimur primam visionem et secundam. et sic in infinitum quia status est ad aliquam visionem que non potest naturaliter videri. et hoc propter limitationem intellectus qui potest in tot visiones. et non in plures concedo tamen quod potest habere plures visiones simul saltem duas vel tres respectu eiusdem obiecti

Ad aliud dico quod euidenter assentio isti propositioni: ego video et dico quod ille assensus a visione illius visionis causatur sed ex hoc non sequitur quod erunt infinite visiones simul nec potest esse processus in infinitum naturaliter sed est status ad aliquam visionem que naturaliter non est visibilis: nec possum euidenter assentire tali complero forato: ego video illam visionem. ad quam est status. Ad aliud concedo quod si esset in anima 2^a visio solam posset videri: nisi esset impedimentum. et tamen si esset in anima cum prima visione non possem videre: quia primus actus impedit secundam visionem videri. Et dico per hoc quod est in intellectu: non tollit quam posset videri. quia si sit in intellectu posset videri. sed per hoc quod est in intellectu simul cum alio conceptu: tollitur quod non possit et dico quod experior visionem lapidis

sed visionem illius visionis non experior. per illam rationem est ex^m *Alu. 3°. t. c. viii.* in fine ubi dicit quod sepe legit vel audiuit. et tamen nesciuit quod legit vel audiuit propter distractionem per actum alterius potentie et tamen inter illos actus nulla est repugnancia. sic frequenter homo intendit ad videndum nihil precipit se audire cum tamen audiat et tamen inter actus visus et auditus nulla est repugnancia ita est in proposito quod quibus nulla est repugnancia inter vltimam visionem ad quam est status naturaliter et visionem ipsam et aliarum precedentium tamen vltimum actus potest impedire alium per statum isto

Ad aliud dico quod sum certus quod ego intelligo lapidem virtute visionis lapidis et virtute visionis prime visionis: et quoniam forte virtute istarum visionum. et etiam virtute alicuius propositionis habitualiter note. Et sum certus quod intelligo per experientiam quia video visionem lapidis. sed certus sum quod intelligo lapidem per discursum ab effectu ad causam: sicut cognosco ignem per fumum: quam solam video fumum: quia alias ad presentiam ignis iudicavi fumum eodem modo quod alias ad intentionem lapidis vidi similem visionem carni. ideo argo. tales effectus sunt eiusdem speciei. igitur cantur a causis eiusdem speciei. et expositum est illud de locutione angelorum. propter habitualiter nota est effectus eiusdem speciei habet causas eiusdem speciei: et non dico in generali quod omnes effectus eiusdem speciei habent causas eiusdem speciei

Ad principale dico quod philosophus dicit quod nichil eorum que sunt extra intelligitur nisi prius sit sub sensu. et 1° sunt sensibilia et de illis est auctoritas vera de spiritualibus autem non.

Questio. xv.

Tamen intellectus noster per statum isto cognoscat intuitiue sensibilia. quod non: quia visio sensitiva

sufficit cū cognitōe abstractiua ad co/
gnoscentiū sensibilia eē g^o intuit^u supfluit
Contra. quicquid pfectōis pōt sensus
hoc pōt intellect^u: sed hoc est pfectōis
ergo rē. Ad questionē dico q^d sic q^d in
tellectus cognoscit euidenter p pōem cō/
tingētē de sensibilib^u ergo habet noticiā
incomplexā sufficientē ad cāndū noticiā
illā cōplexā: sed abstractiua sensibiliū nō
sufficit. g^o rē. Ad p^m in opo^m dico q^d
tenendo aīam sensitivā eē eandē formā
cū intellectiua nō est dicendū q^d visio se/
nsitiua recipit in aīa intellectiua: sed recipi/
tur in corpore vel in alia po^a derivata
ab aīa in corpore. Si em̄ reciperetur in
aīa intellectiua. aīa separata p potentiam
dei saltē posset habere in se oēm sensus
q^d nō est verū. q^d si sic angelus sp care/
ret aliqua pfectōne naturali. q^d videt^r
q^d naturaliter talis posset tales formas
habere. q^d corpa nō eēt nisi eē efficiētē
illarū formarū. Si autē sunt diuerse forme
sicut credo q^d sunt: tunc dico q^d visio sen/
sitiua nō sufficit ad cāndū assensum p/
positionis ptingētis. q^duis sufficit ad cā/
ndū actū in appetitu sensitiuo. q^d nō ē si/
mile quia eadē forma tunc eēt sōm^o sen/
satiōis et actus appetendi. Si dicas q^d
intellectiua. et sensitiua nō distant situ h^o
nō valet. q^d idē numero d^z esse videns:
et assentiens. Ad aliud de intelligere pe/
dis et capitis: dictū est pri^o. Ad aliud d^o
q^d dīa intē visionē sensitivā et intellectivā
innotescit nobis partim per experientia
ptim per rōem. Per experientia: q^d pu/
er videt sensibilib^u et nō intelligibilib^u. p
rōem quia aīa sepata habet visionē in/
tellectiua et nō sensitivā. Ad aliud dico
q^d intellectus sepatus hēt talē visionē
quia aliter aīa sepata nō posset habere
noticiā sensibiliū. similiter angelus pōt

habere talē noticiā: ergo et aīa sepata

Ad pbatōem prima dico q^d aīa sepa/
rata pōt naturaliter videre secreta cor/
diū cōplexa et incōplexa in mente angeli

Ad scripturā dico q^d loquit^r de facto et
de potentia naturali suspensa ab actu.

Ad aliud dico q^d indiget locutōe et il/
luminatione ppter duo. 3° est quia nō
pmitit forte naturaliter itelligere que
posset naturalit^r itelligere. Scdm̄ ē q^d
multa reuelātur vni āgelo que nō alte/
ri: nec aīe sepate sicut dictū est prius de
locutōe angeli.

Ad aliud dico q^d non
pōt naturaliter acquirere visionē dei et
beatitudinē. quia illa nō pōt cārī nisi a
solo deo. Et vltra nō sequit^r pōt videre
minus visibile: ergo magis visibile. sicut
nō sequit^r intellectus meus pōt videre
albedinē. ergo pōt videre angelū. qui ē
magis visibilis. et hoc quia visio angeli
nō pōt naturaliter causari in me. Ita ē
ibi.

Ad aliud dico q^d visio sensitiua ē
causa pcialis visionis intellectiue: s^z nō
ē cā pcialis assensus sine visione media
quia noticiā cōplexa p̄supponit noticiā
incōplexā in eodē sō^o sicut voluntas
nō pōt in actū suū nisi pcedat cognitio
in intellectu q̄tuncūq^z sit noticiā intui/
tiua in sensu. Ad aliud pcedo q^d visio
sensitiua est subiectiue in appetitu sensi/
tiuo: quia est idē sensus et appetitus. et
ideo quicquid est subiectiue in vno et in
alio. Ad principale dico q^d visio sensi/
tiua nō sufficit sed requiritur visio intel/
lectualis.

questio .xvi.

Trū pōt pbari euidenter q^d vo/
luntas libere causat actus su/
os effectiue q^d nō: q^d volun/
tas licet sit libera tñ nō est actiua: ergo

17
nō est libere actiua. 2^a m̄ 7 aⁿs pbat. qz
est passiuā. Cōtra. passiuū nō est liberū
voluntas est passiuā. 5° 7c. In illa q̄
stione primo expono quid uoco liberta
tem. 2° ad qōem. Circa primū scien/
dum qz libertatē uoco potestatē qua pos
sum indifferēter 7 contingenter diuersa
ponere: ita qz possum eundē effectū cau
sare: 7 nō cāre nulla diuersitate exiēte a/
libi extra illā potētā. Circa 2^m sūt due
difficultates. 1^a vtrū possit pbari
sufficiēter qz voluntas sit actiua. scōa
vtrū qz sit libera. Circa primā dico qz
nō pōt per aliquā rōem demonstratiue p
bari: quia ois rō hoc pbat accipiet eq̄
ignotū cū p̄clusionē vel ignotius. 1^a dōt
tū euidenter cognosci per experientiam.
nā hō expit qz q̄stuncūqz rō dicet ali/
quid. voluntas pōt tū hoc uelle 7 nolle.

Circa scōam dico qz sic. quod pbat.
quia actiua naturali sufficiēter appo
xumato passo disposito 7 nō impedito se
quit ac^o necessario. sed omē aliud agēs
a voluntate est act^m naturale sufficiēs
7 nō ipeditū 7 voluntas est sufficiēter di/
spōsita: quia nullū est ibi repugnans n^o
aliqua dispositio requisita. igit 7c. Si di
cas qz voluntas libere pōt pati sine acti
one. Cōtra hoc est direcē rō facta iō
transēo. Sed hic est dubiū quia impos
sibile est qz agens quod existit per tpus
in potentia essentiali ad actū reducat se
de potentia ad actū sine oī agente extri
seco: sed voluntas pōt per tpus esse in
potentia essentiali ad voli^{oem} ergo non
pōt reducere se. 1^a rōdeo qz hoc est verū
de agente naturali. siue sit spūale siue cor
porale: sed in agente libero cuius ē vo
luntas est instantia manifesta. qz obm^o
pōt esse cognitū 7 volenti p̄ns 7 oia a^o
requisita ad actū volendi p̄nt manere p

tempus. 7 tamen post potest elicere actū
suum sine oī actione extrinseca 7 hoc
totum est propter libertatem suam.

Ad principale dico qz idem potest es
se actiuum 7 passiuū respectu eiusdem
nec illa repugnant.

Questio. xvii.

Trum ad saluandū casum 7
fortunam in rebus oportet
ponere voluntatem esse libe/
ram. qz non quia inaiatis est casus. scōo
phiscorum in quibus non est voluntas
ergo 7c. Contra in causis mere natu
ralibus non est casus nec fortuna. ergo
omnia illa saluantur per libertatem vo
luntatis. In ista questione primo osten
dam qz sine libertate voluntatis non po
test esse casus nec fortuna. secundo quo
modo ista saluantur per libertatem vo
luntatis. Ad primum suppono qz om
ne agens aliqd a voluntate naturaliter
agit. Et tunc arguo sic. Illud quod
in euitabiliter fit non fit a casu vel a for
tuna. sed omne quod fit ab agente natu
rali 7 non libero inuitabiliter fit. ergo.
maior patet. Secundo phiscorum. mi
nor est manifesta. Preterea illud
quod non potest impediri: nec potuit
non fit a casu nec a fortuna: sed omne
quod fit ab agentibus mere naturali/
bus non potest impediri nisi concurrat
agens liberum. ergo nihil tale a casu
fit. vel a fortuna. maior est manifesta.
Secundo phiscorum minor probatur.
quia si potuit. vel potuit impediri ante
productionem: puta ignis productus in
ligno potuit ante eius productionem:
aut ergo per agens liberum ipediēs ei^o

productōem per amo^om approximatōis
z habetur p^opositū q^o volūtas est libe
ra: quia nihil aliud est liberū q̄s volun/
tas. aut per agens mere natāle z tūc cū
actio eius nō dependet ab aliquo agen/
te libero si potest impedire necessario z in
evitabiliter impediet productōez ignis z p
consequens impossibile est istū ignem p
duci g^o ex op^o si iste ignis producat vel
potest produci ab agente mere naturali
nō pōt impediri. z per consequens om/
nia que fiunt de necessitate fiunt: z q̄ nō
fiunt impossibile est fieri. Circa 2^m di
co q^o fortuna accidit ex hoc q^o accidit a
liquis effectus a cā naturali. z libera v^l
duabus causis liberis preter intentionē
agentis liberi. Exemplum primi. si quis
fodiat terram ad plantandū z p̄ter intē
tionē inveniatur thesaurū. Exemplū scōi
si quis vadat ad for^o vt videat amicum: z
p̄ter inten^om inveniatur debitorē l^ocredi^om q^o
soluat pecuniā. Sed casus pōt acci/
dere imediate ex p̄cursu causay natura
lium semp tamen accidit me^o z p̄cialit̄
a causa libera nō em̄ dicimus si pluat ta
li anno sub cane q^o accidit a casu nō pl^o
q̄s ac cidata casu q^o luna tali hora eclip
satur. qz vtrobiqz accidit effectus sine
oi ac^o voluntatis. Sed quando aliquis
effectus est a causa libera imediata z i^o
effectus tanq̄s causa naturalis concurrūt
cum alia causa naturali ad producēduz
effectū alium: tunc ille effectus accidit
a casu. Exemplū. aliquis volens equita
re ponit pannū supra equū. i^o equ^o cur
rit ad herbā iuxta ignē: z cadunt panni
z p̄burunt: illa cōbustio fit a casu: quia
p̄uenit imediate ab igne z equo q̄ sunt
cause naturales. me^o tamen a voluntate
ponente pānos super equū: quia nisi po
suisset nō fuissent cōbusti. Sed contra

casus accidit ex hoc q^o aliquis effectus
fit raro sed in causis pure naturalibus
non accidit aliquis effectus raro. ergo.

Preterea casus accidit ex hoc q^o fit
aliquis effectus preter intentionē natu
re: ergo rē. Ad primū istoz dico q^o
raritas effectus non facit casum: sed qz
aliquid fit ab aliqua cā que contingēt
z evitabiliter p̄iungit cum alia causa. ex
quibus causis sequitur talis effectus ra
ro. Ad 2^m dico q^o effectus casualis
accidit nō preter intentōem cause imedi
ate naturalis: sed preter inten^om cē me^o
libere. Si dicat sm̄ predicta casus semp
presupōnit fortunā. Dico q^o nō sequit̄
sed bene sequitur q^o casus semp presu/
ponit actōem agentis liberi. ad qd̄ agēs
quandoqz nō sequitur effectus nisi intē
tus. ad quē tamen effectum intentū q̄n.
qz alius effectus sequitur qui nō seque
tur. nisi p̄cessisset ac^o agentis volunta
ri: sicut patet in ex^o po^o. Ad principa
le patet ex dictis.

Questio. xviii.

Trum virtus z scia snt qua
litates absolute. q^o nō quia in
predicamentis dicitur q^o scia
est i genere relationis. ergo. Cōtra scia
z virtus sunt prin^o agendi. rela^o nec est
principiū nec terminus actionis quinto
philosoz. Ad questionem dico q^o sic qz
ois res est qualitas absoluta vel subā:
sed virtus z scia nō sunt subē. ergo sunt
qualitates. Preterea omē quod pōt
in aliquā operationē in quā prius non
potuit: nec est aliqua diversitas in passio
habet aliquā rez absolutā quā pri^o non
habuit vel caret aliqua re absoluta q̄s
prius habuit: sed habens illos habitus
pōt in aliquā ac^om in quā prius nō po

47
fuit intellectus vel voluntas patet expe-
riencia Nec est diuersitas aliqua ipasso
puta in intellectu vel voluntate: qz nec
motus localis nec aliquis alius motus
a receptioe illoꝝ habituum ergo ꝛc. Adre-
terea est actus elicitus ergo habitus co-
quentia pꝛ quia habitus est caꝁ actus an-
tecedens pꝛ de felicitate nra qua habe-
mus p meritis que est actus. Si dicat
qz est respectus qz est pꝛiꝁ aie cu eencia
dina. Coꝛa aia traꝁit de ꝓradicꝓ in
ꝓradicꝓ pꝓ est no bta ꝛ postea est beata
qui transitus no pot fieri per motu lo-
caleꝛ nec per transiꝓm tēporis ꝛ no dep-
ditur aliquid. ergo aliquid acquiritur ꝛ
no respectus. qz talis presupponit acqui-
sitioneꝛ absoluti. ergo absolutuꝛ acquirit.

Scd hic eꝛ vnu dubiuꝛ ppter quod q
stio est mota. qz. vii. philosoꝝ pbat phi-
losophus qz ad sciam ꝛ virtuteꝛ non est
motus. scia ꝛ virtus sunt ad aliquid igitur
ꝛc. aut igitur intelligit qz sunt relatōes et
habetur ꝓposituꝛ aut sunt fundamenta
ꝛ subiecta rꝓonū. ꝛ sic rꝓo no valet: qz sic
albedo ꝛ hmoi sūt ad aliquid. Rꝓideo
vnomoꝛ qz ꝓmetatoꝛ dicit ibideꝛ qz ap. di-
cit hoc fm opinionē pla. ꝛ no fm ꝓꝓia
Aliter dico qz illud dictuꝛ est particula-
re ꝛ no vꝛe quia no intendit qz oēs foꝛ-
me de ꝓꝓia spꝛ sūt sꝓ. ad aliquid. sꝛ di-
cit taleꝛ particulareꝛ scia est ad aliquid ꝛ
tunc intendit dicere: qz aliquis actus ꝓt
esse virtuosus sine oꝛi mutatōe qui ꝓꝓius
no erat virtuosus ꝛ similiter accipiēdo
scire large ꝓꝓo oꝛi actu assenciendi ali-
cui no ꝓot aliquis actus sine oꝛi aliqua
mutatione fieri actus sciendi qui ꝓꝓius
no erat actus sciendi. Exꝓ ꝓꝓꝛi aliqꝛ
ꝓꝓo vadit ad eccliam ꝓꝓꝛ vanā glꝛiam iꝛ
ambulatio est viciosa stāte eadē ambulatōe

mutet intentōem ꝛ vadat ꝓꝓter Amoreꝛ
dei. tunc ista ambulatio est virtuosa: tñ
nulla est mutatio in actu ambulandi eodē
mō est de actu qñ voluntas imperat sibi
studere. Adꝓꝓꝛo ꝓꝓter vanā glꝛiaꝛ: ꝛ 2º
imperat ꝓꝓꝛuatioem illius actus ꝓꝓꝛ ho-
noreꝛ di. Iste actus ꝓꝓꝛ eꝛ viciuosus ꝛ 2º. vtu-
osus ꝛ tñ nulla eꝛ muꝛ in ipso intellectu sꝛ
soluꝛ in voluntate. Eodē mō est de alio ac-
tu voluntatis. puta qñ voluntas absolute
imperat quod vadat ad eccliam ꝛ no ꝓꝓo-
ꝓter aliquē finē bonū vel malū ꝛ postea
stante tali ambulatōe imperat qz vadat
ad laudē ꝛ honoreꝛ dei in isto casu ꝓꝓꝛ
actus imperatus est ꝓꝓꝛo indifferens et
2º est virtuosus ꝛ tñ nulla mutatio est
in iº actu licet voluntas eliciat nouū ac-
tuꝛ. Exꝓ scdi qz ponat qz ego assentiā
huic ꝓꝓꝓꝛōni sortes sedet ꝛ opiner eā
esse verā stāte sorte: ponamꝛ tunc rema-
nente assensu in intellectu: videā sorteꝛ
sedere tūc ꝓꝓꝛ no sciuꝛ illā ꝓꝓꝛoꝛ ꝛ mō
scio illā ꝛ tñ nulla est facta mutatio in
illo actu assenciendi ꝛ sic intelligo ꝓꝓꝛ
in illo passu. Ad ꝓꝓꝛincipale dico qz iꝛ
noia scia ꝛ virtus sunt noia relatina. ꝛ
sic intelligit philosophus.

Decimanona questio.

Trum spꝛs patiatuꝛ ab igne
purgatoꝛi qz. no qz cozꝓꝛ no
agit in spꝛm. secundum au-
gu. viiº. super gen. Ad opꝓ est sacra
scriptura. Ad qoem dº qz sic hoc no
ꝓot ꝓꝓari: qz tñ ꝓꝓꝛ scripturā sacraꝛ ꝛ
dicta sanctorꝛ ꝓꝓꝛat nobis. Adic sunt ali-
qua dubia. Adꝓꝓꝛu quō spꝛs patiatuꝛ
ab igne. Rꝓꝓ vnde causat iꝛ nolicio i spꝛu
tam in igne purgatoꝛi qz inferni. 3º est
quod est obiectuꝛ imediatuꝛ vtriusqz noli-
tionis. Quartuꝛ. quid causat ignis vtro

biq; in ipsum spm. Ad p^m illoꝝ dico q; sic patitur spūs ytrobiq; q; etinetur in igne contra suā voluntatē: ita q; habet nolitionē. ex qua sequitur dolor vel tristitia in voluntate et ista nolitio simul et tristitia est pena purgatorii et similiter infernalis. sed vna est tēporalis et alia ē eterna. Ad 2^m pōt dici. si quis audet dicere q; causatur totaliter a deo et conseruatur. et hoc videtur rōnal^e. q; sicut deus est causa totalis premii. ita et pene et fm hoc patet faciliter quō spūs nō potest. illā nolitionē perdere. q; nō est ī potestate sua. Aliter dico q; vtraq; nolitio catur a voluntate spūs et conseruatur sed deus qui omnia futura videt: cognoscit clare etiā quando i^m ac^m vult voluntas suspendere et preuenit īpediēdo suospentōem et totaliter tunc conseruat et fm hoc nisi deus preueniret posset voluntas illū actū suspendere. Si dicat saltes libere causat illā nolitōem. et per consequens pōt nō causare. Pōt dici q; naturaliter causat et naturaliter conseruat: et tūc nō est difficultas. Pōt etia dici q; libere causat. et tunc si nō causaret deus eius vicē in causando et conseruando suppleret. Ad 3^m pōt dici q; obiectū īmediatū nolitionis spūs existentis in purgatorio est pctm illud ppter qd; punitur. Pūta nolet fecisse tale peccatum per quod deū offendit. et illā penā sustinet: nollet etiam eē in i^o loco si deo placeret: ex q; cāt i^o trist^a i eo et i^o duo ītegrānt penā purgatorii. Obiectū autē spūitus infernalis videtur esse multiplex: puta actus nolendi deum quia punit eum. similiter dolet et nolet se perdidisse beatitudinē: nollet etia esse in tali loco a quo quidē prohibetur erire. non quidē per ignē sed per deū. Ista autem

nolitio cum tristitia sequenti est pena infernalis: et forte odit seipsum: quia demeruit beatitudinē sicut aliquis displicet sibi ipsi pro peccato suo. Ad quartum et principale dico q; spūs v^l anima non patitur recipiendo aliquā qualitatem corporalē: puta calorem vel aliquid tale: sed patitur. quia ignis causat in eo per modū obiecti cognitōem intuitiuam et ab^m respectu sui. quā visionē sequit nolitio: tristitia siue odium:

Vicesima questio.

Trum actus exterior habeat propriā bonitatē v^l maliciā moralē. q; sic. quia actus exterior est bonus et non habet bonitatem actus interioris. ergo distincta bonitate. Contra nullus actus naturalis est bonus moraliter propria bonitate: sed actus exterior quicūq; ē: ē hmoi ergo rē. In ista questioe dicit sco. q; sic q. xviii quod probatur. primo distincta pctā prohibentur distinctis preceptis negatiuis. sed distinctis preceptis prohibetur actus interior et exterior. ergo sunt distincta peccata. et per consequens habēt distinctā bonitatē vel maliciā. Pōt etia reā Augustin^o. i. 3. de trini. c. ix. et xiiii^o. sola voluntate quisq; miser efficitur. s; miserioꝝ ptate qua desiderii male voluntatis impletur pro facto: quis et sic male volendo miser esset. minus tamen esset si nihil eoz que propterea voluisset habere potuisset. Pōt etia reā bonitas moralis actus est integritas eozum que fm dictam recte rōnis debent conuenire actui: sed alia est integritas eozū que fm rectam rationem debent conuenire

77
actui interiori & exteriori. ergo alia est
bonitas. Preterea plus puniuntur ac-
tus interior & exterior simul q̄ interior
solum: imo exterior plus puniuntur per se
q̄ interior. ergo est peior. Sed illam o-
pinionem nō teneo. ideo primo dandus
est intellectus questionis. & 2° ad questi-
onem. Circa p^mo dico q̄ nō intelli-
gitur questio de substantia actus interio-
ris & exterioris vtrum scilicet sit alia: et
alia substantia actus. quia manifestum
est q̄ est alius & alius actus. nec intelli-
gitur de essentia libonitate. vtrum scilicet
actus exterior sit essentialiter bonus vt
malus circumscrip̄to omni alio actu si-
cut actus voluntatis est bonus vel ma-
lus. quia manifestum est q̄ non. quia
omnis actus exterior potest elici a fre-
netico vel fatuo qui tamen pro tunc ac-
tum virtuosius non possunt habere: nec
intelligitur de actu interiori & exteriori
in diuersis: sed in eodem tempore. Est er-
go intellectus questionis quando ac-
tus interior bonus elicitur & actus exte-
rior per talem conformiter elicit vtrius
actus exterior per talem conformitatem
ad interiorē aliquid recipit vel acqui-
rit preter actum. Et sic intelligendo que-
stionem dico q̄ non. quia si sic aut illa
bonitas moralis est ipse actus aut ali-
quid preter actum non actus: quia ille
actus exterior qui nunc est bonus. idē
potest esse malus. patet de actu ambu-
landi ad ecclesiam propter honores dei
aut propter vanam gloriam: ergo illa
bonitas est aliquid preter actum: aut er-
go est subiective in actu aut non. si non
tunc illa bonitas non potest poni nisi ac-
tus interior. Si sic. Contra. non po-
test esse qualitas inherens sibi: nec re-

spectus. Tum quia talis respectus
non est ponendus sicut alibi patet. Tum
quia si talis ponatur: non potest esse nisi
respectus conformitatis & dependentie
actus exterioris. Ad interiorē: puta.
quia elicitur conformiter actui interio-
ri. Sed talis respectus conuenit actui
causarum naturalium approximatarū
passiuis per actum interiorē. puta vo-
luntas imperet q̄ ignis accendat cande-
lam in ecclesia ad honorem dei & appo-
ximentur: statim actus ignis confor-
matur actui interiori. Similiter volun-
tas imperet asino q̄ faciat in ecclesia fe-
ditates suas: & asinus approximetur ec-
clesie: & non sit impedimentum statim ac-
tus conformatur actui interiori volun-
tatis. & tamen non habet propriam bo-
nitatem. vel maliciam: ergo nec in pro-
posito. Vnde actus exterior eiusdem
suppositi nullam conformitatem habet
ad actus interiorē quin consimilem pos-
set habere actus iumentū vel asini: vel
ignis. Preterea idem actus exteri-
or primo imperatur ab actu bono inte-
riori & postea continuatur ab actu malo
interiori. quero ergo aut aliquid deper-
ditur in actu exteriori aut nihil. si nihil
habetur propositum q̄ bonitas mora-
lis non est aliquid distinctum ab actu si
aliquid: quero quid est illud aut est ab-
solutum aut respectiuū. Et arguo sicut
prius. Preterea nullus actus est
mal⁹ nisi sit in potestate voluntatis: vel
mediate vel immediate. sed dimittat se
aliquis voluntarie in preceptum: & de-
scendendo peniteat & doleat. & simpliciter
nollet illum descensum. immo remoue-
ret si possit ille act⁹ nolēdi ē virtuos⁹ & me-
rito⁹. s; ille act⁹ descēdēdi nō ē vicio-

sus quando penitet qz n̄ ē tūc in ptāte vō
luntatis imo si esset viciosus i^o hō siml^r
foret virtuosus z viciosus. dānandus p
pter actū exteriorē. et saluandus ppter
interiorē. **De**terea actus nulli imputa
bilis est ad pctm̄: qm̄ habens detestatur
illum: actum merito: s̄. s̄ ille descēdens
odit p̄cipitiū: g^o. zc. **De** equali bo
no debetur equale p̄miū. et oīs actus bo
nus moraliter habet aliquod p̄miū
sint. g^o duo. quoz vnus nō potest in actū
exteriorē. z aliud pōt z facit. z ponam⁹
qz habent actus interiores equales: de
quibus quero: aut bonitatē morales ha
bent equales. aut nō: si sic: habetur p̄po
situm. si non: g^o equali caritati nō debet
equale p̄miū. Si dicatur qz aureola de
betur virgini et non alteri hnti equales
caritatem: puta cōfessori scō: hoc nō va
let: quia aureola nō debet p̄sone grā vir
tutis moralis: sed debetur hnti dezermia
tam integritatem. sicut p̄sda virgine si
morietur ante vsum rōis: qz sibi aureo
la debetur. **De** aug⁹ de li^o ar^o. vt
intelligas libidinē in adulterio malū eē
si tibi etiā nō p̄tingat oportunitas p̄cubā
di cū p̄iuge aliena placitū tū sic idē eū cu
pere: z si ptās nō t̄etur sibi esse facturum
nō minus reus est q̄ si in ipso facto dep̄
henderetur. **Ad** p̄m̄ in op^m potest vno^o
dici qz sunt dist^a p̄cepta. ppter distinctōez
actuum. q̄uis vnus actus nō sit malus
nisi qz catur ab aliquo malo actu. **Un̄**
per vnū p̄ceptū actus interior p̄hibetur
Der aliud p̄hibetur tam exterior q̄ in
terior: qz quādoqz actus exterior interio
rem intendit: et magis tūc delecta^o actu
interiori. **Vnde** concede qz sunt distincta
pctā: sicut sunt distincti actus mali mo^o
predicto. **Aliter** potest dici qz sunt di
stincta pctā ne detur similib⁹ occasio er/

randi qui credunt qz non est pctm̄ nisi in
actu exteriori. **Ad** aliud de au^o. loqui
tur forte de miseria q^o ad hoīes qui vi
dent exteriora et non interiora: et de ex
teriori scandalifatur: et implendo op⁹
facit multa pctā que non faceret nisi im
pleret. quia facit peccatum suum et scā
dalizat. primum vel potest dici qz actus
interior semp̄ vlt^r frequēter intendit qm̄
elicitur actus exterior. **Ad** aliud dico
qz actui exteriori 2^m rectam rōnem non
debet aliqua integritas circūstanciaz cō
p̄tere: s̄ tū actui bono interiori. s̄ act⁹
exterior tū d̄s elici effectiue ab actu bo
no interiori. et aliā integritatē nō habet.

Ad vlt^m dico qz nō plus punit a deo
actus interior z exterior simul q̄ interior
per se. nisi interior intendatur qm̄ exterior
elicitur. s̄ a lege humana actus exte
res plus puniuntur quia frequenter plus
puniūt pctā minora. qz sūt maiores oc
cassiones distractionis reipublice. **Ex^m** d̄
furari ouem et diffamare hominē quoz
p̄m̄ est minus peccatus 2° et tamē pl⁹
punitur apud hoīem q̄ 2^m. sed nō apud
deum. **Alia** exēpla multa sūt: s̄ transeo.

Ad ar^m p̄ncipale dico qz actus exte
rior est bonus bonitate sua p̄p̄ia q̄ est
ipse actus naturalis. s̄ moraliter et cau
saliter est bonus bonitate actus interioris
quia solum est bonus quadam denomi
natione extrinseca. et sic patet. **Explicit**
p̄m̄ quotlibe **Incipit** scōm quotlibe
tum

Prima questio

Trum posset probari ratio/
ne naturali qz deus sit prima
causa effectiua omnium. qz sic
quia p̄m̄ ens est p̄m̄ efficiens: sed deus
est p̄m̄ ens ergo est p̄m̄ efficiens **Ad**

oppositum primum efficiens non est pri-
mus finis. Sed deus est primus finis.
ergo. Ad istam questionē dico q̄ non
potest probari ratione naturali q̄ deus
est causa efficiens immediata omnium
Tum quia non p̄t probari sufficientē
quin aliquę cause puta corpora celestia
sint sufficientes respectu multorum effe-
ctuum ⁊ per consequens frustra pone-
retur in eum eē causam immediatā res-
pectu illorum. Tum. quia si posset proba-
ri naturali ratione q̄ deus est causa effi-
ciēs ⁊ non potest probari naturali rati-
one q̄ est causa partialis necessaria et
insufficiens omnium eque faciliter posset
probari naturali ratione q̄ esset causa
sufficiens omnium ⁊ ita frustra ponerem-
tur alie cause efficientes. Secūdo di-
co q̄ non potest probari naturali rōne
q̄ deus sit causa efficiens alicuius effec-
tus. quia non potest probari sufficienter
q̄ sint aliqua effectibilia preter genera-
lia ⁊ corruptibilia quorum cause suffi-
cientes sunt corpora naturalia inferiora
⁊ corpora celestia. quia non potest
probari sufficienter q̄ substantia separa-
ta quecunq; nec aliquod corpus cele-
ste causatur a quocunq; efficiente: nec
etiam de anima intellectiva que tota ē
in toto ⁊ tota in qualibet parte. p̄t de-
monstratiue probari q̄ ab aliquo efficiē-
te causatur. quia non potest demonstra-
ri q̄ talis anima sit in nobis sicut dictus
est in primo quolibet. Ex istis sequi-
tur q̄ non potest demonstratiue proba-
ri q̄ deus sit causa immediata alicuius
effectus. quia si posset probari q̄ sit cau-
sa immediata respectu vnius effectus
posset ita probari q̄ sit causa immedia-
ta respectu alterius in eodem genere
cause efficientis sed 2^m non p̄t proba-

ri. ergo nec primū: ex quibus sequitur
q̄ non potest probari naturaliter q̄ est
causa totalis efficiens nec partialis re-
spectu cuiuscunq; effectus. Tertio
dico q̄ potest persuaderi rationabiliter
q̄ deus est causa efficiens vel mouens
alicuius effectus. quia aliter frustra po-
neret si nō posset aliquid causare effecti-
ue in vniuerso. Sed hic sunt aliqua du-
bia. primū quia sequeretur q̄ essent mlt-
te cause efficientes prime: puta multa
corpora celestia vel multe substantie se-
parate: quia ex quo non potest probari
q̄ sit tantum vnum efficiens primū er-
go possunt esse plura quod videtur fal-
sum. 2^m dubium est an primum ef-
ficiens agat propter finem. ⁊ videtur q̄
non. quia finis est nobilior his que sunt
ad finem sed nihil est nobilius primo ef-
ficiente ergo. Tertium est quomodo
tenet ratio phi. viii. phisicorum vbi p-
bat q̄ in causis mobilibus est status ad
vnum primum efficiens. Item vni-
uersalitas cātorum cātur ab aliquo ⁊ a
nullo illius vniuersitatis. Quia tunc
idem cāretur a se. ergo ab aliquo alio
extra vniuersitatem causatorum ergo.
1^c. Ad primum dico q̄ non potest p-
bari sufficienter quin sint multa effectus
quorum nullum est causabile vel effec-
tiue vel dependens quocunq; ab alio
inter illa tamen potest esse aliquod effi-
ciens similiter primū respectu aliorum
non in causalitate quacunq; sed in per-
fectione. quia oportet q̄ differāt species
pro eo q̄ inefficilibus eiusdem speciei
non est processus in infinitum ⁊ nullus
est primus per consequens nullum illo-
rū ē perfectius alio quia species sunt
sicut numeri. vii. me. Si dicat q̄ non
possunt esse duo necesse esse probatur

per illam rationem bene esse esse quo/
modo differunt in suis rationibus for/
malibus. Item idem effectus nō po/
test habere duas causas totales et tota/
liter terminantes suam dependentiam.

Ad primum dico q̄ non potest pro/
bari sufficienter seu demonstrari quin
possint eē duo necesse esse. sicut patet in
primo quolibet et dico q̄ seipsis et nul/
lis aliis formalibus conveniunt genere
et differunt specie et seipsis. Primo sunt
necesse esse et non per aliquam parvam
formalitate[m] eis additam et ideo ratio
fundatur super falsam ymaginacionem
q̄ vnum efficiens conveniat cum alio
per essentiam et differt per formalitates
quod s^m est quia seipsis conveniunt et
differunt et sunt necesse esse et cause.

Ad secundum responsum est sufficiē/
ter in p^o quolibet. Dico tñ aliter q̄
vnus effectus habet vnam causam effi/
cientem et alius aliam et vnus non ha/
bet duas causas primas saltem opposi/
tum non potest probari. Ad secundū
dico q̄ primum efficiens agit propter fi/
nem: sed non propter finem nobiliozem
se: sed agit propter finem effectus et ille
aliquando potest esse nobilioz q̄ effect^o:
et aliquando ignobilior. Tertium du/
bium differo vsq; alias: Ad illud de
vniuersalitate causarum dico q̄ vni/
uersalitas causarum causatur non ab
aliquo vno. sed a multis: quia v^m cau/
satur ab vno eff^e. primo: et aliud ab a/
lio. et sic deinceps nec potest contrarium
sufficienter probari. Ad principale
dico q̄ non est processus in infinitum:
sed est standum ad primum efficiens et
illud potest poni corpus celeste. quia de
illo experimur q̄ est causa aliorum nec
potest sufficienter probari q̄ sit tantum

vnum tale sicut patet ex dictis.

Secunda questio.

Trum possit sufficienter p/
bari naturali ratione q̄ de/
us sit infinite virtutis in vigo/
re. q̄ sic. quia. p. hoc probat. viii^o. phi/
sico:um ratione naturali per hoc q̄ po/
test mouere tempore infinito ergo est
infinite virtutis. Contra hoc non
potest probari nisi per motum. Sed
ad motum infinitum continuandū suf/
ficit virtus finita ergo rē. Ad illam
questionem dico q̄ non. quia infinitas
dei non potest probari nisi per effectum
sed per effectū nō p̄t probari sufficienter
ergo rē. Assumptum probatur. quia
si sic aut ergo potest probari per hoc q̄
effectus durat in infinitum: Aut per
hoc q̄ deus causat vnum effectum in/
finitum. aut quia causat simul effectus
ifinitos. aut quia causat successive effe/
ctus ifinitos. aut quia intelligit infinī/
ta per primū non quia non potest demō/
strari q̄ deus est alicuius causa efficiēs
sicut patet in prior. q. Similiter posito
q̄ posset probari deum esse causam mo/
uentem adhuc per motionem infinitam
non probatur infinitas dei quia virtus
actiua incorruptibilis s^m se per candez
virtutem potest causare effectum et con/
tinuare nec maior virtus requiritur ad
continuandum per mille annos. q̄ per
vnum diem. immo si per vnum diem
potest continuare. pōt conti^e in infinitū
nisi sit causa agens in contrarium et di/
minuens virtutē per illā propositionem
actiua et passiuo equaliter distinctis et
ceteris paribus: idem effectus semper
cōtinuabitur: deus autem non habet a/
liquod agens cōtrariū. ergo rē. Nec

per 2^m pōt probari infinitas dei: qz nul-
 lus effectus est infinitus: nec potest ali-
 quis talis p̄duci. Nec per tertiu quia
 non sunt nec fortecē p̄nt infiniti effec-
 tus simul. Nec per quartum quia vir-
 tus finita p̄pter diversitatē passi vel cāe
 concurrentis pōt infinitos effectus suc-
 cessive producere. patet de sole qui pōt
 causare calozē in diversis passis in infi-
 tum. Similiter ignis si infinita cōbusti-
 bilia eēt approximata equaliter cāret
 in eis infinitos calozes: z illa sunt exem-
 pla pro primo. Ad 2° est exemplum
 de intellectu qui pōt cāre infinitas noti-
 cias in infinitū per diversitatē obiectoz
 z hoc successive. Similiter patet pri^o
 qz non potest probari qz deus sit causa
 imediata infinitoz effectuz. nec potest
 p̄bari per ultimū quia non potest pro-
 bari qz deus intelligat infinita nec aliqd
 extra se. Sed hic sunt aliqua dubia
 Ad primū est quia videtur qz sufficienter
 pōt probari qz deus sit intelligens z no-
 lens aliqua a se. Tum quia fines causa-
 rum naturaliu cognoscūtur ab aliquo:
 vel ab aliquibus aliter effectus causa-
 rum naturaliu eēt caūles: sed nō cognoscū-
 tur a celo ergo ab alio z non nisi a deo.
 Tum etiā quia primū agens agit p̄pter
 finē amatū. Tum quia ipsum primum
 efficiēs dirigit suū effectū in finē. tuz: qz
 cōtingentia non eēt in rebus nisi prima
 causa ageret p̄tingenter. quia cā 2^a mo-
 ta necessario mouet alia necess^o. Sed
 dubiū est qz pōt p̄bari infinitas dei. qz
 cui nō repugnat infinitū intē illd non
 summe perfectū nisi sit infinitū. quia si ē
 finitū pōt ab alio exedi: sed enti non re-
 pugnat infinitas quod patet quia ex su-
 is rōnibus formalibus nō repugnat Si-
 militer quodlibz p̄ possibile est ponēduz

cuius nō apparet incōpossibilitas: sed
 hic nō apparet aliqua incōpossibilitas.
 quare zc. Ad primū istoz dico qz non
 pōt sufficienter p̄bari qz deus intelligit
 aliquid a se cum nō possit probari suffi-
 cienter qz deus sit causa efficiens alicui^o
 cum tamen efficientia videatur esse pre-
 cisa rō vel mediū. ad ponēdu deū intel-
 ligere alia a se vt cognoscat illud quod
 agit: dico tamen qz sicut rōnabiliter po-
 nitur qz mouet effectine celū: ita rōabi-
 liter ponitur qz intelligit celū z omē aliū
 corpus quod mouet quia est ens p̄fec-
 tum: z per p̄ns mouet intelligibilis z rō-
 nabiliter. Ad argu^m. ego dico qz nō
 pōt demonstrari qz oīa propter que a-
 gunt cāe naturales cognoscūtur z diri-
 gūtur ab aliquo quia hoc solum verū
 est in his que possunt diuersimode mo-
 ueri ad vnū vel ad aliud z nō determi-
 nantur ex natura sua ad certū effectuz
 qz fines eoz cognoscūtur z diriguntur:
 quia aliter non plus mouerent ad vnū
 qz ad aliud. Exemplū est de sagitta que
 ex se pōt indifferenter dirigi inferius vl
 superius ante vel retro. z ideo requirit
 precognoscentē z dirigentē. Alias enim
 indifferenter ad omne partes mediū mo-
 ueretur z ita est de consimilibus que nō
 sūt cause mere naturales: sed causa me-
 re naturalis que ex natura sua determi-
 nat sibi certū effectū z nō aliū nō requi-
 rit precognoscentem siue directorem. sal-
 tem ratio naturalis nō cōcludit qz requi-
 rat. Exemplum: ignis approximatus
 ligno calefacit illud. siue hoc intenda-
 tur a cognoscente: siue nō. Et si queras
 quare tunc plus calefacit qz frigefacit.
 Respondeo qz natura sua talis
 est. Ad aliud patet prius qz non
 potest probari qz etiam primum ens a-

gat p̄p̄ finē nec q̄ dirigat effectū. q̄ nō
pōt p̄bari q̄ agat. Ad aliud dico q̄
contingentia est in rebus propter liber-
tatē voluntatis create z ideo nō potest
probari q̄ p̄m̄ ens contingenter agat quia
nō pōt p̄bari q̄ agat. Similiter dato q̄
posset p̄bari q̄ esset efficiens illud suffi-
ceret q̄ cāret naturaliter effectū adhuc
saluatur cōtingentia p̄pter voluntatez
creatam que est p̄cialis causa cum deo
multoz effectuum: sicut actus intellect⁹
naturaliter et necessa⁹ causat volitionē
et tamen volitio libere causatur: qz vo-
luntas est cā p̄cialis eius: z ei⁹ p̄tingen⁹
sufficit ad hoc q̄ effectus sit cōtingens.

Ad aliud dico q̄ nō pōt sufficiēter p̄-
bari q̄ infinitas non repugnat entī z da-
to q̄ posset: adhuc nō sequitur q̄ potest
sufficiēter p̄bari q̄ infinitas sit in rebz si-
cut q̄ astra sint paria nō repugnat. z tñ
nō pōt p̄bari sufficiēter q̄ astra sint pa-
ria. Ad aliud dico q̄ nō potest p̄bari
sufficiēter rōne q̄ q̄libet cōpossibile est
ponendū cui⁹ nō appz aliqua incōpossibi-
litas qz nō appz aliqua in p̄possibilitas
q̄ astra sint paria. et tñ nō pōt p̄bari eui-
denter q̄ astra sint paria. Ad princi-
pale patet ex dictis. dico tñ q̄ phūs per
infinitaz motionem intendit p̄bare q̄ p̄-
m̄ mouens non est virtus fatigabi-
lis neqz defectibilis que per longā actio-
nem posset p̄sumi sicut virt⁹ corporalis
ideo solum p̄bat virtutem infinitā scdm
durationem sine fatigatione et p̄ditione
et sine omni diminutione:

Questio tertia.

Trū articuli fidei possint de-
monstrari. q̄ quis i⁹ articu-
lus deus est trin⁹ et vnus est
p̄p̄o necessaria. ergo vel est p̄

se nota qd̄ nō pōt dici vel est deducibilis
ex p̄ notis g⁹ pōt demonstrari. Cōtra
p̄. nō ponit tales veritates. g⁹. zc. Ad
questionē dico q̄ nō possunt demonstrari a
viatore. qz nec demonstratione quia nec
p̄pter qd̄. Scdo dico q̄ aliqui articu-
li quo nūc formam⁹ in via p̄nt demon-
strari a beato p̄ cōceptū simplicē z pro-
prium quē hz beatus de deo tāq̄ per me-
diū. Ad rōnes in cōtrariuz respōdeo

Ad primā dico q̄ i⁹ p̄p̄ deus est tri-
nus et vn⁹ nec est p̄ se nota viatori/ nec
deducibilis ex p̄ se notis sibi: s̄z ē sibi sim-
p̄liter neutra tñ b̄tus deū videns pōt illā
p̄p̄em quā nos formam⁹ iuferre ex a-
lia quā ipse format: que est p̄ se nota. q̄
p̄ponit ex noticiis incōplexis: causatib⁹
assensuz euidētem in quocūqz intellectu
fuerint. Ad p̄bationē minoris cōcedo q̄
termini illi⁹ p̄positionis p̄ se note quam
format beat⁹: p̄tinentur sub ente. sed ad
illos terminos non pōt viator naturaliter
puenire. Vnde quis viator habeat p̄cep-
tum entis in cōi et pōt descēdere ad infe-
riora. nō tamē ad quecūqz. sed tñ ad illa
quoz noticiaz incōplexā pōt habere. qz
g⁹ tales cognitiones incōplexas nō habe-
re potest quales sunt in p̄p̄one p̄ se no-
ta idcirco p̄ demonstrationez nullom⁹ pōt
ad tales cognitiones naturaliter pueni-
re sed solū pōt attingere ad cognitionez
quid nois. quia non cadunt sub sensu:
nec habemus aliquā experiētiā de il-
lis. Ad 2^m dico q̄ oppositū illius arti-
culi includit contradictōem. Et dico q̄
viator pōt naturaliter peruenire ad ap-
prehendendū illā p̄tradictōem. sed nul-
lom⁹ pōt peruenire naturaliter ad in-
dicandū euidenter q̄ illa contradictio
sequitur ex p̄positione illa. deus non est
trinus z vnus. quā format: sed beatus

77
ex propositione quam ipse format iudi-
cat euidenter q̄ oppositum includit con-
tradictionem: et ideo concedo q̄ possunt
naturaliter apprehendere terminos affir-
mativos et negativos illius p̄dictionis
et totam contradictionem possum appre-
hendere: sed non possum illam contradi-
ctionem euidenter cognoscere sequi ex
opposito articuli q̄ ergo formo. Ad
3^m dico q̄ talis inuens solum rationi
naturali detinetur per fallam. et apparet
sibi aliqua propositio vera que est fallā.
3^m patet quia in talibus similis deus
est trinitas. pater est deus. ergo pater est
trinitas conclusio est flā secundū fidem
et tamen naturalis diceret illum. syllogi-
simum esse expositiōem Nec posset de
illa fallacia per aliquam fallam aristo.
instrui. nisi crederet articulum fidei esse
verum. Scdm patet per fidem quia
credit aliquam propositionem esse verā
que est falsa. et tamen illa falsa non est si-
bi p̄ se nota p̄prie loquēdo nec deducit̄
ex per se notis. sed est nota. sibi per con-
suetudines credendi dictis aliorum sicut
dicimus propter vsum loquentiū q̄ h̄c
sit per se nota. deus est vnus. cum tamen
nō sit ita. Similiter talis inuens rationi
naturali precise detinet̄ per argumenta
sophistica que ipsemet nescit soluere. et
videre defectum. Et vltra dico q̄ de ali-
is propositionibus habemus naturaliter
certitudinem et de illa non. Ad quar-
tum dico q̄ ille modus demonstrandi so-
lum est in compositis ex partibus eiusdē
rationis vbi passio mēst toti per partes
ibi continget per diffinitionem exprimen-
tem partes demonstrare passionem de
sbo: sicut est de habere tres respectus
trianguli. S; in simplicibus non est ille
modus demonstrandi. nec quādo demō-

stratur passio de toto per partem cui p̄i-
mo conuenit sicut esse intellectum demō-
stratur de homine per intellectum tam
q̄ per medium. vnde in proposito ad de-
monstrandum propositiones quam nos
formamus requiritur pro medio cogni-
o simplex deitatis in se quā cognitionē ha-
bēs videns deum sed illam non possum⁹
habere pro statu isto. nec propter hoc
sūt p̄dicationes frustra quia cognitionē
aliam habemus de deo naturaliter in
conceptu simplici communi et in concep-
tu composito. Ad quintum concedo q̄
potens habere talem cognitionē de deo
qualem habet beatus potest inferre eui-
denter tales veritates: sed viator concep-
tum talem nō potest habere naturaliter
Et vltra dico ad probationem q̄ in fi-
ne discursus habet conceptum propriū
de deo compositum. et tamen per illum
discernit deus qui significaret̄ a creat̄a
et p̄ illū non possum concludere talem
veritatem euidenter. Ad sextum dico
q̄ articulus quē nos formamus pro sta-
tu isto est propositio mediata. quia pōt
demonstrari per illum articulum quem
format beatus: Sed ad illam proposi-
tionē: nec ad eius terminos: non possum⁹
naturaliter peruenire. q̄uis contineatur
sub ente et pro eis distribuatur ens. ita
angelus cōtinetur sub ente: et pro ange-
lo distribuatur ens. et tamen angelum i-
se non possum⁹ naturaliter distincte co-
gnoscere. Et ad probationes dico q̄ nō
potest naturaliter de quolibet istorum
terminorum ex quibus componunt pro-
positionem immediatā q̄ ipsum non sit
lapis. quia illam propositionem non pos-
sumus formare in qua ille conceptus p̄-
prius deo sit subiectum vel predicatum.
Et vltra dico q̄ infidelis non concipit

illum terminum. et tamen peccat ydo/
latrando. quia licet non concipiat deum
sic in speciali per conceptum simplicem
tamen concipit eum in conceptu. in con-
cepto qui solum significat deum et sup-
ponit pro deo. Ad aliud dico qd illa co-
sequencia est bona. primus motus est. g^o
p^o motor est. Et dico subiectum suppo-
nit pro trinitate: sed illa consequentia no-
est evidens. Primus motus est ergo
trinitas est. quia non est naturaliter cui/
dens qd subiectum supponat pro trinita-
te. unde licet p^m mouens et trinitas sup-
ponant pro eodem. tamen hec est natura-
liter evidens. p^m mouens est. et non hec
trinitas est. et hoc propter diuersitatem
terminorum. Ex^m p^m mouens et cre-
ans supponunt omnino pro eodem et in
hec est naturaliter nota aliquid est p^m
mouens. et non ista aliquid est creans. et
hoc quia plus requiritur ad noticiam
evidentem vni^o qd alteri^o puta. cognitio in-
tuitiva requiritur ad eidentiam istius
trinitas est. vel aliquid est trinitas. et no-
istius. aliquid est prima mouens. Ad
principale dico qd non omnis propositio
necessaria est per se nota. v^l deducta ex
per se notis. Aliqua enim est necessaria
et immediata que tamen non potest co-
gnosci evidenter: nisi per experientiam. et
sic est in pposito de ista deus e trinitas.

questio quarta

Primum attributa concreta eu-
iusmodi sunt. sapiens. iustus et
huiusmodi. predicentur de deo
et creatura vniuoce. qd sic. quia talia co-
cluduntur de deo per creaturam. et in ta-
li argumento non est fallacia equiuoca-
tionis. ergo est aliquis conceptus vniuo-
cus. Contra. nichil predicatur de deo

et creatura. ergo: Ad questionem dico
qd non. quia nullus talis conceptus pre-
dicatur de eis 2^m eandem diffinitionem ex-
primentem quid nois. ergo no. vniuoce.

Assumptum probatur. Nam sapiens pre-
dicatur de creatura scdm istam diffinitio-
nem habens sapientiam accidentalem. et sic
non predicatur de deo. sed scdm istam.
existens sapia. sicut scdm an. in monol
Iustus predicatur de deo scdm illam
descriptionem exis iusti. et de creatura
scdm istam hns iusticia. g^o no. vniuoce
Sed hic sunt dubia. Primum qd de deo
et creatura predicatur attributa vniuo-
ce. et no. nisi ista. g^o et. Scdm an. sapiens
predicatur de deo in quid vel in quale.
Et qd predicatur in quale probatur p mul-
ta argumenta. Ad primum dico qd talia
abstracta. iusticia et sapientia. et hmoi p
dicantur d deo. et creatura vniuoce. s. co-
creta eorum equiuoce. Ad aliud dico qd ta-
lia concreta hnt duplicem diffinitionem
experimentem quid nois. Una est qd sapi-
ens est hns sapiam. Alia est qd sapiens e
exis sapientia. Tunc dico qd sapiens scdm
primam descriptionem predicatur de creatu-
ra in quale. puta de hoie et angelo. Sed
scdm aliam descriptionem predicatur de deo
in quid: sed non predicatur sic de creatura
qd sapiens sic. dictum no. importat aliquam
disposiorem accidentalem. Ad primum in con-
trarium nego primam ppoem qd alia es-
set diffinitio si suis abstractis corrdcant
res distincte in eodem supposito qd quan-
do idem corrdet. Et ad probatorem nego
assumptum: quia sapiens predicatur de deo
et angelo pure equiuoce: et no. vniuoce
et ideo si suis abstractis corresponderent
res distincte in deo: tunc predicaret in qua-
le. tam de deo qd de creatura. Nunc autem
de vno predicatur in quid. de alio in qua-

le. Ad aliud nego assumptum. quia si
talis esset distinctio rerum. qualis est di-
stinctio conceptuum. tunc sapiens et hu-
iustmodi predicarentur de deo. sicut pars
de deo: vel sicut accidens de suo subiec-
to. sicut dicitur: homo aëatus vel albus
sed tales predicationes sunt de nomina-
tive et in quale et non in quid. Ad ali-
ud dico q̄ accipiēdo sapiens in cōsequē-
te iuxta scōdā descriptionem: tunc est cō-
sequētia formalis quocunq; demonstra-
to hoc non est sapientia ergo hoc nō est
sapiens. quia sic concretum et abstractū
conuertantur. accipiēdo autem sapiens
scōm primam descriptionem sic non est
consequētia formalis patet instantia d̄
angelo. immo sic concedo q̄ oppositum
consequētis stat cum añ. sed vltimā
consequētiā nego. demonstrato deo:
quia ad hoc q̄ oppositum consequētis
stat cum antecedente sufficit verificatio
pro vno singulari. puta pro angelo vel
homine. quia demonstrato angelo simul
stant q̄ non sit sapientia. et tamen sit sa-
piens sicut dictum est. Ad aliud de cir-
cū^o impossibili patebit alias. Ad ar-
gumentum dico q̄ maior est falsa: sicut
declaratum est. quia ens nunc de facto
predicatur in quid de deo. et tamen si en-
titas distingueretur realiter ab ente pre-
dicaretur tunc in quale. ideo maior vi-
detur vniuersaliter falsa. Ad aliud di-
co q̄ per circūstionem impossibilem nō
innotescit nobis q̄ sit conceptus con-
notatiu^o sed per diffinitionem exprimen-
tem quid nominis in oblico. Ad ali-
ud nego consequētiā quia pater nō
predicatur in quid nec per se primom^o
de essentia et hoc quia non predicatur d̄
omni illo de quo predicatur essentia et
per se presupponit de omni primo po-

steriorum nec etiam proprie predicatur
per se 2° mō de essentia propter eandem
causam. Si dicas scōm philosophū pri-
mo posteriorum que neutraliter in sunt
accidentia sunt. Nō verum est q̄
est predicatio directa. puta quando supe-
rius predicatur de inferiori sic non est hic
essentia est pater sed hec est per se primo
modo pater est essentia quia predicatur
est superius: et subiectum inferius. Ad
primam probationem dico q̄ quis con-
cipiendo paternitatem concipio essentiam
quia tamen essentia predicatur de ali-
quo de quo non predicatur paterni-
tas. ideo paternitas non predicatur de
essentia in quid et per se quia non predi-
catur de omni. Ad aliud nego assump-
tum. quia per fidem tenemus q̄ est alius
conceptus essentie qui non est persone.
Et econuerso patet de coicabili. ideo mi-
nor est repugnantia hic. q̄ q̄ videatur es-
sentia non visa persona. Ad aliud di-
co q̄ plus requiritur ad predicationem in
quid siue p̄ se: q̄ conceptus prius nō signi-
ficet nec consignificet nisi essentiam.
Requiratur enim q̄ predicatur de oī illo
de quo predicatur essentia quod deficit in
pposito. ideo non est predicatio in quid

Ad aliud potest dici q̄ si paternitas. i
creaturis sit aliqua res pura quocunq; m^o
distincta ab absolutis. tūc p̄cept^o prius nō
est vnicus patri in diuinis et patri crato
hoc p̄ scōm p̄dicta p̄ diffinitiones eorū pa-
ternitas nō dretur vniuoce de paternita-
te creata et icreata. Si autē nō sit res di-
stincta tūc p̄cept^o p̄creat^o nō ē vniuoce^o
sed tunc non abstrahitur a paternitate
creata sicut sapiētia in cōi a sapia crea-
ta nō est ergo simile. Ad p̄cipale d̄ q̄
p̄ illis rōib^o sufficit q̄ absoluta dicantē
vni^o de deo et creatura quis nō creata.

Questio quinta

Trum deus potuit fecisse mundum ab eterno quod sic. quod non includit contradictioem. ergo.

Contra. tunc infinita essent pertransita.

Ad questionem dico primo quod neutra pars potest sufficienter probari. Negativa non quia non apparet. contradictio manifesta: nec affirmativa. quia rationes sufficienter concludunt quin possit solui. **R.** dico quod probabiliter potest teneri quod deus potuit mundum fecisse ab eterno propter hoc quod nulla apparet manifesta contradictio. **Hic** sunt tamen due difficultates. Una quia aliqua rationes concludunt quod mundum fieri ab eterno includit contradictionem: quia tunc infinita essent pertransita. patet de revolutionibus celi. Tum quia infinita possent esse in actu. patet. quod si quolibet die preterito deus creasset unam animam intellectiuam. tum quod infinita essent plura infinitis et essent excessiva: patet de revolutionibus solis et lune. Tum quia pars esset equalis toti. quia unum infinitum non est maius alio. tum quia deus necessario produxisset. quod omne eternum est necessarium. tum quia si deus produxisset ab eterno unum hominem aut idem durasset finite et tunc totum tempus preteritum fuisset finitum. aut infinite: et tunc fuisset infinite perfectionis. quia restitisset causis naturalibus corruptis per infinitum tempus. **Secunda** difficultas est: quia videtur posse probari quod mundus potuit fuisse ab eterno. quod fuit ab eterno possibilis. ergo ab eterno potuit fuisse ante. probatur naturaliter. viii. phi. per rationem aristoteli. de eternitate mundi que omnes vel saltem multe probant sufficienter quod mundus non sit noui

ter possibilis: sed ab eterno fuit possibilis. **Ad** primum potest dici. quod tunc infinita fuissent pertransita sed non pertransienda: quod infinitum quod est pertransiendum nunquam potest esse pertransitum. **Ad** aliud dico primo quod potest concedi secundum illam viam quod infinita potest esse in actu. **Aliter** potest dici quod hoc non est possibile et quando dicitur quod in quolibet die potuit produxisse unam animam verum est: quod quelibet singularis est vera: et tamen non sequitur quod infinitas produxit. quia in aliquo die illoz infinitoz incepisset producere. **Si** dicat in quolibet die preterito potuit producere unam animam. ponat 6° inesse et sequitur infinitas. **Respon**deo quod hec propositio in quolibet die preterito et c. dicitur. secundum sensum iunctum et diuisum sensus iunctus falsus est. scilicet quod hec sit possibilis deus in quolibet die preterito produxit unam animam. quia tunc sequitur infinitas. **In** sensu diuiso est una veritas cuius quelibet singularis est vera de possibili et in tali sensu non debet poni idem **Ex** hoc est falsa in sensu composito utraque pars contradictionis potest esse vera et tamen est vera in sensu diuiso quia quelibet singularis est vera et tamen non debet poni in esse. quia tunc utraque pars esset vera ita in proposito. **Ad** aliud dico quod plura est equinocum. **Uno** modo dicuntur aliqua plura quando tot sunt in istis quot in illis et adhuc alia in certo numero. et sic infinita non sunt plura infinitis. quia neutrum excedit aliud in certo numero. **Alio** modo quot sunt illa tot sunt ista: et adhuc sunt multa alia in illis: non tamen excedunt in certo numero. **Eodem** modo dico ad illud de excessu.

Ad aliud dico quod aliquid potest dici equale dupliciter unum modo quando totum

est in vno quod est in alio et non plus vel
cuiuslibet in vno correspondet tamen in alio et
non plus 2° vnum infinitum non est semper equi-
le alteri imo aliquando maius. quia frequenter
quantum est vno tamen correspondet in alio
et adhuc: aliud scilicet tunc hec est falsa secundum
intellectum quicquid est maius vno equi-
lium est maius reliquo. Aliter dicitur
aliquid equale alteri quando est dare cer-
tam quantitatem vni^o et tantam alteri^o
et non plus et de tali equali verum est quod quicquid
est equale vni equaliter: et reliquo est
equale et 1° vnum infinitum non est equale
alteri. vnde primo loquendo dico quod vnum
infinitum potest esse maius alio. et quia su-
per hoc fundatur illud aristotelis quod omnia infi-
nita sunt equalia quod falsum est. ideo non
concludit. Ad aliud potest dici quod tunc de-
us necessario produxisset mundum ab eter-
no si produxisset ab eterno. quia hec propo-
sitione necessitate necessaria mundus fuit ab
eterno. quia nunc est vera et nunquam potest
esse falsa tamen potest fuisse falsa sicut pro-
positio vera de preterito est necessaria et
tamen potest fuisse falsa. Ad aliud
dico quod deus potest produxisse vnum hominem
ab eterno et conseruasse eum ab agenti-
bus corruptionis et tunc dico quod si more-
retur durasset per infinitum tempus: sed tunc
non sequitur quod fuisset infinite perfectio-
nis. quia durasset in virtute dei: sed non
potuit fecisse vnum hominem ab eterno et re-
liquisse eum naturalibus suis propter con-
tradictionem. quia eo ipso quod fuisset ab eter-
no necessario durasset infinite et eo ipso
quod naturaliter moretetur durasset finite
et ita sequitur manifesta contradictio.

Ad 2^m d^m quod mundus ab eterno fuit
possibilis et hoc probant sufficienter i^o
rationes aristotelis: sed non probant quod
fuit possibilis ab eterno: sed solum pro-

bant quod non est nouiter possibilis fieri: sed
ab eterno fuit possibilis fieri non pro eter-
no. sed pro tempore certo et ideo hic est fal-
latia consequentis: mundus ab eterno
fuit possibilis ergo ab eterno potuit fuis-
se. Et si arguas adhuc pro prima diffi-
cultate. quia omnes dies preteriti simul ac-
cepti si mundus fuisset ab eterno aut sunt
toti quod eis non potest addi aliquis dies: et
hoc est falsum aut potest addi et tunc ac-
cipio secundam multitudinem vbi est vnum
dies additus. si 1° multitudo simul inci-
peret cum alia multitudine diuinus du-
raret quod alia per vnum diem. ergo alia
non duravit in infinitum. Item quolibet
pars temporis preteriti aliquando fuit
futura ergo totum tempus preteritum
aliquando erat futurum ergo contradictione
est quod fuisset ab eterno. Item quolibet
bet hominem precessit deus duratione 8°
et omnes antecedens probatur. quia alius
aliquis homo fuisset ab eterno consequen-
tia probatur. quia preter totam multitu-
dinem hominum quorum quolibet precessit
deus duratione non est aliquis homo. quia
si sic 1° fuisset ab eterno. ergo deas pre-
cessit totam multitudinem duratione.
Item quilibet homo fuisset posterior so-
la duratione. ergo omnes. probatur sicut
prius Ad pri^m illorum dico quod diuinus
duraret a parte post: sed non a parte an-
te. quia a parte ante vtraque multitudo
est infinita. Ad aliud dico. quod antece-
dens est falsum. quia est vnum vniuersal^e quod
habet multa singularia falsa. nam totum
tempus preteritum ab eterno usque ad prin-
cipium huius diei est pars toti^o tempo-
ris preteriti et tamen illa pars nunquam fuit
futura: Similiter est de tempore ab eter-
no usque ad diem hesternum vel crastinum
et sic de aliis. Ad aliud nego consequen-

tiā quia est fallā cōsequētis. et q̄ eod̄o et non sic sequitur. Similiter est fal^a figure dictionis p̄mutādo singulare in plurale sic hic deus facit omnem hominem cecum vel videntem ergo facit omnes homines cecos v̄l videntes supposito q̄ facit vnum hominem cecum et aliū vidētem. Ad principale patet ex dictis.

Sexta questio

Trum angelus potuit mereri vel demereri in primo instanti q̄ non quia meritum et demeritum non sunt sine deliberatione: s̄ deliberatio necessario est in tempore 9° et c̄. Contra in primo instanti habuit liberum arbitrium ergo potuit tunc et c̄.

Ad questionem dico q̄ sic. quia posita causa sufficiente et non impedita potest poni effectus: sed in primo instanti potuit angelus habere causam sufficientem meriti et demeriti igitur minor patet. quia in primo instanti potuit esse tam voluntas sua q̄ cognitio requisita ad actum ergo. Assumptū probatur. qz quero que est cognitio requisita ad actum meritorium aut est cognitio perfecta aut assensus respectu principii practici v̄l cōclusionis practice siue sic siue sic. Si talis assensus non potest esse in primo instanti hoc est propter defectus alicuius cause necessario requisite ad talem assensum puta formatio propositionis. et si illa nō potest esse in instanti hoc est propter defectum cause requisite ad suum esse. qz nulla repugnātia est inter actus et de i^a causa iterum querendum est quare non potest esse in primo instanti et erit processus in infinitum vel stabitur necessario ad hoc qz causa sufficiens actus merito

trii potest poni in primo instanti et habetur propositum. Preterea in primo instanti possunt esse noticie incōplexive cōclusionis practice et principii et in eodem instanti potest formari propō probatur qz posita causa sufficiente et c̄: sed noticie incōplexive cum actu voluntatis quo vult formare complexum sunt cause sufficientes et ille possunt esse in primo instanti. patet. qz habita prima cognitione terminorum potest voluntas velle formare cōplexum et formata propōne evidenti in eodem et intellectus assentit sibi ergo in primo instanti potest esse cognitio sufficiens actus meritorii. Preterea angelus in primo et potuit se libere conformare recte rationi et non cōformare ergo potuit peccare antecedēs patet. quia siue recta ratio causetur a deo solo siue naturaliter potest fieri in instanti et statim potest voluntas concordare cum ea vel discordare. Preterea in primo instanti potuit diligere se aut ergo necessario et tunc ad illam dilectionem causandā solum concurrunt cause naturales quod falsum est. qz voluntas cōcurrit aut libere: et tunc potuit se diligere merito et demerito qz tunc se posset conformare precepto diuino vel non conformare ex quo in illo instanti fuit causa libera. Si dicis qz in primo instanti non potuit aliquid velle. Contra hoc est rō p̄facta de causa sufficiente. Et ideo dico simpliciter qz sic. S̄ contra tunc actus malus subrepticus et deliberatus non distinguuntur. Preterea actus non est imputabilis ad meritum vel demeritum nisi fiat scienter et contingēter: ita qz possit oppositum elicere. Preterea nullus obligatur ad preceptum nisi post tempus in quo potest deliberare. Preterea de

374
liberatio requisita ad actum meritorius
non est de propositionibus de presenti: s; /
de futuro. ergo requiritur tempus. Pre-
terea actus meritorius requirit syllo-
gismum practicum compositum ex prepo-
sitionibus de futuro. qui syllogismus non po-
test esse in instanti. Preterea si non pre-
cedat syllogismus practicus. actus non
erit ita imputabilis sicut si precessisset

Ad p^m illorum dico qd actus delibe-
ratus et actus subrepticus non distin-
guntur in hoc qd deliberatus sit in tem-
pore et subrepticus in instanti: sed in hoc
qd actus deliberatus est cum perfecta co-
gnitione obiecti: actus subrepticus est si-
ne perfecta cognitione obiecti siue fiat in
tempore siue in instanti. Unde pro ar-
gumentis dico. qd duplex est deliberatio.
Una est cum perfecta investigatione ali-
cuius dubii. pro quo homo habet rationem
ad utramque partem et talis non potest
esse in instanti nec illa requiritur ad actum
meritorium. Alia est que est perfecta co-
gnitio vel assensus respectu principii pra-
ctici vel cognitionis. et illa potest fieri in
instanti et illa est necessaria ad actum me-
ritorium. Nunc autem supra probatum
est sufficienter qd secunda deliberatio potest
esse in instanti: quia quodcumque causa est
effectus potest esse: s; causa potest esse in
instanti ergo deliberatio que est effectus eius
potest esse in instanti. Preterea hoc da-
to: habetur propositum quia si actus di-
catur subrepticus. quia fit sine delibera-
tione temporanea: sequitur qd talis actus
potest esse peccatum mortale. puta si ali-
quis odiat deum in instanti in quo tene-
tur diligere: sine omni deliberatione pec-
cat mortaliter. et per consequens actus
demeritorius potest fieri in instanti ergo

actus ei oppositus potest fieri in instanti
meritorius. quia quodcumque potest
demereri et mereri: Ideo videtur qd ac-
tus subrepticus non fit nisi circa mate-
riam indifferentem ubi potest homo be-
ne et male agere. sicut studere. et huius-
modi. Circa materiam autem precep-
torum non consistit forte. quia nullus ex-
cusatur per hoc qd subrepticie odit deus
quando debet diligere. Si enim requi-
ratur tempus ad actum meritorium vel
demeritorium: posset homo per magnam
tempus stare in actu malo sine omni pec-
cato. sicut potest esse magnam tempus ante
quam habeat illam deliberationem. Aliquando
vixit annus scilicet qd homo est debilis ingenii

Ad aliud dico qd actus non est de-
meritorius nisi fiat scienter. sed illa scien-
tia non est perfecta cognitio obiecti que
potest fieri in instanti. Similiter contingit
que requiritur ad talem actum est qd pos-
sit oppositum actum elicere in eodem tempore
vel instanti. sed actus demeritorius non
semper fit ex scia: sed aliquando ex ignoran-
tia. Unde videtur qd sola noticia incom-
plexa. vel apprehensio obiecti sufficit ad
demeritum quando homo tenetur elice-
re oppositum actum. Ad aliud dico
qd assumptum est falsum. immo obliga-
tur et homo et angelus ad preceptum qua-
documque apprehendit illud et cogno-
scit nec requiritur talis deliberatio.

Ad aliud dico pro istis duobus
qd non semper deliberatio est de pro-
positionibus de futuro. Quia de illis
solum est deliberatio que est perfecta
investigatio alicuius propositionis in-
cognite vel dubie: sed frequenter delibe-
ratio est de propositionibus de presenti
et syllogismus practicus similiter et ista delibe-

ratio est perfecta cognitio et assensus. Ex^m hic est deliberatio sufficiens ad actum meritorium: quicunque cognoscitur aliquid esse deus summum bonum siue creator omnium pro eodem est illud amandum. sed in primo instanti potest angelus cognoscere omnia illa ergo etc. Confirmatur quicunque cognitio in nullo est variata. si actus sibi conformatus in tempore potest esse meritorius: eadem ratione actus elicitus in se potest esse meritorius: sed cognitio perfecta angeli respectu obiecti preterita: elicitur se et continuatur sine aliqua variatione per tempus tunc actus voluntatis sibi conformatus potest esse meritorius in tempore ergo in instanti. Ad aliud dico quod actus meritorius non semper requirit illogismum preteritum nec propositiones de futuro nec propositiones de presenti. et addato quod sic dico quod quicunque talis illogismus proponat ex propositionibus de presenti: talis potest esse instanti sicut prius probatum est. Ad aliud dico quod ita imputabilis potest esse sine illogismo ex propositionibus de futuro: sicut cum illo. ideo nego assumptum. Ad principale patet ex dictis

Questio septima.

Trum existentia angeli distinguatur ab essentia eius quod sic. quia existentia angeli est separabilis ab essentia: ergo distinguitur. Assumptum patet. quia essentia aliquando existit. aliquando non. Contra. tunc existentia angeli esset accidens essentie quod falsum est. Ad quod dico quod existentia angeli non est alia res ab essentia quod probatur. quia non est accidens essentie. per inductionem. Nec est alia substantia. quia nec materia nec forma: nec opposita ex his. Si dicat quod est respectus dependentie creature ad deum. Contra tales respectus sunt superflui. Pre

terea si sic: posset angelus esse sine tali respectu dependentie contra est falsum. contra per: quia non plus dependet angelus a tali respectu quam effectus a sua causa et accidens a suo subiecto et forma a materia: sed omnia ista potest deus facere sine aliis. ergo etc.

Item tunc existentia angeli esset accidens angeli: et per consequens prius natura esset essentia angeli quam eius existens. Sicut substantia est prius natura quam accidens. ergo potest esse sine eo. Item omnem rem priorem naturaliter potest deus facere sine posteriori. ergo essentia sine existentia. Item si sic: aut faceret unum per se: aut unum per accidens si per se: ergo unum esset materia et aliud forma si per accidens. ergo angelus esset unum per accidens. Ideo dico quod nullomodo distinguitur. sed contra quod semel distinguitur ab aliquo semper distinguitur ab eodem. sed existens angeli aliquando distinguebatur ab angelo. Preterea quando angelus non fuit. ergo. Preterea quod est indifferens ad esse et non esse distinguitur ab utroque essentia est indifferens ad esse et non esse. ergo distinguitur ab utroque. Preterea quando angelus non fuit hec fuit vera: essentia est essentia: siue angelus est angelus et non ista essentia est existentia siue ista. angelus existit ergo distinguitur. Preterea sequitur existens angeli non est essentia angeli ergo existens angeli distinguitur ab essentia angeli. Contra est verum ergo contra. Preterea quando angelus non fuit: tunc existens angeli non fuit idem cum essentia. ergo distinguebatur. Ad primus istorum dico quod nunquam existentia angeli distinguebatur a sua essentia. et tamen aliquando existens non fuit essentia angeli sicut essentia angeli nunquam distinguebatur ab essentia. et tamen aliquando essentia angeli non fuit essentia. quia aliquando nihil fuit. Ad aliud dico quod non est essentia indifferens ad esse et non esse magis

q̄ exñtia. quia sicut essentia p̄t esse ita
 exñtia p̄t eē z nō eē. Vñ idē oīo signifi-
 catur z p̄sequit per vnū z reliquā. Ta-
 men esse aliquando est nomen z tunc si-
 gnificat oī modo grāmatali z logica-
 li idēz cum essentia aliquando vero est
 verbū. z tunc significat illud verbaliter
 quod essentia significat noīaliter. z idō
 vnū nō ponitur conuenienter loco alte-
 rius. quia nō habent eadē officia: sicut
 nec nomen z verbū. Et ideo aliquando
 eē ponitur inter duos terminos dī° ho-
 mo est aīal vel homo p̄t eē aīal: inter
 quos nō ponitur essentia. quia nihil es-
 set dīre: homo essentia aīal. Ita est de
 cursu z currere z multis talibus. Ad
 aliud dico q̄ quando angelus non fuit:
 hec fuit falsa. angelus est angelus: vel
 essentia angeli est essentia. sicut illa
 angelus est exñtia. quia per oēs tales im-
 plicatur q̄ angelus sit aliquid. Ideo qñ
 q̄ hec est vera: angelus est essentia: tūc
 illa est vera angelus est exñtia. vel ange-
 lus existit. quia existentia z essentia idē
 oīo significant. Ad aliud nego istaz
 consequentiā: existentia angeli non est es-
 sentia angeli: ergo distinguitur. quia p̄
 aīas non importatur angelum eē. quod
 tamen importatur per p̄as. Ad aliud
 dico q̄ non sint idem nec distinctū. quia
 idem z distinctum sunt differentie entis
 Contra quādo non fuit angelus: pl̄
 distinguebatur angelus ab asino q̄ age-
 lus ab angelo siue idem a se. ergo zc.
 Respondeo q̄ non plus distinguebatur
 asinus ab angelo q̄ angelus ab angelo
 de facto: sed plus potuit distingui quan-
 do vtrūq̄ ponitur in effectu. Ad p̄i-
 cipale dico sic p̄z ex dictis q̄ nec eēntia
 est separabilis ab exñtia nec e conuerso lz
 vtraq̄ pars istius contradictionis: esse

non esse potest successiue predicari tam
 de eēntia q̄ de existentia.

Questio octaua.

Trum quilibet effectus cre-
 atur a deo. q̄ sic quia oīs ef-
 fectus vel est creator vel cre-
 atura: sed nullus effectus est creator. er-
 go est creatura. Contra. Non quilibz
 effectus sit ex nihilo ergo non quilibet
 creatur. Sic sunt due difficultates
 reales z alie vocales. Prima est an gli-
 bet effectus simplex sit purū nihil ante-
 q̄ pducatur. Et d° q̄ p̄bo p̄mo sic. sit
 ab illa forma simplex de qua arguo sic i
 eodē. q̄. in quo producebatur a in subie-
 cto potuit produci extra omē subiectuz
 z per consequens potuit tunc creari. et
 sic prius fuit nihil. Preterea q̄ nec est
 in se nec in sua parte. est purū nihil sed
 forma simplex ante q̄ pducatur est hu-
 iusmodi. ergo zc. Si dicat q̄ est in po-
 tentia materie. Contra hoc non sufficit
 quia realius forma habet esse in poten-
 tia materie q̄ in potētia agentis. sed h°
 nō obstante forma simplex ē purū nihil
 patet de angelo. Similiter aīa intellecti-
 ua est in potentia corporis: z grā in po-
 tentia aīe z tamen vtrūq̄ est purum ni-
 hil. Preterea forma ante suā produc-
 tionē nec est exñtia nec eēntia: sicut pro-
 batū est in precedenti questione ergo pu-
 rum nihil. Preterea exñtia talis forme
 nihil est ante q̄ producat ergo nec es-
 sentia qz idē sunt. Questio est vtrū ea-
 dem forma subālis vel accñtalis simul
 generatur z creatur. Et dico q̄ eadem
 forma creat a deo. z ab agente naturali
 nō creat sed generatur. hoc p̄bo quia il-
 lud simpliciter creat qd̄ pducitur ab agen-
 te quod non requirit necessario materiā

concausantem. et fit de nihilo. Et illud generatur quod fit ab agente quod necessario requirit materiam concausantem: sed eadem forma substantialis simul producit sic a deo et ab igne. Nec est hoc magis inconueniens quam quod idem effectus puta volitio producit simul libere a voluntate et contingenter. Ad cognitioem autem naturalem et necessario: 1° et c. Tunc proprie loquendo: non generat forma: sed solum compositum hoc per diffinitioem experimentem quod nominis generatiois. His suppositis dico quod residue difficultates sunt vocales propter equocationem huius vocabuli creari. Accipit enim in iure canonico per promoueri ad dignitatem. Aliter accipit in philosophia et theologia: et hoc quadrupliciter. vno large per produci vel fieri: et sic accepit commentator 3° de anima. ubi dicit quod intellectus creat intellecta. Alio accipitur stricte per illo quod fit de nihilo ab aliquo agente. vel illud de quo fit est factum de nihilo: et sic dicit Anselmus in symbolo quod segetes creantur. Tertio accipit magis stricte per illo quod fit postquam fuit nihil ab agente: quod posset ipsum facere extra omne subiectum. Quarto accipit strictissime per illo quod fit a solo deo postquam fuit nihil ad quod non concurrat cum agente necessario requirente passum. Nunc ad questionem quod primo accipiendo creari non intelligit questio: sed aliis. Et dico primo illo modo quatuor quod omnis effectus creatur. 2° etiam dico quod sic: quod omnis effectus vel fit de nihilo a deo: vel illud de quo ultio fit factum est a deo de nihilo. 3° dico quod nullus effectus propositus productus a creatura creatur a deo. sed solum effectus simplex: et hoc maxime est verum si quelibet forma simplex: potest esse sine subiecto per potentiam dei. 4° dico

quod nec omnis effectus simplex vel compositus creatur a deo. Sed hic sunt duo dubia. Primum est utrum respectus possint creari a deo. 2° utrum figurata possint creari a deo. Ad primum dico quod respectus non sunt aliquae prae res distinctae ab absolutis. sed sunt ipsa absoluta: ideo possunt creari a deo sicut absoluta sed qui ponunt ipsos distinguunt ab absolutis ponunt quod non possunt creari a deo. Ad secundum dico quod figurata sunt creata a deo. quod sunt vera entia realia: et similiter mendacia: impossibilia et entia rationis: sunt entia realia et a deo creata. Et si dicat chimera includit contradictionem: ergo non est ens reale. Item sexto metaphisice diuidit philosophus ens in ens reale et ens rationis. et ens reale in. r. predicamenta. Ad primum dico quod hec est distinguenda chimera includit contradictionem ex eo quod subiectum potest habere suppositionem personalem vel simplicem secundo non includit contradictionem. sed primo per significatioem: quia significat contradictionem per tanto: quia ad predicationem chimere de aliquo: sequuntur contradictoria: puta quod aliquid sit homo et non sit homo. Eodem modo tales sunt vere: chimera est aliquid: chimera est ens: ut supponit materialiter vel simpliciter et non personaliter. Ad aliud dico quod commentator intelligit ibi per ens in anima affirmationes et negationes que sunt complexa solum existentia in anima: et per ens extra animam intelligit incompleta. Et incompleta bene diuiditur in decem predicamenta. Aliter potest dici quod non est diuisio per opposita sed vocis in sua significata sicut postea patebit. Ad principale pro utraque parte patet ex dictis.

Questio nona.

¶ **T**rum creatura potest creare
q̄ sic: q̄ creatura producit for-
mam de nihilo postq̄ fuit ni-
hil: ergo. Contra tunc creatura eēt infi-
nite virtutis. quia nihil potest creare ni-
si infinita virtus. **¶** Dic primo expono hūc
terminum creare. Et dico quōvis multi-
pliciter accipitur sicut patet in proceden-
ti questione: tamen hic accipio creare p̄
pducere aliquid nullo passo p̄supposito
tempore vel natura. Et dico naturalit̄:
quia si pducatur passum aliquod in eo-
dem instanti potest aliqua creatura ha-
bere effectum suum in illo passo. Exem-
plum de speciebus in eucharistia. Et simi-
liter si deus in instanti crearet totum ae-
rem medium. sol in instanti illuminaret.
Sic intellecta questione dico q̄ creatu-
ra non potest creare: tamen difficile est
hoc pbare. sed q̄ nō sit causa totalis ali-
cuius effectus p̄bo: et hoc de causa na-
turali: quia causa efficiens totalis natu-
ralis equaliter se habens ad plura eius-
dem rōnis: vel pducit omnia vel nullū.
sed aliqua creatura est huiusmodi. q̄ nō
potest creare sicut causa totalis. Secun-
do dico q̄ non creat sicut causa partialis
sed hoc est difficili⁹ pbare q̄ primum.
Nec forte est possibile inuenire ratiōem
pcedentem ex p̄ se notisq̄e p̄positiōes
non p̄nt rōnablr̄ negari ab aliquo. Di-
co t̄n q̄ non q̄ experientia qualis ē nobis
possibil̄ de talibus est ad oppositum. s. q̄
nunq̄ videmus creaturam pducere ali-
quid nisi ad presentiam passi. Sed hic
sunt aliqua dubia. **¶** Unum quia crea-
tura potest conseruare formam sine sub-
iecto: ergo potest creare. Secundum q̄

creatura potest ānihilare: ergo creare.
Antecedens patet. q̄ ignis maximus po-
test destruere p̄uam frig⁹ sepatuz ab oī
subiecto. q̄ annihilare. Tertius q̄ rō
prima deficit: q̄ in augmentatōne natu-
rali est causa efficiens naturalis eālr̄ se
habens ad plura: et tamen primo pducit
vnu: et postea aliud et sic deinceps. **¶** **T**re
potest mō de⁹ tot pducere quot posset si
eēt agens naturale. q̄ nunc saltez pōt p-
ducere infinita. Quartum est q̄ species
in eucharistia p̄nt augeri. q̄ creati. p̄na
p̄z. q̄ in augmentatione aliqd̄ acquir̄t.
et illud pducitur in p̄posito sine materia
q̄ creatur. **¶** Ad primum istoz pōt di-
ci dupliciter. vno q̄ creatura nō pōt cō-
seruare formam separatam a subiecto:
patet de speciebus in eucharistia: q̄ de⁹
omnes conseruat. **¶** Aliter potest dici q̄ nō
est simile de conseruare et creare. q̄ quā-
do res non est in effectū: equaliter se hēt
ad oīa q̄n̄ vero est non equaliter se ha-
bet. et iō non obstante q̄ creatura posset
conseruare separatam non t̄n creare.

¶ Ad secundū potest dici dupliciter pri-
mo q̄ creatura nō potest ānihilare sicut
nec creare. et iō pōt dici q̄ q̄stūcūq̄ ignis
eēt maximus: non posset ānihilare p̄uaz
frigiditatem sepatam. **¶** Aliter pōt dici
q̄ potest ānihilare: sed non sequit̄. q̄ po-
test creare. q̄ causa efficiens non equali-
ter se h̄z ad rem que existit et que nō exi-
st̄. Si dicat q̄ agens naturale corrup-
pendo formam nihil relinquit. q̄ ānihilat.
Simlr̄ pducendo formā nihil p̄sup-
pōit. q̄ creat. **¶** R̄n̄ q̄uis forma pri⁹ fue-
rit nihil: q̄ t̄n educitur de materia: hoc
est q̄ materia necessa⁹ requiritur ad h⁹
q̄ illud agens pducat illā formam: ideo
non creat eam. Si dicat illud q̄ est in
potentia materie habet aliquod eē: sed

forma est in po^a. materie ergo. Dico q^d forma nō habet aliquid esse in materia s^z bene pōt esse in materia. et ideo in po^a materie. q^d pōt. h^{ic} esse in materia. Cōtra tunc aia intellectiua esset in po^a materie. quia potest eē i materia. et p^{er} consequens nō crearetur. R^{es}pon^do. cōced^o q^d habet esse potentiale in materia. et tū creatur. quia p^{er}ducitur ab illo solo q^d potest eam p^{er}ducere extra omnez materiam. s. a deo. Ad 3^m dubiūz respōdeo primo theologice q^d. illa deterioratio i illa aug^o ad vnam partem forme ante aliaz. est a deo qui libere cogit ad producendū p^{ri}o vnum. et postea aliud. z non est simile. Aliter respōdeo ph^{is}ice q^d illa determinatio in aug^o ad vnum granū ante aliud et similiter in aliis accionibz naturalibz p^{er}uenit ab omnibus causis superioribus et inferioribus eodem^o ap^{er}oximatis v^l vario^o. q^d p^{ri}mo p^{er}ducitur vnus grad^o in. aug^o q^d alius h^{ic} ē naturaliter loquēdo ex diuersa dispositione et app^{er}oximatione corp^oz celestiu. z hoc habet ph^{is} dicere et ideo ponit q^d oibus corp^ozibus superioribus et inferioribus eodē^o app^{er}oximatis erit omnino idem effectus. et p^{er} consequens h^{ic} posito in aug^o vel simul p^{er}ducerētur omnes ptes forme. vel mille. Ad aliud dico q^d nō tot nuēro potest p^{er}ducere q^d posset si ageret naturaliter quia si esset agens naturale et potens creare nec etiā essent infinita. et nō eēnt infinita p^{ri}o patet per rōem p^{ri}us factam. Scdm patet quia non potest creare nisi possibilem: sed infinita sunt impossibilia ergo. zc: sed talis contradictio nō sequit^r ex hoc q^d libere agens potest creare. Illa ergo rō ex vno impossibili. s. q^d agēs potens creare sit naturale agens infert aliud impossibile. s. q^d infinita sint. Si di-

cat q^d illa p^{ri}ma est bona. voluntas creata pōt libere creare ergo pōt. creare infinita simul. ergo z voluntas diuina cōsequētia patet z aⁿs est verū. R^{es}pon^do q^d consequētia nō valet. s. aⁿs sit verū. q^d ex h^{ic} voluntas creata est defectibilis p^{er} velle impossibile z illud quod includit cōtradictōem. s. infinita esse. Et tunc si p^{er} velle pōt creare omne volitū pōt infinita creare: sed voluntas dei nō sic est defectibilis nec pōt efficaciter velle aliq^d iposibile includēs. contradictōem z p^{er} consequens nō pōt velle infinita esse. z ideo pōt creare infinita simul. Breuiter ergo si agens naturale posset creare p^{er}ducere infinita simul. z si agens libere defectibile posset creare. posset tunc p^{er}ducere infinita simul. quia pōt velle efficaciter infinita simul esse: Deus aut nō pōt esse agens naturale: nec agens liberū defectibile. z ideo nullomō sequitur q^d possit p^{er}ducere infinita simul. Si dicat: deus pōt facere nō tot quin plura: ergo infinita. R^{es}pon^do q^d p^{ri}ma non valet. quia per tot intelligendo certū numerū: tūc p^{er}sequētia nō valet deus pōt facere nō tot i certo numero quin plura: ergo infinita. Si dicat adhuc: omne q^d p^{er}uenit vni indiuiduo. similiter pōt conuenire alteri indiuiduo. sed esse cōpossibile conuenit vni indiuiduo respectu alterius: ergo cuiuslibz z oibus. R^{es}pon^do. q^d omne cōpossibile pōt cōpetere cuiuslibet sigillatī. sed non sequitur ergo omibus. sed est fallacia figure dictionis p^{er}mutādo numez singularem in plurale. Ad aliud dico q^d si ponatur quantitas res distincta a subā et qualitate potest dici tūc. q^d oēs ille transmutationes fiunt in quantitate sicut in subiecto. z tunc non est talis creatio. s. si negetur talis quantitas tunc oportet

dicere qd omnia illa fiunt a deo ⁊ non a creatura. Si dicatur creaturam efficere: non est aliud nisi ad pñtiam eius effectū eē. sed ad pñtiam ignis in illis speciebus creat calor. gº ignis efficit illū ⁊ sic creat. Rñdeo illud pñciº intelligo sic. qñ effectus natus est cāri naturaliter: et eē ad pñtiam agentis. tunc efficere non est nisi effectum sic eē. In pposito autē non est sic: qz ille calor non ē natus pducī ab igne. qz est sine subiecto ⁊ agens naturale non pōt pducere aliquid sine passo. vñ si deus nō pduceret illum calorem nihil pduceretur ibi ad pñtiam ignis: ex quo non est in subiectū patiens

Ad principalia argumēta patet ex dictis supra.

Questio decima

¶ **T**rum aīa sensitiva ⁊ intellectiva in hoīe distinguunt realiter qd non: qz vñº cōpositi est tm̄ vnū eē. s; hō est tm̄ vnus ppositus: gº eius est tm̄ vnū eē. ⁊ per pñs tātum vna forma: qz forma est q̄ dat eē.

Contra qz prius natura est aliquod aīal q̄ homo. gº per aliam formā ē aīal ⁊ homo. Ad questionem dico qd sic: sed difficile est hoc pbare. qz ex ppositō nibus p se notis pbari nō pōt. probo tm̄ qd distinguunt realiter. pº sic: qz impossibile est qd in eodem subiecto sint siml̄ p̄a sed actus appetendi aliquid ⁊ actus reuendi idem in eodem subiecto sunt p̄ria. gº si sint simul in rerum natura: non sunt in eodem subiecto: sed manifestum est qd sunt simul in hoīe. qz illud idē qd homo appetit per appetitum sensitivū reuivit per appetitum intellectivum.

Confirmatur per Aristotelem 3º de aīa qui dicit qd in eodem sunt appetitus

contrarii. hoc est eēnt actus p̄rii si nati eēnt recipi in eodem subiecto. Si dicatur qd isti appetitus dicuntur cōtrarii: qz nati sunt inclinare ad effectus contrarios ⁊ sic sunt solum virtualiter p̄rii. qz vnus inclinat ad prosecutionē ⁊ alter ad fugā ⁊ talia p̄traria bene possunt eē in eodem subiecto. non aut sunt p̄traria formaliter

Contra p̄ illam rōnem dicerem eque faciliter qd volitio ⁊ nolitio nō sunt actus p̄rii formaliter. sed tm̄ virtualiter. qz nati sunt inclinare in p̄trarios effectus. ⁊ sic parit via ad pbandum aliqua eē p̄tra. Preterea eadem forma substāialis nō pōt simul ⁊ semel hīe duos actus appetendi respectu eiusdem obiecti. sed in homine sunt simul frequenter actus noscēdi aliq̄ obiectum ⁊ actus appetendi idē appetitu sensitivo. gº illi actus non sunt in eodem subiecto. Preterea eadē forma numero non elicit simul vnū actum appetendi aliquid naturaliter ⁊ libere: s; voluntas libere vult aliquid ⁊ appetit sensitivus naturalit̄ appetit. gº ⁊c. Secundo sic arguo sensationes sunt subiective in anima sensitiva mediate v̄l immedie: ⁊ non sunt subiective in aīa intellectiva. gº distinguuntur. maior patet: qz nihil aliud pōt assignari subiectū sensitivum nisi aīa sensitiva vel potentia. Et si potentia sit accñs aīe erit subiective in aīa. minor pbatur. qz aliter omnis apprehensio aīe sensitivae eēt intellectio. qz eē subiective in aīa intellectiva. Si tunc aīa sepata posset sentire: qz ex quo sensatio eēt subiective in aīa intellectiva ⁊ deus pōt conferuare omē accidens in suo subiecto sine quocūq; alio. ⁊ per pñs posset conferuare sensationem in aīa sepata. qd est absurdum. Si dicat qd totum cōpositum est subiectū immediatū

sensationis vel potentie sensitivae et nulla forma. Contra. accidens non est simplicius suo subiecto primo: sicut alba patet. 5° sensatio cum sit accidens simplex non potest esse subiective immediate in composito et primo. Similiter hoc dato non est ille potentie primo potentie anime quam corporis. ex quo non sunt subiective primo in 5° quam in 1°.

Tertio arguitur sic eadem forma numero non est extensa et non extensa: materialis et immaterialis: sed anima sensitiva in homine est extensa materialis anima intellectiva non. quia tota est in toto et tota in qualibet parte. 5°. Sed contra illa arguitur primo quia Augustinus primo de ecclesiasticis dogmatibus condemnat duas animas in homine: et dicit quod est error quorundam superiorum. Secundo sic quia aut illa sensitiva remansit in triduo cum corpore aut cum anima: et tunc Christus non fuisset unicus mortuus cum aliis hominibus. aut fuit corrupta: et tunc Christus deposuit unam animam quam assumpsit quod est contra sanctos. Tertio. quia articulus pistensis dicit quod quando recedit anima rationalis de corpore et adhuc remanet animal vivum est error. Sed si dicatur remansit sensitiva post separationem intellectivae: quia eodem ordine natura procedit generando et corrumpendo: sed generando prius introducit sensitivam ipsam intellectivam si distinguitur. et hoc dicit philosophus de animalibus. ergo etc. Ad primum istorum dico quod Augustinus condempnat duas animas intellectivas esse in homine quarum una sit a deo et alia a diabolo: et hec est mens Augustini. sicut patet in insipienti littera. Ad aliud dico quod illa sensitiva Christi remansit ubi deo placuit: tamen spiritus fuit unita deitati. Sed utrum remanserit cum corpore vel cum anima. solus deus novit utrumque tamen potest dici. Et quando dicitur quod tunc non fuisset unicus mortuus cum aliis hominibus eadem

ratione posset dici quod non est unicus mortuus. quia corpus eius non fuit putrefactibile et corpora aliorum hominum sunt corruptibilia: ideo non sequitur. sed unicus mortuus propter separationem anime intellectivae. Ad tertium dico quod post separationem anime intellectivae non remanet sensitiva. nec prius tempore introducit in generatione hominis sensitiva quam intellectiva. Ad philosophum dico quod intellexit quod sensitiva est in corpore priusquam intellectiva natura: tamen tempore. quia simul introducuntur et expelluntur. Ad ultimum dico quod si per potentiam divinam remaneat sensitiva in corpore: illud compositum esset vivum. sed nec esset animal rationale nec irrationale. nec contentum sub animali quod est genus. et tota ratio est. quia non est ens completum existens per se in genere sed est natura esse pars essentialis alicuius existentis per se in genere. Et nullum tale est per se in genere subiective vel animalis per se. Nec de illo predicatur aliquod genus per se: primo tamen vocando animal omne illud quod habet animam sensitivam. illud bene est animal: sed tunc animal dicitur equivoco de illo et de aliis animalibus.

Ad principale dico quod hominis est tantum unum esse totale: sed plura sunt esse partia.

Questio .xl.

Tris anima sensitiva et forma corporeitatis distinguuntur realiter: tamen in brutis quam in hominibus quod non quia anima sensitiva adveniret enti in actu putata materie informate per formam corporeitatis: et per omnes esset accidens. Contra anima sensitiva et corporeitas habent distinctas operationes et alterius speciei. 5° sunt distincta principia. Ad quoniam dico quod sic quis per rationem sit difficile probare: tamen ad hoc probandum arguo primo sic. Mortuo animali remanent eadem accidentia in

mero que pri^o. g^o habent idem subiectū numero. p^{na} patet. qz accidens naturaliter non migrat de subiecto in subiectum. Nunc aut subiectum coz non est materia prima: qz tunc materia prima recipe- ret immediate accide^{ntia} absoluta qd nō videtur verum: g^o remanet aliqua forma pcedens z non sensitiua. ergo corpo- reitas. Assumptum p^z scilz qz eadem accidentia numero remanent in viuo et mortuo. qz saltem si sint alia accidentia sunt eiusdē speciei cū accidentibus aial viui. qz patet ex hoc qz tm assimilatur qz homo non pōt iudicare inter illa. Si er- go sint noua accide^{ntia}: quero a quo cau- santur non ab aere vel ab aliquo a^o ele- mento: nec a celo: qz tunc omnia accide^{ntia} oium cadaverum eēt eiusdem speci- ei. qd est contra sensum: qz ex quo sunt agētia naturalia semper in passiuis eius- dem ratiois causant accide^{ntia} eiusdē ra- tionis. materia autē est eiusdem rōnis in omnibus cadaveribus. g^o zc. Nec cānt a forma substāntiali nouiter in mortuo i- troducta. qz illa forma est eiusdem ratio- nis in omnibus corporibus hoium z asi- noz z sic de aliis. z per consequens non causaret accidentia diuersarum speciez in diuersis corporibus quod est manife- ste falsum cū videamus vñ corpus cē album z aliud nigrum z sic deinceps.

Si dicatur qz est ppter diuersam di- spositionem i passis. Contra. p te om- nes ille dispositiones corrūpūt cū sint accidentia. ergo ppter variationem ea- rum non erit variatio accide^{ntiū} in spe- cie. Preterea semper stat ratio: qz eadez causa naturalis non pduxit cōtrarios effectus ppter diuersitatem dispositionū. nam quīs sol dissoluat glacies z cōstrin- gat lutuz. hoc est ppter diuersas causas

ptiales concurrentes: puta terra vel aq̄ ergo illa forma nouiter introducta non causat accidentia contraria in cozpibus

1° arguo d homine specialiter: quia si corporeitas hominis non differret ab anima sensitiua. tunc corpus xpi in sepl- chro nunq̄ fuisse pars eēntialis nature humane in xpo. nec fuisse idem corpus viuū z mortuū. Nec fuisse deitas vñ- ta illi cozpozi in sepulchro nisi per nouā assumptionē quod videt absurdum. Si- militer tunc nō eēt eadem corpora san- ctorum viua z mortua: z per consequēs non eēt adoranda sicut corpora sancto- rum: qz illa cozpa nunq̄ habuerunt. g^o magis concordat cum fide ecclē ponere distinctionem inter illas formas qz vnita- tem. Sed dubium est primo vtrū ve- getatiua z sensitiua i animali distinguū- tur. Responsum est de subiecto immedi- ato forme sensitiue vtrum sit materia vl forma corporeitatis. Ad primum di- cendū qz nulla est necessitas ponendi di- stinctionem inter eas. qz illa rō de diuer- sitate opationū non pcludit. qz idem pōt eē principium diuersarum opationū nō.

Ad 2^m dico qz sensitiua immediate re- cipitur in forma corporeitatis vel in mate- ria imediate. qz non videt aliq̄ ratio co- gens qn due forme extense perficiant eā- dem materiam imediate.

Ad principaledico qz illud qd aduēt enti cōpleto z specifico est accēs. s; aia sensitiua non aduenit tali enti z p p̄ns n̄ sequitur.

Quoddecima questio.

v **Trum actus rectus z reflexus sint idem actus numero. qz sic quia aliter esset processus in infi- nitum in actibus reflexis. p^z manifeste**

g°. Contra: In nobis non est idem intellectus et obiectus, sed actus rectus est obiectus, et actus reflexus est intellectus, g°.

Hic primo exponam intellectus rationis 2° respondebo ad questionem. Circa primum dico quod non accipitur actus rectus et reflexus proprie, quia illud dicitur proprie reflexum quod incipit ab eodem: et terminatur in idem, id est nullus actus proprie dicitur reflexus: sed improprie, quia vocatur actus rectus quod intelligo obiectum extra animam: et actus reflexus quo intelligitur ille actus rectus.

Ad secundum dico quod actus rectus et reflexus non sunt unum actus. Quod probatur per hoc, quod quicquid cognoscitur a potentia aliquo actu alterius rationis ab obiecto potest cognosci actu simili a potentia eiusdem rationis: sed unum angelus cognoscit actum alterius angeli actu distincto ab actu cognito, g° potest angelus cuius actus cognoscitur ab alio: cognoscere actum proprium cognitione simili illi cognitioni, quia alius angelus cognoscit: sed illa cognitio distinguitur specie ab obiecto, g°. Et illa ratio videtur fortior omnibus que fiunt per illa parte. Item notitia intuitiva et abstractiva differunt, certum est, scilicet notitia abstractiva potest cognosci intuitive: sicut patet in primo quolibet, g° et cetera. Item non est idem actus voluntatis rectus et reflexus, g° nec intellectus. Aliis patet, quia non est idem actus amoris et odii, sed quicquid aliquis amat ipsum odium suum: Sed contra, tunc possent infiniti actus similes esse, quia in illis est processus in infinitum et posterior semper requirit priorem existere, quia notitia intuitiva naturaliter requirit existentiam obiecti. Preterea tunc esset aliquis actus qui non posset intuitive naturaliter apprehendi ab intellectu. Ad primum concedo processum in infinitum in abstra-

ctivis, sed non in intuitivis. Primum patet quia quecumque cognitio intuitiva et abstractiva potest cognosci abstractivae ipsa non existente, potest enim cessare illa visio et tunc cognosci abstractivae, et illa iterum potest cessare: et tunc cognosci alia cognitione abstractiva, et sic in infinitum sed ex hoc non sequitur aliqua multitudo infinita actualis. Nec aliqua magna multitudo: immo nulla multitudo, sequitur necessarium ex hoc. Secundum patet, quia in intuitivis semper posterior requirit priorem existere. Et ideo si esset processus in infinitum, una visa maxima multitudo, puta mille visiones simul existent, quod non experimur, ideo in illo processu est dare ultimam visionem que non potest videri. Nec de illa habemus experientiam pro statu illo. Sed que sit illa nescio, et per hoc patet ad 2° et ad principale.

Questio .xiii.

Verum perfectioris obiecti sit perfectior actus, quod non, quia tunc infiniti obiecti essent infiniti actus, et per omnes quicquid actus, respectu dei essent infiniti. Contra, si non tunc non esset via ad primum unum actum esse perfectiores a°. Hic premitto unam distinctionem, 2° ad questionem. Circa primum dico quod aliquid esse perfectius alio dupliciter intelligitur. Uno modo in distinctis speciebus, alio modo in illis que sunt eiusdem speciei, primo modo angelus est perfectior homine et homo asino secundo modo una albedo est perfectior a° et quelibet forma in qua sunt plures partes quantitatis molis vel virtutis quam in alia forma eiusdem speciei sicut una albedo dicitur perfectior alia: quia ha-

bet plures partes albedinis eiusdē quā
 titatis z similiter vna charitas est per-
 fectior alia. Circa secundū pono du-
 as conclusiones. Prima est q non est ne-
 cessariū q semp perfectioris obiecti sit p-
 fectior actus: z hoc siue obiectū sit com-
 plexū siue incōplexum. Et hoc pbo. pri-
 mo sic: principū est obiectū perfectiō cō-
 clusione z respectu eiusdē principii pōt
 esse actus errandi z dubitandi. quoz
 vtriqz est imperfectior fm spēm actu
 sciendi. ergo aliquis actus respectu per-
 fectionis obiecti est ipfectionis aliquo ac-
 tu respectu imperfectioris obiecti. Adre-
 terea accipio duo obiecta incōplexa. pu-
 ra angelum z hoīem. tunc sic pfectior ē
 actus diligendi respectu cuiuscunqz qz
 actus odiendi: sed possum odire angeluz
 z diligere hoīem. ergo zc. Adreterea
 actus remissus est imperfectior qz act^o
 intensus: saltē loquendo de perfectioni.
 2° mō licet nō semp sit ita. primo loquē-
 do sed quādoqz minus intense aliquis
 diligit meli^o z perfectius obiectū z hoc
 de obiectis tam eiusdē speciei qz alteri^o
 sicut minus intense aliquādo hō diligit
 maiorē charitatē qz minorē z angelū qz
 hoīem. Quod patet quia quāqz min^o
 intense cogitat de perfectiori obiecto qz
 de imperfectiori. ergo zc. Secūda cō-
 clusio est. qz semper perfectioris obiecti
 potest esse perfectior actus qz imperfec-
 tionis. ita qz aliquis actus respectu per-
 fectionis obiecti erit perfectior oī actu:
 respectu ipfectionis obiecti. Pro q^o
 sciendū qz respectu eiusdē obiecti taz cō-
 plexi qz incōplexi possunt esse diuersi ac-
 tus. sicut respectu eiusdē conclusionis po-
 test esse actus sciendi. dubitandi z er-
 randi. Et similiter respectu eiusdem po-
 test esse actus diligendi z odiendi qz us

actus errandi sit imperfectior aliquo ac-
 tu respectu imperfectioris obiecti: tamē
 actus perfectissimus inter illos tres ac-
 tus respectu vnius conclusionis est per-
 fectionis omni alio actu respectu imperfe-
 ctioris conclusionis. Et eodē mō dico de
 obiectis incōplexis distinctis speciei qz
 actus perfectissim^o respectu perfectioris
 obiecti est melior oī actu respectu imp-
 fectionis obiecti: sicut perfectissimus ac-
 tus qui elicitur circa angelū est perfec-
 tionis oī actu qui elicitur circa hominē
 hoc pbo. quia illi sunt alteri^o speciei
 z perfectissimus actus respectu imper-
 fectionis obiecti non est perfectior per-
 fectionis actu respectu perfectioris: si-
 cut manifeste patet: ergo cum necessa-
 rio vnus actus sit perfectior alio: ex q^o
 differunt specie. sequitur qz actus perfe-
 ctissimus respectu obiecti perfectioris ē
 perfectior actu pfectissimo respectu ob-
 iecti imperfectioris. Quod autē isti act^o
 differant specie probatur quia actus cō-
 trarii respectu eiusdē obiecti differūt spe-
 cie: sicut actus errandi z sciendi: 3° mul-
 to magis actus perfectissimi obiectoz
 distinctoz distingūtur specie. Si dicat
 quod actus respectu cōplexoz sunt al-
 terius speci nō autē incōplexoz. Contra
 non est maior rō de istis qz de illis. Adre-
 terea tunc actus beatificus esset eiusdē
 speciei cum actu naturali dilectionis:
 qui ambo sunt respectu incōplexoz. Si-
 militer visio creature fm illud posset eē
 beatifica. quia si sit eiusdē speciei cum vi-
 sione dei posset intendi quousqz veniret
 ad equalē gradū cum visione beata. Ad
 ar^m principale dico qz talis modus ar-
 guendi nō videt nisi quando contingit
 complere ordinate processum in infini-
 tum hoc ē qz actū respectu presuppōit

necessario actus infinitos respectu infi-
nitorum obiectorum habentium ordinem
secundum perfectionem in maiorem et minorem sic
autem non est in proposito sicut patet manifeste
quod potest deus intelligi vel diligere post vel
ante quodcumque obiectum creatum: et ideo
quando diligitur necessario actus est
finitus. Contra si actus respectus in
finito sit finitus et alius actus respectu a
quod est obiectum creatum. similiter
est infinitus cum actus respectu in-
finito excedit actum respectu a in du-
pla proportione potest tunc deus face-
re aliquod obiectum in duplo perfectius
quam a et sit b. tunc actus perfectissimus re-
spectu b. secundum predicta excellit perfectissi-
mum respectu a in duplo et iterum faciat
aliud obiectum excellens b. in duplo et sit
c. tunc actus perfectissimus respectu c ex-
cellit actum perfectissimum respectu b. in du-
plo. et per consequens cum per casum po-
situm actus perfectissimus respectu b.
est equalis actui qui est respectu infini-
ti: sequitur necessario quod actus perfectis-
simus respectu c. sit perfectior. actu re-
spectu infiniti in duplo. et ita actus re-
spectu finiti excederet in perfectione ac-
tum respectu infiniti. Ad illud mul-
tipliciter potest responderi. vno modo ponen-
do statum in speciebus distinctis secundum per-
fectionem tunc casus postus non est pos-
sibilis: et ideo si actus respectu infiniti excedit
actum respectu a quod est indivisibilem supre-
me speciei in dupla perfectione non po-
test deus facere aliam in duplo perfectiorem
et ita secundum illam viam evacuatur argumentum. Sed
contra illud est illa difficultas de pro-
cessu in infinitum intentionum per actus re-
flexos quarum quilibet prior est imp-
fectior omni posteriori et hoc dico pro-

pter obiectum perfectius. quia actus re-
ctus habet albedinem pro obiecto. ille ac-
tus est perfectior quam albedo ergo primus
actus reflexus est perfectior quam rectus
propter perfectius obiectum eadem ratione 2°
actus reflexus est perfectior quam primus
et sic de omnibus: ergo potest esse processus in
finitum in obiectis distinctis specie. secundum ma-
iorem et minorem perfectionem. Ad illud
potest dici quod in talibus est processus in infi-
nitum: et tamen nunquam pervenitur ad ali-
quem actum eque perfectum sicut est actus
respectu infiniti. et hoc est quod sunt alterius
rationis. Nec unum naturam est equari alteri in
perfectione. Si dicatur actus respec-
tu infiniti excedit actum rectum in certa pro-
portione quantitate ponamus in vicissima
tunc sic. primus actus reflexus excedit
actum rectum in tanta proportione. et 2° ex-
cedit primum in tanta. et 3° secundum in tanta. sed om-
ne finitum per additionem infinitorum eiusdem
quantitatis transcenditur. ergo devenietur
ad aliquem actum reflexum qui erit perfecti-
or illo actu respectu infiniti. Respondeo
et dico quod proprie loquendo de propor-
tione. non est concedendum quod ille actus re-
spectu infiniti excedit actum rectum in ali-
qua proportione. quia hoc solum verum
est ubi convenit ponere partem equalem et
inequalem. per quarum compositionem fit aliquid
perfectius sicut est de duabus partibus
aque et ignis et albedinis et consuetudinum
In proposito autem est excessus unius ac-
tus ad alium secundum se totum et totaliter: ita quod
quilibet pars unius excedit totum alium. non so-
lum specie sed perfectione: sicut quilibet
pars albedinis est perfectior tota nigre-
dine. Similiter dico quod alia proportio
accepta omne finitum et c. habet veritatem
in illis que sunt eiusdem rationis: in quibus

27
vnu vere additur precedenti: sicut pars
aque et pars albedinis: albedini precedē
ti vbi conuenit ponere partē equalem:
et aliā partē excedentē. Non sūt h3 lo-
cum in illis in quibus pōt procedi ut in
finitū 2^m perfectōem per additōem nō
aliquoz eiusdē quantitatē: sed aliquo-
rum que sū se tota sunt inequalia. et ta-
men nunq̄ peruenitur ad aliquam ma-
gnā perfectōem: quia nō ad perfectio-
nem minime subē: et sic est in proposito
de actibus reflexis. Sed adhuc ar-
guitur p̄p̄^m vbi aliquid additur secū-
dum glōsam tuā: quia si aliquis dolet d̄
aliquo tristabili tanto plus dolet de ma-
iori: puta plus dolet homo q̄ punietur
per duos dies q̄ per vnu et sic deinceps.
et per consequēs in infinitū per infinitū
tēpus dolebit: et tamen hic additur pars
doloris alteri parti. Preterea habi-
tus remissus reddit difficultatē volunta-
ti et intensior maiorē. ergo aliquis reddit
impotentē vel impos^m ad vincendum
appetitū sensitīuū. Ad primū illorum
dico q̄ possibile est q̄ aliquis tantū tri-
stetur et non plus de pena finita exten-
sive q̄ alius homo vel idem alio tempo-
re de pena infinita. Et si arguas q̄ si
dolet hō tantū de hoc sūm rectā rōez idē
homo plus dolebit de maiori. Respō-
deo q̄ possibile est q̄ aliquis doleat sūm
rectā rōem tantū timore pene finite q̄/
tum alius homo vel idem homo. alio
tempore timore pene infinite. Cuius rō
est quia quelibet creatura est limitata et
iō pōt in tm̄ effectū et nō in maiorem. et
ideo quando peruenit ad vlt^m in quod
pōt: tunc nihil plus Cōtra reā rōdictat
q̄ plus debet dolere de pena infinita q̄
finita. Dico q̄ nō: sed dictat q̄ plus de-

b et dolere si posset. Consimiliter pōt
dici q̄ talis homo qui est in vltimo ac-
tu: ita intenso potest appetere visionem
dei per paruum tempus: sicut p̄ infi-
tum tempus propter defectum virtutis
sue. Si dicat pono q̄ deus causet do-
lorem de pena infinita: et desiderij de vi-
sione duratura in infinitū quia cuz ipse
non sit limitatus potest causare dolores
infinitum de illa infinita pena. Ad
potest dici dupliciter. Primo q̄ quacū-
q̄ tali qualitate causata a deo potest de-
us facere intensiorem in infinitum. sed
nunq̄ erit status ad infinitum. Aliē
potest dici si sit status in augmentatione
forme q̄ oportet dare aliquem actū: ita
intensum respectu obiecti finiti sicut re-
spectu obiecti infiniti. Ad secundum
potest dici q̄ habitus non potest facere
difficultatem voluntati. quia si sic hoc
esset per actionem aliquam p̄ductiuam
vel destructiuam quorum neutrum po-
test poni in proposito. sed voluntas com-
muniter sponte sine omni coactione se-
quitur passiones. et hoc vocant sancti
generare difficultatem voluntati. Si
dicat q̄ tunc non plus esset culpabilis:
voluntas sequens paruam passionem
q̄ magnam. Respondeo. potest
dici q̄ non magis culpabilis est prop-
ter difficultatem quam ingerit volun-
tati. sed est magis laudabilis. quia plu-
ra mala siue passiones tristabiles vult
pati pro deo. et magis culpabilis quia
pauciora vult patienter tollerare aduer-
sa: vel quia plures et maiores delecta-
tiones fugit est magis laudabilis. Et
magis vituperabilis. quia pauciores et
paruas non fugit sed acquiescit. Aliter
pōt dici q̄ habit⁹ ingerit volūtati diffi-

cultatem. Et concedo q̄ habitus p̄tēst
esse ita intensus q̄ inclinaret voluntatē
sufficienter ad actū conformē appetitui
sensitivo. ita q̄ nullomodo potest i. cōtra
rium. Nisi forte sit status in augmento
passionis. et tunc forte voluntas p̄t̄ vin
cere sup̄mā passionē. et per p̄sequēs quā
libet remissiorē. Et forte appetitus sensi
tivus nō est capax talis habit⁹: vel pas
sionis ultra certū gradū quez voluntas
p̄t̄ vincere. Et sc̄dm̄ primā viāsi habi
tus p̄t̄ augeri tantū. q̄ necessitaret vo
luntatē oportz dicere q̄ in tali casu non
peccaret: nō tñ careret libertate. qz re
spectu alioz obiectoz posset peccare: et
ita esset respectu istius obiecti si habi
tus vel passio illa remittatur. Ad ali
ud ar^m precedens p̄t̄ dici aliter q̄ aliqs
actus respectu finiti p̄t̄ esse perfectior
illo actu qui est respectu infiniti.

Decimaquarta questio.

trum de morali

bus p̄t̄ esse sc̄ia demonstra
tiva. q̄ non qz de illis q̄ sub
iacent voluntati nō p̄t̄ esse sc̄ia demon
strativa moralia sunt hm̄oi igit̄. Cō
tra. moralia sunt sc̄ia. In ista questioe
primū exponā vnū terminū questionis.
2° ponā vnā distinctōem. 3° ad questio
nem. Circa primū dico q̄ morale ali
quādo accipit̄ large: p̄ actibus hūanis
qui subiacent voluntati absolute: et sic
accipitur in decretis dī. p. c. mo. et patet
in glo. Aliter accipitur magis stricte
pro actibus subiectis p̄t̄ati voluntatis.
2^m naturale dictamen rōnis et 2^m alias
circumstātiās. Circa sc̄dm̄ sciendū q̄
moralis doctrina habet plures partes:
quarū vna est positiva: alia est n̄ positia

Scientia moralis positiva est illa q̄

p̄tinet leges humanas et dīnas que obli
gant ad p̄sequendū vel fugiendū illa: q̄
nec sunt bona nec sunt mala: nec quia
sunt p̄hibita et imperata a maiori cui⁹
est leges dare. Sed sc̄ia moralis non
positiva ē illa que sine om̄i p̄cepto su
perioris dirigit act⁹ humanos: sicut p̄
cipia per se nota: vel nota per experien
tiam sic dirigunt sicut q̄ om̄e honestum
est faciendū. et om̄e inhonestū est fugien
dum: et hm̄oi de quibus loquitur aristo
teles in morali p̄bia. Circa tertū di
co q̄ moralis scientia positiva cuiusmo
di est scientia iuristarū nō est demonstra
tiva quāvis sit a scientia demonstrativa vt
in pluribus regulata. quia rationes iuri
starum fundantur super leges hūanas
positivas que non accipiunt propositio
nes evidēter notas. Sed scientia mo
ralis non positiva est demonstrativa. p̄
bo: quia oīs nō^a deducens p̄clusiones
syllogisticē: ex principiis p̄ se notis vel p̄
experientia scientis est demonstrativa do
ctrina moralis et huiusmōi ergo maior
est nota minor p̄batur quia multa sūt
principia per se nota in morali p̄bia pu
ta q̄ voluntas d̄z se conformare recte
rationi q̄ om̄e malū est fugiendū: et hu
iusmodi. Similiter per experientiam sci
untur multa principia sicut patet sequē
ti experientiam. Et ultra dico q̄ illa est
certior multis aliis pro quanto quilibz
potest habere maiorem experientiam
de actibus suis q̄ de aliis: ex quo patet
q̄ ista est scientia multū subtilis utilis
et evidens. Ad principale dico q̄ de il
lis que subiacent voluntati possunt for
mare propositiones vere et per se note
que multas conclusiones possunt demō
strare.

Questio decimaquinta.

Trum actus appetit⁹ sensitivi
 drant a passionibus q^z sit. qz
 actus appetitus sensitivi ipan
 tur a voluntate: s3 passiones no impant
 ergo. Contra. pluralitas no est poneda si
 ne necessitate: s3 oia possunt saluari sine
 tali plralitate: z distinctione actuz z pas
 sionu. ergo zc. Ad questionez dico qⁱ
 appetitu sensitivo passio z act⁹ no drnt
 q^z pbatur quia scdm phm 2° ethicoz^u
 in aia no sunt nisi po^a habitus z passio
 sed passiones non sunt. nec potentia nec
 habitus. g^o sunt actus. Item ista ponu
 tur passiones: gaudiu^z timor. dolor. spes
 et amor: sed tales sut actus. g^o zc. Itē
 phus vbi prius dicit sic. Dico aut passio
 nes q^z admodu^z p^zcupiscentiam. timorem
 iram. audatiam. inuidia. gaudiu^z. amicitia
 odium. desideriu^z. zelum. et iustia. et oia
 ista sunt actus appetitus. g^o zc. Item
 passiones sunt refrenade per habit⁹ vir
 tuales. sed sufficit refrenare act⁹. g^o zc
 Sed contra hoc arguitur multiplici^z
 Primo^o quia tuc q^zto aliquis esset ma
 gis passionatus. tanto eliceret plures ac
 tus virtutis: si passio sit actus virtutis.
 Item hucus virtuosu^z sunt elicitiui actu
 um. et no sunt elicitiui passionu^z: sed ma
 gis moderatini. Item virtutes sunt
 circa passiones: sicut circa oba^z. z no sut
 circa actus. g^o zc. Item ppter pas
 siones nec laudamur nec vitupamur: s3
 ppter actus laudamur. g^o zc. Item ea
 de virtus est circa passiones prias: si
 cut fortitudo e^z circa tio res et audacias
 sed eadem virtus no habet simul actus
 contrarios. g^o zc. Item virtus habet se
 dare passiones z no extinguere et habet
 excitare actus. quia causat ergo. Idem
 patet de fame et siti. Item tunc passioes
 possent poni in voluntate sicut actus bo

ni et mali ponuntur in voluntate quod est
 contra omnes. quia ab oibns ponuntur
 solum in appetitu sensitivo. Item phi
 losophus dicit. x^o ethicozum q^z delecta
 tio est perfectio opationis g^o no est opa
 tio: sed certum est q^z est passio igitur.
 Ad pri^m istozum dico q^z dupliciter ac
 cipitur passionatus. vno^o large pro ha
 bente passiones quascuq^z. Alio^o stricte
 p^z habente passiones in clinantes contra
 rectam rationez Neut^o magis passio/
 natus est magis virtuosus. quia quando
 q^z virtuosus habet pautiores actus. qz
 mitigat quandoq^z actus appetitus sensiti
 ui. Aliter potest dici q^z magis passio/
 natus quando opz. vbi opz: et scdm ali
 as circostancias est magis virtuosus. qz
 talis passionatus plures actus virtuo
 sos elicit. ex quibus generatur virtus: s3
 magis passionatus quando no opz zc. no
 est magis virtuosus. ppter hoc quia ta
 lis plures actus viciosos elicit Ad ali
 ud dico q^z habitus virtuosu^z sunt causati
 actuum. et similiter moderatini actuum
 in ordinatozum. Ad aliud dico q^z vir
 tutes ptis sensitive non sunt circa passio
 nes sicut circa oba^z sed sunt elicitive et
 causative actuum qui sunt passiones.
 Oba^z autem habituum sunt illa q^z sunt
 oba^z actuum elicitoz ab habitu. et gna
 tivozum habit⁹. vt si actu appeto come
 dere: tunc obm^z istius actus et habitus
 generati ex illo actu est ipsa comestio.
 Ad aliud d^o q^z ppter passioes mode
 ratas vel in moderatas laudamur vel
 vituperamur. quando sunt in potestate
 nostra vnde tales actus siue passioes no
 defiant sibi laudem vel vituperiu^z. ita q^z
 conueniat eis intrincece s3 solum quadā
 denominatione ex trinceca per coformi
 tatem ad vocitionem visioz s3 vl^z virtuo

sam . sed talis passio est laudabilis qñ
 elicitur fm debitas circūstantias. Et vi
 tuperabilis: quādo elicit fm circūstan
 tias indebitas. Ad aliud dico q non
 est virtus sensitiva vna numero que in
 clinat ad actus circa timores z audati
 as. sed vna iclinat ad timores z alia ad
 audatias. Ad aliud dico q virtutis ē
 excitare z cāre passiones virtuosas z
 refrenare viciosas reducēdo ad me^m de
 bitaz circūstantiaz. Ad aliud pate
 bit post. Ad aliud dico q fames z si
 tis sunt actus appetitus sensitivi: qz sūt
 desideria victualū. Ad vltimū dico q
 phi. nō vocat opatōem. actū appetitus
 sensitivi: sed cognitōez sensitivā. vel opa
 tōem vegetatiue. vel aliā opatōem que
 pōt eē sine sensu. Ad principale dico q
 tam passiones laudabiles q vituperabi
 les ipant a volūtate virtuosay v viciosa

Decimasexta questio.

Trum in alio a voluntate sit
 habitus virtuosus. q nō : qz
 sola volūtas est subiectum
 virtutis. ergo nō est in aliquo alio. Ans
 p3. qz solū volūtati aliqd demeritū ipu/
 tatur. Cōtra in appetitu sensitivo sūt
 actus virtuosī ergo z habitus virtuosī.
 Ad istā qōem dico q hitus virtuosus
 duplicif accipit. Vnomō p aliquo ha
 bitu qui mediāte cōgnitōe. z po^o cui^o est
 habit^o sufficit ad eliciendū actū laudabi
 lem. qui nullomō est elicitū^o actus vitu
 perabilis. Alio mō dicitur habitus vir
 tuosus magis large p oī habitu siue q^o
 cūqz nato cāri ex actibus laudabilibus
 Vd^o nō est in aliquo alio a volūtate
 sed secūdo^o est in aliquo alio a volūtate
 subiectiue. V^m pbo qz ad eliciendū ac
 tū laudabilē semp volūtas requiritur

z eius actus. ergo nō aliquid a volūtate
 est sufficiens subiectū z p^o talis habit^o
 Vd^o terea quilibet actus ad quē incliat
 quicūqz hitus in appetitu sensitivo pōt
 eē mal^o ppter malā intentōem volūta/
 tis. sicut patet de se z p p^o ad eliciendū
 actū laudabilē pcurrit volūtas: g^o nihil
 aliud a volūtate ē sufficiens p^o tal^o ac
 tus. 2^m pbo quia quilibet p frequentiaz
 actū i appetitu sensitivo erpitur se ma
 gis inclinātū ad p^o actus q ante: g^o
 oportet q aliquid sit in illo appetitu qd
 prius nō erat vel saltez extra voluntatē
 oportet aliqd ponere. Itē qñ p^o aliqd
 est exercitatus in actibus virtuosis si po
 stea careat vsu rōis z fiat furiosus vel
 stultus : manifeste p3 q talis inclinatur
 ad p^o actus quos prius exercebat
 s; hoc nō pōt eē sic hitu derelicto extra
 volūtate vel sine oī alia re derelicta p^o
 actus laudabiles. Sed tūc est dubiū qd
 est illud quod remanet post act^o. R^o n^o
 q nō sufficiēter pōt pbari q sit aliquid
 ex^o in appetitu sensitivo: saltē quantuz
 ad multos actus virtuosos. qz pōt poni
 sufficienter q sit aliqua qualitas vel q^o
 tates corporales inclinātes ad actus ta
 les. Vd^o pbo qz illud q pōt induci sine oī
 actu appetit^o sensitivi: nō est necessario
 ponendū subiectiue in appetitu sensitivo
 sed omē quod possum^o experiri in no
 bis pōt eē in nob sine oī actu appetit^o se
 sitivi. ergo zc. maior est manifesta mior
 pbatur. qz oīs talis inclinatio pōt induci
 per artē medicine z p alias vias. Nam
 medici per artē medicine diminuūt cōpū
 scientiā z sic disponūt ad actus castos.
 Vd^o t etia q tales inclinātes auferū
 tur z generantur p trāsmutatōem cor
 poralē: puta per generatōem vel corru
 ptōem caloris vel frigoris sine omī actu
 appetit^o sensitivi ergo zc. Vd^o terea p^o

magnū exercitiū actū appetit⁹ sensiti-
uū si corpus transmutatur per infirmi-
tatem. vel comestione vel potationem:
ita fortes passiones insurgūt z actus in
appetitu sensitivo: sicut si nunq̄ habuis-
set aliquos act⁹ laudabiles. Et h^o ē fre-
quēter quia per comestione calor aug-
mentatur. z frigus diminuitur: ex quo
catur talis actus appetit⁹ sensitivi. Qd
nō esset verū si tales habitus inclinātes
ad actus virtuosos ponerētur in appeti-
tu sensitivo. qz tūc illi habitus mitiga-
rent tales passiones. z ideo dico qz ex ac-
tibus appetitus sensitivi nullus habit⁹
immediate gñatur subiective exñs in ap-
petitu sensitivo. quīs mlti habitus ime-
diate gñentur ex actibus apprehensivis
Nec post multos actus appetitivos ex-
peritur quis se magis inclinātū ad con-
similes actus imediate p̄ habitus. s; so-
lum mediate. Puta qm appetit comedere
vel bibere: tūc post comestione alicu-
ius calidi experit se magis inclinātū ad
actus concupiscentie q̄ ante actū appe-
tendi. Sed dubiū est quid est illud quod
manet tē p⁹ tales act⁹ appetitivos. Itē
spōdeo fm phm qnq; passiones sunt su-
phabūdātes z tūc ad eliciendos act⁹ vir-
tuosos oportet aliquā qualitātē in hoīe
destruere que ad opōitos actus incliat:
z illa qualitas frequēter est calor. Exē-
plum intēperatus z incontīnēs in qui-
bus passiones cupiscentie abūdant p̄
maceratōem carnis. z subtractōem vic-
tualitū remittit illā qualitātē inclinatiuā
ad passiones cupiscentie. Et forte eo ipso
qz tale principū inclinatiuū remittitur et
destruit. generatur simul cū hoc alia q̄li-
tas corporalis inclinās ad actus tēpe-
ratos: vtrū aut ita sit. vel non. z qualis
debeat esse illa qualitas pertinet princi-

paliter ad medicos. qui plures experie-
tias de mutatiōe corporū humanorū de-
bent habere. Si aut sint passiones defi-
cientes tūc prius gñatur aliquid inclina-
tiuū ad tales passiones. siue aliqua qua-
litas precedens corrūpitur: siue nō quia
forte semp aliqua qualitas corporalis
corrūpitur: sed actus appetitus sensitivi
non sunt imediate generati talis quali-
tis inclinantis ad actus consimiles: sed
solum mediate. Sed aliis act⁹ postero-
res actibus appetitivis generāt imedi-
ate tales qualitates inclinantes ad
passiones. Exemplum aliquis fri-
gidus nō habens actum caliditatis nisi
remissum ppter frigiditātē appetit co-
medere cibaria calida que causant ali-
quas qualitates corporales: que incli-
nant ad consimiles actus appetitus sen-
sitivi quos prius habuit: tunc ille quali-
tates corporales nō causant imediate
ab actibus appetēdi cibum. sed ab illis
cibariis. Illud totū habet maxime ve-
ritatē in virtute tēperantie. z in actibus
eius. quia eius actus suscitatur z impe-
diuntur per trāsmutatōem corporalem.
puta per comestione vel abstinentiam.
Vtrū aut p̄ sit d̄ aliis: z quō ita ē nō
mō est dicēdū ppter p̄liritatē. Credo tñ
qz eodē mō est in aliis virtutibus. Nec
video aliquā necessitatē ponēdi quēcū-
q; habitū imediate generatū ex actibus
appetit⁹ z inclinantē ad p̄similes actus.
Ad ar^m p̄cipale p̄z ex dictis qz act⁹
est in appetitu sensitivo. nō tñ habit⁹ qz
nō oīs actus est generatiuus habitus.

Questio. xlii.

Truz passiones sunt in volūta-
te. qz sic qz act⁹ si i volūrate. z
passiōes sūt act⁹ sic dictus est pri⁹: ergo

Contra. passiones solum sunt in ap-
petitu sensitivo: ergo non in voluntate.
Nunc primo expono unam terminam qua-
stionis. 2° ad questionem. Circa primum
dico quod per passionem intelligo omnem for-
mam existentem in potentia appetitiva nata re-
gulari ratione recta ad hoc quod sit recta que
requirit actuali cognitionem ad suum esse
existentie: vel aliter. Passio est aliam for-
mam distinctam a cognitione extrinsecus subiective
in potentia appetitiva requirens cogni-
tionem actuali ad suum esse existentie per primum
excluditur cognitio actualis. quia 1^a non
est passio per 2^m omnes habitus intellec-
tuales et operationes vegetative per tertium
habitus in voluntate: quia possunt esse sine
actuali cognitione sicut patet in dormi-
ente. Ex isto sequitur quod tam actus ap-
petitus sensitivi quam actus voluntatis: et
etiam delectatio et tristitia que sunt in vo-
luntate sunt passiones quia omnia talia
sunt forme distincte a cognitione: et sunt
subiective in potentiis appetitivis. et sunt
regulabiles recta ratione mediate vel im-
mediate. Et requirunt actuali cognitionem:
ad eorum existentiam. Circa 2^m dico
primo quod passiones sunt in voluntate. quia
amor et spes timor et gaudium que comiter
ponuntur passiones. sunt in voluntate.
Similiter delectatio et tristitia que etiam
ponuntur passiones sunt in voluntate.
Secundo dico quod quedam passiones volun-
tatis distinguuntur ab actibus et quedam
non. Amor autem et spes non distinguuntur ab
actibus. quod patet per inseparabilitatem illo-
rum ab actibus: sed sunt actus immedi-
ate elicitum a voluntate et ab habitibus vo-
luntatis. Sed delectatio et tristitia di-
stinguuntur ab actibus. quod patet ex hoc quod
actus voluntatis possunt remanere sine delecta-
tione et tristitia sicut patet de demone qui in-

sentissime diligit se. et tamen in hoc nullomodo
delectatur. Similiter angelus bonus habet
nolle respectum alicuius quod evenit: sicut
nollet hominem peccare ad cuius custo-
diam deputatur. Et cum peccat mortaliter
ex hoc nullomodo tristatur: quia sicut in
damnato nulla est delectatio: ita in beato:
nulla est tristitia. Sed delectatio et tri-
stitia non possunt esse sine actibus natu-
raliter. quia ab illis causantur et conservantur.
ergo ille forme sunt passiones et non
actus. Sed contra predicta: quia secun-
dum philosophum propter passiones nec lauda-
mur nec vituperamur. sed per omnem for-
mam existentem in voluntate laudamur vel
vituperamur. ergo. Rursus quod philosophus in-
telligit de passionibus sensitivis. que non
sunt in parte nostra: cuiusmodi sunt actus
appetitus sensitivi subrectici. puta time-
re: irasci: quibus statim homo capitur
facta apprehensione obiectorum. Nec sunt
in potestate sua sicut est etiam dolere. gau-
dere. que conveniunt pueris et factis: qui
non habent usus rationis. ideo propter talia
nec laudantur nec vituperantur. Tales au-
tem actus subrectici simpliciter non sunt
in voluntate: quia omnes actus qui sunt in
voluntate sunt in parte voluntatis. Ad
argumentum principale nego assumptum. quia passio-
nes alique sunt in voluntate.

Questio xviii

Primum videtur sit tanta differentia actuum
contra habitum et e converso quod
non. quia actus interpanes sunt di-
stincti. interpanes que est habitus. est una
ergo ratio. Contra. habitus generatur
ex actibus. ergo ex distinctis actibus ge-
neratur distincti habitus. Nunc pre-
mitto unam distinctionem. secundo ad que-
stionem. Circa primum dico quod habitus

Dupliciter accipitur large et stricte. large accipitur pro omni qualitate generata post actus. que tamen potest generari sine actu. et talis habitus est subiective in corpore: et non in anima. quia post quoscumque actus appetitus sensitivi generatur quedam qualitates corporales non immediate ab illis actibus. sed mediatis aliis actibus posterioribus. que tamen qualitates generari possunt sine actibus appetitus sensitivi sicut aliquis carens inclinatione sufficienti ad comedendum pro loco et tempore. per actus comedendi cibum datur per alterationem et actionem alimenti. aliqua qualitas in corpore inclinans ad actum appetendi cibum et comedendi cibum. et illa qualitas non causatur ab actu comedendi: sed ab actione alimentum immediate. Et illa qualitas nata est causare esuriam. que quando expedit potest causari mediatis aliis causis. puta a ceto. herba et huiusmodi. Alii accipiunt stricte per habitum immediate generato ex actu. qui habitus aliter generari non potest. Habitus primo accepti sunt in corpore. etiam in parte apprehensiva. Secundo modo sunt in voluntate.

Circa finem dico quod quod non est de habitu primo accipiendo sed secundo. Quantum ad istum intellectum dico quod tanta est distinctio actuum quanta habituum. et e converso quod per hoc tamen quod distincti habitus specie arguunt distinctos actus specie. quod non esset nisi esset equalis distinctio in illis. Tum quia e converso distincti actus specie causant distinctos habitus specie. quod patet ex hoc quod habitus generatus ex istis actibus non inclinatur immediate nisi ad similes actus et non ad alios actus. Et alius habitus generatus ex aliis actibus inclinatur ad alios actus. ergo etc. Preterea eadem eiusdem rationis sunt in effectus eiusdem rationis

sed habitus generali ex actibus frequentati non possunt esse eiusdem speciei. per de habitu respectu complexi et incomplexi: respectu principii et conclusionis. ergo nec actus sunt eiusdem speciei. Preterea aliquis potest scire principium et errare: circa conclusionem: sed non potest scire et ignorare principium. Ergo habitus principii et conclusionis non solum distinguuntur numero sed specie: et actus similiter. Si dicat quod eadem diverse specie sunt in effectum eiusdem speciei. et per omnes actus distinguuntur specie: non tamen habitus. Contra. sicut actus sunt cause habituum: ita habitus sunt cause actuum. et per omnes nunquam erit via ad probandum distinctioem specificam inter habitus et actus. Preterea nisi obiectorum distinctorum specie essent habitus et actus distincti specie: non posset probari distinctio specifica: inter quoscumque habitus vel actus. quod habitus et actus obiectorum eiusdem speciei sunt eiusdem speciei. Et si habitus obiectorum diverse speciei sunt eiusdem speciei: omnes habitus essent eiusdem speciei. Preterea si sic tunc habitus respectu unius obiecti posset inclinare ad actum respectu alterius obiecti alterius rationis: quia si cause sint eiusdem rationis sunt in effectum eiusdem rationis: et per omnes non plus esset cognitio similitudo unius obiecti quam alterius.

Preterea cognitio musce et albedinis differunt specie: ergo omnes. quoniam eadem est ratio de istis et de omnibus. Preterea respectu eiusdem obiecti numero. sunt esse cognitiones alterius speciei. per de cognitione intuitiva et abstractiva. ergo multo magis respectu obiectorum distinctorum specie. Ideo dico quod semper tanta est distinctio actuum: quanta habituum et e converso. Et ideo si diversorum obiectorum specie sunt distincti actus specie: erunt diversi habitus

specie. Et si habitus aliquorum obiecto-
rum sint eiusdem speciei et actus erunt eius-
dem speciei: et ideo respectu eiusdem prin-
cipii tam actus quam habitus in diuersis intel-
lectibus sunt eiusdem speciei. Sed con-
tra illam rationem de scientia et errore:
quia dilectio unius hominis stat cum odio
alterius: et non respectu eiusdem. et tamen
ille dilectiones non sunt alterius rationis.

Unde licet dilectio mei non stat cum
odio mei tamen dilectio consimilis dile-
ctioni mei: puta dilectio alterius hominis
stat cum illo odio. In proposito autem cum
errore unius conclusionis non stat sci-
entia eiusdem nec aliqua noticia eiusdem
rationis. Si dicat quoniam aliqua sunt eius-
dem speciei quicquid stat vel repugnat
vni et alteri. Sed dilectiones duorum ho-
minum sunt eiusdem speciei per te. ergo. Unde
deus. vera est quicquid vni repugnat: con-
simile repugnat alteri. sed non idem modo sic
est in proposito. Ad principale dico. quod
sicut actus temperatus sunt specificiter distincti.
ita et habitus: sicut postea patebit.

Questio decimanona

Trum hec propositio plata a
sacerdote in missa. hoc est cor-
pus meum. sit vera de virtute
sermonis. quod non quod quero quod demonstra-
tur per hoc nomen hoc: aut corpus christi
et tunc est falsa: quod quoniam profertur hoc pro-
men: non est corpus christi in eucharistia. igitur
si tunc demonstratur corpus christi illa pro-
positio est falsa. Aut demonstrat aliud
a corpore christi: et tunc adhuc est falsa. quod
nihil aliud a corpore christi est corpus christi.

Contra nulla falsitas est in quocun-
que sacramento ergo etc. Ad illam que-
stionem dico primo quod hoc nomen demo-
stratiuum non est significatiuum nisi ex inten-

tione preferentis et ideo ex hoc quod preferens vo-
caliter nomen demonstratiuum intendit
diuersimode demonstrare unum vel aliud
aliter et aliter. est iudicandum de verita-
te propositionis in qua ponitur tale nomen non
significat aliquid per se ex primaria institu-
tione: sicut cathegoreuma. puta homo:
vel asinus nec significat cum alio sicut sinea
Quarta coniunctioes et aduerbia. Secundo
quod omni propositio vocali correspondet aliqua pro-
positio mentalis. Adis suppositis dico tunc
ad quodam quod ista propositio plata a sacerdote
vera est. quod sacerdos debet preferens de
his intendere demonstrare corpus christi per pro-
nomen plata hoc. Sed si sacerdos unam
propositionem mentalem format in illo. scilicet. vel tem-
pore primo in quo profertur hoc nomen
et a. sit in fine propositionis istius propositionis:
hoc est corpus meum: quod si ante finem pro-
positionis huius propositionis. puta in me-
propositionis vel in principio velit debet
formare propositionem mentalem: in qua predi-
catur si non supponens per corpus christi de pro-
mine demonstrate idem corpus debet for-
mare tale propositionem mentalem hoc corpus
quod erit statim sub istis speciebus si ista
propositio debet preferatur: est corpus et
ita propositio mentalis de futuro formata per
illo vel primo tempore quo profertur nomen
est simpliciter vera: sed in fine istius pro-
positionis debet formare istam propositionem: si de-
bitum modo precedat hoc corpus existens sub istis
speciebus. est corpus meum. ita quod prima pro-
positio sit de futuro: et 2^a de presenti. Sed hic
sunt aliqua dubia. Primum quod videtur quod
nomen sit vox significatiua ad placitum
ex sui primaria institutione. quod quelibet
vox aut est cathegoreica et tunc significat
aliquid per se. Aut sicut cathegoreica
et tunc significat cum alio ex sui primaria
institutione. Secundum dubium est quod vide

tur qd li hoc in propositione prolata sp
 demonstrat idē. s. in prin^o me^o. 7 fine er
 go semp correspondet eadē ppositio men
 talis. 7 per pns si vna sit de presenti. 7 a
 lia erit de presenti. Tertiu^o est qd si il
 la ppositio est vera: aut in principio:
 aut i fine. Et neutro^o videt qd nec i pri
 n^o in fine est ppositio: ergo nō est vera.
 Ad primū illoꝝ respondeo qd p nomen
 demonstratiuū primo instituitur ad ali
 quid significandū determinate ex institu
 tione instituētis. s. ex primaria instituti
 one instituitur: vt quilibet hō possit vti
 eo loco nois ppii cuiuscūq; rei. Et ideo
 dico qd ex primaria institutōe est vox ca
 thegoriatica nō quia ex primaria insti
 tutōe aliquid determinatū significet sed
 quia ex primaria institutōe habet qd gli
 bet pōt illud proferre ad significandum
 aliquid determinate quod etiā significat
 a^o noie ppio sicut hoc nomen corpus
 xpi est ppiū illi nature xpi. sed hoc pro
 nomen significat eandē naturā ex inten
 tione pferentis. Ad 2^m dubiū dico qd semp
 idē demonstratur in prin^o ppois 7 in fi
 ne. sed in prin^o formatur ppo de futu
 ro 7 in fine de presenti. 7 hoc quia res
 aliter se habent in principio 7 in fine.
 quia in principio prolacionis non ē cor
 pus xpi sub illis speciebus. sed erit in fi
 ne. Et ideo in principio correspondet
 sibi ppositio de futuro. 7 in fine de pre
 senti. Ad 3^m dico qd ppositio men
 talis est vera in principio 7 in fine. Nō
 eadem: sed diuersa. Et causa est quia p
 positio mentalis est tota simul 7 potest
 tota formari in o. vel in paruo tempo
 re. Et quia permanet in principio 7 i fi
 ne: ideo est vera in principio 7 in fine: s. p
 positio vocalis nō est tota simul sed suc
 cessiue: ideo est vera in fine: 7 non in pri

cipio. quia homines sic vtuntur propo
 sitione vocali. Et hoc denotatur per ta
 lem ppoem eē verā ex quo nō pōt tota
 esse simul. ideo dicitur vera in fine. quia
 audiens eā sic cōcepit esse in re sicut per
 illam ppoem denotatur. Si queris qre
 nō est vera in principio sicut in fine.
 Rñdeo qd in principio nō est certū ali
 cui audienti qd talis ppo dicit hoc aut
 hoc cum audiens nō pcepit aliquā ppo
 sitōem. Similiter qñ dicit qd hoc est cor
 pus. adhuc nescit vtrū pferens velit di
 cere asni vel hois. quia audiens nunq̄
 pcepit sic esse in re sicut per ppoes deno
 tatur nisi in fine. Nō ppo vocalis nō ē
 vera in prin^o: sed solū in fine: iō non seq
 rur in fine nō est ppo: ergo in fine nō est
 vera. quia sufficit ad eius veritatē qd fu
 it ppositio. Sed talis pna est bona de p
 positōe mēta. quia illa est to^o simul.

Ad ar^m principale dico qd pferens
 sacerdos talem ppoem semp taz in pri
 cipio q̄ in fine demonstrat corpus xpi:
 sed in prin^o ppo vocalis non est vera nō
 falsa ppter causam dictā: tñ ppo mēta
 lis vera est tam in prin^o q̄ in fine. sed a
 lia 7 alia. qd in prin^o ppo de futuro i fi
 ne de pnti 7 sic finitur 2^m quodlibetum

Explicit 2^m quodlibetum.

Prima questio tertii quodlibeti.

trum supposito

qd deus intelligat 7 sit cā ef
 ficiēs omniū mediata pos
 sit ex hoc demonstrari qd sit
 infinite vtutis inten^o. qd nō qd oia sūt fini
 ta. g^o ex efficiētia oīz 7 intentōe oim nō
 pōt pbari ifinitas dei. Cōtra ifinito
 rum nec est efficiētia nec cognitio. nisi
 finita. qd aliter esset maior pfectio i effe
 ctib^o q̄ i cā s. 7 tā effectibi^o q̄ cognoscibi

lia sunt infinita. g°. Ad quod dico p°
q' supposito q' ds sit efficiens oium: non
pöt ex hoc sufficienter pbari: q' ds sit in
finito in vigore: q' ex finito effectu vel
ex finitis effectibus s' pducibilibus: non
pöt pbari infinitas cæ. sed qlibet effectus
pducibilis a deo est finit'. Similr om/
nes effectus simul pducibiles a deo sunt
finiti. g° p efficientiam illoz non pöt pba/
ri infinitas dei. Secödo dico q' ex intel
lectione oium p'fusa non pöt demonstrari
q' ds sit virtutis infinite: q' nos hémus
nunc de facto cognitöem infinitoz gene
ralem et p'fusam q' tñ necessario e' finita.

Tertio dico q' ex distincta cognitöne
oium qua cognitöe sufficienter discernun
tur oia p'fusa non pöt demonstrari q' ds
us sit infinite virtutis. q' nō pöt dem'ari
q' p cognitionem finitā pöt deus distin
cte oia cognoscere. Quarto dico q'
ex hoc q' ds est finis omnium non pöt
dem'ari eius infinitas. Tum q' non po
test dem'ari q' sit finis oium. tuz q' hoc
supposito non pöt e' hoc dem'ari ei' in
finitas. Quinto dico q' ex eius emi
nentia non pöt dem'ari eius infinitas. tñ
q' non pöt dem'ari q' est eminentissimū
inter oia. Tñ q' hoc supposito non pöt
ex hoc dem'ari ei' infinitas. q' pöt esse
eminētissimum: ita q' nihil sit meli' eo et
cū hoc sit finitum. Sed s' illa p° s' pri
mū. q' viii. phis. arguit Aristo. sic pri
mū mouens mouet infinito tpe. g° est infini
te virtutis. Ans est vez. nā p'atur: q' si
mouet tpe infinito. g° pöt pducere suc
cessiue infinita. q' quolibet motu pöt ali
qd pducere: sed posse pducere infinita e'
h'z potentiam infinitam. Confirmatur
q' si pöt successiue pducere infinita: tñ
infiniti effectus pducibiles p'inentur i' ei'
virtute. q' tale agens non pöt recipe ab

a° virtutē agendi. Preterea illud qd
primū e' ex se et pöt pducere infinita s' e'
est infinitū. ds est h'mōi. ergo et. Itē
vbi pluralitas arguit maiore perfectioez
q' vnitas: ibi infinitas arguit infinitam
pfectöem. s' posse pducere duo vel tria
arguit pfectöem maiore q' posse efficere
vnū tñ: g° posse efficere infinita: arguit
infinitam pfectöem sed ds est h'mōi. g°.

Preterea. viii. phisico. pbat phis q'
primū mouens est sine magnitudine: q' si
eet virt' in magnitudine moueret in in
stati i' rō non valeret nisi eet infinitus i'
vigore. Preterea. ix. phis. et viii. me
tha. ponit cōmentator duplicem motore
celi sepatum et p'unctuz. Alr. n. si motor
prim' mouerz celū ime' mouerz in instā
ti qd dictū nihil v' nisi primus motor sit
infinit' in vigore. Contra 3^m vbi plu
ralitas numeral' requirit maiorez pfecti
onē q' vnitas: ibi infinitas requirit infi
nitā pfectöem. s' intellectio distincta du
oz est maiore perfectiois q' vnus tñ. er
go intellectio distincta infinitoz est infi
te perfectiois. Contra qrtum. q' volū
tas pöt velle maius bonū quocunq' bo
no finito. q' intellect' pöt intelligere ma
ius bonū. Similr voluntas inclinatur
ad appetendū infinitū bonum. s' si finis
vltimus non eet infinitū bonū: voluntas
non posset appetere bonū infinitū. Pre
terea impossibile e' q' sit maius bonū fi
ne vltimo. g° si finis vltimus sit bonum
finitū impossibile est donū finitum esse.
Contra quintū. q' enti non repug'it
infinitas. g° primum non est perfectum
nisi sit infinitū. q' si est finitum pöt ab a°
excelli. Similr qdlibet possibile est po
nendum cui' non appet incōpossibilitas
sed hoc non apparet. g°. Ad primum
nego pñam: q' s'm int'ctionē philosophi

antecedens est verum et p̄ns falsus. quia ipse non ponit primū motorem infinitū in vigore. sed solum p̄bat infinitatem p̄ durationem sine fatigatione et diminutione virtutis mouentis. Ad p̄bationem concedo q̄ potest p̄ducere successive infinita: et vult. sed vitra dico q̄ habere potentiam ad p̄ducendū infinita successive non est habere potentiam infinitam: quia sic sol. Et siml̄r angelus esset infinitus. q̄ uterq̄3 habet potentia p̄ducendi infinita: sed h̄re potentiam p̄ducendi infinita simul est habere potentiam infinitam: sed talem non habet deus. q̄ hoc includit contradictionem.

Ad aliud p̄cedo q̄ deus p̄tinet virtutaliter et simul. infinitos effectus successive p̄ducibiles. q̄ hoc non est aliud q̄ posse p̄ducere infinita successive. sed sic continere non est infinite virtutis. Sic enim vnus parvus ignis continet virtutaliter infinitos effectus. Ad aliud dico q̄ illa affirmativa ē falsa. illud q̄ q̄tum est ex se r̄c. p̄pter falsam implicationem. s. q̄ aliquis posset p̄ducere infinita simul: q̄ implicat contradictionem: quia bene sequitur: deus posset p̄ducere infinita q̄tū3 est ex se. ergo deus potest producere infinita. quia li ex se: non est diminuens nec distrabens. Et sequitur deus potest p̄ducere infinita. ergo infinita possunt p̄ducta a deo q̄ includit contradictionem. Et ideo dico q̄ deus nec ex se nec aliunde potest p̄ducere infinita.

Si dicat q̄ hoc repugnat deo ex se. Dico q̄ sic. tamen cum hoc stat q̄ si essent infinita simul p̄ducibilia: deus posset illa simul producere. sed antecedens includit contradictionem. ideo nihil potest ex illo antecedente demonstratiue probari sed solum inferri sicut ex impossibili q̄d-

libet. Ad aliud dico q̄ illa p̄positio generalis vbi pluralitas r̄c est vera in illis que sunt eiusdem rationis: sed non est vera quo ad primam partem: nec quo ad secundam: in illis que sunt alterius rationis. Exemplum si vnus potest tantum portare vnum lapidem: et alius potest simul portare quattuor eiusdem ponderis v̄l maioris: ille secundus ēct perfectior q̄ primus. Et si aliquis homo posset simul portare infinitos lapides. ille ēct infinite virtutis h̄c portantes lapides sunt eiusdem rationis et speciei. sed non sequitur vnus homo potest vna vice tantum portare vnum lapidem: et equus potest siml̄r portare sex eiusdem vel maioris ponderis. ergo equus est perfectior homine.

Nec sequitur: homo stans sine casu suo potest tantum portare duos lapides arbor stans sine casu suo: potest simul portare decem. ergo arbor est perfectior homine. et causa est: quia h̄c portancia sūt alterius rationis. Si dicat: si asinus v̄l equus posset simul portare infinitos lapides: ēct infinite perfectionis. ergo illa p̄positio tenet in illis que sunt alterius speciei sicut in illis que sunt eiusdem.

Respondeo. verum est q̄ ēct infinite perfectionis. quia posset reperiri alius equus qui non posset portare infinitos et tertius q̄ non posset portare nisi. x. siml̄r Et in istis semper vn̄ est p̄fectior alio. et isti eq̄ sunt eiusdē rōnis. Sed si nullus posset ēē equus q̄ pauiores posset portare: tunc non posset p̄bati infinitae eq̄ p̄ illam p̄pōnem vbi pluralitas r̄c. Similiter videtur minor falsa: p̄pter falsam implicationem. s. q̄ aliqd̄ efficiens p̄t tantum facere vnum. Tū q̄ impossibile est esse aliquod efficiens quando posset successive facere plura indidua

5
eiusdem speci. Tum qz posse facere tria
vel quattuor non arguit maiorem per-
fectionem. quia ignis parvus per ean-
dem virtutem potest facere tria quattu-
or. immo infinita simul: si tot combustibi-
lia eent sibi equaliter approximata. Et
ideo sic posse plura non arguit maiorem
perfectionem. Sed si essent duo ignes quo-
rum vnus posset simul pducere vnum
ignem eque perfectum cum eo: et alius
posset pducere duos ignes quorum vnus
esset eque perfectus cum primo igne. et
alius eent perfectior. tunc secundus ignis
est perfectior primo. Breuiter. ergo illa
ppositio tenet in illis vniuersaliter que
sunt eiusdem ronis modo predicto. sed
non tenet vniuersaliter in illis que sunt al-
terius rationis. Et ideo concedo qz si de-
us eent eiusdem ronis cu aliis agentibus cre-
atis: et posset simul pducere infinita ex-
cedentia se fm perfectionem siue illa in-
finita sint eiusdem rationis siue alterius:
tunc posset probari qz eent infinitus in vi-
gore. Et concedo etiam qz sicut ex impos-
sibili sequitur quodlibet: qz si posset siml
pducere infinita eent infinite virtutis. s3
antecedens includit contradictionem.

Ad aliud de. 8. phisico. dico sicut ali-
as dixi. Ad aliud contra tertiam con-
clusionem dico qz illa ppositio vbi plu-
ralitas rē. est necessaria in illis que sunt
eiusdem rationis. et similiter qz infinitas
infert infinitatem. verum est in illis que
sunt eiusdem rationis. non autem in illis
que sunt alterius rationis. Exemplum
lignum quod potest resistere maiori igni
et pluribus ignibus ne comburatur: ha-
bet maiorem virtutem resistendi qz lig^m
quod solum potest resistere paucioribus
vel minori igni. et ideo si esset aliquod li-
gnum quod posset resistere infinitis igni-

bus. eent infinite virtutis in resistendo. qz
arguitur in illis que sunt eiusdem speci-
ei: et tamen vna pars celi que posset res-
istere infinitis ignibus si eent ne combu-
ratur non est infinite virtutis. quia non
arguitur in illis que sunt eiusdem ratio-
nis sed alterius. Et sic illa ppositio siue
accipiat pluralitatem siue maioritatem:
vera est in illis que sunt eiusdem ratio-
nis et non in aliis. Ad ppositum di-
co. qz si intellectio diuina est eiusdem ra-
tionis et speciei cum intellectōibus no-
stris. tunc verum est qz intellectio illa e
perfectior: qua possunt distincte discer-
ni plura qz illa qua solum possunt pau-
tiora. Et tunc deus si solum per vnicam
intellectionem eiusdem rationis. cum no-
stris posset distincte cognoscere infinita:
illa intellectio eent necessario infinita. qa
ceteris paribus perfectius est cognosce-
re plura distincte qz vnum solum. s3 non
cognitione confusa. quia ita nos tali co-
gnitione cognoscim⁹ infinita: et tamen
nostra intellectio est finita. Sed qz in-
tellectio dei est alterius ronis a nostris i
intellectionibus. et per consequens discer-
nere quod conuenit eis non est eiusdem
rationis sicut nec ipse intellectiones qua-
uis hoc commune intellectio predicetur
vniuoce de eis. ideo argumentum non
valet. Si dicis intellectio dei est tante
pfectionis. nunc quante eent sic eent eiusdem
ronis cum nostra intellectōe. sed tunc es-
set infinita. ergo et nunc. Dico qz illa
ppositio equiualeat pditionali huic: si in-
tellectio ifinita dei eent eiusdem ronis cu
nostra: tante perfectionis eent nunc: qua-
te eent tunc. que vera est ppter habitudi-
nem. Et siml^r illa conditōalis est vera: si
eent eiusdem ronis non eent tante perfecti-
onis. qz te est tunc. vbi infertur oppositū

eiusdem consequētis ex eodē antecedente. Et ratio est. qz antecedens includit contradictionem. z ideo vtraqz pars cōtra/dictionis infertur ex eo. Ad aliud cōtra quartam p̄clusionem dico qz non potest demonstrari qz voluntas pōt velle maius bonum quolibet bono finito. qz non pōt p̄bari aliquod infinitū eē. Si r̄ non potest p̄bari qz voluntas inclinatur ad volendum bonum infinitū esse: nō plus q̄s inclinatur ad volendum impossibile z hoc diceret vnus infidelis. Ad aliud p̄cederet vnus infidelis qz impossibile est bonū infinitum eē. nec pōt oppositū demonstrari. Ad aliud contra q̄ntam dicerz infidel' qz enti repuḡt īfinitas: nec oppo^m pōt dem̄rari. Ad p̄ci^e di^o qz n̄ pōt p̄bari qz distincta cogni^o inf. nitōz sit infinita sicut patet ex dictis.

Questio secunda.

Trium attributa diuina distinguantur rōne. qz sic. quia sunt diuersa: z non realr. ergo ratione
 Contra. nulla est distinctio in deo: nisi p̄sonalis: sed distinctio attributorum n̄ est p̄sonalis. ergo. Sciendum ē hic primo qz antiqui non vtebant illo vocabulo attributa: sed vtebantur h^o vocabulo noīa. vnde sicut qdam moderni dicunt qz attributa diuina sunt distincta: ita dicebant antiqui qz noīa diuina sunt distincta z diuersa. Ita qz dicebant distinctionem solum in nominibus. z vnitatē in re significata z diuersitatem in signis. vnde dicit Aug. 6° de trinitate. de^o ingt cū mltiplr dicat vere z summe simplex ē qd̄ exponēs magr̄ sniay li^o p^o. di. 8ª dicit sic. qz diligenter notandum est cū dicit Aug. solū vnū deum. simplicem. cū dicat eū mltiplr dici: s; hoc nō pp̄ diuersita-

tem actuum vel p̄tū dic. s; pp̄ diuersitatem z multiplicitatē noīm. q̄ de deo dicunt q̄ s; multiplicia sint. vnum tñ signū significat. s. diuinā naturā. Item Anselmus in suo mo. si illa res summa bona ē: erit ne cōposita q̄ plurimis bonis: an potius non vt plura bona. s; vnum bonum tā multis noīb' significatū zc. Secūdo sciendum qz distingui rōne nō est aliud q̄ h̄re diuersas diffinitōes vel descriptiōes

Tertio sciendum qz distingui dupliciter accipitur. Vno^o pp̄rie fm qd̄ conuenit diuersis q̄ h̄nt diuersas descriptiones. illo modo noīa diuersa distinguunt rōne q̄n habent diuersas diffinitiones. Ex q^o p̄z qz sic distingui rōne possunt etiaz illa que distinguunt realiter. qz noīa diuersa distinguuntur realr z rōne. S; diceres quō tunc est intelligendum cōe dictū qz aliqua non distinguunt realr sed tm̄ ratione. Dicendū qz antiqui intellexerunt sic illō dcm: qz de aliquib' terminis sumptis significatiōe de d. cat̄ eē idē realr z non distigui realr: z tm̄ de eisdē terminis materialr sūptis. de dī distigui rōe. Alr accipit̄ distingui rōne īpp̄rie fm qd̄ cōuenit vni: z h^o ē īpp̄rie. qz pp̄rie loqn̄ do si aliqd̄ distinguit̄ ab aliq^o distinguit̄ Et sic distingui rōne ē h̄re diuersas rōes siue cōr̄ndere diuersis rōib'. Sic. n. v^m z idē realr non variatū sine oī variatiōe z diuersitate z plalitate ex pte rei: cōr̄ndet distinctis rōib' siue p̄ceptib' sic res si gnific^a cōr̄ndet diuersis signis: z sic dū dī distingui rōne. qz cōr̄ndet diuersis cōceptib' sū oī distinctiōe a pte rei sic idē d̄s realr est multiplex rōne sic dīc̄ Aug. S; qz aliqd̄ v^m z idē realr. sit vere z realr i^o q̄ distinguunt rōe: ita qz non cōr̄ndet illis sic significatuz signis s; sit i^o distincta rōe: ē īposs^o. Ex p̄dictis dico ad qōnē

q̄ attributa diuina distinguunt rōne. q̄a
 attributa non sunt nisi quedam p̄dicabi
 lia mentalia vel voca^a vel scripta nata
 significare et supponere p̄ deo q̄ possunt
 naturali ratione concludi et inuestigari
 de deo. Sed cōtra cōiter p̄ceditur q̄
 de^o intelligit mala: et non vult mala. er
 go intelligere diuinum et velle distinguū
 tur. P̄dōt dici q̄ de virtute sermonis d̄s
 concedi q̄ vult illa que sunt mala. puta
 vult peccatores q̄ sunt mali. ergo vult
 mala non tñ vult male. Et sic intelligūt
 sancti tales p̄positōes: deus nō vult ma
 la. i. non vult male. Si dicit: deus intelli
 git mala. et non vult male. ergo intellige
 re et velle distinguunt. Dicendum ē q̄ ē
 fatalia fig^e dictionis. q̄ mutatur nomē
 in aduerbium. Ad argumentū prin
 cipale dico q̄ attributa diuina siue noīa
 attributalia sunt nomina diuersa reali
 ter et ratione.

Questio tertia

¶ Trum eēntia diuina sub ratōe
 alienius attributi sit principū
 elicitiuum generationis diuine
 q̄ sic. q̄ generatio diuina ē per modū in
 tellectus: et non per modū voluntatis. er
 go eēntia diuina sub ratione intellectus
 est principū. Contra. generatio est p̄
 motum nature. ergo non sub ratione ali
 cuius attributi. P̄dic dicendū est primo
 ad q̄onem d̄ virtute sermonis. Sc̄do vi
 dēdum est quomodo cōia dicta possunt
 saluari. Circa primū dico q̄ essentia.
 nec sub rōne absoluta nec sub rōne alicu
 ius attributi: nec sub alia ratōe est prin
 cipium elicitiuum generationis diuine
 actiue. q̄ p̄bo. quia generatio actiua nō
 est principium elicitiuum generationis
 actiue. sed eēntia est generatio actiua. er

go. P̄terea nihil est principium eli
 citiui sui ipsius. sed generatio actiua ē
 eēntia diuina. ergo r̄c. P̄terea omne
 prin^m distinguūt a principiatio. eēntia nō di
 stinguūt a generatōe actiua. s̄ r̄c. P̄te
 reea elicitiuum et elicitiuum distinguuntur
 eēntia et generatio actiua non distinguū
 tur. ergo. P̄terea eēntia. nec est pri
 cipium elicitiuum generatōis: que ē pa
 ter: nec generatōis que est filius. ergo
 nullius generatōis est elicitiua. P̄tima
 pars patet. quia generatio que est pater
 non est elicita. Nihil enim in patre ē eli
 citum. quia quicquid habet pater: habz
 a se. ergo illa generatio non est elicita.
 Secunda pars patet q̄ eēntia nō ē prin
 cipium filii. cum eēn^a sit filius. ergo ef
 sentia non est principium generatōis pat
 ris que est filius. P̄terea. q̄ pri
 mum suppositum diuinū est omnino im
 productū. ergo non constituitur per ali
 quid p̄ductum vel elicitiuum. P̄te
 rea non elicitor a patre. q̄ nihil elicitor se
 et dictum est in primo quolibet q̄ gene
 ratio actiua et pater nullo modo distun
 guunt. nec elicitor a generatōe actiua. p̄
 ter idem nec ab eēntia. q̄ nullo modo
 distinguuntur ab eēn^a et nihil elicitor se. P̄
 dico q̄ de virtute sermonis loquendo d̄
 generatōe actiua. nullo modo elicitor nō
 plus q̄ eēn^a. Et dico vltra q̄ omnes p̄
 positōes que notant aliquam distinctio
 nem inter essentiam diuinam et generatio
 nem actiuam: sunt false de virtute sermo
 nis. q̄ nulla distinctō est ibi. neq̄ magna
 neq̄ parua. Circa sc̄dm articulū dico
 q̄ elicitiuum potest accipi p̄prie. et sic
 eēn^a diuina nō est elicitiua generatōis acti
 ue p̄pter dictas causas. Alr accipi
 tur improprie pro illo quod est tam ge
 nerans q̄ genitum. et sic potest dici q̄

eētia est elicitiva gñatōis. Et hoc nō ē aliud dñe q̄ patrē generare filiū. sicut generatōem passivā elicit: nō est aliud q̄ filiū p̄duci a patre. Secundo dico q̄ illud sub rōne est quedā reduplicatio: et sic pōt dici essentia prin^m elicitivū gñatōis sub rōe alicui⁹ attributi p̄ua itellectus. sic intelligendo q̄ ponatur loco talis p̄pōnis. pater iq̄stum intelligens p̄ducit verbū que vera est: hec autē ē falsa: pater iq̄stum ens: vel essentia producat verbū. Ad ar^m principale concedo q̄ generatio est per modū intellectus predicto modo.

Questio. quarta.

Primum deus sit causa efficiēs oīm alioꝝ a se. q̄ nō: q̄ nō est causa efficiens entiu rōnis. q̄ tunc talia entia essent actualiter et realiter quod est falsum. Contra omne quod nō est a deo effective est increatus et tale est deus. ergo omne aliud a deo est effective ab eo. Circa illā questionē primo distinguo de cā. 2° ad questionē.

Circa primū dico q̄ quedā est causa imediata siue totalis: siue p̄cialis. Et q̄dam est mediata que dicitur causa cause sicut abrahāz dicit cā iacob: quia pater patris eius. Sed nō intelligo questionē precipue de causa imediata: sed tam de mediata q̄ imediata. Circa 2^m dico primo q̄ deus est causa omniū mediata. vel imediata. licet hoc nō possit demonstrari: tamē hoc persuadeo auctoritate et rōne. Quia iohāis. i^o. Oīa per ipsum facta sunt. et c. quod non pōt intelligi de deo. quia ibi nō fit mentio de deo. ergo itelligit de omībus aliis a deo

Itē i symbo. Credo in deū patrem et c. Item extra de sum. tri. et fide ca-

tholica. firmiter. Ipse est creator oīm visibilium et invisibilium et corporalium spiritualium

Unde proba hoc idem per rōem. Unde sic. oīa dependent essentialiter a deo q̄ nō esset verū nisi deus esset causa oīm

Unde terea si sic. tunc aliquid aliud a deo esset increatū vel esset p̄cessus in infinitū in causis. q̄ accipio aliquid quod nō ponis causari a deo. Et quero vtrū sit creatū vel increatū. Si detur pri^m: q̄ ro de causa illi⁹ eodem modo. et sic i infinitum vel statur ad aliquod increatum et omne tale est deus. Si detur 2^m habet p̄positum. Secundo dico. q̄ deus ē causa imediata oīm: quod p̄bo. quia omne illud a deo plus dependet a deo q̄ aliā creatura ab alia creatura: sed vna creatura sic dependet ab alia q̄ illa est causa eius imediata. ergo deus. Unde terea si nō: hoc maxime esset de culpa actuali. sed hoc nō obstat: quia idē act⁹ numero pōt cārī ab vna causa culpabilis. et ab alia inculpabiliter. sicut eadē volitio ē a causa naturali. s. a cognitione et a causa libera. s. a voluntate. ergo potest idē actus causari a deo immediate p̄cialiter et inculpabiliter. et culpabiliter a voluntate creata. Sed contra ista sunt aliā dubia. 3^m q̄ nō impossibilia sūt a deo. et tamen nō sunt deus. Secundo quia figmenta et entia rōnis que nō sunt c̄tia realia nec sunt a deo. nec sunt deus. Similiter esse obiecti^m et similiter p̄ctā. nō sunt a deo. Quarto quia veritas p̄positionū et p̄uatōnes nec sunt deus nec a deo effective igitur. Ad primum dico q̄ oīa impossibilia sunt a deo quia oīa impossibilia vel sunt cōplexa vel incompleta. et omnia talia sunt a deo. Si dicis q̄ chimera est vnum impossibile. et tamen non est a deo: quia tunc esset aliquid.

¶ **R**ñ^o hec ē distinguēda. chymera est ipos-
sibilis vel possibilis q̄ possibile accipit
vnomō p̄ oī illo quod p̄t esse sine sit cō-
plexū. sine icōplexū. z sic i^a ppositio hō ē
alia⁹ ē possibilis: quia hec ppositio p̄t
esse. z sic chymera simplicit̄ supponens
p̄t esse z est possibilis. quia talis p̄cep-
tus vel vox p̄t esse. Aliomō dicitur de
p̄pōne que nō est impossibilis. z sic non
p̄dicatur de chimera. Similiter impossi-
bile dicitur vnomō p̄t dicitur de ter-
mino equalenti oī in significādo in q̄
nihil vere affirmat̄ p̄dicat̄. z^c chymera
supponēs p̄sonalit̄ ē impossibilis. z^c nō est
icōueniēs q̄ idē sit possibile z impossibile
fm̄ diuersā sup̄pōez. Similiter illa ē fal-
sa de vir. ser. chymera est aliquid. chy-
mera nō est ens. quia in illis supponit p̄-
sonaliter. si tñ supponat simpliciter om̄s
sunt vere. Ad scdm̄ dico q̄ figmen-
ta sunt a deo. quia talia quedā sunt mē-
talia. quedā sunt vocalia: z quedā scrip-
ta. Et oīa illa sunt entia realia: z sunt a
deo. Similiter entia rōnis sunt entia re-
alia. quia ens rōnis est verbū mentale
cōplexum vel incomplexū. Si dicas q̄
ens rōnis distinguit̄ cōtra ens reale: er-
go nunq̄ sunt idē. Respondeo primo
per p̄men^m: vi^o me^e in fine q̄ p̄bi. loq̄-
tur ibi de entibus cōplexis que distingū-
tur contra entia incōplexa: que sunt p̄
se sub p̄dicant̄. z hoc sufficit p̄bō. et
postea diuidit incōplexa in decem predi-
camenta. Aliter p̄t dici q̄ illa est di-
u^o vocis in sua significata. z non p̄ op-
posita. z non est inconueniens q̄ mem-
bra coincidant. Sic enim primo priorū
diuidit i cōi cōtingēs icōtingēs ad vtrūq̄
necessa^m. z possibile. z tamen tam con-
tingens ad vtrūlibet q̄ necessariū ē pos-
sibile sic in p̄posito. Ad 3^m dico q̄ nō

sunt talia esse obiectina que non sunt
nec possunt esse entia realia. Nec ē vn⁹
p̄uus mundus alius tali^m entium obie-
ctiuorum. sed illud quod nulla res ē: oī
no nihil est sicut dicit Aug⁹. primo de
doctrina xp̄iana. Si dicat fm̄ Aug^m de
tri: possum fingere talem hominē qua-
lem vidi. Rñdeo. q̄ illa fictio est intel-
lectio que est cōis omibus homibus. z
si nihil in re sibi correspōdeat: est mendo-
sa intellectio: Similiter ad illud de
peccatis p̄t dici q̄ om̄s res que est pec-
catū ē a deo: tñ deus nō peccat. quia nō
tenetur ad op^m cum nulli⁹ debitor sit.

Ad quartum dico q̄ priuationes q̄
sunt intelligibiles vere sunt aliquid. q̄
sunt conceptus mentis. vel voces. vel
res extra animā. quia videtur q̄ cec⁹ z
cecitas significant oīno idem. z pro eo-
dem possunt supponere Et ideo sicut cō-
cedit q̄ cecus est res extra animā ita ce-
citas: vt supponit personaliter: z nō sim-
plicit̄. Ad aliud de veritate: dico q̄
veritas illius p̄pōnis. deus nihil creat
potest creati a deo. quia veritas istius
p̄pōnis non est nisi illa p̄positio que a
deo creati. p̄t. Si dicatur: ponatur in
esse. Dico primo q̄ non p̄t poni in esse
quia po^o eius in esse includit p̄dicto-
ria. s. q̄ d̄s nihil creat z q̄ d̄s aliqd creat
¶ Si p̄atur in esse tunc h^c est vera: d̄s
creat hanc veritatem. deus nihil creat
Et per consequens deus creat aliquid
Et si creat hanc veritatē. deus nihil cre-
at hec est vera. deus nihil creat. Exem-
plum illa est vera. album potest esse ni-
grum. z tamen non potest poni in esse.
quia tunc illa esset vera. album est nigrum
Aliter p̄t dici q̄ si ponatur in esse:
non debet sic poni in esse. de⁹ creat hanc
veritatem. deus nihil creat. sc̄ sic: de⁹

creat hanc propositionem. deus nihil creat. pro qua propositione supponit veritas: sed tunc non erit veritas. sed falsitas: sicut hec propositio: album potest esse nigrum. debet sic poni in esse: hoc est nigrum. demonstrando illud pro quo supponit album. Ad principale patet ex dictis.

Questio. v.

Primum elementa manent in mixto. quod sic: quia aliter non esset mixtum. Contra. illud quod est individuum alicuius speciei non est pars essentialis individui alterius speciei sed elementa sunt huiusmodi. ergo non sunt pars essentialis alicuius mixti. quod est per se in genere. Ad questionem. dico primo quod elementa non manent actualiter in mixto. nec forme elementorum quia si sic. Aliter eadem pars materie forme mixti. informatur qualibet forma elementari. Aut una pars materie informatur una elementari: et alia pars alia forma. Primum non potest dari. quia tunc diversa composita distincta specie si mul haberent eandem materiam numero. Nec 2^m potest dari: quia tunc mixtio non esset nisi iuxta potest elementorum.

De cetera si manent in mixto. Aut ex eis fit unum compositum sine omni alia forma distincta ab eis. Et sic compositum esset aliter unum quam aceruus lapidum. Aut in mixto est aliqua forma distincta a formis elementorum: et tunc queritur sicut prius. Aut eadem pars materie mixti informatur omnibus formis elementaribus cum illa a^o forma: que est forma mixti. Et tunc redit primum argumentum. Aut non: et tunc una pars illius mixti esset composita ex forma ignis

et cum illa forma mixti. Et alia pars esset composita ex forma terre et prima forma mixti et tunc non esset mixtio. nec compositio: sed iuxta potest. Secundo dico quod forma mixti est ita simplex sicut forma elementi. ita quod nec habet maiorem compositionem ex partibus eiusdem rationis nec ex partibus alterius rationis. Primum est manifestum. quia sicut una forma extenditur ita et alia. Secundum patet: quia forma mixti non componitur ex materia et forma. Tertio dico quod sicut forma elementaris subtilis non manet in mixto: ita nec qualitates eorum manent in qualibet parte mixti quia forme contrarie non sunt in eodem: etiam in gradibus remissis sicut post patebit. Quarto dico quod elementa dicuntur manere in mixto: quia qualitates equivalentes qualitatibus elementorum manent. scilicet qualitates mixti: que tantum faciunt sicut si essent qualitates elementorum et continent virtualiter qualitates elementorum. In corporibus etiam inanimatis manent qualitates elementorum non quidem omnes in qualibet parte. sed aliquae sicut in omni parte lapidis manet frigiditas. et siccitas. In corporibus autem animatis. in diversis partibus sunt diverse qualitates elementorum. sicut in osse siccitas: in sanguine caliditas. et sic de aliis. Sed hic sunt dubia. Primum quare et quomodo mixtum dicitur componi ex quatuor elementis. ex quo nullo modo manent in mixto. Videtur ergo quod non sit mixtio

Secundum dubium quia lignum quando comburitur resolvitur in cineres et terram. Et tunc aut terra presuit et habetur propositum. Aut non. et tunc non dicitur resolvere in terram. Quod non propter naturam agentis: quia ignis citius gignaret ignem quam

cineres Tertiū dubiū quomō distigui
 tur forma mixti a forma corporeitatis.
 Preterea ex rosis et herbis exprimi
 tur aqua. ergo illa p̄fuit in rosa. Ad
 primū istoz dico q̄ dicitur cōponi ex q̄
 tuoz elementis: quia in mixto manent
 qualitates similes qualitibus elemēto
 rum. Similiter elementa cōcurrunt
 cōiter in generatione mixti. q̄ in oī ḡna
 tione mixti videtur aer p̄currere et aqua
 Similiter terra. sicut patet in plantis q̄
 crescunt de terra: et in aīalibus que nu/
 triuntur herbis. Et hoc aliquādo p̄ plu
 res alteratōes: aliquādo per pauliores.
 sed semper forma elementi corrūpitur
 et qualitas Similiter in prima p̄ductōe
 hoīs corpus fiebat ex quatuoz elemen/
 tis vel saltē tribus Similiter salamādra
 que generatur et nutritur in igne. et ma/
 teria ignis p̄uertitur in eius naturā cor
 rupta forma. Ad aliud dico eomō q̄
 p̄pter hoc dicitur mixtio. quia om̄nif
 plura elementa concurrūt ad ḡnatōem
 et nutritionē aīaliū. nō quia maneant ali
 quomō ibi. Ad aliud dico. q̄ cineres nō
 sunt terra. l̄z possunt p̄verti in terrā. ita
 possunt p̄verti in aquā: et in aerem. Et
 tamen aqua nō manet essentialiter in li/
 gno. citius tamen cōuertitur in terram.
 quia forte plus participant de natura
 terre q̄ de natura aque. et eius qualita/
 tibus. Ad aliud dico q̄ forma mixti:
 et forma corporeitatis in oībus idē sunt
 Ad aliud dico q̄ aqua illa expressa
 de rosa post remanet. sed nō est eiusdem
 speciei cum aqua elārī. quod pōt p̄bari
 per diuersitatem effectū vnus et alte/
 rius. Ad ar̄m p̄ncipale p̄z quare di
 citur mixtū q̄uis elemēta nō remancāt
 in mixto.

Questio sexta.

Trum forme partium or/
 ganicarū aīalis. puta carnis
 et ossis et h̄mōi distingatur sp̄e
 q̄ sic. quia habent acc̄m̄ distincta specie
 ergo. Cōtra. vna forma subālis sufficit
 p̄ oībus. ergo nō sunt plures ponende.
 quia plāralitas nō est ponēda sine neces
 sitate. Ad questionem dico q̄ neutra
 pars pōt sufficienter p̄bari ex p̄positio
 nibus per se notis: patet de se: nec per ex
 perientia quia nō pōt p̄bari per diuersi/
 tatem acc̄m̄ et opatio^m. Nec per p̄dēp/
 titatē et aliā experientia nō habem⁹: nisi
 per accidentia. Assumptū p̄batur. quia
 videmus frēq̄ter q̄ subē diuerse specie
 sunt subiecta acc̄m̄ diuersarum specie/
 rum: et eiusdē speciei. Ex^m primū de igne
 et aqua que differūt specie. et tamen ha
 bent acc̄m̄ diuersarum speciez Ex^m se
 cundi. ignis et aer differunt sp̄e et habent
 acc̄m̄ eiusdē sp̄e: puta caliditatē. Si/
 militer homo et angelus differunt spe/
 cie. et tamen intellectōes et volitōes eoz
 sunt eiusdē sp̄e. Secundo videm⁹ q̄
 subē differunt sp̄e: et sunt p̄m̄ effectia
 acc̄m̄ diuerse sp̄e. et similiter acc̄m̄ ei⁹
 dem sp̄e patet in eiusdē exēplis. p̄z enim
 ad sensum q̄ aqua calefacta si relinqua^t
 sue nature redit ad frigiditatē. et illa fri
 giditas non pōt causari ab aliquo nisi a
 forma sbāli. Similiter volitio angeli et
 hominis respectu eiusdē obiecti que sūt
 eiusdē sp̄e cāsantur a voluntate vtrius
 q̄z que differūt. Tertio videm⁹ q̄ subē
 sunt eiusdē sp̄e: et sunt subiecta acc̄m̄
 diuerse sp̄e. et similiter acc̄m̄ eiusdē sp̄e.
 Ex^m primū. q̄z duo poma sunt eiusdem
 sp̄e. et t̄n̄ vnū ē naturalit̄ dulce. et aliud
 amarum. Similiter duo homines:

vn^o albus. alius niger. vn^o audax: alius timidus. Exemplū scđi duo poma sunt eiusdē speciei: z aliqñ vtrunqz est dulce aliqñ vtrūqz amarum. Quarto videmus qz substantie sunt eiusdem speciei: z sunt principi^a effectiua aliqñ accidentium alteri^o speciei. aliqñ accidentiū eiusdem speciei. Exemplū primi due voluntates hoīum sunt eiusdez rōnis. z tñ aliqñ illud idem obiectum qđ est volitum ab vno. est nolitū ab alio. z tam volit^o qđ nolitio cāntur ab istis voluntatibus. Exemplū scđi: si voluntates duoz hoīz diligant idem obiectū. tunc accidens eiusdē spēi cātur ab vtroqz. Similr patz manifeste ex predictis qz subiecta eiusdem spēi pñt eē principia diuersaz opationū specie z hoc aliqñ immediate. aliqñ mediantibus diuersis accidentibus. Similr subiecta diuerse spēi pñt eē principi^a operationū diuerse spēi z eiusdem spēi z h^o non mediantibus aliis accidentib^o. s; immedie sicut in exēplis p̄dictis patet. eū ergo de substantiis non hēamus experientiam nisi p̄ accidentia. z illa non pbant sufficienter qz sit distinctio specifica vel vnitatis. manifestū est qz p̄ nullā viam possum^o sufficienter pbare distinctōem specificā vel vnitatē inter illas formas. Vnde illi q tenent qz forme carnis z ossis differunt specie. dicerent h^o ppter diuersitatem accidentiū. Alii tenentes qz sunt eiusdē spēi. dicerent qz omis diuersitas q̄ est ibi. accidit ppter diuersitatem accidentium que non arguit diuersitatem in substantia specificā. Que pars ē vera z que falsa similr ignoro. Contra. fm ph̄m iiii. thopico. illa principi^a que non possūt habere effectus eiusdem rōnis sunt alterius spēi. Preterea p̄ omnem viam per quam arguimus differentiam specificā

in aliis substantiis possumus hic arguere. igitur. Ad primum dico qz illud ē verū de principiis immediatis effectiua non de mediatis. Nūc aut qui teneret qz sunt eiusdē spēi. diceret qz accidentia carnis z ossis cānt diuersos effectus immediate forma aut mediate. vnde diceret qz in omnē effectum in quē potest immediate vna forma substantialis p̄t alia lz non mediate. Ad aliud dico qz nullaz rōnem euidentem demonstratiue pbantem distinctōem specificam inter quas cūqz substantias habem^o. qz nec ex p̄ se notis nec p̄ experientiam sicut ostensum est. sed pbamus hoc partim p̄ experientiam ptim per rōnem pbabilem.

Ad principalia p̄ ex dictis.

Questio .vii.

v Trū in intellectu vnus fidelis sit tñ vna fides numero. qz non qz articuli sunt diuersi. Ad op postū est apl's ad corin. vna fides vnus baptisma. Primo pono hic vnā distinctionem. 2° ad questionem. Circa primū dico qz duplex est fides. vna infusa: alia acquisita. z d vtraqz intelligitur questio. Circa 2^m dico primo qz alia est fides acquisita respectu vnus articuli z respectu alterius. ergo non est vna fides acquisita. Assumptum hoc p̄do. hereticus incipiens errare circa aliquoz articulum circa quē non errauit prius habet adhuc fidem acquisitam circa alius articulum. quia non oportet qz errans circa vnum articuloz erret circa omnes sed non habet nouam fidem circa illum articuloz. Ergo illa fides p̄fuit. Et certum est qz fides circa alium articuloz p̄cessit. ergo prius fuerunt due fides acquisite. Si dicat qz respectu duorum articu-

lozū est vna fides numero vel specie:

Contra error vnus articuli stat cum fide acquisita alterius. et non stat cum fide acquisita respectu eiusdem articuli. nec cum aliqua eiusdem rationis. ergo non solum ille fides distinguuntur numero sed etiam specie. Preterea omnes habitus qui primo contrariantur distinctis specie distinguuntur specie: sed due fides acquisite duorum articulorum fidei contrariantur primo duobus erroribus distinctis specie. 6° et 7°. maior est manifesta. quia quibus medium contrarietur duobus extremis non tamen primo. quia extremum contrariatur prius extremo quam mediū. ideo dixi in maiori primo minor probatur. quia actus credendi huic propositioni. omnis persona diuina est incarnata. et actus credendi huic propositioni. nulla persona diuina est incarnata. sunt errores contrarii. et actus credendi huic propositioni. aliqua persona diuina est incarnata. et aliqua persona diuina non est incarnata. sunt fides duorum articulorum. quia vtriusque particularem credimus esse veram per fidem. et isti actus primo opponuntur aliter duobus erroribus. et quia vna fides primo opponitur vni errori et alia alteri: sicut ergo illi errores distinguuntur specie. ita fides opposite illis erroribus. et per consequens omnes alie fides. Preterea distincti actus sunt generatiui distinctorum habituum sed respectu diuersorum articulorum sunt distincti actus. 8°. Preterea in aliis manifestis circa distinctis prople sunt distincti habitus. 9° et hic: quia eadem est ratio. 10° de fide infusa dico quod nec constat nobis per rationem nec per experientiam quod sit ponenda. nec per consequens per illam viam constabit quod sit vna vel multe. sed solum per auctoritatem. quia precipue propter auctoritates que videntur dicere quod est ponenda

et quod est vna fides numero. que fides non stat cum errore circa aliquem articulum. Vtrum autem fides infusa corrumpitur per errorem circa quemcumque articulum propter repugnantiam formalem ad quemlibet errorem vel solum corrumpitur demeritorie. est dubium apud multos. et neutra pars potest stare nobis nisi per auctoritates. Si dicat quod. scilicet. opponitur cuiuslibet errori formaliter. cum fides infusa et acquisita differant specie. ille error contrariatur vtriusque fidei immo multis. conclusio esset concedenda licet non primo. Exemplum actus assentiendi quod omnis homo est animal: opponitur contrarie actui assentiendi. scilicet. quod nullus homo est animal. sed non primo. quia primo opponitur errori circa suum contradictorium. Sed hic sunt dubia. quia videtur quod fides infusa sit inutilis et superflua. ex quo sufficit fides acquisita. Secundum quia sicut fides acquisita stat cum errore respectu alterius ita infusa. Tertium. quia sic vnus homo est fidelis. quia habet fidem circa vnum articulum: et infidelis: quia errat circa alium. Ad primum potest dici quod sicut sol tanquam causa particularis concurrat immediate cum omnibus istis causis secundis particularibus ad producendum suos effectus patet de igne hominis et asino. ita fides infusa est vnus habitus vltis vltimate calitatis inclinans immediate ad omnes actus respectu cuiuscumque articuli ad quos inclinatur fides acquisita que est necessaria rationi. Et ponitur illa fides infusa quia placet deo simul infundere principium quo inclinatur ad omnes tales actus. Ad secundum potest dici quod non stat cum aliquo errore. quia quilibet repugnat formaliter vel demeritorie. Ad tertium dico quod ille homo esset infidelis. quia caret fi

de infusa. Ad principale dico q̄ quā-
tus articuli sunt distincti. tamen fides in-
fusa est idem habitus vniuersalis respe-
ctu omnium.

Questio. viii.

¶ **T**rum quilibet actus assentien-
di habeat pro obiecto comple-
rum. q̄ sic. quia habitus assenti-
endi. z actus vterq̄z est veridicus. ergo
obiectum illozum est verum: sed tale est
solum complexum. ergo r̄. Contra.
idem est obiectum fidei z visionis. sed d̄
us est obiectum visionis. igitur z fidei.

Hic primo dicam de obiecto assen-
sus visionis in communi. secundo de ob-
iecto fidei. Circa primum dico q̄ a-
ctus assentiendi duplex est. sicut act⁹ sci-
endi est duplex vnus quo aliquid scitur
esse vel non esse. sicut scio q̄ lapis non ē
asinus. z tamen nescio: nec lapidem: nec
asinum. sed scio q̄ lapis non est asinus.
Similiter assentio q̄ homo est animal.
Alius est actus quo aliquid scitur. ita q̄
actus sciendi referatur ad aliquid. Isti
actus distinguuntur. patet per separabi-
litatem eorum. Loquendo de primo
assensu. dico q̄ ille actus non habet cō-
plexum pro obiecto. Tūz quia ille act⁹
potest esse per solam formationem com-
plexi sine omni apprehensione complexi.
z ita sic non erit actus assentiendi com-
plexo. Tum quia latcus sciens q̄ lapis
non est asinus: nihil cogitat de propositō-
ne. z per consequens non assentit. ppositi-
oni: licet assentiat z sciat q̄ ita est in re
vel non est mediante propositiōne for-
mata in intellectu. tamen hoc non perci-
pit. sed ille actus habet res extra pro ob-

iectis. puta lapidem z asinum: z tam̄ nec
lapis est scitus nec asinus. sed scitur q̄ la-
pis non est asinus. Et si queras vtruz
aliquid sciat illo actu. Dico proprie lo-
quendo q̄ non debet dici q̄ aliquid sci-
tur illo actu. sed q̄ illo actu scitur q̄ la-
pis non est asinus. iste actus equinalet q̄
tum ad multa alicui complexo quo ali-
quid scitur. Si dicas impossibile est q̄
intentio sit nihil in mente z tamen q̄ il-
la intelligatur. Respondeo. q̄ per tales
assensuz apprehendo res ad extra. quia
omnis assensus est apprehensio. z non
econuerso. Sed loquendo de secun-
do actu sciendi seu assentiendi. dī⁹ q̄ talis
actus assentiendi proprie est actus com-
plexus habens pro obiecto complexum
quia ille actus est quo aliquid veruz sci-
tur res autem extra non scitur. non enīz
scio lapidem vel asinum. Et de illo actu
loquuntur communiter philosophi.

Dicunt enim q̄ effectus demonstra-
tionis est habitus conclusionis. z per cō-
sequens actus correspondens habitui est
cōclusionis tanq̄ obiecti. Dicunt eti-
am philosophi q̄ nihil scitur nisi veruz
z loquuntur de notitia complexa. Itē
q̄ scientia demonstratiua ex primis est
z veris. ergo solum verum est obiectum
scientie. Si queras quis illozum actu-
um est prior. Potest dici q̄ ille act⁹ q̄
aliquid scitur esse vel non esse est pri-
or vt communiter. quanuis alius non
necessario presupponat eum. Si dicat:
q̄ frustra ponitur secundus actus ex
quo primus sufficit. Dico q̄ non poni-
tur frustra: sed pouitur ex perfectione
potentie intellectiue: in plures perfe-
ctiones siue operationes que p̄nt vnū
actū formare p̄ aliū. sic ut non tm̄ po-

test in no^m incōplexā. Circa 2^m ar/
ticulū dico iuxta predicta: q^d duplex est
actus fidei. vnus quo creditur q^d ali/
quid est vel aliqd est tale: puta q^d deus ē
tres p^o. vel deus est incarnatus. Alius
quo creditur aliquid: ita q^d actus credē
di referatur ad aliqd. *Primo* loquen/
do de actu credēdi z habitu. dico q^d de
vi. ser. debet dici q^d nihil creditur illo
actu sicut nihil scitur actu sciendi. sic ac/
cepto: sed tali actu creditur q^d deus est
tres persone. tñ obiectū eius illo mō q^o
habet obiectū est deus. Sed loquendo
de actu z habitu scōdo illi habent p ob/
iecto cōplexū: puta articulū. q^d sic nihil
creditur nisi verū z per p^{ri}s cōplexū. Et
si queras quē articulū habet fides p ob/
iecto. Dicitur q^d vna fides acquisita h^z
vnu art^m p obiecto. z alia habet aliūz:
sed fides infusa que est vna numero h^z
alios articulos fidei p obiectis imedia/
tis. quia est habitus v^lis mō predicto.
sed hic sunt aliqua dubia. quia videt^r q^d
assensus in cōi nō habeat cōplexū p ob/
iecto. Tum quia intellectus nō assentit
nisi cognito. pōt aut assentire formata
propōne sine oī alia cognitōne p^opositio/
nis. Tū q^d tunc fides q^d nūc est: z in vete/
ri lege nō eēt: eiusdē rōis: q^d obie^a sūt al/
terius rōis. quia tunc de futuro: nunc
de preterito. Tum quia assensus respec/
tu cōplexi presupponit assensum respec/
tu rⁱ. quia cōplexū cōponitur ex cogni/
tionibus rerum. Scōm dubiū est de
fide q^d nō habeat cōplexum pro obiec/
to. tum quia credo in deū patrē: z nō in
hoc cōplexum. deus est pater. tum quia
fides z visio habent idē obiectū d^o aut
est obiectum visionis. tum quia hoc cō/
plexum ī mēte deus est trinus: z res signi/
ficata distinguuntur. ergo habent distin-

ctum assensum. *Quia* alia sunt p^{ri}ma
conclusionē. Ad primū dico. q^d cō/
cludit de assensu. primo^o accepto. nō 2°
mō. Ad aliud concedo conclusionem
de fide acquisita que variatur p^o p^opositio/
nes de preterito z futuro. non aut de
infusa. Ad aliud dico q^d assensus. 2°
presupponit primū. nō tñ necessario. Ad
2^m dubiū dico. q^d oīa illa argumenta z
consimilia procedunt de fide primo^o ac/
cepta z nō 2°. Ad principalia p^{ri} ex/
dictis.

Questio nona

Trum spes sit virtus distine/
ta a fide z charitate. q^d non.
quia spes aut est habitus in/
tellectus aut voluntatis. Si intellectus
tunc est fides. quia sufficit p^o intellectu
Si voluntatis: tunc est charitas. Ad
oppositū. quia ap. ad co. i. 3. ponit q^d di/
stinguntur. Ad questionem dico q^d dis/
tinguntur. p^o batur p auctoritatē aposto/
li prealegatā. Sed hic sunt aliqua
dubia. *Primo* quō spes distinguitur
a fide z charitate. *1^m* est de eius obie/
to. Ad primū dico q^d actus spei ē ac/
tus voluntatis presupponēs tam actuz
credendi q^d actū desiderandi. Et distin/
guitur ab vtroq^z. q^d em^o distinguitur ab
actu desiderandi patet. q^d stet in aliquo
h^o actus desiderandi z non credat asse/
qui desideratū: tunc non sperat. sed stan/
te desiderio. si credat assequi desideratū
statim sperat. Similiter distinguitur ab
actu credendi. quia si quis credat aliqd
bonū z non desideret illud non erit spes
sed si stante actu credendi sequatur desi/
deriū: statī seq^r spes. sed q^d actus spei di/
stinguatur ab vtroq^z p^{ri}uncti nō pōt eui/
denter sciri nisi per experientiam. Si

queras qual' est ille actus. dico q' nec est
 actus volendi: nec credendi: s; est vnus actus
 naturalis catus ab actu credendi et ab a
 ctu desiderandi coniunctim: et pot' ab illis
 separari p' potentia diuinam non naturaliter
 Ad 2m dico q' sicut timor est respectu
 mali futuri ita q' creditur v' dubitatur
 ee malum futurum. qd malum est nolitur
 et tunc catur in voluntate actus timoris
 naturalis qui h3 malum futurum p' obie
 cto. ita qn' creditur aliqd bonum ee fu
 turum qd bonum desideret catur naturalis
 actus spei. qui h3 p' obiecto bonum fu
 turum. Spes aut' que est virtus theologica
 h3 p' obiecto futuram beatitudinem ho
 mini pferendam. Ad argumentu pri
 cipale dico q' est habitus voluntatis di
 stinctus a charitate. sed hoc non pot' p
 bari nisi per experientiam.

Questio decima

Vtrum beata virgo potuit stetit
 se in peccato originali tm p' in
 stans. q' sic. q' non includit con
 tradictionem q' stetit. 5o potuit stetit.
 Contra. tunc instans eet immediatus
 instans: q' pctm illud et gra non fuissent i eo
 de instans. 5o in a' no mediato. q' tunc in
 tpe mediato nec fuisset in pcto nec i gra
 qd e falsum. Dic p' videndu e quid est
 pctm originale. 2o quo delet. 3o ad qoez
 Circa p'm dico. alr e loquedu de pcto
 originali de facto: et alr de possibili. De
 facto di' q' fm Aug. de conceptu virgini
 li pctm originale no est aliqd posituum
 in aia sed tm est caren' iusti' debite. Et
 fm hoc dico q' iusti' originale dicit aliqd
 absolutu supadditu hoi in puris natu
 ralibus existenti. S; loquendo de pec
 cato originali de possibili. dico q' potuit
 fieri p' potentia absolutam: q' peccatu ori

ginale nullius diceret carentiam. nec boni
 naturalis: nec supernaturalis. Nec debitum hndi
 aliqd: sed solu q' aliqs ppter demerituz
 pcedens in alio sit indignus vita eterna.
 Ad pbo. q' aliqs exis in puris natura
 lib' pot' acceptari a deo. et pot' ds ordina
 re q' ipso faciente p' pceptum diuinum ipe
 sit indign' acceptatoe dina cum oibus
 postremis suis. Tunc descendens a tali
 peccante e in peccato originali. q' e indi
 gn' acceptatoe dina: et in non caret ali
 q' iusti' creata. q' non tenet ad aliquam
 iusticia: nisi ad illa quas hnt p' suos qn'
 fuit deo acceptus. sed tunc p' non hnt
 nec tenebat h're. 5o nec filius. Ad re
 rea aliqs pot' ee in pcto actuali sine oi
 caren'. 5o peccatu originale posset dici
 no accepta' dina ppter aliqd demerituz
 pcedens in a'. Circa 2m di' q' pecca
 tu originale de facto non delet nisi p' gra
 tiam creatam. qd dico ppter auctoritates
 sanctorum. Posset tm alr deleri p' diuinam
 potentia absolutam. q' ds posset ordinare
 si placeret sibi q' homo no obligaret ad
 hndum illa iustitiam. et q' ei' carentia no
 sibi imputaret. et hoc posset sine oi infusioe
 gre. nec illud includit aliquam p'dictoez
 Circa 3m di' primo q' si placeret do
 delere culpam originale p' non imputa
 tione et non obligatoem ad illa iusticiam
 posset tunc beata virgo stetit in pecca
 to originali tm p' instans. q' nullam con
 tradictionem includit: q' in prim' instan
 ti sit debitor iusti' originalis. et tm in nul
 lo instans p'. velit ds exigere ab ea illam
 iusticia. sine imputare sibi carentia iusti'
 ad culpa. Et accipio hic imputare large
 put imputat peccatu originale. q' p' se
 loquendo nullu peccatu alicui imputat
 nisi qd est in eius ptate. hoc patet q' nul
 lam p' tradictionem includit q' deus nolit i
 f

aliquo instati p^o p^m instans si p^oseueret i
 vita punire eam p^o delicto pentum. 5° nō
 est p^otradictio q^o peccatū originaire sic re-
 maneat tm p^o instās. It^o fideo dico q^o si de-
 leat peccatū originaire p^o grām creataz z
 grā sit indissibilis. ita q^o non pōt acqri p^o
 motum: nō potuit stare in peccato origi-
 nali tm p^o instās. q^o hoc includit p^otradi-
 ctōem. Cuius rō est. q^o omē indissibile
 h^oz primū instans sui eē. 5° cum peccatū
 z grā non possunt eē in eodem instati p^o
 ter p^otradictōem: o^o q^o sint in diuersis. nō
 instantibus mediatis. q^o tunc in tpe me^o
 nec eēt in peccato nec in grā. 5° in imme-
 diatis q^o est contradictio. Tertio di-
 co q^o si grā sit dissibilis in infinitum: ita q^o
 possit induci p^o motum. tunc nō includit
 p^otradictionem q^o stet in peccato origina-
 li tm p^o instans z nullo instati p^o. careat
 omī pte grē: sicut non includit contradi-
 ctionē q^o aliquid careat albedine in vno
 instati vel aliq^o pte loci careat: z q^o in n^o-
 lo instati p^o careat oī pte albedinis vel
 omni pte illius loci. Et fm hoc oportet
 dicere q^o adquisitio charitatis ē vere mo-
 tus. z non creatio. pprie dicta. q^o nis pos-
 sit dici creatio p^o tanto q^o a solo deo pōt
 creari. Ad principale p^o ex dictis q^o si
 originaire peccatū deleat per grām indi-
 uisibilem: non potuit stesisse in originali
 peccato p^o instans tm.

Questio. xi.

Trū in beata virgine fuerit fo-
 mes peccati. q^o sic. q^o omīs con-
 ceptus in peccō originali h^oz fomi-
 tem peccati. sed beata virgo est h^omōi. 5°
 Contra. nulla fuit in ea inclinatio ad
 peccatū. igr. Sic primo videndus est
 q^o est fomes. 2° ad qōnem. Circa pri-
 mum dico. q^o fomes est quedā qualitas

carne morbida inclinans appetitū sensi-
 tiuum ad actū deformē viciosum in ha-
 bente vsum rōnis. q^o sit q^olitas: patet q^o
 non ē substantia: z hoc est manifestū cum
 non sit in xpo: nec in beatis. Nec est ap-
 petitus sensitiu^o p^opter eandem cām. q^o
 talis appetitus est in xpo. Nec act^o ap-
 petitus sensitiui. q^o fomes manet frequē-
 ter sine tali actu. p^oz tā in dormiēte q^o in vi-
 gilante. Simlr q^o sit q^olitas patet: q^o reci-
 pit magis z minus. q^o vnus hō plus in-
 clinatur ad actū viciosum q^o alius q^o sit
 q^olitas carnis patet q^o nec est habitus
 nec accidēs intellect^o: nec volūtatis. nec
 appetit^o sensitiui: sicut p^oz inductiue. q^o sit
 morbida p^oz. q^o non inclinatur ad actū nisi
 post peccatū. Nā n^o erat in primis penti-
 bus ante peccatū sed p^o. q^o post peccatū
 deus dimisit Aldam cāis naturalib^o. Et
 ille forte induxerunt talem qualitātē: q^o
 inclinatur ad actum viciosum p^otra iudici-
 um rōnis in hōte vsum rōnis. Circa
 2° dico q^o beata virgo non habuit talē
 fomitem peccati. q^o nec vigilando nec
 dormiendo habuit aliquem turpē actū
 vel deformem: nec aliquam qualitatem
 iuclinantem ad talem actum viciosum:
 sed hoc per rōnem p^obari non potest. sed
 tm per auctoritatez scripture. S^o hic
 sunt dubia. Primum est: que qualitas est
 talis fomes peccati: z vbi est subiectiue:
 vel in carne vel in appetitu sensitiuo. 2°
 est q^o fomes peccati fuit extinctus in be-
 ata virgine. Ad primum pōt dici sicut
 de infirmitate. q^o infirmitas aliq^o causa-
 tur ex ip^oportione humorū: immo est ip-
 sa imp^oportio: aliq^o ex putrefatōe hu-
 morū catur aliqua qualitas. z humor
 corrupt^o qui est infirmitas. Eodem mō
 potest dici q^o illa qualitas est aliquis hu-
 mor. vel humores qui generantur p^o cās

naturales. puta qñ deus ppter peccatus reliquit hominem causa naturalib⁹. vñ forte est improporatio humorum sine aliqua qualitate ab humorib⁹ distincta s; nullum istoz potest pbari vel improbari per rationem. Ad aliud dico q est subiective in carne ⁊ nō in appetitu sensitivo. ideo dixi prius q est qualitas carnis. qz nec est actus nec habit⁹ appetit⁹ sensitivi. Ad aliud potest dici q si fomes fuerit vnq; in beata vrgine. q in sua p̄ma sanctificatiōe in vtero. deus illam qualitatem mitigavit: ⁊ debilitavit. vt nūq; inclinaret appetitum ad peccatū mortale. Sed ante sc̄dam sanctificationē qñ concepit filium dei: forte potuit inclinare ad peccatum veniale. s; in sc̄da sanctificatione fuit illa qualitas ablata: ⁊ fomes totalr extinctus: ita q nec potuit inclinare ad peccatum mortale nec veniale. vel si remansit illa qualitas in aliquo gradu: ita fuit diminuta q ad nullum actum turpem vel viciosum potuit inclinare. Ad principale dico q nescio vtrum habuit fomitem vel non. tamen si aliquñ habuit p̄z ex dictis quō fuit extinct⁹

Questio duodecima

Trum ppositio mentalis componatur ex rebus: vel conceptibus q ex rebus p̄bo. qz omne qd intellectus intelligit: pot intentionaliter cōponere cum alio. sed intelligit res: ergo pot componere res: ⁊ per consequens res potest eē subiectum ppositionis mentalis ⁊ p̄dicatum. Contra. tunc ppositio esset extra aiām. Sic primo videndum est an sit aliqua ppositio mentalis. sc̄do ad qōnez. Circa p̄m dico q sic. q p̄bo: qz vbiq; eē p̄le⁹ v̄a vel falsa. ibi eē p̄pō. s; in mēte est hmōi p̄le⁹. g⁹ ⁊c. p̄ditea

sunt aliq incōplexa mentalia sicut ⁊ vocalia. ergo sunt p̄plexa. qz cuilz p̄plexozū in voce corrūdet aliq p̄plexio in mente.

Circa 2^m dico. q p̄pō mentalis nō cōponit ex rebus extra aiām sed ex p̄ceptibus qd p̄bo multipliciter. 3° p̄ Boe. sup libz p̄armentias. qui dicit q p̄pō non h̄z nisi triplex eē. s. in mente in voce ⁊ in scripto. Et sicut p̄positio scripta cōponitur ex dictōibus scriptis ⁊ vocalis ex vocibus: ita mentalis cōponitur ex intellectōib⁹ q̄s Boe. fm modū suū loq̄ndi vocat passiones siue p̄cept⁹. 2° si aliq p̄pō p̄poneret ex reb⁹ extra aiām: tunc aliq p̄pō posset p̄poni ex aiā ⁊ corpore. ⁊ sic aliq p̄pō eēt hō. qz oē cōpositū ex corpore ⁊ aiā intellectiva est hō. 3° si subiectum ⁊ p̄dicatum eēt res extra aiām. tē in illa p̄positione canis comedit panem: subiectū vere comederet p̄dicatū. Sicut i illa p̄pōne sortes p̄sequit̄ platonē: subiectum vere p̄sequeret̄ p̄dicatum interficeret p̄dicatū ⁊ cōbureret p̄dicatum: ⁊ multa talia: que oīa sunt absurda. 4° sic. oīs p̄positio p̄ponit̄ ex noie ⁊ verbo s; p̄hōs ⁊ gr̄maticos. sed nomen ⁊ verbū nō sūt res extra aiām: qz sunt signa. ergo. 5° sic oīs p̄pō p̄ponit̄ ex terminis. qz Aristotel. p^o p̄ioz dicit. termin⁹ eē in quez resoluit̄ p̄pō. sed termini non sunt res extra aiām nā subiectū in p̄pōne vñ est termin⁹ cōmunis signo vñ determinat⁹. ⁊ illud nō eē res extra. qz res extra nō determinat̄ signo vñ. 6° oīs p̄pō est oīo: sed oīo non componit̄ ex reb⁹. qz absurdū est dicere q aliquē oīones cōponant̄ ex bob⁹ ⁊ asinis: hominib⁹ ⁊ angelis deo ⁊ diabolo: qd tñ sequerēt̄ si p̄pō: componeret̄ ex reb⁹ extra. Septimo in illa p̄positione intellectus divinus est essentia divina: subiectum eēt divina essentia: ⁊ similiter

dicatū. et per nō idē predicatur de se
Deterere omne subiectū ppōis ē ps
ppōis: z alteri cōponibile. qz omis ppō
pōnitur ex subiecto predicato z copla
sed essentia diuina nullius est ps nec est
alteri cōponibilis. ergo. Cōtra. ois p
positio affirmatua vera requirit ad sui ve
ritatē: ydētitatē pdicati cū subiecto alias
quelibz talis ppō eēt falsa: qz voces z
cept⁹ nō sunt idē. Itē qz hec ppō ois
ppō vera requirit zc. pōt habere dupli
cē intellectū vn⁹ est qz subiectū z pdica
tū vere sunt vnū z idē. z hoc est simplici
ter falsum. tūc em nūqz predicaretur pas
sio de subiecto nec supius de inferiori. nō
termin⁹ accidētalis de tmō subāli nec
ecōuerso. Tū qz in demonstratōe potiss^a
esset tm vn⁹ termin⁹: qz subiectū z pre
dicatū sunt idē termin⁹ in ppōe p^a p^{te}.
z nō sunt diuersi termini: z eadē rōe sub
iectū z predicatū in 2^a ppōne: z in 3°
sunt idē z nō diuersi termini: z p nō in
demō^o esset tm vn⁹ tm⁹. Tū qua rōe
subiectū z pdicatū sunt idē i ppōe affirm^a
eadē rōe nō sunt idē i ppōe negatiua ve
ra. sed istaz ppōnū aliqd aīal ē hō: ali
qd aīal non est hō tmīni sunt idē a pte
subiecti z pdicati. 3° subiectū z pdicatus
sunt idē z nō sunt idē. ergo ille intellect⁹
est falsus. Alius ē intellect⁹ illi⁹ ppōis
.s. qz ois ppō affirmatiua requirit ad
sui veritatē qz subiectū z pdicatū signifi
cent idē z supponāt p eodē. z i intellect⁹
est ver⁹. qz ois ppō affirmatiua vera
ē ppter ydētitatē rei significatē p sub
iectū z pdicatū: qz p talē ppōez nō deno
tatur qz subiectū sit pdicatū: sed qz res
īportata p subiectū sit res īportata per
pdicatū. qz vtimur tmīs: nō p se: sed p
rebus quas significāt. Ad a^m p^{ri}ci
pale dico qz maior ē falsa. qz intellect⁹ in

telligit res extra z nō ppōit res ex. Alii
subiectū ppōis aliqñ eēt in celo z pdica
tū in iferno: z copla in intellectu meo: s;
intellect⁹ ppōit intellectōes rez adiuices
nō p se. sed p reb⁹ significatis.

Questio. xiii

Trū aliq ppō vocal^{is} sit vera:
q non. quia nec est vera in
prin^o platōis nec i medio nec
i fine. qz ppōn^o ē i p^{ri}o n^o in me^o nec i fiē
z qñ nō ē n^o ē v^a. Cōtra 2^m aristote. ppō
est orō verū vel falsum significās. 3° ē ve
ra. Ad qōem dico qz ppōes vocales
sunt vere. Ad cui⁹ intellectu sciēdū qz
ppō est orō verū vel falsum significans
iō nō est ppō vera nisi qñ ex ei⁹. platōe
nat⁹ est auditor forāre z p^{ri}ce ppōem
mentale verā. hoc aut solū est in fine p
latōis. z nō in medio: nec in prin^o igitur
in fine platōis est ppō vocalis vera et
nō in prin^o nec in me^o si dicat: ppō men
talis quā format pferēs illā ppōem: hō
est aīal est vera in prin^o. 3° z vocalis.
Itē z nego p^{ri}am. qz ppō mentalis
est res pmanēs z pōt tota eē simul i p^{ri}
platōis: iō tūc pōt eē vera siue igitur in
medio z in fine. S; ppō vocalis est suc
cessiua. z qñ vna ps ē: alia non est. z qz
ad veritatē cuiuscūqz ppōis requirit qz
actualit⁹ sit vel fuit: z in prin^o platōis:
ppō vocalis nec est nec fuit: iō tūc nō ē
vera nec in medio. ppf eandē cām: s; in
fine s; tūc nō sit actu. tm p^{ri}o fuit nō to
ta simul: sed successiue ps post p^{te}. Vñ
sciēdū qz ppōibus z orōib⁹ vtendū est
vt p^{tes}: z vt marie vt sapiētes. qñ non
discordāt a plib⁹. Nūc aut per illā ppō
nē: ppō plata est vera. nō intelligūt sa
pientes aliud. nisi qz auditor sciens virtu
tē significatōis natua est ita p^{ri}ce quō ē

a pte significati sicut p ppōnē denotaf. h^o aut solū est in fine plationis z nō in pī cīpio. iō illa ppō solum est vera in fine: z non in prin^o. qz auditor audiens subie ctū platum: nescit que erit copula vel p dīcatū. qz si pferens dicat hō nescit audi tor vtrū post dicet: currit vel est aīal. iō i prin^o non pōt tal' ppō sibi significare ve rum in fine aut platois qūis ppō voca lis non sit: qz tñ fuit l3 successive. iō ma net illa ppō in memo^o audientis virtu te cui^o intellect^o p̄cipit illud qd significat ppō. z qz ita est in re sicut ppō signat. Et iō tunc primo ē sibi illa ppō vera. iō non sequit' ppō vocalis non est. g^o nō ē vera: sicut non sequit' ppō vocal' non est g^o ex platione ei^o: z virtute memo^o re manentis: nō est auditor nat^o p̄cipere rē significatā p ppōnem vocalē. qz non pl^o denotaf p illam ppōnem. ppō vocalis ē vera: nisi qz ex eius platoe z virtute ha bitus derelicti in memoria: sit auditor na tus p̄cipere qz ita est in re sicut p ppōem significatur. Ad principalia patet ex dictis.

Questio. xiii.

Trum sol^o actus voluntatis sit virtuosus necessario qz non. qz oīs actus volūtatis pōt elici in tentōe mala. g^o oīs actus volūtatis po test eē malus. Contra diligere deum est act^o virtuosus: z nō est alius q̄ virtuos^o g^o ille actus ē solus virtuosus. Ad qō nem dico: qz ppō exclusua posita in qō ne. h3 duas exponentes: vnā negatiuam que ē: qz nll's actus ali^o ab actu volun tatis ē necessario virtuosus. Et aliā af firmatiuā. s. qz aliquis act^o voluntatis ē necessario virtuosus. Quantum ad ex positōem negatiuā. Dico qz est simplr ve

ra. qz oīs actus ali^o ab actu voluntatis q est in ptate voluntatis: sic est bon^o qz pōt eē mal^o. qz pōt fieri malo fine z ma la intentōe. Simlr oīs alius act^o pōt elici naturalr z non libere: z nullus talis necessa^o est virtuosus. Dreterea oīs actus alius a voluntate pōt fieri a solo deo: z p p̄ns non est necessario virtuosus creature rōnali. Dreterea qlibet ali^o actus idē manens: pōt eē indifferent' lau dabilis z vitupabilis. z primo laudabil' z post vitupabilis fm qz pōt successive conformari voluntati recte z viciose. sicut patet de ire ad ecclesiam primo bōa intentōe z p^o mala intentione. Dreterea nullus act^o est virtuosus vel vici osus nisi sit in ptate voluntatis: qz nō est peccatum nisi voluntariū. sed alius act^o ab actu voluntatis primo pōt eē in ptate volūtatis: z post nō. puta si aliquis dī mitrat se voluntarie in p̄cipitium: z post peniteat z hēat actum nolēdi illū descen sum meritoie ppter deū: tunc in descen dēdo non est in ptate voluntatis. g^o ille actus nō est necessa^o viciosus. Circa expositōem affirmatiuā dico primo qz de virtute sermonis nll's act^o ē necessario virtuosus. hoc pbatur. Tum qz nullus act^o necessa^o ē. tum qz quilibet act^o pōt fieri a solo deo. z p p̄ns non est necessa^o virtuosus. qz nō ē in ptate volūtatis. tū alr pōt intelligi actum eē necessa^o virtu osum. ita qz non pōt eē viciosus. stante p̄cepto dīno. Simlr qz talis actus nō po test cārī a voluntate creata nisi sit virtuo sus. z sic intelligendo. Dico qz aliqs act^o voluntatis ē necessario virtuosus. qd p bo. qz ipossi^o ē qz act^o ptingent: virtuosus ita qz indifferenter pōt virtuosus eē vel viciosus. fiat determinate virtuosus nisi ppter alium actum necessa^o virtuosum

Hoc probatur: quia actus contingenter virtuosus. puta actus ambulandi: fit determinate virtuosus propter conformitatem ad alium actum. quero de illo actu. Aut est necessario virtuosus modo predicto: et habetur propositum quod est aliquis actus in voluntate necessario virtuosus. Aut fit determinate virtuosus per conformitatem ad alium actum virtuosum contingenter et de illo est querendum sicut prius. et erit processus in infinitum. vel stabitur ad aliquem actum necessario virtuosum. Tertio dico. quod ille actus necessario virtuosus modo predicto est actus voluntatis. quia actus quo diligitur deus super omnia et propter se est huiusmodi. nam ille actus sic est virtuosus quod non potest esse viciosus: nec potest a voluntate creata creari nisi virtuose. Tum. quia quilibet pro tempore et loco obligatur ad diligendum deum super omnia. et per omnes ille actus non potest esse viciosus. Tum. quia ille actus est principium omnium actuum bonorum. Preterea solus actus voluntatis est intrinsece laudabilis et vituperabilis. Preterea secundum sanctos nullus actus est vituperabilis vel laudabilis nisi propter intentionem bonam vel malam. Intentio autem est actus voluntatis. ergo etc. Preterea secundum Anselmum sola voluntas puniatur. quia sola peccat. Si dicat quod deus potest precipere quod pro aliquo tempore non diligatur ipse: quod potest precipere quod intellectus sit sic intentus circa studium: vel alium actum: et voluntas similiter quod nihil possit pro illo tempore de deo cogitare. volo quod voluntas tunc eliciat actum diligendi deum: tunc ille actus non est virtuosus. quia elicitur contra preceptum diuinum. et sic actus diligendi deum su-

per omnia: non erit virtuosus. Respondeo deo. si deus posset precipere sicut videtur sine contradictione. Dico tunc quod voluntas non potest pro tunc talem actum elicere. quia ex hoc ipso quod talem actum eliceret: deum diligeret super omnia: et per consequens impleret preceptum diuinum quia hoc est diligere deum super omnia diligere quicquid deus vult diligi. et ex hoc ipso quod sic diligeret: faceret contra preceptum diuinum per casum: et per consequens sic diligendo deum: diligeret et non diligeret. faceret preceptum dei et non faceret. Posset tamen diligere simplici amore et naturali: que non est dilectio dei super omnia: sicut posito quod aliquis credat deum non esse. non potest eum diligere. quia nihil potest diligi nisi illud quod est: vel potest esse. Quarto dico quod solus actus habitus voluntatis est intrinsece necessario virtuosus. quia quilibet alius inclinat indistincte ad actus laudabiles vituperabiles. Ad principale nego assumptum. quod aliquis actus voluntatis nullo modo potest elici intentione mala: sicut patet ex predictis.

Questio. xv.

Trum rectitudo et deformitas actus differant a substantia actus quod sic. quia actus potest manere sine rectitudine et deformitate. ergo differunt ab utroque. Contra. rectitudo actus non est qualitas actus. nec aliquid accidens eius. ergo est substantia actus. Ad quod dico vltimum quod nunquam actus et sua rectitudo differunt. quia omnis actus rectus. Aut est rectus essentialiter. aut per denominationem extrinsecam. Si primo: tunc substantia a-

ctus est sua rectitudo: quod p̄ter hoc q̄
impossibile est q̄ talis actus sit a'volun-
tate creata nisi sit rectus. Si 2°. tunc i^e
actus dī virtuosus: q̄ causatur ab actu
essentialiter virtuoso. ad cuius confor-
mitatem dicitur rectus. sed p̄pter tales cō-
litatem vel conformitatem: nihil post^o
recipit actus exterior sicut patet in vlti-
ma questione primi quolibet diffuse. iō
nunc transeo. **¶** Detereterea difformitas
z rectitudo non sunt accūs cuiuscūq̄:
q̄ nesciunt qualitates eius: nec respect^o
q̄ tales respectus non sunt ponendi.

Secūdo dico q̄ aliquis est act^o qui nō
pōt eē primo rectus. modo exposito in a^o
questione. z aliquis actus est primo re-
ctus. z postea difformis sicut est act^o con-
tingētē rectus. Exemplū primi: vt ama-
re deum p̄pter se super oīa. Exemplū
secundi. vt ire ad ecclesiam primo p̄pter
honorē dei. scōdo ire p̄pter vanā glori-
am. Sed hic sunt dubia. **¶** Prīmū est:
quō difformitas z rectitudo se habent re-
spectu actus. Secundum dubium est
quia videtur q̄ rectitudo sit aliquid dī-
stinctum ab actu. q̄ cōmuniter dicitur
q̄ difformitas est carentia rectitudinis
que debet inesse actui. z per consequens
rectitudo cum inest actui: distinguitur ab
actu. **¶** Detereterea in peccato materia-
le est actus: formale est carentia iusticie
debite inesse actui. ergo distinguitur sicut
materiale a formali. **¶** Ad primum isto-
rum dico q̄ se habent ad actum in com-
muni: sicut inferiora ad sumum superius.
puta vt due singulares altitudines ad al-
titudinem in communi. quia actus rect^o
z actus difformis sunt duo singulares a-
ctus de quibus predicatur actus ī com-
muni. sicut superius de inferioribus: sed

etiam ad actus singulares z particulares
se habent q̄ possunt successive conveni-
re eidem per predicationem. z hoc prop-
ter assistentiam vel non assistentiam ali-
cuius alterius actus. Exemplum ama-
re patrem absolute sine omni circumstan-
tia: aliquando est actus rectus: aliquan-
do difformis. quia p̄pter assistentiam no-
ui actus. potest dici rectus. puta si hoc
faciat propter preceptum diuinum. p̄p̄t
quem secundum actum: ille primus dicitur
rectus. z idem actus potest postea dī-
ci difformis p̄pter carentiam vnius act^o
necessario virtuosū vel p̄pter positionem
alterius actus essentialiter viciōsū: puta
si velit illum actū contrahere p̄pter va-
nam gloriā. Et si queras vtrum talis
actus potest sic successive dici rectus v^l
difformis propter positionem alicui^o pru-
dentie vel intellectus. Dico q̄ non. z h^o
maxime verum est de actu meritorio. q̄
nullus actus non meritorius potest di-
ci de nouo meritorius. nisi quia contra-
bitur vel cātur ex amore dei. Similiter
nullus actus est moraliter bon^o vel vir-
tuosus. nisi sibi assistat actus volendi se-
qui rectam rationem. vel quia causatur
a tali velle. puta volo honorare patres
vel contempnere honores. quia volo fa-
cere q̄ recta ratio dicitur. Et propterea
volo bene facere tibi. quia volo q̄ ratō
dicitur. z ideo nullus actus potest facere
talem actum rectum vel difforme. Re-
spectu autem alicuius actus nō sic se ha-
bent rectitudo z difformitas successive:
quia amare deum super omnia propter
se. est actus sic rectus q̄ non potest fieri
difformis. **¶** Ad secundum dico q̄ illud
dictum falsū est de virtute fmonis. q̄
rectitudo act^o nō ē aliqd̄ abso^miberēs a

ctui. quia nec species: nec habitus: quia ista stant cum actu deformati. Nec actus intellectus. Tum quia actus intellectus non inest actui voluntatis. Tum. quia actus voluntatis non est rectus propter actum intellectus. Nec propter ipsum potest fieri rectus. 3° rectitudo actus necessaria erit actus voluntatis. Sed ille non est naturaliter inest actui vicioso. quia variantur respectu eiusdem obiecti. Nec rectitudo est respectu conformitatis ad prudentiam inherens actui. quia talis respectus non est ponendus. tunc quia si sit respectus erit intrinsecus adueniens et hoc non potest esse nisi per novum fundamentum absolutum. Dico 3° quod deformitas non est carentia iustitie. vel rectitudinis debite inest actui. sed est carentia rectitudinis debite inest voluntati: quod non est aliud dicere: nisi quod voluntas obligat aliquem actum elicere secundum preceptum divinum quem non elicit: et ideo rectitudo actus non est aliud quam ipse actus qui debuit elici secundum rectam rationem. Ad aliud dico. quod illud dictum de materiali et formali est falsum. quia aut est peccatum commissionis aut omissionis. Si primo modo est materiale sine formali. quia ibi non est carentia rectitudinis debite inest actui. Si 2° modo tunc est ibi carentia que est formale sine materiali. Ad argumentum principale nego primam. quia ex illa de possibili non sequitur illa de inest: sed tamen illa de possibili. ut bene sequitur actus potest manere sine rectitudine et cetera. ideo potest differre ab unoquoque: sed non sequitur. ergo differt ab unoquoque.

Questio .xvi.

• **T**rum circumstantie finis recta ratio et homini sunt obiecta actus virtuosus. quod non. quia obiectum actus distinguitur a circumstantia actus: pro eo quod ob-

iectum potest manere idem et circumstantia variari. Contra idem est actus virtuosus cum tali circumstantia. et viciosus sine ea patet de actu exteriori. Ad quoniam dico quod actus virtuosus est duplex. unum quod contingenter et indifferenter potest esse virtuosus et viciosus. Alius qui sic est virtuosus quod nullo potest esse viciosus. Primum actus non habet circumstantias pro obiecto. quia talis non est virtuosus nec viciosus: nisi ex assistentia vel carentia alterius actus boni vel mali. a quo dependet in aliquo genere cause. et ille actus potest esse idem circumstantiis talibus et sine. Secundus actus habet pro obiecto circumstantias: quod probatur. quia aliter sequerentur duo inconuenientia. prima quod nullus actus est intrinsece et necessario virtuosus. sed solum contingenter cuius oppositum probatum est. Secundum est quod de actu non merito fieret actus merito pro positionem alicuius actus mere naturaliter primum probatur sic. quocumque actum respectu quoruncumque obiectorum aliorum a recta ratione potest voluntas elicere: potest elicere sine ea cum sola apprehensione illorum obiectorum habet patet. quia sicut voluntas potest velle abstinere propter deum loco et tempore mediante actu dictativo intellectus: ita potest velle abstinere propter deum loco et tempore cum sola apprehensione illius propositionis bonum est abstinere propter deum loco et tempore sine omni assensu respectu eiusdem. hoc supposito. Tunc queritur. Aut ista volitio est virtuosa intrinsece aut non. Si sic. Contra. Non elicitor conformiter recte rationi: que necessario requiritur ad actum intrinsece virtuosum. ergo non est virtuosa intrinsece.

Et si dicat: quod illa volitio elicitor conformiter recte rationi habitualiter sed non actualiter: et habet sufficere ad habet quod actus sit virtuosus

Contra recta ratio debet dictare qd
 volendum est abstinere ppter deū. qz sic ē
 dictatū a recta rōne. Aliter non esset re
 cta rō: sed erronea. Sed nolitio habēs
 deū z alias circūstantias sine recta rō
 ne p obiecto nō est eadē numero cū vo
 litione que haberet rōem rectā p obiec
 to. ppter variatōem obiecti. ergo ille ac
 tus voluntatis qui nō habet rectā rōem
 p obiecto nō est natus elici cōformiter
 recte rōni. sed vnus alius actus alterius
 speciei haberet rectā rōem p obiecto. z
 nō ille. Si autē dicat qd talis act⁹ nō
 est virtuosus ppter defectū prudentie.
 Cōtra pono qd tunc eo existat act⁹ pru
 dentie. z tunc quero. vtrū ille actus vo
 luntatis sit virtuosus vel non. Si non.
 Nulla causa istius pōt dari: nisi quia re
 cta rō non est eius obiectū. quia nullum
 aliud obiectū requisitū deficit per casuz
 z recta rō coexistit. Si sit virtuosus se
 quitur qd actus nō prius virtuosus mō
 fit virtuosus p solā coexistentiā prudētie
 Et tunc cum voluntas possit conserua
 re primū actū stante prima apprehensio
 ne cōplexi: destructo illo actu prudentie
 ppter aliquod mediū sibi apparens seq
 tur qd idem actus numero fieret iteruz
 non virtuosus. quia non coexistit pru
 dentie. z per cōsequēs erit virtuosus cō
 tingenter. Et ita si sit virtuosus intrinse
 ce z necessario oportet qd habeat rōnez
 rectā p obiecto. z ille solus erit necessa
 rio virtuosus. Scdm pbatur ex pri
 mo quia sic per solam positōem actus
 prudentie fieret virtuosus actus ipi⁹ vo
 luntatis qui primo non erat virtuosus
 ppter carentiā talis actus cum actus
 ille prudentie sit mere naturalis: z nullo
 mō in potestate nostra: sequit qd de ac
 tu nō virtuosus fieret virtuosus. z econ

uerso per positōem z destructōem alicu
 ius mere naturalis. qd nullomō est in po
 testate nostra. Et de nō digno vita eter
 na fieret dignus vita eterna per aliqd
 mere naturale quod nullomō est in ptā
 te nostra. Pterea pbatur qd finis est
 obiectū act⁹ virtuosū. Tū qz quādo vo
 luntas diligit aliqd ppter finē magis di
 ligat finem. quia ppter vnum quodqz rē
 Tū qz si eēt duo actus respectu diuer
 soꝝ obiectoꝝ quoz vn⁹ esset causa alte
 rius. si illa duo obiecta diligerent vnico
 actu: illud obiectū esset primū cui⁹ act⁹
 esset causa alterius. qm diligitur distin
 ctis actibus: sed si quis diligit finem:
 vno actu: z illud qd est ad finē alio actu
 actus respectu finis esset causa actus il
 lius quod est ad finē. ergo qm diligo ali
 quid ppter finē vnico actu: finis est obie
 ctum principale respectu illius actus.
 Idē patet de loco z tēpore qd sunt ob
 iecta. Aliter esset actus voluntatis ita p
 fecte virtuosus sine illis sicut cū illis qd
 est falsum. qz velle comedere est actus
 virtuosus si velit loco z tēpore. z aliter
 est magis viciosus qm virtuosus. Di
 co 5° breuiter qd oēs circūstantie sūt ob
 iecta pcialia actus necessario virtuosū z
 finis est obiectū principale. Sed hic
 sunt dubia. primū videt qd circūstantie
 nō sunt obiecta. Primo. qz idē nō pōt
 esse circūstantia z actus. qz actus nō va
 riatur ad variatōem circūstantie: s3 va
 riatur ad variatōem obiecti. Ista autē
 aphis ponūtur circūstantie: 5° rē. Pter
 tūc idē esset act⁹ volēdi z nolēdi. diligen
 di z odiēdi. qz aliquis odit pctm ppter
 deū tanqz finē: z ille act⁹ si termiaref ad
 deū: eēt act⁹ diligēdi. qz est act⁹ meritori
 us z vt termiaref ad pctm est act⁹ odi
 endi. ergo rē. Scdm dubiū est qz vi/

datur q̄ finis nō sit obiectū p̄cipale ac-
 tus virtuosus. q̄ actus p̄cipaliter intē-
 tus a voluntate est obiectū p̄cipaliū: z
 p̄cipale illi⁹ actus: sed ille est act⁹ ex-
 terior: puta q̄n aliquis vult ire ad eccle-
 siā p̄p̄t honorē dei. hic enim ambulare
 ad ecclesiā p̄cipaliter intendit. g°.
 Ad p̄mū illoꝝ dico. q̄ nō sunt circun-
 stantie respectu actus necessario z intri-
 sece virtuosus: sed respectu ei⁹ sunt obiec-
 ta. Sunt autē circūstantie respectu cui⁹
 cuiq̄ actus qui solū dicitur virtuosus
 per denotatōem extrinsecā: per confor-
 mitatē ad actū necessario virtuosum. q̄
 quilibet talis actus pōt semp̄ idē rema-
 nere circūstantiis variatis. sicut pōt esse
 actus ambulandi ad ecclesiā p̄p̄t bonū fi-
 nē z malū cū recta rōne z contra rectā
 rōem. Ideo respectu talis actus ista di-
 cunt circūstantie: Actus autē intrinsece
 virtuosus variatur p̄ variatōem cui⁹
 cuiq̄ circūstantie. q̄ variato obiecto nō
 pōt esse idē actus p̄pter transitū a con-
 tradictorio in p̄tradict⁹. Ad aliud d°
 q̄ idē act⁹ pōt hēre diuersas denotatōes
 vt terminat ad diuersa obiecta sicut est i
 p̄posito. Nō nō est incōueniēs q̄ idē ac-
 tus denotet dilectio z odiū respectu di-
 uersoꝝ obiectoꝝ. Ad 2^m dubiū d° q̄
 finis est obiectū p̄cipale act⁹ virtuosus
 intrinsece. z hoc. q̄ dilectio finis p̄nci-
 paliter intēditur. sed actus exterior est
 obiectū cōe istū actū voluntatis z mul-
 tis aliis sicut aliq̄s pōt ire ad ecclesiā p̄-
 p̄t amorē dei vel vanā gl̄iam. z sic de
 aliis circūstantiis. z semp̄ mutat act⁹ vo-
 luntatis: sicut variat circūstantia. sed ac-
 tus exterior est semp̄ idē obiectū respec-
 tu oīm illoꝝ actū. z iō est obiectū cōe.
 Et finis est obiectū p̄cipale. Ad ar-
 gumēta p̄cipalia patet ex dictis respe-

ctu cuius actus sunt circūstantie. z re-
 spectu cuius sunt obiecta:

Decima septima q̄o.

Trum dolor z delectatio ap-
 petitus sensitivi causant im-
 mediate a rebus extra. q̄ sic.
 quia tales passiones nō possunt esse si-
 ne re extra. ergo dependent a rebus ex-
 in aliquo ḡne cōe. Nō nisi in genere cōe
 efficientis. g°. Cōtra. iste passiones ma-
 nent corrupta re extra g°. Adic p° vidē
 dum est an dolor z delectatio appetitus
 sensitivi distinguatur ab actu. 2° ad q̄o
 nem. Circa p̄mū dico q̄ quis volū-
 tas simul dū hz tristitiā vel delectatōez
 habeat actū volendi vel nolendi distinc-
 tum ab istis passionib⁹: tñ appetit⁹ sensi-
 tiuus nō hz simul actus distinctos a do-
 lore sensus z delectatione: sed illi actus
 immediate sequuntur apprehensionē sensi-
 tiuā. quia nec per experientia. nec per rō-
 nē pōt p̄bari q̄ ibi sit tal' multitudo. q̄
 si aliq̄ act⁹ siml' eēt cū istis illi eēt act⁹
 fugiendi desiderandi. q̄ alii nō apperēt i
 appetitu sensitivo p̄ui dilectioni z dolo-
 ri: sed isti nō manēt cū eis. q̄ illud est ge-
 neralit' verū q̄ dolor sensus z delecta-
 tō nūq̄ sunt respectu rei absentis. sed re-
 spectu rei p̄ntialiter habite. Actus autē
 desiderandi z fugiendi in appetitu sensi-
 tiuo sunt semp̄ respectu absentiu. ergo
 isti actus nō manēt simul cū dolore z de-
 lectatōe sensus respectu eiusdē obiecti.
 lz forte possit respectu diuersoꝝ. Circa
 2^m d° q̄ dolor est duplex. quidā manet
 in absentia rei sensibilis. quidā nō manet
 Exēplū p̄mū post p̄bustionē. p̄uisionē
 z vulneratōem manet dolor qui frequē-
 ter sine apprehensione catur sicut patet

in dormiente qui aliqui percipitur: et non percipit. Exemplum secundi est de dolore: qui causatur a visione repositi visibilis. Quis forte quicquid remaneat horroz ex memoria rei ingerentis dolore. De primo dolore dico. quod non causatur a sensibili exteriori. quia dolor nunquam causatur sine sensatione: sed quicquid ante sensationem sensibile extra corrumpitur. sicut patet si aliquis percipitur dormiendo: et statim ante sensationem post percussione sensibile extra corrumpit. **R.** dico quod talis dolor causatur immediate ex apprehensione. quod sensatione exiit: potest esse dolor. et ipsa non exiit: non potest esse dolor: ergo sensatio est eius causa. De 2° dolore dico quod quis non maneat naturaliter nisi parte sensibili. non tamen catur a sensibili extra. sed a sensatione quia sufficit quod sensibile sit causa apprehensionis. que apprehensio sit causa doloris. quod si deus preserveret tale visionem siue sensationem: et destrueret sensibile: adhuc illa sensatio caret dolore. Sed hic sunt du^a prima est: quomodo catur dolor qui manet in absentia sensibilis. cum ille dolor quicquid catur post corruptionem sensibilis. Secunda est dubium. utrum dolor et delectatio causetur ab actu desiderandi et fugiendi. Tertium est quia videtur quod dolor et delectatio et similiter tristitia et delectatio in voluntate. possunt esse aliqui respectu obiecti absentis non habiti. quod quilibet experit quod si videat obiectum delectabile: et desideret. et non assequatur desideratum. adhuc delectatur tam in appetitu sensitivo quam intellectivo. Similiter aliquis apprehendit bellum futurum quod sensus refugit. et voluntas nolit. statim catur tristitia in voluntate. et tamen illud bellum non est habitum. **S.** **sc.** Ad primum illoz dico quod a sensibili: quod

Natum est sentiri. puta mediante percussione vel vulneratione catur aliqua qualitas corporalis que post corruptionem sensibilis sentitur: et ex illa sensatione catur dolor immediate. Ad 2^m dico. quod non. Tum. quod desiderium et fuga sunt respectu obiecti non habiti. quia unus desiderat quod iam habet. tum quia illud quod non est quod non est: non potest esse causa alicuius. sed quando dolor est delectatio de aliquo obiecto cessat actus desiderandi. sicut quod aliquis appetit aliquod obiectum: et habet illud: tunc delectatur per experientiam: et tunc corrumpit actus desiderandi. Ad tertium dico. quod nec tristitia nec delectatio est respectu absentium non habitoz. respectu quoz sunt actus desiderandi et fugiendi. Nec in appetitu sensitivo nec in voluntate: sed sunt respectu actus apprehensivi. quo obiectum desiderandi apprehendit. vel respectu actus desiderandi vel fugiendi vel respectu utriusque. Et omnes isti actus actualiter habentur in illo qui delectatur. Similiter in voluntate sunt respectu intentionis et volitionis. vel nolitionis. quia de illis delectatur voluntas. vel tristatur. et non de actu desiderato potest enim sensus interior apprehendere actus sensus exterioris secundum philosophum. et actum desiderandi. et fugiendi. Et talis actus apprehensivus causat immediate dolorem vel delectationem in appetitu sensitivo.

Eodemmodo est de intellectu. et voluntate quod actu voluntas non delectatur in actu quem desiderat patet. quia aliquis potest velle et desiderare comedere: et potest nolle absolute carentiam illius actus comedendi. quo tamen caret actualiter. et scit se carere illo actu. Et per consequens volendo et desiderando

comedere tristare. ergo talis non potest delectari in actu comestionis quod diu non habetur. Ad ar^m principale dico. quod consequentia non valet quia sufficit quod res extra sit causa cause.

Questio. xviii

Primum virtutes morales sunt circa passiones. sicut circa materia. quod non. quia sunt actus virtutum. ergo non sunt materia virtutum. Ad op^m est aristo. secundo ethicoz. Ad quod nem dico primo. quod materia accipitur dupliciter. scilicet proprie put est altera pars composita. et sic non accipitur hic. Aliter accipitur improprie pro obiecto. sicut dicimus quod illud de quo est aliqua scientia est materia scientie. et sic accipitur materia hic. scilicet pro obiecto. Secundo dico quod virtus moralis dupliciter accipitur. Primo improprie pro aliqua qualitate derelicta post actum appetitus sensitivi que est qualitas corporalis inclinans ad actus appetitivos de qua qualitate dictum est in 2° quolibet aliter accipitur pro habitu virtuoso voluntatis

Der hoc ad quod dico. quod virtutes que sunt quedam qualitates corporales non habent passiones pro materia sive pro obiecto: sed passiones sunt actus illarum virtutum et causantur ab illis habitibus mediante apprehensione. et illud idem quod est obiectum sive materia actus: est obiectum virtutis causantis tale actum et correspondentis tali actui. et hoc est generaliter verum. Secundo virtus est circa passiones sicut circa materia. quia passiones sunt obiecta contra actus et habitus virtuosos essentialiter. quibus non omnis talis virtus habet passiones pro obiecto. Nam quedam virtus est circa passiones sicut circa obiecta communia. quedam circa operationes si

ne executiones exteriores. sicut circa materiam vel obiectum. Exemplum primi temperantia et eius actus habet passiones pro obiecto sed iusticia non habet passiones sed operationes exteriores pro obiecto et materia. sicut bona equaliter distribuere. equaliter dividere etc. Nam actus iusticie est velle tales operationes debito modo exercere. et per consequens ille operationes sunt obiecta illorum actuum. ergo et habituum ad tales actus inclinantium. quia hoc est generaliter verum. quia idem est obiectum habitus et actus correspondentis. Si dicatur: quod idem est obiectum actus voluntatis et passionis. Dico quod non. sed nunquam aliqua virtus voluntatis habet pro obiecto omnes passiones. Dico quod quilibet passio potest esse obiectum voluntatis et alicuius virtutis: quia quilibet potest imperari a voluntate: sed non potest esse una virtus omnium passionum. Sic dico ergo quod habitus virtuosus voluntatis habet duplicem actum. unum elicitum ab habitu. et alium actum in appetitu sensitivo qui est obiectum habitus. sicut est obiectum actus elicitum ab habitu. Ad principale patet ex dictis quod passiones sunt actus elicitum ab habitibus corporalis: sed sunt obiectum sive materia virtute in voluntate.

Decimanona questio.

Primum aliquis potest mereri vel demereri quod non. quia actus merito non est totaliter in parte hominis ergo pro illis non meretur homo. nisi per quod ad illud actum requiritur charitas que non est in potestate hominis. non patet de se. Ad oppositum est fides. Ad questionem de qua sic. quod probatur. Tum quia homo potest lauda

biliter et vituperabiliter operari. et per omnia mereri et demereri. tunc. quia homo est agens liberum. et omne tale potest mereri et demereri. tunc quia multi actus sunt imputabiles homini. 6° per illos potest mereri et demereri. Sed hic sunt dubia. 1° quia videtur quod illa anima non concludunt. quia omnia illa anima eque procedunt de donatis. sicut de viatore. Nam donatus agit vituperabiliter. Similiter est agens liberum. similiter actus sunt ibi imputabiles

Secundum dubium quod videtur si homo potest mereri vel demereri in proprio tempore merebitur. primum infinitum vel infinitam penam per 3° quod sicut patet in alio quolibet: quilibet potest mereri aliquod certum premium in instanti. 6° continuo huius actus per plura instantia est maioris perfectio. quod suppono quod actus sit eque intensus. et per omnia continuatio per infinita instantia est infinite perfectio. et ita actus continuatur in parvo tempore haberet infinitum premium. Secundum probatur eodem modo: quod malus in uno instanti meretur aliquam penam: et in pluribus maioribus ergo infinitis meretur infinitam penam per illam proportionem famosam ubi pluralitas arguit maiorem perfectionem ibi infinitas arguit infinitam. Ad primum illorum potest dici quod donatus possunt demereri. quia possunt elicere actus imputabiles eis. sed non possunt mereri quod deus non vult coagere ad faciendum actum meritorium. Contra tunc demon non esset in termino ex quo possit demereri. Preterea tunc sua pena esset augmentabilis in infinitum. quod sicut augetur demeritum augetur et pena. Ad primum potest dici quod demon est in termino quantum ad statum merendi quia non potest mereri. et in termino quantum ad penam que est carentia visionis divine. quod illa non potest augeri in eo. sed non est in termino quantum ad alias penas accidentales. Ad aliud

potest dici quod ex misericordia dei fieret status in pena sua post iudicium. ita quod tunc non demeretur amplius. Contra. tunc poterit elicere actus malos sponte. Ad testem dici quod tunc eliciet actus malos qui tamen ex misericordia dei non erunt demeritorii. quia tunc non demeretur quis esset natus demereri et puniri. et ita erit status post iudicium quia tunc non augetur pena ei

Ad 2° dubium dico quod prima non valet. quia nullus potest mereri in pluribus instantibus nisi mereatur in infinitis instantibus. Contra semper stat anima. quia merito instantaneo correspondet premium. 6° infinitis meritis instantaneis correspondet infinitum premium. Dicendum quod infinita premia correspondent: sed omnia illa faciunt unum premium finitum sicut infinite sunt partes albedinis acquisite per motum. et tamen omnes illae faciunt unam albedinem finitam. Unde dico quod si premium esset indivisibile: et nullomodo divisibile. tunc difficile esset solvere argumentum. quod tunc oportet dicere quod ibi premium correspondet parti temporis. et toti. imo uni instanti et magno tempore. Contra. quia videtur quod oportet dicere quod infinitis instantibus correspondent infinita premia distincta: quod si premium esset omnino indivisibile necessario acquirat in 6. Si statim daretur pro merito tunc ergo vel in illo instanti et per illo instanti in quo elicitur actus meritorius: dabitur illud idem premium: et per toto tempore sequente quo continuatur actus quod videtur absurdum. quod tantum premium detur pro merito in instanti. quantum pro quolibet toto tempore et pro quolibet instanti illius temporis. vel dabitur aliud: et aliud premium et pro quolibet instanti illius temporis distinctum premium et indivisibile. et sic in parvo tempore meriti haberet quis infinita premia quod est falsum. ideo oportet

ponere premiū diuisibile in infinitum. & tunc merito in principio instanti correspondet certū premiū. Sed pro nullo instanti post correspondet certū premiū secundum se totū. ita q̄ ipm̄ & quelibet pars eius correspondeat merito alicui⁹ instanti post. Et causa est quia non pōt post primū instans mereri vel continuate actū per vñū instans. nisi continuet p̄ infinita. eo q̄ instans non est immediatus instanti. & si certū premiū scdm̄ se totum correspondet cuilibet instanti. statim in paruo tēpore responderent infinita. sicut concludit ratio. Ideo dico q̄ cuilibet instanti post primū instans correspondet premiū: sed nō aliquod certum per se totū quin aliqua pars illius premiū correspondeat alteri instanti & sic in infinitū. Et sic non sequitur q̄ actui merito continuo continuato per p̄uū tēpus corrūdeat omniū infinitū: s; bene verū ē q̄ certū premiū 2^m se totū correspondet tempori: ita q̄ totum toti correspondet tempori. & pars parti. & ita minori tempori correspondet minus premium: & maiori maius. Si dicat: q̄ cuilibet instanti post primū instans correspondeat aliqd̄ premiū. Aut ergo maius. Aut equale. aut minus. Si primo mō: vel secundo. habetur p̄positū. Si 3° mō: tunc illud minus licet nō sit equale premio corrūdi primo instanti est tamen equale p̄mio correspondenti oibus aliis instantibus illius tēporis cum actus sit eque intensus in oibus instantibus: & tunc ita habetur p̄positū. Respondeo q̄ nō maius nec minus. nec equale proprie secundū se totū correspondet. in oīe nullo sibi corrūdet premiū. S; sic actui in quolibet instanti post primū correspondet premiū. quia in quolibet instan-

ti. verū est dicere q̄ plus meruit q̄ prius sed nō aliquid plus scdm̄ se totum sicut per motū locale in quolibet instanti p̄ acquiritur de spacio: & tamen nō acquiritur aliqd̄ secundū se totū. Ita q̄ nulla eius pars prius fuerit acquisita. vñ breuiter dicendū est sicut dictū est in primo quolibet soluēdo ar^m zenonis de motu.

Si dicat in primo instanti p̄ te. mereatur aliquod certū premiū fm̄ se totum: quare nō eodē mō in aliis. Respondeo p̄pter contradictōem que sequitur q̄ i paruo tēpore meretur quis premiū infinitū intensive. Sed quō tunc intelligitur illa p̄positio famosa. vt i pluralitas arguit tē. Potest dici q̄ est vera vbi pluralitas est sine infinitate. & aliter non. In p̄posito aut̄ non potest aliquis mereri per plura instantia nisi per infinita. mereatur. Nec pōt mereri duas partes premiū: nisi mereatur infinitas partes. quia post primā partem premiū. nō est dare aliquā partē aliā primo sequētes sicut nec in motu locali. Nisi em̄ ista p̄positio famosa sic intelligatur: sequeret q̄ si quis mereatur per duo instantia mereatur infinitū premiū: quia non pōt mereri per duo nisi mereatur per infinita. Eodē mō per oīa soluendū est argumētum de infinitate penē. Aliter dicunt aliqui q̄ homo nō pōt mereri in instanti sed tantū in tēpore. Ad ar^m principale nego p̄nam. quia aīe est verum. s. q̄ nullus actus meritorius est totaliter in p̄tate nostra. sic q̄ quodlibet principium requisitū ad talē actū sit in potestate nostra. tamen actus voluntatis sic est in p̄tate nostra q̄ quocūq; alio p̄ncipio p̄posito potest adhuc voluntas libere actum suū ēicere: & non elicere. & hoc ad actum meritorū sufficit. & sic meretur

37
voluntas.

Questio vicesima

Trum necesse sit ponere aliquid habitum. quod non. quia omnia possunt saluari sine habitu. Non actus potest elici presente obiecto sine omni habitu: ergo nulla est necessitas ponendi habitum. Contra. actus generat habitum. et non generat nihil. ergo habitus est aliquid. Ad quod dico primo. quod necesse est ponere habitum in corpore. quod patet. quia potentia executiva corporalis per multos actus elicitos potest incosimiles actus in quos non potuit ante vel saltem non ita faciliter ante tales actus sicut: patet in scriptoribus textoribus: et in aliis artificibus. ergo in illis potentiis est aliquid additum vel ablatum. sed non apparet quod aliquid sit ablatum. ergo dicendum est quod aliquid sit additum illud autem voco habitum. Secundo dico quod non potest sufficenter probari. quod aliquis habitus sit ponendus in appetitu sensitivo. quia omnia que experimur in nobis post frequentiam actuum appetitus sensitivi. possumus quandoque experiri in nobis post transmutationem corporalem sine frequentia actuum appetitus sensitivi. sicut patet in alio quolibet diffuse. ideo nunc transco. Tertio dico quod in potentia apprehensiva sunt ponendi habitus. quia post frequentiam actuum ymaginandi redditur quis propertus ad similes actus. et nullomodo redditur propertus ante omnem actum ymaginandi. igitur ex illis actibus generat habitus. Si dicat fantasma aliquando erit in actum ymaginandi et loquendi sine actu consimili proprio. sicut patet in freneticis furiosis qui habent multos actus ymaginandi. et multum

ta loquuntur que nunquam prius in sanitate ymaginabantur. sicut dormientes somniant multa que prius non ymaginabantur. Respondeo quod in talibus est multitudo actuum diversimode ordinatorum. quia isti actus aliter ordinantur in sanitate et in infirmitate. et aliter in vigilante et dormiente. sed quilibet illorum actuum presupponit actum sibi consimilem in sanitate: et in vigilante. Et istomodo videtur dormiens formare propositiones. et syllogizare. quia vigilans audivit propositiones et syllogismos vel partes illorum. et tunc ymaginatur illa que audivit. et propter diversam dispositionem corporalem alio ordine ymaginatur tales actus vel voces. Quarto dico. quod in intellectu necesse est ponere habitum quia post frequentiam actuum intelligendi redditur promptus et inclinatus ad consimiles actus. et nullomodo ante omnem actum. Tum quia intellectus esset eodem modo in potentia ante omnem actum. et post quod falsum est. quia post primum actum intelligendi destructo obiecto vel absente: potest intellectus in aliquos actus in quos non potuit ante primum actum. et ista est ratio phi. 3. de anima ponendi habitus intellectuales. quia habitu intelligimus cum volumus destructo obiecto. Quinto dico. quod maior est difficultas de voluntate. quia voluntas non potest aliquid velle nisi cognitum. Et ita faciliter potest elicere actum. ita perfectum in prima cognitione: sicut post multos actus elicitos. ideo difficile est probare necessitatem ponendi habitum in voluntate. Potest tamen rationabiliter sustineri et persuaderi. tum quia facilius erit in actum post multos actus quam ante ceteris paribus. Etiam magis inclinatur

ad actum et intensiore actum elicit vel pot
elicere voluntas post multos actus quos
ante ceteris pibus in parte sensitiva. Exem
plum continens huiusmodi pravos et cupiscentias et non
sequitur eas: prius tamen ante actum voluntatis
sequebatur eas. et non est hic aliqua variatio
in parte sensitiva. sed post multos actus volu
tas est inclinata ad non induz eas et pri
us non. Aliter non esset continens. Tum quod
post multos actus dilectionis magis inclina
tur voluntas ad diligendum quam ante. tum
quod post multos actus elicitos circa aliquod
obiectum cum maiori difficultate et tristitia:
potest elicere actum primum quam ante omnem
actum: sicut quilibet experit in se. ergo neces
se est ponere habitum generatum ex illis a
ctibus. Ad argumentum principale patet
quod non possunt salvari sine habitu.

Questio xxi

¶ **T**rum habitus sit causa effectiva a
ctus. quod non. quod tunc habitus esset
potentia. quod nihil efficit aliquid nisi
potentia. Contra. habitus est causa actus:
quod actus dependet ab habitu. et non nisi a
causa effectiva. ergo. Ad quoniam dico quod ha
bitus est causa effectiva actus. quod patet. quod illud
a quo dependet aliquid: quod sine illo nul
lo modo potest esse: est causa eius. sed actus sic depen
det ab habitu. ergo est causa. sed non nisi effe
ctiva. patet inductivum. Item. Preterea quoniam
aliquid potest effectivum in aliquid in quod prius
non potuit. huiusmodi aliquid quod est causa effectiva
eiusdem. vel caret de novo aliquo impe
dimento. patet quoniam candela illuminat medi
um propter amotionem obstaculi. sic est de
habitu. Nam ante habitum non potest quis
in actum in absentia rei. sed quoniam huiusmodi habitus
potest in absentia rei. et ibi non est aliquid im
pedimentum amotionis. ergo habitus est causa.
Preterea illud quod posito: ponit actus

et quo non posito non potest poni. naturaliter
est causa illius. sic est de habitu. ergo. Aliter enim
totaliter frustra poneretur: nec esset necessi
tas aliquid ponendi habitum. Contra. quod
primum actus non datur ab habitu. ergo non
omnis actus datur ab habitu. Preterea/
rea in causis efficientibus essentialibus: non
est circulus. sed actus est causa efficiens habi
tus. ergo habitus non est causa actus. Pre
terea illud sine quo potest aliquid esse non est
causa eius. sed actus potest esse sine habitu. patet
de primo actu. Preterea. habitus est
ponendus propter delectationem. ut aliquid
delectabiliter operetur: et non propter activita
tem. Preterea si habitus habitum inclinatum
ad actum peccati mortalis: puta ad
faciendum aliquo tempore contra preceptum divi
num infundat gratia: talis habet habitum
perfectum. et tamen non potest elicere actum pec
cati. et loquor de actu intrinsece vicioso
quod ille non stat cum gratia. Ad primum
istorum dico quod primum actus non datur ab
habitu: sed ab aliis causis. quod patet. quod pri
mus actus est causa efficiens habitus. ergo non
datur ab eo. quod idem numero non potest esse
causa et effectus respectu eiusdem. sed primum
actus qui datur in potentiis apprehensivi
vis in absentia rei datur ab habitu. ideo
non dixi quod omnis actus datur ab habitu:
Ad aliud dico quod in causis essentialibus po
test esse circulus quantum ad speciem: sed non
quantum ad idem numero. Nunc autem unum
actus est causa habitus. scilicet primus. quod sine eo non
potest esse habitus naturaliter. et postea habi
tus est causa non illius actus sed alterius. et il
le actus bene augmentabit illum habitum
Contra. patet quod habitus ille sit causa eius
dem actus numero. quod actus primus gene
rans habitum potest continuari cum habitu
et tunc habitus ille generat et servabit il
lum actum. Unde quod non est inconveni

ens q̄ effectus sit p̄servatiu⁹ sue cause ef-
 ficientis in eodē subiecto. ⁊ ita est in pro-
 posito q̄ habit⁹ generat⁹ ex actu primo
 melius conseruat illum actum quē pos-
 set p̄servari sine illo habitu. Ad aliud
 dico q̄ effectus diversi eiusdem speciei:
 possunt eē a causis diuersarum specierū
 licet non idem effectus. patet de calo-
 re qui pōt esse ab igne ⁊ a sole: ita est in
 p̄posito. Primus actus pōt causari ab
 obiecto sine habitu. ⁊ alius actus eiusdē
 speciei non potest causari nisi ab habitu
 Ad aliud dico q̄ habit⁹ non est tm̄ po-
 nendus p̄pter delectatōem. sed aliquan-
 do requiritur habitus vt actus sit. patz
 de actu causato in potentiē apprehensi-
 uis in absentia obiecti. Aliqñ requiri-
 tur habitus vt actus sit intensior. Aliqñ
 vt actus facilius eliciatur: sicut patet in
 p̄cedenti questione. Dico vltra q̄ aliqs
 habitus inclināt delectabiliter ad actus
 puta habitus diligendi. Et aliquis in-
 clināt tristabilr. puta hū⁹ odiendi ⁊ h⁹ fz
 q̄ act⁹ elicitū sunt delectabiles vel trista-
 biles. Ad vltimū dico q̄ habens talez
 habitum intrinsece viciosum cum gra-
 tia: potest elicere actus fm̄ inclinationez
 habitus. sed tunc gratia corrumpetur.
 Et ideo stante gratia: non potest talem
 elicere. Si autem dicat q̄ experientia est
 ad oppositum. dico q̄ nō. qz actus quos
 experimur cum gratia sunt in parte sen-
 sitiva: non in voluntate. Ad principa-
 le dico q̄ non est potētia: sicut auctores
 loquuntur de potentia. quia vocant po-
 tentiā illā que potest elicere ⁊ recipere di-
 uersos actus ⁊ contrarios. ⁊ sic non ē in
 potentia.

Questio .xxii.

Vtrum inclina⁹ habit⁹ differat
 realr ab habitu. q̄ nō. qz habi-
 tus inclināt voluntatē qñ ē sub
 actu p̄rio. ⁊ p̄ p̄ns inclina⁹ habitus non
 dīt ab habitu. qz si eēt actus: habit⁹ nō
 staret cum actu p̄rio. Sed p̄ inclina⁹
 forme est act⁹ forme. g⁹ differt a forma.
 Ad qōn em dico q̄ inclinatio forme ī
 portat quandā activitatē vel quendā ni-
 sum sue conatū sine quo potest eē for-
 ma. Hoc autē non pōt eē nisi actus. ideo
 dico q̄ inclinatio distinguitur a forma.
 Assumptū p̄z. nam habitus aliqñ incli-
 nat aliqñ non inclināt intellectum. Nam
 dormiēdo non expitur aliqs se inclinātū
 ad intelligendum. sed statim cū euigilat:
 expitur se inclinatum. g⁹ ibi fit transitus
 de p̄dicatorio in p̄dicto. ⁊ per p̄ns ali-
 quid est ī intellectu qñ uigilat. qd̄ non ē
 ibi quando dormit. hoc autē non pōt esse
 nisi actus. qz habitus est idem in dormi-
 ente ⁊ uigilante. Similiter graue ī loco
 p̄prio non inclināt ad actum. qz inclin⁹
 ē respectu rei absentis nō habite. sed qñ
 est extra locum p̄rium: tūc inclināt ad
 actū sed gravitas manet vtrobiqz. g⁹ in-
 clinare est actū cāre qd̄ reputo verum.
 Contra qñ materia est sub vna for-
 ma inclināt ad aliam ⁊ appetit eā ⁊ ta-
 men materia non causat nec agit. Pre-
 terea graue qñ quiescit super trabē: icli-
 natur deorsum ⁊ tm̄ tunc nullum actus
 elicit. Preterea habitus ⁊ passiōes
 sensitive inclināt voluntatem: q̄uis ni-
 hil causent in ea. Ad primū illorūz di-
 co q̄ inclina⁹ siue appetitus multiplr ac-
 cipit. s. large ⁊ stricte. large accipiēdo ī-
 clinatōem nō est aliud q̄ eē in potentia
 in aliqd sine oī inclinatōe ⁊ activitate in
 p̄m ⁊ sic materia ē in poten⁹ naturali ad
 formam. ⁊ inclināt ad eā. ⁊ sic nō intelli-

git illa qd. **A**lter accipit strictē fm qd
 addit aliqd vltra eē in potē^a receptina
 puta actiuitatē. z sic materia non inclina
 tur ad formā. qz sic accipiēdo inclinatio
 nem nihil inclinatur ad p^oria. Nec aliqd
 agens naturale qd sic inclinā^t ē indifferēs
 ad p^oria: sine idē receptiuum naturale nō
 inclinā^t ad p^otraria. Nec ē indifferens. qz
 breuiter sic inclinare est idē qd cāre vel a
 gere. **A**d aliud de graui dico qd qn gra
 ue quiescit sup trabem: sp inclinatur de
 orsum ēt actiue. qd p^o ex hoc qd continue
 agit insubstētās ipsum: intm qd nisi sit
 magna resistētia fragit vel diuidit vel ex
 pellit ipm sustentans. z tandē descendit.
 vñ ita bñ inclinatur actiue qn qescit: sic
 qn frangit z descendit. s; vna sua actio
 est debilitatio virtutis resistentis. Alia a
 ctio est dislo vel expulso ligni. **A**d ali
 ud dico qd habit^o z passiones sensitive
 pprie loquendo nō inclinant volūtatem
 nisi qn p^osentit eis mediante volitiōe. Et
 ita si voluntas nolit illas passiones z no
 lit elicere actum fm habitū: non inclina
 bunt volūtatem. z ista ē inclin^o quam
 homo difficulter vincit. qz cum difficul
 tate pōt non cōsentire talib^o passiomib^o:
Ad principale dico qd habitus nō in
 clinat potētiā qn est sub actu p^orio.

**Explicit tertium quolibetum. Inci
 pit quartum.**

Questio prima.

¶ **T**rum quilibet effect^o habe
 at cām finalem distinctā ab ef
 ficente. qd non: qz de^o est cau
 sa finalis z efficiens eiusdem
 effectus. s; non sp cā finalis distinguit

ab efficiente. **C**ōtra. si non. tūc nō cōnt
 quattuor cause distincte. **A**dic p^o viden
 dum est quō finis est cā. 2° ad qōnem.

Circa p^o dico qd cālitās finis non est
 aliud nisi eē amatū z desideratū ab agen
 te efficaciter: ppter qd amatū fit effect^o
Vide sicut cālitās materie nō est aliud
 qd informari forma: z cālitās forme nō
 est aliud qd informare materiam: ita cāli
 tas finis est amari z desiderari efficacit:
 sine quo amore vel desiderio nō fiet effe
 ctus. **E**t isto p^o qd cā finalis z efficiēs di
 stinguunt h^o est diffinitōes exprimentes
 qd nois eaz sunt diuerse. qz diffi^o cāe fi
 nalis ē eē amatum z desideratū efficaci
 ter ab efficiente ppter qd amatū fit effe
 ct^o. **D**iffi^o cāe efficiētis est ad cui^o p^ontiā
 sequit aliud. **E**t aliqñ vna istaz diffiniti
 onū puenit vni z alia alteri. z aliqñ pnt
 competere vni. **E**t quo p^o vltra qd finis
 aliqñ est cā qn non est: qz finis aliqñ desi
 derat qn non est. qz nō est aliud finē esse
 cām qd desiderari vel amari mō p^odicto:
Vnde h^o ē speciale in cā finali qd pōt cā
 re qn nō est: sicut si forma posset infoz
 mare qn non eēt. posset esse cā qn nō ess; s;
 s; cum finis pōt desiderari qn non ē: po
 test eē cā qn non ē. **S**i dicat illud qd nō
 est: nō est cā alicui^o. di^o qd falsum ē. s; o^o
 addere qd nec ē nec amat: nec desideratur
 z tūc bene sequit qd nō est cā. **N**unc aut
 finis pōt amari z desiderari: qñuis nō sit
 z iō pōt eē cā finalis qñuis non sit. **C**ir
 ca 2^m dico qd aliter dicendū est ad qōnē
 fm veritatē fidei. z alr diceret qd nullaz
 auctoritatē recipet. **N**am fm veritatez
 fidei quilibet effect^o hz cām finalem pro
 prie loquēdo de cā finali: s; nō sp hz cāz
 finalem distinctā ab efficiēte. qz qñqz idē
 est cā finalis z efficiens. sicut de^o qd est ef
 ficens z finis multoz effectuum saltē

47

semper deberet esse finis secundum rectam rationem.
Sed nullam auctoritatem recipiens diceret
quod non potest probari ex se notis: nec per ex-
perientiam quod quilibet effectus habet causam finalem
nec distinctam nec indistinctam ab efficiente
quod non potest sufficienter probari quod quilibet ef-
fectus habet aliquam causam finalem. Et si que-
ras utrum causalitas causae finalis sit distincta
a causalitate causae efficientis. Respondetur quod a-
liqua sic: aliqua non. Nam quando eadem est causa fina-
lis et efficiens: tunc non distinguuntur. Quam-
do autem sunt diverse tunc distinguuntur. Quod
ex hoc quod est causa efficiens: non sequitur quod sit fi-
nis nec e converso. Sed hic sunt aliqua dubia
primum quod videtur quod descriptio causae finalis
non sit bene data. Nam aliquis potest odire ali-
quod propter quod odium facit aliquid: puta
percutit et illi effectus est aliam causam finalem.
et non nisi ille odit. ergo aliquam causalitas fi-
nis est esse oditum propter quod recedit. Secun-
do. quod aliquis potest amare aliquem propter
quem tamen amatum non oportet quod faciat effici-
entem.
Tertio autem finis causatur per realitatem propriam
am et hoc non. quod quando effectus causatur. finis
non est. Aut causatur per aliquid supplens vicem
eius puta per amorem et illud est causalitas ef-
ficientis. Quarto. quod agentia natura-
lia: et similiter agentia a proposito in prima co-
gnitione et volitione agunt propter finem et
tamen non agunt propter aliquem finem amatum.
Quinto. quod causa finalis est nobilior ali-
is causis. sed illud quod amatur et desideratur
propter quod agens agit: non semper est nobili-
us. Sexto. secundum dubium. quod videtur quod pro-
pter rationem naturalem oportet ponere quod quili-
bet effectus habet causam finalem. Tunc quod per
causam finalem respondetur ad rationem: propter
quam causam effectus fit. et omnis questio talis
querit causam. ut si queratur quare isti pugnant
respondetur ut dicitur. Tunc quod aliter non
potest salvari quare aliquis noviter exit de

odio in actum. quod aliter omnia agentia age-
rent a casu. Tunc quod agentia naturalia
agunt per determinata media: sicut effectus
natus est agi. Tunc quod aliter in nulla actione
est error. quod non plus intenderet unum quam
aliud. Ad primum istorum dico quod descrip-
tio ista est bene data. Ad probationem di-
co quod causa finalis odii est ipse odians. quod ip-
se amat seipsum propter quem amatus odit
adversarium. Causa autem finalis percussio-
nis est afflictio adversarii. quam percussio des-
iderat. Aliter enim non percuteret nisi deside-
raret eius afflictionem. Et ita semper causalitas
finis est esse amatum et non esse oditum
quod ille oditus non est causa finalis. Ad ali-
ud dico quod causalitas finis est amare efficaci-
ter propter quod recedit. et nunquam aliquis amat sic
quin sequatur effectus: nisi impediatur.
Si autem sit amor sub conditione tunc
non est amor efficax. Ad tertium dico
quod finis sic causat per realitatem propriam:
quia sua propria realitas desideratur. nec
oportet quod illa realitas existat quando ef-
fectus causatur: sicut prius dictum est.

Ad aliud dico quod agentia naturalia
et similiter agentia a proposito in sua prima
cognitione et volitione. non habent causam
finalem preamamam a voluntate creata
sed solum a deo qui est superius agens.

Ad quintum dico quod omne illud quod
est causa finalis secundum rectam rationem est
nobilius aliis causis vel saltem eque no-
bile. Aliter potest dici quod semper finis est no-
bilior aliis causis vel in re vel in reputa-
tione: vel appreciatione voluntatis.

Si dicat hec propositio effectus pro-
ducitur sufficienter verificatur per po-
tentiam agentis et patientis. ergo super-
fluunt alie cause. Respondetur quod non re-
quiritur existentia finis ad hoc quod effe-
ctus producat: tamen in agentibus a proposito re-

quiri qd finis ametur et desideret effica/
citer. Ad 2^m dubium dico qd oēs rōnes
phī pcludunt de agente qd pōt sine varia
tione agentis pcurrentis et passi: et aliaz
dispositionū peccare et deficere. hōmō so
lū ē agens libez: qd pōt in sua actōe pec
care et deficere. q̄tūcūq; oīa alia vnifor
miter se hēant. De aliis aut agentib⁹ nō
pcludunt qd hēant cām finalem. Vñ ad
p^m arg^m diceret sequēs p̄cipue ad rōnē
naturalem qd qd ppter qd non hz locuz
in actionib⁹ naturalib⁹. qz diceret qd n̄
la est qd querere ppter qd ignis genera
tur sed solū hz locum in actōib⁹ volun
tariis. et iō bene querit ppter qd isti pu
gnant. qz voluntarie pugnant vt dñent
Et euidenter pōt pbari p̄ experientiam. et
non alr qd agens liberum agat ppter fi
nē. In talib⁹ actionib⁹ aliquñ effect⁹ hz
cām finalem distinctā ab efficiēte: aliquñ
non distinctā. Ad aliud dico qd agen^s
naturalia a^s a voluntate exeunt de ocio
in actū. qz nunc ē amotū impedimentuz:
puta qz nunc ignis appozimat ligno: et
prius non. s; agens libez exit in actum.
qz voluntas intēdit finē. Ad aliud di
co qd pcludit de agente libero qd nō pl⁹
inclinatur ex natura sua ad vnum effe
ctum q̄ ad alium. sed de agente natu
rali non pcludit. qz tale agens ex natura
sua inclinā ad d̄terminatum effectū. sic
qd oppo^m effectū non pōt cāre. p; de ig⁹
resp̄cū calozis. Ad aliud dico qd sic agūt
p̄ d̄teriatā me^s ex nat^s sua qz nat^s sua h^o
nece^o regit. Ad vltimū dico qd pclu
dit de agente libero. q̄m a^o agente non
ē p̄prie error. qz nihil intenditur a tali a
gente. et iō quicqd euenit naturalr euenit.
et nō errore. Ad principale dico qd iō
dicunt quattuoz cāe distincte. qz frequē
ter sunt distincte s; non sp. qz ex hoc ipō

qd aliquid est cā finalis. non sequit ipm
ē efficiens. nec e^o.

Questio .ii.

v Trum pōt sufficienter pbari qd
de⁹ est cā finalis alicui⁹ effect⁹
qd sic. qz phī hoc tenuerunt. s^o
p rōnem. Ad oppo^m. qz si hoc possit
pbari. tunc posset pbari qd de⁹ sit cā ef
ficiens alicui⁹ qd falsum est. p̄na p; . qz
quilibet effectus hñs cām finalem. hēt
cām efficiēte: sed talis effectus non pōt
ēē cā efficiens nisi deus. qz tunc illa ellet
prior deo. s^o. In illa qōne p^o p̄mit
tam aliq̄ necessaria ad ppo^m. 2° ad qō
nem. Vñ d̄mū est qd finis est duplex. s.
finis p̄amatus et p̄stitutus a voluntate. pu
ta qñ aliquis opatur p̄ se amatum vel
ppter amicū amatum. Alius est finis intē
tus ab agente: q̄ quīs est primū in inten
tōe est tñ vltimū in executione. et talis fi
nis sp est termin⁹ pductus vel opatio
pducta. De illo 2° fine non est qd. quia
nullum ē dubiū: qd de⁹ non est cā finalis
cuiuscūq; illo mō. qz tunc de⁹ eēt poste
rior aliquo: qd est falsum sicut effect⁹ p
ductus ē posterior pducēte. Intelligi
tur s^o qd de fine primo^o. Secūdo p̄
mittendū est circa istam materiā qd non
pōt sufficiēter dem̄ari nec sciri nec p̄ p̄i
cipia p se nota: nec p̄ experientiam qd agēs
de necessitate nature agat ppter talē cāz
finalem p̄desideratā et p̄stitutam a volun
tate et hoc: qz actio talis agentis sine va
riatione talis agētis aut passi aut alicu
ius pcurrentis ad actōem nunq̄ variat
sed sp vniformiter sequit actio. Et iō nō
pōt pbari qd tale agens agit ppter finē.
His p̄missis di^o p^o qz l; questio ge
neraliter pponat et indifferentē tñ itel
ligitur principalr de cālitate finali dei

respectu intelligentiarum. Et dico qd nō
pōt pbari sufficienter qd de⁹ sit causa fi
nalis scde intelligentie in se. Nec et sui
effectus. qz scda intelligentia est agēs p
cognitiōem libere aut naturalr. Si pri^o
tūc nō pōt pbari qd de⁹ sit cā finalis sue
actionis. qz ipsam pōt eē finis prestitut⁹
a volūtate sua ex quo agit libere. Si 2°
mō non pōt pbari qd alr habeat finē qz
agens naturale sine cognitiōe. qz si agit d
necessitate nature. nō oportet qd plus d
terminetur ad aliquem effectum qz agēs
sine cognitione. qz eius effectus nō varia
tur nisi per variatiōem agētis vel passi.
vel alterius pcurrentis. Nec pōt pbari
qd deus sit cā finalis scde intelligentie in
eēdo. qz non pōt demonstrari ex per se
notis: nec expiētia qd est aliqs effectus a
quocūqz pducibilis: nisi effect⁹ quos ex
pimur inter ista inferiora: et p nō po
test pbari qd scda intelligentia hz cāz ef
ficiētē: nec per nōs finales. Scdo di^o
qd nō pōt pbari qd dō sit cā final⁹ agētis na
turalis sine cognitiōe qz tale agēs vnifor
mit agit effectū suum siue de⁹ intendat
siue non. Preterea nō pōt pbari suf
ficienter qd sunt alia pducibilia pter ista
generabilia et corruptibilia: s; non pōt d
monstrari qd deus sit cā efficiens oīum
naturalr pductorū sicut in prima qōne
dictū est. g^o nec finalis. Tertio di^o qd
pōt euidenter sciri p expiētiā. qd deus
pōt eē cā finalis effectuum pductorū ab
agentibus liberis hic inferius. qz quili
bet experitur qd pōt facere opa sua ppter
honorem dei siue ppter deū tanqz ppter
cām finalem. Quarto dico ppter ar
gumentū principale qd supposito qd pos
sit pbari sufficienter qd deus sit cā fina
lis scde intelligentie et alioz hic inferius
tū non pōt demonstrari qd sit cā efficiens

illi⁹ effectus. qz qnqz effectus et finis di
stinguunt. g^o ex hoc qd aliqs est finis: nō
sequitur qd sit efficiēs alicui⁹. nōa patet.
Nōs pbat. qz qnqz aliquis agit opa
sua ppter amicū tanqz ppter cām fina
lē qd amic⁹ nihil facit ad illa opa. g^o eodē
mō aliquis pōt facere opa ppter deum.
I; deus nihil faciat de illis operibus.

Contra. quelibet res pticularis plus
appetit salutē vniuersi qz sui. g^o plus ap
petit bonū rectoris vniuersi qz sui. Ante
cedēs p; qz graue naturalr ascēdit ne sit
vacuū: qd non faceret nisi intēderet bo^m
rectoris vniuersi. Preterea phi po
nunt qd prima intelligentia mouet scdas
sicut amatum et desideratū. Tunc quero
aut sic mouere est scdam cape eē a pri
ma: et hoc negas aut sic mouere est qd ad
hoc qd scda intelligentia moueat et cau
set aliquid: amat primū. et tunc prima ē
finis effectus scde intelligentie. Con
firmatur qz si mouet sicut desideratū. g^o
cāt desiderium in scda intelligentia: sed
actus scde intelligentie est ei⁹ substantia.

Preterea aliter eēt plura nece^o eē
quoz vnum non dependeret ab alio.

Preterea p se notum ē qd primo enti
uenit omīs perfectio simplr. sed qd om
nia dependeant ab eo sicut a fine est pfe
ctio simplr. Preterea alr eēt duo fi
nes vltimi quoz vnus non dependet ab
alio. Preterea ratio dicit qd vnū v/
niuersum ordinat ad vnum principem:
sicut exercit⁹ ad ducem. Preterea in
nullo genere cāe sunt duo prima. Pre
terea Cōmentator. i. 2. metha. cōmē. 3°
dicit. qd finis efficit desiderium eoz qd sūt
ad finem. et desiderium eoz est eoz suba
et loquit de intelligētis. Pre^o catio fi
nis respectu alicuius ē catio: vel requi
rit catioem effectiua alicuius cāe respu
s 5

Aut dem. Si g^o de^o sit cā finalis scđe in
telligentię mari^o in eēdo. vel deus erit
cā efficiētia illi^o intelligen^o vel aliq^a crit
cā efficiētia: et hoc nō. qz illa cā efficiētia
eēt prior deo. **P**roterea dubiū ē de in
tentōe pbi in illa materia. **A**d p^m isto
rū nego aūs. qz nulla res p^{ticularis} p^l
appetit bo^m vniuersū q̄ sui: nec rectoris
vniuersū q̄ sui. **A**d pbatōem dico qz gra
ue ascendit ne sit vacuū non ppter aliqđ
bonū rectoris vniuersū. **S**z q̄re nūc mo
uetur ne sit vacuū et pri^o non: s; ali^o mo
uet alias dice^t. vñ per hoc nihil remo
uet vel accrescit rectori vniuersū. **A**d
aliud dico. qz pbi posuerunt illud tanq̄
p̄abile. s; non tanq̄ sufficienter demō
stratū. qz non pōt demonstrari qz sit ama
tus vel desiderat^o ab aliquo. **A**d p̄firma
tōem dico qz non sequit^r mouet sicut de
sideratū. g^o cā desiderium sicut nō sequit^r
sanitas nō habita mouet ad bibēdū
potionē amaram: sicut desideratū. g^o sa
nitas efficit desiderium illud. Simil^r non
sequit^r de^o facit aliqđ ppter seipm ama
tum. g^o ipse efficit desiderium in se. **A**d
aliud dico qz non pōt demonstrari qn sint
multa necesse eē: quoz nullū depēdet ab
alio. et hoc forte posuerunt pbi de intel
ligentiis. **A**tr pōt dici qz non sequit^r qz
sunt multa necesse eē: si de^o non est cā fi
nalis oīum. qz non pōt demonstrari qz q
libet finis vltim^o sit necesse eē. Si dicat
finis vltim^o aut ē ingenerabil^r et incor
ruptibil^r aut non. Si sic. g^o est necesse eē.
si nō. g^o si cātur h; cām finalem. et de illa
quero. et sic in īfinitū. **R**nd^o qz non pōt
demonstrari qz sit ingenerabil^r et non seq̄
euidēter. cātur g^o h; finez. qz diceret ad
uersarius qz cātur natural^r et non libere
Nunc aut dictū est qz non pōt euidenter
sc̄ri qz effect^o natural^r pductus h; cāz

finalem. **I**ō dico qz ista p̄na est necessa^o
de facto est finis vltim^o. g^o est necesse eē
tñ illa p̄na nō est natural^r euidenter. **A**d
aliud pōt negari maior. qz forte creditū
est qz p^o enti puenit omis pfectio simpli
citer. **A**tr pōt concedi maior et tūc mi
nor: nō est natural^r euidenter. **V**nde pbi
ponerent qz nō est perfec^o simpl^r qz deus
intelligat a^o a se. s; impfec^o. qz tunc vile
sceret intellect^o ei^o: ita diceret in p̄posi
to. **E**t si dicat a quocūq; negat^r oīa depē
dere ab eo sicut a fine vltimo. ipm ē imp
fectū. di^o qz b^o non pōt natural^r p̄bari.

Ad aliud dico qz non pōt dem̄rari qn
eiusdē effect^o sint duo fines vltimi: sicut
aliq; pōt ire ad tabernā ad comedendū
et bibēdū tanq̄ ppter duos fines. et vtrū
qz pōt eē cā sufficienter isti^o ambulatōis.
qz si nō iret ad comedendū adhuc suffici
enter iret ad bibēdū et ad comedendū si
nō iret ad bibēdū. **A**tr pōt dici qz s;
eiusdē effect^o nō possint eē duo fines vl
timi: tñ diuersoz effectū possunt eē duo
vltimi fines. **E**t ita diceret in p̄posito qz
vn^o est finis vltim^o vnius effect^o et ali
us alteri^o. **A**d aliud dico qz nō pōt d
monstrari qz vniuersum ordina^t ad v^m
p̄ncipē in desiderādo. **A**d aliud di^o:
qz nō pōt dem̄rari qn sint duo pri^o in co
dē genere cāe. **A**d aliud di^o qz si p̄men
posuit vltim^o finē agere desiderium in scđa
intelli^o resp̄cū sui effect^o: dic^r hoc tanq̄
p̄abile. qz hoc nō pōt dem̄rari. **S**i aut
posuit qz est cā final^r ipsi^o scđe intelli^o: tē
oz pcedere qz ē efficiētia ipsi^o. **A**d aliud
di^o qz primā intelligentiā vel deū eē cām
finalē resp̄cū scđe intelli^o. pōt intelli^o du
pliciter. v^o qz sit cā final^r effect^o scđe in
telli^o. 2° qz sit cā final^r efficiētis i^m eff̄z
s. ipsi^o scđe intelli^o in se. **P**ro^o intelligen
do nō sequit^r qz sit cā efficiētia alicuius ex

71

h^o q^o est cā finalis: q^o pōt sufficienter di-
ci q^o scōda intelli^o mouet z cāt effectum
suū ppter primam intelligentiā amataz
et desideratā: cū hoc q^o prima intelli^o
nihil causet: sicut nec finis efficiēs hic i-
ferius nō efficit i^m effectū eo ipso q^o est
cā finalis. S^z 2° intelligēdo primam i-
telligentiā eē finē scōde: z supposito cum
h^o q^o sit tm̄ v^o prima intelligētia. tunc ex
hoc q^o ē cā final^o pōt demrari q^o est cau-
sa efficiēs. q^o si prima sit cā final^o scōde in
eēndo. 3° scōda h^z cām efficientē: non po-
steriore se: q^o posterius nō cāt prius. 4°
priorē. s^z p^osuppo^m ē nihil eē prius ea
nisi vna prima q^o ē d^o. 5° necessa^o cābi-
tur a prima intelli^o. Si aut^o ponerent plu-
res intelli^o prime. tūc nō posset demrari
q^o posset dici q^o vna intelligētia p^o est fi-
nis scōde intelli^o z vna a^o efficiēs z si es-
sent duo p^o. tūc ista intelligētia nō eēt se-
cūda s^z 3^a. Ad vlti^m d^o q^o intentio p^o
fuit q^o p^o ens sit cā final^o alioz s^z nō effi-
ciens. q^o posuit q^o corpa celestia cū aliis
cāis inferiorib^o p^oducūt oīa ista inferio-
ra. Ad principalia p^o.

Questio. iii.

Trū d^o repñtet creaturas. q^o si
q^o sic intellecto deo. intelligeren-
tur oēs creature: sicut intellecto
repñtatio: intelligunt oīa repñtata.

Contra d^o ē cogni^o oīum creaturaz
3° oēs repñtat. Ad qōnem d^o q^o rep-
sentare capit multipl^r. v^o p^o illo quo a
liquid cognoscit: z sic repñtans ē cogni^o
z repñtare est eē illud quo aliqd cogno-
scit. sicut cognitōe aliqd cognoscit. a^o ac-
cipit repñtare p^o illo q^o cognito aliqd ali-
ud cognoscit. sicut imago repñtat illō cui^o
ē imago p^o actū recordādi. 3° accipitur
repñtare p^o aliq^o cānte cognitōem sic ob-

lectū cāt cognitōem. p^o accipiēdo repñ-
tare. d^o q^o d^o repñtat oīa. q^o sua eēntia
ē cogni^o oīum: s^z sic nō repñtat nisi sibi q^o
cognitōe sua nullus ali^o cognoscit nisi
iple sol^o. 2° loqūdo de repñtatio d^o q^o
possibi^o ē q^o repñtat aliq^o alicui alteri. Et
h^o siue d^o cognoscat intuitiue suū abstra-
ctiue. q^o repñtare non ē aliud nisi ducere
intellectū in cognitōem recordatiuā. vel
memoratiuā alicui^o creature. z h^o nō in
primā cognitōem simplicē: z p^oriā crea-
ture. s^z in scōdam cōez notitiā si sit simplex
vel incōpositā p^oriā creature. sicut p^o h^o
q^o video p^o imaginē pauli: nō ducoz in p^o
mā notitiā pauli. q^o illa p^osupponit z nō
natural^r catur a paulo solū. s^z in notitiā
aliquā p^opositā p^oriā paulo. vel forte in
notitiā cōem. Ita aliqs cognoscēs deū
ducit p^o notitiā memoratiuā ad cognoscē
dū de creatura p^oriā visa: sicut hō cogitādo
de deo. recordat^r de vno scō hoīe quem
p^oriā vidit. Si dicat: cogni^o recordati-
ua catur solū p^o sile: d^o aut^o nulli ē s^olis. re-
spondeo q^o nō solū catur p^o sile. sed ēt per
dissile. sicut aliqs p^o v^o 3^m recordatur d^o
alio 3°. 2° loquendo de repñtatio: sic
d^o voluntarie repñtat oīa. q^o cāt quācū-
q^o cognitōem creature: sicut placet sibi.

Et istis patet q^o vidēs dīnam essentī-
am nō necessario videt oīa. sed solū illa
quorum cognitōem deus in eo vult cau-
sare. q^o essentia sua non est cā naturalī-
ter representans sic loquendo: sed volun-
tarie causans cognitionem cuiuscunq^o.

Sed contra. deitas est cognitio per
te. ergo eodem modo representat quo
representat cognitio. sed si vnus ange-
lus videret in mente alterius. hanc pro-
positionem: homo est animal. posset esse
certus q^o ipse format talem propositio-
nem. ergo cum cognitio dei sit per-

fectissima videndo illā cognitiōem. possz aliquis certificari qd de^o intelligit talem ppōnem. Preterea notū est cuilibet fideli qd res ē talis qualē de^o vult eaz eē g^o si beatus videat volitionem dei: qua vult antichristum fore in a. videtur qd pōt certificari p hoc qd antixps erit i a. z ita arguo in oibus aliis. Ad p^m istorum pcedo qd eētia diuina est cognitio creature. z qd vn^o angel^o videt in mente alterius hanc ppōnem hō est aīal. Et tñ videndo diuinā eētiam non pōt videre qd intelligit istā ppōnem. fortes sedet Et cā est. qz ppō que cōponitur ex cognitionib^o ē realr in mente. angeli iō potest videri. Non aut est realr in deo sed tñ obiectiue. iō non pōt tñ intelligendo cognitiōem dinam p domū recordatiōis intelligere illā ppōnem. si prius illā ppōnem intellexerit sicut quelz res tā creata qz icreata pōt ducere in recordatiōz alteri^o. Ad aliud di^o qd hec vltis est vera: z nota qlibet res ē talis qlem d^o vult eā eē. tñ hec est falsa: de qlibet re scitur a me qd ipsa ē talis qle de^o vult eā eē. qa multe sunt res de quib^o nescio vtrū sint volite a deo. Sicut hec est scita a me qd libet mula est sterilis. z tñ hec est falsa de qualz mula scitur a me. qd est sterilis qz nescio vtrū illa mula que est rome sit z per pñs nescio vtrū sit sterilis. Et ideo dico qd videns volitiōem dei: nescit p h^o deum velle antixpm fore in a. z p pñs nō pōt certificari qd antixps erit in a. Ad principale p^oer dictis.

Questio .iiii.

¶ Trum de^o possit reuelare notitiam euidentē de futuris ptingentib^o. qd non. qz futuz ptingēs vt futurum non pōt sciri. g^o non pōt euide

ter reuelari. Contra de^o pōt oē qd non includit pdictōem: sed hoc est tale. ergo.

Ad qōnem dico qd sic. qz nō video qd includat pdictōem qd futurum euidenter cognoscatur. qz ipsemet de^o euidenter talia cognoscit. g^o talis noti^o euidēs pōt esse in rez na^o. z p pñs pōt cārī l^o reuelari a deo. Sed hic sunt aliqua dubia. p^m qz accipio aliqd contingens euidenter reuelatū alicui. Puta qd resurrectio mortuoz erit. Et quero vtrum tale reuelatū euidenter necessa^o eueniet. vt reuelatuz ē aut non. si sic: tunc nō est ptingēs si non

Contra hec fuit aliqn̄ vera hoc ē reuelatum a deo. g^o semp post instās reuelatiōis hec fuit necessa^o: hoc fuit reuelatum a deo p istā regulā omis ppō de presenti vera hz aliquā de preterito necessaria. z nō fuit reuelatū vt falsum. qa talis fuisset falsus ppheta. g^o tanqz vez z per pñs tale reuelatum necesse ē euenire. Scdm dubiū est. vtrū talis noti^o euidens possit cārī sine notitia intuitiua extremorum. Tertium dubium est qd lē notitiā hūerūt de facto pphē talū futuruz. Ad p^m di^o qd tale reuelatū contingēter eueniet z qd pōt non euenire. Et dico qd hec fuit aliqn̄ vera hoc ē reuelatū z tñ illa de pterito sp fuit ptingens ē p^o instās reuelatiōis. s. h^o fuit reuelatuz sic hec est vā mō de scō peccās est pdestinat^o. z tñ p^o istud instās hec sp fuit ptingēs peccans fuit pdestinat^o. Et iō dico: qd h^o reuelatum a deo pōt nō reuelari a deo z potuit nunqz fuisse reuelatū a deo sic pdestinat^o pōt nō pdestinari: z potuit nunqz pdestinari: z ad illam regulam dico qd habet intelligi de illis propositiōibus quarum veritas non dependet ex veritate alicuius propositiōis de futuro. Nunc autē ista propositiō

hoc est reuelatū a deo lz sit de pñti 2^m vocē: equiualeat isti de futuro. hoc. s. futurū ptingens qđ reuelatur erit ideo i^o de pñti 7 de preterito. similiter sunt contingentes. Et si ponat qđ nō eueniat illō reuelatū. Tūc dicendū est qđ nunq̄ fuit vera hoc est reuelatū a deo. nec hec hoc fuit reuelatū. Et si dicat qđ hec mō ē vera hoc fuit reuelatū a deo. posito tūc qđ nō eueiat. hec erit falsa hoc fuit reuelatū. tunc mutat de veritate in falsitatem sñ oī mutatōe rei qz cognitio q̄ pri^o erat manet mō eadē. 7 oīa alia. Rñ ideo qđ qđ nullo^o talis ppō que ē equiualeter de futuro mutatur de veritate in falsitatem. sed si sit vā oī tēpo: e preterito fuit vera: 7 si semel sit falsa: oī tēpoze preterito fuit falsa. Et ideo talia p̄dictoria n̄ possunt successive verificari. et si dicat qđ hec fuit aliqñ vera deus causat hoc d̄mōstrata ppōe de futuro. 7 ista nō dependet ex futuro. ergo post hec erit necessaria deus creauit hoc. R̄spōsio qđ hec p̄positio deus creauit hoc. si per ly hoc d̄mōstratur ppō de futuro vel illa qualitas que est ppō est necessaria ipost instans creationis. qz sua de presentī nō dependet ex veritate ppōis de futuro. Sed si per ly hoc d̄mōstratur reuelatum vel notitia euidentis: tūc est illa de p̄terito contingens. quia illa de pñti dependet ex futuro. Nam ista deus causat hoc reuelatū siue noticiā euidentem iportat qđ hoc reuelatū erit quia falsuz pōt causari nō reuelari. Sed ista deus causat istā ppōem vel qualitatē: nō importat qđ ista ppō erit vera vel falsa. vñ in ista materia fere dicendū est per oīa sicut de predestinato 7 p̄scito. 7 de successionē contrariōz vel p̄tradictōioz in ill^o

Ad 2^m dubiū dico qđ talis nō^o cui-

dens nō pōt naturaliter causari sine cognitione intuitiua terminoz. Sed deus pōt talem assensum causare euidentem sine noticia intuitiua. sicut cū noticia intuitiua. quia lz ppō pponat ex cognitio nibus abstractiuis posset eē euidentior mediante cognitione intuitiua q̄ sine qz eadē ppō euidentius cognoscitur quādo cognoscitur p̄ plura media. q̄ per vnuz solū quia omē totū est maius sua parte tñ deus pōt supplere causalitatē illi^o visionis. 7 ita per potentiā diuinā supplementem causalitatē illā: pōt ppō ita euidenter cognosci sine visione sicut cū visione lz hoc nō possit fieri naturaliter. Ad 3^m dubiū dico qđ pp̄bē habuerūt illam noticiā euidentē de futuris cōtingentib⁹ vel pōt dici qđ deus reuelauit eis tales veritates causando in eis solū fidē. S3 quid de facto sit nescio. quia nō est mihi reuelatū. Si dicat si aliquis vidisset virginē parere post posset euidenter recordari virginē peperisse per habituz derelictū ex illa visione ergo si deus creasset in aliquo p̄similē habitū ante partum. potuit euidenter scire qđ virgo pariet. R̄spōdeo qđ ante partū pōt aliquis euidenter scire hanc ppōem de futuro virgo pariet: s3 n̄ mediante illo habitu nec consimili quia ille habitus solum inclinatur ad actū respectu preteritū: 7 nō respectu futuri. Ad p̄ncipale dico qđ futuruz contingens pōt sciri euidenter accipiendo scire large p̄ euidentē cognoscere.

Questio. v.

Trum videns deum videat oīa que deus videt. qđ nō. qz deus videt infinita ergo. Contra. nō est maior rō quare videat vnum

¶ aliud. ergo vel videt oia vel nihil.

Ad q̄dem dico q̄ videns deū nō videt
distincte oia que deus videt. abstractiue
tamen p̄t oia cognoscere quia cognitō
entis est cognitio ḡnalis infinitoz & oim
que deus videt. Sed distincte videre n̄
p̄t. hoc p̄bo quia sc̄ia creature nō p̄t eā
ri scie dei nec int̄sue nec ext̄sue. Tum
quia tūc p̄ret reuelatio quo ad talē scie
tem oia. tū qz talis & quilibet bt̄us esset
certus q̄n foret iudiciū. Tum qz talis
posset distincte videre oēs p̄tes cōtinuū
quod videtur falsum. ¶ Dico intellec
tus creatus nō p̄t distincte videre infini
ta simul. sed de⁹ videt infinita ḡo & c̄.
Assumptū p̄batur qz si p̄t distincte vi
dere infinita. Aut p̄t hoc vnica visioe.
& hoc nō. qz nulla visio vnica est infini
toz obiectoz vel distinctis. & tunc eēt
infinite visiones in vno simul quod ē im
possibile. etiā si aliqua eēt infinitoz obie
ctoz illa eēt d̄na. ḡo & c̄. Sed contra in
tellectus bt̄us p̄t intelligere nō tot q̄n
pla. ergo p̄t intelligere infinita. ¶ Dico te
rea vbi pluralitas nō arguit maiorē p̄
fectōem: ibi infinitas nō arguit infinitā.
sed intelligere pla nō semp̄ maioris est
perfectiois q̄ vnū quia intelligere deū
& creaturā vno actu simul nō est maio
ris perfectiois q̄ intelligere deū soluz
¶ Aliter aliquis actus eēt melior actu be
atifico. ¶ Dico te rea aīa xp̄i videt oia.
patet per scripturā que dicit q̄ in eo sūt
oēs thesauri sapientie & scientie. & i euā
gelio dicitur. scimus quia scis oia. Ad
primū istoz dico. q̄ p̄sequentia non va
let nisi intelligendo vnū post aliud. sed
nō potest simul infinita intelligere: sicut
ista consequentia non valet conti^m p̄t
diuidi in nō tot quī in plura. ergo in infi
nita simul in actu. Si dicatur: sequit̄

intellectus intelligit nō tot quī plura.
ergo intelligit infinita. ergo eodem se
quitur intellectus p̄t intelligere nō tot
quī plura. ergo p̄t intelligere infinita

Dico q̄ n̄a nō valet. nisi intelligatur
q̄ hec sit possibilis intellect⁹ intelligit n̄
tot quī plura. Nūc aut̄ hec est impossibi
lis. iō nō sequit̄. nā ista p̄pō de inē. intel
lectus intelligit nō tot quī plura. Nūc
aut̄ hec est impossibilis ideo nō sequitur
nā ista p̄pō de inē. intellectus intelli
git nō tot quī plura equiualeat huic in
tellect⁹ intelligit infinita. iō est falsa sicut
alia. Ad aliud dico. q̄ intelligere plu
ra distincte est maioris p̄fectionis q̄ intel
ligere tm̄ v^m & iō dico q̄ intelligere deuz
& creaturā distincte vno actu. est p̄fici⁹
q̄ intelligere tm̄ deū. & vltra dico q̄ vtra
qz visio. s. que terminatur ad deū tm̄: & q̄
terminatur ad deū & creaturā: est beati
fica. Ad aliud dico q̄ xp̄us 2^m na
turā diuinā videt oia. nō sm̄ naturā hu
manam. & ita intelligit illa auctoritas
in eo sunt omnes thesauri. et cetera.

Sed quantū ad aliā naturā. dico q̄
sicut oia noticia ḡnali: sicut prius dictuz
est. Ad argumentū principale dico q̄
est maior rō q̄ videat vnū q̄ aliud. qz
deus vult in eo causare visionē vni⁹: &
nō alterius. Sed quare tūc dicitur illa
visio in verbo. R̄ n̄deo. qz semp̄ de⁹ euz
illa visioe videt sine videatur p̄ illā vi
sionē qua videt creatura: sive non p̄ aliā

Questio. vi.

¶ Trum audiens predicatōem
articuloz fidei & videns mi
racula fieri pro illis acquirat
aliquē habitū adheſiuū distinctū a fide.
q̄ sic. quia videns talia miracula fieri.
& audiens predicatōem simul. aliquā cer

itudinalē z euidentiā h̄z: q̄ nō habz au-
diens predicatōem solā: sed audiēs pre-
dicatōem solā habet fidē. ergo alius h̄z
aliquē aliū habitū. Cōtra tūc de articu-
lis fidei posset eē aliqua scia q̄ falsum
est. Ad q̄dem dico: q̄ audiens predi-
catōem z videns miracula fieri nō ac-
quirit per hoc noticiā euidētē de illis
ar. sed solū acquirit fidē. quod probō. qz
nullus actus euidens est respectu falsi.
quia p̄ actū euidētē ip̄ortatur. q̄ ita sit
in re: sicut denotatur per pp̄ōem cui as-
sentitur. Nunc aut sarracenus predicat
legē machometi. p̄ quo fiunt miracula
apparentia. cū ergo articuli illius legis
sint falsi per predicatōem z miracula n̄
habet audiēs actū quocūqz euidētē
sed solū fidē: ergo eodē mō in p̄posito.
talis solū acquirit habitū fidei. Sed cō-
tra. voluntas virtuose ip̄erat intellectui
q̄ assentiat articulo fidei. ergo virtuose
imperādo presupponit rectā rōem. q̄
sic est ip̄erandū. Aliter nō eēt virtuo-
sa. quia nō imperaret sicut dīctaret rectā
rō. quero tunc aut est euidens aut non.
Si sic habetur p̄positū. Si nō ergo ad-
heret illi. Et vltra illa volitio potest eē
virtuosa. quia virtuose p̄t ip̄erare. z
per p̄sequens illa volitio presupponit
rectā rōem. Et de illa quero si est eui-
dens z erit p̄cessus in infinitū vel erit a-
liqua rō euidens: z habetur p̄positum.

Preterea actus assentiendi articu-
lo est veridicus. ergo nō causat nisi p̄-
pter aliquā certitudinē habitā de arti-
culo. quia si ip̄eritū voluntatis sufficerz
ad causandū illū actū: tūc posset causa-
re actū opinādī. N̄c oportet tūc aliquā
rōem h̄ere. Preterea tūc infideles eēt
alliciendi p̄ dona nō p̄ predicatōes z mi-
racula Preterea si vn̄ predicaret le-

gem xp̄ianā z alius legē machometi ali-
cui pagano totaliter indifferenti z equa-
liter ad apparentiā facerēt miracula. il-
le nō tenetur assentire plus legi xp̄iane:
q̄ legi sarracenoꝝ. ex quo predica⁹ z ve-
ra miracula nō faciunt maiorē euiden-
tiā q̄ falsa miracula. Ad primū z p̄
aliis soluendis distinguo de tali audien-
te. qz aut scit soluere argumēta facta p̄
fide. z consequētias inferentes articulos
z etiā miracula aut nescit. Si secūdo
tunc talis necessario adheret articulis
nō tū euidenter sed magis assentit p̄p̄
ignorantiā: quia nescit soluere rōes. z ta-
lis assensus nō est virtuosus. qz non est
in ptate voluntatis. Si aut sciat solue-
re tunc assentit cōtingenter z nō necessa-
rio. Et illū assensum p̄t voluntas vir-
tuose ip̄erare: vt intellect⁹ p̄seruet ad-
hesionē iam causatā respectu articuloꝝ
sed nō p̄t meritoꝝe ip̄erare. vt illi ar-
ticulo de nouo adheret. qz nunq̄ ip̄erat
meritoꝝe nisi ip̄eret ex charitate que ca-
ritas nō p̄supponitur in tali vel p̄t cō-
cedi q̄ virtuose potest imperare. sal-
tem vt loquitur philosophus de virtu-
te que non requirit charitatem. Et
concedo q̄ ista volitio virtuosa presup-
ponit rectam rationem q̄ sic est. impe-
randum. licet non presupponat rectam
rationem quocūqz modo euidētem.
tamen scienter imperat. quia p̄cipit se sic
dictare. Et quando queritur vtrum il-
la ratio presupponitur ad actum volū-
tatis p̄pter quem dīctat. P̄t vno
modo dici q̄ non. quia q̄uis sciat rōes
soluere. quia tamen rōes sunt multuz
apparentes. nec aliquam rationem ha-
bet in contrariū. z p̄ntat predictos arti-
culos volūtati ex eo q̄ nullam falsita-
tem reperit in eis: z videt predicatōem

per miracula conformari: oia ista simul si
ne oī actu voluntatis causat illud dicta
men q̄ assensus respectu articuloꝝ est i
perandus. Aliter pōt dici q̄ illa ratio
presupponit actū voluntatis nō respec
tu huius p̄plexi q̄ sic est dictandū: sed ac
tum quo iperat assensus respectu talium
cōplexoꝝ ista sunt vera miracula: iste p̄
dicans est verax hō rē. Ex quibus sta
tim causatur assensus respectu huius
p̄plexi assensus respectu articuloꝝ est
iperandus. sed actus voluntatis quo i
perat primū actū credendi in toto pro
cessu nō est nec pōt esse intrinsece virtu
osus. quia nō presupponit rectā ratiōem
z si dicat si nesciens soluere rōnes adhe
reret necessario hoc eēt p̄pter euidētiā
illoꝝ articuloꝝ vel p̄pter euidētiā illo
rum cōplexoꝝ. ex quibus infert illos ar
ticulos. z siue sic siue sic. semp̄ h̄z noticiā
euidētē de articulis. Respondeo q̄
adheret necessario nō p̄pter euidētiā il
loꝝ articuloꝝ: nec aliquoꝝ ex quib⁹ se
quitur sed p̄pter ignorantia. quia nescit
argumenta soluere. sicut aliquis necessa
rio adheret falsis p̄clusionibus. quia ne
scit soluere argumenta in cōtrariū. non
tamen euidēter adheret. Ad 2^m du
biū dico q̄ i^o actus assenciendi est veri
dicus z est ip̄a certitudo q̄ nō p̄suppōit
aliā certitudinē euidētē ex q̄ euidēt se
quit. S̄z aliqñ presupponit ignorantia
p̄pter quā nescit argumenta soluere. ali
quando presupponit dictamen volunta
rie iperatū. sicut dictū est. Nec est simile
de actu opinādi quia ille nō est natus cā
ri per iperatū voluntatis. Ad aliud di
co q̄ homo predicat reuelatōem z mi
racula: nō quia causant assensum euidē
tem. sed quia aliquando causant actus
fidei. puta in fidelī. Aliquando augent fi

dem prius acquistam. Dona autem nō
sunt nata. causare actum credendi. sed
potius actum amandū. Ad vltimum
dico q̄ in tali casu deus qui nunq̄ dese
rit creaturam rationalem sine auxiliis
oportunis: inspiraret sibi cuius predica
tio esset vera. Aliter neutri tenetur
credere. Ad principale dico q̄ audi
ens predicationem z videns miracula
intensiozem actum credendi acquirit q̄
ille qui solum audit predicationes sine
visione miraculoꝝ.

Questio .vii.

Trum suppositum humanū
possit assumi a verbo. q̄ non
quia hec est impossibilis sup
positum humanum est assumptum er
go. Contra. natura singularis est sup
positum eadem natura singularis potest
assumi ergo. Dic primo videndum est
quid sit suppositum. Secundo ad que
stionem. Circa primum dico q̄ supposi
tum est ens completum incōicabile per
idempritatē nulli natum inherere z a
nullo sustentatū. Der primū sc̄z ens cō
pletū. excludit oīs pars tam eēntialis. q̄
integralis. q̄ neutra ē ens p̄pletū. Der
2^m excludit eēntia dina. q̄ lz sit ens cō
pletū. q̄ tñ est p̄municabilis p̄sonis diu
nis per ydēptitatē. id nō est sup^m q̄ sup
positū est incōicabile p̄ idēptitatē. Der
3^m excludit oē accēs siue inhereat siue
nō inhereat. Der quartū excludit na
tura a verbo assumpta q̄ ab ip̄o susten
tat. Ex istis p̄z q̄ eadē natura numero
pōt eē sup^m puta qñ nō est sustentata:
z post nō est sup^m. puta qñ est sustenta
ta. Exemplum est si natura huma
na assumat q̄ p̄ aliq̄d t̄ps ante assumptio
nē fuisset per se ex̄ns. Similiter eadē

pars hoīs vel aeris. pri^o nō est suppositum. quando est pars: et postea est suppositū qm̄ nō est pars. et similiter eadem natura numero est p^m sup^m quādo nō est pars integralis. et postea quādo ē pars integralis nō est suppositū. Exemplū si aliqua pars hoīs vel aeris separaretur a toto pri^o erat pars et p^o sequens n̄ sup^m et p^o ē sup^m qz nō est pars cū sit separata a toto et existat per se: similiter aliqua nō sit pars: et postea sit pars puta quando aīal augetur tūc alimentūz quod p^o nō erat pars: post fit pars aīalis: et per sequens prius erat suppositū: et p^o non est sup^m. Ad 2^m dico qz sup^m pōt assumi a verbo. quia hec natura humana pōt assumi a verbo et hec natura ē suppositū ergo et cetera sequentia p^o per syllogismū expositiū. 3° dico qz hec est impossibilis suppositū humanū ē assumptū a verbo. qz quādo ppō in q̄ subicit diffi^o est impossibilis illa i q̄ subicitur diffinitū est impossibilis. sed hec est impossibilis ens cōpletū zc est assumptū. ergo hec est impossibilis sup^m est assumptum. Si dicatur suppositū pōt assumi p te: ponatur ergo inesse: tūc ista erit possibilis: suppositū est assumptū. Dico qz illa de possibili in sensu diuiso vel equiualeus illi nō debet poni inesse. pprie loquendo. sed i sensu cōposito pprie d^o poni inesse: sicut ista possibile est hoīem esse nigrū. pōt poni inesse dicendo hec ē possibilis hō est niger. vbi est idē predicatū et idē subiectū quod fuit in ppositione de possibili. Improprie tamen pōt poni inesse ponendo p nomen demonstrans illud p quo subiectū supponit loco subiecti ppositionis de possibili: sic dicendo: hec natura est assumpta et hec est bene possibilis. Nūc autē hec pposi-

tio suppositū humanū pōt assumi a verbo exprimit sensum diuisiōis hui^o suppositū humanū esse assumptū a verbo ē possibile: et ideo ista de possibili suppositum humanū pōt assumi a verbo v^o nō debet sic poni inesse. hec natura hūana est assumpta a verbo. et hec est possibilis. Exemplū hui^o est. quia hec ppositio. album pōt esse nigrū nō debet poni sic inesse album est nigrū. quia hec est impossibilis sed sic: h^o est nigrū demonstrato illo pro quo supponit album. Cōtra ista. pbo qz suppositū humanū sit assumptū pri^o. quia qm̄ aliqua supponit oīno p eodez impossibile est qz de vno verificetur eē assumptū. et de alio nō. sed ita se habent natura et sup^m quia sunt oīno idē. ergo impossibile qz hec sit vera. hec natura ē assumpta nisi hec sit vera. sup^m humanū est assumptū. Similiter hec natura humana. et iste hō sunt oīno idē. ergo si hec natura sit assumpta. iste hō erit assumptus et dependet: quod falsum est: qz nec homo qui est deus dependet nec alius homo. 3° Deterere aut ista natura hūana est in potentia neutra ad dependendū et n̄ dependendū ad suppositū extrinsecum: et tūc nō plus p naturā cōueniret sibi nō dependere q̄ dependere. aut nō est in potentia neutra: sed magis determinatur ad nō dependendū: et sic tūc dependendo a verbo violētaretur. Itē per te qm̄ quodlibet aliquoz puenit alicui contingenter: illud per potentiā diuinā pōt simul esse sine oībus illis: sed dependere ad suppositū extrinsecū et esse suppositū conueniūt nature humane contingēter ergo pōt deus facere hanc naturā. ita qz nec sit suppositū in se: nec dependeat ad suppositū extrinsecū. 3° Deterere eodem modo puenit nature humane qz sit

ingularis. et quod sit suppositum. quia posita
sola natura verum est dicere quod est singu-
laris. ergo sicut contradictio est quod natu-
ra sit. et non sit singularis: ita contradictio
est quod natura sit: et quod non sit sup^m. et per con-
sequens repugnat sibi dependere ad sup-
positum extrinsecum. **¶** Preterea posse esse
in alio sicut pars integralis non impedit ali-
quid esse sup^m per te. ergo nec posse esse in
alio sicut pars essentialis. quia dum est pars
integralis non plus est suppositum quam dum
est pars essentialis. **¶** Ad primum d^o. quod
illud ar^m si debeat apparentiam habere
deus sic formari quoniam duo termini supponunt
omnino pro eodem vel significant omnino idem. si
propositio in qua ponitur unus terminus sit vera
vel possibilis: propositio in qua ponitur alius ter-
minus erit vera vel possibilis. sed hec
natura humana. et hoc sup^m supponunt
omnino pro eodem vel significant omnino idem si hec
ergo sit vera h^o n^o est assumpta. hec erit vera
hoc sup^m est assumptum. Nam sic arguendo
quod aliqua supponunt omnino pro eodem t^o.
hec est falsa. quia termini significantes
sunt realiter distincti. Et si terminus esset
assumptibilis: posset unus assumi et alius
non. Et ideo accipiendo illud ar^m in for-
ma predicta. Dico primo quod maior est fal-
sa. nisi illi termini habeant eandem diffini-
tionem exprimentem quid nominis. sicut est de
nominibus synonymis. Quoniam autem habent diuer-
sas diffinitiones tunc est falsa. scilicet ri-
sibile et homo supponunt omnino pro eodem. et tamen
hec est vera. homo est animal per se primo. et non
hec risibile est animal per se primo. Similiter
vnum et ens supponunt omnino pro eodem. et ta-
men hec est vera vnum est passio entis. et
hec falsa. ens est passio entis. Et hoc quod
illi termini habent diuersas diffinitio-
nes quid nominis. Ita est in proposito. quia
natura et sup^m habent diuersas diffini-

tionem: propter quam diuersitate hec est pos-
sibilis natura est assumpta. et hec impossi-
bilis sup^m est assumptum. Similiter ad mi-
norē dico quod si loqueris de natura assump-
ta et supposito diuino: certum est quod signifi-
cant diuersa et supponunt pro diuersis. Si
autem loqueris de natura non assumpta:
tunc est vera de facto quod illi termini signi-
ficant idem: sed possunt non significare idem
sine noua institutioe per mutatioem rei. **¶** Du-
ta si natura assumeretur tunc sine omni no-
ua institutione sup^m significaret filium
dei. propter hoc ergo quod isti termini habent
diuersas diffinitiones consurgit veri-
tas vel falsitas propositiois. **¶** Ad aliud quod
dicitur quod hec natura et hic homo sunt idem
Aut loqueris de natura assumpta in il-
lo homine. qui est christus et certum est quod non
sunt idem. Aut de natura non assumpta. et
tunc concedo quod sunt idem. et ultra dico quod
est bona propositio. sed sicut propositio est falsus. ita
et alius. Similiter dico quod est propositio ut nunc
quia alius potest esse verum sine propositioe. Similiter
alius est possibile et propositio impossibile. scilicet quod
aliquis homo sit assumptus. quia licet ho-
mo nunquam potest supponere nisi pro supposito.
Exemplum est hec est propositio ut nunc omnis
homo est sortes. ergo plato est sortes. quod alius
potest esse verum sine propositioe. tamen alius est pos-
sibile posito casu quod nullus alius sit. et
propositio est impossibile. scilicet quod plato sit sor-
tes. **¶** Ad aliud dico quod aliquid potest esse
in potentia neutra ad aliqua. vnum quod non
plus inclinatur natura sua active ad
vnum quam ad aliud et sic natura assumpta
et quecumque alia est in potentia neutra
ad dependendum ad sup^m extrinsecum. vel
non dependendum. quia neutrum conuenit
sibi pro natura sua active. Aliomodo potest
esse in potentia neutra. quia si derelin-
tur nature sue non plus predicatur de eo

vnu q̄ aliud. ⁊ sic natura assumpta nō
 est in po^a nentra. qz si derelinquat na/
 ture sue tunc nō dependebit ad supposi/
 tū extrinsecū: sed tūc nō sequit̄ q̄ violen/
 tatur nisi p̄ naturā suā effectiē faceret se
 nō depēdere sicut gravitas efficit motuz
 deorsum. Ad aliud dico q̄ illud prin/
 cipiū intelligit̄ de p̄ueniētia reali. quan/
 do q̄libet illoz̄ ip̄ortat aliquod reale.
 quō diuerse forme p̄ueniūt materie: ⁊ di/
 uersa accidētia p̄ueniūt subiecto p̄ ifor/
 matōem. Nō aut̄ intelligit̄ q̄n aliq̄ p̄ue/
 niunt alicui p̄ predicatōem. sicut est i p̄/
 posito. qz in talibus illud principiū non
 habet veritatē. Ad aliud dico q̄ ista
 predicata sin^e ⁊ suppositū eodē p̄uenire
 nature humane pōt intelligi dupliciter.
 vel eodē subiecto. vel eadē diffinitione
 Primo^o eodē p̄ueniūt sibi. qz eadē na/
 tura q̄n nō est assumpta est singularis ⁊
 sup^m. Sed nō p̄ueniūt eadē diffinitione
 quia alia est diffinitio singularis ⁊ sup/
 positi p̄pter quā diuersitatē est p̄radic^o
 q̄ aliqua natura sit ⁊ nō sit singularis: ⁊
 nō est contradictio q̄ hec natura sit ⁊ nō
 sit sup^m. quia sup^m ip̄ortat aliquid actu
 vel po^a. q̄ nō ip̄ortat natura nec singu/
 lare. Ad aliud dico. q̄ posse esse in alio
 sicut ps eēntialis ip̄edit aliqd̄ posse dici
 sup^m. qz sup^m est ens p̄pletū existens p̄
 se in genere. Sed ps eēntialis nō est nec
 pōt esse tale ens p̄pletū. pars aut̄ intēg/
 lis lz nō sit ens p̄pletū q̄n ē ps. sic nec tē
 est sup^m m̄ pōt esse ens p̄pletū. qz pōt eē
 p̄ se exis in ḡnē. q̄n est sepata a toto.
 Ad ar^a principalia. pater ex dictis.

Questio. viii.

Trū tres p̄sone possint assu/
 mere eandē naturā n̄mero ar/
 guit̄ q̄ nō. qz nō pōt p̄sonari duplici p̄/

sonalitate creata. g^o nec increata. N̄ns ē
 vey. quia op^m includit p̄dictōem. ⁊ n̄a
 p̄z qz t̄m repugnat vnu sicut aliud. Con/
 tra. hoc nō includit p̄dictōem. g^o pōt fie/
 ri a deo. Ad q̄dem dico q̄ sic. qz nul/
 la cōtradictio apparet q̄ eadē nata n̄e/
 ro vniatur tribus p̄sonis. q̄ p̄bo qz idē
 effect^o pōt depēdere a duob^o efficiētib^o
 ⁊ a duob^o s̄mbus. p̄z de calore qui de/
 pendet a sole ⁊ ab igne. Tū qz idē effec/
 tus pōt p̄seruari a duab^o causis p̄seruā/
 tibus. ⁊ hoc sufficiēter p̄z de luīe q̄ p̄
 conseruari a sole ⁊ a cadela. Tū qz ea/
 dem aīa intellectiua dependet a diuersis
 partibus corporis. Tū qz idē corp^o pu/
 ta lapis pōt sustētari ⁊ portari a diuer/
 sis hoīb^o. g^o tres p̄sone p̄nt eadē naturā
 sustentare. Sed p̄tra arguit̄. qz idē non
 pōt depēdere a duob^o totaliter terminā/
 tibus illā depentiā. Dicit̄ illud nō sup/
 positat aliud totaliter quo circūscripto
 nihilomin^o suppositatur illa natura. s̄z
 supposito q̄ due p̄sone nō suppositēt ni/
 lom̄^o vna suppositabit. Dicit̄ illud
 quod p̄sonat fit p̄so^a ergo q̄ p̄sonatur
 a pluribus p̄sonis fit plures persone. s̄z
 nulla natura creata pōt eē plures p̄sone
 ergo tē. Scdm̄ dubiū vtrū h^o sup/
 posito q̄ tres assumerent eandē natu/
 ram numero: ille tres persone sint vnus
 homo vel tres homines Tertium du/
 bium vtrum talis natura vnitur per v/
 nam v̄nionem vel per tres. Quar/
 tum dubium: vtrum possit natura sup/
 positari a duobus suppositis creatis.

Ad primum argumentum dico. q̄ as/
 sumptum est falsum quia idem potest
 habere duo totaliter terminantia depen/
 tiam suam. Ad secundū dico. q̄ sup/
 positare totaliter dupliciter accipitur.
 vno^o qz precise suppositat. ⁊ sic assumptus

est verū. q̄ illud nō suppositat p̄sci. q̄
 circūscripto. illa nihilomin⁹ suppositat
 Aliter pōt intelligi totaliter supposita/
 re. hoc est sufficienter. et sic nō est verū
 quia filius sufficienter suppositat: et tñ
 circūscripto filio: nihilomin⁹ pōt pat
 suppositare. Ad 3^m dico q̄ p̄sonari
 dupliciter accipitur. vel quia fit p̄sona.
 vel quia sustentatur a p̄sona. Primo
 natura humana nō personatur a v̄bo:
 quia nō fit p̄sona. sed sc̄do quia susten
 tatur a p̄sona. Ad 2^m dico q̄ de vir
 tute sermonis debet concedi q̄ sunt tres
 hoies. tria aīalia. tria corpora. tres s̄bē.
 quia oīa ista concreta supponūt p̄ sup/
 positis. nō pro natura. Ideo sicut sunt
 tria supposita. ita sunt tres hoies. Si
 tñ ex vsu loquentiū concretū supponerz
 pro abstracto quod tñ nō est logice lo/
 cutū tunc deberet dici q̄ nec sunt tres
 hoies. nec vnus homo. sicut nec sūt tres
 humanitates. nec vna humanitas. Ad
 3^m dico q̄ si vnio sit res distincta. tunc
 illa natura vnitur tribus vnionibus. tñ
 quia vnio multiplicatur ad multiplica
 tionē terminōz. Tum quia si vna perso
 na deponeret illā naturā alia existente
 vnita tunc manet vnio ad illā. et alia nō
 est vnita quia deposuit p̄ casum. Ad
 quartū dubiū et ad argumentū principa
 le dico q̄ nō quia includit contradicō
 nem q̄ suppositatur in alio supposito et
 tñ suppositat in supposito p̄prio. patet
 p̄ descriptōem suppositi. Non sic est de
 supposito dīno. quia tñ illa natura nō
 sustentatur in supposito p̄prio.

Questio. ix.

Trum angelus pōt videre
 cogitationes et volitiones no
 stras. q̄ sic. quia obiectū itel/

lectus angeli est ens in cōi et per conse/
 quens ille intellectus pōt in omne ens. er/
 go in actus nostros. Contra. solus deus
 scrutatur corda. Ad quēdē dico. q̄ an
 gelus naturaliter pōt videre cogitatōes
 et volitiones nostras. quod p̄bo. quia q̄
 cunqz natura pōt habere noticiā intuiti
 nam alicuius subiecti pōt habere noti/
 ciā intuitiua cuiuslibet accētis eius qd̄
 natū est esse obiectū illius potentie. sed
 angelus pōt videre intellectū nostrū. er
 go cogitationes eius. Preterea obie
 cto sufficienter approximato potentie si
 ip̄edimentū nō sit: pōt sequi noticiā: sed
 predicti actus nostri possunt sufficientē
 approximari intellectui angelico. et non
 est ip̄edimentū supposita generali dīni
 influenza: ergo et c. Preterea si hoc
 nō pōt aut h̄ ē. quia nō est obiectū talis
 potentie. aut quia est obiectū voluntari
 um. aut quia est ip̄editum obiectum aut
 potentia. p^m nō pōt dari. quia omne ens
 citra deū est obiectū naturale illius po/
 tentie. Nec 2^m quia cogitatio est quidā
 effectus naturalis et nō liber. Nec 3^m.
 quia nullū ip̄edimentum pōt assignari.
 Preterea angelus pōt naturaliter vi
 dere accidentia substantie corporalis. ergo
 m̄ro magis accidentia subē spūalis. Se
 cundo dico q̄ de facto nō videt. et hoc
 dicit scriptura. nisi quando deus vult. et
 hoc pōt esse. quia deus non vult coage
 re active cum intellectu suo ad causan
 dum illā visionē. Sed hic sunt dubia pri
 mū. quia videtur q̄ corpus medians in
 ter cogitationem et angelū. sit obstaculū
 sicut est in nobis. Secundū dubiū est
 vtrum angelus videns intuitive cogita
 tionē nostrā ex hoc videat intuitive ob/
 iectū terminās illā cogitatōem Ad p^m
 dico. q̄ obstaculū corporale non ip̄edit

4
sicut nec inter pō muri ipedit vnū ange^m
videre aliū. **Prima** p^m adhuc p^obo
quia oē ac^m respectu vnus passi est ac
tūū respectu cuiusq; passi eiusdē rōnis.
sed vna intellectio angeli pōt esse causa
z obiectū alterius intellectōis eiusdē an
geli. patet de actu recto z reflexo. ergo
eadē rōne pōt cogitatio nostra causare
visionē in angelo per modū obiecti. **Ad**
2^m dico q^d nō videt intuitiue obiectum
terminans quia intellectus tam angeli
cū q^d humanus pōt intuitiue cognosce
re intellec^m abstractiua rei. non exi^{tis}
imo rei ānihilate. ergo si ex h^o q^d angel^o
videt cogitatōes nostras videt obiecta
eoz sequitur q^d naturaliter videret res
nō existētes. Cognoscit tamen cogita
tionū obiecta abstractiue per discursum
ab effectu ad causam q^d admodū per fu
mū cognoscimus ignē vel cognoscit ob
iectū per modū recordationis sicut co
gnoscit res per suā ymaginē. z isti duo
modi cognoscendi presupponunt cogni
tionē obiecti in sua essentia z natura p
pria. **Aliter** pōt obiectū cognosci in ali
quo cōceptu cōi. sicut dictū est in primo
quolibet de locutione angeloz. **Ad**
principale patet ex dictis.

Questio. x.

Trum deus pōt facere motū
instanti. q^d sic. quia oīs res pōt
eē in instanti. sed motus ē res

Cōtra. quia includit cōtradictionez
ergo deus nō pōt facere. **Respōdeo**
q^d ista qō pōt habere duplicē intellectū
vn^o est q^d motus sit aliqua res totaliter
distincta ab oibus rebus pmanētib^o ita
q^d hoc nomen motus significet illā rem:
vnōmō significādi sicut hoc nomen ho
mo vel aial z tunc pōt questio querere

Vtrū motus sic acceptus pōt eē in instanti
per potentiam diuinā **Alius** intellectus
est q^d hoc nomē motus ponat loco hui^o
verbi moueri vt sit idē querere. **Trum**
deus pōt facere aliquid moueri in instā
ti. **Si** primo^o intelligatur qō. dicendū ē.
q^d deus pōt facere motū in instanti. quia
oēm rem siue sit simplex siue cōposita pōt
deus facere in instanti: sed fm illū modū
intelligendi motus est quedam res zc.
Itē quis deus nō posset pseruare vnā
rem cum alia re sibi contraria in eodem
subiecto pōt tū pseruare oēm rem cum
alia re in rez natura. vel in eodē subiec
to: vel alibi: ergo si motus eēt talis: res
distincta ab oibus rebus pmanētibus
posset deus cōseruare vnā partē motus
cum alia parte in rez natura **Et** per cō
sequens posset deus cōseruare totā istā
rem que est motus in instanti. z ita mo
tus posset eē in instanti. **Si** autē qō in
telligatur. **2°** dico q^d deus nō pōt face
re motū in instanti. **Cuius** rō est. quia
deus nō pōt facere q^d aliquid moueatur
in instanti. pbatur. quia ipossibile est q^d
aliquid moueatur. quin p^otradict^o si for
mentur per intellectū verificētur: s^z de^o
nō pōt facere quecūq; cōtradictō^a veri
ficari in instanti: ergo assumptū p^oz. q^d si
aliquid moueatur ipm est vbi prius nō
fuit. vel habet aliquid quod prius non
habuit: vel nō habet aliquid quod pri^o
habuit z per psequens in quacūq; mesu
ra motus sit: in eadē verificabūtur i^a cō
tradictoria. mobile habet aliquid: mo
bile nō habet illud que prius fuit vera.
z hec copulatiua erit vera in eadē men
sura **Quin** patet. quia in instanti non
est prius neq; posterius. ergo illa p^otra
dictoria nō possunt esse vera in instanti.
Si dicat hec est vera in instanti. motus
b

est sine ista aliquid mouet. ergo iste motus est in instanti. Rñ ideo psequētia nō valet. sicut nec ista psequētia valet. hec est vera in hoc instanti cesar fuit: ergo cesar est in hoc instanti sicut nō squitur hec copulativa est vera in hoc instanti cesar fuit: et nō est. ergo cesar est et non ē in hoc instanti: ita nec ibi cuius rō est: qz ista ppō aliquid mouet in hoc instā/ ti. equiualeat vni copulatiue tali: h° mobile fuit in hoc loco: in hoc instanti. et nō est in hoc loco in hoc instanti. Similiter hec ppō aliquid mouet equiualeat vni copulatiue tali aliquid mobile cōtinue ē i diuersis locis. et nō cōtinue in eodem loco vel equiualeat huic co° aliquid hz p̄tinue aliud et aliud: et nō semp idē q̄ copulatiua hz sit vera in hoc instanti nō tū p hoc instāti. et si dicat hec est vera i h° instanti motus est. ergo hec est vera motus est in hoc instāti. Antecedēs est verū ergo et psequens. Rñ ideo q̄ psequētia si valet. qz pl° denotat per p̄ns q̄ p̄ añs Nam p̄ añs denotatur solū q̄ hec ppō est vera in instanti. motus est. Et hec si/ militer aliquid mouet. et hoc est verum quia in hoc instanti mobile est vbi pri° nō fuit vel habet aliquid quod pri° nō habuit. Sed per psequens denotatur q̄ aliquid mouetur in instanti et importat successionē in instanti. ita q̄ in hoc instāti est in multis locis successive in quib° prius nō fuit. Ad argumēta p̄ncipi/ palia patet ex dictis.

Questio. xi.

Trum filia° xp̄i ad btām vir ginē sit. alia res ab oī re abso/ luta. q̄ sic. quia oīs relatio est alia res ab oī re ab. g° et filia°. Cōtra

si sic. illa filia° habuit aliquod subiectū sed neqz corpus neqz animā. quia neqz corp° xp̄i fuit filiatio nec anima fuit filiatio. Ad qōem dico q̄ idē est iudī ciū quantū ad hoc de filiatione xp̄i ad beatā virginē. et de aliis filiationib°. Et ideo dico primo vlr q̄ nulla filiatio est alia res a rebus absolutis. Quod p̄bo Primo sic. oēm rem distinctā loco et sub iecto. pōt deus conseruare sine alia re di/ sticta loco et subiecto. sed filiatio si sit ta/ lis res parua alia a permanentibus di/ stinguatur loco et subiecto a paternitate ergo potest deus filiationem conserua/ re sine paternitate. Preterea minus dependet ista res que nec est causa: nec effectus ab alia: q̄ effectus dependet a sua causa. sed deus potest facere effectū sine sua causa. ergo 1° deus potest facere rem sine sua causa. 2° ergo mltō fortius pōt facere sine illo q̄ non est ei° causa Si dicat q̄ iste rōnes procedūt de re absoluta. Contra. eadē facilita/ te dicam sic de albedine. imo ita de quo cunqz accidente respectu sui subiecti. Preterea si filiatio sit illa res aut est ac cidens diuisibile aut indiuisibile. Non diuisibile. quia diuisio subiecti pars filia/ tionis destrueretur. et ita vna pars filia/ tionis esset in pede et alia in manu. Et p̄ psequens pes vere esset filius. quia es/ sent partes eiusdem rōnis cum tota fi/ liatione et per consequens consimilit de/ nominarent suum subiectum sicut tota filiatio. Sicut etiam pars albedinis de nominat eodem modo: sicut tota albedo Si sit accidens indiuisibile. Contra: tūc esset tota in toto. et tota in qualibet par/ te. et redit idem argumentum quod pes erit filius. Preterea sicut filiatio est in homine: ita est in brutis puta in asino.

91
sed in alio nullū est accidens indiuisibi-
le quod denominat subiectum. puta ani-
mum. ergo nec in homine est tale accidens.
Propterea quedam animalia sunt diui-
sibilia in plures partes: quarum quilibet ē
animal. patet de anguilla et animalibus a-
nullosis. ergo in talibus utraque pars ē fi-
lius et per consequens generatur ibi no-
ua filiatio per solam diuisionem vel prece-
dens filiatio in duobus subiectis primis
esset. Propterea omnem rem quam deus
preseruat sine alia re potuit producere et no-
no ita si illa alia res nunquam fuerit. sed
si filiatio sit alia res a filio illam conser-
uat deus sine generatione passiva. quia
illa est preterita. ergo potuit deus illam
filiationem producere si nunquam fuisset ge-
neratio illa. et sic potest aliquid esse filius
alicuius. qui nunquam genuit illum. nec ipse
fuit genitus. Propterea pono quod deus
de nihilo creet unum hominem post quem vo-
lo creet aliquos homines. et post volo
quod alii homines generentur. tunc arguo sic.
qualis res est in aliquo istorum hominum
talem potest deus de potentia sua abso-
luta creare in isto homine creato ab eo
et per consequens si filiatio sit alia res:
potest deus filiationem creare in isto ho-
mine creato ante omnes alios: et per con-
sequens ille erit filius et non nisi alicuius
et tamen cum quilibet aliorum sit iuni-
or eo per casum iste homo non erit filius
quod includit contradictionem. 11° di-
co quod filiatio christi non est distincta ab al-
iis: quia si sic posset deus consimilem po-
nere in alio homine eiusdem rationis cum
filiatione christi. Et ita posset pone-
re in matre vel in patre beate virginis et es-
set filius beate virginis. Si dicat si
filiatio non sit alia res ab absolute nec-
cessario ponitur filiatio postis absolu-

lis: et ita si christus et beata virgo fuisset
creati a deo. adhuc christus fuisset eius fili-
us. Dicendum quod prima consequen-
tia non valet sicut non sequitur curui-
tas linee non dicit aliam rem a linea er-
go posita linea illa erit curva. quia po-
test successive dici recta et curva propter
solum motum localem partium. Si-
militer creatio non dicit aliam rem a
deo et creatura: et tamen posita creatura
non semper ponitur creatio quia deno-
minatio variatur per solem transitionem
temporis. Ita est in proposito quod filia-
tio non dicit aliam rem. tamen est talis denomi-
natio quando filius ponitur post patrem
mediantibus motibus localibus et alte-
rationibus naturalibus sine miraculo.
Quando autem ponitur filius miracu-
lose tunc non est talis denominatio.
Ad principalia argumenta patet ex
dictis.

Questio. xii.

Primum predicatio analogica
distinguitur a predicatione
vniuoca et equiuoca. quod sit. quod
secundum philosophum quarto metha-
phisice sanum predicatur de animali et
vniuoca. et non vniuoce neque equiuoce
denominatiue. ergo etc. Contra. in
dicamentis non ponit nisi predicationes
vniuocam equiuocam et denominati-
uam ergo etc. Ad questionem dico.
quod equiuocum est duplex scilicet a casu
et a consilio. Equiuocum a casu est:
quod significat plura eque. primo plu-
ribus impositionibus: et mediantibus
liberis preceptibus. Et ita imponit vniu-
ac si non imponeret alii: sic habet nomen fortes
h 2

si sit pluribus ipostitū. Equiuocū a cō
silio est q̄ iponitur pluribus ipostitiōib⁹
ad significandū plura mediātib⁹ plu/
rib⁹ cōceptionib⁹. Et nō iponit vni
nisi quia prius iponitur alteri. Et h⁹ p̄
pter aliquā similitudinē inter illa duoyl
plura. Exemplum de animali ad ani
mal viuū z pictū imponitur enim
animali picto qz prius iponebat̄ aialivi
uo. z hoc ppter similitudinē inter illa.
Et fm hoc est duplex predicatio equi/
uoca. s. a casu z a consilio. Hoc sup̄
dico ad qōem. Accipiendo equiuocū ge
neraliter fm q̄ includit equiuocum
a casu z a consilio sic nō est predicatio
analogā me^a inter predicatōem vniuocā
quiuocā z denoiā^m hoc pbo. qz oīs
predicatio vel est in conceptu. vel i vo
ce vel in scripto. sed in conceptu nō est a
liqua predicatio analogā. Quia aut p̄
dicatur vnus cōceptus de alio concep
tu. Aut plures conceptus de vnoyl plu
res de pluribus. Si vnus de vno. z vt
qz sit simplex z p̄prius aicūi singulari.
tūc ē p̄dic^o discre^a. Nec vni^a n^o equuoca
Nec denoiatiua p̄prie loquēdo qz p̄bi.
z auctores tractādo de hmōi predica
tionib⁹ loquebātur solū de predicatio
ne termini cōis. Si aut vterqz cōcept⁹
vel saltē prius sit conceptus cōis tunc ē
p̄dicatio vniuocā. qz oēs tales predica
tionē vocāt vniuocā. Si aut plures cō
ceptus de vno: tunc aut vn⁹ p̄cept⁹ na
tus est determinare reliquū. aut sunt cō
ceptus repugnātes aut iptinētes. Si pri
momodo: sicut hic sortes est homo al
bus sic est composita ex vniuoco z de
nominatiuo: quia homo predicatur vni
uoce. z albu denominatiue. Si secundo
modo vel 3° tunc vel propō non erit in
telligibilis. vt hic sortes est homo asi^o.

yl'erunt plures ppōes. vt sortes est grā
maticus albus. vel sortes est homo ani
mel. Et oēs isti conceptus vel predicant̄
vniuoce vel denominatiue. R^o dico. qz
predicatio analogā non est distincta ab
vniuoca. equiuoca z denoiatiua in vo
ce. nec in scripto. quia eadē rō est de ill:
quia quero aut in voce: aut in scripto
predicatur vnus terminus de vno solo:
aut de pluribus. Si de vno sicut nomen
p̄p̄riū vel terminus discretus: est predi
catio discreta que nec est vniuoca nec
equiuoca nec denoiatiua nec analogā.
quia de tali nō est dubiū. Si aut predi
catū in voce predicatur de pluribus si
cut terminus cōis tūc at̄ illud predica
tum accipitur significatiue. aut nō. Si si
nihil ad p̄positum. quia sic nō intelligit̄
questio. Si sic. aut significat illa p̄ qui
bus supponit vna ipōne z mediante v
no conceptu: z tunc est predicatio vni
uoca: sicut hic homo est aial. aut pluri
bus ipositionib⁹ z mediantibus pluri
bus cōceptib⁹: tunc est equiuoca: sicut
hic animal latrabile est canis z eodē mō
per oīa arguo de predicatione in scripto
Tertio dico qz accipiendo predica
tionē equiuocā: pro equiuoco a casu: z
predicationem analogā. quando predi
catur equiuocum a consilio: sic predica^o
analogā est media inter vniuocam equi
uocam. z denominatiuam. Sic enim sa
num predicatur analogice de animali.
vrina z dieta. quia nec predicatur equi
uoce a casu. nec vniuocē nec denomina
tiue. sed equiuoce a consilio. Similiter
animal predicatur analogice de animali
viuo z picto. Sed contra fm p̄m p^o
posteriorū si passio sit analogā: medium
erit analogum. sed subie^m passio z me^m
vniformiter se habent ad analogum et

91
subiectum alicuius scientie est analogū
ergo zc. Preterea quarto me^e ens
non dicitur equiuoce: nec uniuoce: sed
medio mō analogice. Et ponit exemplū
de sano quod dicitur de animali vrina
z dieta. Preterea ens dicitur de deo
et creatura de substantia z accñte. z non
uniuoce nec equiuoce: ergo zc. Pro
istis z aliis distinguo de uniuoco. quia
aliquando accipitur stricte. quando scz
subiectū z predicatū significant illa pro
quibus supponunt vnica impositione z
mediante vno conceptu z vno mō signi-
ficandi logicali z grāmicali: z sic oīs
predicatio uniuoca est predicatio in qd
Sic em̄ aīal predicat uniuoce de hoīe:
z asino. z in quid. qz sic animal significat
oīa sua significata vna ipositione z me-
diante vno conceptu z oīa significat eq̄
primo z nō vnū in rcō z aliud in obliq̄
Non vnū principaliter: z aliud cogno-
tando. Et ita per oīa eque principaliter
significat hō oīa sua significata z asinus
sfr̄ z ideo est pdicatio uniuoca in quid
Aliqñ aut uniuocū accipit large. qñ scz
subiectū z predicatū significant illa pro
quibus supponunt vnica impositione
mediante vno conceptu. siue vno modo
significandi siue diverso: z sic predicatio
uniuoca non solum est predicatio in qd
sed etiam denominatiua. Sic enim pre-
dicatur album uniuoce de homīe et asi-
no quia album significat oīa sua signifi-
cata vnica impōne. z mediante vno cō-
ceptu: sed non significat eodem mō signi-
ficandi logicali. qz vnū significat in rcō
puta asinū z aliud i obliquo puta albe-
dinē homo autē z asinus. significant
sua significata omīa in rcō. ideo illa pre-
dicatio est uniuoca large capiēdo. nō
in quid Ita etiaz ens predicatur de ho-

mine z asino uniuoce. large loquēdo:
quia licet ens z homo omīa sua signifi-
cata significant eodem mō significandi grā-
maticali z logicali nō tñ albū. Hoc
supposito dico qz pht. primo p^o z quar-
to meta^e vocat predi^m analogam predi-
catōem equiuocam a consilio. Sic enī
fm̄ eum ens predicatur analogice de. x.
predicamentis. quia nec pure uniuoce:
nec pure equiuoce a casu: sed mediomō
quia equiuoce a consilio z hoc quia ta-
lis fuit vsus loquendi tempore suo in lī-
gua: greca. qz ens significabat subām et
alia predicamenta pluribus ipoibus et
mediantibus pluribus conceptionibus
Et primo significabat subām. Ita qz si
prius non significasset subām: post non
fuisset impositum ad significandum ac^o
sicut patet in exemplo. Nam sanum in
nostro vsu vna impositione z vno con-
ceptu significat primo sanitatem aīalis
z aliis impositionibus z aliis conceptio-
nibus secundario significat dietam z vri-
nam. vnum quia efficit sanitatē aīalis.
z aliud quia est signū sanitatis aīalis. et
nō significat dietā z vrinā nisi quia prius
significat sanitatem aīalis. z 2^m istū mo-
dum loquendi debet dici qz subā est ens
pprie loquendo: z accñ^o nō sunt entia:
sed dispositiones siue effectus entis. qđ
pprie est subā sicut aīal pprie dicitur
sanum: sed vrina non pprie est sana sed
est signū sanitatis. Nec dieta est pprie
sana. sed causat sanitatē. z hoc mō etiaz
nos vtimur hoc noīe subā. Nam dicit̄
qz subiectū accñ^m est subā. ita dicimus
qz oīs q̄ntitas est subā. z hoc nō uniuoce
nec equiuoce a casu. sed a consilio mo-
do predicto. Ad aliud dico qz licet se-
cundū intentōem pht. ens dicat̄ equiuo-
ce a consilio de deo z creatura: de subā:

z accñ. Non tamen fm vsum nostrū lo-
quendi. quia vt nos vtimur hoc nomie
ens significat omnia sua significata vna
impositione z mediante vno pceptu et
vno mō significandi. quia oīa entia signi-
ficat in rē. Ideo dico q̄ ens predicat
vniuoce de deo z creatura de subā z q̄li-
tate. Et in quid. z hoc stricte loquendo
de predicatione quia oīa ista noīa ens
deus subā. creata: qualitas significant
sua significata vna impositione median-
te vno conceptu z eodem mō significan-
di. Eodem mō predicatur vniuoce stric-
te loquendo de subā z quantitate rela-
tione z de oībus aliis predicamentis ab-
solutis z respectiuis. si importent tales
paruas res distinctas a rebus absolutis
sicut hoīes ymaginantur cōiter. Si autē
nō importent tales paruas res vno mō
significandi. sed significant aliud in rē z
aliquid in obliquo: tunc fm veritatem
ens predicatur de eis vniuoce large su-
mendo sed non in quid: quia nō signifi-
cant oīa sua significata vno mō signifi-
candi. De substantia autē z aliqui-
bus quātitatibus predicatur solū equi-
uoce a consilio. puta de numero: z hoc
quia numerus importat plura. z plura-
li numero nūero s̄c duo z tria. Nūc au-
tem nihil predicatur vniuoce de singu-
lari z plurali pluraliter sumpto. Nam
quīs hic sic predicatio vniuoce: homo
est aīal. non tamen hic hoīes sunt aīal. s̄z
est falsa. hec autē est vera. homines sunt
aīalia. sed tunc predicatur alius termi-
nus tam in voce q̄ in conceptu q̄ etiam
in scripto. Et ille terminus nō predica-
tur de singulari. nā vnus terminus nō p̄-
dicatur vniuoce de singulari z plurali.
Ad principalia patet ex dictis.

Questio. xiii.

Trū xps eris in eucharistia
pōt videre alia. z videri ab a-
liis. q̄ nō. quia omē q̄ videt
sub pyramide videtur cuius conus est
in oculo z basis in're visa scōm auctore
pspectiue. hoc autē nō pōt cōpetere. nec
rei habenti modū quantitatiuū. quales
modū nō habet xps in eucharistia ergo.
Cōtra: oīs effectus sufficienter depē-
det ex suis causis essentialibus sed mo-
dus q̄titatiuis nō est causa essentialis
visionis alicuius albedinis. 5° destruc-
to mō quantitatiuo. adhuc albedo pōt
videri. 5° Ad q̄dem d^o p^o q̄ suppo^o
illa que sunt fidei: nō pōt p̄bari sufficiē-
ter quin xps in eucharistia possit vide-
re alia z videri ab aliis. z hoc dico ocu-
lo corporali. q̄ p̄bo. Non minus potest
aliquid principū actiuū habere actōez
quando se toto est p̄ns alicui toti pas-
so. z cuilibet parti q̄ quando per vnaz
partem est p̄ns vni parti patientis: z p̄
aliam ptem est p̄ns alteri parti. sed cor-
pus xpi est hostia. z oīa accidentia sua:
corporalia se toto est p̄ns tali hostie. et
cuilibet parti hostie ergo eodem mō potest
esse p̄m actiuū z passiuū respectu visio-
nis sicut si vna pars cuius coexisteret
vni parti hostie: z alia pars coexisteret
alteri parti. maiōz patet: Nam si albedo
in pariete coexisteret tota toti parieti: z
ita cuilibet parti parietis: nō minus vi-
deretur tūc q̄ tunc hoc etiā patet: quia
in aīa intellect^a est to^a in to^o z to^a in q̄li-
bet parte corporis. Et 2^m Aug^m p̄ de
tri. ipa agit ī corp^o transmutando z al-
terando z causando sanitatem z infir-
mitatē z multas qualitates corporales

ergo eodemō pōt color agere in corpore
quīs nō sit circumscrip̄tue in loco.

Præterea agente sufficienter appro-
ximato passo disposito et non impedito:
nec sequitur ac^o vel sequi potest: s; ac-
cū^a corporis et potentie vi^e hoīm circū-
stantium sunt huiusmōi. ergo si nō im-
pediantur pōt sequi visio. Præterea si
non possunt. hoc nō est nisi quia agens
et patiens corporale ad hoc q; agant ac-
tione corporali necō sunt in loco circun-
scriptive et quantitative: sed hoc non re-
quiritur. Quod p̄bo. quia fm auic. si ca-
lor esset separatus ab oī subiecto. adh^c
posset habere oēm actōem quā pōt ha-
bere in subiecto. sed tunc non esset ne-
cessario in loco circumscrip̄tue sed diffi-
nitue tantū. Præterea idē potest a-
gere in se nō solum actione spūali. sicut
est de intellectu et voluntate sed etiam
actione corporali. sicut patet de aqua ca-
lida sue nature derelicta que naturalit̄
causat in se frigus. Et hoc ar^o agens
corporale et patiens possunt agere et pa-
ti quīs non distent localiter sicut patet
quando idē agit in se. ergo agens corpo-
rale pōt agere: quīs non sit in loco cir-
cumscrip̄tue. Ans est v^m g^o et p̄ns p̄a p̄z
quia eadem ratio videtur esse vtrōbīq;

Præterea actū naturale respiciens
diversa passa sibi approximata sufficiē-
ter et eque distincta si pōt agere in vnu;
et in reliquum. sed color corporis christi
pōt intuitue videri ab angelo bono: er-
go idem color pōt videri a visu corporali
si nō impediatur: sed modus quantitati-
uus nō pōt plus impedire visionem cor-
poralem q̄ visionē angeli. Præterea
modus accidentalis alicuius principii
actiui nō impedit actōem et passionem
illius sed esse circumscrip̄tue in loco est

modus accidentalis corporis. g^o. 2c. Ideo
dico q; xps exns in eucharistia posset vi-
dere oculo corporali illa que fuit in al-
tari. Et videri ab aliis visione corporali
nisi eēt impedimentū spāle. Itē dico q;
xps in eucharistia pōt naturaliter vide-
re visione intellectuali illa que fuit in al-
tari et p̄similivisione posset videri ab ho-
minib⁹ circūstātib⁹ nisi eēt spāle ipedi-
mentū. q; p̄z. tū quia pōito ac^o sufficien-
ti et passivo pōt sequi ac^o sicut supra dī-
ctū est. Nec est ista p̄pō negāda: q; ra-
tio non apparz. et tra nec auctoritas scri-
pture nec experiētia p̄cludit. q; deus ibī
suspendit actōem qua^m ne agant. Tum
q; nō repugnat intelle^m pati ab obiecto
hñte modū quāti^m sicut patet de intelle-
ctu meo vidente albedinē extra: nec etiā
ab obiecto nō hñte modū sicut patz qñ
intelligit se et suā cognitōem. ergo ad h^o
q; naturaliter intelligat: nō refert v^m
hēat modū quantitativū vel nō. Tertio
dico q; de facto corpus xpi et accū^a eius
corporalia nō vident naturaliter ab ho-
mine: licet forte videantur ab angelo.
Sed hoc solum scimus per experiēti-
am. Et causa quare non videntur de
facto est. quia deus non coagit natura-
li influentia illis qualitatibus vt videā-
tur ab homine. Nam si deus coage-
ret illis qualitatibus per generalem in-
fluentiam sicut coagit aliis: tunc de fac-
to naturaliter viderentur sicut alia.
Et ideo videtur q; deus suspendit mi-
raculose illas actōes sic actōez ignis in
camio. Sed vtrū christus videat illa vi-
sione intellectuali vel oculo corporali:
vel non nescio. quia ad hoc non habeo
rationem convincentem nec auctozita-
tem nec experiēciam: sed ipsemet novit
quomō est rationabilius tñ est dicere q;

sic loquendo de facto. quia satis videtur
mirabile & extraneū qd xps sit in eukari
stia: & tñ nō videat vbi sit. Sed hic sunt
dubia quia videtur qd corpus xpi nō p̄t
videri in eukaristia. quia omne visibile
habens ptes distinctas p̄t vna pars di
scerni ab alia. sed in eukaristia non p̄t
caput xpi & pedes discerni. qz ibi est con
fusio p̄tiū. ergo &c. **P**roterea si sic: t̄c
posset eadē rōe calefacere & calefieri ab
igne app̄oximato hostie. qz oīa argu
menta equaliter p̄cludūt vnū sicut aliū
Rm dubiū vtrū xps p̄t videre seipm ī
hostia sicut posset si esset in distinctis lo
cis circūscriptiue. p̄batur qd nō qz inter
videntē & rem visam debet p̄portio di
stantie: sed corpus xpi in vna parte ho
stie non distat a se in alia parte. ergo &c
Ad primū illoꝝ dico qd maior ē diffi
cultas de colore. q̄ de aliis qualitatib⁹
quia color ad hoc qd videatur requirit
certā situationē partiū: qualem non req
rit calor nec alie qualitates. quia taliter
possunt duo colores situari: qd alter non
videbitur. & taliter: qd vterqz videbitur.
Exēplum si ponatur p̄n⁹ albus tenuis
sup corpus rubeū intansum tunc tantū
videbitur rubeū distincte. Si autē ponat
in eodē situ cum corpore rubeo: tunc v
trūqz videbitur distincte maxime. si vnū
distet ab alio. ideo difficile est iudicare
quō colores videntur in corpore christi
& quis videtur & quis non. quia hoc cō
stat nobis p̄ experientiam. Sed quīs
illa situatio colorum in corpore xpi pos
sit se inuicem impedire. ne omēs videan
tur tamen illa diuersa situatio non p̄t
impedire quin aliquis color videatur si
deus non suspenderet acci^om suā. **N**ō
ad argumentū dico qd partes alteri⁹ rō
nis possunt distingui si viderentur. non

autem p̄tēs eiusdem rōnis. exemplū
est in albedine intensa & remissa vbi p/
tes non possunt ab inuicem distingui.
Similiter non possūt distinguere duo
lumina eiusdem rationis in eadem par
te medii: & tamen possunt videri. Nam
plura requiruntur ad noticiam discreti
uam q̄ app̄ehensiuam. **A**d secundū
dico qd conclusio esset concedenda si de⁹
non suspenderet acci^om istarum qualita
tum. miraculose de facto autem non est
ita propter istam suspensionem. **A**d
secundū dubiū dico qd oculus xpi ī
vna parte hostie potest ita bene videre
se in alia parte. sicut posset si esset in di
uersis locis circūscriptiue sed si eēt cir
cūscriptiue in diuersis locis tunc exis
in vno loco possz se videre in alio loco:
ergo & nunc. **A**d probationem dico.
qd sicut idem distat a se quando est in
diuersis locis circūscriptiue distantia
requisita ad visionem. ita idem distat a
se sicut vidit & qñ est in diuersis locis
diffinitiuē distantia suf^e. ad visionē co
poralem sic est in ip̄posito. **A**d prin
cipale dico qd actor perspectiue dicit si
cut vidit. & quia nunqz vidit colozē nisi
extensum. ideo posuit colozem videri se
cundum cursum naturalem s^m figurā
vnius piāmidiscuius conus esset in oculo
& bas. in re visa. Tamen deus potest
facere colozem non extensum: & tunc il
le posset videri non p̄r talem figuram
& hoc dico nisi deus suspendit miracu
lose eius actionem sicut fecit in camino
ignis.

Questio xiiii

Trum anima christi potest
mouere corpus christi in eu
charistia. qd non. quia omē mobile est

corporeale extensum. et circūscriptiue in loco s; corpus xp̄i in eucharistia nō est extensum nec circūscriptiue in loco. 5° ibi non potest moueri localr. Contra corpus xp̄i in eucharistia mouet ad motum hostie p̄secrate. sed aīa xp̄i pōt mouere hostiam motu pulsionis tractionis vel alicuius talis. 5° et corpus xp̄i. Ad q̄onem p^o videndum ē de q̄sto. vtrū corpus xp̄i in eucharistia pōt realr et vere moueri. 2° ad q̄onem. Circa primū dico q̄ corpus xp̄i in eucharistia pōt realr et p se moueri non p accidens. et hoc p̄bo sic. qz qd̄ est in loco p se et non p accidens: potest moueri per se et non per accidens. sed corpus xp̄i sub hostia ē huiusmōi. qz immediate ē p̄ns loco hostie. et per p̄ns est p se in loco hostie. Adre terea d̄s poss; si sibi placeret p̄seruare corpus xp̄i p̄ns eidem loco. destruendo hostiam q̄ est p̄ns loco. qz illa hostia nō inheret corpori xp̄i. immo est totalr extrinseca. sed destructa illa hostia et remanente corpore xp̄i p̄nte loco: est corpus xp̄i immediate et p se p̄ns illi loco. et non p aliqd̄ aliud. 5° et nunc existente hostia ē corpus xp̄i p se et immediate in loco. qz eodē mō est nūc p̄ns sicut tunc. Et vltra nūc ē p se et immediate in loco. 5° pōt p se moueri localr q̄ concedo. Circa 2^m dico qz corpus xp̄i sub hostia pōt moueri localiter ab aīa xp̄i. et hoc tam p potentiaz organicā q̄ per potentia vel virtutē nō organicā: nisi impediatur a deo. h^o p̄bo. qz quando aliqua duo sic se habent qz vnum habet modū eēndi conuenientem mobili. et aliud h; modum eēndi conuenientem mouenti: pōt vnum mouere et aliud moueri. sed corpus xp̄i sub hostia habet modū eēndi conuenientē mobili. et aīa xp̄i habet modū eēndi conuenientē

41
mouenti. et hoc tā per potentiam organi-
cam q̄ non organicā. qz modus eēndi q̄
tatiuus vel nō q̄tatiuus non impedit
hoc. 5° aīa xp̄i potest mouere corpus xp̄i
sub hostia per vtrāqz potentiam. Ideo
cōcedo qz anima xp̄i potest velle efficaci-
ter corpus xp̄i moueri ad motum hostie
et sic potest saltim partialr mouere. Si-
militer pōt potentia executiua organica
exequi imperium voluntatis et sic actu-
atur mouere. Sed hic sunt dubia.
Primū est que est potentia organica et
non organica per quas aīa mouet cor-
pus xp̄i. Scdm̄ dubiū est. qz videtur
qz corpus xp̄i sub hostia mouetur a so-
lo deo. qz qñ aliqua duo precise coniun-
guntur per actū voluntatis contingen-
ter se habentis ad illam cōiunctionem: si
vnum illorū sit mobile oīno impporti-
onatum ipsi mouēt. et aliud p̄portiona-
tum non eadē motione potest mouere v-
trūqz iunctorum. Exemplū si angelus
iungat se voluntarie lapidi. nā tūc ma-
nifestū est qz non poterit homo eadē mo-
tione mouere vtrūqz. qz h; lapis sit mo-
bile p̄portionatum homi: tñ non angelus
Sed hostia et corpus xp̄i precise coniun-
guntur p actū voluntatis diue: que p̄tin-
genter se h; ad istā cōiunctionē. Et ho-
stia est mobile p̄portionatum potētie mo-
tiue creature. corpus aut xp̄i non. 5° ista
duo non possunt moueri eadē motione
ab eadē virtute motiua. ergo cū hostia
mouetur a potentia creata corpus xp̄i
mouet sub hostia a solo deo. Ad pri-
mum istoz dico qz potentia organica et
non organica distinguunt realr. qz sicut
in alio quolibet dictū est: aīa intellecti-
ua sensitiua: et forma corporeitatis disti-
guuntur realr. et ideo potentie illaz for-
az distinguunt realr. Vnde di^o qz

potentia organica est illa que virtus de
 organo corporali in sua actione cuiusmodi
 sunt omnes potentie extense in materia: si-
 cut sensitive et executive: et per tales po-
 tentias potest anima sensitiva christi sub hostia mo-
 uere corpus. nisi deus suspendat actionem
 earum. posset enim velle hostiam moue-
 ri et appetere appetitu sensitivo propter al-
 liquod pulchrum et delectabile moueri cum
 hostia vel quiescere hostia mota. Potest
 etiam potentia executiva exequi imperium
 voluntatis imperantis corpus illud mo-
 ueri. et sic potest mouere corpus suum per po-
 tentias organicas. et hoc dico nisi deus su-
 spendat miraculose actionem causarum
 naturalium. Potentia autem non orga-
 nica est illa que non indiget organo cor-
 porali in sua actione. sicut est de intellectu
 et voluntate et per illas mouet anima christi
 corpus suum sub hostia intelligendo et di-
 ctando: corpus est mouendum ad motum
 hostie. et volendo efficaciter corpus suum
 moueri ad motum hostie sicut dicitur intel-
 lectus. Et conformando se voluntati di-
 uine. que est causa principalis in omni tali
 motu. et sic patet quomodo mouet corpus su-
 um per potentias non organicas. Ad se-
 cundum dubium dico quod potest moueri ab
 anima christi modo predicto. Ad ratio-
 nem dico quod bene probat quod corpus christi non
 potest moueri ab omni virtute creata que
 mouet hostiam. quia non potest immedia-
 te moueri a sacerdote mediante hostia.
 quia respectu sacerdotis saltem de facto
 est mobile improporcionatum. et ideo re-
 spectu talis virtutis nec mouetur eade-
 matione. nec eadem virtute creata: sed non
 probatur quin corpus christi sub hostia
 potest moueri ab anima christi. Et simi-
 liter hostia consecrata. quia utriusque est mo-
 bile. proportionatum anime christi. quia ani-

ma christi eadem voluntate efficaci potest
 velle corpus suum. Et hostiam transfer-
 ri simul de loco ad locum. semper tamen
 concurrente deo sicut causa partiali. Et
 sic patet quod ambo tam corpus christi quam
 hostia mouentur eadem motione ab ani-
 ma creata et duplici motu quarum una
 est creata et alia increata. Jouetur eti-
 am duplici motu passiva sicut sunt duo
 mobilia. Ad argumentum principale
 dico quod assumptum est falsum sed nulli-
 bus inuenitur de facto instantia nisi in pro-
 posito de corpore christi quod licet non
 circumscribatur loco. tamen coexistit cor-
 pori circumscriptiue existenti in loco et
 hoc sufficit ad motum localem.

Questio. xv.

¶ Trum anima christi potest mo-
 uere corpus christi sub hostia or-
 ganice: et non organice. quod non. quia
 in celo non potest corpus mouere istis
 motibus. ergo nec in sacramento. Con-
 tra approximatis causa sufficienti et pas-
 so non impeditis: potest poni effectus. sed
 christus sub hostia habet potentias or-
 ganicas sufficientes: et corpus christi eis
 est approximatum. ergo etc. In ista que-
 stione primo exponendi sunt duo termi-
 ni scilicet mouere organice et non organice.
 secundo ad questionem. Circa primum
 dico quod mouere organice est primo mo-
 uere unam partem medii et post illa par-
 te mota mouere aliam distantem loco et
 situ: a prima parte mota: ita quod mouere
 organice necessario requirit ista duo scilicet
 quod primo moveatur una pars localiter:
 et post alia mediante prima parte: scilicet
 inter partes corporis moti sit distantia lo-
 calis. Exemplum. Anima intellectiva pri-
 mo motu progressiuo: mouet cor motu lo-

9
cali & reali. & p^o medi^o motu cordis alia
pars magis propinqua mouetur. & post
tertia & sic deinceps. & hoc est vniuersali
ter verum in oī motu composito ex pul
su & tractu. q^o primo pellitur vna pars
& post trahitur alia. Ex isto sequitur q^o
solum illud mouetur organice quod est
circumscriptiue in loco. quia solum par
tes illius corporis distant loco & situ.

Mouere corpus non organice ē mo
uere totum & partem eque primo & non
primo vnam partem & post aliam. & h^o
indifferenter est verum siue partes cor
poris distent inter se loco & situ: siue non
Exemplum angelus in corpore assump
to est totus in toto. & totus in qualibz p
te illius. & hoc sicut motor in mobili.

Non autem sicut forma in materia. nec
sicut perfectio imperfectibili. ideo eque
primo mouet totum corpus assumptuz
& quālibet eius partem. Circa secun
dum dico primo q^o anima christi in celo
potest mouere corpus suuz ibi solum or
ganice sicut potest anima mea mouere
corpus suum. Cuius ratio est: quia cor
pus christi in celo est circumscriptiue in
loco. ideo potest anima christi mouere
corpus. primo mouēdo vnā partē & po
stea alias partes fm q^o potest existens in
vna pte celi. velle aliquid efficaciter in
alia parte. & ita vult corpus suum mo
ueri ad illud. Sed non organice non
potest corpus suum mouere in celo. li
cet anima intellectiua sit tota in toto cor
pore & tota in qualibet parte corporis: si
cut angelus in corpore assumpto. Non
tamen est in qualibet parte: sicut motor
in mobili: sed sicut forma in materia. pp
ter quod non potest corpus suum non
organice mouere sicut potest angelus.

Et si queras causas istius. dico q^o na
tura rei talis est q^o forma informās cor
pus existens circumscriptiue in loco pri
mo mouet vnam partem & post aliam.

Secūdo dico q^o anima christi sub ho
stia potest mouere corpus suum non or
ganice tantum. Nam organice non po
test mouere: cum inter partes corporis
christi sub hostia: nulla sit distantia loca
lis. quia totum coexistit toti & totum cui
libet parti. ideo non potest primo moue
re vnam partem & post aliam. quia que
libet pars est in eodem loco cum alia: s^z
bene potest velle & forte vult de facto q^o
corpus suum moueatur ad motum ho
stie. Et hoc pformādo se voluntati diue
que vult illud corpus moueri ad mo
tum hostie: & ita volendo quando mo
uetur hostia mouet corpus non organi
ce. Sed hic sunt dubia. Primum.
quia si corpus moueatur in celo organi
ce. q^o mouetur sub hostia etiam organi
ce. quia idem corpus numero non simul
mouetur & quiescit. Secundum est q^o
si anima christi sub hostia suspendat a
ctum voluntatis sue nolendo corpus su
um moueri ad motum hostie a quo tūc
moueatur corpus christi ad motum ho
stie. Tertium est. vtrum anima chri
sti sub hostia potest mouere hostiam nō
organice. Quartum est. vtrum ani
ma christi sub hostia potest mouere cor
pus suum non mota hostia. Quid se
parare se: & recedere nō mota hostia vel
quiescere mota hostia. Ad primum
istoruz dico: q^o corpus christi potest mo
ueri organice in celo & quiescere sub ho
stia. Et si dicat q^o contradictio est q^o ideo
simul moueatur & quiescat. Respon
deo q^o si intelligas per quiescere vel

quietem precipue privatōem motus: sic ē
 traditio q̄ idem corp⁹ simul mouea/
 tur ⁊ quiescat. qz qđ sic quiescit nullum
 mutat locū. Si aut̄ per quiescere solum
 intelligas q̄ corp⁹ existēs i aliquo loco
 ⁊ nō mutans illū locū quiescit ⁊ p̄ mo/
 veri intelligas q̄ corp⁹ existens in aliq̄
 loco ⁊ mutās illum locū moueat sic po/
 test idem corp⁹ simul quiescere ⁊ moue/
 ri. qz potest mutare locū in celo. ⁊ conti/
 nue eē in loco hostie. ita q̄ non mutat lo/
 cū hostie. ⁊ sic quiescit. Ad scđm di/
 co q̄ isto casu adhuc ad motum hostie
 mouebitur corp⁹ xp̄i a solo deo sicut ho/
 stia mouetur. Ad 3^m dico q̄ satis pa/
 tet solutio ex dictis. Ad 4^m dico q̄ nisi
 esset ordinatio dīna in contrarium que
 ordinauit illud corp⁹ semper moueri ad
 motum hostie: ⁊ quiescere ad eius gerez
 posset se separare ab hostia ⁊ mouere n̄
 mota hostia. ⁊ hoc volē^o efficacit̄ rece/
 dere ad a^m lo^m ita bñ sic si eēt circūscrip/
 tione i lo^o. vñ eē circū^o i lo^o l' diffinitie ē
 impertinens ad eius motū vel quietem.
 Ad argumentū principale in oppo^m
 dico q̄ licet xp̄s sub hostia habeat potē/
 tias organicas ⁊ non organicas: non po/
 test tñ corpus suū ibi organice mouere.
 qz ibi nō est corpus suū passum disposi/
 tum ad talem motionem eo q̄ ibi inter/
 partes corporis christi nō est distātia lo/
 calis que necessario requiritur ad talem
 motionem. Dico etiam q̄ potentia nō or/
 ganica potest mouere corpus organice ⁊
 non organice. sicut patet de anima intel/
 lectiua christi que mouet corpus suum
 in celo organice ⁊ sub hostia non orga/
 nice.

Questio. xvi.

¶ **T**rum om̄is actus assentiendi p̄
 supponat actum apprehenden/
 di respectu eiusdem obiecti. qđ
 sic. qz intellectus nulli assentit nisi q̄ ve/
 rum reputat nec dissentit nisi qđ falsum
 reputat: sed intellect⁹ nihil reputat verū
 vel falsum nisi cognitum ⁊ apprehensū
 ergo om̄is assensus necessario presup/
 ponit cognitionem ⁊ apprehensionem.

Contra ex̄te ista ppōe in mēte: oē to/
 tum ē mains sua pte: sine om̄i alia appre/
 hensione ppōnis: statim necio intellect⁹
 assentit sibi. igit̄ iste assensus nō presuppo/
 nit apphensiones. Sic p̄mitto aliquā
 distinctionem. 2° ad qōnes. Circa pri/
 mum dico sicut dictū est in alio: quol̄z q̄
 duplex est act⁹ assentiēdi. vn⁹ quo assen/
 tio aliquid eē vel non eē sicut assentio q̄
 deus ē: ⁊ q̄ de⁹ est trinus ⁊ vn⁹. ⁊ q̄ de/
 us nō est diabolus. ⁊ tñ nec assentio deo
 nec diabolo. sed assentio q̄ deus non est
 diabolus. Vnde de virtute sermōis per
 istum actum nlti assentio. tamē per istuz
 actum apprehendo deum ⁊ diabolum:
 qz om̄is actus assentiendi est actus ap/
 prehendendi: sed non econuerso. Ali/
 us est act⁹ assentiendi quo assen^o alicui:
 ita q̄ act⁹ assentiēdi referatur ad aliqd
 sicut assentio ⁊ dissentio alicui cōplexo: si/
 cut huic ppōitiōi hō ē aīal. qz reputo
 eam esse veraz ⁊ non solū assentio huic
 ppōni. hec ppō homo est aīal est vera
 vbi hec ppō homo est aīal est subiectū
 sed ē assentio huic ppōni hō est aīal in
 se ⁊ absolute. ⁊ hoc qz scio q̄ sic impoz/
 tatur per istam ppōitionem sicut est i re

Circa secundum dico q̄ primus as/
 sensus non necessario presupponit ap/
 prehensionem complexi. quia iste as/
 sensus non est respectu complexi tanq̄
 alicuius obiecti: sed presupponit ap

prehensionem singularium rerum lz non assentit a reb⁹ singularibus. Sz scds assensus naturalr loquendo nece^o pre/ supponit apphensionem coplexi. z hoc i differenter: siue tale coplexuz coponatur ex cognitionib⁹ singularium rez siue no Et ro est. qz talis assensus hz complexu p obiecto. nunc aut nulli naturalr assen tim⁹ vel dissentimus: nisi cognito z app/ henso. g^o impossibile est qz naturalr as/ sentiatur alicui coplexo nisi apprehendat

Sed contra. si intellect⁹ formet istaz ppōnem omne totum est maius sua pte circūscripta oī alia apprehensione cople xi pter istam copōnem. statim catur hic assensus evidens. alr non eēt ppō per se nota. Simlr si intellect⁹ formet istam p positōem ds est trinus z yn⁹. sine oī alia apphensioe illi⁹ articuli cū impia volun tatis. pōt cārī actus credendi. g^o talis as/ sensus non p̄suppōit apphensionē. Dreterea apphen^o coplexi nō est ppō. qz in/ tellect⁹ pōt formare ppōnem lz non co/ gnoscat vel apphendat eam: sicut possū cognoscere lapidem: lz nō cognoscam il lā cognitōem: Nec apphen^o ē ps ppōis qz quelz ps ppōis pōt eē cognit^o rei eē z nulla alia cog^o est necessaria ad actuz assentiendi. g^o zc. Dreterea alius est assensus respcū rei z ali⁹ respcū coplexi sicut alia est apphen^o rei z alia coplexi. g^o saltem assensus respcū rei nō p̄suppo nit assensum respcū coplexi. Ad p^misto rū d^o qz tā ad actū assentiendi i cōi q̄ ad actū credendi. ar^m pcedit de p^o assensu z dissensu z non de 2°. Ad 2^m di^o qz apphen^o coplexi nec est ps ppōis p̄posi/ te ex cogitationib⁹ rez extra. nec est ipsa ppō. q̄uis possit eē pars vnus alteri⁹ ppōis. lz est vna alia distincta cog^o tam a ppōne q̄ ab assensu. Et istam cognitō

ne p̄supponit assensus hns coplexū p ob iecto. Et hoc nō solū est vez qn assenti⁹ coplexo p̄posito ex cogitatōibus rez: sicut in istis: hō est aīal: hō n̄ ē asin⁹. sed ēt qn assenti⁹ alicui ppōni c^o subiectuz vl pre dicatuz est vna alia ppō cuiusmōi sunt oēs ppōnes in sensu coposito vt tales. hō est aīal: est ppō vera vel necia. z sic de aliis modis. qz anteqz assentiā talibus coplexis necesse ē ipsa prius apphenderi z cognoscere. Ad arg⁹ principalia p3 ex dictis.

Questio. xvii.

v **Trum** viator hēat aliquē pcep tum simplicē pprium deo añ cō pōnem z dīsonem vel postea. qz sic. qz ille pcept⁹ ē simplex de quo q̄runt tales pcept⁹ p̄positi. vtrū ds sit ens ifun tū. vtrū sit act⁹ pur⁹: sed tales q̄runt de pceptu dei zc. maior p3. qz tales non que runt de pceptu dei p̄posito pprio. qz tūc idē q̄reretur de se qd est falsum. Cō/ tra nulla creatura p̄tinet pceptuz dei sim plicē z pprium eēntialr: nec virtualr. g^o nulla creatura pōt illum cāre. Ad qd nem di^o p^o qz viator ex puris naturalib⁹ non pōt h̄re de deo cognitōem aliquaz q̄ sit cogni^o absoluta nō cognotatiua: affir mativa nō negatiua: simplex nō p̄posita: ppria non cōis añ cōpōem z dīsonem. Cui⁹ rō est. qz alr nō posset negare deuz eē. qz suppono qz p̄ sentatōem rei nō cā tur aliq̄ cog^o ppria alic⁹ impossibil⁹ ante p̄pōnem z dīsonē. Tum qz sensa^o nullā hzactōem ad ipossibile vt cāet eius co/ gnitōem ppria. Tū qz eadē rōne sensatō cāret cognitōes pprias infinitoz impos sibiliū. qz eālem hitudinē hz ad oīa ipos sibiliā. Tunc ar⁹ sic: Tu pcedis cognitō nē dei ppriam: cārī añ oēm dīsonē z cō/

ponem et non ex fide. qz in fide cōcorda/
mus. et tñ non ponim⁹ hoc. g^o euidenter
cognoscis hoc. qz cog^o dei ppria catur
p sensatōem. et p^o nōs euidenter est infideli
deum eē. qz posset euidenter arguere qz
cept⁹ catus mediante sensatōe nō est a l
cui⁹ impossibilis s; possibilis. et ex quo me
diante sensatōe cogit^o simplex ppria dei
an⁹ pōnem cāta est: ista cogit^o non est a
licuius impossibilis s; possibilis. g^o qlibet
infidelis possit euidenter scire qz d^s ē pos
sibilis. Et qz in ppetuis non dūt eē et pos
se. quibz infidelis euidenter sciret deū esse
qd est falsum. Et iō dico qz an⁹ cōpōnem
et dīsonem non h; viator talem pceptuz
nec hēre pōt. Preterea not^a incōple^a
vni⁹ rei nō cāt notitiā incōplexā alterius
rei simplicē et ppriam. qz nō intuitivā. qz
illa catur imediate a re ex naturā lo
quendo. Nec abstractivā. qz si illa esset
cognitio simplex ppria: nece^o p̄supponit
notitiā intuitivā. cum g^o viator nō pos
sit deū p statu isto intuitue videre nullā
cognitōem talem de deo pōt hēre. Se
cūdo dico qz viator non pōt hēre talez cō
ceptum simplicē et pprium p^o pōnes et
dīsonem. Qu^o rō est. qz mediāte pōne
et dīsonem acquirūt solū notitiā discursiua
et oīs notitiā acq̄sita p discursuz est com
plexa. Sed p^o qz hoc dato tūc intel
ligerem⁹ deū nihil aliud intelligendo. qd
pbat. qz isti pceptus cōes: ens p^m. vni⁹
eodem ordine succedūt sibi in mēte sicut
in voce. S; qñ prim⁹ pceptus ē in mēte
nō plus intelligit d^s q; creatura. nec qñ
scd^s est in mente. nec qñ terti⁹. g^o nunq;
intelligit. d^s pceptu pprio: nisi vlti⁹ pcept⁹
successiue formati cāent pceptum simpli
cem et pprium. Preterea alr intelli
gēdo deū. erit magnū tps anteq; intelle
ctus intelligeret deum. qz oportet incipe

re ab ente descendēdo per cōpōtionem
et diuisionem. Preterea diffinitō sub
stantie create pōt cāre conceptum sim
plicem et pprium diffiniti. g^o descriptio
dei potest cāre conceptum dei. Antece
dens p^o. qz alr in linea predicamentali:
diffinitio et conceptus simplex. nō differ
rent nec in demāratione eēnt tres termi. qz
non esset ibi pceptus simplex diffiniti.

Preterea alr non eēt conceptus re
spectiu⁹ in nobis. qz neutru extremū po
test cāre conceptum alterius. Nec catur
a duobus extremis an⁹ cōpōtionem et di
uisionem. qz expientia docet qz intellectus
prius non h; conceptum respectiuū. an⁹
q; vnum alteri per cōpōtionem et diuisionem
comparat. puta p hoc qz intellectus
format hoc cōplexum. hec albedo ē ta
lis qualis est illa catur pcept⁹ similitudī
nis. Preterea alr non possem⁹ hēre i
tellectōem chymere in vno instāti. qz p
tes conceptus ppositi sibi succedunt i mē
te sicut in voce vt prius dictum est.

Preterea qñ intellectus format h^o
cōplexum. de⁹ distinguitur a quolibet qd
non est ipm. Aut subiectū illius pōnis
in mente est pceptus simplex dei: et habe
tur ppositum. Aut non: et tunc faciā ali
am ppositōem demonstrādo rem que d
us est. sic hec res significata p hoc com
plexum distinguit a quolibet qz nō est ip
sum: et tunc. Aut demonstro deum p v^o
actum simplicem et hētur pposituz. Aut
per conceptum ppositum ex multis acti
bus: et erit pcessus in infinitum. Ad
primū illorum concedo qz viator nō po
test naturaliter deuz intelligere nihil ali
ud intelligendo. quia licet per conceptuz
compositum totalem intelligatur solus
deus. tamē per quēlibet conceptum par
tialē nullius compositi intelligitur aliud

a deo. quia quilibet conceptus talis est cōis
deo et aliis. Sed ultra dico quod probatio
deficit. quia licet possibile sit in aliquo ca
su. quod conceptus cōmunes eodem ordine
sibi succedat in mente sicut in voce. hoc
tamē non est necessarium. quod intellectus po
test formare aliquam p̄p̄ōem in qua mlti
ti conceptus cōes simul p̄dicantur et subii
ciuntur. et per omnia in tali conceptu com
posito pōt deus intelligi. Ad 2^m di^o
quod non oportet incipere ab ente. quod potest
incipere ab istis conceptibus: primū vel sū
stantia et sic de aliis. Nec requirit ad in
telligendum deum talis descensus vel di
scursus per componem vel diuisionem.
Nec magnū temp⁹ requirit. quod quā deus
intelligitur primo per aliquem conceptū
cōpositum: pōt aliter intelligi per habitū
inclinantem ad cognitōem simlem in in
stanti. sicut in instanti pōt formari tota p̄
positio. Ad 3^m nego assumptum. quia
conceptus diffinitive cōi lege p̄supponitur
diffinitōi. quod cognitio diffinitī diffinitōe
p̄p̄ie dicta. catur mediante cognitōe in
tuitiua vnius individui. quod concept⁹ spe
ciei pōt abstrahi ab vno individuo. Dif
finitio autē non pōt abstrahi ab vno indi
uiduo. Diffini^o autē non pōt totaliter cā
ri q̄ntum ad omnes eius ptem nisi per co
gnitionem multorum individuum.

Ad probationem dico quod neutrum illo
rum impossibilium sequit. quod non p̄pter
hoc distinguitur conceptus diffinitī a dif
finitōe. quod catur ab ea. quod nullo modo cā
tur ab ea. sed seipsis distinguunt: et cān
tur a suis cāis que sunt diuerse. Ad q̄r
tum dico quod argumentū est ad opp^m. nā
conceptus respectu⁹ ab vtroq; extremo
simul posito ante cōpositionem et diuiso
nē non pōt causari quod p̄bo. quod subiectum
et predicatum p̄positōis p̄cedunt saltem

ordine nature p̄positionē. Nūc autē intel
lectus in ipsa formatōe hui⁹ cōplecti hec
albedo est alteri siml^r vel equalis: ponit
conceptū receptiuum a pte predicati. 1°
Isti conceptus p̄cedunt illam p̄positōem. vñ
iste est ordo quod vñs duabus albedinibus
primo catur in intellectu conceptus speci
fic⁹ albedis. 2° natural^r mediāte illo cō
ceptu specifico catur concept⁹ similitudinis.
Et dico immediate ab ipsis albedibus:
vel cognitionib⁹ earum. et p^o saltem or
dine nature formatur p̄positio. Ad p
bationē dico quod experientia docet quod non pri
us iudicat per actū assentiēdi illas albe
dines eē similes: q̄ intellectus comparet
vnam albedinē alteri per p̄pōnem et di
uisionem: sicut prius dictū est sed experien
tia non docet quod prius hēat conceptum re
spectiuum aī cōpositiōem et diuisionem.

Ad quintum dico quod possum⁹ intelli
gere chimeram in vno instanti p̄ vno cō
ceptu cōpositu includentem p̄dictio
nem sed nullo mō per cognitōem simpli
cem p̄p̄iam. Et ultra dico quod probatio af
finit falsum. scilicet quod ptes conceptus cōpositi
succedunt sibi in mēte sicut in voce. quod in
mēte concept⁹ illi sū existunt in subiecto i
dissibili. in voce nō. Ad vltimū dico quod
subiectū hui⁹ p̄pōnis de⁹ distinguit⁹ et
non eēt conceptus simplex sed p̄posit⁹. Eo
dem mō di^o quod formatō talē p̄pōnē hec
res significata p̄ hunc conceptū p̄positū di
stinguit⁹ et. subiectū istius scōe p̄pōnis
est concept⁹ cōposit⁹ ex conceptu dei et p̄no
mine demōstratiuo. Et ultra formando
aliā p̄pōnem sicut dicēdo res signata p̄
hunc scōm conceptū p̄positū distinguit⁹ et.
subiectū adhuc erit cōcept⁹ p̄posit⁹. et iō
p̄cessum in infinitū concedo: formando
tales p̄positiones distinctas. saltē minor.
Et p̄ subiectum in qualibet p̄positione

erit conceptus et positus et non simplex. Ad
 arguendum principale dico quod tales conceptus
 compositi ens infinitum: actus purus querun-
 tur et demonstrantur de conceptu entis particu-
 lariter sumpti. puta queritur utrum in uni-
 uerso sit aliquid ens infinitum vel actus purus.
 Et probatur quod aliquid ens est infinitum. et ac-
 tus purus. subiectum autem istius propositionis
 est conceptus et positus ex conceptu entis in
 eodem et huius sine categorizematis aliquid et ita
 non est inconueniens quod unus conceptus com-
 positus queratur et probetur de alio con-
 ceptu composito.

Questio xviii

¶ **T**rum quantitas corporis christi sub
 hostia possit habere positionem de gene-
 re quantitatis sine positione que est predicamen-
 tum supposito quod quantitas sit res distincta
 a substantia et qualitate: quod sic. quia deus potest
 separare et conseruare prius absolutum sine po-
 sitione. sed quantitas per positionem est res abso-
 luta. et similis positio que est eius propria. positio
 autem est quidam respectus fundatus in quanti-
 tate. igitur potest deus conseruare quantitatem cor-
 poris christi cum prima positione destruendo se-
 cundam. Contra. impossibile est quod ponatur
 fundamentum respectus: et terminus: nisi
 ponatur respectus vel nisi tale denotetur per
 conceptum respectuum. sed quantitas corporis
 christi est fundamentum ipsius positionis: et lo-
 cus hostie cui est prius corpus christi est im-
 minus illi respectus. igitur impossibile est quod il-
 la quantitas sit prius loco nisi habeat positionem re-
 spectu illius loci. Ad quoniam dico quod
 possibile est quod quantitas corporis christi sit prius
 loco et habeat positionem que est propria quantitas
 nisi habeat positionem que est predicamentum. quod
 probatur multipliciter. primo sic. quia positio que est
 propria quantitas est ordo partium in toto tunc
 queritur. Aut ille ordo situatus est ita quod una

pars sit superior et alia inferior. una autem et alia
 retro et cetera. Aut est ordo perfectionis ita quod
 una est perfectior et alia imperfectior. aut
 est ordo totius et partium: sicut oculus est pars
 capitis. Aut quarto est ordo calitatis ita quod
 una pars est calidior alterius. Aut quinto est or-
 do originis aut nature: ita quod una pars prius
 natura est in rerum natura quam alia.

Alio modo non video quod possit esse ordo partium
 in toto. Si primo modo intelligitur ordo partium
 in toto habetur propositum. quia notum est quod non
 potest esse ordo situatus absque distantia lo-
 cali partium. quia in tali ordine contingit assi-
 gnare primam partem secundam et tertiam respe-
 ctu loci. quoniam corpus est immediate prius
 loco. et per prius ille ordo non potest esse sine po-
 sitione que est predicamentum. Aliis quatuor mo-
 dis loquendo de ordine non potest dici quod il-
 le ordo sit propria quantitas quia quilibet alius
 ordo ita deus potest competere partibus corporis
 christi. si eorum separe ab omni quantitate sicut quod
 do sunt coniuncte cum quantitate. Nam ita
 esset una pars perfectior: tunc sicut nunc. quantum
 ad secundum ordinem ita esset unum: tunc esset pars
 alterius puta oculi capitis sicut nunc. Nec
 plus una pars esset calidior alterius tunc quam nunc.
 Nec plus tunc est una pars prior alia quam nunc
 quia prius natura est aliquid secundum philosophum. igitur me-
 thaphisicorum. quoniam unum potest separari ab alio et non esse.
 Et ita patet manifeste quod solum ordo situatus
 qui requirit distantiam localem inter partes
 facit aliquid esse et habere positionem que est dif-
 ferentia quantitas. Secundo sic omne quantum
 situatum est longum. sed nihil est longum
 sine distantia locali partium. igitur si quantitas cor-
 poris christi sub hostia sit longa. oportet quod
 una pars sit extra aliam et distet ab alia.
 Tertio sic. omne quantum est extensum
 sed nihil est extensum: nisi una pars distet
 ab alia. et sit extra aliam quia ad extensio-
 nem non sufficit partem rei alicui quanto.

Alias anima intellectiva esset quanta cum sit presens toti corpori et cuilibet eius parti. ergo si illa quantitas habeat positionem de genere quantitatis: illa est extensa habens partem extra partem, et per consequens habet positionem que est ordo partium in loco. Quarto sic omne quantum partium, et non infinitum permanens est figuratum aliquam figuram, sed ad figuram requiritur ordo partium in loco si corpus figuratum sit presens loco: ergo ad quantitatem et eius positionem requiritur talis ordo. Assumptum patet: quia nullus alius ordo partium sufficit ad finem, quod facta sola mutatione situalem partium sine omni alia mutatione finem mutat. Patet de sorte sedente et stante ubi est diversitas finem per solum motum localem hoc etiam patet, quia si deus crearet unum hominem cum omnibus suis accidentibus ab solutis sub specie panis: ita quod esset ibi diffinitio nullibi et circumscriptive. Ille homo nullius esset figure, quia nec circularis nec triangularis, et sic de aliis. Nec esset eius corpus rarum nec densum, quia eius partes non iacent propinque nec remote eo quod omnes sunt simul, sed istius causa sola est quia partes non ordinantur in loco, ergo et cetera. Quinto sic corpus heterogeneum puta ignis vel aer, vere habet positionem que est differentia quantitatis, quia vere est quantum, sed inter partes illius corporis non potest esse nisi ordo situalem, hoc est ordo partium in loco et positio que est predicamentum, ergo una positio non potest esse sine alia. Assumptum patet quia circumscripto illo ordine nulla pars potest esse alia prior: nec posterior cum omnes sint eiusdem rationis. Sexto patet hoc per philosophum: in predicamentis qui dividit quantitatem in habentem positionem, ut linea, superficies, corpus singulum enim illoque situm est ali-

cubi: sed talis situatio non potest esse sine ordine partium in loco ergo et cetera. Super praeter quolibet natura respiciens contingenter quolibet speciem, et individuum partem sub aliquo genere respicit contingenter totum illud genus, quia quando aliquid determinat sibi certum genus determinat sibi certam speciem illius generis, sed corpus christi respicit contingenter quolibet speciem positionis que est predicamentum et quodlibet individuum quia sine qualibet potest esse, ergo sine toto illo genere, et per consequens potest habere unam positionem sine alia. Preterea quod sunt duo respectus extrinsecus adveniētes quorum unus presupponit alium potest prior separari a posteriori, sed ita est de respectu quantitatis et positionis, ergo potest quantitas esse presens loco sine positione. Preterea positio que est predicamentum presupponit ubi proprie dicitur, scilicet circumscriptum: sed deus potest conservare quantum sine tali ubi proprie dicitur, ergo et cetera. Ad primum illorum dico primo quod illa propositio habet multas instantias. Tum quod quantitas contingenter respicit quancunque positionem que est differentia quantitatis, et tamen non respicit contingenter totum genus finem. Tum quod quantum nunquam est sine longitudine et latitudine, nec per consequens sine finem. Tum quod linea contingenter respicit rectitudinem et curvitatē, et tamen non respicit contingenter finem omnino quia linea non potest esse sine finem. Rursum dico quod conclusio potest procedi unomodo quia si deus faciat quantitatem sine omni loco, tunc esset positio que est differentia quantitatis sine positione que est predicamentum, et hoc quia tunc quantum non est presens loco et positio quod quantum sit presens loco: non est per consequens sicut non valet, deus potest facere quantum sine illa positione, et sine illa et sic de aliis, ergo sine

omni. Exemplum. posito qd sol nō sit de⁹
 pōt facere corp⁹ sine oibus distātiis ad
 solem. quia sol nō est: sed posito sole im-
 possibile est qd sit corpus in mūdo sine oī-
 bus distātiis ad solem. et tamē tale cor-
 pus ptingenter respicit quālibet distan-
 tiam. Tertio dico qd aliqui sunt termini
 absoluti qui significant oīa sua significa-
 ta vno mō. Et quando tales termini im-
 portant res totaliter distinctas. tunc in
 illis est maior vera. Exemplum. homo pōt
 esse sine albedine et nigredine et c. ergo si-
 ne oīni colore per potentiā dei. Simili-
 ter dilectio potest esse sine noticia intuiti-
 ua et abstracta et sic de aliis q^o pōt ef-
 se sine oīni cognitione saltem per poten-
 tiam dei. Sed sunt alii termini pnotati-
 ui qui nō significant omnia sua significa-
 ta vno mō significanti: sed aliquid in re-
 cto et aliquid in obliquo. et quando ta-
 les termini sunt subordinati: in illis est
 ppositio falsa. Exemplū de linea et fi^a.
 Et ratio est quia quicquid significat li-
 nea in pmoni significat figura in pmoni
 principaliter licet pnotant diuersimode.
 puta affirmatiue vel negatiue et omnia
 que pnotat linea negatiue: pnotat etiā
 figura negatiue. et ideo impossibile ē. qd
 sit illa linea sine oīni figura. Ad ppositū
 dico qd h^o corpus quantū respiciat conti-
 genter oēm positiōem que est predic^m.
 nō tamen potest esse presens loco et sepa-
 ri a toto illo genere. quia tam posi-
 tio que est predic^m. q^o positiō que ē dif-
 ferentia quantitatis significant illud idē
 qd cor⁹ q^o tū: iō cor⁹ q^o tū nō pōt ab oīb⁹
 separari. Ad aliud et 3^m dico qd nec
 positiō nec quantitas nec vbi sunt tales
 partii respectus: sicut hoīes ymaginātur
 quod patet ex hoc quia si essent tūc pos-
 set quantitas esse presens loco et separa-

ri ab illis. et tunc illud quā^m nō haberet
 partes ordinatas in loco quod includit
 contradictōem. sicut pbatū est. ideo di-
 co qd isti termini important solum res
 absolutas diuerso mō significanti. Ad
 argumenta picipalia patet ex dictis qd
 non sunt tales respectus sicut homines
 ymaginantur.

Questio. xix.

Trum subā materialis exāsa
 pponatur ex partibus substā-
 tialibus eiusdem rationis si-
 tualiter distinctis. qd nō. quia hoc soluz
 conuenit q^o titari. ergo nō subē. Con-
 tra. alia pars materie est in capite. alia
 in pede. et sic de singulis ergo et c. Ad
 qōem dico qd sic: et hoc pōt euidēt pro-
 bari primo sic. quia lignū non tantū com-
 ponitur ex materia et forma que sunt p-
 res essentielles eius et diuerse rōnis: sed
 etiā pponitur ex partibus integralibus
 eiusdē rōnis: quāz quelibet est lignū. et
 ille partes nō sunt in eodē situ vt mani-
 festum est: ergo distānt stualiter. Se-
 cundo sic diuiso ligno in duas medie-
 tates nulla substātia fm se totā de no-
 no generatur. sed nunc facta diuisione
 sunt due subē distantes realiter. Aliter
 accidentia in vna medietate remanerēt
 sine subiecto. sed ille due subē ligni qua-
 rum vtraq³ ē quoddā totū post diuisionem
 preserunt facientes vnū lignū to-
 tum et nō fuerunt prius in eodē loco er-
 go prius stualiter distabant. Cōfirmat
 quia vna medietas ligni pōt corrupti a-
 lia non corrupta et illa corruptio est
 subālis. ergo aliqua subā que prius fuit
 nunc est corrupta. et manifestū est qd ali-
 qua subā manet. ergo prius erant due
 partes subāles ligni cōponentes vnū

lignū sitū distantēs. Tertio sic. albe/
 do exis in ligno est tota in toto: et pars
 in parte. Aut ergo in toto et partibus li/
 gnū. et habetur ppositum quia sicut par/
 tes albedinis localiter distant: ita et par/
 tes subē in quibus erunt. Aut sunt i to/
 to quodā accidente et pars in parte acci/
 dentis: et tunc illud accidens sicut ē sub/
 iectū albedinis habet aliquod subiectū
 primū: ita qd totum sit in toto. et pars in
 parte. Et tunc quero. Aut subā est eius
 subiectum primū. et habetur ppositū
 sicut prius. Aut accidens. et tunc querā
 iterum de illo accidente. et sic erit pces/
 sus in infinitum. vel oportet stare ad a/
 liquod accidens extensum: cuius subie/
 ctum primū est aliqua substātia materi/
 alis. habens tales partes. Quarto sic
 Non plus esset illa subā materialis ex/
 tensa. q̄ anima intellectiva. quia sicut ai/
 ma intellectiva est tota in toto corpore
 et tota in qualibet parte corporis. ita ali/
 bet subā materialis esset tota in tota q̄/
 titate et tota in qualibet parte quantita/
 tis. Oportet ergo dicere qd quolibz sub/
 stātia materialis: habz partes substātia/
 les distantes localiter. quaz vna pōt de/
 strui alia. non destructa. et ipis manen/
 tibus possunt ab invicem separari et ali/
 bet talis subā est quoddam totū quod
 concedo. Ad argumentū principale.
 dico qd si quantitas sit res absoluta disti/
 cta a subā et qualitate sicut est cōis opi/
 nio: non solum convenit quantitati ha/
 bere tales partes integrales. sed etiā sub/
 stantie materiali.

Questio. xx.

Trum subā materialis exten/
 sa per suas partes intrinsecas
 sit immediate presens loco. qd non. q̄

solū est p̄ns per quantitatē que primo est
 in loco ergo et c. Contra. si subā et quā/
 titas distinguntur realiter alia est p̄ntia/
 litas vnius ad locū q̄ alterius. quia re/
 spectus mutantur ad mutatōem funda/
 menti immediati. ergo vtrūqz est immedi/
 ate p̄ns loco. Ad quōdem dico breuiter
 qd sic. Qd p̄bo primo sic. Omne illud qd
 est p̄ns loco est p̄ns per seipm vel per
 aliquid cui ipm est p̄ns illi loco. sed sub/
 stantia materialis extensa est p̄ns loco
 ergo per seipam vel aliud cui subā est p̄/
 sens puta per quantitatē cui substātia ē
 p̄ns que quantitas est p̄ns loco. Et
 loquor de illo per quod aliquid non di/
 stans a loco est p̄ns loco. et nō aliter. s̄
 si subā materialis sit p̄ns loco per par/
 tes suas intrinsecas habetur ppositum.
 Si per aliud puta per quantitatē tunc
 arguo sic. Quando aliqua duo suo sūt
 presentia et indistantia localiter: quicq̄
 immediate est p̄ns vni illoz: per idem im/
 mediate est p̄ns alteri. sed quantitas et lo/
 cū ei⁹ sūt p̄ntia indistantia localit et subā
 materialis exis sub q̄titate p̄ ptes suas
 intrinsecas ē immediate p̄ns q̄titati. ergo
 p̄ easdē ptes ē immediate p̄ns loco illius
 q̄titatis. R° sic subā materialis ē pre/
 sens q̄titati que immediate est p̄ns loco
 suo: ita qd tota illa subā est p̄ns toti quā/
 titati et ps p̄ti sicut illa tota subā informa/
 tur illa tota quantitate et ps p̄te. et aliter
 nō eēt exis. aut 5° illa subā ē immedia/
 te p̄ns q̄titati aut p̄ aliqd me^m. 2^m nō ē
 dari. qd de illo me^o q̄ro aut immediate est
 p̄ns tā subē materiali q̄ q̄titati. et hētur p̄/
 positū. aut erit p̄cessus i infinitū i mediis
 5° ipa subā immediate ē p̄ns q̄titati. qd
 non plus pōt stare in 2° q̄ in primo. Et
 tūc arguo oīs subā p̄ seipam. et p̄ partes
 suas: est immediate. presens. quantitati. et

Tota est p̄ns toti. ⁊ pars parti. p̄r seip/ sam. sed quantitas per seipsam ⁊ p̄ par tes suas intrinsecas. est imēdiatē p̄ns lo co: ita q̄ tota est p̄ns toti. ⁊ pars parti. quia alia p̄sentialitas ē eius ad locū ⁊ alia quantitatis quod patet ex separa bilitate eorū. ergo ⁊c. Ad argumentū p̄cipale dico q̄ subā materialis ex h̄o ip̄o q̄ imēdiatē est p̄ns quātitati: sic q̄ tota est p̄ns toti. ⁊ pars parti est imēdia te p̄ns loco illius quātitati per partes suas intrinsecas.

Questio. xxi.

Trum subā materialis exten sa per partes suas intrinse/ cas sit in loco circūscriptiue vel diffinitive. q̄ nō circūscriptiue. q̄ omē quod est in loco circūscriptiue etiā imēdiatē est quantitas. sed subā materi alis nō est quantitas. 5°. Contra: est imēdiatē p̄ partes suas p̄ns loco: ita q̄ tota est p̄ns toti: ⁊ pars parti: ergo cir cūscriptiue est in loco. Ad primo videndū est quid est eē circūscriptiue ī loco: ⁊ quid diffinitive. 2° ad questōem

Circa primū dico q̄ esse circūscrip tiue in loco: est eē in loco q̄ totū sit in toto loco. ⁊ pars in parte loci. Sed esse ī loco diffinitive est totū esse ī toto loco ⁊ totū in qualibet parte illius loci: sicut corpus xp̄i est in eucharistia ⁊ sicut an gelus est in loco. ⁊ aīa intellectiua ē isto mō in corpe: licet non sicut in loco. Cir ca 2^m dico q̄ subā materialis extensa p̄ suas partes est imēdiatē in loco circū scriptiue. q̄ patet ex predictis quia ipsa est tota in toto. ⁊ tota in qualibet parte loci. quod p̄batnr. quia si deus destrue ret vnā medietatē quantitatis huius li gni. ⁊ aliā medietatē p̄seruaret: ille due

partes subāles ligni distarent localiter ⁊ vnā est circūscriptiue in loco. ergo ⁊ alia medietas. quod patet ex hoc q̄ to ta subā ligni est in toto loco. ⁊ pars in p̄ te. Secundo sic fm ponentes respec t^o p̄nalitas ligni ad locū nō dependet ex respectu inherētie quantitatis ad lig nū. q̄ destructa illa inherētia pōt ad huc lignū esse p̄ns loco. Tunc sic. omē quod nō depēdet ab alio pōt per po^{am} diuinā p̄seruari sine eo. ergo respect^o p̄na litatis totius ligni ad totū locū ⁊ partis ad partē pōt p̄seruari sine inherētia q̄ titatis ad lignū. quo facto mai^m est. q̄ totū lignū erit imēdiatē in toto loco. et pars in parte. ergo circūscriptiue. Ter tio sic. sicut tota subā est prior tota quā titate. ita ptes subē sunt priorē partib⁹ q̄ titatis. Tunc quero fm modū loquen di alioꝝ aut in illo priorē partes sunt in eodē loco vel in distinctis. Non in eodē q̄ nō plus in vno q̄ in alio. ergo in di. stinctis. ergo in illo priorē subā habens distinctas ptes est circūscriptiue in i^o loco. Quarto sic. circūscriptio pas siua locati fm cōiter loquentes est quid respectus. sed respectus variatur taz ad variatōem fundamenti q̄ termini. cum ergo subā ligni ⁊ q̄ritas distiguātur re aliter circūscri^o passiua subē ligni. Et circūscri^o passiua quantitatis eius disti guntur realiter: ⁊ per p̄sequens alia cir cūscriptiue passiua est subā ligni ī lo co ⁊ alia quantitas ⁊ ipsa posset esse per potentiam diuinam destructa alia.

Quinto. ex eodem me^o arguo sic. Alia est distantia localis vnus partis subē ligni. ab alia parte. q̄ respect^o di/ stinguuntur 2^m distinctōem fundamenti ⁊ termini. ergo tota subā ligni per ptes suas intrinsecas distātes localiter est cir

7
circumscriptive in loco. Sicut sic: ad existē-
tiam respectus sufficiunt fundamentū et
terminus cum causis extrinsecis. sed di-
stantia localis partium subē ligni est q-
dam respectus habens p- fundamento
et termino ipsas partes subē distātes. 3°
positis partibus subē ligni et causis extri-
secis que faciunt eas distāre. ponetur il-
la distantia q-ntitas aut cum nō sit funda-
mentū nec terminus istius respectus si
requiritur erit causa extrinseca illi⁹ re-
spectus. et ultra tunc quicquid de⁹ pōt
mediante causa 2^a extrinseca pōt sine ea
ergo ille respectus pōt esse sine quāntita-
te tali: et per se sequens subā ligni per se
et per partes suas erit circumscriptive
in loco. Ad argumentū principale.
patet ex dictis.

Questio. xxii.

Trum deus possit conserva-
re subā materialē extensā
sine motu locali destruendo
omne accidens absolutū in ea. q- nō. quia
deus nō pōt facere subā extensā sine
extensione: sed si deus destrueret omne ac-
cidens absolutū in ligno: et conservaret
subā ligni longuā: larā: pfundā. sine q-
ntitate: illa subā eēt extensa sine quāntita-
te et extensione. Contra: hoc nō iclu-
dit contradictōem: ergo non pōt fieri a
deo. Ad q-ōem dico breuiter q- sic. Et
ad hoc pbandū fundo me in illo arti-
culo credo in deū p-ēm oīpotentem. Ex
quo accipio istam ppōem quicquid de-
us pducit mediātib⁹ causis secundis
pōt immediate sine illis pducere et pserua-
re. sed mediātib⁹ causis naturalib⁹ ex-
pellit et introducit multa accidentia ab-
soluta in idē passum localiter nō muta-
tum: sicut patet in alteratione et genera-

tione ubi generatū et corruptū sunt eq-/
lia 1^a oēs dimēssiones ubi nō solū quali-
tas corrupti cōrūpitur: sed etiā qualitas
nova et noua quāntitas introducitur se-
cundū cōiter loquētes sine oī motu loca-
li materie ergo pōt deus. immediate p se
omne accidens absolutū ligni destruere et
pseruare eius subā sine oī motu loca-
li. Secundo ex eodē principio arguo
sic. Deus pōt rem posteriorē naturalit⁹
destruere. et priorē sue nature relinque-
re vt ipā p p-riū modū agat. destruat.
ergo deus oē accidens absolutū huius
ligni. et relinquat subā ligni sue natu-
re quo factū. Aut subā ligni est nō mo-
ta localiter: et habetur ppositū. Aut erit
mota localiter: et hoc nō pōt esse. q- ad
nullā dzām loci pōt se transferre nō de-
orsum cum principium penetrandi. ter-
ram nō habeat sicut nec quando habe-
bat accidentia sua Nec sursum pōt mo-
ueri. sicut nec prius. quia nō habet prin-
cipiū mouendi sursum plusq- prius Nec
ante nec retro. quia nulla cā est q- re pl⁹
mouetur ad vnū q- ad reliquū Nec mo-
uebitur ab agente extrinseco: q- si sic.
Aut tota subā mutabit totū locū quod
nō pōt fieri p cām extrinsecā naturalez
Aut partes subē ligni que prius erant
distantes cōcurrent quass in vnū punc-
tū et hoc nō. Tum quia punctū nō est a-
liquid tale: sicut hoīes ymaginānt. Tuz
quia nō habet aliquod principium. sic
mouendi sicut p3. Tum quia si esset tale
principiū nō esset maior rō. quare plus
pcurrerent ad vnū punctū q- ad aliud.
Nec esset aliqua rō quare pars media
plus moueret ad vnū punctū q- ad aliud
punctū ppe finē. 3° sic ex eodē principio
arguo deus pōt totā subā huius li-
gni pseruare et oīa accidentia vni⁹ ptis

destruere. et accidentia absoluta alterius
partis conseruare in parte ligni hoc est
deo possibile sicut possibile est sibi vnaz
medietate albedinis destruere: et aliam co
seruare in pariete. Quo facto: si dens
dimitteret totam subam ligni sue nature:
quero tunc quomodo moueretur medietas sub
stantie ligni que conseruatur sine omni acci
dente absoluto. Non posset virtute pro
pria aliam partem subintrare: nec se totali
ter et naturaliter ab illa parte separare
ergo sue nature derelicta manebit imo
ta localiter. Quarto sic. subam ligni
existens sub accidentibus materialibus
est in loco circumscriptione. et prius loco per
partes suas intrinsecas. sicut prius proba
tum est. tunc sic. Deus potest conser
uare subam ligni presentem suo loco. si
sine sui mutatione locali. et sine presentia
accidentium absolutorum ad illam locum. quia
sicut substantia ligni est prior natura ac
cidentibus: ita prius est presens suo lo
co quam accidentia. et per consequens potest de
separare vnam presentiam ab alia. Qui
to sic. omnis respectus potest per diuinam pote
ntiam conseruari sine eo quod nec est ter
minus nec fundamentum illius respectus
sed distantia qua vnus pars ligni distat
ab alia: est quidam respectus secundum eos: cuius
fundamentum est pars subiecta distans: et ter
minus eius est alia pars subiecta a qua di
stat. et per consequens nullum accidens
absolutum est fundamentum vel terminus
illius distantie. ergo potest ille respectus idem
numero conseruari sine omnibus accidenti
bus absolutis: et ita potest subam ligni conser
uari sine omni motu locali et omnia acciden
tia sua absoluta destrui vel separari.

Ad principale argumentum concedo
quod deus potest conseruare subam ligni lon
gam: latam. profundam: et sic extensam sine omni

extensione que sit res absoluta distincta
a substantia.

Questio. xxiii.

Trum subam materialis per
suas partes intrinsecas possit
esse quantitas siue quanta quod non
quia passio adequata alicui subiecto pro
prio nunquam potest alicui competere. nisi me
diante illo subiecto. patet de risibili et ho
mine. sed esse quantum est passio adequa
ta quantitati que est accidens. ergo non potest
competere subiecto sine illa quantitate. Con
tra. per partes intrinsecas potest esse longa:
lata: et profunda: ergo per illas potest esse qua
nta. Circa istam questionem primo vide
dum est quid est esse quantum. 2. ad que
stionem. Circa primum dico. quod esse qua
ntum est habere partem extra partem et per
tem distantem actualiter a parte. Ex quo
sequitur duo vnum est quod omne illud quod
est per se vnum vere extensum est vere et re
aliter quantum. Secundum est quod omne
illud quod est circumscriptione in loco:
est quantum. quia omne tale est totum in toto.
et pars in parte et e conuerso. Omne qua
ntum est circumscriptione in loco si sit locus
ambiens ipsum. Circa secundum dico quod
substantia materialis per suas partes in
trinsecas potest esse quanta. Quod probatur
multipliciter. primo sic. sicut prius patet
deus potest conseruare subam materialem ex
tensam non motam localiter. et destruere
omne accidens absolutum in ea: quo posi
to manifestum est quod tota subam ligni conser
uatur. ita quod nulla eius pars destruitur
sed remanent eadem partes que prius de
quibus quero vtrum distent loco et situ si
cut prius quando fuerunt sub acciden
tibus: vel non. Si primo habetur pro
positum. quia sicut patet in primo articulo

omne per se vnu habens partes distan-
tes loco & situ. est quantum. Si 2°. &
iste partes non sunt corrupte. nec vna
pars puerla in alia: quia manent sicut
prius. ergo necessario erunt mote loca-
liter. quod est contra positu. quia prius
distabant situ. mo no. Secundo sic ac-
cipio tota subam huius ligni denudata
ab oibus accidentibus absolutis & sit: a
& quero. Aut a coexistit toti loco suo &
pars a coexistit parti loci. aut no. Si sic
ergo a habet partes distantes loco & si-
tu. & per psequens a per partes suas in-
trinsecas est quantitas. Si non & prius
quando a fuit sub accidentibus: totus a
coexistat toti loco: & pars parti loci. 3°
aliqua pars a est mota localiter: quia
omne quod prius est pns alicui loco: et
postea manens no est pns nisi cum non
sit extra oes locu necessario transfertur
de loco ad locu. & per psequens aliqua
pars a est mota localiter. Si dicat q a
no est in loco nisi per quantitate que est
accns sube: & ideo quando deus destru-
it illa quantitate nec est in loco nec mu-
tatur localiter. Contra hoc no vide-
tur theologice dictu. Nam sicut oes sanc-
tos angelus est in loco. & mutatur de lo-
co ad locu. tamen no est quantus tali q-
tate distincta. ergo eodem mo quantu cu
qz substantia ligni separaretur ab oi acci-
dente. nisi ponatur extra mudu: erit i lo-
co totum a & quelibet pars eius. & tunc
stat ar^m. Et si dicatur adhuc destructo
omni accidente absoluto: a erit i loco dif-
finitive sicut angelus & non circumscrip-
tine. Contra si sit in loco diffinitive.
pbo q est circumscripitive in loco: quia
si a sit diffinitive i loco. tunc eade roe p-
tes sue que sunt b. c. sunt diffinitive i lo-
co tunc quero. aut b est in eadem parte

loci diffinitive in qua prius fuit aut no
Si sic eade rone. c. erit in eade parte lo-
ci diffinitive in qua prius fuit & per co-
sequens b. & c. distant localiter & situali-
ter sicut prius ante destructoem accidē-
tium. quia in eisdē locis manent. sed oē
totum habens partes localiter distates
est circumscripitive in loco. ergo a est cir-
cumscripitive in loco. Si aut b no sit in
eade parte loci diffinitive in qua prius
fuit nec. c. hoc est vel qz b. est alibi diffi-
nitue. & per psequens est mutatu locali-
ter. vel quia non est alibi diffinitive. qd
no pot dici cu manet in mundo sicut nec
hoc pot dici de angelo. Et similiter hoc
dato tunc mutaretur localiter. quia ex
quo manet in reꝝ natura & non est i co-
dem loco in quo prius necessario muta-
tur localiter. Tertio arguo sic. Acce-
ptis duabus aquis a & b. non maioris
virtutis est conseruare a. & b. sine omni-
bus accidentibus absolutis. quando
sunt partes vnus aque totalis: qz si non
sunt partes alicuius totius. Sed deus
potest conseruare a. & b. hic sine
omnibus talibus accidentibus. quia no
oportet si deus separat a. & b. ab acci-
dentibus suis & b. hic q deus transe-
rat a. ad locum istum vel medium: nec
econuerso: & ita conseruatur in distinc-
tis locis. a. & b. quando non faciunt v-
num. ergo si a. & b. essent partes vnus
aque posset deus conseruare a. & b. in di-
stinctis locis & destruere omnia accide-
tia absoluta in eis. quo posito aqua to-
talis esset quanta per b. & a. que sunt
eius partes distinete situ. quod est pro-
positum. Confirmatur quia si deus p-
potentia sua absolutam conseruare to-
ta subam aque maris oceani sine omi-
bus accidentibus absolutis. no necessi-

traheretur deus ad transferendum aquam que in oriente est ad aquam maris que est in occidente vel ad locum medium vel e converso. sed hoc posito manifestum est quod prima substantia est quanta per aliquas partes. quarum aliquae sunt in oriente. et aliquae in occidente. Quarto quia quando subiectum et accidens habent partes sibi correspondentes. sic quod distinctis partibus accidentis correspondent distincte partes subiecti. tunc non minoris potentie est conservare partes accidentis destruendo substantiam sine omni motu locali accidentis vel partem eius quam conservare partes subiecti sine omni motu locali destruendo omne accidens absolute in substantia. Sed primum facit deus in eucharistia destruendo substantiam panis et conservando accidentia eius ergo potest facere. 2^m quo facto manifestum est. quod illa substantia est quanta per suas partes. Confirmatur. quia magis rationabile est quod substantia habens partes distantes localiter sit in loco divisibili. sine omni accidente: ita quod tota substantia sit in toto loco. et pars in parte: quam quod substantia carens omni parte sit in loco indivisibili: ita quod tota sit in toto loco: et tota in qualibet parte. sed secundum est verum de facto sicut patet de angelo et anima separata. ergo primum potest esse verum: saltem per potentiam divinam. Quinto quod omnis res absoluta existens sub aliquo absoluto accidente per informationem: ita quod totum subiectum est sub toto accidente. et pars sub parte potest per potentiam divinam coexistere eidem accidenti: sine inherencia et informatione. hoc statim probatur per hoc quod respectus extrinsecus adveniens potest corrumpi manentibus extremis. inherencia autem accidentis ad substantiam est respectus extrinsecus adveniens ergo etc. Sed si deus conservaret

substantiam ligni presentem quantitati sine informatione et inherencia. ita quod tota sit presentis toti quantitati et pars parti sicut illa quantitas habet partem distantem localiter a parte: ita substantia ligni habebit. et per consequens erit quanta per partes intrinsecas. Si dicis quod ablato respectu inherencie quantitati ad substantiam non erit substantia presentis quantitati predicto modo. Contra: quia respectus presentialitatis substantie ad quantitatem est prior respectu inherencie quantitati ad substantiam: quod patet quia respectus inherencie non potest separari a respectu presentialitatis. sed bene e converso. quia substantia potest esse presentis multis. quibus non inheret. sed prius natura potest separari a posteriori: saltem per potentiam divinam ergo respectus presentialitatis toti substantie ad quantitatem. potest separari ab inherencia quantitati ad substantiam quo posito tota substantia ligni erit presentis toti quantitati. et pars parti sine inherencia et per consequens ista substantia habet partem distantem a parte. ergo sic est quanta per proprias partes.

Ad argumentum principale nego assumptum. quia esse quantum non convenit substantie per aliquod accidens. nec accidenti per substantiam ideo neutri convenit primo sicut passio.

Questio. xxiii.

Trum substantia materialis per suas partes intrinsecas potest esse quanta. sine quantitate addita sibi. quod non. quia substantia non est alba sine albedine. ergo non est quanta sine quantitate. consequentia patet. quia eadem ratio est utrobique.

Contra. substantia potest esse quanta per partes suas intrinsecas. et nullum impossibile sequitur si ponatur inesse. 3° sequitur quod sit quanta sine omni quantitate. Ad quod dico quod de facto substantia per partes suas intrinsecas est quanta sine omni re absoluta addita sibi. quod probatur multipliciter.

Primo sic quando propositio verificatur per rebus si due res sufficiunt ad eius veritatem superfluum est ponere tertiam sed iste propositio substantia materialis est quanta: substantia materialis est circumscriptive in loco: substantia materialis habet partem extra partem. et sic de similibus. verificantur pro rebus. et ad verificandum tales propositioes sufficiunt substantia cum suis partibus intrinsecis et locus. quod impossibile est quod substantia materialis sit in aliquo loco toto. et partes sue sint in partibus loci: nisi omnes istae propositioes sint vere: si formetur. ergo superfluum est ponere tertiam rem que sit quantitas ad verificandum illas propositioes. sed non ponitur propter aliam causam 3° et cetera. **Secundo** patet. quod posita hypothesis: quod tota substantia sit in toto loco: et pars in parte. salvatur quod partes substantie sue distant situationaliter. et quod substantia materialis potest recipere quantitates: quarum partes nate sunt distare localiter quod substantia sit quanta. quod habet partem extra partes quod est circumscriptive in loco. sicut ponendo aliam quantitatem mediam: per ex divisionis. 3° et cetera. Si dicat quod hoc est verum quod partes substantie materialis sunt in distinctis locis. sed hoc non potest fieri sine quantitate media inter substantiam et qualitates.

Contra ab eisdem causis et eadem virtute substantia materialis producit inesse. et eadem virtute partes eius producantur in distinctis locis sed per talem quantitatem non producit talis substantia inesse. quia illa quantitas si poneretur est posteriori substantia: quia accidens et per consequens non

producit partes inesse talis quantitas. sed solum efficiens. Confirmatur per idem habet res esse et esse distinctum. sed partes non habent esse per quantitatem. 3° non distinguunt situationaliter per quantitates. **Secundo** sic omnis effectus dependet sufficienter ex suis causis essentialibus. Si ergo distantia localis partium dependet ex quantitate media. ergo quantitas est causa distantie illarum partium. sed hoc est falsum. quia nec finalis nec efficiens.

Tum quia posteriori nihil efficit circa priora essentialiter. Tum quia hoc posito adhuc illa substantia esset quanta per partes suas intrinsecas sine illa quantitate que solum esset causa extrinseca illius distantie. **Primo** cum deus sit causa efficiens illius distantie supplens causalitatem cuiuscumque cause 2^e quam sibi placeret non posset facere illam distantiam partium sine tali quantitate media: quod falsum est. Nec illa quantitas est causa materialis certum est. nec formalis illius distantie partium sicut aliquid est album per albedinem. quia tunc si cut impossibile est quod aliqua sint alba sine albedine. et hoc siue sint separata ab invicem siue sint partes alicuius totius: ita esset impossibile quod illa que modo distant localiter per quantitatem: distarent localiter sine quantitate tali. et hoc siue sint partes alicuius totius siue sint separata 3° oppositum priorum probatum est. **Et** per quod deus posset dividere lignum in duas medietates et ponere unam romae et aliam hic. et separare ab omnibus accidentibus quo facto illa distarent localiter sine quantitate tali. **Et** eodem esset si essent partes unius ligni sicut patet prius. **Tertio** sic supposito quod deus posset conservare corpus christi sub hostia. absque hoc quod haberet esse circumscriptive in celo. vel alibi: quod posito. **Quero**. aut illa quantitas distincta a substantia et qualitate que prefuit in corpore christi manet. vel non secundum non potest dari

q̄ absolute variatur p̄pter variatōes
 respectuum nec destruitur. cum autē in
 celo eē circumscrip̄tue n̄ sit nisi respect⁹ q̄
 dam. ergo p̄pter hoc q̄ corpus xp̄i so-
 lum perdit illud vbi in celo non corrū-
 pitur illa quantitas absoluta: sicut nec
 corpus christi quod solum cessat habe-
 re illud. vbi ergo oportet dare primū q̄
 illa quantitas maneat in corpore christi
 sub hostia. et per p̄ns corpus xp̄i ibi ve-
 re erit quantum. q̄ h̄z talcm quantitatē
 in se. sed hoc est falsum. q̄ non h̄z ibi p̄-
 tem distantem a p̄te. nec partē extra par-
 tem. Altr enim sequerēt q̄ distincte p̄tes
 corporis xp̄i coexisterent distinctis p̄tib⁹
 hostie et totum toti quod est falsum. er-
 go corpus xp̄i ibi non est quantum et per
 p̄ns quantitas non est talis res media.

Ad principale dico q̄ non ē sic. quia
 albedo informat corpus albu. sic non est
 de quantitate sicut patet ex dictis.

Questio. xxv.

¶ Trum possit euidenter p̄bari:
 q̄ q̄ntitas sit res absoluta: distin-
 cta a sub̄a et qualitate. q̄ sic. q̄
 q̄n aliqua duo sic se habent q̄ vnū ma-
 net et aliud non manet necessario distin-
 guunt realr sed in rarefactōe manet tā
 substantia q̄ qualitas: et non manz quan-
 titas. q̄ ex quo in raro plus est de quan-
 titate q̄ in dēp̄so ōz in rarefactione. vel
 totam quantitatē p̄cedentē corrūpi v̄l
 q̄ sint due quātitates in eodem subiecto.
 2^m non est ponendum. g^o primum et per
 p̄ns necessario distinguunt. Contra.
 hoc non potest p̄bari per p̄positiones p̄
 se notas. nec per experientiam. ergo non
 euidenter. Ad questionem dicif a ml-
 tis: q̄ sic et p̄bat multipliciter. pri^o sic. q̄
 nullum accidens est idem cum substantia

sed omnis q̄ntitas est accidens. q̄ in p̄te
 dicamento accidentis. g^o et. Sc̄do sic
 experientia docet q̄ in condēp̄tatione a-
 liquid perditur sed non substantia: nec q̄-
 litas fm p̄m 4^m p̄b̄sicoz. ergo quant/
 tas aliqua corrumpit et per p̄sequens de-
 stinguif. Tertio sic longitudo et lati-
 tudo aeris et ignis: sunt eiusdem speciei:
 sicut ois quantitas cum alia quantitate
 sed ignis et aer non sunt eiusdem speciei
 ergo distinguif substantia a quantitate.

Quarto sic. quia impossibile est natu-
 raliter duo corpora eē in eodem loco s̄z
 substantia et qualitas sunt simul. ergo si
 vtrūq̄z est quātitas et corpus: tot corpo-
 ra simul eēt naturalr quot sunt quali-
 tates materiales: cum sub̄a. puta sapor:
 et color et sic de aliis. Quinto sic. im-
 possibile est q̄ idem sit per se individuz
 substantie et qualita: is. ergo impossibile
 est q̄ idem sit per se individuum sub̄e et
 q̄ntitatis. Antecedens est verum. p̄na p̄z
 quia ita essentialr predicat quantitas d̄
 suo individuo. sicut qualitas et substantia
 de suo individuo. Et confuatur: quia
 individuum substantie et qualitatis sic se
 habent ad substantiam et qualitatē: q̄ im-
 possibile est q̄ illud individū sit. nisi sit
 substantia vel q̄ntitas. ergo eodē mō est im-
 possibile q̄ sit individ^m q̄ntitatis nisi sit q̄-
 titas. Ad primū istorum dico cū An-
 sel. c. 2 4. q̄ accidens triplr̄ dicif. s. stricte
 large et largissime. Stricte accipit p̄ ali-
 qua forma accidentalr informantē sub-
 stantiā que non facit per se vnū cuz sub-
 iecto suo. Ex^m est de albedine et nigredi-
 ne et hmōi. Large accipitur p̄ omni p̄te
 dicabili contingenter de alio q̄d p̄t suc-
 cessive affirmari et negari. Ex^m de simi-
 litudine equalitate et huiusmodi: potest
 eum fortis dici successive similis p̄latōi

Vel ppter transmutationem sortis ad al
 bedinem: si plato sit alb⁹ vel ppter trās
 mutationem platonis: si sortes sit albus.
 Largissime accipit accidens p omni
 pdicabili contingenter de aliquo. z suc/
 cessive. siue hoc sit ppter mutatoem. p/
 priam vel alienā solum. z sic accidens di
 cit de deo. qz ptingenter z successive est
 nō creans. Et postea creans z huiusmo
 di z hoc solū ppter mutationem creatu
 re. Ad imo accipiendo accidēs dico
 q nō omnis q̄titas est accidens sicut nō
 om̄s relatio est accidēs. quia relatiōes
 dicte de deo ex tempore non sunt acci
 dentia talia. Secōdo modo accipiendo
 accidens. sic est accidens quantitas: sicut
 z relatio. quia quātum z quantitas cō/
 tingenter predicant de substātia aliqua:
 ppter solam mutatoem localem ipsius
 substātie. nam hec est vera modo de scō
 substātia materialis corporis xpi est
 quantitas: sicut hec est vera de facto sū
 stantia corporis xpi habz ptem extra p/
 tem. puta in celo. sed si illa substātia p
 potentiam dei desineret eē in celo perde
 do illum locuz z solū haberet eē sub ho
 stia. tunc hec eēt vera. ista subā non ē q̄
 titas. quia tunc illa substātia non h̄ret
 partem extra partem: z tamen corp⁹ xpi
 non corrumpitur. sed solum cessat eē p/
 sens vni loco in celo. z incipit esse presēs
 alteri loco sub hostia. Et per consequēs
 hec contradictoria eē quantitas z non ef
 se quantitas. successive verificantur d il
 la substātia. ppter solum motum loca
 lem sui. Ad formam argumenti di/
 co q hec propositio quantitas est acci/
 dens. est distinguenda sū tertium mo
 dum equiuocationis eo q ly quantitas
 potest supponere personaliter. simplici
 ter vel materialiter. primo modo hec est

vera quantitas est accidēs. quia aliqua
 quantitas. puta albedo est accidens. et
 hec etiam est vera. q̄titas nō est accidēs
 quia aliqua quantitas est substātia. vt
 supponit personalr. quia indefinita ve
 rificatur pro vno singulari. Vnde hec
 quantitas demonstrata quantitate cor/
 poris christi in celo est substātia. Si au
 tem quantitas supponit simpliciter vel
 materialiter. sic hec est vera. om̄is quā
 titas est accidens. quia tunc accipitur p
 voce. vel conceptu. z sic hec est falsa. sub
 stantia est quantitas. sed personaliter ac
 cipiēdo est vera. Ad secundum di/
 co q illa experientia est ad oppositum.
 Nam in condempatione non corrup/
 pitur tota quantitas precedens. quia tūc
 sapor color z om̄ia accidētia talis cor
 poris condempati. continue corruppe
 rantur propter corruptionez subiecti im
 mediati. ergo remanet. Aut ergo tota: si/
 ne nouitate partis. z tunc illa substātia
 fit minoris quantitatis sine corruptōne
 rei absolute. Aut pars quantitatis cor/
 rumpitur. z tunc quero de subiecto pri/
 mo illius quantitatis. Aut remanet sine
 quantitate: quod non potest dari. Aut
 est subiectum alicuius quantitatis none
 Et hoc non. quia non est maior ratio:
 quare vna pars condempati: recipiat no
 uam quantitatem q̄ alta. z per psequēs
 tota quantitas erit noua. vel nlla pars ē
 subiectum quantitatis preexistēs. z hō
 non. quia quantitas non potest naturali
 ter migrare a subiecto in subiectum. er/
 go nulla res absoluta ibi corrumpitur.
 Nō dico q sicut tenentes q̄titem esse
 rem mediam inter subā z qualitatem
 dicūt q res condempant. qz ptes q̄titem
 ppinguis iacent nūc q̄ prius virtute cāe
 agentis. que facit partes illius moueri

localiter et minus distare nunc quam prius
sine omni corruptione quantitatis ita quod
omnia dico quod suba dampnat. quod partes eius
virtute agētis sine omni quantitate media ma-
gis nunc approximant localiter quam prius. et
minus distant situatur nunc quam prius nisi omni
pditione sube. vel quantitatis et si ista ex-
pientia est ad oppositum. Ad 3^m dico quod
sicut secundum Ioan. dama. in logica sua. ea-
dem res est in genere sube et quantitate secundum a-
liam et aliam inuentōem. vnde dicit dicitur quod
possibile est eandem rem secundum aliam et aliam in-
uentōem. sub alio et alio predicato reduci.
et sicut corpus quidem secundum quod naturale est sub
suba reducit secundum autem quod mensuratur sub
quantitate. Ex quo sequitur quod res de gene-
re sube potest esse in diuersis predicamentis
puta substantie et quantitate ita possibile est
quod due res sub eadem specie quantitate con-
tineantur. et sub diuersis speciebus sube. et
ita concedo quod longitudo ignis et aeris que
non distinguunt ab igne et aere sunt eius-
dem speciei in predicamento quantitate. quod lon-
gitudine que est species quantitate predicatur
vniuoce de hac longitudine et illa. Et ta-
men sunt diuersae speciei in genere sube. sed
licet longitudo predicatur vniuoce de hac
longitudine et illa non tamen de proprie de-
monstrante rem extra. Et 3^m hec predicatio
est vniuoce et in quid hec longitudo est longi-
tudinem demonstrando subam per terminum absolutum.

Ad 4^m dicitur quod corpus dupliciter accipitur.
vno modo per individuum per se existens in genere sub-
stantie. quod non est natura esse pars alicuius exi-
stentis per se in genere sube. Alio modo accipitur per
illo quod per partes intrinsecas est longum la-
tum et profundum. Primo impossibile est per
naturam duo corpora esse sicut. et de talibus lo-
quitur philosophus. 2° non est impossibile. quā-
do vnum naturam est esse formam alterius. et ita est

in proposito de quantitatibus. Si dicat duo
corpora primo modo non possunt naturaliter esse
simul propter repugnantiam dimensionum. et
per omnes nulle dimensiones possunt esse simul.
Ratione de dimensionibus corporum primo
accipiendo. repugnat naturaliter esse simul.
licet non repugnet eis esse simul per potentiam
diuinam. Et dimensionibus corporum. 2° non
repugnat et huius non est alia causa queren-
da: nisi quod natura rei talis est. Et hoc con-
stat partim per rationem partim per experi-
entiam. Per rationem enim constat quod qua-
ntitas non est talis res media inter suba
et qualitatem. Per experientiam constat nobis
quod materia et forma materialis et quanti-
tas extensa sunt sicut. quoniam informant materiam
et formam. Sicut constat nobis per experientiam. quod
quando vnum corpus naturaliter existens
per se intrat locum. aliud corpus erit.

Et si dicat videmus quod species in eu-
charistia: cedit corpus per se naturaliter exi-
stens. et tamen ille species sunt nature informa-
re subam. Ratione quod hoc est vel quod qua-
litas preexistens non est nata informare
subiectum in quo nunquam fuit producta vel
quia corpus cedens habet qualitates con-
similes. vel quia deus vult hoc facere.

Ad 5^m dico quod omnia non valet. quod sub-
stantia et qualitas sunt termini absoluti. quod
significant sua significata. vno modo si-
gnificandi sic non est de quantitate.

Ad probationem dico quod quantitas
predicatur essentialiter et in quid de suo
individuo siue de termino notatiuo. pu-
ta de talibus hec linea est quantitas. hec
superficies est quantitas sed non predi-
catur in quid de termino absoluto sui
individui. Duta de talibus: sortes est
quantitas. hoc lignum est quantitas
et huiusmodi. Ad confirmationem
dico quod non est simile. quia quantitas

significat substantiam connotando ipsam habere partem extra partem. et quod substantia potest esse licet non habeat partem extra partem: id potest esse licet non sit quantitas. Substantia et qualitas non sunt connotatiua: et ideo dico quod non potest esse nisi sit substantia vel qualitas. Ad argumentum principale dico quod est ad oppositum quod in rarefactione non corrumpitur tota quantitas procedens. quod tunc omnes qualitates puta color et sapor etc. corrumpentur continue propter corruptionem subiecti. 6° remanet. Aut 6° tota sine nouitate alicuius prius: et tunc fit corpus rari sine acquisitione alicuius absoluti. Aut per quantitatis acquisitionem de nouo. Et tunc quero de subiecto primo huius. aut primo fuit naturaliter sine quantitate quod non potest dici. aut fuit subiectum quantitatis et tunc cum illa non corrumpitur et recipit nouam quantitatem. tunc habet duas quantitates. vel illa quantitas procedens migrabit naturaliter de subiecto in subiectum. Et cum eadem sit ratio de vna parte rari. et de toto: sequitur quod tota quantitas erit noua vel nulla pars: sed non tota. quod tunc naturaliter duae dimensiones sunt simul: quare vna nata est expellere aliam. Non dico sicut primo de compositione quod substantia fit rara sine acquisitione quantitatis per hoc quod partes substantie virtute cause agentis: magis distant nunc quam prius.

Questio. xxvi.

¶ **T**rum per principia fidei possit sufficienter probari quod quantitas sit res absoluta distincta a substantia et qualitate. Quod sic. quod fide tenemus quod quantitas manet in eucharistia: sed si quantitas esset substantia: tunc sicut substantia panis non manet: ita non maneret eius quantitas quod est contra fidem. Contra. omnia pertinentia ad fidem possunt saluari ponendo sub-

stantiam et qualitate per partes suas intrinsecas esse quantitates. ergo superfluum est ponere aliquam quantitatem. Ad questionem de cetero quod sic. Quod probatur multipliciter. primo quod si aliqua substantia esset quantitas: tunc sequuntur duo inconuenientia contra fidem. Primum quod sicut substantia panis conuertitur in corpus christi. ita quantitas panis conuerteretur in corpus christi. Et sicut substantia panis conuertitur ex vi sacramenti in substantiam corporis christi ita conuerteretur in quantitatem corporis christi. et sic corpus christi ex vi personis esset quantum et circumscriptiue in loco sub hostia quod est falsum. Secundo sic post consecrationem partes specierum sunt naturaliter incompatibiles in eodem situ. quod expellunt se inuicem et alia corpora. et ista naturalis incompatibilitas non uenit eis per qualitates. quod albedo et alie qualitates in eodem subiecto et in eodem situ: potest interdi: et substantia panis non est ibi per fidem. ergo illa naturalis incompatibilitas erit per quantitatem media. Tertio sic ille species post consecrationem. aut sunt incompatibiles in eodem situ cum alia substantia. aut non. Si sic 6° substantia que prius fuit subiectum illarum fuit illis incompatibilis in eodem situ quod falsum est. Assumptum per 3. quia incompatibilitas est passio specifica: et talis passio si conueniat vni individuo: potest conuenire cuilibet individuo eiusdem speciei. ergo si non sit naturaliter compatibilis alteri substantie in eodem situ. requiritur alia res ad reddendum illas species incompatibiles substantie et non nisi quantitas media. quia qualitates sunt compatibiles in eodem situ cum substantia. et substantia panis non est ibi post consecrationem. ergo etc. Quarto sic. causa naturalis potest qualitates in hostia con-

Recreata de nouo pducere: et priores au-
gere. quia hoc negare est tollere omnem
certitudinem quam habemus ex via sensus
et dare infideli occasionem errandi et non
credendi: eo quod ad presentiam ignis vide-
ret illam speciem calefieri post consecra-
tionem sicut ante: sed causa creata non po-
test aliquid agere sine passo: et substantia
non est ibi. ergo est ibi quantitas. Quia
sic: si substantia corporis christi homi-
nis haberet naturalem impossibilitatem
ad eundem in eodem situ cum alio
corpore: tunc corpora beatorum: vel non
mouebuntur vel violenter erunt cum aliis cor-
poribus: quando transibunt celum. quia
contra inclinationem naturalem. Sed
ista opinio non videtur vera. quia quan-
do oppositio verificatur per rebus et cetera. sed
per substantie essentielles et qualitates
saluari possunt. nec istae rationes conclu-
dunt. Ad primum illorum dico dupli-
citer. vno modo quod quantitas illa que est
substantia panis: conuertitur in corpus
christi: sicut conceditur quod conuertitur in
corpus christi substantia panis. Nec op-
positum illius inuenitur in aliquo scrip-
to autentico. unde in omnibus talibus
argumentis ponenda est definitio quan-
tatis loco nominis et videndum est quod se-
quitur. hec enim est definitio quantitatis res
habens partem distantem situaliter a parte. id est
sicut hec est concedenda de virtute finis:
res siue substantia panis habens partem
distantem a parte conuertitur in cor-
pus christi. ita hec est concedenda de virtute
sermonis: quantitas panis conuertitur in
corpus christi. Aliter dico quod quauis quan-
titas panis et substantia eius significet idem
tamen ista potest esse vera: substantia panis con-
uertitur in corpus et hec falsa: quantitas
panis conuertitur in corpus: quia si de-

us faceret substantiam panis definitiua
in loco: et nullibi circumscriptione. et ponamus
definitioem quantitatis loco nominis
si deus conuerteret illam substantiam in cor-
pus suum: tunc est vera substantia panis
conuertitur in corpus christi: et hec falsa quan-
titas conuertitur in corpus christi. sicut hec est fal-
sa illo casu posito res habens partem extra
partem conuertitur in corpus christi: propter
falsam implicationem qua implicatur
substantiam habere partem distantem a parte.
et totum hoc est propter diuersum modum
significandi. Exemplum homo et humani-
tas significant eandem rem. et tamen hec concedi-
tur: homo est albus. et hec negatur. humani-
tas est alba. Similiter finis multos albedo:
et similitudo non sunt res distincte. et tamen
hec est vera albedo est. quoniam hec est falsa:
similitudo est. Et hoc est propter diuersas
connotationes. Ita est in opposito quod quan-
titas connotat illud de quo predicatur:
habere partem extra partem. et hoc non con-
notat substantiam. ideo potest vna esse ve-
ra alia existente falsa. Ad aliud dico.
quod de virtute sermonis hec debet conce-
di: substantia conuertitur in quantitatem
corporis christi: sicut hec panis conuer-
titur in substantiam corporis christi. quod patet
ponendo dictioem loco nominis. Nam hec est
vera panis conuertitur in substantiam cor-
poris christi habentem partem distantem a
parte. puta in celo. ergo alia est equaliter ve-
ra. Aliter dico quod hec potest esse vera pa-
nis conuertitur in substantiam corporis
christi: hac existente falsa: panis conuer-
titur in quantitatem corporis christi: quod pa-
tet sicut prius si corpus christi solum habe-
at esse definitiue sub hostia et nullibi cir-
cumscriptione. et hoc est propter diuersum modum si-
gnificandi. Eximio relatio dependet panis et cor-
poris christi ad deum non est alia res ab illis: et
tamen non conceditur quod relatio dependetie panis

conuertitur in corpus christi. nec q̄ sub
stantia conuertitur in relationem depen
dentie corporis christi. Et hoc totum ē
p̄pter diuersam connotationem hinc in
de. sic est in proposito sicut prius patet. et
quando tunc vitra dicitur q̄ corpus x̄p̄i
virtute conuersionis esset quantumz et cir
cumscriptione sub hostia. nego illud. quia
ponendo definitionem quantitatis loco
nominis de virtute sermonis hec est con
cedenda. quantitas corporis christi vir
tute conuersionis incipit esse sub hostia
sicut hec est concedenda. res habens p̄
tem distantem a parte. puta in celo. inci
pit esse sub hostia. sed hec est simpliciter
falsa corpus christi virtute conuersionis
est quantum: et circumscriptione sub ho
stia. s̄ ē hec falsa. corpus christi virtute
conuersionis habet partem distantem a
parte sub hostia. Ad secundum prin
cipale dico q̄ partes quantitatis iam p̄
ducte in diuersis partibus subiecti: disti
ctis situ: sunt ita naturaliter impossi
biles in eodem situ: sicut partes quanti
tatis mee. Et ideo si ille partes sepa
rentur a subiecto et conseruentur sicut in
eucharistia. non plus possunt per na
turam fieri in eodem situ: q̄ quando
fiunt in diuersis partibus subiecti. quia
hoc est impossibile naturaliter. licet pos
set fieri a deo. Ad probationem dico:
q̄ qualitates possunt intendi in eodē sub
iecto et situ per partes fiēdas in eodē sub
iecto naturaliter. sed non per partes iam
productas in diuersis partibus subiecti
q̄ hoc est impossibile naturaliter: licet pos
set hoc fieri a deo. Ad tertium dico.
q̄ ille species post consecrationem: sunt
naturaliter impossibiles cum alia sub
stantia in eodem situ: sicut patet ad sen
sum. quia alia substantia cedit eis. Et

forte hoc est. quia non sunt naturaliter
compossibiles cum aliqua substantia in
eodem situ: nisi cum illa in qua producū
tur. primo sicut in subiecto: sed tunc non
sequitur alia substantia est impossi
bilis eis in eodem situ. ergo et illa in qua
primo profuerat. Ad probationem dico
q̄ illud principium non intelligitur d̄
eadem passione numero sed specie. puta
q̄ quando aliqua passio conuenit alicui
individuo. potest consimilis passio com
petere cuilibet individuo eiusdem speci
ei sicut dilectio respectu plato. est incon
possibilis ad odium respectu plato. et nō
dilectio respectu sortis. Et tamen iste di
lectiones sunt eiusdem speciei s̄ bene cō
similis impossibilitas competit dilec
tioni respectu sortis ad odium respectu
sortis. Ad propositū dico q̄ iste due spe
cies non sunt impossibiles substantie
in qua prius fuerunt in eodem situ. sicut
sunt impossibiles alteri substantie. t̄n̄
cōsimilis incōpossibilitas eēndi in eodē
situ. cōpetit substantie cuilibz nō respectu
istaz specierum: s̄ respectu accidentium
eiusdē sp̄ei alterius sub̄. et ita illud prin
cipium intelligitur. Ad quartum dico
q̄ idem argumentum est contra aduer
sarios. s. de rarefactione et condempnatio
ne si ponatur quantitas alia res. Nam q̄
titas non poterit pati solum: et ideo pro
omnibus talibus potest dici q̄ omnia ap
parentia sensui que fiunt circa hostiam
non consecratam. per ordinationem di
uinam fiunt circa hostiam consecratam
immediate a deo: et q̄ non possunt fieri
a potentia creata. Dico ergo q̄ tam au
gmēta q̄ p̄duc̄ q̄litas fiūt totalr ime
diate a deo. sic tu ponis de rarefactōe. n̄
plus tollitur hic certitudo que habetur
ex via sensus nec datur infideli occasio

non credendi q̄ p̄ rarefactiōem ⁊ cōdēp
 satōem q̄tatis. Vnde illud cōstat p̄m
 ex fide p̄m ex rōne per fidem tenemus
 q̄ substantia panis nō remanet post conse
 cratiōem. Vnde rōnem tenem⁹ q̄ q̄tatis
 non distinguit a substantia ⁊ qualitate: p̄
 exp̄ientiam tenem⁹ q̄ cā creata p̄suppo
 nit passum i sua actiōe. Ex q̄bus sequit̄
 q̄ oīa talia fiunt imēdiate a deo. Ad
 2^m dico q̄ vnum corp⁹ substantiale h̄re
 naturalem incōpossibilitatē essendi cū
 alia substantia: potest dupl̄r intelligi. v^o
 modo q̄ si existeret in eodem situ cū alio
 corpore h̄ret virtutē naturalem mouē/
 di se ne existat cū illo corpore: sicut gra
 ne mouendi deorsum. ⁊ si sic h̄ret substā
 tiā naturalem cōpossibilitatē vnū eēdi
 cum alio corpore. tunc violenter eēt cū
 a^o corpore. sed sic nulla substantia h̄z na/
 turalem incōpossibilitatē eēdi cū a^o
 substantia. Vnde dicitur h̄re incōpossibili
 tatem naturalem. q̄ existens per se non
 pōt naturaliter se facere in eodem situ cū
 alio corpore. Nec etiā existens in vno si
 tu cum alio corpore: pōt naturaliter fa
 cere in alio loco p̄ se. Et q̄ sic h̄z incom
 possibilitatem naturalem eēdi in eodē
 situ cum alio corpore non est ibi violēt
 ⁊ sic vna substantia h̄z incōpossibilitatem
 naturalem eēdi in eodem situ cum alia
 ⁊ sic est de corporib⁹ gloriois. Ad p̄i
 cipale dico q̄ q̄tatis que est substantia
 panis non manet post consecrationem:
 ⁊ q̄tatis que est qualitas manet ⁊ nulla
 alia quantitas. neq̄ oppositū istius habe
 tur ex sacra scriptura.

Questio. xxvii.

Vtrum de intentōe p̄bi sit po
 nere q̄titatē distinctā a substā
 tiā ⁊ qualitate. q̄ sic. q̄ fm eum

in predicamentis alt̄ū non est q̄tum nisi
 per accidēs sed si q̄tatis eēt substantia v̄
 qualitas: alt̄ū eēt q̄tum per se. ergo ⁊c.

Contra fm sua principia pluralitas
 non ē ponenda sine necessitate sed nō est
 necessē ponere talem rem mediā. iḡ. hic
 dicitur consequenter q̄ intentio p̄bi est
 ponere q̄tatis rem absolutā mediā
 inter substantiam ⁊ qualitatem. Qd̄ p̄bat
 multipliciter primo sic. Aristoteles pōit
 p̄dicamenta accidentiū inter que enume
 rat q̄tatis. ergo est p̄dicamentum di
 stinctū. ⁊ per p̄ns h̄z p̄p̄ia individua.

Vnde dicitur q̄to methap. dicit q̄ muscū
 cū ⁊ album tm̄ habent eē q̄tum per illd̄
 cui insunt. ergo album tm̄ est q̄tum per il
 lud cui inest. Vnde dicitur idē. Alia dicit̄
 tur fm se q̄ta. alia per accidēs vt linea ē
 q̄tum aliquid fm se: muscū vero fm ac
 cidens. Item in p̄dicamentis ponit ali
 quas q̄tatis h̄tes positōem: quarum
 p̄tes terminantur ad aliquem terminuz
 cōm: sicut p̄tes linee ad punctū. qd̄ non
 potest intelligi de substantia. Vnde dicitur
 p̄ p̄biscoꝝ cōtra permenidē p̄bat plu
 ra eē: si substantia ⁊ q̄tum sunt sed hoc
 non valeret si substantia eēt q̄tatis. ergo
 ⁊c. Contra i predicamentis. capitulo d̄
 substantia dicit q̄ nullum accidēs distin
 ctū real̄r a substantia: est susceptiūm p̄ri
 orum p̄ sui mutatōem. sed si q̄tatis con
 tinua eēt accidēs absolutum distinctuz
 a substantia ⁊ qualitate: ⁊ subiectū ime
 diatū qualitātū tunc mutaretur recipiē
 do qualitatem: ⁊ ita per sui mutatōem re
 ciperet p̄traria qd̄ est contra eū. Vnde
 dicitur quarto p̄biscoꝝ dicit q̄ aer pōt cō
 dēpsari sine mutatōe alicuius qualita
 tis saltē non oꝝ q̄ amittat oēm quantita
 tem quam prius h̄uit. Et tunc arguo de
 raro ⁊ dēp̄so. sic q̄one. 2°. argutum est

Et apparet evidenter qd nō est intentio
 pbi ponere talē quātitatez me^m ideo
 dico. sicut mibi videtur qd intentio pbi
 est ponere qd quātitas cōtinua nō est res
 absoluta; me^m inter subām z qualitatē
 Ad primū illoz dico. qd sicut fm multos
 relatio est distinctū pre^m a ceteris: z tñ
 nō ē res distincta ab oib⁹ reb⁹ absolutis
 Ita quātitas fm phm est predica^m distic
 tum ab aliis. lz nō oportet esse rem di/
 stinctā a subā z qualitate. Et hoc. quia
 fm Ja. dam in logica sua. c. 31. Pre
 dicamēta sunt quedā predicabilia z si/
 gna rez cuiusmōi sunt pceptus z voces
 ex quibus fiunt ppōes vere z false. Et
 huiusmōi termi possunt distingui intm
 qd predicatio vnus de altero sit impos/
 sibilis q̄uis significant oīno eādē rem
 sicut angelus z angeli eandē rem signifi
 cant. z tamen hec est impossibilis angel⁹
 est angeli. Ad ppositū dico qd subā
 z quātitas sunt distincta pre^m. q̄uis nō
 significant rem absolutā distinctā a sub
 stātia z qualitate. quia sunt distincti cō
 ceptus z voces easdē res diversimode
 significantes. ppter quod nō sunt noīa
 synonyma quia subā significat oīa sua si
 gnificata vnomō significandi. Quidā in
 recto quātitas aut significat eadē diver
 somodo significādi pura subām in recto
 z partes eius in obliquo. Significat ei
 totā subām z notat eā hēre partē di/
 stantē a parte. Exēplū est de qualitate.
 z de similitudine. Si dicat quātitas est
 pre^m z habet pprietates. Prima est nō
 habere contrariū. 2^a est nō suscipere ma
 gis z minus que nō pueniunt qualita/
 ti. Preterea illa negatiua est imedia
 ta in qua generatur vnū generalissimūz
 ab alio Ad primū dicendum qd ista
 est distinguēda quātitati nihil est con/

trarium penes. 3° modū equiūtatōis
 quia si quātitas supponat simpliciter:
 vel materialiter sibi nihil est contrariūz
 quia termini positi in genere quātitatis
 nō pvariāt. puta bicubitū z tricub^m
 Si supponat personaliter: tunc hec est
 vera quātitati nihil est contrariū. qz
 ista indefinita verificatur p subā z hec
 similiter est vera quātitati est aliquid
 contrariū quia ista indefinita verifica/
 tur pro qualitate sed phūs intelligit qd
 istis terminis simpliciter vel materialit^r
 acceptis nihil est contrariū bicubitūz
 z tricubitū. zc. Ad secundum di/
 co qd non intelligit hoc de virtute ser/
 monis. de omī quātitate qz quātitas su
 scipit magis z minus. lz nō substantia.
 sed intendit qd nullum contentū sub ge
 nere quātitatis siue sit vox siue concept⁹
 predicatur vere de aliquo. Aliquando
 cum hoc adverbio magis. z aliquando
 cum hoc adverbio minus. sicut dicitur
 album aliquando magis album. ali/
 quando minus. Ad tertium dico qd
 illa negatiua est imediata quādo vnū
 vere negatur ab alio vniuersaliter: sed
 hoc solum est de substantia z qualitate:
 que sunt pre^m absoluta. sed hoc non est
 in proposito. quia hec ē falsa nulla sub
 stantia est quātitas. Nec oppositum
 inuenitur a philosopho alicubi. Ter
 tia proprietates quātitatis continet taz
 substantie q̄ quātitati. s. eē eāle v^t ineāle.
 Ad primūz principale. z tertium di/
 co qd Aristoteles non loquitur ibi de p
 se z per accidens. sicut primo postero/
 rum. Nam hic vocat propositionem p
 se que est vera z simul cum hoc predi
 catum nihil connotat quin aliquid tale
 consimilimodo significandi connotetur
 per subiectum. z sic ista est per se linea
 k

est quantitas: quia impossibile est qd
hec non sit vera linea est nisi hec sit ve/
ra linea est quantitas. et predicatum et
subiectum eodem modo connotant parte
distare a parte. Alias propositiones vo/
cat per accidens. Et istomodo album e
quantum muscum est. quantum. quia
album et muscum non connotant par/
tem distare a parte sicut connotat quan/
titas. ideo quantitas non ponitur i diffi/
nitione eorum. Et quando dicitur qd sunt
quanta per illa quibus insunt. Accipit
ibi inesse per predicatorem. quia hec non
est vera. album est quantum. nisi quia
hec est vera superficies est quanta. de
qua predicatur album. Ad aliud di/
co. qd philosophus ibi dat differentiam
inter quantitatem continuam et discre/
tam. Prima differentia est qd partes q
titatis continue faciunt unum numero.
Aliter non est quantitas continua: sed
non oportet qd partes quantitatis di/
screte faciant unum numero. patz de di/
uersis partibus continui existentibus in
diuersis locis. Secunda differentia est
qd inter partes quantitatis continue ni/
hil est medium. Aliter non esset conti/
nuum. sed inter partes quantitatis di/
screte potest esse medium locale. Et 3^a
differentia est qd vna pars continui de/
bet protendi ad aliam: ita qd si per impos/
sibile esset aliquod indiuisibile me^m illud
inter illas partes terminaret vtrumqz.
Non sic autem requiritur qd partes q
titatis discrete ad se mutuo protendant
Quarta differentia est qd partes co
tinui habent positioem: ita qd hic sit vna
pars ibi alia. et 3^a in 3° loco. sed partes
quantitatis discrete non requirunt ta/
lem positioem vt patet de se. Omnia
autem predicta ita bene coueniunt sub

stantie materiali et quantitati. sicut illi
quantitati medie si ponatur. Ad vl/
timum dico qd philosophus intendit ibi
pbare contra permenide et mellissuz qd
impossibile sit qd aliquid sit quantum ni
si multa sint. quia illud continet multitu/
dine partium. Et ita necessario si suba:
et quantum sunt: multa sunt. quia par/
tes illius quanti. Et ita dico. qd si aliqui
inuenitur a philosopho. qd substantia
materialis non est quanta: vel ista qua
titas non est quantitas intendit qd tales
propositiones non sunt per se: et hoc qz
hoc nomen quantitas connotat partes
distare loco et situ quod non connotat
hoc nomen substantia nec qualitas.

Ad argu^m principale p3 ex dictis.

Questio. xxviii.

Trum intentio sanctorum sit
ponere quantitatem me^m in
ter substantiam et qualita/
tem. qd sic. quia Aug⁹. 5. de tri. c. 5. dicit
In reb⁹ que sunt sine mole, magne sunt
idem esse et esse magnum, ergo per op^m:
In rebus que sunt mole magne, aliud est
esse et esse magnum. g^o magnitudo distigit
ab esse substantie. Contra. magister
sententiarum li. quarto loquens de co/
lore sapore et huiusmodi que sunt in eu/
charistia dicit qd illa accidentia sunt ibi
per se substantia: sed si quantitas est res
media tunc post consecrationem illa ac/
cidentia existerent in quantitate: sicut in
subiecto: et ita non per se existerent
Hic dicitur communiter qd intentio non
philosophorum: sed sanctorum est po/
nere quantitatez mediam et c. Quod p
batur per aug^m. 5. de trinitate. c. 5. q
dicit in rebus creatis atqz mutabilibus
qd non fm subam dicitur restat vt 2^m ac

cidentur dicatur: ut magnitudines: et qua-
 litates: et quod dicitur ad aliqd sicut a/
 micitie pproximitas. servitutes: similitu-
 dines: equalitates: et si qua huiusmodi:
 ut situs habitus: locus. tempora. atq; pas-
 siones. **Dre^a. 5°. de tri. c. 13.** dicit sic
 In rebus que p participatōem magnitudi-
 nis magne sunt. Aliud est esse: aliud
 mag^m esse: sicut magna domus. magnus
 mons. magnus annus. In his ergo re-
 bus aliud est magnitudo. aliud q ipsa
 mag^e magnū est et pro: sus nō est h^c ma-
 gnitudo q est magna domus. Sed p
 hoc q nō sit intentio augi. pbo. quia ip-
 se insequitur naturalē rōem in talibus
 dictis: sed rō pbat p trariū: quia rarefi-
 at aer. quo facto aut tota quantitas p-
 existens corrūpitur. aut nō. Si sic. tūc in
 qualibet rarefactōe infinite res abso-
 lute 2^m se totas distince nō facientes
 vñū numero essent destructe: cum enīz
 sint infinita instantia in aliquo tēpore et
 illa rarefactio est p continua in quolibet ef-
 fet destructa q̄titas 2^m se totā a quan-
 titate priori et posteriori que nō facit v/
 num numero cū illis. quia nō manet cū
 eis. Et cū illa quantitas sit subiectū im-
 mediātū q̄litatū fm eos in quolibet istā-
 ti esset nova qualitas et pcedens esset
 corrupta. quia ad corrūptōem subiecti
 corrumpitur suū accūs. Ex quo sequit̄
 q si hostia consecrata vel spēs vini ra-
 refiat: nō manet vltra corp⁹ xpī sub istis
 spēcieb⁹: quia ex vi cōsecratōis nō vi-
 detur manere. nisi q̄diu manent ille spe-
 cies eedē nūero. nec pōt dari aliq̄ agēs
 qd destrueret vñā q̄titatē et generaret a-
 liā. Nec videt̄ rōnabile dicere q de⁹ nō
 pōt pseruare vñā illay q̄titatū adueniē-
 te alia. Et si dicat q ille q̄titates sunt i-
 potē. ia tñ nō in actu sicut nec instātia.

Cōtra dē accidēs reat̄ denōians aliq̄d
 subiectū qd accidēs nō est pars alteri⁹
 est in actu: sed sic est de istis q̄titatibus
 Si nō tota q̄titas pcedēs corrūpit̄: sed
 aliqua ps manet tūc aut adueit aliqua
 pars q̄tittatis de nouo. aut nō. Si sic: q̄
 ro de subiecto ei⁹ immediato qz nō reci-
 pit̄ in nō aere. certū est vel igit̄ recipitur
 in eodē subiecto. primo cū quātitate q̄ p
 fuit: quia quelibet ps rari est rara. et p
 p̄ns quelibet pars aeris recipit nouam
 q̄titatē. Et ita eadē ps numero esset in
 formata duabus q̄titatibus eiusdē spe-
 ciei vel illa q̄tittas pcedēs recedit: et n̄
 plus informat illud subiectū. Et cū ipsa
 nō corrūpit̄ p te: vel ipsa erit sine subiec-
 to vel naturaliter migrat a subiecto in
 subiectū. Si nulla ps q̄tittatis sit noua:
 sed remanet p̄scise illa que p̄fuit Et
 tū hoc nō obstante illa q̄tittas est primo
 minor et postea maior. qz ptes aeris mā-
 nus distant qñ aer est dēpsus et magis
 qñ est rarus eadē rōe pōt totū illud dici
 de subā aeris sine oī q̄tittate me^a et ita su-
 p̄flūū est ponere eā. R̄ndeo ergo ad
 Aug^m tenendo q nō sit intentio alicui⁹
 sancti q q̄tittas sit res sic me^a. R̄spon-
 deo ergo ad primā auctoritatē suppo-
 nendo illā distinctōem de accidente. q̄
 dicta est in quadā quēstione. q ip̄e acci-
 cipit ibi accidēs pro aliquo predicabē-
 li de aliquo ptingenter ppter suam mu-
 tationem: ita q pōt affirmari et negari
 de aliq^o: et etiā variis modis affirmari
 de re. et sic q̄tittas est accidēs. qz aliquā-
 do predicatur de substantia hic: et non
 predicatur ibi. patet de corpore christi
 in celo et eucharistia variis etiam mo-
 dis predicatur de substantia. Quia
 nunc est minor nunc est maior. patet
 de corpore dempso et raro. Et to-

sum hoc fit sine omni re media per soluz
motu locale subē z qualitatis virtute
agentis. Et q̄ hec sit intentio. patet qz
ita dicit quantitātē accidens sicut rela/
tiones de quibus exēplificat. sed certum
est q̄ nō repugnat dictis suis: nec alioz
dicere q̄ relatio nō sit alia res a funda/
mento cum s̄m Aug^m relationes dicantur
ex tēpore de deo. z tunc relatio erit
quoddā predicabile p̄tingenter. z accidē/
taliter de re. ergo eodē mō nō repugnat
dictis suis q̄ mag^o nō sit vera entitas
me^a: sed sit quoddā predicabile acciden/
ta e. Ad 2^{am} auctoritatē dici potest
multipliciter. vnomō q̄ p̄ tanto dicit:
q̄ magnitudo aliud est ab eo q̄ magnū
est quia subā pōt esse lz nō sit magna: et
hoc pōt dupliciter fieri vnomō per cō/
dēp̄sationē vbi de magno fit paruum.
Aliomō si deus faceret subām diffinitī/
ue ī loco z nullibi circumscrip̄tīue. sicut
corpus x̄pi est sub hostia. tunc esset subā
z non esset magna quia nō haberet par/
tes distantes situ. Secundo pōt dici
q̄ Aug^o loquitur de mag^o que est rela/
tio. quia sicut mag^m est relatiuū ita ma/
gnitudo est relatio: sed nō est contradic/
tā sua dicere q̄ relatio nō est aliqua res
parua distincta a fundamento. sed solū
quoddā predicablē accidētale ergo nec
est contra eū dicere q̄ magnitudo est so/
lum tale predicabile accidētale. Ter/
tio potest dici q̄ per magnitudines qua
res create magne sunt: intelligit causam
facientē eas esse magnas. Et certuz est
q̄ illa magnitudo est distincta ab illis
rebus magnis que sunt magne per par/
ticipatōem illius magnitudinis. Non qui/
dem per informatōem: sed per dependē/
tiam ad illā. Et q̄ hec sit intentio sua.
patet per verba seq̄ntia v^o. de tri. c. 25

vbi dicit sic. illa est vera magnitudo: q̄
non solū magna est. magna domus que
magna est: z magnus mons: qui magn^o
est. sed etiam q̄ magnū est. quicquid ali/
ud magnū dicitur. Nec aliud sit i^o ma/
gnitudo. aliud ea que ab illa magna di/
cuntur. que magnitudo vtiqz p̄mitus
magna multoqz excellentior q̄ ea que
participatione eius magna sunt de^o igi/
tur. quia non est ea magnitudine mag/
nus: que non est aliud q̄ ipse: vt quasi p̄/
ticeps eius sit. deus tamen magnus est.
Alioquin illa erit maior magnitudo q̄
deus. Deo etiā non est aliquid mai^o: er/
go ea magnitudine magnus est. qua ip/
se est eadem magnitudo. Ex istis ver/
bis potest concludi propo^m: primo q̄
loquitur de magnitudine qua magnū est:
quicquid aliud est magnū. siue sit corpo/
rale siue sit sp̄iale sicut exēplificat de
anima. que est res sp̄ialis z de domo q̄
est res corporalis. Et manifestum est q̄
magnitudo non est res inherens rebus
sp̄ialibus nec corporalibus qua omne
magnū dicitur magnū: ergo loquitur de
magnitudine que est causa omniū mag/
noz sine qua nulla res est magna. It^o
q̄ loquitur de magnitudine que p̄mi/
tus est magna z excellentius q̄ alia. qd̄
non potest intelligi de aliquo accidente
quia sicut substantia est prior accidente
ita est prius magna q̄ acc̄ns. Tertio
quia loquitur de magnitudine que ē ma/
ior illo quod est magnū: quod non pōt
intelligi de accidente. Nec pōt intelligi
de angelis. ergo de deo. Ad argumē/
tum principale patet ex dictis.

Questio. xxix.

91
Trum substantia panis ex vi
persionis transubstantiet tan
tum in corpus xpi: et non in dei
tate: nec in anima: nec in accidentia. q
non quia quando aliqua constituit idem
non potest unum acquiri sine alio per ali
quam mutacionem. sed corpus xpi. anima in
tellectiva eius: et deitas constituit unum
xpm ergo etc. Contra: si in triduo fuisset
psecratio tunc substantia panis fuisset
conversa solum in corpus xpi. et non in anima
quia tunc anima non fuit unita. Ista q
stio sicut quelibet exlu^a habet exponen
tes super quas cadit questio. Prima
vtru suba panis ex vi persionis puer
tatur in corpus xpi. R^o est vtru sub
stantia panis ex vi conversionis: puer
tatur in aliqd aliud. Circa primu dico
breviter q sic. sed hoc non potest pbari
ratione nec auctoritate bible. sed tantu
per dicta sanctorum: et determinacionem ec
clesie. Nam extra de summa trinitate:
et fide catholica: firmiter dicit innocen
tius 3° in consilio generali. vna est fide
lium vniuersalis ecclesia: extra quam
nullus oino saluatur. in qua ipse idem sacer
dos est. et sacrificiu ihu xpi cuius corpus
et sanguis in sacramento altaris sub spe
panis et vini veraciter continetur tran
substantis pane in corpus et vino in san
guine potestate divina. Circa fm di
co q persione siue transubstantio dupliciter
accipitur scz pprie siue stricte: et large.
Primo accipitur sicut aliquid conuer
tatur in aliud non quia est pinctum al
teri in quod fit conuersio. sed q sic con
uertitur in aliud q si illud esset ab aliis
separatum ad pulationem verborum sacra
mentalium a sacerdote super materia
conueniente. cum intentione debita a po
testate divina incipit esse sub specie pa

nis. Et sic intelligendo dico q substan
tia panis ex vi conversionis transubant
in corpus xpi: et in nihil aliud. puta nec
in deitatem nec in anima nec in san^o.
Nam si anima sanguis. et acci^o essent se
parata a corpore. sicut fuit in triduo q
tum ad aliqua: et verba sacramentalia
fuissent prolata a sacerdote: cum debi
ta intentione: non fuisset conuersus pa
nis in anima nec in sanguine. quia ani
ma tunc non fuit unita corpori xpi et san
guis fuit effusus. Nec in deitatem. quia
deitas non incepit esse. Nec incipit vir
tute persionis. vbi prius non fuit: qd
requiritur ad talem conversionem: sed
tantum in corpus fuisset facta conuer
sio. Secundom accipiendo conuer
sionem sic: panis conuertitur in omne il
lud quod est coniunctum illi i quod pro
prie fit conuersio. Et q ad pulationem ver
borum sacramentalium. nunc de facto in
cipit esse sub specie panis. et sic concedo
q panis conuertitur ex vi conversionis
in anima et acci^o. sed non in deitatem.
quia anima et accidentia incipiunt esse
sub specie panis ad pulationem ver
borum: sed deitas non sic incipit esse ibi.
Eodem modo per omnia dicendum est de
conversione vini in sanguinem. Ad
principale dico q de facto constituent
vnum. ideo de facto vnum non acquiri
tur sine alio. Tamen deus posset facere
separationem et tunc fieret conuersio in
corpus tantum. et ideo ex vi conuersio
nis pprie dicte solum fit transubstan
tiatio panis in corpus et vini in sangui
nem.

Questio. xxx.

Trum substantia panis ma
net post consecrationem. q
k 3

sic. quia pluralitas miraculorum non est po-
 nenda sine necessitate sed non est necesse
 illam subam non manere: cum eque bene
 posset corpus christi esse presens sacramen-
 to subam panis manente ergo etc. Ad
 oppositum est determinatio ecclesie. In ista
 questione sicut recitat magister senten-
 tiarum li. 4. dist. 2. et hos. in summa
 extra de consecratione et glo. extra de ce-
 le. missa. cum marthe. fuerunt antiqui-
 tus tres opiniones. Prima quod subam pa-
 nis que presuit postea est corpus christi. 2.
 est quod subam panis et vini desinit esse. et ma-
 nent accidentia tantum. et sub illis incipit esse
 corpus christi. Tertia est quod remanet ibi
 subam panis et vini: et in eodem loco cum il-
 la subam manet corpus christi. Prima est
 irrationabilis quia omnis propositio in qua pre-
 dicatur corpus christi de pane est impossi-
 bilis. 2. est contra opinionem omnium theologo-
 rum quam teneo propter determinationem
 ecclesie et non propter aliam rationem unde dicit ino-
 centius 3. extra de summa tri. et fide ca-
 tho. firmiter sicut allegatum est in preceden-
 ti questione quod corpus christi continetur sub
 illis speciebus transubstantiationis pane in cor-
 pus et vino in sanguinem potestate divi-
 na. Tertia opinio esset multum rationabi-
 lis nisi esset determinatio ecclesie in con-
 trarium. quia illa opinio saluat et vitat
 omnes difficultates que consequuntur ex se-
 paratione accidentium a subiecto. Nec tra-
 rium illius habetur ex canone biblie.
 nec includit aliquam contradictionem: cor-
 pus christi pl. coexistere subam panis et ei-
 us accidentibus. Nec repugnationi. Tum
 quia tantum repugnat quantitas quantitati.
 sicut subam subam. sed due quantitates pos-
 sunt coexistere simul in eodem loco: sicut
 patet de duobus corporibus existentibus
 in eodem loco. Tum quia subam corpora

ris christi potest esse in eodem loco cum quanti-
 tate hostie: ergo eadem ratione cum subam ho-
 stie. Ad argumentum principale dico:
 quod aliquando circa aliqua sunt ponenda
 plura miracula. et posset fieri per pau-
 et hoc qui placet deo. Et hoc constat
 ecclesie per aliquam revelationem quod ita sit: et
 ideo sic determinavit ecclesia.

Questio. xxxii.

Trum corpus christi sit circum-
 scriptive in loco sub hostia con-
 secrata et sic. quia corpus christi
 est ibi quantum. quia ibi est quantitas sua
 ergo etc. Contra corpus christi est totum
 sub tota hostia et totum sub qualibet par-
 te hostie. ergo tantum diffinitive. Ad
 primo videndum est quomodo est de se. 2. vi-
 dendum est de possibili. Circa primum
 dico quod corpus christi est in loco hostie tantum
 diffinitive. quod patet per beatum hiero-
 de. de consecra. di. 2. singuli accipiunt christum di-
 uinum qui in singulis portionibus totus
 est. nec per singulos minuitur: sed inte-
 grum se prebet singulis. hoc etiam concor-
 dat rationi: quia non repugnat alicui indivi-
 sibili coexistere distinctis localiter. patet
 de angelo et anima intellectiva que tota sunt
 in toto corpore: et tota in qualibet parte
 ergo non repugnat alicui diuisibili quod totum
 coexistat alicui toti et totum cuiuslibet par-
 ti. Preterea due partes corporis pos-
 sunt esse naturaliter in vno loco quod prius
 fuerunt in duobus. patet de corpore pri-
 mo raro et post de pho. ergo non repugnat
 corpori habere omnes partes simul in eo-
 dem loco. saltem per potentiam diuinam
 Preterea duo corpora possunt esse in
 eodem loco per potentiam dei. ergo due par-
 tes eiusdem corporis. et si due ergo omnes.
 Preterea non repugnat corpori natu-

raliter esse in maiori vel minori loco. patet si rarefiat vel condēpsetur. ergo non repugnat sibi eē sine oī extensione: et pōt sine oī repugnantia esse diffinitive in loco. Circa 2^m sunt due difficultates: prima quō eadē pars corporis xpī pōt simul esse in diversis locis. 2^a quō plures partes possunt esse in eodem loco: quibus visis patebit intentum. primū possum⁹ intelligere non includere contradictōem per hoc q̄ tenemus q̄ aīa intellectiva est tota in toto: et tota in qualibet parte. Similiter hoc idē tene/m⁹ de āgelo. Nec pōt oppositū per rōes demonstratiuā pbari. ergo eodē mō non est contradictio q̄ eadē pars vel totum corpus coexistat toti hostie et cuilibz parti. et per consequens eadem pars esset in pluribus locis. R^m possumus intelligere non includere contradictōem. p hoc q̄ tenemus ex fide q̄ corpora simul existunt in eodem loco tam eiusdem speciei q̄ diverse. patet quando xps intrauit ad discipulos ianuis clausis: et quando clauso utero virginis exiuit in mundum et quando sine omī dione corporis celestis ascendit in celum. ergo eodē mō non est contradictio q̄ due partes eiusdē corporis sint in eodem loco. Ex istis duobus arguo intētum. quia ita possibile ē oēs partes corporis xpī eē in eodem loco: sicut possibile est duo corpora simul eē in eodem loco. sed possibile est duo corpora eē in eodem loco: ergo possibile est qualibet partem corporis christi esse in diversis locis fm se totum. sicut anima et angelus sunt simul et totaliter in diversis locis. Sequitur 3° q̄ possibile est totum corpus christi coexistere toti loco hostie. et totum cuilibet parti quod

est principale intentum scz q̄ est diffinitive in loco sub hostia consecrata. Sed hic est vnum dubium quia cor⁹ xpī habet partes organicas distinctas realiter quarum vna non est alia sicut pes non est oculus. Similiter quavis aliqua pars sit in aliqua alia sicut in toto: non tamen est in qualibet alia sicut oculus quavis est in capite sicut in toto nō tamen est in pede: nec eōuerso. Nunc autem si iste partes non distent localiter videtur q̄ pes sit oculus vel saltem in oculo. R^m respondco q̄ ad distinctionem partium organicarum non requiritur localis distantia: sed realis distinctio dispositionum naturalium. qualis aut sit illa diversitas organorum: substantialis vel accidentalis alias dictum est. Et ideo quavis pes et oculus retentis suis dispositionibus naturalibus sint in eodem loco: adhuc tamen oculus est oculus. et non pes. Et pes est pes et non oculus: et homo per oculum videt: et non per pedem. Et per pedes ambulat et non per oculum. Et ista pars organica remanens distincta realiter distinctas operationes nata est habere. quavis non distent localiter. Similiter quavis pes et oculus non distent localiter: non sequitur tamen q̄ pes sit in oculo vel eōuerso: sed tantum sequitur q̄ pes et oculus sunt in eodem loco. Similiter cum tali distantia locali stat q̄ nulla pars sit in aliqua alia sicut in toto: modo quo oculus est in capite: sicut anima intellectiva est ora⁹ in eodem loco in quo est homo: licet diffinitive: et tamē anima est pars hominis. Ad argumentum principale dico q̄ corpus christi sub hostia: non est

quantū z hoc si quantitas sit vna pua
res me^s inter subāz z qualitaetm: sicut
homies dicunt p. nūmter. dico tunc. vel
illa q̄ritas non est sub hostia: sed est in
celo. v^l si sit ibi. rātū est ibi diffinitive sic
substantia. z illa quantitas ibi non est
quanta.

Questio xxxii.

Trum deus potest facere oē
absolutū prius sine postero:
ri realiter distincto. q̄ non.
quia non potest facere lineā sine puncto
quia aliter talis linea esset infinita. Cō
tra. prius absolutū nō dependet a poste
riori. ergo nō repugnat sibi separari ab
eo. z per psequēs deus pōt facere hoc.

Ad questionē dico. breuiter q̄ sic. qd̄
multipliciter ostendo. primo sic. res ab
soluta prioz natura minus dependet a
posteriori q̄ effectus a sua causa essen
tiali: sed deus pōt facere effectū sine sua
causa naturali z essentiali. ergo pōt fa
cere z conseruare prius sine posteriori.

¶ De tera res posterior nō est causa
prioris. ergo si prius absolutū nō potest
esse sine posteriori per potentiam dei h^o
nō est nisi quia posterius est effectus na
turalis p̄ns prius. sed deus pōt actōem
oīs creature suspēdere. z cām sine effec
tu p̄seruare: sicut patet de igne fornacis
qui seruos dei in medio proiectos non
cōbussit sed caldeos interfecit. ergo zc.

¶ De tera plus depēdet acc̄ns a sub
iecto. q̄ res prioz naturaliter a poste
riori. sed deus pōt p̄seruare acc̄ns sine
subiecto: sicut patet in eucharistia ergo
zc. ¶ De tera nulla est p̄tradictio q̄
res absoluta existat sine oī illo quod nec
est pars eius: nec causa eius essentialis.

sed posterius nec est pars prioris: nec cā
eius essentialis ergo zc. ¶ De tera
oīe quod fit p̄ducit a deo. z per p̄ns p̄
ducto prioris. posteri^o nō erit nisi p̄duca
tur a deo sed potētia diuina nulli creatu
re obedit. ergo nō est p̄tradictio qd̄ p̄du
catur pri^o sine posteriori si deo pleuerit

¶ De tera si nō hoc videtur p̄pter a/
liquid triū. vel qz posteri^o est ps prioris
naturaliter: z totū nō pōt esse sine suis p
tib^o. vel quia pri^o absolutū est effectus
posterioris et effectus p̄supponit suaz
cām. vel qz prius est cā naturalis poste
rioris z po^o causa naturali necessario
ponitur effectus. ¶ 2^m nō pōt dari qz ni
hil est pars ill^o quod totalit̄ distinguitur
ab eo nec 2^m quia tunc absolutū nō es
set prius. sed posterius eēt pri^o sicut cā
p̄ioz est suo effectū. Et similiter hoc da
to habetur p̄positū. qz deus pōt actōem
cause naturalis suspēdere z effectū suū
sine causa sua p̄seruare. z p̄ns hoc da
to: posset p̄seruare prius sine posteriori.
¶ Nec 3^m impedit quia deus pōt causas
naturalem conseruare z eius actōem su
spēdere ergo zc. ¶ De tera virt^o c^o
ata potest p̄seruare prius absolutum sine
certo indiuiduo alicuius sp̄ci sicut hanc
subām sine hoc acc̄nte determinato ergo
virtus infinita pōt p̄seruare idē prius si
ne tota illa specie. Sicut virt^o finita pōt
p̄seruare pri^o sine oī indiui^o alicuius sp̄ci si
cut sol pōt p̄seruare lignū sine oī albedi
ne. ergo virtus infinita pōt conseruare
idem prius sine omni indiui^o illi^o generis
posterioris. puta. deus posset conserua
re lignum sine omni colore. Similiter
potest ignis conseruare aquam sine om
ni indiui^o frigiditatis. ergo deus potest
conseruare aquam sine omni qualitate.
S; hic sunt dubia. quis si illud sit gene

71
raliter verum. tunc deus posset separare
re passionem a subiecto. et per consequens
potest esse homo qui non sit risibilis. et si
sic conclusio demonstrationis esset con-
tingens in qua predicatur passio de sub-
iecto. Preterea tunc deus posset se-
parare hominem a quantitate. et sic iste
homo nec esset longus: nec latus nec p-
fundus. nec haberet partes organicas di-
stinctas. Infinite alie instantie sunt co-
tra ista de quibus alias patebit. 2^m quia
tunc posset facere nasum sine limita-
te et rectitudine. Ad primum istorum
dico quod passio aliquando accipitur pro ali-
quo predicabili de alio in secundo modo
dicendi per se: sicut risibile predicat de ho-
mine. Alio modo accipitur pro illo quod im-
portatur in obliquo per tale predicabile:
sicut risibile importat actum ridendi et cre-
atiuum importat creaturam. Tertio modo
accipitur pro illo pro quo tale predicabile
supponit. Primo et secundo potest subie-
ctum separari a passione. et potest aliquan-
do passio esse in rerum natura sine subie-
cto sicut angelus potest percipere hunc ter-
minum risibile: et si nullus homo sit. 3° non
potest. quia illud pro quo supponit tale predi-
cabile et subiectum idem sunt. sicut risibile
supponit pro homine: et creatiuum pro deo in istis
propositionibus. homo est risibilis: deus est cre-
atiuus. Sed quis sic possit separari: tamen
propositione de possibili formatur vel equaliter
negativa in qua remouetur passio primo modo
dicta a subiecto est impossibilis. si esse existere
verificetur de subiecto: sicut hec est impos-
sibilis. homine exire: homo non est risibilis. Et
dictum de possibili equaliter. quia licet sit deus
esse formaliter: est tamen equaliter de
possibili. quia equiualeat huic. homo po-
test ridere. Ad secundum dico quod con-
clusio demonstratiois est de possibili fo-

maliter vel equaliter et non simpliciter
de inesse. Et illa de possibili est necessa-
ria: siue passio sit: siue non sit. Non dico
quod est sic necessaria quod oportet quod semper sit
vera. quia si non sit: non est vera si sit: ipsa est
vera. quia impossibile est quod sit falsa. et tota
causa est. quia talis propositio est de possibili et
non de inesse simpliciter. Ad aliud con-
cedo quod potest separare hominem ab illa
quantitate media que comiter ponitur. sed
adhuc ille homo sic separatus esset lon-
gus latus et profundus. sicut prius probatum
est. Sed de distinctione organorum: di-
co quod si organa distinguuntur per formas
substantiales. tunc deus non potest facere
hominem perfectum sine organo. Si distingui-
tur per accidentia. tunc potest. quia potest
facere hominem sine pedibus et mani-
bus. Et similiter sine capite sicut patet de
aliquibus sanctis et etiam potest conser-
uare formam substantialem in vna parte et
non in alia et forte frequenter est de facto.
Ad aliud dico de similitudine et curuitate
rectitudine et figura et homini. Dico quod si in-
tendunt aliquas paruas res distinctas a sub-
stantia et qualitate possent per potentiam
dei separari ab illis. sed quia solum impor-
tant substantiam et qualitatem: et connotant
partes diuersimode distare localiter. puta
aliquas partes esse eleuatas et aliquas
depressas: et aliquas equaliter se habentes:
ideo ista non possunt separari ab illis cir-
cumscriptione existentibus in loco. Quod enim
non sunt res distincte ab illis. patet. quia
acquiruntur per solum motum localem
patet. quia si linea sit recta facias eam cur-
uam: solum erit motus localis: et sic muta-
bitur figura. Sicut quod sunt qualitates de
quarta specie. 2° quod prius describit qua-
litatem secundum quam quales denotamur: et
tales sunt conceptus denotatiui. quod de re

Denoiativne dicuntur et sunt accētis q̄ cō
tingēter p̄dicantur de re. Ad principa
le dico. q̄ si linea et p̄ctus distinguātur
realr sicut cōiter dicit. p̄t de^o separe li
neam ab oībus p̄ctis. et tunc linea esset
finita p̄ pp̄tas ptes. sed nō sunt aliqua
talia indissibilia: sicut post patebit.

Questio. xxxiii.

¶ **Trum** q̄ntitas remanens in eu/
charistia post p̄secratōem sit s̄b
iective in qualitate hostie. q̄ sic.
quia quādo aliquid denoīatur ab aliqua
forma denoīatōe intrinseca. vel est ipsa
forma vel subiectū illi^o forme. Exēplū
primū vt quāntitas dī quanta. Exēplū
scdū sicut homo dī albus: sed albedo ho
stie p̄secrate est qualitas et nō est realiter
q̄ntitas. ergo est subiectum quāntitatis.

Contra. non ē maior rō q̄ vna qua
litas sit subiectum q̄ntitatis q̄ alia quali
tas. et ita vel quelibet erit subiectū vl' n̄
la. sed nō quelibet. 5° nulla. In ista q̄
stione pono tres p̄clusiones. Prima ē q̄
quāntitas remanens post p̄secratōem nō
est subiective ī vna qualitate precise: q̄
illud qd nec est realr quāntitas: nec subie
ctive in quāntitate. nec subiectū quāntita
tis nō est quātum. sed postea hypothēs:
tūc relique qualitates ab illa q̄ ē s̄bictū
quāntitatis p̄ casum: nec sunt realr quānti
tates. si quāntitas sit res distincta a s̄b̄a et
qualitate sicut ponit casus. Nec sunt s̄b
iective in illa quāntitate sicut p̄^o patebit.
nec sunt subiecta illi^o quāntitatis p̄ casuz
5° nō sunt quāte: q̄ est falsum. quia fra
cta hostia oēs qualitates p̄similes q̄ re/
perinnē in vna parte repiūtur in alia.

Si dicitis q̄ tm̄ vna qualitas est subie
ctū immediatū illius quāntitatis. sed alie q̄
litates sunt subiecta mediata. id dicitur

quāte: **Cōtra** hec nōn p̄t eē nisi qua
litas que est subiectū immediatum quā/
titatis sit subiective in illis q̄litatib^o. que
sunt subiecta mediata quāntitatis. s̄ hoc
est impossibile. q̄ si vna qualitas corpora
lis eēt subiectū alterius qualitatis corpo
ralis cū subiectū vere dnoīetur a suo ac
cidente informāte. sequit̄ q̄ calor eēt ve
r̄ et alb^o vel niger et sic de aliis. Simlr cū
ad destructionem subiecti immediati. seq/
tur destructio cuiuslibet accidētis in eo
si vna qualitas eēt subiectū alterius or/
dinate p̄cedendo p̄ omnes qualitates in
substantia. oportet q̄ destructa qualitate
que ē immediate in s̄b̄a sicut ī subiecto
puta calor q̄ cetera qualitates destruan
tur. q̄ subiectū immediatū cuiuslibet ac/
cidētis destruit. Secūda p̄clo est q̄ q̄
ntitas remanēs nō est subiective in quali
bet qualitate sigillatim. ita q̄ distincta q̄
ntitas sit subiectū immediatū distincte q̄
ntitatis. q̄ p̄bo. q̄ tunc eadē rōne substā
tia panis eēt subiectū immediatum disti
cte q̄ntitatis ab aliis. et eēt quanta distin
ctis quāntitatibus. q̄ eēt quāta vna quā
titate cuius eēt subiectum immediatum
et eēt quāta aliis quāntitatibus quarum
eēt subiectū mediātū. puta mediantibus
aliis qualitatib^o que sunt in s̄b̄a panis.
Scdō sic ponentes quāntitatē rem mediā
inter s̄b̄am et qualitātē. h̄nt p̄inconve
nienti q̄ due dimēnsiones sint s̄l: sed si s̄b
stantia sit subiectum immediatū vni^o quā
ntitatis. et qualitates aliarum quāntitatu
sequit̄ q̄ due dimēnsiones et forte plu/
res sint s̄l. q̄ dimēnsio substārie et dimē
siones oīum aliarum qualitatū sunt s̄l ī
eodem loco. ergo r̄c. Tertio sic. q̄ s̄
fm negātes q̄ntitatem rē mediam: nō sit ī
cōueniens ponere distinctas quāntitates
alterius rōnis simul facientes vna tamē

inconvēniens ē sibi dñs q̄ dīverse quāti/
tates eiusdē sp̄i specialissime nō facien/
tes vnā quātitatem numero sint siml̄ na/
tura. si quelibet quātitas eēt subiectū
īmediatum distictē quātitatis. ille q̄tita/
tes non facerēt vnā numero quātitatez
nec distiguerent specie. ergo rē. Ter/
tia conclusio est q̄ vnā quātitas numero
nō est subiective in oībus qualitatib⁹ cō/
iunctim. q̄ p̄bo. q̄ vnū accidens nume/
ro nō pōt eē in aliquo subiecto vno: tm̄
per aggregationem: nisi vnā pars sit ī vnā
z alia in alia. z oīs iste qualitates rema/
nētes post p̄secrationem sunt vnū tm̄
p̄ aggregationem. Et certum est q̄ vnā
pars illi⁹ quātitatis nō est subiective in
vnā qualitate z alia in alia: cū oēs ille q̄/
litates sint simul: z p̄ oīs ptes illius quā/
titatis nō plus informāt vnā qualita/
tē quā aliam. ergo rē. Sed contra. si
vnā pars alicuius ligni pōatur in aqua
z alia in aere. pars existēs in aqua con/
vertit̄ in lapidem. z pars alia remanz li/
gnū. z tunc aliqua quātitas eadē nu/
mero est in toto isto cōposito. q̄ tm̄ est
vnū p̄ aggregationem. ergo maior nō
est vera. Contra. ista cavillatio est ex/
clusa per hoc q̄ dicit̄ nisi vnā pars q̄/
titatis sit in vno illorum z alia in alio: si/
cut est de ista quantitate. quia vnā pars
est in lapide z alia in ligno. sed sic nō po/
test esse in p̄posito. ergo rē. Secūdo sic
nullū accidens numero potest successiue
eē in dīversis subiectis primis per actio/
nem naturalem. siue cāe naturalis. z vo/
co subiectū primū: non illud q̄ est sub/
iectū accidētis p̄ partem. sicut hō est sub/
iectum albedinis. q̄ manus eius est sub/
iectū albedis. sed illud est subiectum pri/
mum cuius nulla pars est primum sub/
iectum naturaliter z adequatum. Nūse

ratur tunc vnā illarum qualitarum re/
manentium post consecrationem quod
potest fieri sicut ad sensum patet. Tunc
quero aut manet eadem quantitas nu/
mero que prius fuit. aut non. Si sic. er/
go eadem quantitas numero est primo
subiective in toto aggregato ex omnibus
qualitatibus prioribus: z postea nō est
in illo toto. quia vnā qualitas d̄struitur
per casum. Et illa quantitas est in aliq̄
subiective: z per consequens est in pluri/
bus subiectis. primis subiective. Si au/
tem non manet eadem quantitas nume/
ro. tunc destructa albedie: quelibet illa/
rū qualitarū perdet q̄titem suam q̄ ē
absurdū. 3° sic aut ē tota 1^a q̄titas nūe/
ro in toto illo aggregato: z tota in quali/
bet parte illarum qualitarū: aut ē tota
in toto. z vnā ps in vnā qualitate z a^o ī
alia. 1° d̄mū non pōt dari. q̄ tunc vnū
accidens numero eēt s̄l in plurib⁹ subie/
ctis: q̄ est falsū. nec 2° pōt dari. q̄ n̄
la pars illi⁹ quātitatis plus respicit vnā
qualitatem quā aliā. cū ille q̄litates nul/
lo^o distent localr. 3° dico q̄ q̄titas nul/
lo^o pōt eē subiective in q̄litatib⁹. Ad
argumentū principale dico q̄ quelibz q̄/
litas extensa vere est quantitas. non illa
que ponit̄ media inter substantiam z qua/
litem. sed est quanta p̄pria quantitate
z intrinseca. Et hoc p̄bant oīa argumē/
ta prius facta de substantia materiali.

Questio. xxxiii.

¶ Trū qualitates hostie post p̄se/
cratōem sint subiective in quan/
titate. q̄ sic. q̄ ille qualitates sūt
extēse z q̄te z nō sūt subiecta q̄titem s̄/
cut prius p̄batū est. ergo sunt subiective
in q̄titate. Cōtra. quātitas nō est ali/
qua res m̄c̄ inter substantiam z q̄litate: z

quantitas panis non remanet post con-
secratōem. ergo solū remanet quantitas
que est q̄litas. ⁊ illa nō est subiective in
q̄titate: sicut idē non est subiective in se.
g^o ⁊ c. Ad istam q̄nēz pōt dici sine as-
sertōe. qz non p̄cordat cōi opinioi q̄ q̄li-
tates remanentes p^o p̄secratōez nō sunt
subiective in q̄titate. ⁊ qz sufficienter vt
estimo supra p̄batum est q̄ q̄titas non
est aliq̄ res distincta a sub̄a ⁊ qualitate
in qua sunt qualitates subiective. iō hoc
solū p̄bo p̄ dicta doctoz approbatoruz
ab ecclesia. Pr̄mo p̄ maḡm sn̄iarū
li. 4°. di. 12. Si queritur inq̄t de accidē-
tibz que remanēt: sicut de sp̄b^o sapor-
is ⁊ pōderis. in quo subiecto fundētur
poti^o mibi fatendum vidēt existere sine
subiecto q̄s eē in subiecto. g^o non sunt in
q̄titate sicut in subiecto fm eū. Si dicas
q̄ solū intēdit q̄ sunt sine sub̄a. q̄ patz p̄
hoc q̄ dicit in assignando rōnem huius
dicti. qz non ē ibi inq̄t nisi sub̄a corporis.
⁊ sanguis dñi que nō afficitur illis ac-
cidentib^o. Contra hoc vidēt eē falsuz
tum qz nunq̄s accidēs dī eē sine subie-
cto q̄diu ē in subiecto suo p^o ⁊ immedi-
ato. Tum qz nunq̄s dī acc̄ns p̄ se subst-
stere q̄diu existit in suo subiecto imedia-
to. s; fm eū non solū acc̄ntia illa sunt sine
subiecto sicut dēm ē. s; p̄ se subststunt. qz
maḡ loquēs d̄ illis accidētibus subdit
remanent illa acc̄ntia p̄ se subststētia. g^o
nō sunt subiective in q̄titate. Et id̄ doc.
dicit ibi ne mireris: vel insultes si ibi ac-
cidentia videant̄ frangi: cū ibi sint sine sub̄-
iecto. qz maḡs mirabile est q̄ accidētia
ibi existant sine subiecto q̄ q̄ frangātur
Pr̄terea pōderositas panis est que-
dam qualitas ex̄ns sine subiecto. g^o que
libet alia est sine subiecto. p̄na p̄z. qz eadē
rō est de vna ⁊ de oībz. Aliis p̄z per

quandā glo. de conse. di. 2. sup illud ca-
pitulū. si per negligentiaz. que dicit q̄ ac-
cidentia non h̄nt pond^o. qz solum corp^o
h̄z pondus qualiter. iḡr accidentia dicū-
tur cadere cū non hēant pōdus. Dic-
inquit q̄ ponderositas adest cū illis acci-
dentib^o: ⁊ tñ nihil est pōderosuz. Ex q^o
sequitur q̄ ponderositas non est in aliq^o
subiecto. qz tunc illud subiectuz qd̄cūqz
detur eēt ponderosum. Et etiam ē ibi al-
bedo: ⁊ nihil est album ibi ⁊ sic de aliis.
Si autem quantitas esset ibi subiectum
ipsa esset ponderosa calida ⁊ dulcis. qd̄
est manifeste contra illam glosaz que di-
cit q̄ non est ibi aliquod corpus habēs
pōdus. g^o non est ibi quantitas pondero-
sa. qz nec linea nec superficies habz pon-
dus. qz dicitur q̄ solum corpus habet
pondus. Pr̄terea in legenda corp̄is
xp̄i que approbatur ab ecclesia dicitur
sic. Accidentia in eodē. s. sacramēto sine
subiecto existunt vt fides locuz hēat. dū
visibiliter inuisibile sumitur aliena specie
occultatum: ⁊ sensus a deceptōe immu-
nes reddātur: qui d̄ accidētibus indicāt
sibi notis. Ex quibus omnibus sequitur
q̄ non solum vnum accidens manet si-
ne subiecto puta q̄titas. sed ⁊ alia acci-
dentia. hoc autem non posset saluari si
omnes ille qualitates essent subiective
in quantitate. Sed contra de conse-
crati. distin. 2. c. quia corpus loquens re-
cipienti corpus christi dicit in mensura
visibili permanens maior factus es teip-
so inuisibiliter sine quantitatis augmen-
to. cum idem atqz ipse esses. Ecce hic
ponit quantitatem. ⁊ negat eius augmē-
tationem. Pr̄terea de consecrati. di-
stinc. 2^a ca. dupliciter. dicit glosa. Do-
test intelligi fm illam formam et quan-
titem quā habuit in cruce. vel secūdu

quantitatem corporis christi glorificati. quod spiritus
le videtur quod nulli sensui subiacet. Unde
terea eadem dicitur. ubi christus dicitur gloriose. non est
quantitas sic estimanda. ut sub minori quanti-
tate minor sit corpus christi et sub maiori ma-
ius. quia ubicumque est pars spiritus corporis christi
ibi est pes vel manus et totum corpus est.

Ad ista dicitur quod per auctoritates illas po-
test tamen concludi quod est ibi quantitas. et non quod qua-
litates sint subiective in quantitate. Nec
hoc dicitur directe nec indirecte. sed quod qua-
litates post consecrationem remanent et fran-
gantur et teruntur: expresse dicitur gloriose super illud
ca. de se. di. 2. c. berengari. Non tamen in-
quit pondus et reliquas sacramenti quali-
tates sensibus corporis percipi sateor: sed est
sub illis speciebus fractis et attritis totus
et integrum corpus christi esse confiteor totus
manducari: totus sumi. ergo frustra po-
nitur aliqua quantitas propter talia.

Ad principale negotium sequentiam. quod
ille qualitates sunt vere quantitates. nec
sunt subiecta quantitatis: nec subiective
in quantitate.

Questio xxxv.

Primum intentiones prime et 2^a di-
stinguuntur realiter. quod non. quia entia
rationis non distinguuntur realiter. sed
intentiones tamen prime que secunde sunt entia ra-
tionis. quod tamen. Contra intentiones tamen pri-
mas que 2^a sunt res. et non sunt eadem res. quod di-
stinguuntur. et per omnia distinguuntur realiter
Primo hic videndum est que est intentio prima
et 2^a. secundo ad questionem. Circa primum dico quod
tam intentio prima que 2^a potest dupliciter acci-
pi large et stricte. Large dicitur intentio pri-
ma. omne signum intentionale existens in
anima. quod non significat intentiones vel
conceptus in anima: sive alia signa precisa.
Et hoc dico sive signum accipiatur per il-

la quod potest supponere in propositione et esse
pars propositionis cuiusmodi sunt categoriceu-
mata. sive accipiatur signum et pro illo quod
nec potest supponere. nec esse extremum pro-
positionis. quando accipitur significati-
cuiusmodi sunt syncategoremata men-
talia. Et isto modo non solum categoriceu-
mata mentalia. et huiusmodi que significant
res que non sunt signa. sed etiam syncathe-
goremata mentalia. ut adverbium primum/
ctiones: et huiusmodi dicuntur intentio-
nes prime. Exemplum nam isto modo non
solum conceptus hominis significans homi-
nes omnes singulares qui potest per illis
supponere. et esse pars propositionis: et con-
ceptus albedinis: et conceptus coloris
et cetera. dicuntur esse prime intentiones: sed et ta-
les conceptus syncategorematici sicut si-
dum est currit legit et huiusmodi dicuntur esse
prime intentiones. Et hoc. quia licet non sup-
ponant per res per se acceptas. coniuncti
cum aliis faciunt eos supponere per res
diversimode: sicut omnis facit hominem sup-
ponere et distribui per omnibus singulari-
bus. ut in ista propositione omnis homo cur-
rit. et tamen hoc signum omnis per se nihil signi-
ficat. quia non rem extra nec intentionem
animae. Stricte autem dicitur intentio prima:
nomen mentale precise natum esse extremum
propositionis et supponere per re que non est
signum. sicut conceptus hominis: animalis:
corporis: et substantie Et breviter omnia
nomina mentalia que naturaliter signifi-
cant res singulares que non sunt signa. Si-
militer intentio secunda large accipiendo
dicitur conceptus anime. qui significat non so-
lum intentiones anime que sunt signa na-
turalia rerum cuiusmodi sunt intentio-
nes prime stricte sumpte: sed etiam pos-
sunt signa mentalia ad placitum signifi-
cantia significare. puta syncategoremata/

mata mentalia. et isto modo non habemus vocabulum correspondens intentioni secundae. Stricte autem accipiendum dicitur intentio secunda conceptus. qui precise significat intentiones primas naturaliter significantes cuiusmodi sunt genus species: diversa et similia. quod sicut de omnibus hominibus predicatur conceptus hominis: sic dicendo: ille homo est homo: ille homo est homo. et sic de aliis. sic de intentionibus primis que supponuntur pro rebus predicantur unus conceptus compositus que est intentio 2^a. sicut dicendo homo est species. asinus est species. albedo est species. animal est genus. quantitas est genus ad modum quo unum nomen predicatur de diversis nominibus sicut dicendo homo est nomen. albedo est nomen: et ita secunda intentio significat naturaliter intentiones primas: et potest supponere pro eis in propositione sicut intentio prima significat naturaliter res ad extra: et potest supponere pro eis. Circa finem dicunt aliqui quod intentiones prime et secundae sunt quedam entia ficta: que tantum obiective sunt in mente et nullibi subiective: sed contra quando propositio verificatur pro rebus si due res sufficiunt ad eius veritatem. superfluum est ponere tertiam: sed omnes tales propositiones homo intelligitur: homo est subiectum: homo est predicatum. homo est species. et consimiles propter quas ponitur tale esse fictum: verificantur pro rebus et due res sufficiunt saltem res realiter existentes ad verificandum omnes ergo etc. assumptum probatur. nam posita cognitione hominis in intellectu: impossibile est quod hec sit falsa: homo intelligitur. Similiter posita cognitione hominis in communi et intentione subiecti in communi: et formata hac propositione mentali: homo est subiectum: in qua una intentio predicatur de alia: necesse est hanc propositionem esse veram homo

est subiectum sine omni facto. ergo et cetera. Preterea tale fictum impedit cognitionem rei. ergo non est ponendum propter cognitionem rei. Assumptum patet. quia illud nec est cognitio nec res extra cognita. nec ambo simul: sed quodam tertium medium inter cognitionem et rem ergo illud fictum intelligitur tunc res extra non intelligitur. et tunc quando forma hanc propositionem mentalem. deus est trinus non intelligo deum in se: sed illud fictum quod videtur absurdum. Preterea deus eadem ratione intelligendo assumptum intelligeret ficta. et ita ab eterno erat coordinatio. tot entium fictorum quod possunt esse diverse res intelligibiles et fuerunt: ita necesse est quod deus non potuit eas destruere. quod videtur falsum. Preterea tale fictum non est ponendum ut habeatur subiectum vel predicatum in propositione veri. quia actus intelligendi sufficit ad hoc. quia illud esse fictum tam in essendo quam in representando ita est singulare: sicut actus. quod patet ex hoc. quia unum fictum potest destrui alio manente: sicut actus. quia aut illud fictum dependet essentialiter ab aliquo actu rationis. aut non. Si sic tunc cessante illo actu: destruitur illud fictum. tamen manet fictum in alio actu: et per consequens sunt duo ficta singularia. sicut duo actus. Si non dependet ab actu isto singulari: nec per consequens dependet essentialiter ab aliquo actu eiusdem rationis. et ita manebit illud fictum in esse obiectivo sine omni actu quod est impossibile. Preterea non est contradictio quod deus faciat cognitionem realem sine tali ficto. quia cognitio non dependet a tali ficto essentialiter. sed contradictio est quod ponatur intellectio in intellectu et nihil intelligatur. ergo non est ponendum

propter intentōem eōdem. Ideo dico q̄
 tam intentio prima q̄ secunda sunt ve-
 re actus intelligendi. quia per actū intel-
 ligendi pōt saluari quicquid saluatur p̄
 fictū: eo q̄ act⁹ est similitudo obiecti: et
 pōt significare et supponere pro reb⁹ eē.
 pōt esse subiectū et predicatū in p̄positio-
 ne pōt esse genus et spēs et cetera sicut fi-
 ctum. Et quo patet q̄ intentio prima
 et secūda realiter distinguuntur: quia in-
 tentio prima est actus intelligendi signi-
 ficans res que nō sunt signa. 2^a intentio
 est actus intelligendi significans inten-
 tiones primas. ergo distinguuntur. Ad
 principale patet ex dictis q̄ taz intentio-
 nes prime q̄ secunde sunt vere entia re-
 alia. quia sunt vere qualitates exātes
 subiective in intellectu. Quo^m habitū.

Questio prima.

Trum eadē veritas theolo-
 gica specie vel numero potest
 p̄bāri in theo^a. et in sciē^a na-
 turali. q̄ nō. quia eadē conclusio specie non
 pōt sciri duplici scientia alterius rōnis:
 sed me^a alterius rōis in theologica sciē-
 tia et scientia naturali cānt scientiā alte-
 rius rōis: ergo necessario conclusiones
 erunt alterius rationis. Contra: nisi
 eadē veritas posset rē. tunc pbā nō iu-
 uaret theo^a. Dic p^o distinguitur de
 sciētia. 2° ad qōes. Circa p^o dico q̄ sciā
 naturalis et theologica dupliciter acci-
 piuntur. vnomō p̄ habitū vnius cōclu-
 sionis tantū. Aliomō p̄ aggregatō ex
 oibus habitibus detiātum ordinē habē-
 tibus respectū vnius conclusionis siue
 ibi habitus sit incōplexorū siue p̄plexorū

Circa 2^m supponendo q̄ quelibz ve-
 ritas est theologica que ē necessaria ad
 salutē. dico q̄ eadem conclusio theo^a spē

non pōt p̄bāri in theolo^a et in scien-
 tia naturali primo^o acceptis. et hoc q̄
 quot sunt scientie sic dicte tot sunt con-
 clusiones scite. Et ideo sicut vnius con-
 clusionis non possunt esse diuerse scien-
 tie. quia pluralitas non est ponenda sine
 necessitate: ita eadē conclusio non potest
 p̄bāri in diuersis scientiis. Sed accipiē-
 do theolo^a et scientiā naturalē. 2°
 mō: sic pōt non solū eadē conclusio spē:
 sed etiā numero p̄bāri in theo^a et scien-
 tia naturali si essent in eodē intellectu:
 puta tales. deus est sapiens: deus est bo-
 nus. hoc p̄bo. quia non est hoc magis
 inconueniens q̄ q̄ eadem conclusio spe-
 cie et numero p̄betur p̄pter quid: et q̄
 est: sed hoc est possibile. Tum quia idē
 effectus specie et numero potest causa-
 ri a causis diuerse speciei: et per conse-
 quens licet me^a sint alterius hinc inde ta-
 men conclusio pōt esse eiusdē rōnis. Tum
 quia ista propositio in mente nullū ens
 infinitum est: dicit primo huic p̄pōnī
 in mente aliquod ens infinitum est que
 probatur tam in theo^a q̄ in pbā natu-
 rali. et per consequens est eiusdem ratio-
 nis in vtraqz scia. Sed contra theolo^a
 intelligit per nomen dei ens infinitum
 nobilius quibuscūqz infinitis alterius
 rationis si essent simul quod non solum
 diuīsm: sed coniunctim est nobilius oī-
 bus. tunc sic accipiendo deum istomō eē
 nō est naturaliter et euidenter notum. er-
 go sic accepto deo nihil probatur na-
 turaliter et euidenter de eo. consequen-
 tia patet aīis probatur. quia nō est natu-
 raliter euidēs q̄ aliqd sit infinitum nisi
 ex motu vel ex causalitate que solū p̄-
 bant infinitum esse quod est melius quo-
 rūcūqz infinitoꝝ diuīsm et non con-
 iunctim ergo et cetera. Preterea aut p̄

Dant istam conclusionem per medium eiusdem rationis vel alterius. Si primo tunc media conclusio et termini essent eiusdem rationis et sic non probaretur in diversis scientiis. Si secundo cum meo proprium rationis spatium sit quedam diffinitio vel descriptio data per predicabilia in quibus illa descriptio est alterius rationis in una scientia et alia. et per hanc cognitionem simplicem data per illam descriptionem erit alterius rationis. et ita ratio cuius illa cognitio simplex est subiectum erit alterius rationis. Ad primum illorum dico quod nisi conclusio eiusdem rationis posset probari in diversis scientiis. theologus fidelis et philosophus paganus non possent sibi contradicere de ista propositione: deus est trinus et unus. quod propositiones in voce non contradicunt nisi quod propositiones in mente contradicant. eo quod sunt signa subordinata. et propositio affirmativa et negativa in mente. non contradicunt primo nisi componantur ex conceptibus eiusdem rationis. licet possint referri contradictoria ex propositioibus compositis ex conceptibus alterius rationis. Aliter enim nisi illud esset verum in terminis equivocis posset fieri contradictio sicut hec omnis canis currit. alius canis non currit. nisi sunt conceptus alterius rationis puta latrabilis et syderis. quod patet esse falsum. quod contradictio est oppositio rei et nominis non solum vocalis sed mentalis. Dico ergo quod aliqua conclusio eiusdem rationis probatur in diversis scientiis et aliqua non. Et istam propositionem particularem teneo veram. sed non usum. Ad argumentum ergo dico quod sicut illa conclusio in qua predicatur trinum et unum. de quolibet conceptu dei: potest probari in diversis scientiis. sed solum probatur in theologia presupposita fide. ita quod illa conclusio in qua conceptus dei subicitur vel deus fit istam descriptionem. a

liquid melius omnibus aliis a se. quod cuiusque predicatum de eo predicatur non probatur in diversis scientiis sed solum in theologia. Unde tales conclusiones deus est bonus. deus est sapiens etc. sic accepto deo non possunt probari in diversis scientiis. ratio est quod sic accipiendo deum: non est naturaliter evidens deus esse sicut deducit ratio et patet in primo quodlibet. et per hanc non est naturaliter evidens deum sic acceptum esse bonum. Sed ex hoc non sequitur: quia conclusio in qua bonum vel sapiens predicatur de conceptu dei. ut peum intelligam quod est aliquid quo nihil est perfectius nec prius possit demonstrari. quod sic potest demonstrari deum esse. quod aliter est processus in infinitum. nisi esset aliquid in entibus quo nihil est perfectius nec prius. et ita potest demonstrari ratio in qua predicatur bonum et prima causa vel de quocumque alio conceptu ad quem philosophus potuit naturaliter devenire. Ad id ad formam argumenti concedo antea et hanc. quod non est contra me. Ad aliud dico quod theologus et philosophus naturalis probant eandem rationem specie per medium alterius rationis. Et quando dicitur quod medium proprium est quedam diffinitio vel descriptio. Dico quod non semper medium est diffinitio vel descriptio subiecti. sed aliquando medium est diffinitio exprimens partes integrales diffinitive. puta quando demonstratur habere tres de triangulo. Aliquando subiectum primum passionis est medium: sicut quando demonstratur esse susceptibile discipline de homine per animam intellectivam. Aliquando medium est conceptus communis. et variis modis potest aliquid esse meum. Et ultra dato quod meum sit descriptio subiecti dico quod illa descriptio erit alterius rationis in diversis scientiis. Et quando dicitur quod descriptio alterius rationis causa cognitionem simplicem alterius rationis: illud

multipliciter peccat. Tum quia diffini-
 tio subiecti nunquam causat noticiam inco-
 mplexam subiecti. quia illa presupponit
 omnem diffinitionem: sed acquiritur mediante
 notitia intuitiva subiecti. et diffinitio potest
 partialiter causare cognitionem aliquam
 complexam per discursum. qui descursus
 noticiam incomplexam subiecti presupponit.
 Tum quia dato quod descriptio subiecti
 causaret effectiue talem cognitionem sim-
 plicem subiecti non sequitur propter hoc quod
 descriptiones alterius rationis causent co-
 gnitiones incomplexas alterius rationis. quia
 possunt habere aliquem effectum eiusdem ra-
 tionis patet de sole et igne respectu caloris.
 Similiter de cognitione et voluntate re-
 spectu amoris. Tum quia talis cog-
 nitio simplex si esset non esset subiectum in co-
 clusione probanda per descriptionem sed es-
 set medium sicut ipsa descriptio est medium. Nam
 secundum philosophum posteriorum dicitur subiectum debet
 cognosci quid est et quia est et per consequens sub-
 iectum debet prehaberi ante demonstra-
 tionem. Et ideo licet illa cognitio simplex
 si esset possibilis posset esse subiectum in ali-
 qua conclusione. tamen illa conclusio nun-
 quam probaretur per illam descriptionem. Ad
 argumentum principale concedo quod eadem
 conclusio non potest sciri duplici scientia alterius
 rationis: sed neque minore. scilicet quod medium alterius
 rationis in theologia et scientia naturali causant
 scientias alterius rationis. et hoc capiendo sci-
 entiam per habitum conclusionis.

Questio. ii.

Tum eadem conclusio potest eui-
 denter cognosci per demonstra-
 tionem et per experientiam
 quod non quia videns rem primo et post non
 videns format conceptus simplices abso-
 lutos alterius rationis ergo conclusio/

nes compositae ex illis erunt alterius
 rationis: quare una erit nota per demonstra-
 tionem: et alia per experientiam patet de
 se. Nam probatur. quia aliter beatior et via-
 tor formarent de deo. propositioes eque eui-
 dentes. quia proponerentur ex concepti-
 bus eiusdem rationis. quod falsum est. Pre-
 terea necessarium non scitur per contingens.
 Contra: per experientiam potest sciri ista conclusio
 omne ignis est calefactiuus. et per demon-
 strationem potest sciri eadem conclusio per ca-
 lorem tanquam per medium: ergo etc. Ad que-
 stionem dico breuiter quod eadem conclusio non
 solum specie sed etiam numero potest euidens
 sciri per demonstrationem et per experientiam
 hoc probatur. quia per experientiam acqui-
 ritur habitus verificus conclusionis. et
 nullus alius a scientia. Datur inducti-
 ue. et per demonstrationem acquiritur scia re-
 spectu illius conclusionis igitur. Pre-
 terea demonstratio quia et propter quid possunt
 noticiam scientiam eiusdem speciei respectu eius-
 dem conclusionis causare quod demonstratio
 et experientia possunt. Pre-
 terea in hoc differunt primo et conclusio. quia primo tantum
 cognoscitur ex terminis vel per experientiam
 sine demonstratione. conclusio eadem potest euidens
 ter cognosci experientia et demonstratione.
 Pre-
 terea cause distincte specie possunt
 habere effectum eiusdem speciei. patet per
 ergo sic est in proposito. Sed contra. ea-
 dem propositio non est magis euidens et mi-
 nus euidens. sed propositio que formatur me-
 diante visione proponitur ex cognitionibus
 euidentiorebus: quam propositio que formatur
 mediante demonstratione solum. quia vi-
 dens rem euidens assensit. quam habens
 demonstrationem tantum sine experientia.
 ergo etc. Pre-
 terea si habitus conclu-
 sionis qui causatur per demonstrationem et expe-
 rientiam sit eiusdem speciei tunc non apparet via-

ad pbandum distinctiōem spē causa intel
actus credendi opinandi et sciendi quia
pclusio est eadē p te et premissis hinc in
de possunt causare aliquē actū eiusdem
spēi ergo etc. Preterea sciens aliquā
pclusionē per demonstratiōem siue per ex
perientiā quātūcūq; ille assensus intēdat
nō assentiet ita evidenter sicut habēs de
monstratiōem cū experientia. Aliter
em p frequētatōem illius demonstratiōis
posset augeri assensus ad equalē evidē
tiam cum illa quā causaret experientia.
quod est falsum. ergo ille scie differunt
spē p illud principiū. illa q nō pnt i effe
ct⁹ eiusdē rōis n̄ sūt eiusdē rōis. Pre
si sic: tunc eadē pclusio esset in syllo: ex
premissis veris et falsis. et tunc premissis
falsis carent assensus eiusdē spēi cū pmi
ssis veris. et p pns syllogismus topicus.
falsigraphus et demonstratiuus cābunt
sciam eiusdē spēi. Preterea eadē con
clusio p te pōt pbari pbi⁹ p premissas
speculativas et naturaliter p premissas
practicas puta ista actus est generatiu⁹
habituū: ergo si iste assensus est idē tunc
eadē noticia erit speculativa et practica
quod videtur absurdū. Ad primum
istoz dico q eadē ppō nō pōt esse ma
gis evidens et minus simul et semel vni⁹
eadē. tamen eadē ppō pōt simul et semel
esse magis evidens vni et minus evidēs
alteri. Similiter eadē ppositio potest
esse minus evidens vni vno tēpore q̄ a
lio. Ad pbatiōem dico: q si aliquis sci
at aliquā pclusionē vno tēpore per demō
stratiōem solum et alio tēpore sciat ean
dem conclusionē per demonstrationem:
et experientiā: tunc tali est illa conclusio
primo minus evidens: et postea magis
evidens vel econverso. Ad aliud nego
consequentia. quia actus opinandi et ac

tus sciendi eandē pclusionē formaliter
repugnant: quia vnus est evidens et ali
us inevidens: et cum formidie. Nec pos
sunt esse simul in intellectu: et per conse
quens distinguunt specie: sicut pbatur
q actus diligendi et odiendi eundē ho
minē distinguunt specie: quia forma
liter repugnant. Ad pbatiōem dico. q
nō oēs premissis possunt causare noticia
pclusionis eiusdē spēi. sed aliquē et aliq
nō: quia certū est q premissis syllo sophi
stici et demonstratiui eiusdē conclusio
nis nō causant noticia eiusdē spēi illius
pclusionis sed poti⁹ assensus oppositos
sicut fides opō. et sciē^a opponitur. Et iō
dico q aliquē cause diverse rōnis pos
sunt causare effectū eiusdē rōis: s; n om
nes cause alterius rōnis possunt h⁹ fa
cere. Et non est alia causa querenda n̄
si quia natura rei talis est. Sed adhuc
stat dubiū quō pbatur distinctio speci
fica inter illos actus. Secūdo q p
batur p rōem repugnatiōem inter actū sciē
di opinandi et credendi respectu eiusdē
pclusionis. Ad aliud dico q illud ai⁹
si pcluderet pbaret q calor causatus a
sole et igne et calor causatus a duobus
ignibus non sunt eiusdē spēi. quia quātū
cūq; augmentetur virtus solis non
pōt per se causare ita perfectū calozē si
cut pōt cum igne. Etia quātūcūq; au
gmentetur virtus vnus ignis non pōt p
se ita perfectū ignē causare sicut potest
simul cū alio igne. Et per consequens
illi calozes essent alterius spēi per illud
argumentū quod falsum est. Ideo di
co q sicut virtus solis pōt tantū augeri
q pōt causare ita perfectū calozē sicut
pōt ignis per se sine sole: tamen cum so
le pōt adhuc perfectiorē calozē causa
re. Ita per demonstratiōem pōt tantū

augeri assensus maxie si pōt augeri in in-
finitū. q̄ sit eque evidens z perfectus. n̄/
ent assensus que causaret experientia p̄
se sine demonstratōe. Nunq̄ tamen pōt
augeri per demonstratōem tantū q̄ cau-
set assensum eque evidentem per se sine
experientia: sicut pōt simul cum experiē-
tia. Et fm istū intellectū illud principium
intelligitur sic: illa que non possunt in a-
liquē effectū eiusdē sp̄ei sunt alterius rō-
nis z aliter non. Ad ultimū dico. q̄
eadē pōt esse conclusio in syllio ex premis-
sis veris z falsis. Sed vltra p̄na non va-
let. ergo ille premissis possunt causare no-
ticiā eiusdē sp̄ei. quia non dixi vniversa-
lem. scz q̄ oēs premissis causarent assen-
sum eiusdē sp̄ei sed dixi particularē scz q̄
aliquē premissis r̄c. Et ideo dico q̄ fal-
se premissis nō sunt nate causare assen-
sum eiusdē sp̄ei cum premissis veris.
Nam premissis false cānt opinionē si au-
tem sint premissis vere z evidētes causāt
evidentiā si sint credite causant fidem.

Ad principale dico q̄ videns rem p̄
z post non videns pōt formare duas p̄-
positōes p̄positas ex cognitionibus ab-
stractiuis: sicut paulus post raptū vna
ex cognitionibus cāntibus assensuz eui-
dentē et a^m nō. sed erit inevidens sicut
illa p̄pō quā habuit de deo ante raptū
que so^m fuit credita. z habuit aliquam
aliā post evidentē sibi per demonstratio-
nem ante raptū. Et illa eadē sp̄e v̄l nu-
mero fuit evidentiōz post raptū median-
te visione dei. Ad aliud dico q̄ neces-
sarium non scitur per contingēs syllogi-
stice tanq̄ per premissam sed noticiā eui-
dens contingētis bene potest eē cā effi-
ciens parcialis ad causandū noticiā
evidentē respectu necessariū. z ita est in

proposito.

Questio. iiii.

Trum aliqua veritas theo^a
eadem specie vel numero sit
credita a viatore z evidenter
scita a comprehensore. q̄ sic. quia hec
veritas deus est trinus z vnus est credi-
ta a viatore z scita a comprehensore er-
go r̄c. Contra eadem veritas non ē
evidens z non evidens. Sed propositio
quam format viator non est evidens. p̄-
positio quam format beatus est evidēs
ergo non est eadem propositio. Ad q̄/
stionem dico breuiter q̄ sic. Quod pro-
bo primo quia Aliter beatus non cog-
nosceret evidētius articulos fidei q̄ vi-
ator. z ita beatus non posset certificare
viatorem de articulis fidei. Secundo
quia paulus post raptum scivit multa
evidenter que nescivit ante. Tertio.
quia eadem conclusio potest esse credi-
ta z scita ab eodem vel diuersis.

Quarto quia paulus post raptum.
Et paganus contradixerunt sibi de ista
veritate: deus est trinus z vnus. igitur
qualem propositionem formavit: ta-
lem potuit alius formare. Aliter
non contradicerent sibi. Quinto. q̄
eadem conclusio potest sciri per ratio-
nem z auctoritatem. Sexto quia
aut aliqua propositio viatoris z beati
est eadem in essendo. z tunc habetur p̄-
positum aut in significando. z tunc pro-
positio vera et falsa essent eadem quia
significant idem similiter propositio ne-
cessaria z contingens. Ideo dico. q̄
eadem propositio non solum specie sed
numero potest credi a viatore et eui-
denter sciri a beato. Sed contra.

mediū propriū syllogismi creditū est cō/
ceptus compositus. et me^m sylli demonstrati-
ui tali demonstratiōe. quā faceret bea-
tus: est simplex conceptus dei. ergo sunt al-
terius rōis. et ista cognitio simplex ē p^r-
clusiōis p^rbande ergo rē. **Primo**
nō est dare mediū p^r quod pōt terminus
vnus de alio demonstrari: quia nō p^r deū
cum nō sit subiectū p^rōis nec p^rdicatū
Nec illa passio vt videtur prius inest
alicui conceptui q^m conceptui viatoris. **Ad**
primū illoꝝ dico q^m me^m sylli creditū et
demonstratiū est alterius rōis. sed vl-
tra nō valet p^rna. ergo p^rclusiōes sunt
alterius rōis. quia p^rclusio eiusdē rōis
pōt eē respectu vtriusq³ mediū. primo ī
eodē intellectu pōt eē eadē p^rclusio nu-
mero. respectu vtriusq³ mediū. vñ p^rce-
do q^m mediū propriū sylli creditū quod
est conceptus compositus et mediū syllogis-
mi demonstratiū. quod in p^rposito ē cog-
nitio simplex dei in se sunt alterius rōis.
sed p^rclusiōes sunt eiusdē rōis. Et rō
est quia p^rclusio nō causat a mediis q^m tā
subiectū q^m p^rdicatū. q^m etiā tota p^rclu-
sio apprehenduntur ante oēm demonstra-
tionē. primo posterioꝝ. Nam primo ap-
prehendo p^rclusionē et eius terminos. et
dubito de ei⁹ veritate. postea quero me-
dium ad p^rbandū illā p^rclusionem. **Se-**
cundo dico q^m illa media quauis sint
alterius ratiōis. tamen non causant
noticias incōplexas subiecti alterius rō-
is. quia si cause sint alterius rōis non
oportet p^rpter hoc q^m effectus sint alteri-
us rōis. **Tertio** dico q^m dato q^m me^m
cārent tales noticias simplices alterius
rōis ille noticie erunt me^m ad p^rbandū
p^rōem dubitabilē aliquā sicut sunt illa
media ex quibus causantur. et nō erunt
subiecta conclusiōnū p^rbanday: licz pos-

sint esse subiecta aliaꝝ p^rclusiōnū. **Ad**
2^m dico q^m cognitio dei simplex p^rpria si
bi erit mediū in tali demonstratiōe. q^m il-
la p^rō in qua illa cognitio simplex est
me^m est per se nota. et ideo illa passio p^r-
us inest sibi per p^rce^m q^m conceptui viato-
ris. **Ad** principale dico q^m btūs for-
mat duplices p^rōes. vnā cōpositā ex co-
gnitiōibus cōpositis. que nō causant no-
ticiā evidentē: et illa est eiusdē rōis cuꝝ
p^rōe viatoris. **Aliā** cōpositā ex cog-
nitiōibus simplicibus cāntibus assensum
evidentē. et illa est alterius rōis a p^rpo-
sitione viatoris. **Ad** formā ergo dico.
q^m eadē veritas nō est simul et semel vni
et eidē evidens et inevidens sed bene pōt
esse eadē veritas evidens vni et inevidēs
alteri: et sic est in p^rposito. quia p^rō tradi-
ta est inevidens viatori et evidens beato
Similiter pōt eadē veritas primo esse
inevidens alicui. et postea evidēs eidem
et sic est de aliquo primo viatore et po-
stea scō beato.

Questio iiii.

Trum deus pōt causare ī vi-
atore noticiā evidentē de cre-
dibilibus sine visione dei. q^m nō
quia noticia evidens articuloꝝ p^rtingen-
tium. nō pōt causari sine noticia intuitia
ergo. **Contra** si visio requiritur ad
causandū noticiam evidentē de articu-
lis. hoc erit in genere cause efficientis s³
oēm talē efficiētiā pōt deus supplere.
ergo rē. **Respondeo** q^m ista questio bz
duplicē intellectu. vnus est vtrum deus
potest causare noticiā incōplexā abstrac-
tiuā articuloꝝ ad modū quo noticie ab-
stractiue terminoꝝ p^rpositionis p^r se no-
te si causarentur a solo deo. causarent
naturaliter assensum evidentem illi⁹ p^r

positionis & oculus mira faciens cau-
 sat naturaliter actum videndi. Alii in-
 tellectus est vtrū deus pōt se solo cau-
 sare noticiā evidentē articulorū imedia-
 te sine visione sui. & hoc indifferenter: si-
 ue presupponatur noticiā ab^a eorū si-
 ue nō. Si questio intelligatur primo
 mō sic pono tres conclusiones. Prima
 est q̄ veritas p̄tingens de deo p̄ta ista
 deus est incarnatus nō cognoscitur evi-
 denter per quancūq; cognitionem
 ab^a dei sine eius visione. ita q̄ cognitio
 ab^a incōplexa causat a solo deo & assē-
 sus evidens causatur naturaliter a cog-
 nitione ab^a incōplexa. quod patet. quia
 talis veritas nō cognoscitur evidenter
 mō predicto. nisi sic. ergo ad assensu; na-
 turaliter causandū requiritur visio dei
 Secūda conclusio est q̄ veritas necessa-
 ria de deo p̄posita ex terminis p̄notatis
 que nō cognoscuntur evidenter naturalit̄
 loquendo: nisi p̄ conclusionē evidentē cui-
 cuius p̄tingentis: sicut ista. deus est in-
 carnabilis que naturaliter mō predicto
 non cognoscitur evidenter sine cognitio-
 ne evidenti huius p̄tingentis. deus ē in-
 carnatus non pōt naturaliter cognosci
 evidenter sine visione dei. quia visio crea-
 ture non sufficit. ergo nec i. la necessaria
 pōt cognosci. Tertia conclusio est q̄
 articulus fidei necessarius habens deū
 p̄ obiecto p̄ciali si nō cōpōitur ex finis
 p̄notatis pōt evidēt̄ cognosci a viatore na-
 talit̄ p̄ noticiā ab^a dei carā a solo deo
 sine visione dei. & hoc dico si illa noticiā
 abstractiva incōplexa: sit distincta & p̄-
 pria deo. puta deus est bonus intelligēs
 vnus & trinus que non p̄notant aliqua;
 creaturā. quia in tali p̄p̄ne necessaria:
 in qua subiicitur p̄ceptus dei distinctus
 simplex & p̄prius aut predicatur p̄cept^o

p̄prius deo. aut cōis. Si p̄prius illa p̄-
 positio erit per se nota omi intellectui
 habenti illū p̄ceptū. Si ille p̄ceptus sit
 cōis ille erit vnivocus deo & creature &
 per p̄ns sicut videns distincte albedinam
 scit evidenter q̄ albedo est color ita via-
 tor habens illā cognitōem ab^a dei in-
 complexā: scit euidenter naturaliter p̄-
 dictom^o q̄ deus est bonus. ens &c. Si
 dicat q̄ quantūcūq; illa p̄positio com-
 posita ex cognitionib⁹ abstractivis pos-
 set esse naturaliter evidens predictomō
 sine visione dei: tamen per ipam visionē
 dei simul cū cognitione abstractiva cui
 dentius cognoscitur illa p̄positio q̄ p̄
 abstractivā solū: ergo non pōt ita euident̄
 ter cognosci sine visione dei: sicut cum vi-
 sione. Respondeo q̄ licet naturaliter
 & ex cōi lege sicut cognoscitur aliqua p̄-
 positio evidenter ex cognitione termino-
 rum. s; cognitio terminorū nō habeatur
 naturaliter possit talis veritas p̄posita
 ex cognitionibus incōplexis causatis a
 solo deo evidenter cognosci naturaliter
 nō tamen ita evidenter pōt cognosci na-
 turaliter sine visione dei. sicut cum visio-
 ne. Et hoc quia eadē veritas evidenti⁹
 cognoscitur quando cognoscitur p̄ plu-
 ra media. q̄ quando per vnū solum: qz
 omne totum est maius sua parte: & tamē
 cum hoc stat q̄ sine visione pōt euident̄
 cognosci: licet non ita euidenter. sicut
 cum visione. Si autem intelligatur
 questio. scdō sic dico q̄ deus pōt ime-
 diate se solo causare noticiā evidentem
 omniū articulorū: siue sint contingentes
 siue non. & tunc talis assensus causatus
 a deo posset dici quedam noticiā: s; non
 incōplexa. Hoc patet. tum quia ta-
 lis assensus evidens est quedam quali-
 tas absoluta. & per p̄ns potest causari a

deus sine omni alia quantitate in mente. Tu quod deus potest supplere efficientiam cuiuscumque cause scilicet. et potest causare aliquem assensum mediante visione sui. sicut per causam secundam ergo potest immediate. Et si queratur utrum deus potest causare assensum ita evidenter sine visione dei: sicut cum visione. Respondeo quod sic. quia ipse potest supplere causalitatem eius visionis: sed hoc non potest fieri naturaliter. Ad argumentum principale dico quod assensus evidens articuloz contingentiu et etiam necessarioz et positioz ex terminis notatiuis creaturaz naturaliter et de causa lege sicut proprio cognoscitur evidenter ex cognitione terminoꝝ. unde quocumque cognitio terminoꝝ habeatur: non potest causari sine visione dei. quia cognitio abstracta in se non sufficit ad causandum istum assensum. et per primum requiritur visio dei ad eius causationem. sed assensus evidens omnium articuloꝝ tam necessarioꝝ quam contingentiu potest immediate causari a solo deo. sine omni visione dei. et etiam sine omni cognitione abstracta dei incompleta.

Questio. v.

Primum cognitio intuitiva: et abstracta differunt. quod non quia pluralitas non est ponenda sine necessitate. sed eadem noticia secundum subiectam potest dici intuitiva quando res est presentis: eo quod intuitiva notat presentiam. et abstractiva quando non est vel est absens ergo et cetera. Contra contingens potest cognosci evidenter ab intellectu. Ad hanc albedo est et non per cognitionem abstractam. quia illa abstrahit ab eternitate. ergo per intuitivam. ergo differunt realiter. Conclusio huius questionis est certa: et potest probari per separationem earum ab invicem. Sed quomodo differunt

est dubium. Et dico ad primum quod dupliciter differunt. unum modo per hoc quod per noticiam intuitivam assentitur propositioni contingenti et per abstractam non. Alio modo per hoc quod per noticiam intuitivam non tantum iudico rem esse quando est: sed etiam non esse. quando non est. Propter abstractam neutro iudico et hoc est manifestum. primo: quia licet sit inconueniens quod eadem noticia sit causa totalis unius iudicii et iudicii contrarii. respectu eiusdem passi. tamen non est inconueniens quod sit causa partialis unius iudicii quando res existit. Et similiter causa partialis iudicii contrarii. quando res non existit: et sic est in proposito. Proterea deus per eandem noticiam rem esse quando est et non esse quando non est. ergo idem potest esse in proposito sine repugnantia. Sed contra. hoc dato sequitur quod deus non posset causare in nobis unum actum cognoscendum per quem apparet nobis res esse presentis quando est absens quod falsum est cum hoc non includat contradictionem. Assumptum probatur quia illa cognitio non est intuitiva per te quia per intuitivam apparet res esse quando est: et non esse: quando non est. Nec abstractiva quia per illam non apparet res esse presentis. Proterea quod convenit actui secundum subiectam actus: si subiecta eius maneat eadem quocumque alio posito adhuc tale potest sibi convenire: sed subiecta visionis manet eadem re non existente. per potentiam diu inaz ergo non repugnat. Saltem partialiter causare talem assensum. qualem prius causavit re existente. et per consequens hoc potest sibi competere. Proterea hoc dato sequitur quod visio posset esse et tamen per illam nec apparet res esse non esse consequens est contra te. Assumptum probatur per illud principium commune ubi quodlibet aliquorum

7m
conuenit alicui contingenter si non sit con-
tradictio deus potest facere ipsum sine om-
nibus simul. Sic autem probatur ma-
teriam posse esse sine omni forma. scilicet vir-
tute visionis aliquando aliquis scit rem
esse et aliquando scit rem non esse. ergo non
est contradictio quod neutrum sibi conue-
niat. Preterea hoc dato non potest
deus causare assensum euidenter respec-
tu huius contingentis. hec albedo est
albedine non existente. quia viso albedinis
causat assensum euidenter respectu hu-
ius. hec albedo non est. et intellectus non
potest simul assentire oppositis. ergo etc.

Ad primum istorum dico quod deus non
potest causare in nobis noticiam talem
per quam euidenter apparet nobis rem
esse presentem quando est absens: quia
includit contradictionem. Nam cog-
nitio euidens importat quod ita sit in re sicut
denotatur per propositionem cui fit assensus per
cognitionem: ut cognitio euidens huius
propositionis res est presens importat rem
esse presentem. Et oportet quod res sit presens.

Aliter non erit cognitio euidens. et tu
ponis quod sit absens. et ita ex illa positione
cum cognitione euidente sequitur mani-
festa contradictio. scilicet quod res sit presens.
et non sit presentis. Et ideo deus non potest
causare talem cognitionem euidenter.
tamen potest deus causare actum credi-
tium per quem credit rem esse presen-
tem quando est absens. Et dico quod illa
cognitio creditiva erit abstracta et non intui-
tiva et per talem actum creditium po-
test appere res esse presentis quam est absens non tamen
per actum euidenter. Ad aliud con-
cedo quod si per potentiam diuinam visio
dei maneat in re existente: non repugnat
sibi causare parcialiter talem assensum.

si omnes alie cause requisite concurrant
tamen causare talem assensum totali-
ter sine aliis causis repugnat sibi. et ita
cum existentia rei fit causa parcialis ta-
lis assensus euidens: impossibile est quod
causetur naturaliter sine existentia rei.

Ad aliud concedo illud principium
et conclusionem et totam deductionem
quia non est contradictio quod visio rei sit
Et tamen per illam visionem nec iudi-
cem rem esse nec non esse. quia deus po-
test facere visionem sine omni assensu ta-
li: sed per naturam non potest hoc fieri.

Ad vltimum dico quod deus non potest
facere assensum euidenter huius con-
tingentis hec albedo est: quando albedo
non est propter contradictionem que se-
quitur. quia assensus euidens denotat
sic esse in re: sicut per propositionem im-
portat modo hanc albedo est importat quod albedo sit
et per presentis si sit assensus euidens huius
hec albedo est. et positum est quod hec albe-
do non est: et ita hypothesis cum noticia
euidente includit manifeste contradic-
tionem scilicet quod albedo sit et albedo non
sit. concedo tamen quod deus potest facere
assensum eiusdem speciei: cum illo assen-
su euidente respectu illius conclusionis
hec albedo est quando illa albedo non
est. Sed ille assensus non est euidens.
quia non est ita in re sicut importatur
per propositionem cui fit assensus.

Et si dicat deus potest facere assen-
sum euidenter huius contingentis me-
diante existentia rei: sicut mediante cau-
sa secunda. ergo hoc potest facere se so-
lo. Respondeo quod hic est fallacia fi-
gure dictionis: sicut hic deus potest
facere actum meritorium mediante
voluntate creata. Ergo potest fa-

cere actū meritorū se solo ⁊ hoc pro/
pter diuersam pno^m hinc inde. Ad
argumentū principale dico q̄ necessitas
est ponere differētiās iter illas noticias.

Questio. vi.

Trum actus apprehendendi
⁊ videndi differant realiter.
q̄ non. quia contradictio est

q̄ demonstratio sit in aīa nisi aīa sciat cō
clusionē. sed pōt esse demonstratio i aīa
cum sola pōt pōnūm demonstrationis
ergo scīa est aliquid demonstrationis: et
nō prin^m nec aliquis terminus ei⁹. er/
go est conclusio. Cōtra possunt sepa
rari. ergo differunt. Nō patet. quia ali
qua est ppositio neutra. cui intellectus
nec assentit nec dissentit primo: ⁊ postea
per aliquē actū assentit. Sic primo
ponā duplicē d^o m. 2° ad questionem.

Circa primū dico. q̄ duplex est assen
sus. vnus est quo intellectus assentit ali
quid esse vel aliquid esse bonū vel albū
Alius quo intellectus assentit alicui cō
plexo. Scda distinctio est q̄ duplex
est apprehensio. quedā est que est cōposi
tio vel diuisio ppositionis siue formatio
Alia est que est cognitio ipsius pplexi iā
formati sicut cognitio albedinis dicitur
esse apprehensio. Circa 2^m pono du
as conclusiones. Prima est q̄ actus as
sentiendi vtroq; mō acceptus differt a
prima apprehensione que est formatio
ppositionis. Quod pbo primo sic ea/
dem conclusio pbatur primo a priori. Et
posterius per auctoritatē sicut prius o/
stensum est si tunc conclusio: vel eius for/
matio erat scīa que est actus assentien
di sequitur tunc quod eadē scīa sit scien
tia a priori ⁊ posteriori. Similiter fides

⁊ opinio ⁊ sic eadē conclusio eēt simul ei/
dē euidentis ⁊ ineuidēs. qz est scīa ⁊ fides
p ypotēsīm. Nam eadē conclusio numero
pōt primo credi ⁊ postea sciri. Sic
actus dubitandi nō repugnat conclusio
demonstratōis. quia nō repugnat subiec/
to: nec pōdiⁿ cople: s; act⁹ dubitādi ē icō
possibilis scīe ergo scīa nō est conclusio n^o
ei⁹ formatio. Sic actus sciendi et
credendi est simplex ⁊ elicitus necessa/
rio in instanti. ipsa autē conclusio est cōposi
ta. quia ppositio conclusionis est ipsa conclu
sio: ⁊ nulla eius pars. Scda conclusio
ē. q̄ assensus vtroq; acceptus differt a
2^a apprehensione que est cognitio com
plexi iam formati. hoc pbo primo sic.
quia fidelis ⁊ infidelis tradicunt sibi d
isto articulo. deus est trinus ⁊ vn⁹: aut
ergo iste articulus formatus in mente
apprehenditur ⁊ cognoscitur ab vtro/
q; aut nō si sic. ⁊ actus credendi non est
in vtroq;: ergo actus credendi differt. n̄
solū ab isto articulo formato in mente
sed etiā ab eius apprehensione. Si nō ap
prehenditur ab vtroq;. Contra: pono
oīa paria in eis pter actū credendi: et
tūc manifestū est q̄ pōt illū articulū ap
prehendere. Si r̄ null⁹ assentit nec dissentit
nisi cognito. s; infidelis dissentit isti arti/
culo in mēte ⁊ negat eū. g^o cognoscit i^m
articulū. Preterea actus apprehens
uus cāt actū iudicatiuū. g^o differūt p̄na
est nota. Nō pbat p̄ experientā. nā q
frequēter ap̄hendit pplexū: ⁊ nō assen/
tit. p^o si postea assentiat semel tm̄ p ali/
q̄ mediū inclinā postea ad p̄opte assē
tiendū illi. ⁊ nō ex hītu assentiēdi. qz ad
huc nō habet ita pfecte q̄ possit ad illū
actū inclinare. g^o illa p̄optitudo est ef/
fectiue ab habitu ap̄prehēdi: s; null⁹ hī
tus inclinā t ad alium actū nisi mediāte.

dñe abstractiua: que est proprius conceptus
 dei: affirmatiu⁹ ⁊ simplex que nō pōt cō
 petere alteri. Quarto dico q̄ intelle/
 ctus noster de nulla creatura pōt h̄re ali
 quem talē conceptū simplicem ⁊ p̄p̄u⁹
 sine visione creature: nec cū visione. et h̄
 q̄ quilibet talis cōceptus siue cognitio:
 equalr est similitudo: ⁊ rep̄ntat duo indiui
 dua s̄cia. Et ita non pl⁹ est cōceptus p̄
 prius vnus q̄ alteri⁹. Sed p̄tra. con
 cept⁹ negatiu⁹ non p̄dicatur affirmatiue
 de re cui⁹ est cōceptus. q̄ conceptus affir
 matiū⁹ ⁊ negatiuus eiusdē rei sunt p̄di
 ctoꝝ: sicut albedo ⁊ non albedo. ⁊ peni
 tus idē significant. Alr non p̄dicent et
 p̄ p̄ns illi dño concept⁹ non p̄dicant affir
 matiuē de eodem. s̄ infinitū p̄dicatur af
 firmatiue d̄ sapiētia diuina. q̄ hec affir
 matiuā est vera. sapiētia d̄na est infinita.
 ḡ ⁊ c̄. Preterea licz infinitū qd̄ est
 ps concept⁹ p̄plexi sit negatiuū. tñ totus
 conceptus p̄plexus est affirmatiuus: q̄ eq
 ualet p̄pōnī affirmatiue puta isti. sapiē
 tia diuina ē infinita. Ad p̄m. istoz dico
 q̄ concept⁹ negatiuus aliq̄ significat affir
 matiuē ⁊ aliq̄ negatiue. Exēplum nō al
 bedo significat negatiue albedies de qui
 b⁹ nō p̄dicatur: nec p̄ illis supponit.
 Affirmatiue aut̄ significat oīa alia ab al
 bedine. ⁊ de illis vere p̄dicat. ⁊ p̄ ill' sup
 pōnit. q̄ quocūqz alio ab albedine de/
 mōstrato: hec est vera hoc ē nō albedo.
 Per hoc ad argumētū dico q̄ con
 cept⁹ negatiu⁹ non p̄dicat affirmatiue d̄
 re quaz significat negatiue. bñ tñ p̄dicat
 affirmatiue de re quam significat affir
 matiuē. Et q̄ infinitū significat oīa fini
 ta negatiue. ⁊ oīa infinita significat affir
 matiuē: d̄ de illis vere p̄dicat. ⁊ p̄ ill' ve
 re supponit. Ad p̄batōem dico q̄ q̄
 uis conceptus affirmatiu⁹ ⁊ negatiu⁹: ali/

qñ penit⁹ idem significant. vt illa p̄dco
 ens nō ens. penitus idē significant. q̄ q̄
 quid significat ens affirmatiue: significat
 nō ens negatiue. ⁊ nihil aliud significat
 affirmatiue. In aliis p̄dictoꝝ conceptus
 negatiu⁹ multa significat affir. q̄ concep
 tus affirmatiu⁹ nō significat: s̄ tales cō
 ceptus dicunt p̄dicere. q̄ illud qd̄ vnus
 concept⁹ significat nega. alius significat af
 fir. Ad p̄positū dico q̄ non. q̄ finitū
 ⁊ infinitū opponūt: iō d̄ nullo p̄dicatur
 infinitū affir. de quo p̄dicat finitum af
 fir. ⁊ hoc p̄z. q̄ infinitum significat oīa
 finita negatiue. s̄ de illis que nō sunt fi
 nita p̄dicat affirmatiue. vt p̄z. Ad
 principale dico q̄ de deo p̄nt h̄ri plures
 conceptus p̄p̄rium cōpositi: formalr vl' eq
 ualenter s̄ non simplices predicto mo/
 do.

Questio .viii.

Trum oīa acc̄ntia grāmatica/
 lia terminoz vocaliū cōpetant
 termis mētalibus. q̄ sic. q̄ ter/
 mini in mēte ⁊ in voce sunt signa eiusdē
 rei subordinata. ḡ oē qd̄ accidit vni ⁊ al
 teri. Contra. gen⁹ ⁊ figura sunt acci
 dētia noīum vocalium ⁊ nō mentalium
 ḡ ⁊ c̄. Adic p̄ vnā distinctōem p̄am
 bulā supponā. 2° dicā ad q̄onem. Circa
 p̄m dico q̄ sicut terminoz vocaliū ⁊ scri
 ptoꝝ quidā sunt noīa qdā verba qdam
 p̄noīa: qdam p̄fici⁹: qdā aduerbia: qui
 dā p̄pōnes: qdā p̄iunctōes ita ⁊ mētaliz
 qd̄ p̄z ex hoc qd̄ oī orōni vocali. vere ē
 false. cor̄ndet aliq̄ p̄pō mentalis cōpo
 sita ex cōceptib⁹. ḡ sicut p̄tes p̄pōis vo
 calis q̄ imponunt ad significandū res p̄
 p̄ter necessitatem f̄monis vel exp̄ssionis
 q̄ impossibile est: oīa expr̄mre p̄ verba ⁊
 noīa solum que p̄nt p̄ alias p̄tes orōnis

exprimi sunt distincte ptes orōnis. sic p/
tes ppōnis mentalis corrūdentes voci/
bus. sunt distincte ad faciendū distinctas
ppōnes veras vl' falsas. Circa scōm
dico q' accidētia tam noīum q's verborū
vocalium sunt in duplici dōna quedā sūt
cōia: quedā ppria. Scūdū hoc pono
aliqs pclusiones. Prima est q' accidē
tia cōia noīum vocaliū pueniunt noīb'
mentalib': qd' pbat inductive. Nā pri^m
accēs cōe est casus. 2^m numer'. 3^m cō/
paratio. 4^m mani^m est q' sicut iste ppōnes
in voce. hō est hō: hō est hoīs: hnt disti/
cta p'di^a variata solū per casus. ppter
quam variatōem est vna ppō vera 7 a/
lia falsa. ita ppōnes corrūdentes in mē/
te hnt distincta p'dicata per casus varia/
ta solū. Exēplū scōi. nā iste ppōnes vo/
cales. hō est aīal. hō est aīalia hnt disti/
cta p'di^a variata solū p numerū. q' va/
riatio facit vnā ppōnem verā 7 aliam
falsam. ita ppōnes corrūdentes in mēte
hnt distincta p'di^a variata solum p nume/
rū que variatio facit vnā ppōnem esse
verā 7 aliam falsam. Et^m tertii. nam
sicut iste ppōnes in voce hō est alb'. hō
est albiō: hō est albiissimus hnt distincta
p'dicata solū variata per p'p'atōem. ppter
quam variatōem pōt vna eē vera. et
alia falsa. ita est p'p'ortionabilr de p'p'o/
sitionib' in mēte corrūdentibus. Sed
dubiū est de qualitate noīs vocalis vtz
pueniat noī mentali: 2^a conclusio q'
accidentia ppria nominum solum con/
ueniunt nominibus vocalibus 7 non mē/
talibus: que sunt genus 7 figura. Cuius
ratio est. quia illa accidentia non conue/
niunt nomini ppter necessitatem expres/
sionis sicut alia. sed propter ornatum ser/
monis 7 congruitatē. q' patet ex hoc. qz

ista duo accidentia conueniunt nomini
bus synonymis. Exēplū de lapis 7 pe/
tra que sunt diuersoz generū 7 declina/
tionum. ideo multitudinē talium accē/
tium que pueniunt nomibus synonymis
non oportet attribuere naturalib' signis
cuiusmodi sunt pceptus mentales sicut
nec noibus synonymis correspōdet plu/
ralitas conceptuum. Et ideo ad viden/
dū que ppō sit vera que falsa in mente:
nō oportet videre cuius generis sit. n^c e'
figure sit subiectum vel p'dicatum. sed be/
ne oportet respicere cui' gradus cōpa/
tionis. cuius casus sit: 7 cuius numeri sū/
iectū 7 p'dicatum. sicut supra dictum est.
Nec ēt ppter veritatem vel falsitatem
p'p'ositionis in voce. oportet aspiciere ad
alia accidentia subiecti vel p'dicati sed
tm ppter congruitatem. qz hec est con/
grua homo est albus. 7 hec est incōgrua
hō est alba. Et hoc oritur ex diuersitate
generis. 7 ideo quis iste p'p'ositiones vo/
cales. homo est alb'. homo est alba ha/
bent distincta p'dicata. tamen idem est
p'dicatum in mente correspōdēs vtri
qz. vnde supposita congruitate vocis.
nihil refert cuius generis vel figure sit
subiectum vel p'dicatum. quia sicut h'
est vera. adamas est lapis. hec est vera:
adamas est petra. vbi est diuersitas p're/
dicati s'm genus 7 declinationem. tamen
in mente non correspōdēt distincta p're/
dicata sicut in voce. nec vna potest esse
vera in voce nisi alia sit vera. Tertia
conclusio est q' accidentia communia v'
borum conueniunt verbis mentalibus:
7 sunt quinqz scilicet modus: tempus:
genus: numerus: 7 persona. Nam si/
cut distincte p'p'ositiones in voce ha/
bentes distincta p'dicata variata: solū

per talia accidentia: propter quam varietatem aliquam una est vera et alia non. Exemplum sortes legit: sortes lege: ubi est solus variatio modi. Similiter hic sortes amat: sortes amatur. ubi solus est variatio generis actiui et passivi. Similiter hic tu legis: vos legitis. ubi solus est variatio numeri. Et similiter hic tu legis: tu legisti: ubi solum est variatio temporis. Similiter tu legis: ego lego. ubi solus est variatio personae: ita istis conueniunt distincte propositiones metales habentes distincta predicata eodem variata per accidentia. que variatio causat veritatem et falsitatem in propositione. quia nunquam est propositio vera vel falsa in voce: nisi conueniat sibi consistens in mente. Quarta conclusio est quod accidentia propria verborum solum conueniunt verbis vocalibus et scriptis. quia de illis terminis in voce vel in scripto: idem est iudicium per omnia. Et talia sunt coniunctio et figura. Et ratio est: quia aliquam verba diuersarum coniugationum et diuersae figure possunt esse synonyma. et per omnia non oportet quod eis conueniat talis diuersitas verborum mentalium sicut nec synonymis. et sicut dictum est de accidentibus nominum et verborum. ita proportio nabiliter dicendum est de aliis partibus orationis. Sed hic est unum dubium vtrum participiis vocalibus conueniant in mente conceptus distincti a verbis. Et fideo quod nulla est necessitas ponendi talem pluralitatem in mente. quia verbum et participium verbi sumptum cum hoc verbo est: semper in significando equipollent: et sunt synonyma. Et ideo sicut nomina synonyma non sunt inuenta propter necessitatem significationis sed propter ornatum sermonis. quia quicquid significatur et exprimitur per omnia nomina synonyma: potest sufficienter per unum illorum exprimi. vnde et pluribus nominibus

synonymis non conueniet pluralitas conceptuum. ita cum verba vocalia et participia sua non fuerunt propter necessitatem sermonis nec expressionis inuentionem in mente non conueniunt illis talis multitudo conceptuum. Ad argumentum principale dico quod omne quod accidit termino mentali: accidit et termino vocali: sed non e converso. quia aliqua accidunt terminis vocalibus propter necessitatem sermonis vel expressionis et talia etiam conueniunt mentalibus. Alia accidunt propter ornatum sermonis et congruitatem: et illa non conueniunt terminis mentalibus.

Questio. ix.

¶ Trum nomina mentalia distinguuntur per concretum et abstractum: sicut vocalia. quod sic. quia impossibile est quod eadem propositio sit et semel sit vera et falsa. sed hec propositio mentalis. homo est albus est vera. et hec est falsa. homo est albedo. ergo non est eadem propositio. subiectum autem est idem et copula. igitur predicatum est diuersum. et non nisi per concretum et abstractum igitur etc. Contra. aliqua secreta et abstracta sunt synonyma sicut frigus frigiditas sed multitudini nominum synonymorum in voce: non conueniet pluralitas in mente. igitur etc. Ad idem per omnia vnica distinctionem de secreto et abstracto. 2º ad questionem.

Circa primum dico quod aliqua sunt secreta et abstracta: que sic se habent quod secretum significat aliquam rem et supponit pro illa quod nullo modo abstractum significat. nec pro illa supponit. Exemplum est de iusto et iusticia. Nam iustus significat hominem et supponit pro illo: sed iusticia non. quia predictum talis concreti de abstracto est impossibile iusticia est iusta. et hoc quia termini supponunt per distinctis rebus. isti termini sunt tres

Spēs concretorum et abstractorum. Prima est quā concretus supponit p̄ subiecto et abstractus p̄ accīte inherēte subiecto. Exemplū album et albedo. album supponit p̄ subiecto et albedo p̄ accidente inherēte p̄ subiecto. 2^a est quā concretus supponit p̄ toto cōposito et abstractus p̄ pte ut aīatū et aīa. Tertia species ē quā concretus et abstractus supponunt p̄ distinctis rebus quāram neutra est subiectū nec pars alteri⁹. Exemplum ut hō et humanum. nā humanus supponit p̄ opere quod est effect⁹ hoīs. Secundus modus principalis est quā concretus et abstractus sunt synonyma. Exemplum calor: caliditas: frigus: frigiditas: equus: equitas: aīal: aīalitas. et breuiter s̄m intentōem phī sub illo^o continentur oīa concreta et abstracta sua: que abstracta non supponūt p̄ accidente inherēte subiecto: nec p̄ pte illi⁹ quod importat per concretū. nec p̄ aliqua re disparta ab eo. et s̄m opionem illoz qui negāt q̄statem eē rem mediā inter substantiam et qualitatem et qui negant oēs respectus in creaturis: sub illo^o collocant oīa concreta et abstracta de genere quātitatis et relationis. et oīa concreta priuatiua et abstracta sua. ut cecū: cecitas: curuū: curuitas. Et p̄ oībus istis ē vna r̄la general^{is} quā p̄nter dicēdo de quibuscūq; predicat concretum: predicat abstractū: et e^o et quod concretum vere predicatur de abstracto et e^o nisi abstracta includant aliq̄d syncategoreuma ex vsu loquendi. vñ tales sunt p̄cedende s̄z istā opionem. materia est priuatio: cec⁹ ē cecitas: hō est humanitas: aīal est aīalitas substantia est quātitas. paternitas currit: fili⁹ interficit paternitatē. Terti⁹ mod⁹ est quā concretus et abstractum sic se hñt quod abstractū ad placitum institutum. vel ex vsu loquētium includit aliq̄d syncathe-

goreuma vel determinatōes aduerbiales ita quod illud abstractū insignificando equi ualeat vni cōplero. puta humanitas tū ualeat: sicut hō inq̄tum homo: vel necessario: vel p̄tingenter vel p̄ se: quā ponitur in p̄pōnibus. concretus autem nullū tale syncategoreuma includit. Et s̄m istam viam tū vñ ista humanitas est alba: sicut hō inquātum hō est albus: vñ hō per se est alb⁹. hoc mō dicūt logici quod hoc sig^m totum includit suū distribubile ut accipitur syncategorematicē. quia tunc tū ualeat sicut hoc: quēlibet pars. Et iō ista totus fortis est minor forte. equiualet isti. que libet pars fortis est minor forte. Sicut hoc signum quodlibet includit suū distribubile. quia vñ tū q̄tum omne ens. Aliter hec non eēt intelligibilis quodlibet est hō vñ non hō. Similit^{er} hoc verbum curro icludat hoc p̄nomen ego. et iō tū ualeat curro sicut ego curro. et ita est de multis aliis. et ita pōt dici de oībus abstractis priuatis et negatiuis. et breuiter d̄ omibus abstractis que sunt noīa synonyma cū suis cōcretis. quod predicatio concreti de abstracto: ē impossibilis p̄pter aliq̄d syncategoreūma īclusum. et sic est ista falsa. substantia est quantitas. materia ē priuatio: quia ualent istas substantia per se est quātitas. materia p̄ se priuatio est priuatio. quia omnia talia abstracta includunt aliq̄d syncategoreuma tale vel simile. Quart⁹ modus ē quā abstracta supponūt p̄ multis siml^{iter} sumptis. concreta aut supponūt p̄ vno solo: sicut p̄p̄s supponit p̄ plurib⁹ s̄l^{iter} sumptis p̄p̄aris p̄ vno solo. Sicut plebs: turba. et numerus supponūt p̄ plurib⁹. sed plebei⁹ numerat⁹ p̄ vno solo. Circa 2^m dico quod concretum et abstractum primo^o 3° et 4° cōueniūt noīb⁹ mentalibus: sicut et vocalibus. et per p̄s talia noīa mentalia variā

per p̄ talia concreta & abstracta. Cuius
rō est. qz eadem ppō mental' non pōt s̄l'
eē vera & falsa: quicqd sit de ppōne vo/
cali. sed hec ppō in mēte est vera: hō est
albus. & hec ē falsa. hō est albedo. & nul
la est hic variatio nisi de pdicatis penes
concretum & abstractū primi modi. Si
m̄l'r hec est vera hō currit. & hec falsa
humanitas siue hō inq̄tum hō currit &
hoc solū pp̄ variatōem p̄creti & abstra/
cti tertii mōi. Siml'r hec est vera ppl's ē
multi hoīes. & hec falsa ppl'are est mul
ti hoīes. q̄tum ad quartū modum r̄c.

Adterea p̄ceptus concreti primo^o si
gnificat vnū in recto & aliud in obliquo
p̄cept^o abstracti solum significat in recto
s^o r̄c. Sed p̄creta & abstracta sc̄bo^o solū
variant noīa vocalia & non mētalīa. cu
ius rō est. qz impossibile est qz ppō vera
sit in qua ponitur illud p̄cretū: nisi illa sit
vera in qua ponit abstractū suum siml'r
oī eodem mō grāmatali & logicali quo
significat vnū significat aliud. & per p̄sis
licet talis pluralitas sit in voce: non tam
in p̄ceptu. qz multitudini synonymorum
non corr̄det multitudo conceptuum.

Ad argumēta principalia p̄ ex d̄cis

Questio .x.

v **T**rum hō & humanitas sint sy
nonyma. qz non qz qn̄ duo ter/
mini sunt synonymi. quicqd pre
dicatur de vno & de alio. sed p̄positio in
qua ponitur vnus termin^o est vera & p̄
positio in qua ponit alius termin^o non ē
vera. sicut hec est vera humanitas pōt ef
se assumpta. siml'r hec humanitas est as
sumpta & non hec: hō pōt esse assumpt^o
nec ista homo est assumpt^o. s^o r̄c. Cō
tra. illa sunt synonyma que oīno idem si
gnificant. & p̄ eodem supponunt eodem

mō significādi grāmatali & logicali. sed
hō & humanitas sunt hmōi. ergo r̄c.

Adic primo distinguendū est de noī
bus synonymis. 2° ad q̄stionem. Cir
ca primū dico qz nomen synonymū du/
pliciter accipit. s. stricte & large. Stricte
dicuntur illa nomina synonyma quibus
omnes vtentes intendunt siml'r vti pro
eodē^o & eodē^o significādi: sicut marc^o & tu
lius sunt noīa synonyma. Large di
cunt illa nomina synonyma que signifi
cant simpliciter idē omnib^o modis. & eo
dem mō significādi. ita qz nihil aliquo^o
significat per vnū. quin eodē mō signi
ficādi significetur per reliquū: quāuis
non om̄s vtentes credant ipsa idem signi
ficare. sed decepti existimant aliqd signi
ficari per vnū qd non significat per re
liquū: sicut si aliquis crederet qz hoc no
men de^o importaret vnū totū: & deitas
partem eius. Circa sc̄dm dico: qz fm
veritatem theologie: homo & humani
tas nō sunt synonyma: nec stricte sum
pta: nec large. Cui^o ratio est. quia ista no
mina distinctas res significāt & pro disti
ctis supponunt. & aliquam rem significāt
vnū nomen qd non significat reliquū:
nec potest significare. Nam hoc nomen
homo vere supponit pro filio dei. & filiū
dei significat. humanitas autem nec sup
ponit p̄ filio dei: nec filiū dei aliquo mō
do significat: non plus qz hoc nomen al/
bedo propter quod hec est concedenda:
filius dei est homo. & hec est neganda. fi
lius dei est humanitas. & per consequēs
cum non quicquid importetur per vnū
importatur per reliquum eodem modo
ideo non sunt synonyma. Assumptuz pa
ter scilicet qz ista nomina non significent
idem: per diffinitiones explicantes quid
nominis eorum. Nam diffinitio huma/

nitatis est illa. humanitas est natura cō-
 posita ex corpore et anima intellectiva.
 Nec connotat illud nomē q̄ illa natura
 intellectiva sustentetur a persona divina
 vel non sustentur. Et ideo semper sup-
 ponit p̄ illa natura. ita q̄ non potest sup-
 ponere pro filio dei: cum filius dei non
 possit eē illa natura. Diffinitio autem
 hominis est ista: homo est natura cōpo-
 sita ex corpore et aīa intellectiva a nullo
 supposito sustentata: vel hō est supposi-
 tum talē naturam sustentans de quoli-
 bet enī homine hec descriptio pro alte-
 ra sui parte verificatur. Nam hec ē ve-
 ra: fortes est natura cōposita ex corpore
 et anima intellectiva. a nullo supposito su-
 stentata. et hec est vera. filius dei est sup-
 positum talem naturam sustentans et ter-
 minans eius dependentiaz. Ex quibus
 patet q̄ ista non significant omnino idēz
 Et predictis sequuntur aliq̄ne con-
 clusiones. Prima est q̄ quavis hec
 sit concedenda homo est humanitas. ta-
 men hec est falsa. omnis homo ē huma-
 nitas. et hec est vera. aliquis homo non
 est humanitas. Q̄b̄ pbatur. quia si neu-
 trū illorum nominum homo et humani-
 tas includat equivalenter aliquod sinca-
 thegoreuma. hec est concedenda. homo
 est humanitas. quia est vna indefinita q̄
 habet vnā singularem verā. f. istam for-
 tes est humanitas. Nā in ista p̄positione
 subiectū et p̄dicatum non possunt suppo-
 nere p̄ distinctis rebus sed solū pro ea/
 dē re. hec tñ est falsa. oīs hō est humani-
 tas. q̄ h̄z istam singularem falsam. hīc hō
 est humanitas demonstrando filiū dei.
 et ita iste due subcontrarie stāt simul ali-
 quis hō est humanitas: aliquis hō non
 est humanitas. 2ª conclusio est q̄ in-
 telligendo isto mō debent iste p̄pōnes cō-

cedi abstractū p̄dicatū de cōcreto. et e
 cōverso. sicut homo ē humanitas. et hu-
 manitas est hō. Simlr q̄ abstractū ve-
 re affirmatur et negatur de cōcreto par-
 ticulariter sumpto. et e^o. licet nō univ-
 salr sumpto. sicut iste sunt p̄cedende. ali-
 quis hō est humanitas. aliquis hō non
 est humanitas. Simlr ista est vera q̄ ta-
 le concretum de eodē numero affirmat
 et negatur successive: sicut nūc hec est ve-
 ra. hec humanitas que ē fortes est hō. et
 si illa humanitas assumeretur ab aliq̄ p̄-
 sona dīna hec falsa eēt. hec humanitas
 est hō: demonstrando eandē humanitatē
 numero. Et hoc. q̄ hoc nomen hō nun-
 q̄ supponit p̄ illa humanitate: nisi qñ nō
 est vnita alteri nature. Et quia aliquan-
 do potest eē vnita. et aliqñ non. ideo ali-
 qñ supponit pro ea. aliqñ non. et p̄pter
 hoc concretū aliquādo p̄dicatur de tali
 abstracto. aliqñ non. Ad argumētū
 principale dico q̄ fm veritatez fidei non
 sunt synonyma sicut patet ex dictis. Di-
 co tamen ad argumentū q̄ sicut hec ē cō-
 cedenda d̄ virtute sermonis. humanitas
 potest assumi a persona divina. ita hec
 est cōcedenda. hō potest assumi a p̄sona
 divina. Et hoc indifferēter siue subiectū
 accipiatur p̄ eo quod est: vel p̄ eo quod
 pōt esse. hec tamen est concedenda. hūa-
 nitas ē assumpta a p̄sona divina. et hec
 negāda. hō est assumptus a p̄sona dīna.
 quia ista includit manifeste p̄tradictōem
 q̄b̄ patz per diffinitionem exprimentem
 quid noīs huius termini hō: que est ista
 quod est natura composita ex corpore et
 aīa intellectiva a nullo supposito sustē-
 tata et c. ergo si hec esset vera. homo est
 assumptus. hec esset vera. natura que a
 nullo supposito sustentatur: est assump-
 ta a persona divina. vbi est mani-

fecta p̄tradictio. Et si dicatur hec est
 vera p̄ te. hō potest assumi a p̄sona dīni
 na: ponatur in eē. tunc erit ista vera. hō ē
 assumpt⁹ a p̄sona dīna: siue suppositum
 ē assumptū. R̄ideo q̄ p̄na non valz
 qz vel illa p̄pō in sensu diuiso. non po/
 test poni in eē. vel alr̄ dz poni in esse. Exē
 plū hec est vera: albu p̄t esse nigrū: z tñ
 si ponatur sic in eē: album est nigrū: ē im/
 possibilis: z iō vel non p̄t poni in eē vel
 debet sic poni in eē: hoc est nigrū: demon/
 strādo illud p̄ quo supponit albu. Ita
 est in p̄posito: qz ista p̄pō homo siue sup/
 positū hūa^m p̄t assūi: dz sic poni in eē. for/
 ē assūpt⁹ l' h' na^e ē assūpta. demonstrādo
 illā naturā p̄ qua supponit hō vel sup/
 positū. z alr̄ non p̄t poni in eē.

Questio. xi.

¶ **Trum** homo et humanitas sint
 synonyma s̄m intentōem p̄bī.
 q̄ non. qz hec est vera. hō ha/
 det humanitatē. z hec est falsa humani/
 tas hz humanitatem. qz idē non hz se. g^o
 non significant oīno idem. z per p̄ns non
 sunt synonyma. Contra. hūmanitas
 significat cōpositum ex corpore z aīa. et
 nihil aliud hō aut significat penitus idē
 z eodem mō significādi. g^o zc. Hic p̄i
 morūdeo ad q̄ōnem. 2° ponam aliquas
 p̄clusiones. Circa primū dico q̄ op̄io
 p̄bī fuit q̄ sunt noīa synonyma. qz ipse
 imaginabatur q̄ nulla res imaginabilis
 importat p̄ hoc nomen hō: quin eodez
 mō importetur p̄ hoc nomē humanitas
 z ecōuerso. Cuius rō est. qz s̄m eū nulla
 res est in cōposito: nisi materia z forma z
 accidens. s̄z supposito q̄ hec sit falsa aīa
 intellectuā est humanitas. nltm illozū
 importatur plus p̄ vnum istoz̄ noīum:
 q̄ per reliquū. Et si dicatur q̄ humani/

tas tm̄ significat naturam specificāz. hō
 addit vltra hoc dīam individualem.

Contra. sicut se habent adinicez hō
 z humanitas: sic se habent sortes z sor/
 teitas. s̄z sortes z sorteitas significant pe/
 nit⁹ eandem rē. g^o homo z humanitas
 eodē mō significant. Assumptum p̄/
 bat. qz si altez illozū noīum aliquid si/
 gnificat qd̄ non significat reliquū. quero
 qd̄ est illud non natura specificā. qz illa
 equalr̄ significatur per vtrūqz v̄l p̄ neu/
 trum. Nec materia: nec forma nec cōpo/
 situm: nec acc̄ns s̄m eos. nec dīa indivi/
 dualis quā fingunt. qz sicut sortes addit
 vltra naturam specificā dīam individua/
 lem: ita sorteitas. Alr̄ sorteitas nullo mō
 differret ab humanitate. Et tunc sicut s̄z
 eos hūmanitas est in plōne: ita sorteitas
 eēt in plōne. qd̄ falsuz ē. g^o sortes z sorte/
 itas. nullo dīunt ex pte rei. z per p̄ns h^o
 est vera s̄m eos: sortes est sorteitas. Ex/
 quo sequit̄ q̄ sortes est hec humanitas
 demonstrādo sortē. z sequit̄ sortes est hec
 humanitas. ergo sortes est humanitas.
 Ab inferiori ad supius a pte p̄dicati. Et
 sequitur sortes est humanitas. g^o hō est
 humanitas. z ita sequitur q̄ nihil signi/
 ficat p̄ hoc nomen hō: quin significetur
 p̄ hoc nomen humanitas. Hō dico q̄ i/
 tentio Aristotelis z cōmentatoris sicut
 patet. 7. metha. ē q̄ quicqd̄ significatur
 p̄ vnum: significat per reliquū. z eodem
 mō significandi. z per p̄ns sunt synony/
 ma saltem large accipiēdo. Et ideo nī
 si p̄clusio alicuius sincathegoreumatis i/
 pediat: ista de virtute sermonis simplr̄ ē
 p̄cedenda. hō est humanitas. P̄dite/
 rea si s̄m intentōem p̄bī. illa noīa suppo/
 nerent p̄ distinctiā: oporteret tūc q̄ vñū
 supponeret p̄ toto z aliud p̄ pte vel du/
 abus p̄tibz. vel p̄ dyabus substantiis

totaliter distinctis vel vnu p subā z aliud p accidente. que oia falsa sunt. ergo zc. vnde pmentator. 7°. methaphisice pcedit istā. hō est humanitas. Circa fm prima conclusio ē q d vir. sermo. hec est simpliciter falsa. sortes est sup^m sustentans naturā humanā vel humanitatem. hec conclusio pbatur. quia quero p quo supponit li sortes. nō p natura humana. quia idē nō sustentat se. Nec p parte illius nature. quia pars nō sustentat totā. Nec p subā disparata ab illa natura manifestū est. Nec p ppositio ex natura z dīa idiuiduali. Tū qz tale n̄ ē. tū qz si sortes substētat naturā. sortes sustentat naturā idiuiduali. z quelibet tal natura includit differentiā idiuidualē fm eos. Et per pns sortes sustentaret vnūz cōpositū. ex natura z differentia idiuiduali: z nō aliud q̄ seipm ergo zc. Non em̄ sortes in ista ppōne supponit p vno cōposito ex natura singulari: z negatione dependentie ad aliud suppositū. Tū. qz sortes cum sit aliquid reale subāle non cōponitur ex affirmatione z ne^o. Tū qz nullū includens tale ppositū pōt sustentare talē naturā. cum nō possit depēdere ad tale ppositū. ergo hec est simpliciter falsa de virtute sermonis. sortes ē suppositū naturā humanā sustentans: sed hec est pcedenda sortes ē natura cōposita ex corpore z aīma intellectiua a nullo supposito sustentata. Et ppter h^o sortes est homo. Similiter hec est pcedenda: filius dei est suppositū humanitatem siue naturā humanā sustentās vlt terminans dependentiā eius. Secunda conclusio q omis ppositio composita ex tali creto z abstracto: sicut est hō z humanitas: per quam denotatur illa p quibus subiectū z predicatū supponit

ēē distincta si sit vniuersalis: est falsa cuius rō est: quia talia concreta z abstracta non supponunt p distinctis rebus. nisi quando vnum illoz supponit p pso. na diuina sustentare naturam humanā ergo ppositio vniuersalis denotans illa p quibus supponunt esse vniuersalit distincta: falsa est quia semper supponunt p eodem nisi in vno casu. Ex quo sequitur q omēs tales sunt false de virtute sermonis. omnis homo habet humanitatem. omnis humanitas est i homine. omne animal habet animalitatem z hoc cum nihil habeat se nec aliquid sit in se. Et per tales denotatur q illud p quo supponit subiectum: habet illud p quo supponit predicatum: z hoc est falsum. cum subiectum z predicatū supponant p eodem tales ergo ppositiones sunt false. Confirmatur. Nam fm an^o. mon. c. 28. non pprie dicitur q natura summa habet iusticiam: sed quod est iusticia: ita non pprie dicitur q sortes habet humanitatem. sed est humanitas. Et ideo sicut tales ppositiones recipiuntur z vstantur a sanctis de^o habet iusticiam: deus habet sapientiam: bonitatem: intellectum: in deo est misericordia: z huiusmodi que tamen secundum an^o. de vir. f. non sunt vere: ita tales conceduntur ex vsu loquentiū. homo habet humanitatem. humanitas ē in homine. z huiusmodi que tamen nō sunt vere de virtute sermonis. Ex hoc etiam sequitur vltterius q de virtute sermonis tales propositiones sunt false. humanitas subsistit in supposito proprio humanitas dependet a supposito proprio suppositum proprium terminat dependentiam nature humane. sed hec debet concedi humanitas est suppositū

tum nisi aliquod sineategrumatum iclu/
 datur in illo abstracto quod impediatur
 illam predicationem veruntamen hec e
 solum vera. humanitas est suppositum
 quando humanitas non est vnita. sed
 quando est vnita tunc statim desinit ee
 suppositum: quia hoc nomen suppositu
 connotat qd humanitas non sit vnita.
 quod patet per diffinitionem exprimen
 tem quid nomis eius que est qd supposi
 tum est res completa vna ⁊ non plures
 a nullo supposito sustentata vnde in ta
 libus si ponatur illa diffinitio loco no
 minis statim apparebit que ppositio sit
 concedenda ⁊ que neganda. Ad argu
 menta principalia patet sufficienter ex
 dictis.

Questio. xii.

Trum vniuersale sit singula
 re. qd non. quia omne vniuer
 sale predicatur de pluribus.
 singulare predicatur de vno solo ergo ⁊
 cetera Contra omne quod est vniuer
 sale est singulare. ergo vniuersale est sin
 gulare. hic primo distinguam de singulari
 secundo dicam ad questionem. Circa pri
 mum dico qd sicut philosophum singula
 re. Individuum suppositum: sunt nomi
 na conuertibilia ⁊ hoc dico apud logi
 cos. licet secundum theologos supposi
 tum solum est in substantiis diuinum ⁊
 singulare et in accidentibus. Nunc aut
 logice loquendo tripliciter accipitur sin
 gulare ⁊ individuum. vno^o pro 1° qd e
 vna res numero. ⁊ non plures res. Alio
 modo dicitur singulare res extra animam
 que est vna res numero ⁊ non plures.
 Nec est signum alicuius rei. Tertio
 modo dicitur sig^m proprium vni quod
 vocatur terminus discretus. Nec diui

sto quantum ad duo pri^a membra e ma
 nifestum. Tertium membrum pbat
 Nam por^o. dicit qd individuum predi
 catur de vno solo. hoc non potest intel
 ligi de re extra. puta de soz. quia res ex
 tra animam nec predicatur: nec subiicitur
 sicut in alio quolibet est ostensum: ⁊ p
 consequens intelligitur de aliquo signo
 proprio: quod predicatur de vno solo.
 non pro se: sed pro re. Preterea logi
 ci dicunt qd supposita termini comunis
 sunt duplicia. quedam per se: quedam
 per accidens: vt istius termini album:
 supposita per se sunt hoc album illud
 album. Supposita per accidens. sunt
 soz. ⁊ plato hoc non potest intelligi de
 soz. qui est extra animam ⁊ nullius est si
 gnum quia res extra animam non po
 test esse suppositum termini comunis
 in voce: nec per se nec per accidens
 ergo oportet qd suppositum accipiat
 pro termino proprio vni quod dicitur:
 ideo suppositum: quia de illo predicat
 terminus comunis. non pro se: sed p
 suo significato. ⁊ tunc termini commu
 nis sunt talia supposita duplicia. quedam
 per se puta pnomina demonstratiua cu
 tali termino communi. puta hoc albus
 illud album supposita per accidens. scz
 nomina propria: puta soz ⁊ plato. ⁊
 est magna differentia inter ista supposi
 ta: quia impossibile est vnum contrariu
 vere predicari de supposito per se alteri
 us contrarii: sicut hec est impossibilis:
 hoc album est nigrum. sed de supposito
 per accidens bene potest predicari qua
 uis non dum est suppositum illius: sicut
 si soz est albus: hec est possibilis soz/
 res est niger. ⁊ hoc quia soz potest ee
 suppositum per accidens duorum con
 trariorum successive. lz non suppositus

per se. Circa hunc articulum dico quod vltimum est singulare et individuum primo quod est vna qualitas mentis singularis et non plures. Sed secundo non est singulare. quod vltimum nullomodo est quecumque res extra animam. Similiter vltimum non est singulare. Tertio modo quia vniuersale est signum naturale vel voluntarium commune pluribus non tantum vni. Ad principale patet ex dictis.

Questio. xiii.

Trum vltimum sit qualitas mentis. quod non. quia subiecta que est generalissimum non est qualitas mentis. ergo etc. Assumptum patet. quod predicatur vniuersale et inquit de substantia. Contra. vltimum est solum in anima et non obiective: sicut prius ostensum est. ergo subiective. et per consequens est qualitas mentis. Ad questionem dico quod sic. Cuius ratio est: quia sicut post patebit. vniuersale non est aliquid extra animam. Et certum est quod non est nihil. ergo est aliquid in anima non obiective tantum: sicut prius probatum est. ergo subiective et per consequens est vera qualitas mentis. Sed contra quia hoc dato. omnia predicabilia essent accidentia et per consequens aliquid accidens esset superius ad substantiam. Preterea idem non predicatur de diuersis predicamentis et per consequens qualitas non est communis ad omnia predicamenta. Preterea sequitur quod idem sit superius ad se. et omnia vniuersalia sunt in genere qualitatis secundum illam opinionem: sicut species et individua: et per consequens predicamentum qualitatis est commune ad seipsum et ita aliquid est superius ad se. Preterea hoc dato oportet concedere quod idem significet se. et supponat pro se. quia

in ista propositione omne vniuersale est ens. id est ens supponit personaliter pro omnibus vniuersalibus. et per consequens pro hoc vniuersali supponit quod est ens et ita ens supponit pro se. quia aliter ista propositio vniuersalis esset falsa omne vniuersale est ens. quia haberet vnam singularem falsam. ergo idem significat se

Preterea sequitur quod idem sit superius et inferius respectu eiusdem. quia hoc vniuersale ens est superius ad predicabilia et inferius. quia est individuum in genere qualitatis ergo etc. Ad primum illorum concedo quod omnia vniuersalia sunt accidentia. tamen non omnia sunt signa accidentium: sed aliqua vniuersalia sunt signa substantiarum tantum. et illa constituunt predicamentum substantie. Alia accidentia constituunt alia predicamenta et concedo ultra quod aliquod accidens quod est tantum signum substantiarum est per se superius ad quamlibet substantiam. Nec hoc est magis inconueniens quam dicere quod aliqua vox est nomen significans multas substantias.

Ad aliud dico quod idem non predicatur de diuersis predicamentis quando predicamenta stant personaliter et significatiue. sed quando supponunt materialiter vel simpliciter non est idem inconueniens predicari de diuersis predicamentis. Vnde si in ista propositione subiecta est qualitas subiecti supponat materialiter vel simpliciter: ipsa est vera. et similiter ista quantitas est qualitas. Sed si supponat personaliter tunc non sunt vere. vnde sicut iste due propositiones substantia est vox qualitas est vox. vere sunt si subiecta supponunt materialiter et non significatiue ita est in proposito. Ad aliud dicitur quod idem non est superius ad seipsum: quod ad hoc quod aliquid sit superius ad aliud requiritur di-

distinctio inter illa. quia superius significat plura quā inferius. Ideo dico quod non omnia vniuersalia sunt per se inferiora ad hoc commune qualitas quāuis oīa vltia sunt qualitates. quia hoc vniuersale qualitas est qualitas. non tamen inferius est ad qualitatem: sed est ipsamet. Si dicat sequitur saltem quod qualitas spūalis mentis est in plus quā quodcunq3 predicamentum. quia predicatur de omnibus predicamentis et nullum predicamentum predicatur de omnibus predicamentis. ergo et cetera. Respondeo qualitas spūalis mentis non predicatur de omnibus predicamentis significatiue et personaliter sumptis. sed tantum pro signis sumptis materialiter: et ideo non sequitur quod qualitas spūalis sit superius: vel in plus quā quodcunq3 predicamentum. quia superioritas et inferioritas inter aliqua sumitur ex hoc quod vnum significatiue sumptum predicatur de pluribus quā aliud sumptum significatiue. et ita non est de omni qualitate spūali. quā est vniuersalis. Aliqua tamen sicut conceptus entis de pluribus predicatur: quā quodcunq3 predicamentum. Ad aliud dico quod hec conclusio est concedenda quod idem supponat pro se quod idem significat se: et quod idem predicatur vniuoce de se: sicut in ista propositione omnis vox est ens subiectum supponit pro omni voce et ita supponit pro ista voce vox. et significat eam et predicatur vniuoce de ea. Ad aliud dico: quod eadem difficultas est hic. sicut de isto nomine dictio. et de isto nomine nomen. quia hoc nomen dictio est vnum contentum sub nomine: quia hoc nomen dictio est nomen. et tamen hoc nomen dictio est. quodammodo superius ad omnia nomina. et per cō

sequens ad hoc nomen: nomen. quia hoc nomen: nomen est dictio. Nam omne nomen est dictio. sed non omnis dictio est nomen. et ita idem respectu eiusdem est superius et inferius. ideo dico pro vtroque quod argumentum concluderet si in omnibus propositionibus termini supponerent vniiformiter. sic autem non est in propositione. quia ens quando predicatur de predicamentis: supponit personaliter non simpliciter: nec materialiter: vt autem est in diuiduum qualitatis supponit materialiter vel simpliciter. sed si accipiamus tamen ens quā qualitatem significatiue: tunc ens est simpliciter superius. quia plura significat. et sic non est inferius ad qualitatem nec indiuiduum eius. Si tamen illud vocetur inferius: de quo aliquomodo supponente predicatur aliquid: quod etiam predicatur de pluribus quāuis non predicatur de eo significatiue. maxime si sumat vniuersaliter: sic potest concedi quod idem respectu eiusdem est superius et inferius et tunc superius et inferius non sunt opposita nec disparata. Ad principalia argumenta patet ex dictis.

Questio xiii.

Tram ens predicatur vniuoce de omnibus. quod non. quia aliqua sunt primo diuersa que in nullo conueniunt. puta deus et creatura ergo de illis non predicatur vniuoce. Contra nisi predicaret vniuoce in primo principio est equiuocatio. Ad quod teneo duas conclusiones. Prima est quod huic nomini ens correspondet vniuoce conceptus cōis predicabilis de oībus rebus quod pbo. sit a homo sit b animal. sit. c. sortes: tunc arguo sic: possunt formari tres tales propositiones vocales c. est a. c. est b. c. est

ens: ita possunt in mente consumiles tres
 ppositiones formari quax due sunt du/
 bie. z tertia sit scita: qz possibile est q a/
 liquis dubitet vtrāqz istax c. ē a. c. est b.
 z tamen sciat istā. c. est ens: vel c. est ali
 quid. patet manifeste de vidente alremo
 tis. qz frequenter dubitat vtrū sit homo
 vel asinus vel aliud animal. z tamen eui
 denter scit q ē ens z aliqd h^o supposito
 tūc arguo sic. due istax ppositionum in
 mente sunt dubie: z tertia est scita. z ille
 tres ppositiones habent idem subiectū
 oīno ergo habent alia predicata. Aliter
 em eadem ppositio simul z semel esset
 dubia z certa vni z eidem quod est
 impossibile. Similiter manifestū est q
 predicatū tertie ppositionis non est mi
 nus cōe: nec cōuertibile cum aliquo ali
 oꝝ predicatoꝝ ergo. est cōi^o qz aliquod
 alioꝝ z h^o ē ppositū qz ille pcept^o ē ali^o
 ab inferiorib^o z cōis eis. qz de pnomine
 demonstrante quodcūqz ens pōt ille cō
 ceptus vere predicari sicut eadem vox
 potest vere de quolibet predicari. Secū
 da pclusio est q hoc nomen ens est eq/
 uocū qz lz predicetur vniuoce de omni
 bus subicibilib^o absolutis: z h^o sine sup
 ponant simpliciter siue psonaliter tamē
 non predicatur de omnib^o subicibilib^o
 significatiue sumptis fm vnū conceptū
 cū huic nomini distincti pceptus pueni
 ant sicut alias patebit. Sed dico q pcep
 tus entis est vniuocus deo z omib^o a/
 liis rebus quod patet. quia omēs conce
 dunt q aliquā noticiam incomplexam
 habemus de deo. tunc quero aut cogno
 scimus deum in se z sub ppria rōne dei
 tatis cognitione ppria simplici absolu
 ta. z affirmatiua. z hoc nō: quia nō co
 gnoscimus sic. nec cognitione intuitiua.
 nec abstractiua. de intuitiua patet d ab

stractiua pbatur. quia quelibet talis co
 gnitio ab^o presupponit intuitiua. Aut
 cognoscimus deum in se. nō sicut est sed
 in aliquo pceptu. z tunc ille pcept^o erit
 simplex. z tunc erit cōis quia nō est pro
 prius z habetur propositū. Aut erit cō/
 positus z tunc aliqua pars illius pcep
 tus ppositi erit cōis z simplex: quia ille
 pceptus ppositus nō cōpōitur ex ppriis
 pceptibus. ergo ex cōibus z ita habe
 tur ppositum q aliquis pceptus est cō/
 munis deo z omnibus aliis rebus. Ad
 principale dico q quis multa sint pri^o
 diuersa i^o quo loquuntur auctores ta
 men bene potest de eis predicari vn^o cō
 ceptus vniuoce.

Questio. xv.

Trum diffinitio naturalis z
 methaphisicalis eiusdē distin
 guuntur realiter q sic: quia dif
 finita sunt diuersa ergo z diffinitiones.
 Anis patet qz homo naturalis z metha
 phisicalis sunt distincta. Contra eius
 dem rei nō sunt diuerse diffinitiones ex
 pimentes causas intrinsecas sed diffi
 nitio naturalis z methaphisicalis expri
 munt causas intrinsecas ergo zc. Dic
 pri^o dicā ad qōem. 2° inferā aliqua cor
 pora. Supposito em q questio querat
 de diffinitione expimente. quid rei: siue
 totā causam rei. z nihil extrinsecuz rei
 diffinite. dico tunc ad qōnem q diffinitō
 naturalis z methaphisicalis eiusdem rei
 realiter distinguuntur. qz in diffinitione
 natureli ponūtur casus obliqui expri
 mes partes rei essentielles. Exēplum si dif
 finia hominē sic: homo est aīal compo
 sitū ex corpore z aīa intellectiua. ista est
 diffinitio naturalis. z isti termini corpo
 re z aīa intellectiua expriunt partes rei

In diffinitione autem methaphysicali non ponit aliquis terminus in obliquo sed genus ponitur in recto et similiter differentie exprimentes partes essentielles rei diffinite. Exemplum ista diffinitio hominis animal rationale mortale est diffinitio methaphysicalis. similiter ista substantia animata sensibilis est diffinitio aetialis ubi omnes termini ponuntur in recto. Et quibus tales differentie predicentur in recto de diffinito. tamen expriment partes essentielles rei diffinite. non tamen supponunt pro illis partibus sed precise pro toto composito ex illis partibus. sicut album exprimit albedinem. non tamen supponit pro albedine sed tantum pro subiecto eius. Differentie autem posite in diffinitione naturali expriment partes essentielles diffiniti: et pro illis supponunt. Et hec est differentia inter illas diffinitiones. Exemplum. rationale licet significet animam intellectiuam non tamen supponit pro anima intellectiua sed pro toto homine. Sed iste terminus anima intellectiua significat partem essentialem hominis: et supponit pro ea: et inter istas duas diffinitiones nulla potest esse aliam nisi illa cuius quilibet pars est in plus et totum equale.

Circa 2^m est primum correlarium quod nulla est diffinitio hominis logicalis. quia logicus cum non tractet de homine eo quod non tractat de rebus que non sunt signa: non habet hominem nec aliquam rem diffinire sed tantum habet docere quomodo alie scientie tractantes de homine habent ipsum diffinire. Et si aliquis ponat diffinitionem hominis gratia exempli. illa diffinitio erit naturalis vel methaphysicalis: que habent realem distincte propter distinctiorem terminorum: tamen quicquid significatur per unam diffinitionem

vel per partem suam: significatur per aliam vel per partem suam. quantum differant in modo significandi. quia pars unius est alterius casus a parte alterius. Secundum corre^m est quod nulla propositio affirmatiua mere de inesse et de presenti que componitur ex diffinitione et diffinito est necessaria: sed simpliciter contingens. et ideo tam ista homo est animal rationale: quam ista homo est substantia composita ex corpore et anima intellectiua est contingens. quia si nullus homo esset quelibet talis esset falsa propter falsam implicationem. Tamen tales propositiones conditionales. vel equivalentes eis. vel de possibili sunt simpliciter necessarie: sicut iste si homo est: homo est animal rationale. omnis homo potest esse animal rationale et huiusmodi. Tertium correlarium quod diffinitio non est eadem cum diffinito. quia diffinitio est sermo longus mentalis vel vocalis vel scriptus. et per consequens non est idem realiter cum re extra. Nec cum termino diffinito. verum tamen diffinitio et diffinitum significant idem realiter. Ad principale dico quod ridiculum est dicere quod quidam est homo naturalis. et quidam methaphysicalis. quia si distinguantur. Aut distinguuntur in re extra animam: aut in anima. Primum non potest dari. quia si illi homines extra animam distinguantur. aut unus est pars alterius. aut sunt quedam tota totaliter distincta. aut aliquod tertium est partem utriusque. Primum et secundum non potest dari: sicut manifeste patet. Nec tertium. quia nihil idem numero est in duobus hominibus. Nec est alius homo in conceptu: quia ille conceptus vel erit diffinitio hominis vel pars diffinitionis: vel aliquis alius conceptus predicabilis

De homine. sed quicquid datur. nihil est ad propositum. Et si dicatur: aliter considerat metaphysicus hominem: et naturalis. ideo homo consideratus a metaphysico distinguitur ab homine considerato a naturali. Dico quod consequentia non valet. sed tantum sequitur quod est diuersa consideratio eiusdem hominis naturalis et metaphysicalis: sicut si sortes videat platonem clare. et cicero eundem obscure: bene sequitur quod sit alia visio vnius et alterius tamen plato visus non est diuersus sed omnino idem.

Questio .xvi.

¶ **T**rum cadente re cadat vox a suo significato. **Q**uod non. quia vox et conceptus sunt signa subordinata sed destructa re: conceptus non cadit a suo significato: ergo nec vox.

Contra signum vere et affirmative predicatur de suo significato. sed destructa re: non predicatur signum de ea. hec enim est falsa: sortes est albus si ipse est destructus. ergo destructo sorte. album non significat sortem. et prius significauit ipsum: ergo etc. Sic primo termini sunt exponendi. secundo ad questionem.

Circa primum dico quod significare accipitur multipliciter: vno modo dicitur aliquid significare aliquid quando vere pro illo supponit in propositione de inesse et de presenti: et vere et affirmative predicatur de eo. et sic album significat sortem si sortes sit albus. quia album vere supponit pro sorte in propositione de presenti. quia hec est vera sortes est albus. et similiter hec album est sortes. et simili-

ter rationale significat hominem? quia hec est vera homo est rationalis. Et ita est de aliis concretis que supponunt pro alia re quam sua abstracta. Alio modo dicitur significare aliquid quando nomen potest pro illo significatio supponere in aliqua propositione de preterito vel de futuro. et sic album non tantum significat illud quod nunc est album: sed etiam illud quod fuit album et quod erit et quod potest esse album. quia in ista propositione album potest currere. ly album non solum supponit pro his que sunt alba. sed pro omnibus illis que possunt esse alba. Similiter in illa album fuit animal: ly album supponit pro his que sunt alba: et pro his que fuerunt. Similiter in ista: album erit homo: album supponit pro his que sunt et que erunt alba.

Tertio modo dicitur aliquid significare. quando nomen concretum significat illam formam quam significat nomen abstractum. licet pro illa forma non possit supponere in aliqua propositione. et sic album significat albedinem pro qua tamen albedine non potest supponere: et rationale significat animam intellectiuam pro qua tamen non potest supponere in aliqua propositione.

Quarto modo dicitur aliquod nomen significare aliquid quod significat illud principaliter vel secundario in recto vel in obliquo connotando vel connotando affirmative vel negative: sicut quantitas vel relatio significat res absolutas: sic etiam hoc nomen cecus: significat negative visum. Et hoc nomen immateriale significat negative materiam: et hoc nomen nihil significat nega-

aliquid n̄ constituēdo sed remouendo s̄z
 Anselmū de casu diaboli. Vnde aliquis
 terminus dicit cadere a suo significato
 quando vox cessat significare rem quaz
 prius significauit. Circa 2^m d^o q^o ac/
 cipiēdo significare pri^o z significatum
 sibi corrdēs: sic cadēte re cadit vox z cō/
 cept^o a suo significato: z cessat significa/
 re qd̄ prius significabat: qd̄ manifestū ē
 qz si sortes sit primo alb^o z post niger: tē
 albū non supponit actualr p sorte in p/
 positione de inēē z de p̄nti z affirmatiā
 qn̄ sortes est niger. qz tunc hec ē simplr
 falsa sortes est albus. S̄z accipiēdo secu/
 do^o significare z significatum sibi corrdē/
 des: sic nec vox nec pcept^o ppter mutati/
 onē rei vel corruptōem cadit a suo signi/
 ficato quāuis. n. hec sit falsa nullo hoīe
 exn̄te: homo est aīal hō est alb^o. album
 est hō. tñ hec ē vera hō potest eē aīmal.
 aīal pōt eē hō. qz qd̄ pōt eē homo pōt ef/
 se animal. simlr qd̄ pōt esse albū. pōt esse
 homo. Sed tertio z q̄rto^o accipiēdo si/
 gnificare: sic pōt vox z concept^o cadere
 a suo significato cadente re p^o predicto
 sed non 2° ppter eandem ratōnem.

Ad argumentū principale dico q^o q̄/
 uis conceptus sit signū naturale rei. tam
 cadente re vel mutata: pōt cadere a suo
 significato primo^o: sed non 2° qz non oīz
 q^o semp supponat actualr p re in ppōne
 de p̄nti: s̄z possit supponere p illa re in p/
 positione de possibili.

Questio. xvii.

v **T**rum oīs oppositio realis sit i/
 ter res. q^o sic. qz oīs oppositio rō/
 nis est inter rōnes. ergo oīs op/
 positio realis est inter res. Ans est veruz
 z p̄na est manifesta. Contra. aliqua ē
 oppositio inter cōplexa z illa nō est inter

res extra aīam. Adic primo distinguitur
 de oppositione. 2° ad qōem. Cir/
 ca primū dico q^o oīs oppositio vel est in/
 ter res extra aīam vel inter signa rerum
 Si sit oppositio inter res: sic est oppositō
 p̄ria vel relatiua fm ponentes relatiōes
 in creaturis inter res extra aīam: nulla ē
 oppositio alia. qd̄ pbatur. qz omnes res
 extra aīam opposite. vel sunt absolute y
 relatiue. vel vna absoluta: z alia relatiua
 plura non p̄tingit dare. Si primo^o z sint
 tales res que possunt sibi succedere in eo/
 dem subiecto: z non p̄nt simul eē in eo: il/
 le sunt p̄rie sicut manifeste patet. si scdo^o
 tunc opponunt relatiue. Si t̄tio^o tūc n̄
 opponunt sed sunt disparte. Si aut oppō/
 sit inter signa. Aut ergo inter signa inco/
 plera vel cōplexa. Si primo^o sic sunt q̄t/
 tuoz modi oppositionū. Quedā enī inco/
 plera opponunt p̄trarie: quedā priuati/
 ue: quedā relatiue: quedam p̄dictorie. in
 cōplexa contraria que sunt signa sunt il/
 la que signant oīa sua significata positi/
 ue z affirmatiue z nō negatiue. qz in dif/
 finitione exprimente quid noīs illorum
 nō ponitur aliqua negatio. Et aliqua ta/
 lia non possunt verificari de eodez p eo/
 dem simul s̄z successiue. aliqua vero nec
 p̄nt verificari de eodem simul nec succes/
 siue. Exemplū primi est de albo z nigro
 que de eodem p eodem nō verificantur
 simul sed successiue. Exemplū scdi est d̄
 albedine z nigredine que non possunt d̄
 eodem verificari simul nec successiue.
 Incomplexa opposita priuatiue sunt il/
 la quoz unum significat negatiue qz
 quid aliud significat positiue. puta habi/
 tus z priuatio. habitus enim significat
 aliquid positiue z illud idem quod signi/
 ficat affirm^e. significat ipsa priua^o opp^o
 negatiue. Qd̄ p̄z ex hoc q^o in diffinitōe

exprimēte quid nominis priuationis. nega
tio precedit habitum sibi oppositum. et
ita priuatio significat illum habitum nega
tiue. Exemplum: cecū sic diffinitur non
habens visum quem natus est habere.
in qua diffinitioe aliquid preponitur ne
gationi. puta homo. vel animal: vel oculo
lū significat cecū affirmatiue. Et ali
quid sequitur negationem puta visum. et il
lū significat cecū negatiue. et ita est de oī
bus priuatiue oppositis. et hec intentio
Anselmi de casu diaboli. c. 71. vbi vult
quod aliquid incomplexum significat constituen
do et affirmando. et aliquid remouendo et
negando. Incomplexa opposita relati
ue: sunt nomina relativa que non pōt de eo
dē scdm idem respectu eiusdē verificari
Exemplum de equali et inequali sibi et dis
sibi. quod aut sunt aliqua nomina relativa patz
p grammaticos. qui nomē relatiuū po
nunt vnā spēm nominum. Incomplexa
opposita p̄dictorie sunt illa que non pōt sibi
verificari de eodem et vnū significat aliquid
affirmatiue: et aliud significat illud idem
negatiue p̄cise vel determinate significan
do affirmatiue. Et hō significat omēs
hoīes affirmatiue. non hō aut significat
eosdem hoīes negatiue et nihil determi
natū significat affirmatiue. Et si dicat
nō hō supponit p̄ asino in ista p̄positioe
affirmatiua vera. asinus ē non hō. 6. nō
hō significat asinum. Rūdeo verum
est sed nō determinate. quod et significat et
supponit p̄ lapide in ista p̄positioe lapis
est nō hō. idē indeterminate significat vnū
et aliud. Et si queras vtrū illa que sunt
extra aiām opponant priuatiue. Rū
deo quod nō. quod patet per Anselmū. vbi pri
uatiue dicit quod cecitas est aliquid fm formā lo
quēdi. tñ non est aliquid fm rem: sicut enī
dicim⁹ de aliquo quod habet visum. et quod vi

visus est in eo: ita dicim⁹ quod hō cecitatez: et
quod cecitas est in eo: cū hoc non sit aliqd s̄
potius nō aliquid. Et hanc h̄re nō est ali
quid h̄re: immo eo carere quod est aliquid
Nā cecitas nō est aliud quā nō visus. aut
abntia visus vbi visus d̄ esse: mō nō vi
sus vel abntia visus nō est magis aliqd
vbi d̄ esse visus. quā vbi non d̄ esse visus
quare cecitas nō est magis aliqd in oculo.
quā ibi d̄ esse visus quā non visus. vel ab
sentia visus in lapide: vbi nō d̄ esse visus
Et ista auctoritate p̄ quod cecitas non
est aliqd a pte rei in oculo: et per omēs ni
hil est a parte rei. Si aut sit oppositio in
ter signa complexa. sic est tertius modus
oppositiois. vnus inter complexa p̄dictoria
et sunt illa que h̄nt idem subiectū et p̄di
catū. s̄ vnā est affirmatiua et alia negati
ua. et cū hoc oportet quod vnā sit v̄lis et a
particularis. vel indefinita vel quod vtra
qz sit singularis. Secundus modus est
inter complexa contraria que h̄nt idē sub
iectum et p̄dicatū. et vnā est vniuersal
affirmatiua. alia vniuersalis negatiua. et
hoc est verū quā termini accipiunt signi
ficatiue. Rūdeo nō opponūtur: sicut ista cō
plexa non opponūtur oīs homo est ter
minus cōis sumptus cū signo vniuersali
nullus hō est termin⁹ cōis sumptus cū
signo vniuersali. quod iste sunt sibi vere ter
minis supponentibus materialiter.
Tertius modus ē inter complexa con
tradictoria non formaliter sed virtuali
et sunt talia complexa que inferunt p̄tradi
ctoria vel vnum infert contradictoriū
alterius. et idē non pōt simul eē vera Ex
emplum ista complexa opponūtur. nullū ani
mal currit. oīs homo currit. Non con
tradictorie nec cōtrarie: quod non habent idē
subiectum. sed ideo opponuntur. quod ista
omnis homo currit infert oppositū isti⁹

nullum animal currit: quia bene sequitur: omnis homo currit: ergo aliquod animal currit. Ex istis patet quod complexa subalterna vel sub contraria non opponuntur: quia possunt simul esse vera. Circa secundum articulum dico quod omnis oppositio realis est inter res: quia si sit oppositio realis extra animam est inter res extra animam. si sit oppositio realis in anima: siue inter complexa siue incompleta est inter res: quia inter veras qualitates mentis. Ad principia patet ex dictis.

Questio. xviii.

Trum deus potest separare subiectum a propria passione quod non: quia conclusio demonstrationis in qua predicatur passio propria de subiecto est necessaria et non contingens sed si subiectum posset separari a passione conclusio esset contingens ergo. **¶** Contra subiectum distinguitur realiter a passione et est prius ea: ergo si ne contradictione potest separari ab ea. **¶** Sic primo distinguitur de passione. secundo ad questionem. Circa primum dico quod passio aliquando accipitur pro aliqua forma informante subiectum: et sic calor est passio ignis: et forma est passio materie et actus ridendi est passio hominis. Alio modo capitur passio improprie pro predicabili vocali vel scripto. et istomodo dicimus quod in ista propositione prolata homo est risibilis predicatur passio de suo subiecto. et similiter in ista propositione scripta ignis est calefactivus. 3° modo capitur passio stricte et proprie pro aliquo predicabili mentali siue pro cepto qui predicatur de subiecto. 2° dicendi per se quod autem isto. 3°

modo accipitur passio proprie et batur. tamen quia propositio mentalis aliqua proponitur ex subiecto et passione. sed talis propositio non proponitur ex rebus extra animam sed solum ex ceptibus sicut alibi est probatum. ergo passio accipitur pro cepto. Tum quia entis in communi sunt passiones secundum significatum. puta unum verum. sed iste passiones non sunt res inherentes illi communi. ergo sunt ceptus in anima vel voces. Tum quia secundum philosophum omnis passio est primo alicuius verbi. sed nulla res extra animam est primo inherens alicui verbi: ergo. **¶** Tum quia de deo predicatur passionem proprie sibi sed deo non inheret aliqua res extra: ergo passio non est talis res extra: sed ceptus mentis. Unde proprie loquendo res extra nullomodo est passio. Unde qui dicunt quod propositio mentalis solum componitur ex ceptibus et non ex rebus: et quod omnis passio predicatur de suo subiecto 2° dicendi per se: nullomodo habet dicere quod res extra sit passio: sed tantum ceptus vel vox. vel dictio scripta. Circa secundum dico primo quod subiectum et passio distinguuntur realiter et non sunt idem realiter quibus vis supponant per eodem realiter. Et hoc siue accipiat passio primo: siue 2° siue 3°. Et hec conclusio manifeste patet ex precedentibus. quia nulla forma est eadem cum subiecto quocumque accipiat subiectum. Secundo dico quod deus potest separare subiectum ab omni passione et non solum hoc. sed naturaliter potest esse subiectum in rerum natura sine passione propria. et e converso passio sine subiecto quod omnis passio potest esse subiectum vel predicatum propositionis: sed subiectum vel predicatum potest naturaliter esse sine predicato et e converso. ergo. **¶** Contra auctores dicunt quod subiectum non potest

est eē sine passione. **Præterea** vnū ē
passio entis: et tamē sunt idē realiter.

Respondeo ad p^m. q^d auctores ni-
hil aliud intendūt: nisi q^d passio non pōt
vere per p^onem veraz remoueri a sub
iecto: si eē existere predicatur de illo sub
iecto. q^d ista p^ositio est impossibilis. de
us non est creatū⁹. et similiter ista ho/
mo nō est risibilis si homo sit et de⁹: tam
deus et homo fuerunt quando ista p^odi/
cata creatiuus et risibile nō fuerunt i re
rum natura. **Ad aliud** dico q^d vnum
q^d est passio entis realr distinguit ab il
lo ente cuius ē passio. s. ab hoc cōi ens:
q^d illud est generalr verum q^d subiectū⁹
et passio nō sunt idē realr sed significant
idē. s. diuersimode sicut patet per diffini
tionē quid noīs illozū. Similiter ens et
vnum supponunt p eodē: sicut generali
ter passio supponit p illo eodem p quo
supponit suum subiectū. et ideo predica
tio vnus de alio est necessaria. **Ad ar
gumentū** principale dico q^d conclusio
demonstrationis in qua demonstratur
p^oria passio de suo subiecto est necessa
ria. quia omnis talis p^ositio est p^ositi
tio mere de possibili vel equalens p^osi
tioni de possibili. sicut ista deus ē creati
uus: homo est risibilis: que tantū valent
sicut iste: de⁹ potest creare: homo potest
ridere. Si autē accipiantur p^ositiones
mere de inē et de presenti: sicut d⁹ est cre
ans: hō ē ridens: tales sunt simplr ptingē
tes et non pnt dem^oari.

Questio. xix.

Verum diffi^o exprimens qd rei:
et qd noīs distinguant. q^d non. q^d
eiusdē nō sunt due diffinitiones
distincte: s. q^dlibet diffimbile diffinitōe
qd rei est diffinibile diffinitōe qd nomīs.

Contra. diffinitio qd noīs est impossi
bilium. diffini^o autē quid rei. nō. ergo et c.

Ad primo videndū est qd est diffi^o p
p^orie dicta. et qd diffini^o exprimens qd no
mīs. 2° quoz sunt. 3° ad qōnē. **Cir
ca** p^m dico q^d diffi^o p^orie dicta est oratio
longa cōposita ex genere p^orio et differē
tius cēntialib⁹ significātib⁹ ptes cēntia
les diffiniri: talis est ista diffi^o hoīs: aial
rationale. Diffini^o autē exprimens quid
nomīs est orō explicite declarans qd per
vnā dictiōem importatur sicut aliqs vo
lens docere aliū: quid significat per hoc
nomē albū. dicit q^d hoc nomē album idē
significat. q^d hec orō aliquis hñs albedi
nem. **Circa** 2^m dico q^d diffi^o exprimens
quid rei p^orie dicta solum est noīm ab
solutoz significātiū cōposita ex materia
et forma: sicut est hō leo capra et hmōi.
Diffi^o autē exprimens quid noīs p^orie ē
noīm cōnotatiuoz et relatiuoz que si
gnificāt vnū in recto et aliud in obliquo
sicut albū et calidum et hmōi. Noīa autē
absoluta siue sint noīa cōpositoz siue sim
plicium: non hñt quid noīs. Cuius rō ē
q^d p^orie loquēdo vnus nominis habē
tis diffinitōem exprimentē quid noīs: ē
tñ vnā diffi^o exprimens quid noīs: ita
q^d tal^o noīs nō sunt diuersē orōnes exprim
tes quid noīs hñtes ptes determinatas q̄
rū vnā ps significat aliqd qd non eodē^o
importat p aliquā prem alteri⁹ rōnis: s.
noīa absoluta possunt aliquo^o p plures
orōnes explicari non easdē res significā
tes. iō nulla tal^o orō est diffi^o p^orie expr
mēs quid noīs. **Et** hoc nomē angel⁹
est nomen absolutū: et vn⁹ explicat quid
hoc nomē angel⁹ significat sic ang⁹ est
subā aliqua absoluta a materia. Ali⁹ sic
angelus est subā intellectualis et icorpat⁹
Alius sic angelus est substātia simplex

non composita ex aliquibus. et ita bene explicat vnus quid hoc nomen angelus significat: sicut alius et tñ aliqua terminus posset in vna orōne aliquid significat qd non significat eodē per aliquē terminum alterius orōnis. sicut manifeste patet: et ideo non sunt proprie diffinitiones exprimentes quid nominis. Circa tertium dico qd iste diffinitiones primo differunt in hoc quod diffinitio qd nois non est proprie absolutorum s; connotatiuorum et relatiuorum. 2° differunt in hoc qd diffinitio qd rei solum est possibile. diffinitio autē qd nois est etiā impossibile. Nā vacuū non ens infinitū extensue chymera et hmoi habent tales diffinitōes. qz illis noibus corrdent aliquae orōnes significātes idem qd ille dictiones. 3° differūt in hoc qd p^o diffinitōnis qd rei de diffinito semp est possibilis qñ vterqz terminus accipitur significative. sed p^o diffinitōnis qd nominis de diffinito frequēter. erit impossibilis. et quando termini accipiuntur significative sicut hec ē impossibilis: chymera est animal compositum ex hoie et boue. et hoc ppter implicatōem impossibilem qua implicat aliquid compositum ex homie et boue.

Quarto differūt in hoc qd diffin^o exprimens qd rei est solū noium significative sumptoz. sed diffinitio qd nois ē voboz: aduerbioz: et conjunctionum. qz qui vult diffinire. vbi dicet qd est interrogatiuū loci. Siml^r dicet qd quando est aduerbiū interrogatiuū t^opis. et sic de aliis: Vbi predicatur diffin^o de diffinito supponēte material^r. Sed quis ppōes sūt frequenter impossibiles in quib^o predicat diffinitio qd nois de diffinito. vt illi termini supponunt personaliter. tamē recreloquentes pcedunt tales ppōes. intelli-

gendo alias ppōes veras. puta talem: chymera et hec diffinitio aial composituz ex hoie et boue. idem significant et sic de aliis. et talis ppō est vera. Siml^r quis ppōitio cat^a est impossibilis in qua predicatur diffinitio de diffinito. vt termini accipiantur significative tñ p^oditionalis est necessaria. vt si aliqd est chymera. ipsum est p^opositum ex hoie et boue. et econuerso. Ad principale dico qd nullm diffinitibile diffinitōe qd rei proprie h; diffinitio/nem quid nominis.

Questio. xx.

Trum res extra aiam diffiniat qd non. qz sola spēs diffinit fm por^m. sed spēs non est extra aiaz 5° et c. Contra. eētia rei extra exprimitur per partes diffinitionis. ergo et c. Rñ ideo. diffinitū dupl^r accipit. vno p illo cuius ptes essentielles p ptes diffinitionis exprimuntur. et sic dico qd diffinitū est ipsa res singular^r extra animam. Ex^m ista diffinitio subā aiata sensibilis est diffinitio oium aialium singularium qz partes eētiales puta materia et forma per partes istius diffinitionis importantur. ita qd nullius rei essentia importat p istā diffinitōem. nisi aialis singular^r. qz nulla res est que sit aial rōale nisi iste hō vel iste et sic de aliis. et ideo isto mō concedo qd subā singular^r est diffinitū. Aliter accipit diffinitū p alio terio p^ouertibili cū diffinitōe de q^o diffi^o adeqte p^odicatur et sic diffi^m ē vn^o cōcept^o l^r vox significāe idē p^odicat qd diffi^o. et ille termin^o sic diffinit^o est tñ spēs. qz sola spēs est p^ouertibilis cū diffinitōe et nullm singular^r. Et p ista distinctōem de diffinito pnt glosari oēs auctes Aristotel^r et comē. quarū aliq^o dicūt qd diffinitōes sunt singu^m et aliq^o qd dū

finitōes sunt solum specierum. Et sicut dictum est de diffinitio ita dicēdū est dō scripto. q̄ potest dupl̄r accipi. vno° pro termino de quo descriptio p̄ predicatur non p̄ se sed p̄ re. Alio° pro re importata p̄ illum terminū z p̄ illam descriptio/nem. Ad argumenta principalia patz ex dictis.

Questio. xxi.

Trum q̄dlibet p̄dicamentū si p̄ma intentio vel 2^a. q̄ sit p̄ma p̄batur. q̄ quodlibet p̄dicamē tum significat res extra aīam sicut inductiue p̄z. sed terminus talis est p̄ma in/ tentio. 5° zc. Contra. qualitas signifi cat res que tñ sunt in aīa : puta p̄mas intētoēs: z sc̄das que vere sunt qualita/ tes. ergo est sc̄da intentio. Rñdeo q̄ p̄dicamentū dupl̄r accipitur. vno° p̄ p̄mo z cōissimo in linea predicamentali. z isto mō quodlibet p̄dicamentū est p̄ma intētio vel nomē p̄me intētois cui⁹ rō est. q̄ omne tale p̄dicamentū significat res multas que nō sunt signa. z tale est p̄ma intētio: sicut p̄^o dictū est. licet tñ cū hoc significz aliquas res que signa sunt sicut patet de qualitate. q̄ significat non solū qualitates corpales: sed et spūales que sunt p̄me intētoēs z sc̄de. Alio° accipit p̄dicamentum p̄ toto ordine ali quoz ordinatoz fm̄ supius z inferius. z sic p̄dicamentū cōponit̄ ex incōplexis ex quib⁹ p̄pōnes affirmatiue z nega^o nate sunt p̄stitū dicente Aristote. in p̄dicamē tis singula eoz que dicta sunt. ipsa que dā fm̄ se in nulla affirmatōe dicunt̄: ho rum aut̄ adinuicē cōplexione affirmatio fit. Et sic loquēdo de p̄dicamento in eo sunt aliquę intētoēs p̄me z sc̄de. Nam in p̄dicamēto qualitatis z relatōis est b^o

cōe genus. Nā omne genus est q̄litas mē tis fm̄ rei veritatē. Siml̄r hoc cōe genus est concept⁹ relatiuus. z ideo est in gene re relatōis: z tñ hoc cōe gen⁹ est sc̄da in tētio: Siml̄r hoc cōe spēs: sed hoc cōe: color est p̄ma intētio que et est in gene re qualitatis. z ita patet manifeste q̄ ali qua que sunt in genere q̄litas z relatio nis sunt p̄me intētoēs z aliqua sunt sc̄de intētoēs. Sed contra. intētio p̄ma nō est supior ad intētoēs sc̄dam. s̄z qualitas est intētio p̄ma p̄ te. 5° zc.

P̄terea ens rōnis non pōt eē in p̄ dicamento reali. intētio sc̄da est ens rō nis. ergo nō est in genere qualitatis.

P̄terea p̄hūs z p̄mentator. 6°. me methaphisice diuidūt ens in ens reale z ens rōnis. z per p̄ns ens rōis nō ē ens re ale. cum sit diuisio p̄ opposita: sed sc̄da intē^o est ens rōis. 5° zc. Ad p̄^m istorū dico q̄ intentio p̄ma bñ est supior ad i/ tentōem sc̄dam. q̄ omnis intentio p̄ma ē ens: z nō ecōuerso. Si dicat p̄ma si/ gnificat res q̄ nō sunt signa. intētio aut̄ se/ cūda significat res que sunt signa. 5° in/ tētio p̄ma nō signi ficat intētoēs sc̄das Nego p̄nam. q̄ ad intētoem p̄mā suf/ ficit q̄ significet aliquas res que nō sūt signa. s̄z cum hoc significet multas res q̄ sunt signa. Intētio aut̄ 2ª non significat aliquā rem que nō sit signū. Ad 2^m di/ co. q̄ quāis intētio p̄ma nō predicet̄ de intētoē sc̄da: si vtraqz intētio suppoat p̄ seipsa. q̄ tunc o3 concedere q̄ intētio p̄ma eēt intētio sc̄da: q̄d falsum ē. tñ in tētio p̄ma pōt predicari de intētoē se cūda non p̄ se s̄z p̄ intentione sc̄da. ita q̄ intentio p̄ma supponat personaliter tñ siml̄r. z intētio sc̄da supponat p̄ seip sa siue siml̄r. z sic ista est vera. genus ē qualitas non tñ verificatur hoc predi/

catur p se: sed p intēōe scda que est ge/ nns: sicut in ista ppositiōe plata nomen est qualitas p dicitur nomē prime inten/ tōis d noie secūde impositiōis non p se: sed p noie scde impositiōis. Ad ter/ tiū dico q iste termin⁹ eē in p dicatione duplr accipit. vno^o sicut illud q signifi/ cat dicitur eē in signo: ita q de pnoie de/ monstrāte illud significatū p dicitur pri/ mū in illo p dicatione: sumptū significa/ tiue. et sic accipiēdo eē in p dicatione ni/ hil est in genere subē. nisi subā particula/ ris: que significat per illud p dicatione/ tū. et sic oia vniuersalia importāta subā/ tias sunt in p dicatione qualitatis. quia quodlibet vniuersale significat per p dicatione/ tū qualitatis. quia quolibet vni/ uersali demonstrato. hec est vera: hoc est qualitas. Alr accipitur in p dicatione/ to p illo de quo significatiue sumpto p/ dicitur primū illius p dicatione/ tū signifi/ catiue sumptū. et sic quedā vniuersalia sunt in genere substantie. qz de quibusdā vltibus significatiue sumptis p dicitur p dicatione/ tū subē. qñ sumitur significatiue sic dicēdo. ois hō est substantia. oē aīal est substantia. ois lapis est substantia et sic de aliis. Quedā aut vltia sic sunt in p dicatione/ to qualitatis etc. Per hoc ad argumētū dico q illa ppositio accepta ens rōnis non pōt eē in p dicatione/ to reali: falsa est. siue accipiat eē in p dicatione/ to. vno mo/ do siue alio. qz nō ideo dicitur aliqd ens rōnis. quia non sit vera res existens in rerum natura: sed ideo. qz non est nisi in rōne quo mens vtitur pro alio: siue pro pter aliud. Et sic omēs ppositiōes et termi/ mentales sunt entia rōnis. et tñ sunt ve/ re realr existētia in rerum natura. et sunt perfectiora entia qz quecūqz qualitates corporales. Ad quartū dico. q illa di/

nisi pbi nō est per opposita: quō aīal di/ uidatur in animal rationale et irrationa/ le. sed est disio vocis in significationes. quomodo Aristoteles i primo priorum diuidit contingens in necessarium ad v/ trūlibet et possibile. et ideo aliquod vnuqz istorum trium membrorum p dicitur de alio quare ista ē vera cōtingēs neces/ sarium est possibile. Similiter ista ē ve/ ra cōtingēs ad vtrūlibet ē possibile. ita non obstāte ista diuisione entis. hec ē ve/ ra ens rōnis est ens reale. qz est vera qū/ tas mentis. et hoc modo beat⁹ Auguf. i 5°. de trini. legem diuidit in totā scriptu/ ram sacra. et in pentateucon et libros p/ phetales et in psalmos. Ita q lex aliqñ accipitur vno^o: aliqñ alio modo. Ens re/ ale aliquādo accipitur p omni re existē/ te in rerum natura. et sic ens rōnis ē ens reale. Aliquādo accipitur solum p ente existēte extra aīam. et sic ens rōnis nō est ens reale. et fm istam viaz diuio en/ tis realis in decē p dicatione/ ta non ē di/ uio per se cōis in sua inferiora. s; equi/ ualet isti diuioni ens reale extra animā importatur per substantiā aliud per qua/ litatem et sic de aliis. Ita q tantū valz sicut dicere omne ens reale vel est in ta/ li p dicatione/ to vel in tali. tñ cuz hoc stat q in illis p dicatione/ tis sunt multa alia. que nō sunt entia extra animam. Ad principalia patet ex dictis.

Questio .xxii.

v **Trum** sint decem p dicatione/ ta: q non. qz nō sunt decē res im/ portate per p dicatione/ ta. Ad oppositū est Aristoteles. Adic primo videndum est quomodo p dicatione/ tuz p dicitur de suis contentis. secundo d suf/ ficientis decem p dicatione/ torum.

153
Circa primum dico q̄ licet moderni ponant q̄ in omni predicamento sunt multa ordinabilia s̄m superius z inferi⁹: ita q̄ supius per se primo mō. z in recto s̄m eos p̄dicatur de quolibet inferiori tali p̄dicatōe qualis est hec. oīs homo est animal. Et vt talem p̄dicationem habeant de aduerbiis. fingunt nomina abstracta sicut de quādo fungunt quantitatez z de vbi vbiētatē. z dicūt q̄ istis abstractis semper correspondēt decē parue res distincte. Primo tamē mihi videtur q̄ nec antiqui philosophi posuerūt tales puas res. nec semp̄ posuerunt talem potentiā p̄dicamentoz de suis contentis. sed aliquando loquebantur de p̄dicatōe supiorum stricte. Aliquādo large ita q̄ extendebant p̄dicatōem ad verba z aduerbia s̄z q̄ dicimus q̄ ambulat. p̄dicatur d̄ homine sic dicendo hō ambulat: homo calciatur: homo armatur. Similr dicimus iste est hodie. iste heri fuit. iste est in domo vbi extenditur p̄dicatio ad p̄positionē cum suo casuali z talem p̄dicationē posuerunt in multis p̄dicamentis superiorum de inferiori. Et ideo dico cum antiquis phis q̄ in aliquibus p̄dicamentis p̄dicatur superius de inferiori p̄dicatōe primo mō dicendi per se. z recti d̄ recto Et hoc est verū ad minus de genere substantie z qualitatē. sicut homo ē animal homo est substantia. albedo est color: color est qualitas. vbi distinctis predicamentis correspondēt distincte res. in aliis autem predicamentis non est predicatio per se primo modo nec recti simpliciter de recto. quia ista lignū est quantitas vel quantum equialet isti: lignū habet partem extra partē. Similiter ista fortis est pater: equialet isti. fortis genuit filius vbi est predicatio in obliquo equialem/

er: P̄dicatur aliquādo verbum si sicut hic. homo generat vbi p̄dicatur verbum actiuum. Aliquādo verbum passiuum. sicut homo percutitur. Aliquādo aduerbiū. sicut iste fuit heri z sic de aliis p̄dicamentis. Et q̄ ista sit intētio Aristotel. patet per Aristotelē in p̄dicamentis. vbi dicit sic. Eorum que s̄m nullam complexionem dicuntur singulum: aut significat substantiā aut q̄litate aut ad aliquid aut vbi quando: aut s̄rum esse. aut facere aut pati. Et exemplificans dicit vbi vt in loco: q̄n: vt in tpe situm esse vt sedet aut iacet habere vt calciatus: ar/matus facere: vt secare vrere: pati. vt secari: vri. Trē Dam. in logica sua c. 22°. oportet cognoscere q̄. x. sunt oīs p̄dicamenta z generalissima sub quibus refertur oīs vox simpliciter dicta. Sunt autē hec substantia: vt lapis: q̄tā: vt duo tria ad aliquid. vt pater filius: quale: vt album nigrum. vbi vt in loco: in dama/sco. hoc autē est loci ostensiuū. q̄n. vt heri cras. hoc autem tēporis est ostensiuū habere. vt nescitū eē. scitū eē. vt stare: sedere: facere: vt vrere pati vl' vri. Ex istis patet q̄ auctores per p̄dicamenta n̄ intelligunt nisi quedam incompleta que continent sub se diuersas intentiones de quibus non predicatur predicatione propria: z in recto sed alio modo. Circa secundum dico s̄m commentatorem. 7° methaphisice distinctio p̄dicamentorum sumitur. ex distinctōe interrogatorum de individuo substantie: quo ad diuersas questiones factas de individuo substantie per diuersa incompleta per que respondetur z s̄m hoc diuersa incompleta in diuersis predicamentis collocatur. Nam incompleta per que respondetur ad interrogationem factam per

quid de individuo subē sunt in predica/
 mēto subē: cuiusmōi sunt hō. lapis: aīal
 Et breuiter omīs termini absoluti signi/
 ficātes ens cōpletū in genere subē. In
 cōplexa autē p que rīdet ad qōnez factā
 per quale de subā sunt in genere q̄lītatis
 cuiusmōi sūt album: nigrū: calidū: frigi/
 dū: albedo nigredo. Tñ ista incomplexa
 albū: nigrū. magis directe sunt in genere
 qualitatē q̄ sua abstracta. Et ideo phi/
 losoph⁹ exēplificans de illis q̄ sunt in p̄
 dicamento qualitatē. dicit q̄lītās vt al/
 bū. ⁊ hoc qz albū p̄dicatur in q̄le non al/
 bedo. Nō p albū rīdetur ad qōnem fa/
 ctā p quale: n̄ at p albedinē. Verūtñ
 accipiēdo p̄dicamentū q̄lītatis p aliq̄
 qd̄ vlt̄ remouetur a subā. sic talia p̄cre/
 ta nō sunt in genere qualitatē s̄ sua ab/
 stracta. Incōplexa p que rīdetur ad
 qōnem factā per q̄tum de subā singula/
 ri continent in genere q̄lītatis. cuiusmo/
 di sunt bicubitū: tricubitū: ⁊ huiusmodi

Incōplexa p que rīdetur ad qōnem
 factā p cui⁹ de subā. vel per p̄llē inter/
 roga^m. qz ibi deficit nobis interrogati^m
 generale sunt in genere relatōis. vt si que/
 ratur cuius est sortis pater. resp̄detur
 filiū. vel cui est filius rīdetur alteri simili.

Incōplexa autē per que rīdetur ad i/
 terrogatōem factā p hoc aduerbiū vbi
 sunt in genere vbi. ⁊ qz ad istam qōnem
 nunq̄ rīdetur p̄uenienter nisi p aduerbi/
 um vel p p̄pōnem cū suo casuali. vt si q̄/
 ratur vbi est sortis. p̄uenienter rīdetur
 hic vel hic vel in demo. iō oīa ista incō/
 plexa sunt in genere vbi. Itē incōplexa
 p que rīdetur ad qōnem factā de subā
 per hoc aduerbiū qñ sunt in generē qñ
 ⁊ ad illā qōnem nō rīdetur p̄uenienter
 nisi per aduerbia vel p̄pōnes cū suo ca/
 suali. vt si queratur qñ fuit sortis p̄ueni

enter. rīdetur heri vel in tali hora. iō pre/
 cise talia incōplexa sunt in genere quā/
 do. Itē incōplexa p que rīdetur ad qō/
 nem factā p hoc totū qd̄ facit. vel qd̄ pa/
 titur: sunt in genere actōis vel passiōis
 cuiusmodi sunt talia infrigidat: cōburit
 infrigidat: cōburitur. Et ita ē de aliis p̄
 dicamētis. qz omne incōplexū p qd̄ pōt
 cōuenienter rīderi ad aliquā qōnem de
 individuo subē est in aliquo p̄dicamēto. ⁊
 hoc sine illud incōplexū sit nomen. vel v/
 bum siue aduerbiū: siue p̄positio: cū suo
 casuali. Alia autē incōplexa nō sunt in ali/
 quo p̄dicamēto. puta p̄iunctōes. Nec a^m
 sicut hegozeumata. nā p talia incōplexa
 oīs nlls ⁊ hmōi ad nullā qōnem de indi/
 viduo subē rīdetur. Ad principale dē
 co qz decē sunt p̄dicamenta. p^o qz decem
 sunt incōplexa prima de aliis inferiori/
 bus p̄dicabilia mō suo. quib⁹ tñ nō cor/
 rīdent decē p̄ue res distincte fm imagi/
 natōnem modernoz. qz imaginatio illa
 falsa est sicut alias dicetur.

Questio. xxiii.

¶ **T**rum predicamentū p̄ponitur
 ex rebus extra aīam vel ex con/
 ceptib⁹ rerum. Qd̄ ex reb⁹ pro/
 batur. qz p̄dicamentū nō solum cōponi/
 tur ex vlt̄ibus: sed et ex indiuiduis. s̄ in/
 diuidua sunt res extra aīam p p̄b̄m in p̄
 dicamentis qui dicit qz est subā que p/
 prie ⁊ principalr est. que nec ē in subie/
 cto nec dī de subiecto. hoc autē non pōt
 intelligi. nisi de re extra aīam. qz oīs cō/
 ceptus siue p̄p̄ius siue cōis est in subie/
 cto. qz est qualitas ⁊ dī de subiecto.

Contra. p̄dica^m p̄dicatur vere de quo/
 libet contento sub eo. sed de nulla re ex/
 aīam p̄dicatur. qz res extra nō est sub/
 iectum p̄pōnis. nec p̄dicatur. ergo ⁊c.

Sic primo dand⁹ e intellectus qois.
 2° videndu est qd e ee in pdicamento.
 3° ad qonem. Circa primu dico q si
 cut prius dictu est q predicamentum du/
 pliciter di. vno mo p pri^o z coissimo p/
 dicabili i linea pdicamntali. Alio^o p vno
 aggregato: siue p toto ordine pdicabili/
 um ordinatoz fm superius z inferi⁹ in
 linea pdicamntali. qd aut itelligit de pre/
 dicamento. 2° z non primo. Circa
 2^m dico sicut prius dictu est: q ee in pre/
 dicamento duplr accipitur. vno^o p illo
 decius p noie demonstrante ipm pre/
 dicamentu vere pdicatur. z sic tm substā
 tie singulares extra aiam sunt in pdica/
 mento sube: z oia vlia tam genera qz spe/
 cies qz differentie sunt verissime in pre/
 dicamento qualitatit. qz quocūqz vli de/
 monstrato. hec est vera. hoc e qualitas
 Alio modo accipitur ee in pdicamen/
 to p illo qd sic est in pdicamento q d ip/
 so significatiue sumpto predicat predica/
 mentum significatiue sumptu. z sic aliq
 vlia sunt i pdicamento sube: z aliqua i
 predicamento qlitatit. nā in ista pposi/
 tione hō est subā. ly homo nō supponit
 p se s; p suo significato. qz si supponerz
 p se. ppō eēt falsa: z hec esset vera ho/
 mo est vor vel qlitas. Circa tertium
 dico q pdicamentu scdo^o acceptu ppo/
 nitur pprie ex pceptib⁹ z nullo^o ex reb⁹
 extra aiam q non sunt signa q dico pp/
 ter nomia plata z scripta. Hoc pbo
 multiplr p^o sic subā fm Aristotelē diui/
 dit in subām primā z scdam tanqz in il/
 la ex quib⁹ cōponitur pdicamentu. s; hec
 dīso nō est in aliqz res extra aiam. nec i
 quascūqz res de quib⁹ pdicatur subā.
 vt iste res supponunt p se. qz h^c est fal/
 sa. subā scda est subā. qd p; qz. quicqd
 negatur vlr ab oibus ptentis immedia

te sub aliquo cōi negatur etiam ab illo
 cōi. Sed subā scda negatur ab oibus
 ptentis sub genere sube: ergo negat eti/
 am a subā. z per pns hec est vera nulla
 subā est subā scda. Assumptu p; quia
 hec est vera nulla subā corpea est scda
 subā z similiter hec nulla subā incorpo/
 rea est scda subā. q aut iste sint vere pa/
 tet p eandē rōem: quia hec est vera nul/
 lum corp⁹ sensibile est scda subā. z simi/
 liter hec. nullū corp⁹ insensibile est scda
 subā. Et q iste sint vere pbatur p eandē
 rōem. nā hec est vera: nullū aial rōnale
 est scda subā. z hec similē nullū aial ir/
 rationale est scda subā. Et q pri^o sit ve/
 ra pbatur. quia hec est vera: null⁹ ho/
 mo e scda subā. quia quelibz singularis
 est vera z p; sequens ista est simpliciter
 vera. nulla subā est subā scda. ergo. o;
 q illa dīo sit diuisio alicuius nois p mu/
 nis in m⁹ cōia. Ita q illa diuisio equi/
 valeat isti diuisioni. Nomina importa^m
 subām extra animā quedā sunt nomia
 pīa vni sube singulari extra aiam. sicut
 sortes. z ista noia noiantur a phō sube
 prime. quedā aut noia sunt cōia multis
 substātiis z illa noia vel illos pceptus
 vocat phi. scdas substantias. quas post
 diuidit. p. i genera z spēs que nō sunt res
 extra aiam: sed sunt vere qualitates. si/
 ue conceptus in anima. ergo cū predi^m
 cōponatur ex primis substantiis z secu/
 dis: que sunt conceptus z nomina sequi/
 tur q predica^m erit compositum ex con/
 ceptibus. Pre^a phi. in predicamētis
 ostendit q omis substātia videtur. hoc
 aliquid significare de primis substantiis
 indubitabile z verū est. ergo primam
 substantiā vocat phi. nomen substantie
 singularis. z multo magis substātiis se/
 cundas vocat ipsa nomina vel concep/

tus. ergo &c. **Præterea** phi. in predi-
camentis ponit predicamentū p̄stitū ex
incōplexis: sicut prius allegatū est: ex q̄-
bus incōplexis p̄ponuntur p̄pōnes: sed
p̄pōnes non cōponuntur ex rebus ex-
tra aīam: sed ex p̄ceptibus. ergo & cetera

Præterea Aristoteles dicit in pre-
dicamentis q̄ oīa alia vel de substantiis
principalibus dicantur. Aut in substan-
tiis eis sunt: sed ibi non vocat substanti-
am: substantiā singularē existentē extra
animā que substat acc̄tibus quia dicit
subst̄as sc̄as dici & predicari de primis.
tanq̄ de subiectis. sed nulla p̄positio cō-
ponitur ex substantiis extra aīam. Ergo
pri^o que est subiectū respectu sc̄e ē no-
men vel p̄ceptus in aīa. **Præterea**
dam in logica sua ponit voces colloca-
ri in predicamento subē. Ideo dico q̄
sicut predicamentū scriptū in libro cō-
ponitur ex dictionibus scriptis: & predi-
camentū platū cōponitur ex vocibus.
ita predicamentū immediate cōponitur
ex p̄ceptibus. & nullomō ex rebus extra
p̄ponitur predicamentū. sicut nec p̄positio
habet nisi triplex eē. sc̄z in voce scrip-
to. & p̄ceptu. **Ad** principale dico q̄
Aristoteles aliquando vocat individū
rem singularē extra aīam. Aliquando
nomen p̄priū illius rei. Individū aut
ex q̄ p̄ponit p̄dica^m nō ē res extra aīas

Questio. xxiii.

Verum veritas cōplexa & fal-
sitas distinguantur ab ip̄o com-
plexo. q̄ sic. quia que vni et
eidē sunt eadē inter se: sunt eadē. ergo si
veritas & falsitas sunt idē cum p̄pōne
vera & falsa. sequitur q̄ verum esset fal-
sum. & e cōuerso et veritas esset falsitas
& e cōuerso. **Contra** si veritas pro-

positionis mentalis distinguit a p̄pōne
tunc subiectū nō eēt ita simplex. sicut su-
um acc̄ns. quia veritas illa eēt subiecti-
ue ī tota p̄pōne p̄posita ex pluribus ter-
minis. **Ad** istā q̄em dico q̄ hec ē disti-
guēda de vir. ser. veritas p̄plexa distiguitur
a p̄plexo. & similit̄ de falsitate pens̄
3^m modū equiuocatōis: eo q̄ isti termi-
ni veritas & falsitas possunt stare simpli-
citer vel p̄sonaliter in istis p̄pōibus Si
primō tunc dico q̄ distinguit realiter si-
cut vnus f̄min^o distinguit realiter a p̄-
pōne cui^o nō est ps: h̄ ille termin^o predi-
catur de tota illa p̄pōne. Nā iste conce-
ptus verū & falsum predicatur de tota
p̄pōne. Si aut̄ sumatur significatiue tē
dico q̄ nullomō distinguit quod probō
sic phi. in predicamentis dicit q̄ maxie
p̄p̄le p̄priū est subē cum sit vna nume-
ro recipere in se p̄traria subiectiue. & p̄-
bat quia hoc nulli p̄uenit nisi subē. sed si
veritas p̄pōnis sit aliqua p̄ua res distin-
cta a p̄pōne siue sit absoluta: siue relatiua
iste res eēt successiue inherentes p̄pōi
subiectiue. & per p̄sequens illa p̄pō que
aliq̄n est vera & aliquando falsa realit̄
recipiet in se p̄traria. quod manifeste est
p̄tra determinatōem phi. **Præterea**
si sic: sequuntur duo absurda. primū est q̄
quandocunq̄ aliquid mouetur & post
quiescit q̄ vna res noua esset in anima
cuiuslibet formātis talē p̄pōem h^o mo-
uetur: & alia res corrūperetur. quia hec
p̄pō formata in mente hoc mouet̄ pri-
mo esset vera & postea falsa: quando q̄
scit. & ita illa parua res que est veritas
corrūpitur: & illa res que est falsitas p̄-
ducitur. **R^m** absurdū est q̄ p̄positio
scripta in libro vere alteraretur p̄ h^o q̄
musica volat. quia q̄n musica volat: est
vera & prius erat falsa. & per consequēs

Alia ppō scripta vere alteratur. quia ve
re recipit veritatē z perdit falsitatē. Et
ita illa ppō simul z semel mouetur mo/
tu alteratōnis acq° z deperdi°. Pre
terea subiectū cuiuscunq; accidentis est
ita simplex sicut suū accūs subiectū dico
primū: sicut alias patebit. sed ppō est cō
posita ex multis. ergo nō pōt recipere il
lud accidens quod est veritas cū sit sim/
plex. Preterea si veritas sit subiecti/
ue in ppōne mentali Aut est tota in to
ta ppōne: z tota in qualibet parte. Aut
tota in toto z pars in pte. Non primo°.
quia si tota esset in tota. tunc si predica
tū nō eēt adhuc eēt illa veritas cōplexa
z ita subiectū est verū veritate cōplexa
sicut homo est albus albedine informan
te quod falsum est. Si secūdo° tunc nō es
set accūs simplex sed ppositū sicut pposit
tio: z tunc aut ex partibus eiusdē rōnis et
tunc subiectū erit verum illa veritate z
similiter predicatū z tota ppō. sicut que
libet ps ignis est calida p calozē existen
tē in ea. Aut pponitur ex partibus alte/
rius rōnis. z tunc vna ps esset materia:
z alia forma quod est absurdū. Prez
ang°. 2° soli^m pbat q; veritas nō potest
interire. quia accipio istā ppōem. veri
tas interit. z quero vtrū potest interire:
vel nō. Si nō habetur ppositū. Si sic:
tunc verū est veritatē interire z si sic tē
veritas nō interit. quia adhuc est veri
tas. Si dicat si ita rō eēt bona: tunc aliū
adeo esset necessariū: z incorruptibile.

Respondeo q; hec veritas potest in
terire: veritas interit sed hec est negāda
ergo hec veritas interit. quia hec non ē
z per consequens nec est vera nec falsa
quia iste passiones nō predicātur de p/
positione. nisi quando existit. Exēplum
si nulla ppō sit adhuc vera est. hō est a/

nimal. Preterea acci° falsitatē illius
ppōnis. deus aliquid causat de nouo:
ponamus q; sit falsa. hec falsitas est alia
res a deo z a ppōe per positū. Tunc q;
ro: Aut illa res pōt creari a deo: vel nō
Si nō ergo est aliqd aliud a deo quod a
deo creatiō pōt: quod est manifeste fal
sum. Oīa inquit p ipm facta sunt. z sine
ipō factū est nihil. Si pōt de nouo crea
ri a deo. ponatur in eē: z tunc hec erit
vera aliqd de nouo creatur. z per conse
quens hec non est falsa. Et vltra ergo
falsitas illius ppōnis non est: z per cōse
quens nō creatur aliqd de nouo. Pre
terea accipio veritatē illius ppōnis de
nihil causat de nouo: z quero vtrum de
us pōt causare istā veritatē vel nō. Si nō
hoc est ptra articulū fidei: quis est crea
tor oīm. Si sic ponatur in esse. z tūc hec
erit vera. deus nihil cāt de nouo. z ita p
dic° erunt simul vera. scz aliquid cātur
a deo z nihil causatur a deo de nouo.

Ideo concordando cum Aristotele
dico q; veritas z falsitas propositionis
non sunt distincte res a propositione ve
ra vel falsa. Vnde nisi ista absoluta ve
ritas z falsitas includant aliqua sinca/
thegreumata. hec est simpliciter conce/
denda. veritas est propositio vera. z fal
sitas est propositio falsa. Sed con
tra. eadem propositio est aliquando ve
ra: aliquando falsa: z per consequens p
positio recipit contraria. sed nihil est idē
duobus contrariis. nec aliquid recipit
se ergo propositio non est veritas: vel
falsitas. Preterea ista argumenta
ultima equaliter concludunt contra te
sicut contra alios: quia accipio veri
tatem z falsitatem istarum proposi
tionum z arguo sicut tu z stabit semper
difficultas. Ad primum istorum

dico q̄ illud nomen contraria dupliciter accipitur. vno^o vt verificatur de aliquibus rebus. sicut dicim⁹ q̄ albedo et nigredo sunt contraria. Aliomō accipit vt verificatur de terminis. sicut dicim⁹. q̄ isti termini album et nigrum sunt contraria. et istomō dicim⁹ q̄ de eodē psonaliter sumpto: nō possunt simul verificari contraria: vt hoc est album: hoc est nigrum. Et hoc nō pōt verificari nisi de terminis solum. quia ppositio nō cōponitur ex rebus. et istomō accipiuntur contraria dupliciter. scz large et stricte. stricte dicuntur termini contrarii qui significant res contrarias sicut album et nigrum. Large: qui nō possunt de eodē p eodē simul verificari: sed successive. Similit^r suscipere aliqd accipit dupliciter. vno^o mō p informatōem. aliomō p predicatōnem. Per hoc ad argumentū dico. q̄ accipiendo contraria. primo^o: sic ppō non recipit contraria. quia nō recipit in se tanq̄ i subiecto. accō^o contraria se mutuo expellentia. Sed accipiendo scdo^o p terminis et large nō stricte accipiēdo contraria. scz. 2° sic verū et falsum sunt contraria. et sic ppō recipit successive contraria p predicatōem lz nō simul. quia de eadē ppōne numero pri^o predicat iste terminus verū post iste termin⁹ falsus. Per hoc em̄ nihil reale recipitur in ppositio ne. nūc quod prius nō fuit: sed presci^o. iō recipit successive predicatōem istorū contrariōz. quia nūc aliter significat eē a pte rei. q̄ sit. sicut ista ppō: tu sedes ponamus q̄ mō sit falsa: et prius fuit vera mō significat te sedere: et tñ tu nō sedes ideo est falsa. sed prius fuit vera. quia prius sedisti. Ad argumentū dico q̄ lz veritas sit ppō vera: et falsitas sit ppositio falsa nō sequit^r contra me: qz pcedo q̄

falsitas isti⁹ ppōis deus aliqd cāt d no^o: a deo pōt causari nō tñ hec est possibilis. hec falsitas causat a deo: sicut album pōt esse nigrum. et tñ hec est impossibilis album est nigrum. Et causa quare ista opinio sic pōt dicere. et non contraria opinio est. quia pono q̄ ista noia veritas et falsitas sunt noia pnotatiua et non ab^a. Ideo dico q̄ illud est falsum quicunqz hec falsitas est demonstrata ppōne falsa. quā deus creabit de nouo: hec erit vera. hec falsitas est: quia aliter ipozitat q̄ sit in re. Importat em̄ q̄ hec ppō aliqd causatur de nouo a deo est falsitas: et hec est falsa: quia tunc est veritas et nō falsitas. Sed contraria opinio habz dicere q̄ quicunqz hec veritas vel falsitas erit. hec erit vera: hec veritas est et similiter hec falsitas est. sicut quicunqz aliq̄ albedo erit. hec erit vera. hec albedo ē quia fm istā opinionē veritas et falsitas sunt noia absoluta significantia res distinctas a pponibus vnde tales ppōes de possibili nō possunt poni inesse in eisdem terminis: sicut nec ista album pōt esse nigrum. Ad principale dico q̄ illa ppō si habeat veritatē tenet i terminis absolutis et nō incōnotatiuis. et nō tenet generaliter. Aliter pōt dici q̄ eodē mō veritas et falsitas sunt eadē inter se. sicut sunt eadē cū ppōe. scz successive et nō simul. qz successive significant eandē ppōem: et nō simul. Et ideo dico q̄ veritas pōt eē falsitas: sicut ppō vera pōt eē falsa. sed hec ē impossibilis. veritas est falsitas: sicut h^c ppō vera est falsa. Et si dicat ponat^r inesse. dico q̄ non potest poni inesse in eisdem terminis. Aliter potest dici q̄ illa ppō que vni et eidem rē. est falsa vni uersaliter in creaturis propter falsam implicationem. Implicat em̄ q̄ i cre

aturis aliqua plura sint vnū quod solū est verū de diuis personis. sed libene intelligat: debet sic accipi quicumq; termini significant idē cum alio termino: significant etiā idē inter se: et si sic accipiat patet rñsio ad argumentū qd veritas et falsitas significant idē inter se successive sed nō simul. et hoc quia sunt termini connotatiui qui contrariomō significant eadem res. Sed ex hoc nō sequitur si sic significant idē qd si alia ppō i qd pōit vnus terminus sit vera qd oīs ppō in qd pōitur alius terminus sit vera. sicut indiuiduus et sup^m significant oīno eandē rem: et tñ hec est vera indiuiduū est assumptū a filio dei: et hec est falsa sup^m est assumptū a filio dei. Ita est in ppōito pōito casu priori hec est vera: hec veritas causatur a deo. et similiter hec veritas est et hec est falsa. hec falsitas causatur a deo. similiter hec falsitas est.

Questio. xxv.

Primum conceptus absolutus et connotatiuus et relatiuus distinguuntur realiter. qd non. quia pluralitas nō est ponenda sine necessitate: sed hic nō est necessitas ergo rñ. Contra. voces sunt distincte: ergo conceptus pñā patet. quia sunt signa subordinata.

Rñdeo qd conclusio est certa sñi phōs nā conceptus hoīs est absolutus. conceptus albi. est connotatiuus: et conceptus patris est relatiuus: et nō coincidunt nisi sicut superius et inferius: quia oīs conceptus relatiuus est connotatiuus et non e conuerso. s; dubium est quomō differunt. Et dico qd differunt in hoc qd conceptus absolutus oīa sua significata significat eque. primo et vnōmō significandi: puta in recto sic patet de hoc nomine homo. et consimili-

bus quod significat omēs homines eque p^o et non p^o vnū. et secundo aliū. nec significat vnū in recto: et aliū in obliquo. Et tale nomen vere predicatur de aliquo sine additione cuiuscunq; termini in casu obliquo. sicut fortes est homo quū nō sit alicuius homo. et tale nomen proprie loquendo non habet diffinitionē exprimentē quid nominis. Nomen autē connotatiuum proprie significat primo vnū et aliud secundario. et vnū in recto et aliud i obliquo. Et tale nomen proprie habet diffinitionē exprimentes quid nominis. Nec potest predicari de aliquo: nisi vere possit sibi addi casus obliquus. Exēplum de hoc nomine album. nam p^o significat forte. secundario albe^m sibi^m i rēo et albe^m i obliquo. Nec potest fortes esse albus nisi ista sit vera. fortes est albus albedine: Conceptus autem relatiuus maxime concretus habet omnes p dictas condiciones quas habet conceptus connotatiuus. sed differunt in hoc qd quodcumq; conceptus connotatiuus vere predicatur de aliquo conuenienter potest sibi addi suū absolutum: in aliquo solum. quia nihil est album nisi sit album albedine. Sed quando conceptus relatiuus vere predicatur de aliquo: conuenienter pōt sibi addi casus obliquus qui non est eius absolutū. Exēplum de domino. patre: et consimilibus quia nullus est dominus: nisi sit alicuius serui dominus. nec pater nisi alicuius filii pater. nec similis nisi alicui habenti similitudinem. nec equalis nisi habenti quantitatem: et sic est de omnibus nominibus relatiuis. Ad pñcipale patet ex dictis.

Explicet quodlibetum quintum.
Hic incipit sextum.

Questio I.

Trum homo pōt saluari sine
charitate creata. q̄ nō. q̄ non
pōt eē carus sine charitate. er
go nō pōt saluari sine charitate. Con
tra. deus pōt om̄e ab^m distinctū ab alio
separare: et inesse sine alio p̄seruare. sed
gr̄a et gloria sunt duo distincta realiter
absoluta. iō p̄t gloria p̄seruare in anima
et gr̄am annihilare. Adic primo ponā vnā
distinctōem de potentia dei: 2° dicā ad
q̄dem Circa primū dico q̄ quedā pōt
de^o facere de po^o ordinata et q̄dā de po^o
ab^o. h^o disti^o nō ē sic intelligē^o q̄ in deo
sunt realiter due potentie quaz vnā sit
ordinata et altera absoluta. quia vnica
potentia est in deo ad extra que om̄i^o ē
īpe deus. Nec etiā sic erit intelligenda
q̄ aliqua pōt deus ordinate facere. et a
liqua pōt absolute et nō ordinate facere
quia deus nihil pōt facere inordinate.
Sed est sic intelligenda q̄ posse deū ali
qd quandoq; accipit fm̄ leges ordina
tas et institutas a deo. et illa dicitur de^o
posse facere de potentia ordinata. Ali
quando accipitur posse p̄ posse om̄e il
lud quod nō includit contradictōem fie
ri. siue deus ordinauit se hoc facturū si
ue nō. quia multa pōt deus facere q̄ nō
vult facere fm̄ magi. sn̄iaz li. i. di. xliii^o.
Et illa dicitur deus posse facere de po
tentia sua absoluta: sicut aliqua nō pōt
fm̄ iura statuta ab eo: que tñ absolute
pōt. Ista distinctio p̄batur per dictum
saluatoris. ioh̄āis 3°. nisi quis inquit re
natus fuerit ex aqua et sp̄scō nō potest
introtre in regnū dei. Cum cū deus sit
equalis potentie nunc sicut prius et alig
intrauerunt regnū dei sine oī baptismo
sic patet de pueris circumcisis tpe legis

defunctis ante vsum rōnis. ergo nunc
possibile. tamen illud q̄ tunc erat possi
bile fm̄ leges tunc institutas nunc non ē
possibile fm̄ legē iam institutā: sed abso
lute est possibile. Circa fm̄ articulu
dico primo q̄ homo pōt saluari sine ca
ritate creata de potentia dei absoluta.
hec conclusio p̄batur primo sic. q̄quid
deus pōt facere mediante cā secunda in
genere cause efficientis vel finis: potest
immediate p̄ se. s; caritas creata siue sit cā
effectiā siue dispositiā disponēs ad vitā
etnā: erit cā 2^a efficiēs. vlt finis ergo sine
ea pōt deus alicui dare vitā eternam.

Adterea agens quod nō determina
tur ad certū cursum et ordinē rerum fm̄
aliū ordinē res illas p̄ducere pōt s; de^o
est tale agens. ergo pōt dare vitā eternā
alicui facienti bonū opus sine tali gr̄a.

Adterea quod potest dari non tan
q̄ premiū p̄ merito pōt sibi dari de po
tentia dei absoluta sine om̄i habitu pre
uio qui est principij merendi: sed actus
beatificus dabatur paulo in suo raptu.
quia tunc vidit essentiā dei non tanq̄ p̄
m̄ium p̄ merito. ergo pōt sibi dare: vitā
eternā sine tali gr̄a que est principij me
rendi. Adterea nō est minor repu
gnantia actus meritorij ad naturā in so
lis naturalibus constitutā: q̄ act^o demerito
rij sed voluntas pōt ex se in actū deme
ritorij ergo voluntas in solis naturali
bus constituta per potentiā dei absolu
tam potest in actū meritorij. minor est
manifesta. maior p̄batur. quia vbi non
est simpliciter ibi nō est magis. sicut qd
non est album non est magis album: s; actus demeritorij ad naturam in solis
naturalibus constitutam non est aliq̄ re
pugnantia ergo non est maior repugnā
tia. Adterea nihil est meritorium:

nisi quod est in potestate nostra. ergo actus est meritorius principaliter propter illam gratiam. sed propter voluntatem libere causantem. ergo posset deus talem actum elicitum a voluntate acceptare sine tali gratia.

Secundo dico quod nunquam saluatur homo: nec saluari poterit: nec unquam eliciet nec elicere poterit actum meritorium secundum leges a deo nunc ordinatas sine gratia creata et hoc teneo propter scripturam sanctam et dicta sanctorum. Et si dicatur quod prima conclusio erroris est pelagiana. Respondeo quod non. quia pelagius posuit quod de facto non requiritur gratia ad vitam eternam habendam. et quod actus ex puris naturalibus elicitus est condignus vite eterne. ego autem pono quod solum erit meritorius per potentiam dei absolutam si velit acceptare.

Ad argumentum principale dico quod charitas dupliciter accipitur. unum modo per una qualitate anime. Alium modo per acceptationem divinam primo accipiendo charitatem potest homo esse carus deo sine charitate sed non secundum modo.

Questio. ii.

Primum deus de necessitate acceptet actum elicitum ab habente charitatem creatam. quod sic quod quod de se secundum suam essentiam laudabilis et acceptus si cum actu ille necessario est laudabilis et acceptabilis: sed charitas creata est huiusmodi secundum apostolum. primo ad corinthios. ergo etc. Contra. quicquid deus agit ad extra contingenter agit et non necessario ergo nullum actu necessario acceptat. Adic primo ponam unam distinctionem de necessitate. secundo ad questionem. Circa primum dico quod duplex est necessitas scilicet absoluta et ex supposito. Necessitas absoluta est quando aliquid est

simpliciter necessarium. ita quod eius oppositum esse vix includit contradictionem. Necessitas ex supposito est quando aliqua condicionalis est necessaria. quod tamen ante et consequens sint contingentes sicut hec est necessaria. si petrus est predestinatus petrus saluabitur. et tam antecedens quam consequens est contingens vel quando aliqua talis consequentia est necessaria. tunc dicitur necessitas ex suppositione. Circa secundum dico quod deus non de necessitate acceptat actum elicitum ex charitate creata. loquendo de necessitate absoluta. immo illum actus potest non acceptare accipiendo non acceptare per non velle dare alicuius vitam eternam. Quod probatur quia secundum sanctos deus nihil agit ad extra ex necessitate. Nec aliquid aliud a se vult necessario. ergo quocumque actu posito in quocumque viatore. deus non de necessitate vult sibi dare vitam eternam. et per consequens potest talem actum non acceptare. Preterea quod potest non esse potest carere vita eterna. ergo quod potest deus velle in nihilum redigere: potest non acceptare ad vitam eternam. Sed quocumque actu vel habitu posito in viatore potest deus velle tam actum quam habitum: quod etiam subiectum utriusque in nihil redigere. ergo. Preterea deus potest conservare talem actum vel habitum in viatore sine vita eterna per multos annos ergo. semper. quia eadem ratio est. Secundo dico quod de necessitate deus acceptat actum elicitum ex charitate loquendo de necessitate ex supposito: quia hec consequentia est necessaria. deus ordinavit: et instituit per leges iam datas quod talis actus elicitus sit acceptandus. Ergo deus talem

actū elicitū acceptat. quia aīns nō potest esse verū sine consequente. et tamen tam aīns q̄ consequens est simpliciter contingens. sicut ista cōsequētia est necessaria petrus est predestinat⁹. ergo saluabit. et tamen tam antecedens q̄ p̄sequens est contingens. Ad argumentū principale dico: q̄ laudabile accipitur multipliciter: vno° p̄ oī natura que bona est. siue sit creata siue increata. sic loquit̄ Augustinus 3°. de li. ar. dicens si laudatur rōnalis creatura que facta est: nemo dubitat laudandū eē qui fecit. Aliomō dicitur cui⁹ bonitas ordinat̄ ad aliquē aliū finē: et sic dicitur primo ethicorū q̄ optimorū nō ē laus. Tertiomō dicitur vt opponitur iutili: et sic est aliquod bonum eris in nostra potestate dignū retributione et laude. Et vitū° est vitium existens in nostra potestate dignū increpatione et pena. et de isto dicitur. 3° ethicorū a phō. nullus vtiq; increpabit ceco. natura vel ex infinitate vel ex plaga sed magis miserebitur. Eū aut̄ qui ex nimia potatione vel alia incontinentia. oīs vtiq; increpabit. eaz̄ aut̄ que circa corpus maliciarū que in nobis increpantur que non in nobis aut̄: non: et sic accipit Aug⁹ 3°. de li. ar. motus quo huc: aut illuc voluntas vertitur nisi voluntarius atq; in nostra potestate pot⁹: neq; laudandus cum ad superiora: neq; vitupādus homo esset cum ad inferiora detorquet. primomō et secūdo charitas est laudabilis. sed nō 3° mō. Nec sumus laudandi ex hoc q̄ deus nobis infundit charitatē que non est in potestate nostra quāuis sumus aliquomō laudabiles si nos disponamus ad recipiendū charitatē. Similiter charitas est laudabilis p̄ quanto est operis meritorii cau

sa et principium.

Questio. iii.

Trum corpus xp̄i incipiēs sacramentaliter eē sub sp̄e panis vere mutetur localiter. q̄ nō quia corp⁹ xp̄i oīm locū habet quē pri⁹ habuit. ergo nō mutat locū. Contra. mutari localiter est aliter se habere i loco nunc: q̄ prius. sed corpus xp̄i incipiēs eē in altari aliter se habet ad locum nunc q̄ prius. quia mō est in loco hostie consecrate et prius: nō ergo mutat̄ localiter. Adic primo distinguitur de motu locali. 2° ad q̄dem. Circa primum dico. q̄ mutari localiter accipit̄ dupliciter large et stricte. large dicit̄ q̄ corpus vere et realiter existit alicubi. vbi primo nō fuit. nō per mutatōem localem alteri⁹. siue deserat locū priorē siue nō. siue etiaz sit in loco circumscriptione. siue non. Istomō dicimus q̄ si ignis conuertatur in aerem. ita q̄ aer succedat igni in loco: q̄ aer vere mutatur. quia vere est in loco vbi prius non fuit. Stricte autē dicitur aliquid mutari localiter quando aliquod mobile per motum localem deserit vnum locum et acquirit alium. Et sic loquitur philosophus de mutatione locali. Circa s̄m dico q̄ accipiēdo mutari localiter. primomodo sc̄j large: sic corpus xp̄i vere et realiter mutatur localiter. quod probo. primo quia sicut materia non potest recipere nouam formam sine mutatione sui. ita nec corpus potest esse vbi prius non fuit sine mutatione illius corporis: sed corp⁹ xp̄i quando est sub hostia est vbi prius non fuit: ergo mutatur localiter. Nō antez per perditionem loci prioris. sed per ac-

quisitione loci prius non habiti. Preterea ad variationem fundamenti sequitur variatio respectus. sed corpus christi et species panis sunt diversa fundamenta. ergo respectus ubi et presentie sunt diversi in corpore christi et specie panis. Tunc sic illud cui acquiritur respectus mutatur: sed corpus christi est huiusmodi. igitur. Preterea autem corpus christi est in loco hostie immediate vel mediate. si immediate et prius non fuit in illo loco immediate. nec aliud corpus movetur localiter per cuius motum dicitur nunc corpus christi esse in loco hostie. ergo mutatur corpus christi localiter. Si autem sit in loco hostie solum mediate. Contra. omne quod convenit alicui mediante alio cui primo convenit: non convenit illi nisi propter specialem unionem unius ad aliud quam prius non habuit. Exemplum ignis dicitur calefacere. quia calor calefacit cui ista actio primo convenit. et hoc est propter specialem unionem ignis ad calorem que est informatio. Si militer verbum dicitur passum: quia natura humana sibi coniuncta patitur. et nisi esset una unio verbum non diceretur passum: sed corpus christi non aliter unitur illis speciebus quam angelus unitur corpori cui est presens. ergo corpus christi non est in illo loco per speciem: sed immediate. Ideo dico quod extendendo mutari localiter ad esse alicubi realiter postquam fuit alibi: et non per mutationem localem alterius quod dico propter corpus non mutatum aliquo modo in situ: et circumdatum alio aere contingente diversis temporibus: sic corpus christi mutatur localiter quando incipit esse sub hostia sacramentaliter. et illa mutatio est acquisitiva novi loci prius non habiti. Sed accipiendo mutari localiter stricto: sicut accipit pro acquisitione unius

loci et perditione alterius: sic dico quod corpus christi non mutatur localiter per hoc quod incipit esse sacramentaliter sub hostia quod probabo. quasi sic tunc desineret esse in celo. quando incipit esse in altari: quod est hereticum. Preterea si per motum localem proprie dictum inciperet esse sub hostia. tunc simul et semel moveretur oppositis motibus localibus: quia simul celebratur in diversis locis oppositis sursum et deorsum ante et retro. Ad argumentum principale patet per utraque parte ex dictis.

Questio. iiii.

Verum deus potest remittere peccanti culpam et penam sine infusione gratie create. Quod non. quia quilibet est gratus deo vel reprobatus ad eo. sed per peccatum est reprobatus: et per gratiam acceptus. ergo nullus est nec esse potest quin sit in peccato vel in gratia. ergo ex expulsionem unius inferitur formaliter infusio alterius. Contra. hoc facere non includit contradictionem. ergo deus potest hoc facere. Ad istam questionem presupposita distinctione de potentia dei absoluta et ordinata. dico primo quod deus de potentia sua absoluta potest sibi si placet omnem culpam tam actuales quam originales remittere sine infusione gratie create. hoc probabo sic. quicunque deus potest acceptare tanquam dignum vitam eternam sine omni gratia create infusa: illi potest remittere omnem culpam sine omni gratia create: sed deus de potentia sua absoluta si sibi placeret posset peccatorem acceptare ad vitam eternam sine gratia. ergo potest remittere sibi et cetera. Maior et minor patet ex prius dictis. quia eadem ratio probat quod potest peccatorem acceptare sine

Gratia sicut hominem existentem in puris naturalibus. Preterea non videtur contradictio quod deus posset dare alicui peccatori visionem sue essentie in illo instanti in quo dat sibi gratiam. Nec magis est aliqua contradictio, quin in illo instanti in quo potest sibi dare gratiam: potest deus si sibi placeret remittere culpam sine omni gratia creata. potest enim unum de donis suis dare sine altero et unum alteri proponere sicut sibi placet.

Preterea non includit contradictionem peccatorem existere in puris naturalibus et per consequens deus potest hoc facere, sed qui est in puris naturalibus non est in gratia: nec in culpa. ergo non includit contradictionem quod peccatori remittatur culpa sine gratie infusione. Preterea non tantum gratia repugnat culpe: sicut status innocentie, sed non est contradictio quod peccator reducat ad statum innocentie sine infusione gratie. ergo potest deus sibi remittere culpam sine infusione gratie. Preterea non minoris efficacie est potentia dei absoluta super quamcumque creaturam quam virtus activa creata respectu sui effectus: sed virtus activa creata per alterationem: potest se reducere ad pristinum statum. factet de aqua calida que reducit se ad frigiditatem. ergo sine contradictione potuit deus reducere Adam post peccatum ad statum innocentie: et per consequens potuit sibi remittere culpam sine gratia creata. Exemplum est ad hoc. Naz rex potest inimico suo remittere omnem offensam sine omni dono sibi dato et omnem culpam potest sibi remittere. ergo multo magis potest deus hoc facere.

Secundo dico quod deus potest peccatori remittere omnem penam sine gratie

infusione. Quod patet. quia sicut deus instituit penam eternam alicui peccatori infundendam pro peccato mortali sine infusione alicuius positivi. ita potest sibi illam penam et obligationem: et omnem offensam remittere sine cuiuscumque positivi infusione. et per consequens non requiritur ad hoc gratia. Preterea deus potest suspendere inflictionem illius precepti pro peccato usque ad certum tempus manifestum est sine omni infusione gratie. ergo eadem ratione potest suspendere inflictionem illius pene in perpetuum: sine hoc quod infundat aliquam gratiam. et per consequens potest remittere culpam sine gratie infusione. Tertio modo dico quod secundum leges iam ordinatas a deo non potest deus remittere culpam: nec penam sine infusione gratie: et hoc solum potest probari per scripturam sacram.

Ad argumentum principale dico primo quod aliquis potest esse gratus deo de potentia dei absoluta: sine charitate creata sicut patet ex dictis. Secundo dico quod est dare medium. nam homo existens in puris naturalibus nec est gratus deo speciali acceptatione: nec est reprobatus. et ideo deus posset remittere peccatum et reducere ad statum innocentie siue ponere in puris naturalibus.

Questio. v.

Verum aliquid predicetur affirmative de deo quod non est deus. quod non. quia in omni predicatione affirmativa est identitas predicati ad subiectum. Aliter esset propositio falsa. ergo quod non est deus non predicatur de deo. Contra conceptus predicatur de deo: et conceptus non est deus: igitur. Ad questionem dico quod ymiversaliter nullum predicabile de deo est

Deus, quod omne predicabile vel est in scripto vel in voce vel in mente secundum Boetium super primum pyrrhonicarum: sed nullum istorum est deus, ergo etc. Sed contra, nihil predicatur affirmatiue de aliquo nisi sit totaliter idem cum illo. Dicitur etiam de deo predicatur deus, sed de nullo conceptu predicatur deus, ergo etc. Dicitur etiam videtur predictio dicere quod conceptus non est deus qui predicatur de deo: et in quocumque vere predicatur de deo: predicatur de illo conceptu, sed hoc dicitur ista opinio, 8° etc. Propter istas rationes est sciendum quod in omni propositione tam vocali quam mentali quicquid subiicitur nomen: et predicatur pro nomine vel conceptu. Exemplum ut homo est nomen, homo est nominatiui casus quantum ad vocem: ens infinitum est conceptus propositus, ens infinitum est conceptus proprius deo quantum ad conceptum et quandoque subiicitur et predicatur pro re significata. Exemplum ens infinitum est increatum summum bonum est deus et homini. Nunc autem tales regule quicquid predicatur de diffinito et diffinitioe, 2°, sicut quicquid predicatur de subiecto et de sua propria passione, et e converso, et homini sunt intelligende quando termini supponunt significatiue et personaliter. Non autem ut supponunt pro intentione anime, propter quod tales propositiones sunt vere, animal rationale est oratio indicans quidditatem hominis risibile predicatur per se, 2° de homine, et tamen tales sunt false: homo est oratio indicans quidditatem hominis, homo per se secundo modo predicatur de homine. Propter quod quicquid predicatur de deo: predicatur de hoc conceptu ens infinitum terminis acceptis significatiue. Et tamen ille conceptus non est deus, sicut quicquid predicatur de deo, predicatur de hoc composito ex duobus nominibus ens infinitum si omnes termini sumantur significatiue quia omne quod est ens infinitum est deus

et omne quod est deus est ens infinitum: et tamen hoc compositum non est deus, et hoc quia in talibus propositionibus conceptus et nomina non supponunt et stant pro nominibus et conceptibus sed pro re quas significant, quod ut dicit philosophus primo ethicorum utimur nominibus pro rebus significatis. Adis superpositis dico ad primum argumentum negando assumptum, nam unum nomen synonymum predicatur de quocumque predicatur reliquum et in v^m synonymum non est totaliter idem cum alio, quod nomina synonyma sunt distincta quauis significant omnino idem. Si dicis quod non loqueris de nominibus et conceptibus: sed de re conueniente

Respondeo quod non nego rem significatam pro nomen et conceptum taliter esse, tamen dico quod nec nomen nec conceptus est deus. Ad secundum dico quod deus predicatur de conceptu dei sed non debet sic exerceri: iste conceptus est deus sed sic: deus est deus, ens infinitum est deus, ubi predicatur deus de isto conceptu: non tamen pro conceptu, sed pro re significata per illum conceptum, puta pro ipso deo sicut hec est vera genus predicatur de specie: non tamen sic dicendo species est genus, sed sic homo est animal, ubi predicatur genus de specie non pro specie sed pro significato, puta pro isto homine et pro illo, quod ille homo vere est animal, sic enim dicunt sancti quod quedam nomina predicantur de deo ex tempore: et quedam de singulis personis, sicut dicimus quod deus est creator refugium etc. Tamen nomen non predicatur de deo pro nomine, quia non denotatur quod deus sit hoc nomen creator: sed quod est res cuius est ille conceptus similitudo.

Ad formam dico quod deus vere predicatur de deo. Et quando dicitur quod deus non predicatur de conceptu dei: verum est si supponat pro se: sic dicendo, conceptus dei est deus. Sed

si stat significatiue: tunc conceptus dei pre-
dicatur de deo non in actu signato sed
exercito. Unde tota difficultas et solutio
istius questionis stat in illa difficultate logi-
cali de actu signato et exercito et qua aliter
patebit. Ad tertium dico quod nulla est
contradictio dicere quod quicquid predicatur
de deo predicatur de conceptu dei termi-
nis acceptis significatiue: et tamen ille con-
ceptus non est deus. Et hoc quia predica-
tio non debet sic exerceri. conceptus est deus
sed sic ens infinitum est deus ubi accipi-
tur conceptus non pro se sed pro deo: cuius
est conceptus: sicut hic non est contradi-
ctio: subiectum non est sua passio: et tamen
quicquid vere predicatur de subiecto: ve-
re predicatur de sua passione: eo quod sub-
iectum et passio conuertuntur. Similiter dif-
finitum non est sua diffinitio: et tamen di-
cimus quicquid predicatur de diffinito
et diffinitioe. et e conuerso et sic de multis.
Ad argumentum principale dico quod ad
veritatem propositionis affirmatiue non re-
quiritur nisi identitas rei significate pro sub-
iectum et predicatum. et hoc sufficit ad eius
veritatem: et sic est in proposito.

Questio. vi.

Verum cognitio intuitiua potest esse
de deo de obiecto non existente. Sed
non. quia contradictio est quod vi-
sio est et nihil videatur. ergo contradictio
est quod visio est et obiectum visum non sit.

Contra. visio est qualitas absoluta
distincta ab obiecto. ergo potest sine tradi-
tione fieri sine obiecto. In ista que-
stione pono duas conclusiones. Prima
est quod cognitio intuitiua potest esse per po-
tentiam diuinam de obiecto non existente.
quod probabo per articulum fidei. Credo in
deum patrem omnipotentem. quod sic intelli-

go quodlibet est diuine potentie attribu-
endum. quod manifestam contradictionem non
includit: sed istud fieri a deo non includit
contradictionem. ergo etc. Preterea in
illo articulo fundatur illa propositio famo-
sa theologorum. quicquid deus producit me-
diante causa secunda. potest imme-
diate sine illis producere et conseruare.
Tunc arguo sic. omnem effectum in quem
potest deus mediante causa secunda: po-
test immediate per se. sed in noticiam in-
tuitiuam potest deus mediante obiecto. ergo
potest in eam immediate per se. Preterea
omnis res absoluta distincta loco et subiecto
ab alia re absoluta. potest per diuinam poten-
tiam existere alia re absoluta destructa: sicut
visio stelle tam sensitua quam intellectiua: et ob-
iectum sunt huiusmodi. ergo etc. Et si di-
cat quod secundum istam opinionem sequitur quod de-
us potest videri intuitiue et beatifice non
exhibita sua presentia actuali in ratione
obiecti actualiter presentis ipsi intellectui
quod falsum est. Respondeo quod hic non est
bona similitudo arguendo quod deus potest fa-
cere talem visionem sine obiecto creato
a quo non dependet illa visio nisi tanquam a
causa secunda. ergo potest videri intuitiue
et beatifice obiectum a quo obiecto de-
pendet illa visio sicut a causa prima. nam
quauis secundum doctores deus possit
facere effectus proprios causarum secun-
dary sine illis. non tamen potest aliquem
effectum facere sine causa prima. Unde
sicut non est possibile quod color causet visi-
onem suam in oculo nisi sit actualiter pre-
sens: ita non est possibile quod deus causet
visionem in intellectu. nisi exhibita sua
actuali presentia. Secunda conclusio
est quod cognitio intuitiua non potest
naturaliter causari: nec conseruari ob-
iecto non existente. Cuius ratio est

qz effectus realis: nec pōt cōsertari nec
pduci de non eē ad eē ab illo qd̄ nihil ē
z per p̄ns naturalr loquendo requirit
tam cām pducentem q̄ p̄servantē existe
re. Et si dicatur si q̄ videat solē z p̄ in
tret obscurū locum: apparz sibi q̄ videt
solem in eodē situ z eadē magnitudine
ḡo visio soluz remanet ipso absente. z ea
dem rōne remanēt ipso non existēte.

It̄ideo q̄ non manet visio solis sed
manet aliqua qualitas vel parua lux i/
pressā oculo. z illa qualitas videt z si in
tellectus formet talem ppōnem lux vi/
detur in eodē situ z assentiāt: decipit pp̄
ter illam qualitātē imp̄ssaz visui. Ad
argumentū principale dico q̄ p̄dictio ē
q̄ visio sit. z tñ illud quod videt nō sit in
effectu nec eē possit. ideo p̄radictio ē q̄
chymera videat intuitiue. sed nō est con
tradictio q̄ illud qd̄ videt nihil sit in a/
ctu extra cām suam: dū mō possit eē i ef
fectu. vel aliqn̄ fuerit in rerū natura. z
sic est in p̄posito. vnde d̄us ab eterno vi
dit oēs res factibiles z tñ tunc nulle fu
erunt.

Questio vii.

¶ Trum eēntia dīna vt in p̄re ē
incōpossibilis filio. q̄ sic. qz pat̄
est incōpossibilis filio. ḡo p̄na pa
tet. qz oīno idem sunt. Contra redū
plicatiua infert suā p̄iacentē sicut seg/
tur homo inq̄stum aīal est sensibilis. ḡo
hō est sensibilis. x̄ps inquantū homo est
passus. ergo x̄ps est passus. ergo simlr se
quitur eēntia vt in patre est incōpossibi
lis filio. ergo ē incōpossibilis filio qd̄ est
falsum fm̄ oēs. ergo r̄c. Ad q̄ōnez di
co q̄ eēntia dīna vt in patre nō est incō
possibilis filio: immo ista est simplr ne/
ganda. Qd̄ p̄bo. primo sic. oīne incōpos

sibile alicuī non est ip̄m: si ergo eēntia est
vt in patre incōpossibilis filio: eēntia vt
in patre nō est fili⁹. z ita eēntia dīna a/
liquo⁹ non est filius: z p̄ p̄ns filius ali/
quo mō non est eēntia. z ita sequitur q̄
filius aliquo⁹ non est de⁹. Adretea
si eēntia vt in p̄re est incōpossibilis filio
eēntia vt in p̄re ē distigubilis a filio. cō/
sequēs est falsum. ḡo z an̄s. p̄na patet. qz
si eēntia vt in patre distiguit a filio. pos
set concedi q̄ eēntia vt in patre genera
ret filium. qz non p̄pter aliud negat eēn
tiam generare filii. nisi qz eēntia est fili
us z nō distiguitur ab eo. Adretea
a ppōne reduplicatiua ad suam p̄iacen
tē est p̄na bona: sicut sequit. x̄ps fm̄ q̄ ē
homo est passus. ergo x̄ps est passus ḡo
simlr ista p̄na est bona. eēntia vt in p̄re
est incōpossibilis filio. ergo eēntia ē in
cōpossibilis filio. p̄ns est falsum. ḡo z an
tecedens. Adretea arguendo a det/
minabili cū determinatione nō distrahē
te nec diminuentē sumpto ad ip̄m per se
sumptum est bona p̄na. 2° p̄yarmenias
sed reduplicatio nō est determinatio di/
strahens nec diminuentē: sed magis deno
tat cām inherētie p̄dicati ad subiectum.
ergo sequitur eēntia vt in p̄re r̄c. Si dicat
q̄ reduplicatio est determinat⁹ p̄bens. iō
non sequit. Contra determi⁹ p̄rahens n̄
impedit talem p̄nam sed magis p̄mouz
sicut inductive p̄z. qz sequitur hō albus
est aīal. ergo hō est aīal. Si dicat q̄
non sequitur negative. sicut nō seq̄t for.
non est hō albus. ergo non est hō: nunc
aut̄ ista est virtualr negativa eēntia vt i
patre est incōpossibilis filio. Contra.
semper arguendo a detriabili sumpto
cum determinatione contrahente ad de
terminabile per se sumptum affirmatiue
z negative est bona consequentia dūmō

Determinatio p̄trahens p̄cedat negatiōem
posita t̄m p̄stantia s̄bicti. sicut ista p̄na ē
bona. hō albus currit. ḡo hō currit. ita
sequitur negative hō albus nō currit. er
go hō non currit. s̄ in ista p̄pōne eēntia
vt in p̄re est incōpossibilis filio ista d̄ter
minatio p̄trahens p̄cedit negatiōem iclu
saz in hoc vocabulo incōpossibile. ergo
est p̄na bona: et ita patet q̄ in ista negati
ua illa reduplicatio non t̄m dicit modū
quo eēntia h̄etur a patre. sed dicit q̄ es/
sentia put est in p̄re est incōpossibilis fi
lio. et sic distinguit a filio q̄d est falsum.
Sed p̄ eēntia vt est in p̄re dicit modum
quo eēntia h̄etur a patre qui mod⁹ ha
bēdi nō est in filio. ergo. **Drete** hic
est fallacia p̄ns a destructione inferior
ris: eēntia vt in patre est incōpossibilis
filio. ergo eēntia est incōpossibilis filio.

Ad primū illorum dico q̄ si ista redu
plicatio vt in p̄re t̄m dicit modū quo es/
sentia diuina habetur a p̄re p̄pter q̄d ista
est vera eēntia vt in p̄re est incōpossibil
filio eadem rōne hec eēt vera eēntia vt
in filio est incōpossibilis patri. et per cō
sequēs hec eēt vera eēntia vt in patre ē
incōpossibilis eēntie vt in filio. ex quo se
quit q̄ eēntia eēt duplata et triplata q̄d
est absurdum. Ideo dico q̄d nō dicit tā
tū modum quo eēntia h̄etur a patre. sed
dicit q̄ eēntia put est in patre est incom
possibil' filio et q̄ vt sic distinguit a filio.

Ad 2^m dico q̄ nō est fallacia p̄ns:
q̄ in ista p̄na non destruitur nisi precise
illud q̄d sequitur hāc dictōem incōpossi
bile. q̄ negatio nō negat illud q̄d p̄cece/
dit. sed t̄m quod sequit' ly incōpossibile.
modo in ante non est inferius ad illud
q̄d sequitur eandē dictōem in p̄sequente
q̄d nihil sequitur in antecedēte neq̄ i cō

sequente nisi filio: sicut manifeste patz. et
go hic nō arguitur a destructōe inferior
ris. Ad argumentū p̄ncipale dico q̄
inter patrem et essentiam est talis non idē
titas q̄ eēntia est tres res et pater non iō
p̄sequentia non valet.

Questio. viii.

Trum similitudo vel dissimilitudo
sit aliqua res p̄ua distincta a re/
bus absolutis. q̄ sic. q̄ impossibi
le est aliqd trāsire de contradictorio in
p̄trictorium nisi p̄ aliquā mutationē:
sed soz. alb⁹ primo non ē similis: post fit
similis. ḡo fortes mutatur nō ad absolu
tū per positū. ergo ad relationem. **Cō**
tra. illa que per nullā potentiam p̄nt se/
parari ab inuicem non sunt realiter disti
cta. sed similitudo p̄ nullam potentia pō
test separari a duabus albedinib⁹. q̄ con/
tradictio est q̄ duo sint eque alba. et ta
mē non sint similia. Ad q̄onem dico q̄
nō. **Q̄d** p̄bo multipliciter. primo sic om
nis res realiter distincta ab alia quarū
neutra est p̄s alterius pōt perfecte intel
ligi alia re non intellecta. s̄ possibile ē in
telligere similitudinem sine alia re. ergo
et c̄ maior patet q̄ intellectus vni⁹ rei to
taliter disperat: et localiter distincte ab
alia re. non plus depēdet ab intellectu
alterius q̄ intellectio effect⁹ depēdet ab
intellectione cause sue eēntialis: sed illud
q̄d est effectus pōt perfecte intelligi nō i
tellecta sua cā. maior p̄batur etiā q̄ si in
tellectio vnius rei depēdet eēntial' ab in
tellectione alterius. vel hoc erit quia sūt
idem realiter. vel q̄ vnum dependet eēn
tialiter ab alio. vel quia vni⁹ necessario co
existit aliud. **Primum** non datur nec se
cundum pōt dari. quia essentialius depē

det quelibet creatura absoluta a deo. q̄
vna relatio dependet ab alia. Et tñ crea-
tura p̄t perfecte intelligi non intellecto
deo. sicut p̄t perfecte videri oculo cor-
porali non viso deo. Nec tertium potest
dari qz eque necessario creatura absolu-
ta coerigit deū sicut vna similitudo aliā
z tñ vna creatura p̄t intelligi nō intelle-
cto deo. Confirmatur qz iste similitu-
dines sepantur q̄tum ad subiecta. qz v̄
est hic z alia non. ergo p̄t separatim in-
telligi. Mirabile enim eēt si angelus nō
posset videre similitudinem in albedine
existente hic: nisi videat similitudinē que
est rome. Minor pbatur qz si vna p̄t i-
telligi sine alia. p̄t tunc intellectus euidē-
ter scire qz sor. est similis. z tamē dubita-
re z ignorat an sit alicui alii similis p̄ns
ē s̄m p̄na patet. quia si deus crearet vñ
angelum qui prima cognitione sua vide-
ret sortem z similitudinem in eo. z nullā
aliā rem: ille euidenter sciret istam pro-
positionem sortes est similis sicut videns
sortem z albedinem: scit euidenter qz sor-
tes est albus. z tamen dubitat vtruz sor-
tes sit alicui similis. quia aliā similitudi-
nem nunq̄ vidit. nec potest hoc scire per
discursum. quia per positum ista visio est
prima cognitio eius. z nunq̄ prius intel-
lerit nec intuitive nec abstractiue aliquā
aliā rem. ergo. Secundo arguo. sic.
Sit creatura magis distans distantia. vl-
tra quam non potest agere. fiant ergo
corpora duo. vnum album. z aliud ni-
grum per potentiam diuinā tantuz di-
stantia qz omne agens presens vni est in
sufficiēter approximatum ad causan-
dum quencunqz effectum in alio si tunc
per potentiam diuinā aliquod agens
productuum albedinis debite appropi-

matum corpori nigro causabit albedine
in illo nihil causando in alio corpore al-
bo. quia respectu illius improportiona-
biliter distat. z per consequens illa duo
erunt alba z similia sine omni similitudi-
ne distincta ab eis. Et si dicat qz propo-
sitis assumpta de certa distantia in actio-
ne. cāt veritatem de absolutis z non de
respectiuis. Contra. tunc sequitur qz
si deus faceret mille mundos. z vnum a-
gens causaret albedinem in vno. qz cau-
saret similitudinem in mille mundis. quia
in quolibet potest esse aliquod album.

Tertio sic deus potest facere omne ab-
solutum prius sine omni posteriori. ergo
potest facere duo absoluta alba sine om-
ni posteriori similitudine. z tamen illa e-
runt similia. ergo similitudo non est talis
res media. Et si dicat qz erunt similia
non tamen per similitudinem. Contra
si similitudo sit alia res ab absolutis. tūc
similitudo z simile se habebunt sicut al-
bedo z album. z per consequens sicut im-
possibile est aliqua esse album sine al-
bedine: ita esse simile sine similitudine.
Similiter si sint similia s̄m similitudine fru-
stra ponitur similitudo media. Quar-
to sic arguo sicut contradictio dicta de a-
liquibus est via concludendi distinctio-
nem: ita impossibilitas recipiendi predi-
cationem contradictoriorum pertinentium
ad esse. est via concludendi identitatem
illoz sed similitudo sortis ad platonem
non potest esse sine similitudine platonis
ad sortem. Nec econuerso sine contradi-
ctione. ergo ista similitudo est realiter il-
la. sed similitudo sortis ad platonem non
est subiectiue in platone. ergo nec simili-
tudo platonis ad sortem est subiectiue
in platone. quia eadē est: nec est subiectiue

in forte: manifestū est. ergo nullibi est subiectiue. ergo nō est talis parua res. Si dicat q̄ v^a nō pōt eē sine alia. nō pp̄ idētitatem sed q̄ sunt simul vera. Cōtra. qd intelligis per eē simul vera. aut q̄ contradictio est q̄ vna sit sine alia. et ita cōtradictio est q̄ vna sit sine alia. et ita cōtradictio est creaturam eē sine relatōe ad d̄um: et per hoc p̄batur idētitas illozum. aut intelligis q̄ neutrum depēdet ab a^o et sic nō sunt iste due similitudines s̄ natura: q̄ a se mutuo dependet. Aut intelligis q̄ sunt eque p̄fecte et tunc paternitas et filiatio nō sunt sim̄ natura. q̄ cū sint alterius rōnis s̄m eos vna erit perfectior alia. Quid si sit talis parua res aut erit diuisibilis aut indissibilis. Si primo mō sic erit q̄sta: sicut albedo. Si sc̄do mō tunc est tota in tota albedine. et tota in qualibet pte. cū quelibet pars sit sim̄ et tunc si vna pars albedinis cū sua similitudine annihilaretur per potentā diuinā. ad huc manet eadem similitudo numero in alia parte. quod est absurdum. S̄z p̄. nihil est idem realit̄ alicui sine quo potest naturalit̄ eē sine contradictione. sed albedo pōt manere sine contradictione sine similitudine sicut patet manifeste. ergo.

Præterea fortis albus similis est pl̄. albo et dissimilis est hōi nigro. si ergo dissimilitudo eēt eadem cū fundamento. similitudo et dissimilitudo essent eedem res. et ita nō eēt distincte relatōes. Ad primū pōt dici rōnabiliter q̄ albedo pōt manere sine similitudine. sed due albedines nō pōt sine similitudine esse. q̄ similitudo supponit p̄ duobus s̄ilibus iunctim acceptis sicut nomen numerale. Et iō. licet v^a albedo p se nō sit similitudo. tñ due albedines sunt similitudo. s̄c fort. si ē duo s̄z fort. et pl̄. sunt duo. Alit̄ potest dici q̄ similitudo est q̄

dam conceptus significans duo alba cōiunctim de quibus tñ nō p̄dicat affirmatiue et ille conceptus nō est idem cū albedine. Et si dicat q̄ similitudo ē in h^o albo sed aliud album nō est in hoc albo ergo similitudo importat aliud q̄ hoc album. et illud album. It̄ n̄deo q̄ pp̄rie loquendo nō est concedendū q̄ similitudo sit in hoc albo. sicut nec p̄ceptus in hoc ligno albo. Vnde illud argumentū equaliter p̄bat q̄ creatio actio sit a^o res a deo et creatura. q̄ nō plus pōt hoc album eē sine similitudine q̄ deus pōt eē creans sine creatione. Et ita realit̄ deus ē creans et p̄t n̄ eē creans sicut h^o album ē sim̄le et p̄t nō eē s̄le. Et ideo sicut creatio actio n̄ est in deo realiter. q̄ tunc aliquis h̄ret ī se qd̄ nō h̄uit ante mundi creationem: quod falsum est. eodem p̄pp̄rie loquēdo similitudo nō est in albo. Et sicut concedit̄ q̄ deus realit̄ est creatiuus et creans. q̄nis creatio nō est realit̄ in deo: ita concedo q̄ hoc album est realit̄ simile quibus similitudo nō sit realit̄ in hoc albo et per hoc patet ad sc̄dm. Ad principiū pale dico q̄ ille transitus saluatur p̄ hoc solum q̄ fit vnū aliud album q̄ prius nō erat album. Non per aduentum alicuius rei in pri^o albo sicut per solam p̄ductionem creature d̄i nunc de^o creans et prius nō. Vnde laici nihil intelligētes de relationibus. ita indubitanter dicunt duos hoīes albos eē similes: sicut dicūt eos eē albos: qd̄ nō eēt verum. si similitudo eēt quedam res pua de qua laic^o nihil intelligeret.

Questio. ix.

v Trum equalitas vel inequalitas sit res distincta a reb^o absolutis. Qd̄ sic. q̄ p̄ria nō sunt id

inter se nec alicui alteri sed equalitas et
 inequalitas sunt contraria. ergo non sunt
 idem inter se nec cum absolutis non contraria
 tur. Contra quando propter verificat
 per rebus si due res sufficiant ad eius ve
 ritatem non est ponenda 3^a. sed hec propter q
 titates sunt equales et hmoi verificant
 per rebus et due quantitates sufficiunt ad ei
 veritatem. ergo etc. Ad questionem dico
 quod nec equalitas nec inequalitas est res
 distincta a rebus absolutis. quod probo
 per rationem scilicet per quam tenet quod relatio crea
 ture ad deum non sit res distincta a creatu
 ra absoluta. Et arguo sic. illa que pro
 prie insunt aliquibus sine quibus illa non
 possunt esse sine contradictione: sunt ea
 dem realiter cum illis. sed due equalita
 tes insunt realiter duabus equalitatibus
 quantitatibus et contradictio est illas quanta
 tes esse equales sine illis equalitatibus.
 ergo. Maiorem probo dupliciter primo sic.
 qua ratione illud quod proprie inest alicui:
 sine quo illud non potest esse sine contradi
 ctione est idem sibi: eadem ratione illa que p
 prie insunt aliquibus sine quibus non pos
 sunt esse sine contradictione: sunt eadem
 realiter cum illis. quia sicut deus potest
 facere prius sine posteriori: ita potest fa
 cere priora sine posterioribus. Secun
 do probo maiorem sicut scilicet. quia si iste due
 quantitates non possunt simul manere si
 ne equalitate. aut hoc est quia illa equali
 tas est prius natura quam ille quantitates aut
 simul natura. aut propter ydeptitatem: sed equa
 litas non est prior quantitate absoluta nec
 simul natura sed omnes ergo hoc est propter yde
 ptitatem equalitatis cum illis quantitatibus.
 Ita quod ista propter sit vera iste due quantitates
 sunt equalitates. Minor probatur. quia
 manifesta contradictio est quod due quan
 titates sint primo equales et post inequa

les non mutata secundum locum. nec secundum augmen
 tum vel decrementum nec secundum totum nec secundum
 partem. ita quod nihil auferatur vel addatur
 uni nec alteri. quia impossibile est quod fiat
 talis transitus de contradic^o in contradic^o
 sine omni mutatione. ergo equalitas non
 est distincta ab illis quantitatibus. Secun
 do arguo sic. si equalitas sit talis res. di
 stincta ab illis quantitatibus aut est divi
 sibilis aut indivisibilis. si indivisibilis erit
 tota in tota quantitate et tota in qualibet p
 te quantitates. quia non est subiective in ali
 quo indivisibili. Ex quo sequuntur mul
 ta absurda. primum quod quelibet pars qua
 titatis sit equalis toti: quia quelibet pars
 habet in se illam equalitatem. secundum quod cum
 cunq; corpori totum est equalis et eidez
 corpori quelibet pars alterius quantitates
 est equalis. Tertium quod equalitas in
 vna parte potest manere per potentias
 dei ipsa in alia parte destructa. Si autem
 sit divisibilis et ex extensa: ita quod tota sit in
 in tota quantitate et pars in parte: cum
 componitur ex partibus eiusdem ratio
 nis. adhuc quelibet pars erit equalis al
 teri. et ita minima pars erit equalis ma
 xime quod est absurdum. Ad princip
 ale dico quod sicut prius dictum est in alio
 quolibet quod equalitas et inequalitas sunt
 incompleta opposita non contrarie. sed
 relative. Et ideo non possunt de eodem
 et respectu eiusdem et secundum idem: verifica
 ri. Et ista incompleta siue sint voces: si
 ue conceptus: non sunt idem inter se:
 nec cum re extra absoluta: sed tantum
 significant res absolutas diversimode.
 et nullas res distinctas a rebus absolu
 tis significant.

Questio. x.

Trum duplicitas et dimidie

tas sint res distincte a rebus absolutis
q̄ sic. quia si essent eadē cum fundamen-
to: tunc sicut ad quantitātē est mot⁹ au-
gmentationis. ita eēt motus ad duplici-
tatem. Contra. plāritas non est ponē-
da sine necessitate sed hic non est necessi-
tas. quia oīa possunt saluari per conce-
ptus relativos ergo rē. Ad questio-
nem dico q̄ non. q̄ p̄bo p̄mo sic. Si
duplicitas sit alia res: aut ē dissibilis. aut
indivisibilis. si indivisibil' q̄ro de subiecto ei⁹
p̄. aut est divisibile aut indivisibile. nō
p̄mo manifestū est. Nec scō. quia
nullū accidens indivisibile pōt esse p̄-
mo in subiecto divisibili. Tum quia si
sit indivisibile. oportet q̄ totū sit in toto:
et totū in qualibet parte sicut aīa intellec-
tiva que est indivisibilis est tota in to-
to. rē. Et tunc sequitur q̄ quelibet ps
dupli est dupla vere respectu eiusdē: cū
in quocunq; est subiective aliqua for-
ma: illud p̄t vere denotari a tali forma
sicut in quocunq; est albedo: illud pōt
vere dici album. et tunc sequitur q̄ aliq̄
pars respectu eiusdē erit dupla et mior
simul. Si autē sit accidēs divisibile que
ro de partibus ei⁹ aut sunt similes. aut
sunt dissimiles. si p̄mo mō tunc p̄veni-
unt in nomie et in diffinitione totius: et
sic quelibet pars duplicitatis erit duple-
itas. et per consequens quelibet pars
erit dupla ad illud totum et quelibet ps
ptis erit dupla sicut totum. Si sint par-
tes dissimiles et alterius rōis tunc disti-
guntur specie: et per consequens si com-
ponant vnam rem vna pars erit poten-
tia et alia actus vel vna pars ma^a et a^a
forma. sed quando potentia et actus fa-
ciunt vnum. non distant sicutualiter. ergo
ille partes duplicitatis non distant situa-

liter. Et ita non componerent aliquam
formam extensam. quia in qualibz par-
te eēt omēs ille partes que faciūt v/
nam duplicitatem. et ita adhuc quelibz
pars dupli esset dupla. Secundo sic. si
duplicitas sit alia res ab absolutis: tūc
sequitur q̄ in quanto duplo erūt infini-
te res parve quarum quelibet differt
specie ab alia. quia si vnum corpus sit
duplum respectu alterius: tota duplei-
tas erit toto duplo tunc: sicut totum cor-
pus est duplum respectu illius corpo-
ris: ita medietas eius est sibi equalis. et
quarta pars eius erit sibi dimidia res-
pectu illius corporis: et sic quelibet pars
eius eiusdem proportionis corporis du-
pli. habet aliquem respectum ad illud
corpus respectu cuius totum est duplū
et nulla pars habet eandem p̄portōem
ad illud corpus cum alia. imo oēs sunt
alterius sp̄i. Et per consequens erunt
infinite res alterius sp̄i in isto duplo si-
cut partes proportionales sunt infinite.
Si dicat q̄ duplicitas est in toto du-
plo: et in nulla eius parte. nec fm se totā
nec fm aliquam sui partem. Contra.
non est ymaginabile q̄ aliquod accidēs
informet suū subiectū est tamen vez q̄
nec totum illud accidens nec aliqua ei⁹
pars sit in aliqua parte subiecti. Ter-
tio sic. istud lignum est duplum ad suam
medietatem. tunc sic qua ratione illa du-
plicitas est alia res a ligno duplo: eadē
rōne illa relatio qua illud lignum ex-
dit medietatem sue medietatis erit alia
res existens in illo ligno. et similiter eadē
rōne relatio eius ad quamlibet medietate
tem eiusdem medietatis cum ergo in ta-
li ligno sint partes p̄portionales infini-
te. et non est eadem p̄portio ligni ad q̄s/

eunq3 duas partes illarum partium. fe-
 quitur q3 in illo ligno erunt relationes
 infinite distincte sp̄e. Si dicat q3 par-
 tes ligni sunt infinite in potentia. nec iō
 relationes ille sunt actu infinite. Cō-
 tra ille partes sunt in re natura ali-
 ter ens componeretur ex non ente. ergo
 eē. Preterea hoc lignum realiter est
 duplum ad suam medietatem. ergo in
 hoc ligno est realiter et actualiter rela-
 tio duplicitatis ad suam medietatem. s3
 non plus est vna pars in actu q3 alia cū
 omnes partes sint simul: ergo quelibet
 alia pars est in actu. ergo ad quamlibet
 est relatio realis et actualis. et ille partes
 sunt infinite. Ad principale dico. q3
 pbat oppositum. quia si duplicitas esset
 alia res ab absolutis tunc ad illam rez
 esset pprie mutatio q3 falsum est. quia
 lignum non duplum. potest fieri duplū
 per solum motum localem vel aliā mu-
 tationem diuidi. Similiter dico: q3
 relatio non habet fundamentum. Nec
 illud vocabulum fundamentum relati-
 onis inuenitur in philosophia Aristote-
 lis. nec est nomen philosophicum.

Questio. xi.

Trum diuersitas vel distinc-
 tio vel ydemptitas sit alia res
 ab absolutis. q3 sic. quia si es-
 sent eodem cum absolutis: cum absolu-
 ta sint in diuersis predicamentis. quia a-
 liqua diuersa sunt in genere substantie.
 aliqua in genere qualitatibus. tunc rela-
 tio diuersitatis eēt in diuersis predicamē-
 tis: et ita nō esset in genere relationis. qd
 falsum est. Contra idem et diuersum

sunt passionis immediate consequentes
 rem. ergo omne idem alicui seipso est id
 et similiter diuersum. Nec requiritur a-
 liqua res media. Ad questionem di-
 co primo q3 non. quod probabo primo sic.
 Si diuersitas sit alia res a rebus absolu-
 tis. ergo illa diuersitas distinguit ab abso-
 luto a quo est diuersa res. et per conse-
 quens realiter refertur ad illam rem ab-
 solutam ergo alia relatione. et per conse-
 quens illa relatio secunda realiter est di-
 uersa a prima relatione. ergo per aliam
 relationem et sic de tertia et in infinitum
 ita q3 in qualibet re erunt res infinite re-
 aliter distincte. Si dicis quelibet relatio
 seipsa refertur ad fundamentum. quia
 non potest fieri relatio sine fundamento
 absq3 contradictione ergo est eade3 sibi.

Contra primo arguo sic. vbiq3
 sunt distincti termini aliquarum relatio-
 num ibi sunt distincte relationes. quia
 vnius relationis est primo vnus termi-
 nus. sed similitudinis in sorte terminus
 est albedo in plato. terminus autem isti-
 us alietatis qua similitudo est alia a fū-
 damento: est fundamentus similitudinis ē
 sorte. puta alb° in sorte g° sicut i° for. et
 sua alietas a fundamēto realit̄ distingi-
 tur. Preterea si sortes est idem et si-
 milis platoni per talem rem mediam et
 econuerso. ergo similitudo et ydemp-
 titas sortis est idem et similis alteri simi-
 litudini et ydemptitati. Et eadem ratio-
 ne illa secunda similitudo et ydemptitas
 sortis est idem et similis alteri similitudi-
 ni et ydemptitati. et erit processus in infi-
 nitum. si dicat q3 est status in secundo.
 quia si sortes sit idem pla. ydemptitate
 mutua sit ydemptitas sortis ad plato. a
 ydemptitas autem pla. ad sor. b. tunc

sic a. differt a sorte. quia sortes potest esse sine a. eo quod sortes potest esse sine pla. qui est terminus a. tamen iste due ydeptitates sunt eadem inter se seipis et non per aliam ydeptitatem. et hoc quia a. non potest esse sine b. sine contradictione cum sint simul natura. et per consequens a. non potest esse sine contradictione nisi tam fundamentum quam terminus sine ydeptitatis per quam est eadem b. sit. et per consequens a. et sua ydeptitas ad b. sunt eadem relatio. et ita est de b. et sua ydeptitate ad a. Contra. quibus ydeptitas sortis ad pla. non potest esse sine ydeptitate pla. ad sortes. que sunt a. et b. tamen ydeptitas sortis ad pla. potest esse sine ydeptitate. Io. ad paulum. ergo ydeptitas sortis ad pla. differt realiter ab ydeptitate. Io. ad paulum. propter separabilitatem illorum. tunc arguo quando aliqua sunt eiusdem rationis si aliquid illorum refertur ad aliud totaliter distinctum et eiusdem rationis: cum eo distincta relatione illud idem refertur ad aliud totaliter distinctum distincta relatione et eiusdem rationis. sed omnes ydeptitates iste sunt eiusdem rationis: ergo si a. refertur ad ydeptitatem io. ad paulum. distincta relatione eadem ratione a. refertur ad b. distincta relatione ydeptitatis. Et ita potest probari in continuis ubi sunt partes: et termini in infinitum acceptabiles etiam distincte quod nec est status in 2°. nec in 3° nec in quarto. Preterea si sortes distinguitur realiter ab a. accipio illam aliam realem qua sortes est alius ab a. tunc arguo sortes potest esse sine illa alietate reali: et potest esse sine termino suo ergo distinguitur realiter ab illa alietate. et per consequens alietas erit una res parva media inter sortem et a. Et eodem modo potest argui de illa alietate. et sic in infinitum

Si dicat quod quibus illa alietas realiter

distinguitur a sorte. non tamen ab a. quod a non potest esse sine illa alietate. et ita erit statim secundo. Contra. quibus relatio possit esse eadem cum fundamento secundum alios quos: non tamen cum termino: sed a. est terminus illius alietatis ergo etc. Preterea arguo per principium sco. ubi prius quod uniformiter dicitur de omni respectu eiusdem termini. vel accidit omni vel nulli. quia si alicui accideret. pari ratione et alteri. Exemplum si relatio effectus ad causam primam accideret lapidi pari ratione illa relatio cum sit quidam effectus dei haberet aliam relationem ad deum et sic in infinitum. sed relatio ydeptitatis communis omnibus ydeptitatibus eiusdem rationis uniformiter dicitur de omni alia ydeptitate respectu a. ergo vel accidit sibi vel nulli: sed certum est quod alicui accidit. puta ydeptitati disparate sicut prius argutum est. ergo omnis ydeptitas alia ab a. est eadem a. per aliam ydeptitatem sibi additam. Si dicat quod ydeptitas uniformiter non convenit omnibus ydeptitatibus ad a. quia disparata ydeptitas est eadem a. per distinctam ydeptitatem: quia potest esse sine a. sed ydeptitas opposita seipsa est eadem. quia non potest esse sine alia

Contra. ita potest dici ad rationem sco. quia relatio effectus ad primam causam non uniformiter convenit omni creature. quia convenit creature absolute mediante relatione distincta. sed relationi convenit per se sine tali relatione media. Ad argumentum principale dico. quod esse in predicamento dupliciter accipitur ut prius dictum est. unum modo sic. quod de pronomine demonstrante ipsius vere predicatur illud predicamentum et sic relatio est in genere qualitatis: vel

substantie. Aliomodo sic q̄ de illo signi-
ficatiue sumpto. predicatur predicamē-
tum significatiue sumptum. ⁊ sic ille re-
lationes sunt in genere relationis. ⁊ for-
te etiam in aliis generibus. nec est hoc
magnum inconueniens.

Questio. xii.

Trum relatio causalitatis ef-
fectiue sit alia res ab absolu-
tis. q̄ sic. quia illud quod ac-
cidit alicui non est idem cum eo. sed re-
spectus efficientie est huiusmodi. quia
ad sensum patet q̄ aliquando ignis effi-
cit ignem ⁊ aliquando non. **D**re-
rea quando propositio verificatur pro-
rebus si due non sufficiant oportet po-
nere tertiam. sed ista propositio intellec-
tus causat effectiue intellectionem in se
est huiusmodi. ⁊ tamen ad veritatē ei⁹
non sufficiunt intellectus ⁊ intellectio.
quia possunt fieri a solo deo. ergo oportet
ponere respectum causalitatis. **C**ō-
tra si sic. omne agens in agendo mutare-
tur quod est falsum. **A**d questionem
dico breuiter q̄ non. q̄ probo primo sic.
si produc⁹ actiua sit alia res aut est prior
ipso effectu producto: vel simul na⁹ vel
posterior. Non primomō. quia relatio
si sit alia res essentialiter dependet tam
a fundamento q̄ a termino. ⁊ per conse-
quens neutro est prior natura. **E**ffect⁹
autem productus est terminus istius p-
ductionis actiue ergo non est prior na-
tura eo. **D**retea relationes sunt si-
mil' natura cuiusmōi sunt respect⁹ effec-
tus ⁊ cause: sed respectus effectus non
est prior natura ipso effectu. ⁊ eodem-
modo probatur q̄ respectus cause ad
effectum non est simul natura cuz effec-
tu. **N**ec est posterior. quia tunc prius

natura esset effectus in reꝝ natura: q̄
produceretur. ⁊ ita effectus in primo in-
stanti nature in quo fm modum loquē-
di aliorum esset effectus non esset pro-
ductus ⁊ certus est q̄ nihil producitur
de nouo postq̄ est. ergo nunq̄ effectus
produceretur de nouo q̄ absurdum est

Dretereā suppono ista duo funda-
menta vera etiam fm alios. **P**rimum
ē. q̄ respect⁹ ē eēntialiter posterior suo
fundamēto ⁊ termino. **R**⁹ est q̄ respect⁹
mutui sunt siml' natura ⁊ intellectu. **E**x
primo fundamento arguo sic. effect⁹ p-
ductus est fundamentum vel terminus
cuiuslibet respectus qui est inter causā
⁊ effectum quia est fundamentus res-
pectus effectus ad causam ⁊ terminus re-
spectus cause ad effectum ergo. isti re-
spectus mutui sunt posteriores natura
tam causa quam effectui. **E**x secundo
fundamento arguo sic respectus mutui
sunt simul natura ⁊ intellectu. ergo q̄
quid est prius natura vno illorum est
prius alio. sed effectus est prior res-
pectu fundamento in eo ergo est prior re-
spectu fundamento in causa. **R**⁹ pri-
cipaliter ar⁹. quia si causalitas esset ta-
lis parua res: tunc quodlibet agens cre-
atum quodocunq̄ ageret necessario
mutaretur ad rem positiuam. **E**t ita q̄n-
cunq̄ sol calefaceret ista inferiora: reci-
peret tot res nouas quot calefaceret. et
tunc si calefaciat lignum cum in ligno
sint infinite partes calefacte. infinite ta-
les res reciperentur in sole. **E**t si dicat:
q̄ sicut lignum habet infinitas partes
tantum in potentia: ita relatio ē vna res
extensa in sole habens infinitas partes
eiusdem pportionis tantum in potētia

Contra possibile est q̄ pua pars so-
lis agat in aliquod totum passum acci-

plendo totū sine cathegorematicae. Tunc
sic in illa parte solis erunt tot res noue
quot sunt pres in illo passo: quia quelibet
ps vere patitur ab illa parte solis
ergo quelibet pars habet respectū cor/
respōdentē in illa parte solis, sed tales
partes in passo sunt infinite, ergo infini
te relationes correspondebunt in sole.

Et si dicat q nulla pars habet tales
2^m. sed totū. Contra. vna pars pas
si pōt habere vnam qualitātē. alia par
te habēte qualitātē contrariā et per cō/
sequens non repugnat parti habere re
spectum talem. Preterea aliqua q̄l
tas puta tristitia in anima intellectiua
potest alfare corpus q̄stum ad sanitatē
et infirmitatē et econuerso. ergo illa q̄
litas vere agit. ergo in illa qualitate: q̄
est indiuisibilis: sicut aīa intellectiua. ve
re recipere tot respectus de nouo quot
sunt partes corporis imutati. et cum il
le sint infinite: sequitur q infinite res no
ue pducentur in anima. Tertio ar/
guo sic. oēm rem quam pōt deus facere
mediante causa 2^a efficiente: pōt p se si
ne omī causa scda ponatur ergo in eē: et
tunc sequitur ipossibile. quia si deus effi
cit illum respectū in isto efficiente: ergo
illud est effectus quia omē illud in quo
est respectus efficiente est effectus. Et
non est efficiens nisi illius respectus. er
go non solum deus efficit illum respec
tum. Et ita ex illa positione sequitur
contradic^o. puta q solus deus efficit re
spectum et non solus deus efficit respec
tum. Non ergo est talis respectus po
nendus. vel oportet dicere q deus non
potest se solo talem respectum causare.

Ad principale dico q accns sicut pri
ns patet aliquando accipitur p predica
bili contingenter et sic relatio causalita

tis est accidens. sed tale accidens non
gnificat aliquā rem distinctā a reb^o ab/
solutis. Aliquando accipitur p accidē
te inherente subē extra animā: et sic re/
latio non est accns. Ad aliud dico:
q illa ppō generaliter accepta falsa est
quia aliquando ad veritatem proposi
tionis sufficiunt due res. Aliqn due n^o
n^o tres sufficiunt. In pposito sufficiūt
due res. quando fiunt sine miraculo: et
naturaliter quādo aut miraculose fiūt
intellectus et intellectio tunc non suffi
ciunt cētum. tres ad eius veritatē. vnde
ad illā rōem responsū est in primo q^o
libet. ideo nunc transeo.

Questio. xiii.

Prum relatio calefactiui ad
calefactibile sit res distincta
ab absolutis. q sic. quia ideo
non pōt eē absolutum et relatio. ergo.
et c. Contra. contradictio est calorem
eē nisi sit calefactiuus. ergo relatio cale
factiui non distinguitur a calore. Ad
questionē dico breuiter q illa relatio n̄
est res extra animā distincta ab absolu
tis. q probo primo. quia talis relatio re
alis non est ad nihil: sed ad terminū. sed
calefactibile pōt eē purum nihil respec
tu cuius calor est calefactiuus. ergo: et c.
R^o. quia in eodē eēt res actualiter in
finite. quia sol est calefactiuus infinito
rum corporum: eo q sol potest caleface
re infinita corpora. Si ergo illa relatio
sit alia res tot erunt res actualiter exi
stentes in sole quot corpora possunt ca
lesceri a sole: ergo infinite res: quarum
quelibet sin se totam distincta est ab a^o
sunt modo in sole quod est contra phi.
v. phisicoz negantē talia infinita esse in
rerum natura. Si dicat q ad omnis

illa calefactibilis est tantum unica relatio
Contra. eadem ratione potest dici quod re
spectu quorumcumque genere vel specie disti
ctorum: sufficit tantum una relatio: et
ita non oportet ponere tales relationes
specie distinctas nisi varientur ad varia
tionem terminorum: sed sufficit quod sit ali
qua res que potest nominari diversis no
minibus secundum varietatem terminorum.

Ad principale potest dici quod si relatio
sit nomen prime intentionis supponit per
rebus extra: et tunc eadem res potest esse
absoluta et relatio. et hoc non est aliud
dicere nisi quod eadem res significatur nomine
absoluto et relativo. Si autem sit no
men secunde intentionis. tunc est quedam
intentio anime que non est res extra.

Questio. xiii.

Trum relatio scientie ad sci
bile sit res distincta ab absolutis
quod sic. quia possunt separari.
quia potest illa qualitas manere. et si
non manet relatio. ergo etc. Contra.
conceptus relativus sufficit ad salvan
dum omnia apparentia. ergo non requirit
aliqua parva res. Ad questionem di
co breviter quod non. quod probatur primo sic.
quia secundum omnes si sit relatio realis oportet
quod extrema sint in actu: sed manente illa
qualitate que dicitur scientia siue objec
tum scibile sit siue non sit: equaliter dice
ret scientia. maxime si sit scientia proprie
dicta que est necessarium. ergo illa re
latio non est res distincta a scientia exi
stens subjective in ea. Preterea ma
xime videtur quod talis res parva debet
poni in noticia intuitiva. quia illa noti
cia requirit extrinsecum obiecti scibilis. sed
ibi non est ponenda talis parva res. quod
per potentiam divinam distincta re. et co

servata noticia intuitiva vere dicitur po
tentia cognoscere rem intuitive. sicut pri
us. et vere dicitur illa noticia intuitiva
ergo nullam rem talem ibi oportet po
nere. Preterea tunc ad illam re^om et
set vere motus. quia sicut scientia conti
nue augetur: ita illa relatio continue au
getur hoc autem falsum est. Ad principa
le dico quod illa qualitas que est scientia:
potest separari a conceptu relativo sciē
tie non tamen potest separari ab aliqua
relatione extra animam distincta absciē
tia. quia nulla talis est tamen semper ista
negativa est falsa. ista qualitas non est
scientia. quia formata propositione. et
existentibus terminis eius necessario pro
positio erit vera.

Questio. xv.

Trum consonum sit rationi
naturali quod quelibet res crea
ta sit absoluta. ita quod nulla re
latio sit extra animam. quod non quia impos
sibile est quod aliquid contineat opposita. for
maliter secundum perfectam ydemptitatem si
mul vel successive: sed evidenter patet quod
aliquid est simile uni uno tempore et disti
mille eidem alio tempore patet de duo
bus albis quorum unum sit nigrum. 3.
impossibile est quod albedo et similitudo vel
dissimilitudo sint eadem res. et per consequens di
stinguuntur extra animas. Contra. quis res di
stincta ab alia loco et subiecto equaliter
est absoluta: sicut similitudo hic et albedo
rome distinguuntur loco et subiecto et al
bedo est res absoluta igitur etc. Ad que
stionem dico breviter quod circumscribendo
omnem auctoritatem et sequendo rationes
naturales. non potest probari evidenter quod
omnis res creata sit absoluta et nulla sit
relatio in creaturis distincta a rebus

absolutis. q̄ p̄bo p̄mo. quia si non h̄
erit vel quia vna res dependet eēciali
ter ab alia re. vel quia vna res necessa
rio exigit aliā sine qua nō pōt existere.
Iz nō ecōuerso. v̄l quia vna res necessa
rio exigit z ecōuerso: ita q̄ neutra p̄t s̄n
alia existere. Non p̄pter p̄mū. quia ef
fectus eēcialiter dependet a causa p̄
ducente z conseruante. z t̄n effectus est
res absoluta sicut causa. nec p̄pter s̄m:
quia p̄tradic̄o est q̄ homo sit. z nō sit nisi
billis. z t̄n est res absoluta. Nec p̄pter 3^m
quia sequendo naturalē rōem. debet di
ci q̄ acc̄ns nō pōt esse sine subiecto. nec
ecōuerso. z t̄n vtrūq̄ est res absoluta.
ergo zc. 1° sic. quācūq̄ sunt due res lo
co z subiecto distincte: ita q̄ vtraq̄ ex
trinsēca est alterius. z vna nō plus ē de
eētia alterius nec ecōuerso. q̄ albedo
est de eētia nigredinis si vna est res ab
soluta: z altera: sed ita est de similitudine
in te z albedine in me. distinguūt em̄ lo
co z subiecto: z vna est totaliter extrin
sēca alteri. nec vna est de eētia alterius
ergo zc. Tertio q̄n due res ita se ha
bent q̄ non repugnat vni per se intelligi
magis q̄ alteri absq̄ oī re totaliter ex
trinsēca distincta loco z subiecto si vna
sit res absoluta. z alia. sed albedo z simi
litudō sic se habent. ergo minoz p̄batur
quia angelus videns albedinē intuitive
distincte pōt videre perfecte oēm rez exi
stentem subiectiue in albedine z per cō
sequens similitudinē ydēptitatem z di
stinctionem. sed p̄pter hoc non videt a
liam rem existentem hic. Aliter em̄ cuz
albedo v̄s̄ sit similis vel dissimilis ea
dem vel distincta ab oī alia re creatā v̄l
increata: angelus nō posset distincte vi
dere albedinē nisi videret infinitas rela
tiones in ea existentes. Nec illas posset

videre nisi videret oēs alias res que sūt
correlatiue illay relationū quod vide
tur absurdū. Quarta quando due res
ita se habent q̄ sunt totaliter distincte. z
neutra est de eētia alterius: sicut pōt
imponi vni nomen ad significandū abso
lute nihil aliud ymaginabile p̄notando
p̄pter quod nomen tale erit absolutuz
ita pōt iponi nomen ad designandū ab
solute aliā rem nihil penitus p̄notando
z illud nomen erit absolutū. sed ita est
de albedine z similitudine si sint res ex
tra aīam totaliter distincte z p̄ cōsc̄q̄ns
s̄m illud nomen nō plus diceretur simili
tudo respectu alterius q̄ albedo. Nec
videtur aliqua rō quare vni sit absolu
tum z aliud nō: cū vtrūq̄ eque absolu
te suū significatū significet. Ad princī
pale dico q̄ albedo nō continet similitu
dinē nec dissimilitudinē s̄m perfectā ydēptitatez
quia albedo nō est similitudo nec dissimi
litudō. sed dico q̄ similitudo est termin⁹
relatiuus significans plura absoluta cō
iuncti vel est plura absoluta yunctim.
sicut plūs est plures hoīes z null⁹ ho
mo est populus: ita similitudo est plura
alba: z nullum album est similitudo. de
isto patebit post.

Questio. xvi.

Trum intentio ph̄ sit pone
re relationem extra animam
distinctam a rebus absolutis
q̄ sic. quia in predicamētis dicitur q̄ ad
aliqd sunt quecūq̄ hoc ip̄z q̄ sunt alio
rū sūt: z hic excludit subāz: q̄ lz dicatur
ad aliqd: nō t̄n ē ad aliqd. s̄z ibi n̄ accipit̄
eē p̄ eē in intellectu. g^o in re. Contra.
ph̄s in quito ph̄. dicit q̄ ad relatio
nem non est motus: neq̄ mutatio. sed
ad omnem rem extra animam est muta

tio. ergo etc. Ad quoniam dico quod plus non interdit ponere relationem unam res parvam a rebus absolutis: hoc patet per autoritatem allegatam quanto philosophorum. Si dicat quod secundum similitudinem super predicamenta sicut quedam res est ad se quedam ad aliud: ita quodam mutatio est ad se quedam ad aliud. Ad relationem non est mutatio primo sed secundo nec ad relationem est motus. Contra quod est formam esse ad se: aut referri ad se. aut distinguere realiter a quolibet alio: aut non coerigere aliquid aliud: aut non dependere ad aliquid aliud. Si primo vel secundo: ita est relatio ad se sicut albedo. quia ita erit eadem sibi et distinguere ab omni alio sicut albedo. Si tertio vel quarto tunc nullum accensum est ad se. quia secundum philosophum quodlibet accidens necessario coerigit subiectum. Et secundum veritatem que libet creatura coerigit deum: et dependet a deo essentialiter. Sed tertio philosophum in predicamentis dicit eorum que secundum nullam compositionem dicuntur singula significat aut substantiam aut qualitatem aut quantitatem etc. Et ista auere per quod ista nomina similitudo equalitas significant ad aliquid sed non significant intentiones anime. ergo res extra sed non substantiam: nec quantitatem etc. quia plus dividit ista. igitur aliam rem. Preterea si non. tunc omnia essent ad aliquid. quia ita potest unum comparari ad aliud sicut ex: quod est contra philosophum quarto methaphysice. Tertio sic. primo methaphysice dicit plus quod relatio habet distincta principia ab aliis predicamentis quod non potest intelligi de intentione anime. Quarto quia Avicenna. tertio methaphysice. c. de relatione dicit quod relatio habet propriam inherenciam: et propriam accidentalitatem. Quinto quia propria passio non est idem realiter cum subiecto sed secundum philosophum in predicamentis equaliter et inaequale est proprius quantitati. ergo etc. Sexto. quia relatio est predicamentum

reale. Septimo. quia diversorum generum et non subalternatim positorum diversa sunt contenta realiter. Octavo: quia plus conveniunt relationes eiusdem modi quam diversorum modorum: quia plus conveniunt similitudo et equalitas quam similitudo et calefactio. sed fundamenta non plus conveniunt: quia qualitates plus conveniunt quam quantitates. Non. quia ens creatum primo dividitur in absolutum et relativum. Ens absolutum dividitur in substantiam quantitatem et qualitatem que distinguunt inter se. ergo relatio distinguitur ab absolutis per illam propositionem quod contenta sub prima divisione magis differunt quam contenta sub divisione. igitur etc.

Ad primum illorum et per sequentibus sciendum sicut aliter dictum est. quod quidam sunt termini absoluti qui significant sua significata eque primo. et uno significandi. Et illorum terminorum quidam importat substantiam et quidam qualitates: sicut animal albedo nigredo. Alii sunt connotativi. Et illorum terminorum quidam significant principaliter substantiam connotando secundario qualitatem sicut album: migrum: calidum et frigidum. Quidam significant substantiam vel qualitatem non connotando alias res determinatas: imo nullas res determinatas connotant. Nec ad hoc quod talis terminus verificatur de substantia requiritur existentia alicuius alterius rei. Nec ex hoc sicut est de primis connotatis. quia ad hoc quod album verificatur de aliquo requiritur existentia tantum subiecti quam albedinis. nec ad hoc quod talis terminus cognoscatur verificari de aliquo requiritur notitia alicuius alterius determinati. Et tales termini ponuntur in genere quantitates. quia ad hoc quod lignum sit quantum: et cognoscatur esse quantum: non requiritur existentia alicuius alterius rei a ligno nec notitia alterius rei. Alii sunt termini rela-

termini qui significant aliquas subāas vel ā/
litateas principalr. z cōnotant aliquā de/
terminatas res. Nec pōt talis terminus
verificari de aliquo. nec cognosci de ali
quo sine discursu sine existētia alteri⁹ rei
determinate. Nec sine cognitōe alterius
hōmōi sunt duplū. sicut cā effectus z hōmōi
qz impossibile est qd aliquid sit duplū cā:
vel effectus nisi existat alia res cuius sit
duplum vel sicut cā vel effectus zc. Simi
liter impossibile est qd cognoscatur. nō co/
gnoscendo illud cuius est duplū vel sicut
vel cā. qz licet effectus possit cognosci si
ne discursu sine cognitōe cāe: non tñ ipm
ē effectum. qz impossibile est qd cogno/
scatur sine discursu aliqd esse effectū: ni
si cognoscatur eius cā. Per hoc ad
rōnem dico qd phūs in predicamētis pri
cipaliter tractat de terminis pponūz quo
rum aliqui sunt absoluti sicut termini de
genere subē z qualitatis. Et aliq. conno
tatiui sicut termini de genere q̄tatis. Ali
liqui relativi sicut termini de genere rō
nis. Ideo significant ad aliqd. qz sunt in
stituti ad signi^m vnum aliud cōnotādo vlt
cōsignificādo: sine cui⁹ existētia z co/
gnitione. non pōt talis termin⁹ de aliq^o
verificari nec cognosci. qz impossibile ē
evidenter cognoscere qd aliqd sit duplum
nisi determinate cognoscatur cui⁹ est du
plum. Similr impossibile est scire qd ali
quid est sicut nisi sciatur in particulari cui ē
simile. z ideo isti termini pprie sunt ad/
aliquid: z diuidunt cōtra alios terminos
qui absolute significant subām vel qua
litatem. z tñ isti termini realiter significāt
subām z qualitatem. z aliud cōsignificāt

Ad scōm dico qd nulla res est qn sibi
possit cōpetere aliquod nomen relatiuū
nec est ptra phm. qz ipse intendit qd non
oīa nomina sunt relativa: sed aliqua sūt

absoluta que verificantur de rebus sine
alicuius cōnotatiōe. Ad 3^m dico qd
phūs intendit qd sicut in generatōe cōposi
tū materia p^o nō habet formam z p^o hz
ēāta est de relatione. qd p^o aliquid nō de
nominaē tali rōne z post denoiatur sicut
aliquid p^o non est sicut z post est simile.

Ad quartū pōt negari Avicenna. qz
vt videtur contradicit Aristo. Tñ saluā
do eum dico qd relatio hz ppriam inbe
rentiam p predicatōem: qz habet ppriūz
modū pdicandi. sicut dictum ē. Similr hēt
ppriam accētalitatē. qz contingenter p/
dicatur non solū ppter ptingentem pdi
cationē absoluti. sed ēt absoluto vniformi
ter manēte. sicut sorte ptingente
albo. pōt esse similis z non ēt similis: sicut
p3 ad sensum. Ad qntum dico qd sicut
prius dictū est in quadā qōne qd ppria
passio nō est eadē cum subiecto: tñ ppri
a passio z subiectum idē significāt z pro
eodem supponūt. Et ita est in pposito.
qz isti termini equale z simile supponūt
p eodē: p quo sba^s sua supponūt z idē
significant: licet nō p̄cise nec eodem mō si
gnificādi. Ad sextum dico qd nō ēt sic p
dicantū reale qd sit qdā pua res distincta
a rebus absolutis. sed qz significat res ab
solutas alio mō q̄ noīa absoluta. Ad
7^m dico qd hoc solū vep est de gñib⁹ q̄
predicantur in qd de aliqua vna re: cuius
mōi ē subā z qualitas de aliis nō est vep

Ad octauū dico qd relationes eiusdē
modi plus pueniunt in mō significāci q̄
alterius modi. quia relatiōes primi mo
di z secūdi: non possunt de aliquo veri
ficari sine existētia alterius. sed relatiōes
tertiū modi possunt. Ad no^m tamē di
co qd illa propositio famosa vera est: qn
est diuisio per differentias simplr opposi
tas. patet in genere substantie: sed sic non

est in pposito. Ad principale dico qd accipitur in adaliquid p nomine relatio pprie dicto. qd non potest de aliquo verificari sine existentia alterius. Nec sciri de aliquo sine notitia alterius. et hec est causa quare philosophus in fine capituli excludit substantias. puta manu: caput pedem: alam. quia aliquis potest distincte videre et cognoscere qd est caput manus vel pes: et tamen ignorare cuius est. et tamen ista nomina sunt relativa large s; non stricte. quia realiter caput alicuius est caput etc.

Questio, xvii.

¶ **T**rum philosophus ponit relationes primi modi differre realiter ab absolutis. Qd sic. quia sicut cum in libro posteriorum negativa est imediata in qua unum genus negatur ab alio qd non esset verum: nisi relatio esset distincta ab absolutis. Contra. si similitudo est talis res sua posset sibi imponi nomen quod significaret precise illam rem. et contentum sic correspondens precise importaret illam rem et subiectum in quo esset. Et ita unum relativum nunquam significaret reliquum: quod est contra philosophum. Ad questionem dico qd no. qd pbo. quia philosophus quanto philosophorum dicit contingit altero mutante. verum esse alterum nihil mutans ex hoc arguo sicut cum. Ad relationem si similitudinis non est motus. sed si esset talis res distincta. vere ad eam esset motus vel mutatio quando acquiritur d nouo ergo etc. Adreterea si ad relationem sit mutatio: et ad relationem non est relatio ergo illa mutatio erit alterius generis: et per consequens subiectum mutaret s; illam mutationem. ergo ad illam mutationem erit mutatio. et ita erit processus

in infinitum quod est contra philosophum.

¶ **E**t si dicat qd ad illam similitudinem est mutatio: et illa non distinguitur a relatione. et ideo ad illam mutationem non est alia mutatio. Contra. sicut per te illa mutatio non distinguitur a relatione. quia non potest esse sine ea cum philosophus ponat effectum non posse esse sine causa: effectus non distinguitur a sua causa quod est falsum. Adreterea 5° philosophorum arguit philosophus sic. si generationis esset generatio: esset processus in infinitum. s; si mutatio esset alia res a similitudine: vere ad mutationem esset mutatio. quia vere subiectum recipiens illam mutationem. Aliter se habet nec quod prius. ergo etc. Adreterea pbo. qd ad similitudinem vere sit motus. si sit a^o res. quia omnis acquisitio continua alicuius totius. ita qd pars continue acquiritur ante partem. est motus pprie dictus. sed sicut continue augetur albedo: ita et similitudo: ergo ad similitudinem pprie est motus. Si dicat qd ad relationem non est motus p^o. et non plus intendit philosophus. Contra. illo modo negat philosophus. esse motum ad relationem quod concedit motum esse ad qualitatem de tertia specie. sed non semper ad illam formam est motus p^o. quia frequenter alteratio istorum inferiorum presupponit motum corporum celestium et alterationes anime intellectus presupponunt motum in sensu. vult 6° philosophus qd ad rationem non est motus pprie dictus nec p^o nec secunda^o. Ad principale dico qd si talis auctas inueniatur in philosophia d; sic intelligi. quia unum genus negatur ab alio: tunc negativa illa erit imediata. sicut hec est imediata: nulla substantia est qualitas. s; quando unum non negatur ab alio tunc negativa est falsa. et tamen s; una opinio hec est falsa. nulla qualitas est relatio vel similitudo. eo qd isti termini pro eodem possunt supponere. et ideo hec non est

immediata. nulla q̄litas ē relatio. **¶** **¶** p̄t dici tenendo q̄ relatio sit nomē sc̄dē intentōis. q̄ hec ē immediata: nulla sub/stantia est relatio: q̄ r̄o est p̄cept⁹ mentis qui non est idem cū re extra de istis modis dicendi patebit postea.

Questio. xviii.

¶ **¶** Trum ph̄s ponat r̄ones sc̄dī modī differre realr ab absolutif q̄ sic. q̄ fm ph̄m quelibet. speci/

es distincta h̄z p̄prium indiuiduū sed relatio cālitatis z efficientie est hm̄i. ergo **¶** **¶** Contra fm ph̄m intelligētie separa/te non sunt in potētia ad aliquā rem: sed si eēt talis pua res media inter mouēs et motum cū h̄z eū intelligentie. vere moueant mobilia vere eēt in potētia ad tales res puas. **¶** **¶** Ad q̄onem dico q̄ nō: q̄d p̄ bo p̄. q̄ 3° ph̄isycor h̄z ph̄s p̄ inconueniēti q̄ oē mouens mouet. Et loquit̄ de motu vt est cōis ad mutatōem simpli cē z motū p̄prie dictum sed si relatio mouētis ad motū eēt talis res media: sequitur q̄ om̄e mouens moueret: q̄ non reciperet in se aliquā rem quā prius nō habuit. Si dicat q̄ ph̄s h̄z p̄ incōueniēti q̄ oē mouens moueat. motu quo mobile mouetur s̄z non h̄z p̄ incōueniēti q̄ mouetur vno alio motu. **¶** **¶** Contra. tūc posset faciliter oñdere quō actio est in agente. q̄ posset dicere q̄ actio ē in agente. sed effect⁹ actionis est ī moto. **¶** **¶** Adreterea quinto methaphisycē dicit ph̄s q̄ ita refertur sc̄dō^o calefactiuū ad calefactibile: sicut calefaciens ad illud q̄d calefit: sed per hoc precipue q̄ aliqua p̄t calefacere non h̄z aliquā talē rē ī se q̄ relatio realis requirit fm eos termi/nū realem z fundamentū. s̄z illud q̄d nō est: est calefactiuū z calefactibile. q̄ illd

q̄d nō ē p̄t calefacere z caleferi. Si dicat q̄ ī calefactiuo nō est respect⁹ actualis sed potentialis. **¶** **¶** Contra. quero aut ē in calefactiuo vera res distincta ab absoluto aut nō. Si non h̄eo p̄positum: si sic tunc est respectus actualis. Et si dicat q̄ n̄ est incōueniens respectū talem eē ad nō ex̄ns. **¶** **¶** Contra. ex isto sequit̄ q̄ s̄z p̄cipia ph̄i in sole eēt infinite res actualiter existentes. q̄ fm ph̄m mundus durabit in infinitū. Et sol causabit successiue infinitos calores in istis inferioribus. sol ergo est cātiuus infinitoꝝ calozum z calefactiu⁹ infinitoꝝ calefactibiliū. ergo essent tales res infinite in sole. Et si dicat q̄ nō sunt infiniti respect⁹ respectu distinctozum calefactibiliū. **¶** **¶** Contra ph̄s in p̄dicamentis dicit q̄ si aliq̄s aliquid eoz que sūt ad aliq̄d diffinite sci/ at: z illud ad q̄d dicitur sc̄itur⁹ est. vt si aliq̄s diffinite sciat: quod hoc ē duplū: et id cuius est duplū mox diffinite nouit. s̄z si esset idem respect⁹ multoz: non oportet q̄ qui determinate sciret illū respectū in eē alicui: q̄ ita determinate sciret oīa respectu quoz dicitur ille respect⁹. q̄ aliter non posset scire illum respectū in eē alicui: nisi sciret infinita: cū ille respectus sit infinitoꝝ. **¶** **¶** Adreterea impossibile est in eodē eē respectus oppositos respectu eiusdē: sed calefactiuum vt excludit actum calefaciendi z calefaciens opponit. ergo adueniente respectu calefacientis destruitur respectus calefactiuū. z per consequens quando sol calefacit h̄o lignum: destruitur respectus p̄cedens: z tamen in sole manet respectus respectu alterius calefactibilis. ergo erant distincti respectus respectu distinctozum calefactibiliū: et ita erunt infiniti respectus infinitoꝝ.

Ad principale dico qd fm intentōnem philosophi hoc solū est verū de specie/ bus absolutis: non aut de cōnotatiuis z relatiuis: qd quelibet species habet di/ stinctū indiuiduum.

Questio. xix.

¶ Truz phūs ponat relatōes ter/ tii modi differre realr ab absolu/ tis. qd sic. qz gnto methaphysice ponit phūs tres modos relationū. h^o nō potest intelligi de reb⁹ absolutis. nec de cōceptibus. ergo de reb⁹ mediis. Cō/ tra. respectu nō entis non potest esse re/ latio distincta a rebus absolutis: sed sciē/ tia est quādo scibile non est. similiter mē/ suratū est: quādo mēsurā nō est. g^o. Sic primo vidēdum est de quesito. 2° quō differunt relationes tertii modi a duo/ bus aliis modis. Circa primū dico qd nō. qd phō. qz p eum in pdicamētis vnuz relatiuū diffinitur per reliquū: sed h^o nō pōt intelligi de diffinitōe pprie dicta que exprimit qd rei: sicut als patebit. ergo so/ lum diffinit diffinitōe qd nomis. Et tali diffinitōe potest vnū nomen relatiuū dif/ finire aliud z e^o. sed si eēt talis res me^a non apparet ratio aliqua gn vna talis res possit diffiniri sine alia z perfecte co/ gnosci. Circa 2^m dicit Sco. li. p^o di. 3^a qd isti modi sic differunt qd in duobus primis modis: est relatio mutua. In 3° nō est relatio mutua s; p̄cise vnuz referē ad reliquū: ita qd reliquū non referē ad iōm. Contra. phūs in pdicamētis dicit qd oīa relatiua dicunt ad cōuertentiā. Nō dicit oīa relatiua dicuntur ad puer/ tentiam: vt seru⁹ dñi seruus. Et subdit similr z in aliis: sed aliquotiens differūt fm locutōem vt scia scibilis scia dī z sci/ bile scia dī z sensus sensari sensus: z sen

satum sensu sensatū. z post at vērō aliq^o tiens non videbitur p̄uertiri: nisi p̄ueniēter illud ad quod dicit assignet. Et post cō/ ciudit oīa ergo que ad aliquid dicuntur si p̄ueniēter assignent ad p̄uertentiā di/ cuntur. Ex istis auctozitatibus patet qd oīa relatiua p̄ueniēter assignata dicū/ tur: ad p̄uertentiā z mutuo referuntur. Et hoc est relatōem eē mutua: quīs nō semper referantur sub eodē casu. qz ali/ qñ in ablatiuo: aliqñ ī genitiuo: sicut spe/ cialiter exempla ponit in tertio mō. Et si dicat qd in illo mō bene pōt inueniri ali/ qd nomen relatiuū: qd relatiue dicatur ad aliud nomē. sed in v^o extremo ē rela/ tio realis z non ī alio. sed oppositū est in duobus primis modis. Contra. ita ex natura rei sine omni actu est calidū sen/ sibile: sicut sol est calefaciens sine om/ ni actu intellectus. Similr eadē facilita/ te dicetur: qd non est relatio realis in effi/ ciente s; in effectu. Preterea phūs in pdicamētis oñdens qd relatiua sunt sūt natura. specialiter excipit relatiua tertii modi. sed vbi oñdit qd relatiua dicuntur ad cōuertentiā: non excipit illa ergo ī h^o nō differunt. Ideo dico qd in hoc differt qd relatiua primū z secundi modi sunt sūt natura z intellectu: nō autē relatiua ter/ tii modi: qz in tertio mō ex hoc qd vnuz extremū predicatur de aliquo. sequit for/ maliter aliud dici de eodem. sed non ecō/ uerso. Nā sequitur aliquid est actuali/ ter sciētia. ergo aliquid est actualiter sci/ bile. sed ecōuerso. nō sequitur formaliter aliquid ē actualiter scibile. ergo aliquid est actualiter sciētia. Et sic de mensura z mēsurato z de aliis. Et hec ē intētio phi/ losophi in pdicamētis vbi dicit. qd sen/ sibile est prius natura q̄ sensus z scibile q̄ scia. quia nō sequitur sensibile est. ergo

sensus est. sed bene sequitur eo. sed i pri
 mo. et scdo. est vniuersaliter verum. qd si e
 existere predicatur de v^o extremo: qd ita
 de reliquo. et e conuerso. Adterea phi
 losoph⁹ in pdicamentis dicit sic. videt au
 tem ad aliqd simul e natura. et p^o dicit.
 Non aut in omnibus relatiuis videtur
 veru. scibile enim scia videtur esse prius
 et probat hoc ibidem. Sed contra. sci
 bile et sciencia non sunt correlatiua s; sci
 tum et scia. et si scitum est: scia est et e con
 uerso. Adterea sciencia pot esse scibi
 li no existente. qd de non ente in actu pot
 ee sciencia. ergo scibile no est prius natura
 ipsa sciencia. Ad primu illorum dico. qd
 scibile et sciencia sunt pprie correlatiua. qd
 si hoc est scibile: est sciencia scibile. et si hoc
 est scia erit scibilis sciencia. et tamen non se
 quitur scibile est. ergo sciencia e. ergo ista
 correlatiua no sunt simul natura. Ad
 scdm pot dici qd phis accipit ibi scibile:
 p illo qd non pot sciri nisi ipsum existat.
 Et accipit scientia pro notitia intuitiua
 que naturaliter requirit existentiam ob
 iecti vel pot dici qd ad intentioem philo
 sophi. sufficit qd hec no sit pna formalis.
 scibile est. ergo scia est: siue sequitur e con
 uerso siue non: nihil refert ad hoc qd ista
 relatiua tertii modi sint simul natura: si
 cut aliorum modorum. Ad principa
 le dico qd ponit tres modos no qd relatio
 nes extra ai am differant ab absolutis. s;
 qd oia relatiua pnt ad illos mos reduci

Questio. xx.

v^o Trum relatioem negans differ
 re ab absolutis pot saluare ppri
 etates relatiois. qd non. qd pprie
 etates reales conueniunt rebus non con
 ceptis: sed non conueniunt rebus abso
 lutis. vt patet inductive. ergo etc. Con

tra pluralitas non est ponenda sine neces
 sitate. sed no est necessitas vt patet indu
 ctive. Adic primo premittende sunt due
 distinctiones. 2° ad questionem. Cir
 ca primu est prima distinctio quod que
 dam sunt relationes equiparentie et que
 da disquiparentie. Prime sunt relatioes
 similium nominu. quando idez nome po
 nitur in recto et in obliquo: vt simile fili si
 mile. secude sunt relationes dissimilium
 nominu. quando vnu nomen ponitur in
 recto et aliud in obliquo. vt pater filii pa
 ter et non oportet qd sit patris pater.

Secuda distinctio est qd quedam sunt
 relatiua que ita significat vnu qd conno
 tant aliud existere. ita qd tale relatiuum
 no pot verificari de aliquo nisi aliud exi
 stat. vt pater: filius: dñs seruus. Queda
 sunt que sic significant vnu qd nec cono
 tant aliud existere nec no existere. vt ca
 lefactiuum et calefactibile. et sic de similib⁹

Circa secundum dico qd negans tales
 relatioes ita bene potest saluare tales p
 prietas sicut ponens eas sicut patebit in
 rndendo ad argumeta in contrarium.

Sed contra prima pprietas est qd re
 lationi est aliquid prius. Tunc quero.
 aut relationes que sunt in re sunt tra
 rie. aut relationes que sunt in mente. no
 fm qd ille possunt simul stare in me. er
 go relatioes que sunt in re sunt prie: s; il
 le res absolute no sunt cotrarie. Na ab
 solutum quod est equale: non est contra
 rium absoluto qd est inequale fm pbm
 c. de qritate. ergo pter absoluta sunt ali
 que rones prie. 2^a pprietas est qd relatio
 suscipit magis et minus: tuc arguo sic. co
 ceptus mentis non suscipit magis et min⁹
 nec relatio di suscipere magis et minus:
 qd res absoluta suscipit magis et minus
 qd fm philosophu inequale suscipit ma

gis et minus. et non illa quantitas. ergo. Simi-
liter aliquando per diminutionem quantitas
augetur inaequalitas. puta si sint aliqua pro-
portionalia: quanto plus auferitur ab uno
illoque alio remanente in eadem quantitate
tanto erit maior inaequalitas. ergo aliqua
alia res a quantitate ibi augetur. 3^a pro-
prietates est quod relativa sunt simul natura
et intellectu. sed conceptus mentis non sunt
simul natura nec res absolute. quod unum
aliquid potest esse alio non existente. 4° ali-
que sunt relationes que sunt simul na-
tura. Quarta proprietates est quod omnia relati-
ua dicuntur ad conuertentiam sed nec con-
ceptus nec res absolute dicuntur ad con-
uertentiam. Ad primum istorum dico
quod contrarium multipliciter accipitur.
uno modo accipiuntur contraria pro ali-
quis quorum unum expellit aliud. ita quod
ad utrumque possit esse motus proprie dictus:
et sic albedo et nigredo sunt contraria.

Alio modo dicuntur contraria incom-
plexa in mente siue in voce: de quibus pre-
dicatur contrarietas primo et adequate.
Et ideo dicuntur prima extrema talis op-
positio et sic iste conceptus albedo et ni-
gredo contrariantur. et non conceptus isti
us albedinis et nigredinis. quia de istis non
predicatur adequate talis contrarietas.

Tertio modo dicuntur contraria aliqui con-
ceptus qui non possunt de eodem simul re-
spectu eiusdem verificari. et sic simile et dis-
simile equale et inaequale sunt contraria.
et ista contraria sunt predicata denominationi-
tia. aliquando illa in quibus sunt con-
traria primo modo dicta. Nam quod albe-
do et nigredo sunt contraria primo de causa
ideo contradictio est quod secundum albedinem ali-
quod simul et semel eadem sit similis et dissimilis

Ad hoc ad primum argumentum di-
co quod relationes que sunt in mente sunt proprie

3°. Nec repugnat talibus de eodem si-
verificari. et esse in eodem. Et ista perceptus
albedo nigredo sunt contrarii secundo modo
et tamen possunt simul esse in mente. sed im-
possibile est quod idem sit albedo et nigredo quod
hec est primo vera albedo et nigredo sunt
contraria. Etiam isto modo pater et filius
sunt contraria. quod idem non potest esse pa-
ter et filius respectu eiusdem. Ad secun-
dum dico quod aliquid suscipere magis et
minus potest intelligi dupliciter uno mo-
do a parte rei ita quod realiter una pars ad-
datur alteri. et isto modo relatio non susci-
pit magis et minus. Alio modo quod predica-
tur cum istis aduerbiis magis et minus suc-
cessive. Et ita relatio suscipit magis et
minus. et hoc non est propter additionem
rei ad rem: sed aliquando propter ablationem
rei. Sicut inaequale aliquando fit magis in
equale propter ablationem partis sue: sicut
aliquid contingit denotari nomine relativo sed
philosophum propter solam mutationem
in altero extremo. vel propter solam ablatio-
nem in seipso: vel propter augmentationem alicuius
absoluti in seipso: Ad confirmationem dico
quod proprie loquendo inaequalitas non auget sed
improprie magis per predicationem modo predicto.
vnde sicut non est inconueniens dicere quod deus est
de nouo creatus propter solam productionem alterius
rei extra se: ita non est inconueniens quod ali-
quid dicatur magis inaequale propter solam ablatio-
nem alicuius. Ista autem proprietates non inueniuntur
omnibus relatiuis: quod nec duplo nec tri-
plo nec equali et homini. Ad 3^m dico quod
aliqua esse simul natura: potest intelligi du-
pliciter. uno quod sint aliqua res quarum una ne-
cessario coarctat aliam: et 2°. Alio quod
ex hoc quod esse existere predicatur de uno signi-
ficatiue sumpto. sequitur esse existere vi-
ficari de alio eodem modo sumpto. primo
modo non intelligit philosophus quod relationes sunt et

natura et intellectu. scilicet intelligit secundo modo quia hec est bona consequentia duplum est. ergo dimidium est. et e converso. Eodem modo intelligitur illud dictum Boetii quod relativa perempta se perimunt hoc est si esse vere negatur ab uno illorum: etiam vere negatur a reliquo. ut si hec est vera pro non est. hec erit vera filius non est. et cetero. Sed ista regula non est generalis omnibus relationibus. quia philosophus excipit ab ista proprietate relationes tertii modi. Similiter relativa que non connotant alterum extrinsece existere: sicut calefactivum calefactibile et homo de quibus dictum est supra. Ad quartum dico quod nulle res extra animam dicuntur ad convertentiam. sed conceptus relativi. quia cuicumque relativo potest addi casus obliquus sui correlative nisi contingat quod notia nobis deficient: et tunc licitum est fingere nomen. Exem- plum si iste sit dominus ovis quod sit servus dominus. et cetero. et ista proprietates generalis est omnibus relationibus. Ad principale dico quod proprietates reales conveniunt conceptibus pro rebus.

Questio. xxi.

¶ **T**ruis omnia relativa sunt simul natura et intellectu. quod non. quia relativa tertii modi non sunt simul natura. ergo contra. Nec est proprietates relationum: ergo omnibus pervenit. Adic primo exponendi sunt isti termini esse simul natura et esse simul intellectu. 2º ad questionem. Circa primum dico quod per esse simul natura non intelligitur quod aliqua res extra animam sic se habent quod si una sit in re natura alia sit. et e converso. quia impossibile est tales res assignare. nec in anima nec extra animam. sed dicimus illa esse simul natura: que ita se habent quod se esse existere verificatur de uno: etiam verificatur de reliquo. ut si hec sit vera duplum est: hec erit vera dimidium est. et si

hec est vera aliquid est duplum. hec erit vera aliquid est dimidium. Similiter per esse simul in intellectu: non intelligitur quod una res non potest intelligi sine alia: quia quilibet res sine omni alio potest perfecte intelligi: sed intelligitur sic quod impossibile est scire. unum illorum verificari de aliquo nisi sciatur quod aliud verificatur de aliquo: nisi hoc fiat per discursum: quod dico propter causas et effectum: sicut impossibile est quod cognoscat aliquem esse servum: nisi cognoscat aliquem esse dominum cuius est servus. Et hoc ostendit philosophus in predicamentis quod qui scit determinate unum relativorum et reliquum.

Circa 2º distinguo de relativis ut communiter distinguuntur. quia quedam sunt secundum esse et quedam secundum dici. quam distinctionem sic intelligo: quod illa sunt relativa secundum esse: que ita se habent quod si esse existens verificatur de uno verificatur de alio. Et si unum verificatur de aliquo et reliquo. ut si hec est vera: dominus est. hec est vera servus est. Et si hoc sit vera aliquid est dominus: hec est vera aliquid est servus. et e converso. Relativa secundum dici sunt illa que ita se habent quod si esse existens verificatur de uno: non tamen oportet quod verificatur de reliquo. Nec quod sibi addat aliquis casus obliquus ut si hec sit vera: scia est: non oportet quod hec sit vera: scibile est nec e converso. Et si hec sit vera: hoc est manus. non oportet quod sit alicuius hominis manus. quia manus abscisa vere est manus: et tamen non est alicuius hominis manus. Tamen philosophus non videtur talibus vocabulis: relativum secundum esse et secundum dici eo quod non est proprie dictum: nec vere. Aliiter potest dici quod relativa secundum esse: sunt illa que non possunt verificari de aliquo. ut significative accipiuntur: nisi vere possit adiungi aliquis casus obliquus alterius dictionis que sui abstracti ut si est albus: alicui albo vel nigro

est simile. Relativa secundū dici sunt illa
quibus aliquā convenienter additur ca/
sus obliquus. Aliquando non sicut ma/
nus aliquā est hoīs. manus aliquando
non. Per hoc ad questionē dico: qd
omīa relativa que sic se habent qd eē exi/
stere non potest verificari de vno nisi ve/
rificatur de aliquo nec potest sciri per/
fecte vnum verificari de aliquo nisi sci/
atur aliud verificari de aliquo illa sunt
simul natura ⁊ intellectu, alia non. Ex/
quo sequit̄ qd relativa fm dici, non sunt
simul natura. Nec etiam relativa terti/
modi nec omīa relativa secundi modi
sicut patet ex precedentibus. Ad argu/
mentū principale dico qd proprietās nō
conuenit omnibus relativis.

Questio. xxii.

Trum fm intentōem phi. re/
latio que est genus generalis/
fmū sit prima intentio vel 2^a.

Et pbat̄ qd est 1^a. qz 1^a est p^a itēticā sig/
nificat res singulares que non sunt sig/
na: sicut prius dictum est in quadā que/
stione. sed relatio que est genus est hu/
iusmodi: cum sit predicamentum reale.

Contra. non significat res absolutas
quia nulla res absoluta est relatio. Nec
res extra aiām. distincta a rebus abso/
lutis: quia nulla talis est: ergo significat
conceptus anime. ⁊ per consequens est
secūda intentio. Ad questionem dicit̄
ab aliquibus qd relatio que est gen^o ge/
neralissimū est prima intentio quia quā/
do significatiue sumitur: pōt supponere
p re que nō est signū. Et ideo fm illam
opinionē oīs res p qua potest suppone/
re in ppositione vera est vere relatio. qz
īpī non ponunt relatiōem distinguī a re/
bus absolutis extra animā. Et h̄ ista o/
pinio sit rōabile. tamen nihil videtur: qd

Aristoteles fuit opinionis contrarie. pri/
mā tñ opinionē fuit secutus supius. in
quadam questione. vbi posui qd supre/
imū in quolibet predicamento est prima
intentio. Sed sequēdo opinionē phi dī/
co qd relatio que est gen^o generalissimū
est secunda intentio nō prima quod p/
bo. quia illud qd solum significat noīa
prime intentionis vel secūde est nomen
secūde intentionis vt patet supra. sed
relatio que est genus generalissimū nō
significat res extra aiām que nō sunt si/
gna. sed solum 2^m phi^m significat noīa
que sunt prime intentionis vel secūde
ergo ⁊ c. Minorē pbo. qz phūs ī pdicamē/
tis diffinēs ad aliqd dīc ad aliqd illa dñt̄
quecūqz hoc ipsum qd sunt alioz dīcun/
tur. vel quolibet aliter ad aliud. Et exē/
plificat dicens qd aliqd dicit̄ sub habitu/
dine genitiui casus. ⁊ aliqd sub habitu/
dine ablatiui. aliquid datiuī. Ex hoc ar/
gūo sic nihil dicitur ad aliqd sub habi/
tudine casus genitiui v^l datiuī v^l alteri^o
casus nisi nomen. sed omē relatiuū dicit̄
ad aliqd sub aliqua habitudine casua/
li ergo omē relatiuū est nomē importās
suum significatū: sic qd non potest p eo
supponere: nisi convenienter possit sibi
addi aliquis casus obliquus. Si dicat
qd phi. reprehendit istam diffinitionem
versus finē capituli. Contra. qz. p.
non intendit qd ista diffinitio ab aliquo
remouet̄ sed dicit qd ista diffinitio conue/
nit omnibus relativis tam fm dici: qz
fm esse. Non tamen est convertibilis cū
oibus relativis fm esse: sed ē ī plus: ideo
dar ibi aliā diffinitōem que puenit rela/
tiuis fm esse cōuertib^l hoc patet fm eū
vbi ponit aliquas subās que dicuntur
ad aliqd sicut manus ⁊ caput. sed ille ref

ad extra nō dicuntur alioz q̄uis sint alio-
rum. sed noīa tm̄ dicuntur alioz. Pre-
terea in predicamentis ponit .p. q̄ oīa rela-
tīa dicuntur ad p̄uertentia si bene assi-
gnētur tunc arguo. Non assignam⁹ nisi
noīa. sicut nō vītur nisi noībus. cū er-
go fm̄ p̄bī assignemus relatiua ip̄a no-
mīna erunt relatiua. Preterea ibi di-
cit q̄ vbi nō sunt noīa: licitū est fingere
noīa ad que talia relatiua dicantur: sed
nos nō fingimus res. sed noīa tantum.
ergo ip̄a noīa sunt relatiua. Et si di-
cat q̄ nos nō fingimus relatiua. sed no-
mīna relatiuoz. quia dicit ibidē p̄bī. A-
liquotiens forte noīa fingere: necesse est
si nō fuit nomen ip̄ositū ad quod p̄ueniē-
ter assignetur. ergo fm̄ eū possumus fin-
gere nomen relatiuū z nō ipsum relati-
uum. Contra ip̄e intendit q̄ fingim⁹
nomē relatiuū q̄ nō est nomē relatiuū
impositū ad significandū. ergo ad nomen
fictū assignatur relatiuū. Et hoc patet
p̄ eum. quia postq̄ posuit aliqua relati-
ua dici ad cōuertentiā: subdit similiter z
in aliis: sed casu aliquoties differūt fm̄
locutōem. Et quo patet q̄ dicit relatiua
differre fm̄ locutōem casualē. sed sola
noīa differunt casu. ergo sola noīa sunt
relatiua fm̄ eū. Et iō fm̄ op̄i. p̄bī. omnes
iste sunt negande. soz. albus est relatio:
homo est relatiuū albedo est relatiua:
sed iste sunt p̄cedende. pater est relatio:
filius est relatio. similitudo est relatio: z
h̄mōi. Et hoc vt stant simpliciter: z nō
p̄sonaliter. quia de istis p̄ceptibus predi-
catur relatio que est genus. quia illos si-
gnificat z p̄ illis supponit. Ad princi-
pale dico q̄ fm̄ intentōem p̄bī. nō sic re-
latio est predicamentū reale q̄ significet
res extra que nō sunt signa. sed quia sue
sp̄s significāt tales res ex z p̄ ill' supōit

Questio .xxiii.

Trum res extra sit in genere
relationis vel noīa tantū fm̄
intentōem p̄bī. Et p̄batur q̄
res extra. quia q̄n alterū de altero predi-
catur zc. sed sp̄s relatiōis predicatur d̄
rebus extra z supponit p̄ illis. z relatiō
que est genus predicatur de illis sp̄ibus
ergo predicatur de rebus. Cōtra. dic-
tum est q̄ relatiō est nomen secūde intē-
tōis: z ita n̄ significat res ex. Et ita res ex
nō est in genere relatiōis. Adic primo
dicendū est q̄ sola noīa sunt in genere
relationis. Secūdo que sunt illa nomina
Circa primū dico q̄ fm̄ intentionem
p̄bī. nihil est in genere relationis nisi no-
men mentale. vocale vel scriptū. hoc pa-
tet p̄ p̄bī. v. methaphisice. c. de adaligd:
vbi dicit q̄ alia dicuntur relatiua sicut ca-
lesfactiuū ad calesfactibile z sectiuū ad se-
cabile. z oē actiuū ad passiuū. Et sequi-
tur. Actiua vero z passiuua fm̄ potentia
actiuā z passiuā z actōes potentiarum
vt calesfactiuū ad calesfactibile z calesfa-
ciens ad illud quod calescit. z secans ad
illud quod secatur tanq̄ agen^a. Ecce q̄
ponit calesfaciens z secans de scō^o re-
latiuoz. Ideo dico q̄ fm̄ intentōez ar-
istotelis solū noīa z participia cōr̄den-
tia a verbis actiuis z passiuis que non
tantū fm̄ vocē sunt actiua vel passiuua: s̄
vere significāt q̄ aliquid realiter agit z ali-
quid realiter patitur vel q̄ aliquid realit̄
fit z aliquid realiter facit sunt relatiua:
de scō^o h̄mōi sunt agens patiens cale-
faciens calesfactiuum; actiuum z passi-
uum. Preterea in predicamentis. ca.
de relatione dicit Aristoteles sic. Simi-
liter aut accubit⁹. statio. sessio. pōnes q̄-
dam: pō vero adaligd. Jacere vero aut

stare. aut sedere. ipsa quid ponens non sunt
sed denotative ab his quædicia sunt pō
nibus notantur. Et quibus patet q̄ ver
ba sunt in genere actionis vel passionis
& noīa vel participia eis correspondē
tia sunt in genere relationis. quia stare
nō est in genere relationis sed statio: eo
q̄ statio est alicuius statio. & sessio est a
licuius sessio. Circa secundā dō. q̄
nec noīa absoluta nec noīa pnotativa p
prie sunt in genere relationis. sed solum
noīa relativa. Sed talia noīa sunt i du
plici genere. quia quedā sunt relatiua fm
esse que nunq̄ possunt de aliquo verifi
cari significatiue sumpta. nisi vere & con
uenienter possit eis addi aliquis casus
obliquus alteri⁹ dictionis q̄ sui abstra
cti. Relatiua fm dici sunt illa. quib⁹
aliquādo vere additur casus obliquus
aliqui nō. Tunc dico q̄ oīa relatiua fm
esse vere sunt in predicamento relatiōis.
& hoc siue precise significant subām: si/
cut dñs & seruus siue qualitatē sicut si/
militudo & dissimilitudo. siue cōnotant
aliquid aliud in actu: sicut calefaciens effi
ciens. siue pnotet in potentia sicut calefa
ctiuū & calefactibile siue affirmatiue: si/
cut pseruatio. siue negatiue sicut creatio
Relatiua vero fm dici. non sunt pprie
i genere relationis. & iō nec man⁹ nec ca
put pprie sūt i gñe relatiōis. & hō qz ma
n⁹ aliquando est man⁹ hominis. aliquan
do non. vnde si manus abscisa non vo
caretur manus: tunc illud nomen man⁹
vere erit in genere relationis: & ita est d
similibus. Ad principale dico q̄ ista
regula intelligitur quando omnes ter
mini uniformiter accipiuntur. Nunc
autem hec ppō similitudo est relatio est
vera: vt similitudo supponit simpliciter
In ista autem iste albedines sunt simili

tudo si est vera albedo: sicut significatiue
& ideo illa regula in pposito nō habet
locum. Exēplum. animal predicatur de
homine & genus predicatur de animali
& tamen genus non predicatur de homi
ne: & hoc ppter causam dictam.

Questio. xxiii.

Trum relatio terminetur ad
absolutum vel relatiuum q̄
ad ab^m probatur quia fm. p.
v. metha. in 3° mō. relatiuoz non est
relatio mutua. sed in vno tantum extre
mo est relatio realis: patet de scientia &
scibili. ergo solum absolutū in scibili ter
minat relationem realem in scientia.

Contra. in predicamentis dicitur om
nia relatiua dicuntur ad conuertentiaz
ergo. Ad questionem dico q̄ termin⁹
relationis dupliciter accipitur. vno mō
pprie p illo ad quod dicitur fm puer
tiam scz relatiuum. quod sibi additur in
casu obliquo. & sic dico q̄ secundum in
tentionem phi relatio semper terminat
ad relatiuum. quia relatiuum dicitur se
cundū puerterentiam ad aliud relatiuum
& nō ad ab^m. sicut pater dicitur filii & nō
hoīs. & vnū relatiuū cadit in diffinitōne
alteri⁹ & nō ab^m. Et iō dico q̄ pprie lo
quēdo vnū relatiuū terminatur ad aliū
nomē relatiuū. & nō ad ab^m. Nec ad rē
extra: & aliū terminū pprie loquēdo nō
habet rela^o. cum non sit aliqua parua
res distincta a rebus absolutis. Alio
mō accipitur terminus relationis im
pprie pro illo quod est tale quale denota
tur per terminum relationis pprie di
ctum. Exēplum istius relatiui creatu
ra. pprie loquēdo terminus est hoc re^m
creas v^l creator. nō illud qd est reals cre
ator non est relatiuū sed absolutū: puta

ipsemet deus. Sed contra nono methaphisice pbat ph. qd actus est prior potētia diffinitōe. quia potētia diffinitur p act^m. tunc sic. actus diffinit potētiā vt terminat relatōem eius. Aut ergo act⁹ terminat relatōem potētie vt absolutū z habetur ppositūm pprie loquēdo. aut vt correlatiūz: z sic potētia diffinit actum. quia dicit poz. c. de spē qd in relatiuis necesse est in vtriusqz rōnibus vtrūqz rōes poni: z ita actus vt est prior potētia diffinitione eēt posterior. 1° sic. relati^m inq̄tum relatiūz diffinit p̄mo per terminū ad quē refertur. z p cōsequens termin⁹ vt terminus est prior relatiūo diffinitione vt relatiūū est. hec consequētia patet. vii. methaphisice vbi cōparat accūs ad subām: z nono methaphisice vbi pparat potētiā ad actū. sed impossibile est esse circulū in quacūqz prioritate eēntiali. ergo impossibile est patrē p̄mo referri z terminari ad filiūz inq̄tum filius refertur ad ip̄z. quia si sic pater esset prior filio. 2° eēntiali diffinitionis. z fili⁹ esset prior patre. z ita eēt circulus. ergo pater p̄mo refertur ad illū absolutū in hoīe. quod terminat pater/nitatē z fili⁹ p̄mo refertur ad illud absolutū in patre quod terminat filiatōem z ita ambo absoluta sunt priora relatiōibus. Ad p̄mū istoz dico qd quū potētia sit relatiūū large accipiēdo: tñ act⁹ nō est suū correlati^m. qz nō oīs actus est alicui⁹ potētie. nec oē qd est i actū p̄t⁹ fuit in potētia. s; quū act⁹ non sit relati^m correspōdēs potētie: tñ actus pōt idiffinire potētiā: sed potētia nō diffinit act^m. iō ex hoc qd potētia diffinit p actū z nō ecōuerso dicit qd actus ē prior diffinitōe ip̄a potētia. Vñ dico qd h^o nomē relati^m potētia nō dicitur p̄mo ad

hoc nomē act⁹: s; ad aliū nomē z si nomē nō sit ipōitū licitū est fingere fm arte phi in predicamētis. Tunc ad formā dico qd actus diffinit potētiā: s; nō terminat ei⁹ relatōem. qz non est correlatiūū sibi corruis. Ad fm concedo qd relatiūū diffinitur per terminū diffinitione quid noīs nō quid rei. Et qñ dī qd i⁹ vt l̄mīn⁹ est prior diffinitōe suo correlatiūo: dico qd hec p̄na nō valet nisi de diffinitione pprie dicta exprimēte quid rei z de diffinitione data p additamenta et a priori. Quā aut diffiniūtur diffinitione quid noīs: mutuo tunc nō ē vey s; magis vbi diffiniēs z diffinitū sunt siml diffinitione z intellectu. qz neut⁹ pōt exprimi quid noīs. nisi p aliud. Et hoc totū patet per phūm in predicamentis vbi dicit qd qui diffinite scit vñū relatiūū diffinire scit reliquū. Et ad phi dico qd loquitur de diffinitione accipiēte aliqd z includente qd nō diffinitur per ipm diffinitū vbi diffiniēs semp est p̄ius diffinito illomō subā nō diffinitur per accidens nec actus per potētiā. qz semp diffiniēs est simul diffinitione cum diffinito: sicut est in relatiuis mutuis vel diffiniēs est p̄ius diffinito diffinitione z h^o est qñ nō diffiniūtur mutuo. Et vltra dico qd in istis relatiuis nō est talis prioritas essentialis diffiniētis ad diffinitū z in oībus istis bene pōt esse circulus in diffiniendo. Ad principale patet satis in precedentibus z pōt adhuc aliter dici qd in ter^o mō ex vna parte nō habet aliquod nomen absolutū preter nomen relatiūū respectu cui⁹ dicatur ad nomē relatiūū. sicut est ex alia parte. Exēploz visibile dicitur ad visum. z ecōuerso visus ad visibile. Et ista sunt pprie correlatiua z pprie est vñū relatiūū sicut reli

quā et omne nomen quod habetur ex parte visus dicitur ad visibile. quia non habemus nisi hoc nomen visus et vere dicitur quod visus est alicuius visibilis visus. non tanquam subiecti. sed tanquam obiecti secundum philosophum. Seder alia parte sunt duo nomina ad quorum utrumque dicitur visus. sed unum nomen est proprie relatiuum. puta visibile. et aliud non. puta color. nisi quia aliquomodo alter dicitur ad ipsum: quia proprie dicitur quod visus est visibilis visus et visus est coloris visus: sed non proprie dicitur color esse visus color. sicut dicitur quod visibile est visus visibile. Et si dicat quod philosophus dicit quod alterum extremum non refertur nisi quia alter refertur ad ipsum: et per consequens illud extremum aliquomodo refertur. sed color nullomodo refertur ad visum. ergo per illud extremum non intelligit colore. Dico quod colore refertur ad visum potest intelligi dupliciter vel sub nomine coloris: et sic refertur ad ipsum. non est aliud quam esse extremum correlationis. et ideo ex hoc ipso quod visus dicitur coloris visus ibi color aliquomodo refertur. Aliter potest intelligi refertur sub alio nomine. sicut dicendo color est visus visibilis et utroque modo potest insufficiens exponi philosophus.

Questio. xxv.

Primum relationes trium modorum sunt relationes in creaturis. quod non. quia relationes ille speciales non sunt res absolute existentes extra animam. Nec sunt res distincte ab illis: sicut patet ex precedentibus ergo etc. Contra circumscripso actu intellectus adhuc una albedo est similis alteri. ergo similitudo est relatio realis. Respondeo distinguendo de relatione reali. Unomodo dicitur relatio

realis. quia significat aliquam quam rem extra animam vel in anima. Aliomodo quia significat res absolutas extra animam vel in anima que dicuntur esse tales quales denominantur esse per tale relatiuum sine omni operatione intellectus. Primum modo dico quod non sunt relationes reales. quia non sunt tales parue res medie inter res absolutas: sicut patet ex dictis. Secundomodo dico quod sunt relationes reales: quia significant res absolutas predicto modo. puta similitudo significat duo alba. et quod utrumque album est simile alteri sine omni operatione intellectus. quia intellectus non plus facit ad hoc quod sortes albus sit similis platoni quam facit ad hoc quod sortes sit albus. immo ex hoc ipso quod sortes sit albus et plato est albus: sortes est similis platoni omni alio ymaginabili circumscripso tamen hoc non obstante ista pura absoluta potest intellectus diuersimode per conceptum exprimere. Unomodo per conceptum absolutum: sicut dicendo sortes est albus. plato est albus. Aliomodo per conceptum relatiuum. dicendo sortes est similis platoni secundum albedinem: et iste conceptus relatiuus est solum in anima. Sed hic sunt duo dubia. primum quod secundum predicta videtur quod aliquid refertur realiter ad non ens: puta materia realiter refertur ad formam non existentem. Ad quam est in potentia etiam circumscripso omni operatione intellectus materia est vere in potentia ad formam: et hoc nomen potentia vere significat ipsam materiam. Secundum dubium est utrum tales sint concedende albedo est similitudo. sortes est paternitas: sicut tales conceduntur albedo est similis: vel sortes est similis vel pater. Ad primum istorum

dico q̄ ibi est solū difficultas vocalisyl
equiuocatio de relatione reali. Nam si
relatio realis p̄scise itelligitur i^a q̄ im-
portat vnam rem existentem. ⁊ aliam si-
bi correspondentem in actu. sic est mani-
festum q̄ hic non est r̄lo realis. Sed vo-
cando r̄loem realem. quando aliquid si-
ue sit in actu siue in potentia est tale qua-
le denominatur esse p̄ p̄cretum relatio-
nis siue omni operatione intellectus: sic
est relatio realis: quia opatio itellect^o nō
plus facit ad hoc q̄ materia sit in potē-
tia ad formam. q̄ ad hoc q̄ vnus asin^o
generet alium. Ad secundum dico
q̄ aliter dicendum est secundum vsum
loquentium: ⁊ aliter p̄m veritatem ser-
monis. nam vsus loquentium habet di-
cere q̄ similitudo equalitas ⁊ c. ita signi-
ficant res absolutas: sed nō sunt res ab-
solute. Nec predicantur de illis. q̄ vsus
loq̄ndi nō p̄cedit q̄ albedo sit s̄litudō. n^o
duo alba sunt s̄litud^o s̄ p̄cedit q̄ s̄litudō
significat duo alba: sed loquendo de vir-
tute sermonis significatiue debet conce-
di q̄ similitudo equalitas ⁊ huiusmodi
ex quo significant res absolutas: ⁊ sunt
p̄ime intentiones: p̄ssunt vere predica-
ri de illis. Et hoc potest adhuc diuersi-
mode poni. vno modo sicut dictum est
quadam questione superius q̄ quan-
uis concreta talium relationum suppo-
nant pro vna re absoluta. ⁊ de i^a vere
predicantur. puta dicendo sortes est si-
milis. tamen abstracta relationum non
supponūt nisi pro plurib^o rebus absolu-
tis coniunctim. sicut nomen collectivuz
puta populus: exercitus: turba. so-
cietas. Et secundum istam opinionem
sicut conceditur q̄ sortes est socius. Et
ista negatur sortes est societas: ita conce-
dendum est. q̄ sortes est similis: ⁊ negan-

dnm q̄ sortes est similitudo. Tamen cō-
cedendum est q̄ sortes ⁊ io sunt simili-
tudo. ⁊ ita in omnibus esset dicendum:
q̄ talia nomina abstracta relationum
sunt nomina collectiva. sed quāuis ista
opinio possit sic sustineri quantum ad
r̄lones equiparentie: siue similitum nomi-
num non tamen in relationibus disqui-
parentie que sunt dissimilitum nominuz
quā non videtur proprie dictum q̄ de-
us ⁊ creatura sunt: creatio: actio: sicut
pater ⁊ filius sunt paternitas. sicut nec
conceditur q̄ filius est paternitas. Ido
potest aliter dici sicut dictum est superi-
us in quadam questione. q̄ quando cum
q̄ concretum ⁊ abstractū penitus idem
significant: ⁊ omni eodem modo signifi-
candi gramaticali ⁊ logicali talia con-
creta ⁊ abstracta predicantur de eodem
nisi inclusio alicuius sineat hegoruma-
tis impediatur: sed sic est de concretis ⁊ ab-
stractis istarum relationum. q̄ quicquid
significat simile significat similitudo. Et
eodem modo. quā non plus innotescit
per rationem. nec per auctoritatez alicu-
ius doctoris q̄ similitudo significat res
coniunctim plusq̄ simile: sicut per auc-
toritates innotescit nobis q̄ populus ⁊
exercitus significant sua significata con-
iuncti. ⁊ popularis supponit pro homi-
nibus diuisim: ⁊ ideo de virtute sermōis
sic hec est p̄cedenda albedo ē s̄litudō ita h^o ē
p̄cedē^a alb^o ē s̄litudō. Et nūq̄ p̄t vna ē
se vera sine alia. Et sicut hec est conce-
denda. sortes est pater. ita hec est conce-
denda sortes est paternitas. quā pro eo-
dē supponūt. ⁊ ista ē cōis. tā ad r̄loes eq̄
pen^o q̄ ad r̄loes disq̄parentie Ad p̄m
cipale patet sufficienter ex dictis.

Questio. xxvi.

Trum ydemptitas similitu-
do: et equalitas sint relationes
in diuinis q̄ non. quia tunc i
diuinis essent plures relationes q̄ quat
tuor. Similiter nulla istarum constitu
it personam diuinam. Contra. pater
in diuinis est realiter equalis filio et spi
ritui sancto. ergo. Supposita distincti
one d̄ r̄ l̄oe reali posita in priori q̄oe dico
tunc ad questionem q̄ accipiendo rela
tionem realem. primo modo vt dicit ali
quam rem quocunq; modo distinctam
a personis diuinis. sic non sunt relationes
reales. quia quando propositio verifica
tur pro rebus et cetera. Sed iste propo
sitiones pater est equalis filio vel simi
lis verificantur pro rebus et solus pa
ter et filius sufficiunt ad verificandum
istas. ergo alia res non est ponenda.

Præterea in creaturis equalitas: et
similitudo non sunt tales res p̄ne. ergo
multo fortius in deo. Præterea si sic
tunc quero. aut similitudo patris fun
dat aliam similitudinem respectu simili
tudinis i filio: aut nō si sic: t̄c erit proces
sus in infinitum. Si non. et tamen vna
similitudo est similis alteri: ergo eodem
modo standum est in primo. sc̄z q̄ pater
est similis filio sine omni tali re addita.

Secundo dico q̄ accipiendo rela
tionem realem. secundo modo sic sunt
relationes reales q̄ probō. quia quan
do aliquid est tale quale denotatur esse
per relationem ex natura rei. et non per
operationem intellectus. ibi est relatio
realis. sed sic est de equalitate. ergo illa
equalitas est relatio realis. **Tertio.**
dico q̄ iste non sunt relationes rōnis h̄
p̄bo. quia nunq̄ est relatio rōnis: nisi
quando res non est talis ex natura rei. q̄
lis denotatur esse per tale relatiuum:

sed potest esse talis per operationem in
tellectus. sed pater ex natura rei est eq̄/
lis et similis filio sine omni operatione i
tellectus. quia non plus facit intellectus
ad hoc q̄ pater sit similis filio. q̄ facit
ad hoc q̄ pater generet filium. Si di
cat. sicut impossibile est q̄ aliquid sit al
bum sine albedine. ita impossibile est q̄
aliquid sit equale sine equalitate. Dico.
q̄ ly equalitas potest stare materialiter
solum. vel significative. si primo modo
stet vera est. si sc̄do° falsa. quia tūc eq̄li
tas supponit pro patre et filio coniunc
tim vel diuisim. Ad principale patet
ex dictis quomodo pater est equalis fi
lio.

Questio. xxvii.

Trum ydemptitas numera
lis sit relatio realis. q̄ non. q̄
eiusdem ad se non est relatio
sed ydemptitas numeralis est huiusmo
di. ergo. Contra. fortes ex natura rei
est idem numero sibi sine omni opere in
tellectus. ergo est relatio realis. Præ
supposita distinctione de relatione reali
prius data dico breuiter q̄ ydemptitas
numeralis eodem modo est relatio rea
lis: sicut similitudo vt equalitas. Et h̄
quia fortes est realiter idem et ad h̄ ni
hil facit intellectus. Sed contra. p̄h̄s
v̄o. metaphisice. c. de eodem dicit sic. ydē
ptitas vnitas quedā pluriū in essendo:
aut quando v̄itur vno vt plurib; velu
ti q̄ dicunt ip̄m ip̄i idem. nam vt duo/
bus v̄itur eodem. tunc arguo. ydempti
tas numeralis non est nisi quando quis
v̄itur vno vt duobus. sed solus in
tellectus v̄itur vno. vt duobus. ergo ta
lis ydēptitas nō est sine opere intellect^o
et per consequens non est relatio realis.

Preterea ad relationem realem semper requiritur distinctio realis extremorum. sed hec extre^a nō distinguuntur realiter. ergo rē. Pre^o omne relatiuum predicat in concreto de subā: sicut bñ dicitur qd subā est qualis z q̄ta rē. Sed relatiuum est predicamentū relationis. ergo hec est vera. substantia est relatiua aīa est relatiuum. quod nō cōcedit: Preterea ab inferiori ad superi^o est bona cōsequentia. sed pater z relatiuum se habēt sicut superius z inferius: sicut paternitas z relatio. ergo sequitur homo ē pater. ergo homo est relatiuum. z nō per se. ergo per aliā rem. Ad primū dico. qd ari. non negat ydēptitatē numeralem esse relationem realem: sed vult qd in assignando extremū vni correlatiuo vtendū est eodē noīe in diuersis casibus ac si essent duo noīa. Et hoc siue assignetur p priū correlatiuum: siue illud de quo suum correlatiuum verificatur. Vnde sicut assignando correlatiuum similis possum dicere dupliciter. vnomō sic fort. est similis pla. Aliomō sic. simile est simili simile. ita in pposito possum dicere qd fortes ē idē forti. z quod idem eidē est idē. Si dicat qd fm istā assignatōem ita in similitudine oportet vti vno quasi duob^o sicut in ydēptitate numerali concedo n^o hoc negat phi. tñ differētia est ī vtraq^o assignatione. In pposito aut oportet vti vno vt duobus. hoc est oportet accipere idem nomē in diuersis casibus. idō dicit veluti ipsum ipi idē. sed in aliis respectibus nō oportet nisi quando assignatur nomen relatiuum ad suū ppiū correlatiuum. sic dicendo simile est simili simile. sed accipiēdo i^o quibus conueniunt relatiua debent accipi simpliciter diuersa. quia non possum vere dicere fortes

est similis fort. z sic de alijs Ad aliud dico qd extremū relationis potest dupliciter accipi. vnomō pprie p correlatiuo. isto mō dico qd omis relō realis requirit distinctōem realē extremoz. saltem numeralem. quia ipamet correlatiua que sūt extrema relationis sunt conceptus vel voces. z i^o in pposito distinguuntur numeraliter. sicut idē conceptus bis replicatus in diuersis casibus. Et eodem mō est de relationib^o mouentis z moti qñ idem mouet se qd ipsa extrema relatiōis que sunt correlatiua distinguuntur numeraliter saltem. Aliomodo accipitur extremum relationis pro i^o de quo correlatiuum verificatur. z sic improprie accipitur: z sic accipiēdo non oportet qd omis relatio requiratur distinctionem realem extremoz. quia potest esse simpliciter idem de quo vtrumq^o extremū verificatur. patet non solum in ydēptitate numerali. sed etiam quando idē mouet se. Ad aliud dico qd quando predicamentum est prima intentio secundum mentem philosophi. tale predicamentum predicatur de substantia in concreto. sed fm intentionem philosophi relatio est nomen secunde intentionis: qz prescise vtebatur hoc nomine relatio. vel ad aliquid pro intentionibus vel nominibus. z ideo ipse non concederet qd substantia est relatiua. sicut qd substantia est qualitas. tamen secundum veritatem theo^o rlo est nomen prime intentionis. qz significat nō solum noīa relatiua. sed etiam ipsas rōnes extra animam. puta rōnes diuinas. ideo est prima intentio. Ad aliud dico qd pater z relatiuum nō pprie se habēt. sicut superius z inferius. quia rlo est nomen scde intentionis sui phi. z soluz supponit p

noibus relatiuis: non p̄ rebus. & ideo nō sequitur. homo est pater. ergo hō est relatiuū. q̄ relatiuū non pōt supponere. p̄ ipsa re que nō est signum. sed tm̄ suppōit p̄ signis s̄m intentionem philosophi. saltem s̄m ueritatē. p̄ nulla re. creata extra & ideo in talibus termis non tenet illa regula ab inferiori ad superi⁹. sicut nō sequitur hō est spēs. ergo aīal est spēs p̄pter eandem cām. Ad argumenta p̄ncipalia patet ex dictis.

Questio. xxviii.

¶ **T**rum creatio actio sit relatiō rationis. q̄ sic. q̄ est relatio & nō realis ergo rationis. Contra. relatio rōnis causatur per actum intellectus sed p̄ter omnem operationem intellectus creati: uere dicitur de⁹ creans lapidem & creator hoīs. ergo &c. Ad q̄d nem dico primo q̄ creatio actio siue relatio dei ad creaturam. nō est relatio rōnis. quod p̄bo multipliciter primo sic. q̄m̄ aliquid importatur p̄ aliquod nomē q̄d nomen non potest alicui competere nisi aliqua cā cante si illa cā non esset: illud nomen nullo mō uere diceretur de aliq̄o sed relatio rōnis nullo mō pōt esse nisi in intellectu nostro cante. ergo si intellectus creatus non esset. nō esset relatio ratiōis & per consequens si creatio actio importet respectum rationis deus non erit uere creator: nec creans. & ita deus nō posset creare lapides intellectus creato non causante. Adterea quando aliquid denoiatur ab aliquo uere & realiter: uel q̄n̄ aliquid est aliquale uere & realiter. siue intellectus sit: siue non sit: per neutrum extremum importat aliquid cātū ab intellectu. Exēplum si hō realiter sit albus siue intellectus sit siue nō sit. tunc nec per

hoīem nec per album importatur aliquid cātū ab intellectu: sed siue intellectus sit siue non sit deus est creans. ergo nec p̄ deum nec per creantes importatur aliquid cātū ab intellectu. Adterea s̄m istos sicut intellectus causat respectum rōnis: ita uoluntas: & per p̄ns ad hoc q̄d. deus creet lapidem: nō plus facit intellect⁹ n̄ q̄ uoluntas creata. Et ita uel utrūq̄ cābit ibi respectū rōnis uel neutrum: si neutrum hētur p̄positum: si utrūq̄. ergo creatio actio importabit duos respect⁹ rōnis: unum cātū per actū intellectus. & alium causatū per actū uoluntatis q̄d est absurdū. Adterea sicut uox relatiua ita scriptū nomen est relatiuū. p̄posito ergo q̄ nullus intellectus creat⁹ esset: & tm̄ hec p̄positio esset scripta in libro. deus est creans: tunc illud nomē creans scriptū est relatiuum & tm̄ tūc non importat respectū rōis Adterea s̄m istos respect⁹ cātur ex operatione intellectus cōparantis unam rem ad aliam uel ad scriptū. tunc arguo q̄n̄ cūq̄ ex cōparatione alicui⁹ ad alterū cātur aliquid aliud: tunc ex simili cōparatiōe ipsius ad q̄d cūq̄ cātur simile. Exēplū q̄ subiectum & predicatū sunt denoiationes p̄ntes tales cōparationes. & ideo omne illud q̄d pōt intellectus cōparare ad hoīem sicut cōparat sortē ad hoīem potest esse subiectum uel predicatum respectu hominis: sicut sortēs potest eē subiectum uel predicatū respectu hominis: s̄z omni modo quo intellectus potest cōparare deum ad creaturaz cōsimili modo potest comparare quacūq̄ creaturā ad eandem. ergo si deus est creator p̄pter relationem consequentem cōparatiōem intellectus. eadez ratione una creatura dicitur & erit creatrix alterius p̄pter respectum rationis consequentem cō-

paratōem intellectus. si dicat q̄ vna cō/
paratio est vera z alia falsa. z ideo ad
vna sequitur respectus ratiōis z non ad
aliam. Contra. respectus rōnis ita cō
sequitur cōparationem veram sicut fal
sam z e cōverso. qz fm eos in ista p̄posi
tione assnus est hō. ita consequitur respe
ct⁹ rōnis assnum p̄pter cōparatōem fal
sā sicut in ista p̄positione vera. sortes est
hō consequitur respectus rōnis sortis p̄
pter cōparationem veram. qz ita assn⁹
est subiectum in p̄positione falsa p̄pter
talem cōparatōem falsam. sicut sortes est
subiectū in p̄positione vera. p̄pter cō
parationem veram. ergo siue intellectus
cōparet vere siue false semper cōsimilē
cōparationem sequitur cōsimilis respe
ctus ratiōis. z per consequens p̄pter il
lam cōparatōem: ita potest creatura cre
are sicut deus. **D**icere sicut nihil ē
album nisi albedo sit inesse sicut conueni
enti. ita nihil est creans nisi creatio sit in
esse sibi conuenienti. ergo si creatio actio
sit quidā respectus ratiōis: nunq̄ deus
vere crearet: nisi talis respectus ponere
tur per operationem intellectus compa
rantis quod est absurdum. **D**icere
sicut intellectus potest comparare cau
sam non habentē respectum realē ad ef
fectum suū fm istos ita potest cōparare
causam habentem respectū reale ad ef
fectum suum. ergo qua ratione ex pri
ma cōparatōe cōsequitur respectus ra
tis ratiōis eadem ratione ex secūda cō
paratōe consequitur cōsimilis respe
ctus. z ita talis causa haberet duos re
spectus ad effectum suum vnum reales
z alterū ratiōis quod falsum est. **I**deo
dico q̄ creatio actio siue relatio dei ad
creaturam nō est respectus ratiōis. **S**e
cūdo dico q̄ illa relatio ē realis illo mo

do quo relatio solū ad effect⁹ suos est re
alis. qz circūscripto omī intellectu crea
to vere dicitur de⁹: dñs creature z creas
Ad p̄ncipalia patet ex dictis.

Questio xxx.

Vtrum relatio rōis distinguit a re
bus absolutis. q̄ sic. qz contradi
ctoria nō verificantur de aliq̄
sine distinctione reali. s; colūna nunc est
dextra z prius non. ergo dextreitas co
lūne distinguit a columna. s; dextreitas ē
relatio ratiōis. ergo. **C**ontra. relatio
diuiditur in relatōem reale z rōnis. s;
relatio realis non distinguit ab absolutis
ergo nec relatio rōnis. **A**d questionē
dico breuiter q̄ relatio rōis non distinguit
a rebus absolutis. **Q**uod p̄bo. quia si
sic. aut h; esse subiectiuū aut obiectiuū
s; p̄mo tunc est reale. si scōdo p̄tra nihil
tale obiectū est in hoc mundo: sicut p̄ba
sum est prius. **S**ed p̄tra vniū extremoz
p̄positionis nec est aliqd absolutū: nec re
latio realis. qz non oritur ex natura ex
tremoz. ergo est relatio rōnis. **D**icere
terea subiectū z predicatum: genus spe
cies z alie secūde intentōes nō importāt
tū res absolutas. qz quicquid est abso
lutū in subiecto pōt eē z intelligi. z tam
non erit nec intelliget eē subiectum nec p̄
dicatum z sic de genere z specie zc.

Dicere veritas z falsitas necessitas
z p̄tingentia p̄pōnis non sunt res abso
lute nec relatōes reales. **D**icere p̄
cium in nūmo est relatio rōnis z non res
absoluta. **S**ed istis z cōsimilib⁹ non
obstātibus dico q̄ rōis nō distinguit
ab absolutis. nec inuenitū a p̄ talis di
stinctio inter relationem reale z ratiōis
Ad primū in p̄tratum dico q̄ vniū ex

tremoz ppositionis in mēte est concept⁹
sincathegorematic⁹ verbi copulatiui si
ue copulantis subiectum cum predicato
sicut in ista ppōe plata. hō est aīal. vno
extremoz ponitur illud verbū est qd est
quedam qualitas absoluta. Ita ppor
tionalr est de vnione extremoz istorum
nī intentōe. q est conceptus copule que ē
qualitas quedā mentis. puta actus intel
ligendi. et iste conceptus realiter distingui
tur a subiecto et predicato que sunt etiaz
diuersi act⁹ intelligēdi. et istis trib⁹ pcepti
b⁹ positis in mēte sine omni respectu rō
nis habetur ppositio et vnio extremoz
eius sicut istis tribus vocibus p̄tinue p
latis homo est aīal. hētur sufficienter p
positio in voce sine omī alio et vnio extre
mōz eius. Ad aliud dico q illud ab
solutum in mēte quod est subiectū vel p
dicatū ppositionis pōt eē et intelligi cog
nitōe incōplexa. et tñ nec vnum erit subie
ctū nec aliud predicatū sed hoc non pp̄
defectum alicuius respect⁹ rōnis. sed pp̄
defectum cōceptus absoluti copule. po
test enim aliquis absolute cognitōe incō
plexa intelligere et hōiem et aīal. et tamē
nec homo erit subiectū nec aīal predica
tū. et hoc qz deficit ille pceptus sincathe
gorematicus quo posito sū omī alio re
spectu: hō erit subiectū aīal erit predica
tū et habetur tota ppositio. Vnde conce
do q tam subiectū qz p̄dicatū est cōcept⁹
relatiuus rōis sicut post patebit. S; qū
bet talis conceptus est quedam qualitas
absoluta puta actus intelligendi et sicut
dictum est de subiecto et predicato. ita dicē
dū est de genere. et omnibus intentionib⁹
secundis. qz tā genus qz species sūt p̄rela
tiui. et possunt dici relationes rationis
fm bonum intellectum. Non tamen di
stinguuntur a rebus absolutis. Et

ideo animal qd est genus potest absolu
te intalligi cognitione incōplexa non intel
ligēdo qd est genus et sic d̄ sp̄. Etcā ē c; et
iste pcept⁹ gen⁹ n̄ tm̄ significat aīal corp⁹
colorē et alia genera. s; ipoztat qz p̄dicē
tur de pluribus differētibus specie. et ita
ille pceptus genus connotat illa de quib⁹
bas animal et color et cetera genera pre
dicantur. qz ille cōceptus genus non so
lū significat illas primas intētiones que
sunt genera. sed et connotat species illo
rum generum. licet iste cōceptus color et
animal non cōnotet illas species. ideo di
citur genus relatio rationis. qz non po
test sic cōnotare nisi mediante intellectu.
et tamen est qualitas absoluta in aīa. Et
odē modo iste cōceptus species nō solū
significat hōiem et asinum que sunt spe
cies sed cōnotat qz predicant⁹ de plurib⁹
differentibus numero et etiā connotat qz
genus est predicabile de eis. et ita pōt di
ci de aliis secundis intētōibus. Ad a
liud dico q veritas et falsitas ppōnis nō
differunt p̄ novos respect⁹ rōnis: sed sūt
cōceptus relatiui significātes ipsas ppō
nes nō absolute. sed iste cōceptus veritas
vltra ppōnem quā significat cōnotat qz
ita sit in re sicut importatur per ppōnem.
Et falsitas importat qz ita nō sit in re sicut
importatur p̄ ppōnem. et per illū pceptū
necessitas importatur et qz ita sit in re et
nō pōt aliter esse. cōtingentia connotat qz
pōt alr eē qz importat per ppōnem et h⁹
sine oī respectu rōnis. Ad aliud pcedo
qz p̄ciū est nomē relatiuū. et pōt dici rela
tōnis. qz denarius nō d̄ p̄ciū nisi p̄ vo
lūtariā instōnem alicuius. et ita connotat
actū volūtatis et actū intellectus ip̄s⁹ in
stituentis sine quo actu nullo⁹ dicitur h
ciū: iō pōt dici rōis. Per p̄dicta pōt
sufficienti rāderi ad oēs rōes reprobatas

relationes rationis esse. Ad principale dico qd in pposito contradictoria verificantur de colūna per mutationē alīs in quo est realiter sinistrum & dextrum: qd ideo colūna denominatur dextra vel sinistra. quia situatur ad dextram vel sinistram alīs. Ideo cōcedo qd dextreitas iportat rem distinctā a colūna. s. dextra pte alīs. Et qd accipit qd dextreitas ē relatio rationis. falsum est. quia sine omni actu intellectus & voluntatis dicitur colūna dextra vel sinistra. qz stat ad dextrā vel sinistram aīalis. & id non plus est relatio rōnis in colūna q̄ in aīali.

Questio. xxx.

Trum relatio realis & rōnis distinguant. qd non. qz relatio realis iportat aliquid extra aīam. g^o solum significat res exītes in aīa. & per pns est relatio rationis. Contra. relatio rōnis & realis diuiduntur ex opposito ergo nullo^o coincidunt in idem. Ad q̄stionē h̄ relatio rōnis non sit vocabuluz p̄hysicū. qz credo qd non inuenit illud vocabulū in p̄h. Aristotelis ponēdo tñ ppter cōia dicta relationē rationis aliquid eē. dico qd relatio realis & rationis distinguuntur. qd patet. quia quando sine operatione intellectus res nō est talis qualis denotatur esse per relationem & concretum relationis. tunc est relatio rationis. verbī gratia. qz nihil est subiectum nec predicatum sine operatione intellectus: imo ad hoc qd aliquid sit subiectū vel p̄dicatū requirit opatio. ideo isti pceptus relatiui. s. subiectū & p̄dicatuz dicuntur relationes rōnis. simlr qz vox non significat rē nisi per institutōem que est operatio intellectus. ita qd si nunq̄ fuisset hec vox: homo instituta ad significandū: non signi-

ficaret. nec eēt vox significativa: ideo significatio istius vocis pōt vocari relatio rationis. per hoc qd patet hoc nomē homo: ad hoc qd sit nomē. siue vox significativa nihil addit vltra istam vocē hō & cōsimiles: sed cōnotat actū intellectus quo instituebat ad significandū. istis enī duobus postis sine omni respectu rōnis inesse dicit ista vox hō nomen. qz impossibile ē qd ista vox hō sit. & qd actus quo instituit ad significandū sit. nisi ista vox sit nomen. Simlr qz nummus nō est precium nisi p voluntariam institutōem quā volitionē precedit actus intellectus. ideo potest p̄cium dici act^o respectus rōnis. Et s̄ h^o pōt saluari dictū Sco. qui ponit qd relatio rōnis potest causari: tam per actū intellect^o q̄ voluntatis. Sed quā res est talis qualis denotatur eē per relationē vlt per conceptū relationis sine omni operatione intellectus. ita qd operatio intellectus nihil facit ad hoc. tunc pōt dici relatio realis modo exposito. Exemplum quia vnum album est simile alteri albo sine operatione intellectus operantis: ideo similitudo dicitur relatio realis: & sic est d paternitate & aliis. Ad principale dico qd quantum hoc commune relatio sine intentionem philosophi sit secunda intentio. & ita sine euz potest dici relatio rationis. quia nec ipsum nec illa pro quibus supponit: sunt relationes sine operatione intellectus: tamen secundum veritatem theologie est prima intentio & relatio realis. quia licet secundum opinionem philosophi relatio non significat aliquam rem creatam extra animam: tamen in rei veritate significat relationes diuinas: que sunt extra animam ideo secundum veritatem est relatio realis & prima intentio. quia sine omni

operatione intellectus. paternitas diuina est relatio et similiter filiatio et spiratio. Similiter quicquid sit de relatione que est genus: tamen relationes speciales puta similitudo et hominibus sunt reales et significant et supponunt per rebus extra animam.

Incipit septimum quolibetum.

Questio prima.

¶ **T**rum creatio vel conseruatio differat realiter a rebus absolutis quod sic. quia creatio est relatio vel res absoluta non est res absoluta. 8° et c.

¶ **C**ontra. si differat realiter. et ergo illa res que est creatio creatur. aut 8° creatio que est a rebus. aut non. Si sic. tunc crit processus in infinitum si non. 8° standum est in primo.

¶ **R**espōdeo quia ista questio includit difficultatem generalem ad creationem conseruationem actionem et passionem. Ideo generaliter dico quod non. quia quod propositio verificatur per rebus: si due res vel tres sufficiant ad veritatem propositionis: alia superfluit sed iste due propositiones lapis creatur lapis conseruatur sunt vere et verificantur per rebus. et ad verificandum istam propositionem: lapis creatur: sufficit deus et lapis. et primum instans in quo est. quia iste positus impossibile est quin hec sit vera lapis creatur. ergo creatio non est alia res ab istis. Similiter ad verificandum istam lapis conseruatur: sufficit deus et lapis. et aliquid instans post instans creatiois. ergo conseruatio actio vel passio non est alia res ab istis. Sed hic sunt dubia. primum est de creatione. quia videtur quod sit alia res ab istis. quia deus et lapis manent: et non manet creatio. pro hoc pro primo instans creatiois. ¶ **A**dterea si hodie ignis generet ignem et cras deus annihilaret ignem

generatum. et per creationem in 3° die producat iste ignis creatur et prius non per causam.

¶ **E**t tamen omnia absoluta que sunt in tertio die fuerunt in primo die per causam. ergo creatio dicit aliquid de rebus absolutas. Scdm dubium est de conseruatione. quia deus est et lapis similiter quod lapis non conseruatur distig^o creationem a conseruatione. pro hoc in primo instanti quod lapis creatur. 8° conseruatio est aliquid propter deum et lapidem. ¶ **A**d primum istorum dico quod creatio lapidis siue actiua siue passiuua non significat aliquid positum distinctum a deo et lapide. sed connotat negationem immediate precedere esse lapidis: quia importat quod lapis modo sit et prius immediate non fuerit. Et quicquid sic est sine omni alio respectu dicitur deus creare lapidem. Et lapis creari a deo: et hoc solum est primum instans creationis lapidis. ¶ **A**d 2° dico quod tertio die ignis creatur et non in primo. quia in aliqua parte tertie diei fuit totaliter nihil. quia fuit annihilatus secundum materiam et formam. et per mediate fuit: ideo fuit creans. Sed in primo die non fuit creatus sed generatus. quia in primo die non accepit esse secundum se totum. quia materia fuit presupposita generationi. Et si dicat ponam^o quod solum forma ignis annihilaretur in tertio die: et repetit per creationem: tunc manet eadem materia primo die et tertio: et tamen tertio die creatur et primo die non. ¶ **R**espondeo. tertio die creatur forma ignis: quia tunc producit a solo deo: qui solum agit ad extra per creationem. ¶ **P**rimo autem die non producit a solo deo sed ab igne. ideo non creatur. ¶ **V**nde hoc nomen creatio quod solum dicitur de lapide: ita quod lapis vel ignis solus dicitur creari et non generari. connotat quod ignis immediate prius non fuit et quod ignis producit a solo deo. ¶ **A**d 2° dubium dico quod conseruatio siue actiua siue passiuua: non dicit aliam rem a deo et lapide. Et sicut crea/

lio lapidis importat ultra deū: q̄ lapis modo est et prius non fuit: ita cōseruatio importat ultra deū q̄ modo est et prius fuit et q̄ hoc non est verū in primo instāti creationis lapidis. iō tunc non cōseruatur sed creatur. Ad principale dico q̄ licet creatio sit nomen relatiuū. tamē potest supponere pro rebus absolutis et iō de virtute sermonis hec est cōcedēda. creatio actio est deus. et creatio passio est lapis.

Questio secunda

¶ **T**rum qualitas differat realiter a substantia. Qd non. q̄ rectū curuū triangulum quadrangulū et hōi sunt qualitates d̄ tertia specie et sunt substantie eo q̄ deus non posset facere corp⁹ sine figura. ergo etc. Cōtra albedo et nigredo sunt qualitates. et non sunt substantie vt manifestū est. ergo. Ad q̄onem dico q̄ qualitas de tertia specie differt realiter a subā. qd̄ probo. q̄ iposibile est aliqd̄ transire de vno contradictorio in p̄trictorium sine acquisitōe vel deperditōe cuiuscūq̄ rei vbi nō saluatur per transitōem t̄pis vel motum localem: sed hō est primo nō albus. et postea albus et iste transitus non saluatur p̄ motum localem: nec transitōem t̄pis. ergo albedo differt realiter ab homie. Scdo dico q̄ qualitates de quarta specie cuiusmodi sunt figura curuitas et rectitudo: densitas: raritas et hōi. non sunt realiter distincte a substantia. et aliis qualitatib⁹. Qd̄ probo. quia quando p̄positio verificatur p̄ rebus. si vna res sufficit ad eius veritatem. frustra ponuntur due. sed tales p̄positiones linea est recta: substantia est curua. et huiusmodi verificantur p̄ rebus et sola substantia sic. vel sic situata

sufficit ad eius veritatem. partes substantie disponantur fm̄ lineam rectam: et nō moueantur localiter. nec augmententur nec diminuentur. contradictio est q̄ primo substantia sit recta et post sit curua. ergo rectitudo vel curuitas nihil addit super substantiam et partes eius. Vnde si deus per potentiam suam absolutā separaret a substantia situata fm̄ lineam rectā omne accidens tam absolutum q̄ relatiuum. et q̄ partes illius substantie in eodem situ cōseruentur. Adhuc illa substantia erit recta sicut prius. ergo etc. Sed hic est vnum dubium quomodo scitur q̄ qualitas est alia res a substantia et quomodo non. Respondeo q̄ quādo aliq̄ p̄dicab⁹ p̄nt success̄ verificari d̄ eod̄ q̄ p̄nt de eod̄ verificari p̄pter solum motum localem: tunc nō oportet q̄ illa p̄dicabilia res distinctas significēt huiusmodi sunt curuum rectum et hōi. Nam quando aliq̄ quid est rectum si postea nulla re abueniente: partes ipsius per motū localem apporimentur: ita q̄ min⁹ distent q̄ prius illud dicitur curuum. ideo curuitas et rectitudo important alias res a rebus rectis et curuis. Similiter est de figura q̄ per solum motū localem aliquarum partium p̄t aliquid fieri diuerse figure. Qd̄ mirabile enī esset si quotienscūq̄ partes mutarentur localiter. totiens acquirerēt nouas qualitates et perderent: sed sic nō est de albedine et nigredine. q̄ nō per hō solum q̄ partes alicuius mouentur localiter fit calidum vel frigidum. et iō omnia talia important res distinctas a substantia. Ad argumenta principalia patet ex dictis.

Questio tertia.

Trum actio vel passio differat
realiter ab absolutis. q̄ sic. quia
res absoluta dicitur agens. actio
autem nō est nec dicitur agens. ergo. Cō
tra. pluralitas nō est ponēda sine necessi/
tate. sed hic nō est necessitas. ergo ꝛc.

Ad q̄onem dico q̄ nec actio nec pas/
sio differt realiter ab absolutis. qd̄ p̄bo.
primo quia si sit alia res quero vtrū sit p̄
se stans vel non. Si primo tunc est sub
stātia z habet intentū. Si 2° tunc actō
īnest agenti aut patiēti. Si primo tūc oē
agens z omne mouens vere recipet no/
nam rem in se quicūqz ageret vel moue/
ret. z ita corpus celeste z celestia p̄tinue
reciperent nouas res in agendo. z ita de
us in agendo recipet nonam rē in se. Si
actio sit in patiente tūc illa res non deno
minatur p̄prie agēs sed patiēns. Siml̄r
tunc patiēs semp̄ ad minus recipet in se
tres res: puta actōem z passiōem z quali
tatem absolutā quod videtur absurdūz
Si dicat q̄ tunc non sequit̄ q̄ deus reci
peret nouas res qz non est sile de deo et
aliis creaturis. Contra. de⁹ nihil reci
piendo vere z realr̄ agit: z per p̄ns est ibi
actio sine tali re media. ergo frustra pōit̄
talis res in alio agente. cum possit vere
z realr̄ eē agens sine tali alia re. Adre
terea illa res que ponitur actō. aut ē cre
ata aut increata: si non ē creata. ergo ē d̄
us. si creata quero a quo. Non nisi ab a
gente vt scilicet agens p̄ducatur illam rem
Vnde hoc dato quero de p̄ductōe illi⁹
rei sicut prius. z erit p̄cessus in infinitūz
vel stabitur q̄ vna res p̄ducitur sine omī
re media. z eadem ratione standum ē in
primo. Adreterea oēm rem quam p̄/
ducit deus mediante causa secūda: pōt p̄
se immediate p̄ducere. ergo illā rem que
ponitur actio quādo ignis agit in lignūz

potest deus immediate p̄ducere sine hoc
q̄ ignis agat. quo facto: quero aut ignis
agit aut non. Si sic ergo ignis agit. z ra/
men solus deus agit. Si non agit. cōtra
in igne est actio formaliter z subiectiue
existēs. z per p̄sequens vere denomiatur
ab actione. ergo ignis vere agit: z ita a/
git z non agit. quod est impossibile.

Adreterea quando p̄positio verificat̄
p̄ rebus si tres sufficiant ad eius verita/
tem nō oportet ponere quartam. sed ista
p̄positio ignis agit in aquam. verifica/
tur p̄ rebus. z ad eius veritatem suffici/
unt ignis aqua. z calor p̄ductus in aquā
ad p̄sentiam ignis. ita q̄ nisi ignis eēt pre
sens aque nō p̄duceretur. ergo calor na
turaliter sine omī respectu medio p̄duci
tur. z tunc ignis vere dicitur agens z aq̄
patiēns z calor effect⁹ p̄ductus. ergo nē
la alta requiritur ad veritatem talis p̄
positionū. Sed contra. impossibile est
trāsire de contradictorio in cōtradictori
um sine omni mutatione. sed ignis produ
cendo calorem in aquam in primo instā
ti in quo ignis generatur: ignis vere agit
in materiā. z materia vere patitur recipi
endo formā ignis. z post illud instās nec
materia patit̄ nec ignis agit. ergo est ibi
aliq̄ mutatio. s̄z nihil nouū acquirit̄. er/
go aliqd̄ precedēs corrumpit̄: z nō nisi a/
ctio vel passio. z nō corrumpit̄ aliqd̄ ab
solutum. ergo respectus. 5° actio z pas/
sio sunt respect⁹. Adreterea qm̄ p̄posi/
tio verificatur pro rebus si pauca non
sufficiūt. requirunt plēs. sed ista p̄pō ignis
calefacit aquam. verificatur p̄ rebus et
res absolute nō sufficiunt ad verifican/
dum eam: qz possunt oīa absoluta fieri
a solo deo: z tunc nō erit hec vera: ignis
agit. ergo ꝛc. Ad primum istorum
dico q̄ aliter dicendum est de agente

non conseruante: et aliter de agente conseruante: tunc talis transitus saluat per solam transi-
tionem temporis. quod sola actio que non est conser-
uatio importat hoc totum quod ad presentiam
istius ignis ad aquam sequitur calor in aqua
quod non est in ea nisi ignis est presens aque
et quod post primum instans illud in quo ponitur
forma ignis si agens destrueretur: nihilominus
est forma ignis in materia aqua
ideo tunc propter transiitionem temporis dicitur
ignis non agens. qui prius erat agens. Si
militet quod passio que non est conseruatio passi-
ua dicit hoc totum quod materia nunc habet ali-
quam formam ad presentiam ignis. quod primum im-
mediate non habuit post primum instans ex
hoc quod tempus transit sine omni alio addito: se-
quitur quod hec sit falsa hoc passum patitur ab
hoc agente. et quod hec sit vera hoc passum
non patitur ab hoc agente sicut sola transi-
tio temporis sufficit ad verificandum istam. Pri-
mo fortes est in a. et postea ista fortes non
est in a. Sed de agente conseruante non preter-
talia dictoria verificari: nisi propter destru-
ctionem effectus. Et si queratur utrum actio
et passio transeant post primum instans. Respondeo
quod sic. sub isto intellectu quod agens cessat esse
se agens. et patiens cessat esse patiens et iste
intellectus est verus. Et sub isto intelle-
ctu potest concedi quod priuatio mere corrupitur.
et quod priuatio corrupitur in aduentu
forme: non quod aliquid vere corrupitur
sed quod materia cessat esse in potentia: vel
cessat esse priuata hoc est incipit habere formam.
Ad secundum frequenter prius dictum
est. ideo nunc transeo. Ad argumentum
principale dico quod logice loquendo actio
vere est agens. quod vere et realiter supponit
pro agente.

Questio. iiii.

¶ **T**rum predicamentum actionis et
passionis componantur ex concepti-
bus. quod non quod predicamentum v-
triusque predicatur de rebus. quod componitur
ex rebus. Contra ista predicamenta com-
ponuntur ex signis naturaliter significantibus
res. sed conceptus sunt homini igni. Ad qua-
estionem dico quod secundum intentionem philosophi
verba mentalia actiua que sunt conceptus:
sunt in predicamento actiois et omnia verba me-
talia passiuua sunt in predicamento passionis
sive illa verba significant substantias sive
qualitates. quod Aristoteles nominat ubique
ista predicamenta per homini verba. sicut patet
in predicamentis. et cum eo concordat Da-
masceus in logica sua. Unde predicamen-
tum actionis non est nisi quedam ordinatio
verborum actiuorum importantius quod ali-
quid agit vel facit aliquid. ita quod unum ver-
bum vere predicatur de alio verbo: cum
hoc pronomine qui addito. sic dicendo:
quod calefacit: agit: quod frige facit agit
et si talia verba essent in usu et sua partici-
pia et nomina eis correspondentia per eisdem
supponerent sicut omnia idem significant. tunc
agens et actio supponerent per eodem. Et
tunc de virtute sermonis debet concedi quod
actio est res absoluta sicut agens. et quod si-
cut agens est substantia. ita et actio est sub-
stantia. tamen substantia est contingenter actio. sicut
est contingenter agens. Et eodem modo de
virtute sermonis passio est substantia sicut pa-
tiens. Et hoc videtur dicere Damascenus
in logica sua. Unde dicit facere autem
et pati substantia quedam est taliter operans vel pa-
tiens. Ad argumentum principale dico
quod neutrum predicamentum predicatur de re-
bus sed de conceptibus rerum.

Questio quinta.

Trum predicamentū qñ im-
portet rem distinctā a reb⁹ ab-
solutis. qz sic. qz acceptis duo-
bus individuis eiusdē rōnis z in oībus
similibus nisi qz vnū sit ante aliud: vtz
est dīe qz vnūz est antiquius alio. ergo
vnū habet aliquid qz aliud nō habet. z
nō nisi respectū importatū p quando er-
go quando iportat talem re^m. Cōtra
fm oēs cuiuslibet respectus oportet po-
nere aliquē terminū. z sicut patet. nō po-
test poni aliquis terminus illius respec-
tus quando nisi tēpus sed tēpus multo-
rum que vocantur quando est. preteri-
tum z per consequens non terminat ta-
lem respectū realem. Ad istā qōez di-
cam primo. qz quando non est. talis p-
nus respectus distinctus a rebus abso-
lutis. 2° dicā ex quibus cōponitur pdi-
camentū qñ. Circa primū dico qz qñ
nō est talis respectus distinctus a rebus
absolutis. Qd pbo multipliciter. p^o sic.
Si quando sit talis res inherens rebus
temporalibus cum non plus. debe-
at talis respectus poni respectu vn⁹ tē-
poris qz alterius. ergo respectu tēporis
futuri erit talis res. qñs est falsum. qz
si aliqua talis res sit in isto homie qz erit
cras: sine qua nō pōt dicit qz erit cras: si-
cut nō pōt aliquid esse album sine albe-
dine. ergo respectu cuiuslibet instantis
illius tēporis in quo erit aliqua tal^r res
in isto hoīe: z cum ista instantia sint infi-
nita: sequitur qz in puero qui nasceret
cras erūt tot res: quot sunt futura ta^a
in quibus erit: z ita in illo puero erunt
infinite res. similiter in hoīe qui fuit in
finitis tēporibus z instantibus erunt re-
licte tales res infinite. Et si dicas: qz
illa instantia nō fuerunt in actu. Cō-
tra. aut aliquod instans vnqz fuit in ac-

tu. aut nullū si nullū ergo nihil est. si ali-
quod z nō plus vnū qz reliquū. 3° in-
finita fuerunt in actu. Secūdo de oī
re contingit determinate dicere qz est vl^r
nō est. a cōpicio tunc illā rem que debet
derelinqui ex adiacentia tēporis crastie
dici. tunc in isto hoīe est determinate i⁹
res que vocatur quando de futuro vel
non. Si est in ipso. ergo hec est determi-
nate vera: hoc erit cras. Si nō est in eo
ergo sua opposita est determinate vera:
scz qz hic homo nō erit cras. qz est con-
tra Aristot. qui in futuris contingenti-
bus negat veritatē determinatā. Tertio
quero aut in isto homine est talis respec-
tus respectu crastie dici aut nō. tunc ar-
guo. sequitur formalit talis respect⁹ re-
spectu crastie dici est in isto hoīe. ergo
iste homo erit cras sicut sequitur forma-
liter in isto hoīe est albedo. ergo iste hō
est albus. Et vltra arguo. oīs ppositio
vera de presenti que nō dependet ex ali-
qua de futuro habebit aliquā ppoem
de preterito necessariā. sicut si hec sit ve-
ra. nunc sortes sedet in a die postea. hec
erit semp necessaria: sortes sedit in a die
ergo si hec sit vera nunc illa res que est
quando respectu diei crastie est in sor-
te ppter qz sortes est determinate futu-
rus cras. post instans illud hec erit. sp
necessaria. ista res que est quando fuit i
sorte. z ita post illud instans hec erit sp
necessaria. sortes fuit futurus cras. z p
pñs deus nō pōt facere quin sortes sit
cras. quia hoc solo pñatur deus inge-
nita facere que vtiqz sunt facta. Si aut
illa res que est quando respectu diei cra-
stie nō sit in sorte. ita qz hec ppo de pñ
ti sit determinate vera: cum eius veritas
non dependet ex aliquo futuro hec erit
semp necessaria. illa res non fuit in sor-

te. & sequitur formaliter ista res non fuit in sorte. ergo sortes non fuit futurus in die crastina sicut sequitur albedo non fuit in sorte. ergo sortes non fuit albus. Alius est necessarium per ypoteseos. ergo consequens est necessarium. & per ista deus non potest coicere vitam sorti usque ad diem crastinam & omnia que eveniunt de necessitate eveniunt & nihil a casu neque a fortuna. Confirmatur. quia sicut propositio vera determinate de presenti. habet aliquam propositionem de preterito necessariam. ita propositio falsa de presenti que non dependet ex futuro. habet aliquam de preterito impossibilem: sicut si hec est modo falsa: sortes est in a: hec semper post a. erit impossibilis: sortes fuit in a. ergo si hec sit modo determinate falsa ista res que est quando respectu diei crastine est in sorte. ista semper post erit impossibilis. ista res fuit in sorte. & per consequens ista semper erit impossibilis sortes fuit futurus. Et tunc quero aut sortes potest esse cras aut non. si sic. ergo sortes potest esse cras sine tali respectu. Similiter hec tunc non est impossibilis sortes fuit futurus cras. sed necessaria: quia eius de presenti est determinate vera. & ita sortes necessario erit cras. aut sortes non potest esse cras: & tunc impossibile est sortes esse cras. & ita nullum est futurum contingens: sed omnia de necessitate evenirent.

Confirmatur quia si quando sit talis res. tunc sicut impossibile est aliquid esse calidum sine calore: ita impossibile est rem temporalem esse futuram sine tali re. consequens est falsum. quia hec est vera antichristus erit ante diem iudicii. & tamen in antichristo cum sit nihil non est talis res. Si dicis quod ex tempore futuro non derelinquitur

talis res antequam res temporalis fuerit in illo tempore: & sic antichristus non existens non habet talem rem derelictam ex tempore futuro. Contra. si sine tali re vere ista res erit cras: & in omni tempore futuro eadem ratione sine tali re vere ista res fuit in tempore preterito. & etiam nunc est ergo frustra ponitur talis res. Quarto quia nullam contradictionem includit quod deus conseruet sortem qui fuit heri sine tali respectu per quem dicitur fuisse heri. quia potest per potentiam suam absolutam sortem conseruare. & illam rem destruere ponatur ergo in effectu. & tunc quero. aut iste homo fuit heri aut non. si sic. ergo sortes vere fuit heri. sine tali re. & per consequens per illam rem non dicitur sortes fuisse heri. quod est propositum. Si sortes non fuit heri contra per positum hoc fuit heri vera. sortes est hodie: ergo prius hec de preterito semper est necessaria. sortes fuit heri. ita quod deus non potest facere quod sortes non fuit heri ex quo fuit. Ideo dico quod quando non est talis res. Circa secundum dico quod preterquam proponit ex adverbis vel aliis terminis adverbis equivalentibus per que convenienter respondetur ad questionem factam per interrogativum quando.

Et ideo semper nominat Aristoteles illud predicamentum per hoc interrogativum quando & non aliter. quia non habemus nomina specialia ad omnia illa per que respondetur ad talem questionem. Et ideo hoc predicamentum non importat rem distinctam a substantia & qualitate. sed importat substantiam vel qualitatem adverbialiter & non nominaliter. Sed dubium est quomodo

do potest saluari transitus a contradic-
torio in contradicto^mputa q̄ nunc hec
est vera. sortes fuit heri: & heri non fu-
it vera. Respondeo q̄ saluatur per
transitionē temporis. Nam ex hoc q̄ tē-
pus transit cui iste coexistebat nunc. di-
citur sortes fuisse heri. & prius non.

Ad principale dico q̄ quando non
importat respectum talem. sicut homi-
nes ymaginantur. sed importat coexiste-
re. vel coexistitisse: vel q̄ coexistet
cum tali re. Nam ex coexistentia
rei cum tempore. non plus derelinquitur
aliqua res in re temporali q̄ in an-
gelo derelinquitur aliqua res ex hoc q̄
coexistebat mihi: vel ex hoc q̄ fui i vil-
la: vel in ecclesia. Et quando dicitur
q̄ ille qui est antiquior habet aliquid
q̄ alius non habet. Respondeo du-
pliciter accipitur habere. vno modo si-
cut subiectum habet accidens. & sic fal-
sum est assumptum. Alio modo q̄
coexistebat maiori tempori. Et sic ha-
bet aliquid quod alius non habet. quia
habere plures annos non est habere in
se formaliter. Sed tantum coexistitisse
pluribus annis. Sic ergo dico q̄ predi-
camentum quando componitur ex tali-
bus aduerbiis. hodie. heri. cras. pridie.
& sic de omnibus aduerbiis per que cō-
uenienter respondetur per istam interro-
gationem quando.

Questio .vi.

Trum vbi importet rem di-
stinctam a rebus absolutis/
q̄ sic. quia per motum loca-
lem vere aliquid acquiritur. sed nihil

absolutum acquiritur per motum loca-
lem ergo respectus. Contra. omnia
possunt saluari per absoluta. ergo et ce-
tera. Ad istam questionem dico bre-
uiter q̄ non. q̄ probō primo. quia non
est ponendus talis respectus nisi per mo-
tum localem. aliquid acquiritur vel de-
perditur: sed propter hoc non: quia vlti-
ma sphaera ponitur moueri localiter: & ta-
men nullum nouum ibi acquiritur: q̄
non est aliquod corpus circumscribens
vltimam sphaeram. quod possit esse termi-
nus illius respectus. ergo. Et si dicat q̄
vltima sphaera habet diuersum respec-
tum ad centrum: quia terra quiescit in
medio. ita q̄ circa medium mouetur vlti-
tima sphaera. Contra. ex isto habetur
propositum. q̄ motus localis potest ef-
se sine acquisitione talis vbi. quia mani-
festum est q̄ celum non est in terra si-
cut in loco. ergo non est ibi tale vbi.

Preterea si totum celum esset con-
tinuum cum contento: & esset prescise
vnum corpus sicut deus posset facere
adhuc posset deus circulariter mouere
illud corpus: & tamen tunc nihil quies-
ceret: ergo & cetera. Preterea si de-
us faceret vnum corpus sine omni loco
adhuc posset illud corpus mouere. Et
tamen tunc nihil quiesceret nec esset ali-
quod vbi acquisitum. Preterea & si
sic: tunc non solum totum celum. sed &
quelibet pars haberet tale vbi. Et per
consequens eēt tot talia vbi in celo: q̄ sūt
ptes in celo. vel erit vnus respectus to-
talis extensus ad extensionem celi.

Preterea non includit contradic-
tionem q̄ deus destruat illum respec-
tum. Non destruendo locum: nec
corpus locatum. nec etiam trāsferen-

do locū vel locatū de loco ad locū quo
facto quero. an illud corpus est in hoc
loco an non. Si sic: et nō habet talē res/
pectū: ergo locatū est in loco sine tali re/
spectu et per consequens frustra ponit Si
nō ē i eodē loco que prius fuit et nihil ē
corruptum. ergo aliquid est motū loca/
liter. quod est contra positū. Secun/
do dico. qd predicamentū. vbi cōponitur
ex aduerbiis loci. per que conuenienter
respondetur ad questionē factā per hoc
aduerbiū vbi. vt ibi. illic intus. foris etc.
aduerbia localia. Ad argumentū pri/
cipale dico. qd aliquid pōt esse alicubi v/
bi prius nō fuit. ppter motū locale sine
oī acquisitione vel perditione cuiuscun/
qz respectus. quia ex hoc solū qd ali/
quid mouetur localiter. et fit presens
alicui loco. ita qd nihil sit mediū inter ip/
sum et locū dicitur ipsum esse alicubi v/
bi prius nō fuit. Si dicat qd in oī mo/
tu aliquid acquiritur mobili vel de per/
ditur ab eo. Respondeo nego illud
sed sufficit qd acquiritur: vel deperdat
locus qui nō est subiectie i locato. et hō
est speciale in motu locali. Et si dicat qd
locus nō acquiritur alicui nisi informet
ipsum. Respondeo negando illud.
qd locū acquiri alicui nō ē aliud qd per
motū locale fieri qd nihil sit mediū inter
corpus locatū et locū. Aliquē etiā pōt eē
motus localis sine acquisitione cuiuscun/
qz informantis. vel nō informantis. sed
sufficit qd si esset aliquis locus circūstans
qd tunc acquireretur locus. Exēplum
est de vltima spera. quia per hoc qd mo/
uetur localiter nihil acquirit. tamen si ef/
set aliquis locus ei circūstans illā spe/
ram: tunc acquireret illū locū: sed de fa/
cto nullum locū acquirit de nouo: et ta/
men dicitur moueri localiter.

Questio vii.

Trum positio vel habitus im/
portet respectus distinctos a
rebus absolutis. qd sic. qz ces/
sio et statio vere sunt in re. et nō sunt idē
realiter. ergo sunt distincta nō absoluta
quia tunc quodocunqz aliquis homo
staret post qd sedit vere acquireret vnū
absolutū. et perderet aliud quod est fal/
sum. ergo sunt distincti respectus. Pre/
terea de habitu apparet idē. quia aliqd
dicitur nunc habere habitū que prius nō
habuit. ergo ibi aliquid subiectiue acq/
ratur. non nisi respectus. ergo etc. Con/
tra. pluralitas nō est ponenda sine neces/
sitate. Respondeo primo qd positio nō
dicit aliā rem a rebus absolutis. Cuius
rō est. quia quando aliqua predicabilia
possunt successiue verificari de aliquo
ppter solū motū locale. que nō possunt
simul verificari de illo. nō oportet qd il/
la predicabilia importent res distinctas
a rebus absolutis. sed per motū localez
sine oī respectu medio pōt de nō sedente
fieri sedens. quia aliter partes applican/
tur ad inuicē seipsis sine oī alio. quando
sedet et quando stat: et plus distat vna
pars ab alia vno tempore qd alio. ergo
Et ideo dico. qd positio que est predi/
camentū nō significat rem distinctā a re/
bus absolutis. sed significat partes rei
absolute sic sitatas. quia ex hoc ipso qd
aliquis est rectus. ita qd tibie nō incuruā/
tur. nec partes tibiāz apporximant di/
citur homo vel aīal stare. quando autē
partes incuruantur dicitur sedere. Se/
cundo dico qd in isto predicamento sunt
sedere: stare. iacere et consimilia que non
possunt puenire nisi quanto cuius pres/
possunt diuersimode apporximari. f. 20/

pter quam diuersam approximationem
 predicabilia contraria siue incompossi-
 bilia. possunt eide successive compete-
 re: Tertio dico. q̄ habitus qui est p̄-
 dicamentum: non dicit aliquam rem di-
 stinctam a rebus absolutis. Quod p̄bo
 quia accipio aliquem calciatum. possi-
 bile est q̄ deus destruat talem respectū
 qui vocatur habitus: non destruendo
 caligam nec tibiam. Nec mouendo ista
 localiter. hoc posito quero vtrum esset
 calciatus aut non. si sic habetur propo-
 situm. Si non et nihil absolutū est corru-
 ptum. ergo aliquid est motum localiter
 q̄ impossibile est q̄ aliq̄ sit primo calci-
 at⁹ et postea discalciatus: nisi p̄pter cor-
 ruptōem alicuius absoluti vel p̄pter mo-
 tum localem alicuius absoluti. Ideo
 dico. q̄ ex hoc solo dicitur aliquis cal-
 ciatus et sic de aliis. quia talis res: puta
 caliga vel caput. sit sibi modo appli-
 cata et non prius. vnde habitus qui est
 predicamentum importat q̄ vna res sit
 circa aliam que est mobilis ad motum
 ipsius nisi contingat impedimentum q̄
 res non est pars illius rei habituata n̄
 est simul cum illa re. sed distinguitur lo-
 co et situ a re habituata. Quarto di-
 co. q̄ in isto predicamento ponuntur ta-
 lia: armatum esse calciatum eē et sic de
 aliis. Ad principale dico q̄ cessio et
 statio possunt stare p̄ conceptibus. et sic
 nō sunt in re vel p̄ rebus: et sic concedo:
 q̄ sunt in re. quia tunc non denotant nisi
 q̄ partes aialis et corporalis sic ordina-
 ta sunt in re: et ista nō sunt idē: sed distin-
 cta absoluta diuersimode ordinata. Ad
 aliud dico: q̄ ille transitus de contradic-
 tō in contradic-^m pōt sufficienter saluari p̄
 motum localem sine oī respectu.

Questio. viii.

Trum vnitas vniuersi vlt ap-
 proximatō cāz vel distantia
 rerum ip̄ter respectus distinc-
 tos vel res distinctas a rebus absolutis
 q̄ sic. quia vnitas vniuersi est in ordine
 partium ad seinuicem et ad primum eā
 sicut vnitas exercitus est in ordine parti-
 um exercitus inter se et ad ducem. sed i^o
 vnitas nō est res absolute. quia ille ab-
 possunt eē et non sic facere vnum vniuer-
 sum sicut modo faciunt. Vnde contra-
 negantes vnitatem vniuersi eē relatio-
 nem pōt dici verbum p̄bī. 12°. metaphi-
 sice q̄ tales qui sic dicunt: inconuexa fa-
 ciunt substantiam. ergo rē. Secundū
 p̄batur. quia cause secunde non possunt
 causare nisi approximate ista approxia-
 tio non est ens rōis. nec entia absoluta:
 quia ab-^o possunt esse et non approxima-
 ri ergo rē. Tertiu p̄batur. q̄ distan-
 agentis ad passū non dicit precise agēs
 et passum. quia tunc semper agens dista-
 ret a passo. ergo importat respectum di-
 stinctum ab illis. Contra. oia possunt
 saluari per absoluta sola ergo respect⁹
 sufficit. Respondeo breuiter q̄ nō. cu-
 ius ratio est. quia quando p̄positio ve-
 rificatur pro rebus. si pauciores suffici-
 unt: plures superfluum: sed sic est in oī-
 bus istis: partes ordinantur in vniuerso
 cause approximantur. res distant loca-
 liter ergo rē. Preterea si approxima-
 tio propinquitatis vel distantia eēt alia
 res. sequeretur q̄ quandocunq̄ aliq̄
 corpus inferius moueretur in qualibet
 re corporali vel spūali esset aliqua ve-
 ra res que prius non fuit. Similiter se-
 queretur q̄ in quolibet angelo eēt infi-
 nite res. quia in quolibet continuo sūt

infinite partes a quarum qualibz distat angelus. ergo sunt in angelo distantie in finite. Si dicat q angelus non habet respectum nisi ad totum et non habet distinctum respectum ad quolibet partem.

Contra. angelus plus distat ab vna parte q ab alia. ergo est alia distantia: angeli ab vna parte continui: et alia ab alia. et per consequens alius est respectus. Preterea positus duobus corporibus quacumqz mutatione facta. tunc ipsa dum modo non corrumpantur. nec mutantur secundum locum secundum se tota: nec secundum aliquam sui partem. equaliter distabunt vel approximabunt. et per consequens destructis talibus respectibus: duo corpora equaliter distabunt. et destructo illo respectu qui vocatur ordo vniuersi: adhuc vniuersum ordinabitur tunc: sicut nunc si partes absolute vniuersi maneant non destructe. nec mutante secundum locum. Preterea aliter sequitur q per motum digiti vestri replerem de nouo totum vniuersum: scz celum et terram: naturam corporalem. et spiritualem. nouis accidentibus. quia quando moueo digitum habet digitus alium situm q prius respectu cuiuslibet partis celi. et per consequens tot sunt respectus de nouo in celo quod sunt partes in celo et huiusmodi sunt infinite ergo etc.

Ad principale dico. q ordo et vnitatis vniuersi non est quidam respectus. quia si quoddam ligamen ligans corpora ordinata in vniuerso adinuicem quasi illa corpora non essent ordinata nec vniuersum vere esset vnum sine tali respectu secundum ymaginationem simpliciter super predicamenta: sed ille ordo impositat solum illa absoluta que non faciunt

vitam rem numero inter que vnum ab eodem plus distat aliud minus. et vnum propinquum alteri: et aliud distat plus: et minus sine omni respectu inherente: ita q inter aliqua sit medium: inter aliqua non: et ita melius saluatur vnitatis vniuersi sine tali respectu. Ad secundum dico q approximatio causarum non tantum dicit res absolutas. sed impositat q nihil impediens sit inter illa. et ideo quando nihil est medium impediens illa tunc vnum poterit agere in reliquum quando autem est aliquod impedimentum medium: tunc non oportet q vnum agat in reliquum. hoc patet. quia accipio solem et aliquod illuminabile: puta aerem in domo si aliquod corpus opacum interponitur. certum est q non agat. Amoto autem illo impedimento: puta aperta fenestra sine omni re noniter-acquisita soli vel aeri. potest sol illuminare. et per consequens. possibile est: q aliqua existentia sic se habent. primo: q vnum non agat in reliquum. et q postea sic se habeant q vnum agat in reliquum propter solam mutationem localem vnius alterius corporis. ymmo aliquando propter solam corruptionem alterius corporis. Duda si opacitas in nube corrumpatur. potest aer illuminari sine omni respectu. Ideo dico q tunc causa dicitur approximata quando agens est: et paciens: et nullum medium impediens interponitur quando autem non approximantur: tunc aliquod medium impediens interponitur et illud aliquando potest amoueri per motum localem agentis vel patientis. Duda quando aer magne quantitatis medius inter aliqua corpora impedit

actionem illorum. Aliquando per mutationem alterius. Aliquando per corruptionem alterius. Aliquando per concursum alicuius cause particularis si qua requiritur ad agendum. Nā si ignis appropinquetur aque: posset deus primo suspendere eius actionem. et postea agere cum igne sine omni motu locali vel respectu medio acquisito: vel per ditto. Ad tertium dico. qd nec distantia agentis ad passum. nec presentia precise importat illa absoluta. sed presentia importat qd inter illa non sit aliquod medium corpus: vel qd ab vno ad aliud non potest esse motus localis pro tunc. Nunc autem ex ista negativa non est aliquod corpus medium. non possum inferre istam affirmatiuam. ergo est ibi aliqua res positua preter absoluta sicut non sequitur nihil est medium inter contradictiona. ergo distantia importat. qd inter illa absoluta sit aliquod corpus medium et distantia dicitur maior: vel minor secundum qd corpus medium est maius vel minus.

Questio. ix.

Trum aliquis conceptus predicatur de deo. Quod non. quia nullus conceptus est deus. nec eius est aliquis conceptus. ergo nullus conceptus predicatur de deo

Contra hec est vera in mente: deus est in quo predicatur conceptus eius de deo. ergo et cetera. Quia solutio huius questionis dependet ex quadam difficultate logicali que est de ac-

tu significato et exercito. Ideo primo ponam differentiam inter actum significatum et exercitum. Secundo ad questionem. Circa primum dico qd actus exercitus est ille qui importatur per hoc verbum est vel consimile vel melius qui non tantum significat aliquid predicari de alio. sed exercet predicationem predicando vnum de alio: sicut dicendo hō ē aīal hō currit. hō disputat. et sic de aliis. Actus signatus est ille qui significatur per hoc verbum subici: vel predicari vel verificari vel competere. que idem significant. Verbi gratia. hic actus signatus genus predicatur de specie. similiter hic animal predicatur de homine. et tamen in ista propositione non predicatur animal de homine. quia in ista propositione animal subiicitur: et non predicatur. Et ideo ē actus signatus quia non est idem dicere animal predicatur de homine. et homo est animal. sicut non est idem dicere genus predicatur de specie: et species est genus. quia vna est vera et alia falsa. Ex istis sequuntur aliquę conclusiones. Prima est qd aliqua propositio est vera in actu significato que tamen est falsa in actu exercito recipiendo idem predicatum et subiectum. sicut hec est vera species predicatur de individuo. tamen hec est falsa. species est individuum. Similiter aliquando est e conuerso. quia hec est falsa res extra animam que non est signum predicatur de homine: tamen hec est vera homo est res extra animam que non est signum. Secunda conclusio qd terminus in actu significato supponit etiam simpliciter: sed in actu exercito supponit etiam perso-

naliter. Exemplum hec est vera in actu
significato. risibile primo predicatur de
hoie. et in illo actu significato tam ho/
mo q̄ risibile supponunt simpliciter p̄
intentione anime. Nam de hac intentio
ne aie predicatur primo risibile. non ta/
men pro se sed p̄ singularib⁹. S; iste ac/
tus debet sic exerceri omis homo est ri/
sibilis et in isto actu exercito correspon/
dente tam homo q̄ risibile supponunt p̄
sonaliter pro rebus singularib⁹. quia n̄
la res p̄t ridere. nisi res que sit homo
singularis et ideo in actu significato bñ
ponitur primo. sed in actu exercito cor/
respondente non p̄t poni: quia hec est
simpliciter falsa. de virtute sermōis. omis
homo est risibilis per se primo. Tertia
conclusio q̄ alicui actui significato cor/
respondet tantum vnus actus exercit⁹
et alicui duo ad hoc q̄ verificatur ac/
tus signatus. Exēplū primi hec est ve/
ra in actu signato passio significatur de
subiecto 2°. dicendi per se. et ad eius ve/
ritatē sufficit iste actus exercitus. omis
homo est risibilis. et nō requiritur neces/
sario veritas alicuius alterius act⁹ exer/
citi Exēplum scđi hec est vera in actu
signato. de sono predicat primo esse a p̄/
prehensibile ab auditu. q̄ de hoc cōi so/
nus predicatur. primo tale predicatum
non tamen pro se sed pro suis singulari/
bus. Et non debet sic exerceri. omis son⁹
est primo apprehensibilis ab auditu n̄
sic sonus est primū et adequatū obiectus
auditus. quia vtraq; istarū est falsa de
virtute ser. quia vel sonus supponit p̄
re singulari. et hoc non. quia quelibet sin/
gularis est falsa: quia nec iste sonus nec
ille est primū obiectū auditus aut pro
vli. et hoc non. Tum quia nulla talis ē
Tum. quia si esset nō posset apprenen/

di ab auditu. et ideo ad veritatē illius ac/
tus signati necessario requiruntur isti
duo actus exerciti: omis sonus est appre/
hensibilis a potētia auditivā. et nihil a/
liud a sono p̄t apprehendi ab auditu:
et causa est quia hoc q̄ dico primo di/
cit id ē q̄ predicatur de aliquo vli. et d̄
nullo predicatur nisi de quo illud predi/
catur et ita est de multis. Quarta cō/
clusio est q̄ tam phi q̄ cōiter loquentes
aliqui accipiunt actū exercitū p̄ actu si/
gnato. Aliquē ecōverso. et iō ppōes auc/
torū et magistrales sunt false de vir. ser.
sed vere sunt in sensu in quo fiunt.
Exēplum doctores concedunt tales p̄/
p̄sitiones. color est primū obiectū visus.
triangulus habet tres angulos per se et p̄
h̄mōi qui sunt actus exerciti et sunt sim/
pliciter false de vir. ser. tamen ppōes in
actu signato quas intelligunt p̄ istas
sunt vere. p̄ta iste. de colore vere predi/
catur esse pri^m obiectū visus de trian/
gulo predicatur primo habere tres vbi
termini supponunt simpliciter. et isti ac/
tui signato correspondent duo act⁹ exer/
citi. scz isti omnis triangulus habet tres
angulos et nihil aliud a triangulo ha/
bet tres angulos: vbi termini supponūt
personaliter. Circa fm argumentum
dico q̄ ex predictis patet solū^o eius: qz
p̄cept⁹ de predicatur d̄ deo significative
magis: pp̄te tamen dicitur de cōceptu
dei. quia iste actus signatus est verus: S;
iste actus signatus nō debet sic exerceri:
deus est conceptus: sed sic. deus est ens
deus est bonus: sicut iste actus signatus
genus predicatur de sp̄e qui verus est.
non debet sic exerceri: species est genus:
sed sic albedo est color. Ad argumē/
ta principalia patet ex dictis.

Questio. x.

¶ **T**rum psona sit nomē prime im-
positōis. q̄ non. quia nomē pri-
me impositōis est nomē prime
intentionis. sed persona nō est prime intē-
tionis. ergo zc. Contra. omnia nomina si-
gnificantia immediate res extra que nō
sunt signa: sunt nomina prime impositōis. p-
sona est huiusmodi. ergo zc. Sic pri-
mo videndum est que sunt nomina prime i-
positōis et que scōde. R̄ n̄ ideo ad questio-
nē. Circa primum dico q̄ non ē scōde i-
positōis dupliciter accipit. s. large et stri-
cte. Large accipiēdo est omne nomē scōde
impositōis qd̄ significat voces ad placi-
tū institutas. sed nō nisi quando sunt ad
placitū institute et intēdēs aīe. Et hoc si-
ue illud nomē sit cōe intēdōibus aīe que
sunt signa naturalia siue nō. talia autē no-
mina sunt huiusmodi nomē. verbū cōiunctō
casus: numerus: modus: tempus. Et vocā-
tur ista nomina nomina. q̄ nō imponuntur ad
significandum nisi partes oratōis. et hoc n̄
nisi dū ille partes sunt significatiue. et ista
nomina ita pueniūt intellectōibus aīe: sicut
vocibus. hoc mō illa vox nomē est nomē
secūde impositōis. quia anteq̄ imponere-
tur ad significandum nō erat nomē. similr
nomina anteq̄ imponeretur ad significandū
nullius casus erat. Et ex h̄ p̄ q̄ i^o no-
mina que predicantur de vocibus ita bñ
q̄ nō sunt significatiue: sicut q̄ si signi^o n̄ sunt
nomina secūde impositōis. et ideo talia qua-
litas: prolatū: vox et huiusmodi quibus signifi-
cent voces ad placitū institutas: et veri-
ficentur pro eis: quia tamē illa significa-
rēt eas si nō essent significatiue sicut nūc
ideo nō sunt nomina secūde impositōis sic
loquēdo. Alio modo dicitur nomē secū-
de impositōis stricte illud quod nō signi-

ficat nisi signa ad placitum instituta: ita
q̄ nō potest competere intētionibus aīe
que sunt signa naturalia cuiusmodi sūt
talia: figura: cōiunctio et huiusmodi que
solum cōueniūt vocibus et nō cōceptib⁹
Similiter nomina prime impositōis dupli-
citer accipiūtur. s. large et stricte. Large
oē nomē dī pri^o impositōis qd̄ ē nomē 2° im-
positōis. et sic talia signa sicut cathegoremati-
ca: omnis: nullus: aliquis et huiusmodi sūt
nomina prime impositōis. quia nō sunt secū-
de. Stricte autem accipiēdo solum nomina
cathegorematica sunt nomina prime im-
positōis. sed sunt in duplici differētia. quia
quedam sunt nomina prime impositōis et que-
dam sunt prime intēdōis. Nam prime
intēdōis sunt nomina que significāt res que
nō sunt signa: nec psequētia talia signa:
cuiusmodi sunt ista: homo: aīal. sortes:
plato: album: nigrum et huiusmodi. Et
aliqua sunt nomina prime intēdōis que si-
gnificāt res que sunt signa et simul cum
hoc res que nō sunt signa sicut qualitas
et forte relatio que est genus generalit^m
Nomina autē secūde intēdōis sunt illa nomina
que precise sunt imposita ad significandū
intentiones aīe et alia signa ad placitum i-
stituta. et talia nomina sunt genus: spēs: vlt^o
differētia et huiusmodi. q̄ talia nomina
sola significāt intēdōes aīe que sunt signa
naturalia vel alia signa instituta ad pla-
citum. Circa secūdam dico q̄ sicut ex
dictis patet. persona est nomē prime im-
positōis: quia significat res que nō sunt si-
gna. Ad principale argumētum dico
q̄ tam nomē prime intētionis q̄ prime
impositōis: est nomē prime impositōis
et ideo quāuis persona sit nomē prime in-
tentionis cum hoc stat q̄ sit nomē prime
impositōis.

Questio .xi.

Trum per viam efficacie pos-
sit sufficienter probari quod de-
us sit infinitus intensiue. quod sic
quia effectus infiniti arguunt
causam infinitam. sed effectus producti
a deo possunt esse infiniti. Contra. sol po-
test producere infinitos effectus. et tamen
est finitus. igitur. In ista questione di-
2^a. tenet Scotus quod sic. quod probat pri-
mo sic. causa habens a se in virtute sua
actiua effectus infinitos est infinita. sed
causa que ex se potest mouere motu sem-
piterno. est huiusmodi. ergo maior est ma-
nifesta. Maior probatur. quia omnis effe-
ctus continetur in sua causa formaliter
vel eminentius. effectus autem infiniti non
continentur formaliter in prima causa.
ergo eminentius sed hoc non potest esse nisi
primum sit infinitus. ergo etc. Secun-
do sic agens quod potest in plures effe-
ctus est perfectius quam quod potest solus
in pauciores. ergo quod potest in effectus
infinitos est infinite potentie. sed deus est
huiusmodi. ergo etc. Tertio sic causa
que potest simul infinitos effectus pro-
ducere est infinita. sed si prima causa haberet
formaliter causalitates omnium causarum
possibilium posset simul in infinitos effe-
ctus quantum esset de se. ergo tunc esset infi-
nita. sed ipsa nunc perfectius continet cau-
salitates omnium causarum quam si formaliter
contineret. quia eminentius. ergo est vir-
tutis infinite. Confirmatur: quia quan-
do pluralitas arguit maiorem perfectio-
nem quam paucitas infinitas arguit infini-
tam. sed posse in plures effectus simul est ma-
ioris perfectionis quam posse in pauciores.
ergo etc. Quarto sic effectus cui cau-
sa secunda nihil addit perfectioris est infini-

tu. quia si non sequitur oppo^m. Exemplum
quod soli addit aliquid cause inferiores ad a-
gendum: id sequitur quod sol est finitus intensi-
ue sed nulla causa secunda addit aliquid perfe-
ctioris cause prime. igitur minor probatur. quod si sic
tunc quanto plures cause secundarie pro-
currerent: tanto effectus est perfectior per 7° methaphisice.
sed prius effectus dei est perfectis-
simus. puta prima intelligentia vel homini.
igitur nihil addit causa secunda. Confirmatur.
quod causa prima cui finitum ultimum sue
potentie et causalitatis. causa secunda aliquid
perfectioris addit in causando. non potest
sola sine causa secunda illius effectum perfectum
producere: sicut cum illa. quia sua cau-
salitas est diminuta respectu causalitatis
sue et cause secunde. igitur si illud quod est natum
est a causa prima et secunda simul. multo perfe-
ctius a sola prima. tunc secunda nihil addit pro-
fectionis prime sed omne finitum cuiuscumque
finito addit aliquam perfectionem. ergo
prima est infinita. Confirmatur. quod no-
titia intuitiva cuiuscumque creature nata est
gigni a se: sicut a causa prima et secunda/
ria. ergo si illa notitia alicui intellectui in-
est sine actioe illius obiecti quod est cau-
sa secunda solum virtute prioris perfectius
quam ab utraque simul: illa prima est infini-
ta: quod causa inferior nihil sibi addit in cau-
sando. sed talis causa prima est contenta dei
quia ex sola presentia eius apud intellectum
diuinum nullo alio obiecto in inferiori
coadiuante. est notitia intuitiva cuiusli-
bet obiecti inferioris. ergo nullum aliud
obiectum sibi addit perfectionem in cau-
sando. et per prius est infinitus in cognoscibi-
litate. ergo in entitate 2° methaphisice.
Contra istam opinionem arguitur. quod motor
potest infinite intensiue posset facere motum
in instanti. sed deus non potest facere motum in
instanti. igitur. Maior probatur. quod in fine

actant phisycorū pbat qd si in materia es-
set virtus infinita. moueret in instāti. sed
tm̄ potest virtus infinita extra materiaz
sicut si eēt in materia. ergo. Minor pba-
ref. quia p̄tradictōem includit scz qd mo-
tus nō esset motus z mobile localr siml
esset in multis partibus spaciū in q^o mo-
uet. Ideo dico qd nō potest sufficiēter p-
bati p̄ viam efficacie qd de^o sit infinitus
intēsiue. z cā dicta est in prima questione
tertiū quodlibeti. quere ibi. Ad primū
in oppositū dico primo qd inpropri^o mo-
dus loquēdi est qd causa habet in virtu-
te sua actiua omnes effect^o zc. qz pprie
loquendo non plus habet in se effectum
realiter ante pductōem q̄ post. Aliter eī
pducendo effectum pderet aliquam rez
sibi intrinsecā. sed intelligo ea sic. qd cā ha-
bet de se potētiam pducendi om̄s effect^o
suos. z sic intelligēdo potest dici qd. Ma-
ior est falsa nisi intelligatur de effectu in-
finito intēsiue. z sic est minor falsa. Ad p-
bationē maioris intelligēdo eam de infi-
nitis effectibus vel infinito effectu exten-
siue potest dici qd licet primū mouens cō-
tineat effectus infinitos em̄ētius q̄ i se
sunt. quia. s. ipse est em̄ētior. quolibet il-
lorum infinitoꝝ sm̄ naturam nō oportet
qd ppter hoc sit infinitū intēsiue: sed suf-
ficit qd sit aliquod finitū nobilius quo-
libet illoꝝ. z qd sit infinite duratōis
vt possit successiue producere illa infini-
ta. Ad scōm potest dici qd omne agēs
de se possit in effectus infinitos si eēt in-
finitē duratōis. Et ideo antecedēs nō
habet veritatem: nisi intelligēdo de plu-
ralitate effectuum sm̄ spēm nō sm̄ nume-
rū. z sic intelligēdo nō valet ad proposi-
tū. quia nō cōstat ratione naturali qd pri-
mū ens possit pducere effectus infinitos
distinctos specie. Et forte lz possit pdu-

cere species infinitas. nō sequitur qd sit in-
finitus intēsiue. qz huius multiplicatio
speciez sm̄ numerum posset eē z tm̄ nun-
q̄ pueniret ad speciem duple perfectōis
respectu prime speciei date: addēdo sem-
per de perfectione in duplo tertie speciei
q̄ scōe. z 2° supra primā: z sic i infinitū vt
patet in diuisione p̄tiusi. Sed p̄tra. in
actibus reflexis est p̄cessus in infinitum
z semp̄ perfectior est posterior q̄ prior z
differunt spē. Itē ad argu^m p̄ce-
do qd si prima cā habeat formalr z disti-
cte causalitatem oīum causarum possibi-
lium eēt infinita. sed illud aūs includit
p̄dictōem. s. qd posset aliquid pducere: z
nō posset: qz si posset aliquid pducere illō
pductum vel pducēdum realiter z for-
maliter p̄fuit in prima causa. z per cō-
sequens nō producitur: nec potest produ-
ci. z ita antecedēs includit p̄tradictionēz
Et quādo vltra accipitur qd prima cau-
sa: nec perfectius cōtinet causalitatem om-
nium causarum quā simul cōtineret for-
maliter potest negari. licet de qualibet p-
ticulari causalitate posset concedi. Et nō
sequitur p̄tinet perfectius causalitatem
hui^o cāe forma perfectior z potēs eam
cāre q̄ si haberet eam realiter z sic de sin-
gulis. ergo p̄tinet perfectius cāitates eī-
um causarum q̄ si haberet eas formalr
sed est fallacia fig^o dictōis a pluribus d-
terminatis ad vnā. sicut sic arguendo iste
denarius est melior h^o obolo z illo: z sic
d̄ singulis. g^o est melior oībus s̄ sumptis
Ad p̄firmatōem respōsuz ē i prima qō
ne tertii qdlibeti. Ad quartū potest
cōcedi qd cām secūdā addere prime ali-
quā perfectōes potest intelligi dupliciter
vno^o qd aggregatuz ex prima causa z se-
cūda sit perfectius q̄ sola prima. Alio
mō qd illud aggreg^m sit potētius ad ope-

randum q̄ prima causa per se: et hoc respectu cuiuscūq; sui effectus primo est maior vera. quia omne finitum additum finito facit totum perfectius. sed hō modo est minor falsa. et eius pbatio nō vadit ad hūc intellectum. secūdo mō est maior falsa et minor vera. Ad pbationē maioris de sole dico: q̄ forte aliquis effectus solis immediat⁹ productus s̄n alia causa secūda. esset nobilior oībus effectibus sigillatim pductis ab eo: cum causis secūdis sicut s̄m philosophū sc̄da intelli gēria est causa tertie sine alia cā secūda media. et ille effectus est melior omī effectū suo: ita q̄ quecūq; cause sc̄de pcur rāt cum ea. Ad primam pfirmatōem dico q̄ maior est negāda s̄m primū intel lectū vt patet ex dictis. Et q̄n pbatur p hoc q̄ causalitas prime cause eēt dimi nuta dico q̄ verum est q̄tuz ad multos effectus secūdarios. q̄ s̄m eos deus non potest causare lucem in aere sine alio lu mine secūdario agēte. et tñ non sequitur q̄n alium effectū nobiliorē possit p se fa cere. puta placitum suū simplr. Similiter illa ppositio assumpta in illa ratōe q̄ .s. omne finitū cuiuscūq; finito addit aliquā perfectōem si intelligat̄ de additione pfe ctōis in entitate licet possit verificari: tñ nō est ad proposituz s̄m hūc sensum. Si aut̄ intelligatur de additōe perfectōis ad operādum quācūq; operatōem: sic falsa est vt patet ex dictis. Ad aliam cōfir mationem de neātia intuitiva: dico q̄ si illa maior intelligatur de intuitōe cre ata: verū est. et de illa nō variādo si argu atur q̄ illa est nata causari perfectius a sola causa prima. per pntiam sue eēntie apud intellectum diuinū: negāda est illa p positio s̄z philosophos. nec illud q̄d adu citur q̄ intuitio creature in deo ē perfecti

or q̄ in intellectu creato est ad ppositum: quia intuitio dei nō est causata: nec ē eius dē speciei cum intuitōe nostra. vñ argu mētum nō cōcludit nisi probaret q̄ intui tio creature causata perfectius sit a solo deo q̄ a deo et creatura simul. sed hoc nō probat. quia philosophus hoc negaret. ergo rē. Ad principale dico q̄ infini ti effectus simul producti arguūt causaz infinitā. sed infiniti effectus pducibiles nō arguūt causam infinitā. prima autem in finitas nō cōuenit effectibus dei. sed se cūda solum. Aliter respōdetur ad predi cta argumēta. q. tertii quodlibeti.

Questio duodecima

¶ **T**rum per cognitionem dei po test sufficiēter probari q̄ deus sit infinitus intēsiue. Qd̄ sic: quis deus itelligit ifinita. ergo est ifinitus.

Cōtra intellectus noster potest succes siue pducere infinita. quia non tot quin plura. et tamē nō est infinitus. In ista questione dicit Scotus disti. 2. q̄ sic. qd̄ probat primo. quia intelligibilia sunt a ctu infinita in intellectu intelligente actu omnia. ergo intellectus intelliges in actu il la simul est infinitus: talis autem est in tellectus diuinus qui de⁹ est. ergo. Ma ior probatur. quia ipsa intelligibilia a pud intellectam creatuz successiue sumpta sunt infinita in potētia. ergo omnia in telligibilia simul sumpta sunt infinita in actu minor probatur. quia apud deum omnia simul intelligūtur. Aliter deus nō esset primum exemplar omium. Secū do sic vbi pluralitas arguit maiores per fectionem q̄ paucitas: ibi infinitas argu it infinitam perfectōem. exemplum est de facere. h. 2. 8. et infinita. sed intelligere a. ē aliq̄ pfectio: et intelligere b. ē a⁹ pfect⁹

nunq̄ .n. idē intelligere est ipsi⁹ a. z b. eā
distincte vt duo sunt: nisi illa duo emine
ter contineantur in vno. z sic de tertio
quarto z vltra de infinitis. Confir/
matur. quia qđ est ratio intelligendi plu
ra distincte includit pprias rationes eo
rum intelligendi eminenter. ergo si est ra
tio intelligendi infinitorum. erit illa ra
tio intelligendi intelligendi infinita. Ter
tio sic. nulla substantia finita est eadem p
fectio que fm rationem suam formalem
esset accidentalis: siue esset eiusdem ratō
nis cum perfectione accidentali si esset fi
nita. sed substantia per se est eadem sue
intentioni. ergo est infinita. Sed istis
non obstantibus dico qđ per cognitionez
dei non potest sufficienter probari qđ est
infinitus intensiue. Et ratio huius dicta
est in prima questione tertii quolibet z in
aliis questionibus. Ideo ad rationes
respondeo ad primum dico qđ supposito
qđ deus intelligat distincte infinita. tunc
virtute istius rationis tantum debet cō
cludi qđ deus sit infinite virtutis extens/
iue z non intensiue. quia tantum conclu/
ditur qđ vnica cognitio dei terminatur ad
infinita obiecta extensiue. Ad aliud re
sponsum est in prima questione tertii qđ
libeti. Aliter potest dici concessa ma
iore qđ si in minori capiatur pluralitas i
tellectorum. z qđ requirit maiorem per
fectionem intellectionis qđ paucitas. mi
nor generaliter falsa est: sed forte tantuz
habet veritatem de intellectōibus diuer
sis diuersorum obiectorum: z de maiori
tate perfectionis extensiue non intensiue.
sicut totus ignis est perfectior parte extē
siue. Et cum dicitur in minori qđ intelli
gere a. est alicuius pfectōis rē. potest to
ta illa deductio cōcedi intelligendo per/
eminenter continere intellectiones aliq̄s

perfectius res representare qđ ipse repre/
sentant. z sic dico qđ vna finita intellectō
eminentius continet infinitas. i. non tot
quin plures. quia licet ille omnes simul
essent per impossibile. non tamen facerēt
aliquod infinitum nisi extensiue. z fm ml
titudinem nisi aliqua vna esset per se in/
finita intensiue quod est impossibile. vn
de sic continere eminenter duas intellecti
ones equales. nō est maioris perfectionis
intensiue qđ vnam tantum. z ideo licet ha
bere tales infinitas intellectiones: essz in
finite perfectionis extensiue z non inten
siue. non sequitur qđ habere vnam que
representat distincti⁹ oīa que repñtatur
per illas infinitas: sit infinite perfectōis i
tellectionis intensiue. sed tñ extēsiue. s. re/
spectu obiectorum. p hoc patet ad con
firmationē. Ad tertiu⁹ dico qđ maior
est falsa. simlr intellectio dei z nostra nō
sunt eiusdem rōnis. Ad principale di
co qđ solum cōcludit infinitatem extens/
iuam z nō intensiuā. puta qđ deus z intel
lectio sua est similitudo z representatiuū
infinitorum sicut cognitio que est cōcep
tus entis est similitudo infinitorum ob/
iectorum: z tamen nō est infinita. Et ita
potest dici in proposito.

Questio. xiii.

v Trum per simplicitatem potest
probari qđ deus sit infinitus inten
siue. qđ sic. quia omne finitum est
aliquo⁹ compositum vel cum alio com/
ponibile. deus nō est compositus nec al
teri componibilis. g^o est finitus. Con
tra. Angelus est summe simplex z tñ est
finit⁹. igr. In ista qōne tenet Sco. in tra
ctatu de primo principio qđ sic. qđ pbat
ibidem. primo sic. oīs substantia finita ē
in genere. deus nō est in genere. g^o rē.

Maiores probatur. quod omnis substantia finita
conuenit cum aliis in conceptu substantie. et di-
stinguitur. ergo illud distinctum est aliquo
idem substantie. Non autem per omnimodam iden-
tatem. quod eorum rationes sunt primo diuer-
se. ergo est unum ex eis: sicut in genere et dif-
ferentia contrahente. Secundo sic. omne
realiter conueniens et realiter differens con-
uenit et differt realitate non formaliter
eadem. sed realitas qua conuenit non est re-
alitas qua differt per identitatem: nisi al-
tera sit infinita. et tunc includens utranque
erit infinitum. Si autem neutra sit altera per
identitatem. sequitur compositio et per consequens
est finitum. ergo si est omnino simplex est in-
finitum. Sed istis non obstantibus teneo
oppositum. Cuius ratio est. quod intelligentia
est ita simplex sicut deus. et tamen est finita.

Ad primum in oppositum dico primo con-
cedendo quod deus non est in genere substantie
sicut supremum illius generis quod maior est
falsa. Et ad probationem dico quod licet deus
conueniat cum alio in conceptu substantie tran-
scendenti. non tamen uenit in proprio conceptu
generis. sed in conceptu transcendenti quo ui-
mur loco generis propter uenientiam cum
non genere substantie. Aliter potest dici dato
quod deus conueniret cum aliis substantiis in con-
ceptu generis et distingueretur per aliquid di-
stinctum. non sequitur quod deus sit infinitus
vel quod sit in genere sube tanquam aliquid compo-
situm ex natura generis et illo distinctio
quod per seipsum omnino et non per aliquid aliud
distinguitur. Aliter dico quod minor est falsa
quod teneo quod deus est in genere sube. Si di-
cis quod illud quod est in genere est in specie. scilicet
deus non est in specie. quod conceptus dei non est
specificus eo quod non potest predicari de
pluribus differentibus numero. licet pos-
sit predicari de pluribus personis. Adre-
terea non plus conceptus sube que est conis

deo et creature est generis quam conceptus sapi-
entie. sed conceptus sapientie qui intrat line-
am predicamentalem non predicat de deo. non plus
quam conceptus qualitatatis. quod de quocumque pre-
dicatur inferius et superius. ergo etc. Ad
primum istorum dico quod deus est in genere
sube et similiter in specie. et similiter dico quod non re-
pugnat conceptui specifico dei predicari de
pluribus differentibus numero sicut nec
repugnat conceptui solis. quod si essent plures
dii. adhuc ille conceptus equaliter predica-
retur tunc de illis sicut nunc predicatur de
vno solo. sed repugnat ipsi deo pluralifica-
ri et non conceptui specifico de pluribus pre-
dicari. Ad 2^m nego assumptum. quod con-
ceptus sapientie qui predicatur de deo non
est conceptus specificus de genere qualitatatis
quod ad hoc quod alius conceptus specificus
sit in aliquo genere: oportet quod quodlibet
contentum sub illa specie sit in genere il-
lius speciei. nunc autem deus non est qualitas
Et ideo licet homini conceptus sit in genere
qualitatis sicut res significata per illud ge-
nus sicut conceptus entis. non tamen sicut spe-
cies. sed sicut transcendens. Ad 2^m di-
co quod hec est falsa quod quod aliquid conuenit
cum aliquo et differt realitas qua conue-
nit et differt. est alia et alia nisi altera sit
infinita. quod calor conuenit cum frigore con-
uenientia generis. et differt differentia spe-
cifica et numerali per se totum. et per omnia
per eandem realitatem finitam. Ad arg^m
princip^o dico quod tam maior quam minor est cre-
dita et non potest sufficienter probari.

Questio. xiiii.

Primum per calitatem finis potest suf-
ficienter probari quod deus sit infinitus
intestue. quod sic. quod nullum finitum
potest voluntate faciare. sed deus potest volun-
tatem faciare. ergo est infinitus. Contra

illud est finitū quo amato perfecte vo-
luntas non quietatur. sed de^o est hmōi.
qz amato deo: adhuc pōt voluntas aliā
creaturam amare. ergo. In illa que-
stione dicit Sco. di. 2. q. sic. Qd probat
primo sic. qz volūtas nostra pōt oī fini-
to aliquid maius appetere. qz in volūta-
te est naturalis inclinatio in bonū infini-
tum. quod patet. qz ex hoc arguitur na-
turalis inclinatio in volūate ad aliquid
qd ex se sine hitu. pmp̄te z delectabl̄r vult
illud volūtas libera. sed hoc expiuntur
in nobis quo ad bonū infinitū. qz non vi-
detur volūtas in alio pfecte quietari.
Nunc aut naturalis inclinatio nō est ad
illud qd repugnat primo obiecto volun-
tatis. s. bono. ergo infinitum nō repugnat
obiecto suo. Tunc arguit sic cui nō repu-
gnat infinitas intensiue non est summe pfe-
ctū nisi sit infinitū. qz alr pōt excedi sed
enti nō repugnat infinitas intensiue. ergo
ens perfectissimū est infinitū. quō eni vo-
luntas nō odiret naturalr infinitū. si esset
oppositū sui obiecti sicut naturalr odit n̄
esse s̄m August^m 3° de libero arbi. c. 51.

Sed teneo oppo^m sicut dictū est que-
stione prima tertii quolibet. Ad rōem
pōt dici vno mō s̄m phōz qz nō est in vo-
luntate nostra naturalis appetitus i bo-
num infinitū. Et quando dicitur qz in il-
lud est inclinatio naturaliter in quod
prompte voluntas fertur z delectatur si-
ne hitu. verū est si huiusmodi inclina-
tio sequatur cogitationem rectam z non
fictam. Nam ex quo voluntas est nata se-
qui cogitationem licet de libertate sua
possit in oppositum. Ad illud soluz di-
citur voluntas inclinari qd non erronee
videtur appetere. tale autem non est bo-
num infinitū s̄m philosophos vt postea

diceretur. Aliter potest dici qz non est i
voluntate inclinatio naturalis in bonuz
infinitum intensiue. nec sequitur om̄i bo-
no finito voluntas potest maius bonuz
appetere. ergo naturaliter appetit bonū
infinitum. qz si in hmōi appetitibus p-
cedatur in infinitum s̄m imaginationem
maioris z aliorum boni naturaliter. non
tamen est naturalis appetitus in bonum
infinitū intensiue. sed forte extensiue scilicet
eternum. Tertio potest dici qz conclu-
sio ad quā deducitur in argumēto est ve-
ra. videlz qz infinitas nō repugnat bono
inquantum bonum. immo repugnat inq̄-
tum est tale bonū. z ideo nō naturaliter
odit voluntas infinitum tanq̄ oppositū
suo primo obiecto scz bono. Ad argu-
mentum principale dico. qz nec maior n̄
minor potest probari sufficienter ex na-
turali ratione.

Questio decimaquinta

¶ Trum per viam eminentie po-
test evidenter probari qz deus sit
infinitus intensiue. qz sic. quia cui
non repugnat infinitas intensiue non est
sum^m pfectiū nisi sit infinitū. qz alr pōt excedi
s̄z enim repugnat infinitas intensiue. g^o est
perfectissimum quod est idem dicere qd
infinitum. Contra non potest eviden-
ter probari qz deus sit ens eminentissimū
ergo non potest probari per viam emi-
nentie qz sit infinitus. In ista questio-
ne tenet Sco. qz sic di. 2. quod probat pri-
mo sic eminentissimo impossibile est esse
aliquid perfectius. sed nullo finito in-
compossibile est esse aliquid perfecti-
us. ergo eminentissimum est infinitum.
¶ Maior p̄z minor probat. qz infi^m eē nō
repu^gt eti: sed si nō possz eē ens emineⁿ?

omni ente finito. infinitum enti repugnat. ergo finito non repugnat aliquid esse perfectius. **Maiores** huius syllogismi probatur quod si infinitum primo enti repugnaret hoc esset. quod eius oppositum includeretur in conceptu entis. quod falsum est. quod tunc non intelligeretur ens nisi intelligatur finitum. vel hoc est quod eius oppositum est passio convertibilis cum ente. quod non est verum. quod cognito subiecto: statim cognoscitur eius passio. sed cognito ente non statim cognoscitur finitum. **Confirmatur** quod potentie sensitive que sunt minus cognitive quam intellectus: statim percipiunt discovenientiam in obiecto ut patet de auditu respectu soni ergo si infinitas repugnaret enti quod est obiectum intellectus: statim intellectus illam repugnantiam perciperet et naturaliter refugeret quod patet esse falsum. **Secundo** sic per rationem **An. sol. c. 2.** illud quo maius cogitari non potest sine contradictione est infinitum. sed deus est homini. ergo etc. si dicatur quod illud non est in re: nec tale ens existit. **Contra** in summo cogitabili summe quiescit intellectus. ergo in ipso est summe ratio sui primi obiecti scilicet entis.

Preterea si summe cogitabile sine contradictione sit tantum in intellectu cognoscitur et cogitatur tunc illud summum posset esse. quod est cogitabile sine contradictione et non posset esse. quod rationi eius repugnat esse ab alio. ergo maius cogitabile est quod est in re quam quod est in intellectu tantum. **Non** autem intelligo quod id est sit maius per hoc quod existit sed quod omni eo quod est in intellectu tantum est maius cogitabile eo quod existit. **Preterea** intelligibile in tellectione intuitiva siue visibile est perfectius cogitabili non visibili. si tantum intelligibile abstractiue. sed illud quod existit est visibile intuitiue. quod autem non existit non nisi abstractiue. ergo perfectissimum co-

gitabile existit. **Tertio** sic cui non repugnat infinitas intensiue non est summe perfectum nisi sit infinitum. **Aliter** enim posset excedi: sed enti non repugnat infinitas intensiue. ergo ens perfectissimum est infinitum.

Confirmatur primo. quia infinitas non repugnat quantitati accipiendo partes post partem. ergo nec suo modo repugnat enti in perfectione simul existendo. **Confirmatur** secundo quod quantitas virtutis est simpliciter perfectior quantitate molis. ergo si infinitas est possibilis in quantitate molis. erit possibilis in quantitate virtutis et si est possibilis est in actu. **Sed** istis non obstantibus teneo oppositum. **Tum** quod non potest sufficienter probari quod deus sit ens eminentissimum. **Tum** quia potest esse ens eminentissimum ita quod nihil sit eminentius eo et tamen ens finitum nec potest oppositum evidenter probari. **Ad rationes** **Secundo** respondo. **Ad** primum dico quod illa maioris finis philosophi est distinguenda finis compositionem et divisionem sicut ista sedentem impossibile est ambulare. in sensu composito est vera et tunc est intellectus iste. hec propositio est impossibilis. eminentissimo est aliquid perfectius. **Et** tunc non valet syllogismus sicut nec iste omnem sedentes impossibile est ambulare nullum sanum pedibus est impossibile ambulare. ergo nullus sanus pedibus est sedens accepta maiore in sensu composito. **Si** autem sumatur in sensu di. tunc ulterius dicendum est de repugnantia. quod alicui repugnare esse maius potest esse ratione sue quantitatis in quantum tanta. vel ratione sue nature in quantum talis natura est. **Exemplum** motui eterno repugnat esse maiorem in quantum tantus: sed non in quantum talis natura est. quia eiusdem nature est totus motus et pars. qua parte certum est quod non repugnat maiorem motum esse. **Ad probationem** dico etc.

phm q̄ maior vera est in sensu di. intelli-
gendo de repugnantia rōne nature inq̄-
tum h̄mōi natura est. sicut enim deo re-
pugnat rōne nature sue inq̄atum. hu-
iusmodi natura est. q̄ sit ab alio. ita re-
pugnat sibi q̄ aliquid sit maius eo : sed
loquēdo de repugnantia rōne quātita-
tis inq̄atum tanta est: neganda est ma-
ior fm̄ phm̄. sed accipiēdo maiore p̄i-
momō. s. in sensu di. et repugnare ratio-
ne nature. sic minor eodē mō sumpta est
falsa. Ad p̄batōem cum dicitur q̄ in-
finitū nō repugnat enti r̄c. hoc pōt du-
pliciter intelligi. v̄nomō q̄ nulli enti re-
pugnet esse infinitū. et hec est falsa : q̄
deo repugnat aliquid maius esse et per-
consequens fm̄ p̄bi. repugnat esse infi-
nitum. Aliomō pōt intelligi q̄ infinitus
nō repugnat enti inq̄tum ens: et hoc est
verum: et fm̄ istum intellectū. p̄cedit il-
la p̄batō et confirmatio de dis̄p̄. et non
fm̄ primū intellectū. Aliter em̄ possz
p̄bari q̄ nulli enti repugnat infinitas.

Ad argumentū dico q̄ minor est ne-
ganda fm̄ p. et ad primā p̄batōem dico q̄
aliquid esse summe cogitabile pōt dupli-
citer intelligi vel vera cognitōe vel co-
gitatione nō includente contradic̄tōem q̄
nō oīs cogitatio nō includens contra-
dic̄tōem est vera cogitatio: sicut cogita-
re me esse supra astra nō includit con-
tradic̄tōem. primomō intelligendo v̄ez
est q̄ in summo cogitabili quiescit intel-
lectus. et in ip̄o summe est ratio entis.
Sed isto summo pōt maius cogitari si-
ne contradic̄tōe cogitatione falsa et fic-
ta. Scdō intelligendo summe cogitabi-
le cogitatione nō includente contradic̄-
tionem fm̄ p̄bi. est illa neganda q̄ intel-
lectus summe quiescit in summo cogita-
bili non includente contradic̄tōem. quia

licet fm̄ phm̄ sine contradic̄tione potest
cogitari maius deo: magis tamen quie-
scit intellectus in vera cogitatione ip-
sius dei q̄ in cogitatione falsa et ficta
maioris cogitati. Ad sc̄bam p̄batō-
nem dico q̄ fm̄ phm̄ summū cogitabi-
le cogitatione non includente contradic̄-
tionem nō est in re. quia repugnat deo
q̄ tale summū sit. Et vltra dico q̄ illud
quod est in re non est magis cogitabile
cogitatione nō includente contradic̄tio-
nem: q̄ illud q̄ est in intellectu tm̄. sed
tamen bene ē magis cogitabile vera co-
gitatione. Et ideo nō p̄bat tale cogita-
bile summū existere. quo maius nō pōt
cogitari cogitatione nō includente con-
tradic̄tōem. Ad confirmationē dico:
q̄ tm̄ p̄bat q̄ p̄fectissimū cogitabile cogi-
tatione vera existit. et hoc concederet
ph̄s: sed nō q̄ nō posset fictē cogitari
maius cogitatione nō includente cōtra-
dic̄tōem. Si ergo dicat quid ergo p̄bat
illa rō ansel. sol. c. 2°. vbi nititur ostēdere
q̄ illud quo maius cogitari nō pōt est ī
re. Respondeo q̄ aliquid esse illud quo
maius cogitari nō possit pōt dupliciter
intelligi. v̄nomō q̄ nihil quod pōt co-
gitari sit maius de facto. Aliomō q̄ nō
pōt cogitari aliquid quod si essz eēt ma-
ius. Primomō intelligendo bene p̄bat
rō ansel. sic formata nihil quod nō exi-
sit in re est maius de facto eo quod exi-
sit in re. ergo illud quo maius cogita-
ri nō pōt existit in re: vnde sequitur sup-
posito q̄ in rebus ex̄tibus nō sit p̄ces-
sus in infinitū in maius et maius et vl-
tra si illud quo mai⁹ cogitari nō potest
existit in re: cum maxi⁹ eoz que cogitā-
tur sit. deus fm̄ oēs sequitur q̄ deus exi-
sit in re. Sed quomō tunc v̄z rō quam
facit in. 3°. c°. ad p̄bandum q̄ illud q̄

maius cogitari nō pōt nō pōt cogitari
 nō esse: et sic arguit possibile est cogitare
 aliquid quod nō pōt cogitari nō esse: et
 illud est maius q̄ quod pōt cogitari nō
 esse. ergo illud quod magis cogitari non
 pōt: nō pōt cogitari nō esse. R̄ n̄so hu/
 ius patere pōt ex precedentibus. Ad
 2^m dico q̄ si minor intelligatur sc. q̄ en/
 ti inquantū ens nō repugnat infinitas in/
 tensua vera est sicut prius dictū est: sed
 tunc nō sequitur conclusio ex premissis.
 Si aut̄ minor intelligatur sc: nulli enti
 aliqua rōne repugnat infinitas intē sua
 sc falsa est sicut prius dictū est. Ad pri/
 mā cōfirmatōem pōt vnomō dici q̄ infi/
 nitas intē sua nō repugnat enti inq̄tum
 ens: sed repugnat deo inq̄tum hoc ens
 Aliter pōt dici q̄ nō est simile de infini/
 tate successiua et infinitate intē sua in
 pmanentibus. Ad scōam cōfirmatio/
 nem dico q̄ causa infinitatis in quāti/
 te motus est diuisio et imperfectio sicut pa/
 tet 3° phisicōr̄ cōmento 6°. Infinitas
 aut̄ intē sua nō pōt eē sine augmēto in/
 pfectōe deus aut̄ nō pōt sic augeri in pfe/
 ctione: igitur nō est infinitus. Ad pri/
 cipale patet ex dictis.

Questio. xvi.

Trum intentio phi et cōmēta/
 toris. sit q̄ deus sit infinitus in/
 tensiue. q̄ sc. quia. viii. phi. in
 fine pbatur q̄ primus motor nō est in
 magnitudine finita. quia virtus infinita
 nō pōt esse in magnitudine finita. aut er/
 go intelligit de infinitate intē sua. et ha/
 betur p̄pōi^m. Aut extē sua et tūc assu/
 mit falsum. quia sol et oīa corpora cele/
 stia habent virtutē infinitā in duratōne
 Cōtra pluralitas nō est ponēda sine
 necessitate. sed oīa p̄nt saluari ponēdo

primū motore infinitū in duratōne. er/
 go et. In ista questione teneo duas
 cōclusiones. Prima est q̄ intentio Ari/
 stotelis et cōmentatoris est q̄ deus moue/
 at celū effectiue: pbatur hoc primo. q̄
 phi. pbat in octauo. q̄ pri^o motor ē ex/
 tra magnitudinē p hoc q̄ mouet tēpore
 infinito. et hoc ibi demōstrat de pri^o sim/
 pliciter hoc idē dicit cōmētator. viii. phi.
 cōmento. lxxix. Preterea cōmentator
 x. metaphisice cōmento. vii. et xii. meta/
 phisice cōmento. 6. dicit q̄ idē qui demō/
 stratur in phisicis esse primus motor. de/
 mōstratur in meth^o esse prima forma et
 vltimus finis. ille aut̄ est deus ergo et.
 R̄ cōclusio est q̄ phi. et cōmētator ponūt
 tm̄ deū esse infinitū extē siue. puta dura/
 ratione q̄ pbatur primo sc. quia deus
 mouet effectiue celū ex prima cōclusionē
 ergo est virtutis finite intē siue. p̄nam
 demōstrat phi. 2°. de celo. et cōmentator
 cōmento. xxx. vbi dicit q̄ si vna stella ad/
 deret celo. aut motor n̄ moueret aut mo/
 ueret cū labore et pena. et idē dicit cōmen/
 to. lxxi. Et quo sequitur q̄ motor ce/
 li est finitus in vigore: et ideo ibi dicit cō/
 mētator q̄ infinitas que est in formis
 separatis nō est nisi p̄pter eternitatem et
 simile dicitur cōmento. 63. Preterea
 cōmentator cōmento. 39. dicit q̄ cum di/
 cimus q̄ potentia motoris celi est infi/
 nita non intendimus nisi infinitatez mo/
 tionis. i. q̄ motio eius non cessat. Infi/
 nitas aut̄ intentionis vt illic non sit p/
 pōrtio inter potentiam motoris et motū
 impossibile est in formis inquantū sunt
 forme. Preterea in de subā or. c. 3°.
 dicit cōmentator q̄ infinitum esse in vi/
 gore cuius causa est corpus secundū q̄
 est corpus impossibile est esse in corpo/
 ribus celi siue in aliis. Inter omnem er/

go motorem celi et motum ab eo est
proportio aliqua propter quam mouet
motu infinito terminato in velocitate:
ergo omne mouens est finitum intensiue quia
si esset infinitum intensiue posset ultra omnes
velocitates datam velocius mouere. **Adre-**
terea primum celum non potest velociori: neque
tardiori motu moueri. ut ostenditur. 2° de
ce. et commento. 35. usque ad. 41. ergo pri-
mus motor agit semper secundum ultimum poten-
tie sue. sed non agit nisi actionem finitam inte-
nsiue. ergo est finitus intensiue. **Adre-**
terea quoniam oppositio verificatur per rebus etc.
Sed celum perpetuo mouetur. et operationes
inferiores fiunt a celo et primo motore
sunt homini oppositae: ergo etc. **Ad** motum pro-
batur. nam primus motus qui est ac-
tione immediata dei secundum philosophum. est finitus intensi-
ue. ergo ad mouendum celum per momentum
tanta velocitate sufficit ponere motorem
finitum intensiue agentem secundum ultimum sue
potentie: sed posito tali motore separato
a materia non accidit sibi fatigatio in mo-
uendo nec corruptio ut patet octavo
philosophorum commento. lxxiii. si ergo deus po-
test mouere celum per momentum hac ve-
locitate etiam finitus intensiue. potest in et-
num sic mouere sufficit igitur finitas in-
tensiua ad causandum omnes operationes infe-
riores. quia in de suba or. c. 5. dicitur quod
mediante primo motu fiunt omnes opera-
tiones inferiores a primo motore. **Et**
contra commentator. i. 2. metaphisice commen-
to. xli. dicit quod motus celi componitur
ex duobus motoribus quorum unus est
infinite motionis et est actio etiam in co: et
alter infinite motionis et est potentia que
non est in materia. **Ad** igitur loquitur com-
mentator de infinitate secundum durationem.
Ad secundum vigorem. Non primum. quia sic ut
etiam motor est infinite motionis. manife-

stum ergo quod loquitur 2°. **Ad** fides quod
loquitur de infinitate duracionis ex se: sic
intelligendo quod motor coniunctus qui quod
dammodo est in materia celi sicut importatur
per hoc nomen coniunctus: est in po-
tentia ad mouendum. et quantum est ex se:
est ita in potentia ad quietem. ita quod quan-
tum est ex se potest cessare a motione ac-
tione celi. et hoc est secundum commentatorem. quia est for-
ma aliquo modo coniuncta. et in mouendo
mouetur sicut patet ex processu eiusdem
commenti. et ideo non est de se infinite mo-
tionis secundum duracionem sed finite: quia si
sue nature dereliqueretur a primo mo-
tore cessaret a motione propter dictam cau-
sam. Et ideo illa infinitas motus neces-
sario est propter alium motorem in quo non
est potentia omnino ad quietem: neque centia-
liter. neque accidentaliter. quia neutrum
mouet. et illud est primum simpliciter se-
paratum ab omni materia. sicut patet ex proces-
su eiusdem commenti illud autem primum propter
sua separationem a materia est infinite mo-
tionis secundum duracionem. **Ad** argumentum
principale patebit post.

Questio. xvii.

Primum demonstrationes philo-
sophorum viii. philosophorum et 12 metaphisice
concludunt deum infinitum
intensiue. quod sic. quia. viii. philosophorum probatur
quod prius motor non est in magnitudine. sic
arguendo. quia si sit in magnitudine sicut
ergo infinita. et hoc non. quia nulla talis
est. ut patet 3. philosophum. **Ad** finita. et hoc non quia
virtus infinita non potest esse in magnitudine
finita. **Ad** intedit ergo de finitate et in-
finitate intensiua et habetur oppositum. **Ad**
extensiua secundum duracionem: et tunc assumit
falsum. quia virtus finita in ma-
gnitudine potest durare in infinitum

patet de corporibus celestibus. Contra
tantum concludunt ille rationes quod deus mo-
uet per infinitum tempus: sed hoc potest face-
re virtus finita corporalis dum duceret
in infinitum: ergo solum probat eum esse infi-
nitum dura^o. In ista questione dicit
sco. di. 2^a. quod sic. quod probat primo sic. primum
mouet motu infinito. ergo habet infini-
tam potentiam intensiue. Et licet de fac-
to ans est falsum. tamen certum est quod
potest mouere motu infinito. Et ideo si potest
mouere motu infinito sequitur potentia
infinita. Ad sequitur si habeat potentiam
mouendi motu infinito. non probatur mul-
tipliciter. ad quas probationes responsum
est supra. 11° sic. in fine. 8. philosophorum pro-
batur quod si primus motor esset in materia
moueret in instanti quod nullomodo habe-
ret veritatem nisi deus esset infinitus inte-
nsiue. Sed teneo oppositum quod ille rationes pro-
bant tantum deum esse infinitum in duratione.
Cuius ratio est quia virtus ac^a infatiga-
bilis et incorruptibilis secundum se per eandem
virtutem potest careere et continuare. nec
maior virtus requiritur ad continuandum
per mille annos quam per unam diem. ubi non
est agens in contrarium et diminuens potentiam
quod patet per illam propositionem famosam:
actiuo et passiuo equaliter dispositis: et
ceteris paribus: erit idem effectus. et conti-
nuabitur. deus autem non habet agens in
contrarium ergo etc. Ad primum in oppositum
dico quod ista consequentia non valet deus mo-
uet motu infinito. ergo est infinitus in-
tensiue. Nec erat illa ratio philosophi: sed intendit
probare quod primus motor non est in ma-
gnitudine: sed in particulis. et arguit sic.
Nulla potentia in corpore finita intensi-
ue potest mouere tempore infinito. sed primus
motor mouet celum motu et tempore infini-
to ergo primus motor non est potentia in

corpore: et per consequens est indiuisibi-
lis in particulis minor: patet ex predictis
11° probat supponendo primo ex 3°
philosophorum. quod omnis potentia in corpore est fi-
nita extensiue. Et arguit sic. Si aliqua po-
tentia in corpore mouet aliquod mobi-
le in aliquo tempore precise secundum ultimum
sue potentie: pars illius potentie sue mo-
toris moueret partem mobilis in minori
tempore. Sed proportio temporis ad tempus se-
quitur proportionem motoris ad motorem
et mobilis quod est pars ad mobile quod
est totum. sed talis proportio est finita in utro-
que motu. 5° proportio temporum est finita. et per
consequens utrumque tempus tam parciale
quam totale est finitum. Et ita patet quod nulla
potentia finita intensiue extensiue in corpore
potest mouere tempore infinito. Et non probat
generaliter ista conclusio. Nam potentia
finita intensiue potest mouere tempore infi-
nito. sed solum quod nulla potentia finita inte-
nsiue extensiue in corpore. hoc patet per
mentatorem 11°. lxxviii. q. dicit quod accipere
partem motoris que moueat partem moti
est impossibile eo quod motor qui est potentia
in corpore potest diuidi. et infra dicit sic.

Notandum est quod propositiones conditionales
quas Aristoteles hic probat sunt propositiones
vere de corpore celesti: cum positum fue-
rit quod potentie motiue eius sunt forme in
materia et cito post hec omnia sequuntur ex
hac propositione. scilicet quod corpus celeste est for-
ma in materia. Ad secundum dico primo quod
philosophi ibi probat quod si motor quicumque moueret
motu et tempore infinito esset in materia:
quod ille motor esset infinite actionis inte-
nsiue et infinitus in vigore: ut dicitur in de
substantia or. c. 5°. et hoc quia virtus actiua
extensiue in corpore secundum philosophum habet contra-
rium: et per consequens si esset finitus in
vigore aliquando corruperetur per ac-

tionē sui contrariū. Et per consequens si motor sit infinite actionis sicut duratio est infinite vigoris: quia in omnibus potentiis finitis in materia pars habet minorem potentiam ad durandum quam totum. Si dicat quod eadem conclusio videtur sequi de motore separato: mouente motu et tempore infinito quod sit infinitus intensiue. Respondeo: non sequitur: quia motor extra materiam non habet contrarium corrumpens: nec diminuens eius potentiam: sed est incorruptibilis et infatigabilis. Et ideo potest mouere per tempus infinitum quous ipse sit finitus intensiue. Secundo probat quod si esset motor in materia infinitus intensiue: sic moueret quod faceret transitum de terio remotissimo ad alium terminum esse in instanti: qui transitus a motore finito sollet esse in tempore: puta quod posset facere mobile quod nunc est hic. esse rome si non medio. non tamen posset facere quod transitus ille sit successiuus et in instanti. quia includit contradictionem. Ideo dico quod si transitus de termino ad terminum non est motus: sed mutatio subita: et hoc intendit philosophus et non plus. Eodem modo concedo hoc de deo quous sit motor extra materiam quod propter infinitatem suam intensiuam potest facere corpus quod est lugduni fieri subito rome: absque hoc quod nunquam sit in medio. Sed dubium est de illa prima conditione: que adducitur ad probandum maiorem scilicet quod si aliqua potentia in corpore etc. quia hoc videtur esse contra determinata in fine septimi philosophorum commento. xxxvi. vbi probatur quod si mouens moueat mobile in aliquo tempore medietas motoris mouebit medietatem mobilis in eodem tempore ergo acceptis partibus proportionabilibus motorum et moti pars motoris non mouebit partem mobilis in minori tempore. n^o

maiorē quod totum mouet totum. **Die** terea ex dictis habetur quod proportio temporis ad tempus in motibus totius et partis sequitur proportionem motoris ad motorem et mobilis ad mobile in utroque motu. Sed certum est quod sumptis partibus eque proportionabilibus tam motoris quam moti: eadem est proportio earumdem ad sua tota. ergo tempus vni^o motus est idem vel equale tempore alteri^o motus. Ad primum respondeo quod quodam sunt possibilis motui in comuni: quibus motus est que non sunt possibilis in determinata materia si velocitas in infinitum sicut dicit commentator vi. philosophorum commento. i. et eodem modo est de motore et mobili. Et ita dico quod illa que declarantur in fine. viii. philosophorum de proportione totius et partis in mouendo. Insunt motori et mobili in quantum motor et mobile est: sed in proportio capiunt instantiam propter determinatam materiam in qua arguitur: quia causa quare pars mouet partem in minore tempore quam totum mouet totum est quia totum est tale cuius esse perfectum sicut naturam suam consistit in coniunctione suarum partium non solum quantitatum: sed etiam qualitatum sicut dicitur. vi. philosophorum commento. 91. quod actio cuiuslibet entis perficitur per suam quantitatem et qualitatem determinatam. sicut est dispositio in entibus artificialibus maxime autem ita est in rebus perfectis. Simile dicitur primo de celo commento. lxxiii. et v. metaphisice commento. xxi et ideo diuisio tali toto pars non est tante durationis sicut totum. vtz de animalibus anulosis et per consequens pars non est tante motionis respectu mobilis eque proportionabilis. videmus enim quod inanimata quanto sunt perfectiora tanto

magis indigent integritate suarum par-
 tium quantitatarum in essendo. Ad pro-
 positum dico quod si motor celi esset forma ce-
 li extensa: in eo tunc celum esset anima-
 tum perfectissimum. et si potentia moto-
 ris dividatur ad divisionem subiecti pars
 esset minoris durationis quam totum: et ideo
 necesse moueret mobile sibi proportionatum
 in minori tempore quam totum secundum quod
 minus duraret. Et ideo dicit commentator
 viii^o philosophorum commento. lxxviii. quod pro-
 positiones quas ponit Aristoteles:
 hic sunt propositiones vere de corpore
 celesti cum possum fuerit quod potentie
 motiue eius sunt forme in materia qua
 propter actus eius non perficitur nisi in
 certis partibus illius materie secundum
 propinquitatem terminatam. Ad se-
 cundum dico. quod propositio illa debet in-
 telligi proportionando totum et partem:
 non secundum proportionem quantitativam. sed
 secundum proportionem et vigorem dura-
 tionis. proportio namque quantitativa facit
 ad proportionem motuum secundum velo-
 citatem et tarditatem: quia si tanta vir-
 tus moueret in tanto tempore: dupla vir-
 tus mouet in duplo minori tempore ce-
 teris paribus ut declaratur in fine. vii.
 philosophorum. et illa proportio non est hic ad
 propositum proportio autem secunda
 facit ad proportionem motuum secundum
 durationem. et illa habet hic locum.
 Tunc ad minorem dico: quod si sit eadem
 proportio quantitativa partium moto-
 ris et moti ad sua tota sequitur quod motus
 sunt eque veloces ceteris paribus. sed non
 sequitur quod tempus motus partis sit equi-
 le tempori motus totius. quia virtus mo-
 tiva partis citius deficit quam virtus totius.
 Si autem sit eadem proportio partium
 secundum durationem: tunc sequitur quod

tempora sunt eque proportionata. et tem-
 pus motus partis sit equale toti tempo-
 ri totius: sed in proposito non sunt partes
 sic proportionabiles. Unde totum fun-
 damentum huius dicti stat in hoc quod to-
 tum et pars habent adinuicem proporti-
 onem in vigore durationis. ita quod equali-
 ter durant vel non. Et causa est quia si
 pars est finite durationis habet contra-
 rium: et per consequens totum habet con-
 trarium: et ita est corruptibile. Ad ar-
 gumentum principale dico. quod probat quod
 primus motor non est in magnitudine
 infinita: quia mouet tempore infinito. sicut
 prius compositum est respondendo ad
 primam rationem. Et ultra cum queri-
 tur de infinitate dico intelligit de infini-
 tate secundum durationem: et dico quod li-
 cet sol possit durare in infinitum: tamen
 si motor suus esset in eo: sicut forma in
 materia non posset mouere motu infini-
 to propter causas prius dictas.

Questio. xviii.

Trum de facto deus sit infi-
 nite virtutis intensiue. quod non.
 quia nullum infinitum intensi-
 ue est mensura rerum finitarum intensi-
 ue. sed deus est mensura rerum finitarum
 intensiue. ergo. Maior patet quia men-
 sura et mensuratum sunt commensurabilia
 finitum et infinitum non sunt commensu-
 rabilia minor probatur. quia. x. metaphi-
 sice commento. vii. dicitur quod in genere sub-
 stantie est unum primum. et illud est de-
 us. primum autem in omni genere est
 mensura aliorum: patet eodem commē-
 to ergo et cetera. Contra. in psalmo
 magnus dominus et laudabilis nimis et
 magnitudinis eius non est finis. In

illa questione est conclusio certa per si/
dem. Et potest persuaderi: quia ultra
omnem speciem factam potest deus fa-
cere aliam speciem. et hoc non potest ali-
qua virtus finita: cum sit terminabilis p-
vltimum vt patet in fine primi de celo.
ergo deus est infinitus intensiue. Sed
contra deus est primum in genere entis
sed primum in omni genere est illud per
cuius accessum et recessum cetera illius
generis dicuntur perfectiora vel minus
perfecta vt dicitur. i. 2. metaphisice com-
mento. Simile dicit phi. 2.º de celo et co-
mentatoz commento. 66. quod est finis
in entibus et complementum per eius ap-
proximationem et cetera. Sed infinitus
intensiue excedit omne aliud infinitum:
ita qd remotio cuiuscunq; ab alio est in-
finita. ergo non est maior propinquitas
vnius creature ad deum q; alterius.

Secundo sc. omnis motor potentie
infinite intensiue potest facere motum
in instanti: sed deus non potest hoc fa-
cere. ergo et cetera. Maior patet. quia
in fine. viii. phi. dicitur qd si i materia es-
set virtus infinita moueret in instanti.
sed tamen non minus potest facere vir-
tus infinita si sit extra materiam q; possit
si esset in materia ergo et cetera. Minor
probat. quia includit contradictio-
nes. scz qd motus non sit motus: et qd mo-
bile simul localiter esset in omnibus par-
tibus spaci super quo mouetur. Ter-
tio sc. si deus sit infinitus intensiue tunc
est aliquid in natura octosum. conse-
quens est impossibile. patet secundo me-
taphisice in primo et secundo phi. conse-
quentia probatur. quia quilibet effectus
dei est finitus intensiue. ergo sibi potest
correspondere agens sufficiens finitum
sicut calori calor. et homini ho. Quar

to. qd si sit tunc deus est infinita bonitas
intensiue. quia sua essentia est bonitas:
Sed vnum oppositum si est infinitum
intensiue non compatitur secum reliquum
sicut si calor esset infinitus nullum om-
no esset frigidum. et ita omnino nullum ma-
lum foret in vniuerso quod est falsum.

Quinto sic proportionabile finito in-
tensiue est finitum. sed deus est huius/
modi. ergo et cetera. Maior est manife-
sta. Minor probatur. Nam deus potest
mouere aliquod mobile velocitate fini-
ta. sed in omni motu est aliqua propor-
tio motoris: ad mobile vt patet secun-
do de celo commento. 38. et 39. et 36. er-
go deus est proportionabilis alicui mo-
bili finito. Ad primum illorum dico:
qd intelligendo illam maiorem sc. scilicet
qd primum in omni genere conuenit cum
aliis in nomine illius generis essentiali-
ter: quia alias non esset primum illius ge-
neris et quod cetera illius generis quan-
to sunt viciniora. i. similia secundum na-
turam illius generis tanto sunt perfec-
tiora perfectione propria illius generis
tunc vera est. Et ideo licet infinitus in-
tensiue excedat finitum in infinitum. quia
tamen conuenit cum finitis in aliquo
nomine vniuerso: quia nomen partici-
patur ab ipsis finitis perfectius et im-
perfectius secundum istum intellectum
potest concedi qd vnum finitum est p-
pinquius deo q; aliud finitum. quia ma-
ior est similitudo ex vna parte q; ex alia

Ad secundum dico: qd intelligendo
per motum mutationem successivam sic
maior est falsa. Ad probationem potest
dici qd in fine. 8. phi. probatur qd si mo-
tor infinitus intensiue esset in materia:
sic moueret in instanti qd faceret tran-
situm de termino remotissimo ad alium

terminū eē in instāti quī trāsitus a mo-
tore finito solet eē i tpe: 2 ideo pcedo q
deus pōt hoc facere 2 subito: 2 fm hūc
intellectū minor est falsa. Et ad pri-
mā pbationē dico: q nō sequitur q mo-
tus non eēt mot⁹. qz illa mutatio nō est
motus successiuus. Sicut ad scđam dico
q nō sequit q mobile sī eēt in oibus p-
ribus spaciū: qz in instāti illi⁹ mutatiōis
solū est in termino a quo vel solū est in
termino ad quē. vñ sicut corpus xpī exi-
stēs in celo fit in altari subiecto sine hoc
q sit vnqz in medio: ita pōt deus facere
corpus qd est london. rome subito absq
hoc q vnqz sit in medio. Ad 3^m negat
illa pñā. qz si deus nō faciat opus fm vl-
timum potētie sue: non tñ frustra h3 tā-
tam potētiā. qz de⁹ non est ppter aliqd
opus suū. Nego ēt scđam pñam. qz fa-
cere opus oīno de nihilo requirit cām in
finitā. sicut facio mūdī de nihilo. Ad
4^m dico q agens voluntarium qd non
agit fm vltimum potētie sue sed libere:
cuiusmodi est deus potest secum cōpa-
tī suum oppositū. Agens vero qd neces-
sario agit 2 fm vltimum sue potētie q
le non est deus non ppatitur secus suuz
oppositū. Ad quintū dico q deus nō
est pportionabilis alicui finito. Et quā-
do dicitur q in omni motu est aliqua p-
portio motoris ad mobile. falsum est nī
si limitetur ad motores agentes fm vlti-
mum potētie sue: vel qui possunt moue-
re fm vltimū potētie sue. quō deus nō
agit nec agere potest. philosophus autē
2 commentator intelligūt illam proposi-
tionem de omni motore: quia putabant
omnem motorem posse mouere fm vlti-
mam potētie sue. Et ideo estimauerūt
q potētie mouentes celū sunt finite in-
uiazore: quia mouent velocitate finita

corpora finita. vt patet 2° de celo cōm-
to. 36. 38. 2. 39. Ad argumētū prin-
cipale dico q quedam est mensura per
replicationem sicut vlna: quēdā per cō-
tinentiam sicut modius tritici: quēdā fm
perfectionem 2 similitudinem. Tertio^o
deus est mensura aliorum 2 non aliter
f3 q aliqua sunt sīiora deo 2 aliq min⁹
sīia. Et iō dico q mēsurā 2 mēsuratus
primo modo 2 secūdo modo sunt ppor-
tionabilia 2 non tertio modo. Si dica-
tur: omnis mensura est pportionabilis
mēsurato. ita q est dupla vel tripla re-
spectu mēsurati. dico primo q solum
mēsurā finita est pportionabilis mē-
surato non autem infinita. Secūdo di-
co q illa pportio dupla 2 tripla solū
est inter quāta: non autem inter speci-
es: diuersorum generum que habent di-
uersas pportiones fm perfectionem.
Si dicat q decimo methaphisycē dicitur
q mensura est minimum in omni ge-
re dico q philosophus ibi intelligit p mi-
nimum simplicissimū 2 minus composituz
vel imperfectione admixtum. 2 sic deus
est simplicissimus 2 purissimus ab omni
imperfectione remotissimus.

Questio decimanona.

v Trum quantitas 2 modus q-
titatiuus differant realiter. Qd
sic. quia corpus est quantum in
eucharistia: quia quantitas corporis xpī
est in eucharistia. 2 tamen non hab3 mo-
dum quantitatiuum. ergo 2c. Cōtra.
quoz diffinitiones sunt eadem ipsa sunt
eadem: sed qualitas 2 modus quidditati-
uus sunt huiusmodi. quia hec est diffini-
tio exprimes quid nominis vtriusq3 ha-
bere partem distantem a parte loco 2 si-
tu. ergo. Ad questionem dico q quā

titas & modus quantitativus ut suppo-
nunt personaliter: nullo modo differunt
Quod probō. primo per propositiones
vulgatas. quia quando duo termini sic
se habent quod si ponantur in propositioni-
bus: quicquid predicatur vere de uno p-
dicatur vere de alio & e converso. illi ter-
mini supponunt omnino per eodem: sicut quod
titas & modus quantitativus sunt hu-
iusmodi. ergo etc. **Præterea** si modus
quantitativus sit res distincta a quanti-
tate: tunc aut est res absoluta aut re-
lativa. Non primo modo: quia tunc es-
set qualitas vel substantia quorum quod
libet est falsum. nec est respectiva: quia si
esset respectus fundatus in quantitate:
quero de termino eius: aut est ipsamet
quantitas: & tunc idem esset fundamen-
tum & terminus illius respectus. & per con-
sequens non posset esse quantitas nisi esset
modus quantitativus. Si terminetur ad
aliud. contra. si deus faceret quantitates
habentem partem extra partem sine om-
ni alio corpore: tunc haberet modum quan-
titativum: & tamen tunc non esset respec-
tus realis. ergo non potest esse nisi existat
terminus. **Præterea** ille respectus non
potest in aliquo septem generum collo-
cari: quia nec in actione nec in passione:
nec in quando. nec in relatione: nec in po-
sitione: nec in habitu: nec in ubi: quia si
deus crearet quantitatem sine omni alia
re: vere esset modus quantitativus: & ta-
men sine omni ubi. **Præterea** impossi-
bile est quod aliquid sit quantitativum con-
tinuum permanens: nisi habeat partem di-
stantem a parte. & e converso: & hoc est mo-
dus quantitativus habere partem distantem
a parte. ergo impossibile est quod aliquid
sit quantum nisi habeat modum quan-
titativum. **Præterea** omne quantitati-

um continuum est longum & latum. & pro-
fundum: & omne tale est extensum: omne
autem extensum habet modum quantita-
tivum. ergo etc. **Existis** sequitur una
conclusio quod quantitas corporis christi
quod quis sit in sacramento altaris: tamen corpus
christi non est quantum in sacramento: quia
non ibi habet modum quantitativum. Si
dicat corpus christi in eucharistia habere quan-
tatem inherentem sibi. ergo est quantum in
eucharistia. **Respondeo** assumptum
est falsum: quia videtur hoc derogare
veritati sacramenti eucharistie: quia sicut
istam opinionem oportet dicere quod corpus
christi in eucharistia habet unam exten-
sionem inherentem sibi: & tunc esset ab-
extensum & haberet partem distantem a parte.
Et ideo est hec concedenda: corpus chri-
sti est quantitas et hoc est neganda corpus chri-
sti est quantitas: in sacramento altaris.
Sicut hec est vera corpus christi habere
partem distantem a parte. quia habet unam
singularem veram. pura istam: corpus
christi in celo habet etc. **Et hec** est falsa
corpus christi habet partem distantem a
parte in sacramento altaris. Similiter hec
est vera corpus christi habens partes si-
tualiter distantes est in sacramento alta-
ris: & tamen hec est falsa corpus christi
habere partes distantes sicutualiter in sacra-
mento altaris. **Exemplum**. nam hec est
vera: aliquis homo semper fuit deus: ac-
cipiendo subiectum per eo quod est. & hec
similiter aliquis homo qui est filius dei
semper fuit deus. hec tamen est simpliciter falsa filius dei
semper fuit homo. & ideo in talibus multi-
tum referri ponere a parte subiecti vel a
parte predicati terminum connotativum
quia frequenter plus importatur per ter-
minum connotativum quando ponitur a
parte predicati quam quando ponitur a par-

te subiecti. Ad argumentū principa-
le dico q̄ hec est vera quātitas corporis
christi est in sacramēto. sed hec est falsa:
corpus xp̄i est quantitas in sacro. q̄ per
primā p̄positōnem tm̄ importatur q̄ illud
qd̄ est quantitas corporis xp̄i ē in sacra-
mento altaris. 7 hoc est verum. p̄ scd̄az
importatur q̄ corpus xp̄i in sacro alta-
ris habet p̄tem extra p̄tem qd̄ falsum ē

Expliciunt qd̄libet a venerabilis icepto-
ris **Wielmi okan** de ordine fratru mi-
norum **Emendata** diligenter p̄ eximium
virū **Corneliū oudendick** artium magi
strū: 2 in sacra pagina lūiatum.

Incipiunt tituli quonum primi qd̄libz

- Utrum** p̄bari posset p̄ naturalem rōnē
q̄ tm̄ est vnus deus. 1.
- Utrū** eētia diuina 7 r̄lo distinguantur
ex natura rei. 2.
- Utrū** p̄nitas distinguat a p̄re. 3.
- Utrū** angel⁹ sit in loco p̄ suā subāz. 4.
- Utrū** angel⁹ possit moueri localr. 5.
- Utrū** vnus angelus locat̄ alteri. 6.
- Utrū** vnus angelus possit cārē notitiāz
actualem in alio angelo illi s̄ obiecti qd̄
habitualmente cognoscit sine actuali cog-
nitione cārā ab illo obiecto. 7.
- Utrū** angelus possit moueri p̄ vac^m. 8.
- Utrū** linea cōponat̄ ex punctis. 9.
- Utrū** posset dem̄rari q̄ aīa intellectiua
sit forma corporis. 10.
- Utrū** posset demōstrari euidenter q̄ nō
ē vn⁹ intellect⁹ nūero in oib⁹ hoib⁹. 11.
- Utrum** aīa intellectiua sit tota in toto 7
tota in qualibet pte. 12.
- Utrū** primū cognitū ab intellectu p̄mita-
te generatōis sit singulare. 13.
- Utrū** intellectus noster p̄ statu isto co-
gnoscat act⁹ suos intuitiue. 14.
- Utrū** intellectus nr̄ p̄ statu isto cogno-
scat intuitiue sensibilia. 15.
- Utrū** posset euidenter p̄bari q̄ volun-
tas libere cār actus suos eff̄ctiue. 16.
- Utrū** ad saluandū casuz 7 fortunā in re-
bus oportet ponere voluntatē esse libe-
ram. 17.
- Utrū** virtutes 7 scie sint qualitates ab-
solute. 18.
- Utrum** spiritus patiat̄ur ab igne purga-
tori. 19.
- Utrum** act⁹ exterior hēat p̄p̄tiam boni-
tatē vel maliciā moralem. 20.

Tituli secundi qd̄libeti.

Utrū posset p̄bari p̄ ratioem naturālē q̄

De sit prima causa effectiva omnium. 1.
 Vtrum possit probari sufficienter ratione naturali quod deus sit infinite virtutis in vigore. 2.
 Vtrum articuli fidei possint demonstrari. 3.
 Vtrum attributa secreta cuiusmodi sunt: sapiens: iustus et homini predicentur de deo et creatura univoce. 4.
 Vtrum deus potuit fecisse mundum ab eterno. 5.
 Vtrum angelus potuit mereri et demereri in primo instanti. 6.
 Vtrum essentia angeli distinguatur ab eius essentia. 7.
 Vtrum quilibet effectus creatus a deo. 8.
 Vtrum creatura possit creare. 9.
 Vtrum anima sensitiva et anima intellectiva distinguantur realiter. 10.
 Vtrum anima sensitiva et forma corporeitatis distinguantur realiter. 11.
 Vtrum actus rectus et reflexus sint idem actus numero. 12.
 Vtrum perfectioris obiecti sit perfectior actus. 13.
 Vtrum demoralibus possit esse scientia demonstrativa. 14.
 Vtrum actus appetitus sensitivi differat a passionibus. 15.
 Vtrum in alio a voluntate sit habitus virtuosus. 16.
 Vtrum passiones sint in voluntate. 17.
 Vtrum ultra tanta sit distinctio actuum quantum habituum et e converso. 18.
 Vtrum hec propositio: placet a sacerdote in missa hoc est corpus meum sit vera de virtute sermonis. 19.
 Tituli tertii quodlibeti.
 Vtrum supposito quod deus intelligat et sit causa efficiens omnium immediata possit ex hoc demonstrari quod sit infinite virtutis intense. 1.
 Vtrum attributa divina distinguantur ratione:

ratione: 2.
 Vtrum essentia divina sub ratione alicuius attributi sit principium elicitive generationis divine. 3.
 Vtrum deus sit causa efficiens omnium aliorum a se. 4.
 Vtrum elementa maneant in mixto. 5.
 Vtrum forme primarum organicarum animalis puta carnis et ossis et homini distinguantur specie. 6.
 Vtrum in intellectu unius fidelis tantum sit una fides numero. 7.
 Vtrum quilibet actus assentiendi habeat pro obiecto complexum vel incomplectum. 8.
 Vtrum spes sit virtus distincta a charitate. 9.
 Vtrum beata virgo potuit stetisse in peccato originali tantum per unum instanti. 10.
 Vtrum in beata virgine fuit fomes peccati. 11.
 Vtrum propositio mentalis componatur ex rebus vel conceptibus. 12.
 Vtrum aliquid propositio vocalis sit vera. 13.
 Vtrum solus actus voluntatis sit necessario virtuosus. 14.
 Vtrum rectitudo vel deformitas actus differat a substantia actus. 15.
 Vtrum circumstantie finis recta ratio et homini sint obiecta actus virtuosus. 16.
 Vtrum dolor et delectatio appetitui sensitivi continentur immediate a rebus. 17.
 Vtrum virtutes morales sint circa passiones sicut circa materiam. 18.
 Vtrum aliquis homo posset mereri vel demereri. 19.
 Vtrum necessarium sit ponere aliquem habitum. 20.
 Vtrum habitus sit causa effectus actus. 21.
 Vtrum inclinatio forme differat realiter a forma. 22.
 Tituli quarti quodlibeti.

- Utrum** quilibet effectus habeat causam finalem distinctam ab efficiente. 1.
- Utrum** potest sufficienter probari quod deus est causa efficiens alicuius effectus. 2.
- Utrum** deus repetit creaturas. 3.
- Utrum** deus posset revelare alicui notitiam evidentem de futuris contingentibus. 4.
- Utrum** videns deum videat omnia que videt deus. 5.
- Utrum** audiens predicationes articuloz fidei et videns miracula fieri per illis acquirit aliquem habitum adhesionem distinctum a fide. 6.
- Utrum** suppositum humanum possit assumi a verbo. 7.
- Utrum** tres persone possunt assumere eandem naturam numero. 8.
- Utrum** angelus possit videre cogitationes et volitiones nostras. 9.
- Utrum** deus possit facere motum in istari. 10.
- Utrum** filiatio christi ad beatam virginem sit alia res ab omni re absoluta. 11.
- Utrum** predicatio analogica distinguat a predicatone uniuoca equiuoca et denominativa. 12.
- Utrum** christus existeret in eucharistia possit videre a se et videri ab aliis. 13.
- Utrum** anima christi possit videre corpus christi in eucharistia. 14.
- Utrum** anima christi possit mouere corpus ab hostia organice et non organice. 15.
- Utrum** omnis actus assentiendi presupponat actum apprehendendi respectu eiusdem obiecti. 16.
- Utrum** viator habeat aliquem actum simpliciter proprium deo ante rationem vel diuisionem vel postea. 17.
- Utrum** quantitas corporis christi sub hostia possit habere positionem de genere quantitatis sine positione que est predicamentum suppositio quod quantitas sit res distincta absoluta a substantia et qualitate. 18.
- Utrum** substantia materialis extensa corporis christi componatur ex partibus eiusdem rationis situalem distinctis. 19.
- Utrum** substantia materialis extensa per suas partes intrinsecas sit immediate pars loco. 20.
- Utrum** substantia materialis extensa per partes suas intrinsecas sit in loco circumscriptione vel diffinitive. 21.
- Utrum** deus possit preseruare substantiam materialis extensas sine motu locali destruendo omne accidens absolutum in ea. 22.
- Utrum** substantia materialis per suas partes intrinsecas possit esse quantitas siue quantitas. 23.
- Utrum** substantia materialis per suas partes intrinsecas possit esse quantitas sine quantitate addita sibi. 24.
- Utrum** possit euidenter probari quod quantitas sit res absoluta distincta a substantia et qualitate. 25.
- Utrum** per principia fidei possit euidenter probari quod quantitas sit res absoluta distincta a substantia et qualitate. 26.
- Utrum** de intentione philosophi sit ponere quantitatem distinctam a substantia et qualitate. 27.
- Utrum** intentio sanctorum sit ponere quantitatem mediam inter substantiam et qualitatem. 28.
- Utrum** substantia panis ex vi uersionis transubstantiet tamen in corpus christi et non in diuinitatem nec in animam nec in accretia. 29.
- Utrum** substantia panis maneat per consecrationem. 30.
- Utrum** corpus christi sit circumscriptione in loco sub hostia consecrata. 31.
- Utrum** deus posset facere omne prius absolutum sine posteriori realitate

distinctio 37.
 Vtrum q̄titas remanēs in eucharistia sit
 subiectiue in qualitate. 33
 Vtrum qualitates hostie post conse-
 crationem sint subiectiue in quantita-
 te. 34.
 Vtrum intentiones prime z secūde rea-
 liter distinguantur. 35.
 Tituli q̄onuz ferti quodlibeti.
 Vtrum eadem veritas theologica spe-
 cie vel numero possit p̄bari in theolo-
 z in sciētia naturali. 1.
 Vtrum eadē p̄cluso possit euidētē cogno-
 sci p̄ demōstratōem z p̄ xp̄ientiam. 2.
 Vtrum aliqua veritas theologica eadē
 specie vel numero sit credita a viatore
 z euidētē scita a cōprehensore. 3.
 Vtrum deus creet notitiā euidētē
 in viatore de credibilibus sine visione
 dei. 4.
 Vtrum cognitio ab^a z intuitiua diffe-
 rant. 5.
 Vtrum actus comprehendendi z actus
 videndi differant realiter. 6.
 Vtrum de deo possint haberi plures cō-
 ceptus p̄p̄rii. 7.
 Vtrum omnia accētia grāmāticalia ter-
 minorum vocalium competant termis
 mentalibus. 8.
 Vtrum noīa mentalia distinguant̄ p̄ p̄cre-
 tū z abstractū sicut vocalia. 9.
 Vtrum hō z hūanitas sint noīa sp̄no^a. 10.
 Vtrum hō z hūanitas sint noīa synony-
 ma fm̄ intentōnem p̄bi. 11.
 Vtrum y^e sit singulare. 12.
 Vtrumz om̄e y^e sit qualitas mētis. 13.
 Vtrum ens predicetur vniuoce de om-
 nibus. 14.
 Vtrum diffinitio naturalis z methaphisi-
 calis eiusdē distinguant̄ realr̄. 15.
 Vtrum cadente re cadat vox a suo signi-

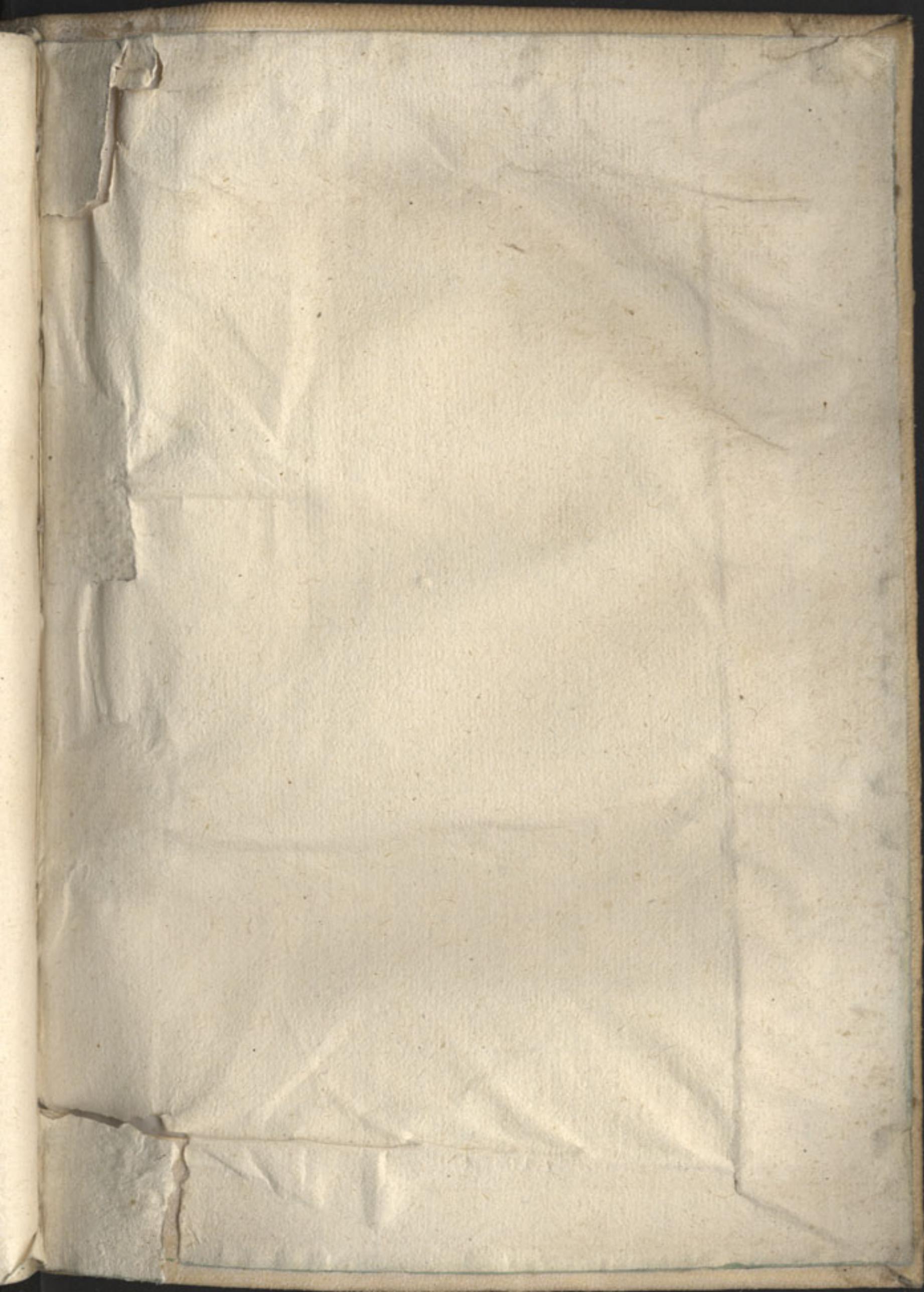
ficato. 16.
 Vtrum omnis oppositio realis sit inter
 res. 17.
 Vtrum deus possit separare subiectum
 a sua p̄p̄ria passione. 18.
 Vtrum diffinitio exprimēs quid rei z qd
 nomis distiguant̄ realr̄. 19.
 Vtrum res ex aīam diffinat̄. 20.
 Vtrum quodlibet p̄dicatum sit prima in-
 tentio vel scda. 21.
 Vtrum sint decē p̄dicamēta. 22.
 Vtrum p̄dicamentū cōponat̄ ex reb⁹ ex-
 tra aīam vel ex p̄ceptibus. 23.
 Vtrum veritas p̄plexa z falsitas distiguā-
 tur ab ipso cōplero. 24.
 Vtrum p̄cept⁹ absolut⁹ p̄notatiu⁹ z re-
 latiu⁹ distiguant̄ realr̄. 25.
 Tituli q̄onum ferti quodlibeti.
 Vtrum hō possit saluari sine charitate
 creata. 1.
 Vtrum d̄s de necessitate acceptet actū elici-
 tū ab hūte charitatē creatā. 2.
 Vtrum corp⁹ xp̄i incipiēs eē sacralr̄ in al-
 tari sub sp̄e panis vere mutet̄ localr̄. 3.
 Vtrum d̄s pōt remittere pctōri culpam z
 z penā sine infusione gr̄e create. 4.
 Vtrum aliquid p̄dicet̄ affirmatiue d̄ deo
 qd̄ non est deus. 5.
 Vtrum cognitio intuitiua possit eē de ob-
 iecto non existente. 6.
 Vtrum essentia diuina vt in p̄re sit incom-
 possibilis filio. 7.
 Vtrum similitudo vel dissimilitudo sit aliq̄-
 pua res distincta a rebus absolutis. 8.
 Vtrum equalitas vel inequalitas sit res
 distincta ab absolutis. 9.
 Vtrum dupleitas vel dimidiētas sint res
 distincte ab absolutis. 10.
 Vtrum diuersitas distinctio vel idētitas sit
 alia res ab absolutis. 11.
 Vtrum relatio cālitalis efficientie sit a⁹

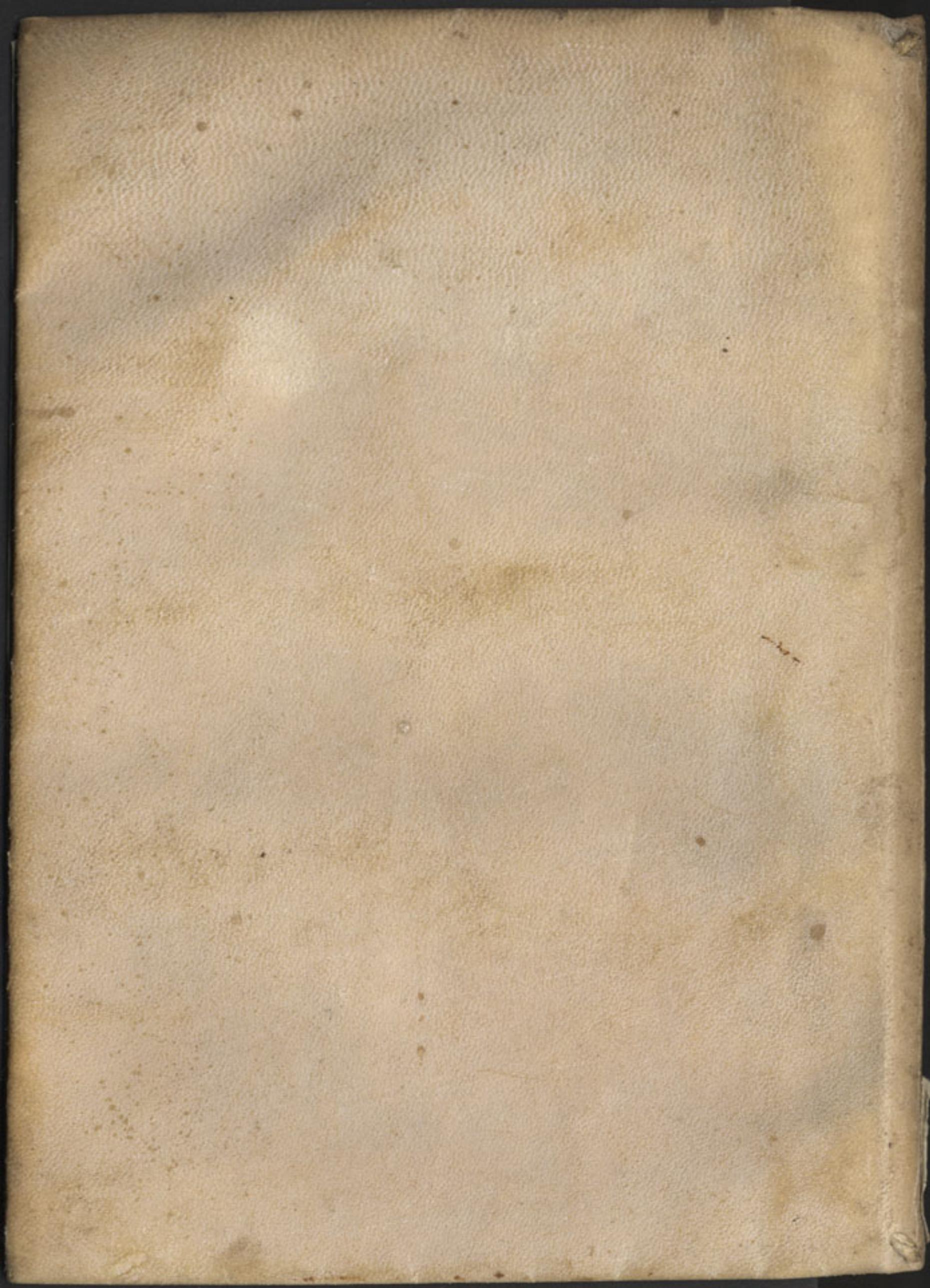
res ab absolutis: 12.
Utrum relatio calefactiui ad calefactibile sit res distincta ab absolutis. 13.
Utrum relatio sciencie ad scibile sit res distincta ab absolutis. 14.
Utrum personam sit rationi naturali quod quilibet res creata sit absoluta ita quod nulla sit relatio extra animam. 15.
Utrum intentio philosophi sit ponere rationem extra animam distinctam a rebus absolutis. 16.
Utrum philosophus posuit rationes primi modi differre realiter a rebus absolutis. 17.
Utrum philosophus posuit rationes secundi modi differre a rebus absolutis. 18.
Utrum philosophus posuit rationes tertii modi differre realiter a rebus absolutis. 19.
Utrum negans rationem differre ab absolutis possit saluare proprietates rationis. 20.
Utrum omnia relativa sint sicut natura. 21.
Utrum secundum intentionem philosophi relatio que est generis generalissimum sit prima intentio vel secunda. 22.
Utrum res extra sit in genere rationis vel noia tamen secundum intentionem philosophi. 23.
Utrum relatio terminetur ad absolutum vel ad relativum. 24.
Utrum relationes trium modorum sint reales in creaturis. 25.
Utrum identitas similitudo et equalitas sint rationes reales in diuinis. 26.
Utrum identitas materialis sit ratio realis. 27.
Utrum creatio actio sit ratio realis 28.
Utrum relatio rationis distinguatur a rebus absolutis: 29.
Utrum ratio realis et ratio distinguantur. 30.
Tituli quonum septimi quodlibet.
Utrum creatio vel preseruatio realiter differat ab absolutis. 1.
Utrum qualitas dicitur realiter a substantia. 2.
Utrum actio vel passio differat realiter ab

absolutis: 3.
Utrum predicamentum actus vel passionis componatur ex conceptibus. 4.
Utrum predicamentum quod importet rem distinctam ab absolutis. 5.
Utrum ubi importet rem distinctam ab absolutis. 6.
Utrum possessio vel habitus importet rem distinctam ab absolutis. 7.
Utrum unitas vniuersi vel approximatio carum vel distantia rerum importet respectum distinctum ab absolutis. 8.
Utrum aliquis conceptus predicatur de deo. 9.
Utrum persona sit nomen prime impositionis. 10.
Utrum per viam efficacie possit sufficienter probari quod deus sit infinitus intensiue. 11.
Utrum per cognitionem dei possit sufficienter probari quod deus sit infinitus intensiue. 12.
Utrum per simplicitatem dei possit sufficienter probari quod sit infinitus intensiue. 13.
Utrum per calitatem finis potest sufficienter probari quod deus sit infinitus intensiue. 14.
Utrum per viam eminentie potest euidenter probari quod deus sit infinitus intensiue. 15.
Utrum intentio philosophi et commentatoris sit quod deus sit infinitus intensiue. 16.
Utrum demonstrationes philosophi. 8. physycorum et 12. metha. concludant deum esse infinitum intensiue. 17.
Utrum de facto deus sit infinite virtutis intensiue. 18.
Utrum quantitas et modus quantitatiuis differant realiter. 19.

Explicit tabula quodlibetorum.

Handwritten text, possibly a name or title, in a cursive script.

Sala R
Gab.
Est.
Tab. 17
N.º 5